

Esmâü'l-Hüsna

وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ

İSTANBUL, H. 1447 / M. 2025

1. Baskı

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	5
ÖNSÖZ	6
El-Esmau'l Husna Nedir?	8
Kur'ân'da El-Esmau'l Husna	8
A. El-Esmau'l Husna ile Dua:	8
B. İlhaddan Kaçınmak:	8
El-Esmau'l Husna'yı Bilmenin Faydaları	9
1. El-Esmau'l Husna, Sahih Bir Allah Tasavvuru/İtikadı Oluşturur	9
2. El-Esmau'l Husna; Tevhide Götürür, Şirkten Korur	10
3. El-Esmau'l Husna, Duygu ve Düşünceleri Düzenler/Arındırır	10
4. El-Esmau'l Husna, Ahlakı Güzelleştirir	10
Teknik Bölüm (El-Esmau'l Husna'yı Ele Alış Usulümüz)	12
İSNAT	12
1. İsnat Nedir?	12
2. Dini Kapsamda İsnat	12
3. Dolaylı İsnat	12
4. İsnat Örnekleriyle Açıklama	13
5. Dilde İsnat Örneği	14
6. Allah'a Yapılan İsnatlar ve Tevhid İlkesi	14
ÖZET	14
Allah'a (c.c.) İsnat	14
1. İSİM (Allah (c.c.)'ın İsimleri)	14
2. SIFAT (Allah (c.c.)'ın Sıfatları)	15
3. FİİL (Allah'ın Fiilleri)	15
4. İSİM-SIFAT-FİİL İLİŞKİSİ	15
ÖZET:	16
Resul/Nebilere İsnat	16
İnsan ve Diğer Varlıklara İsnat	17
ALLAH (C.C.)	18
Er Rabb (الرب)	20

Er Rahman Er Rahim (الرحمن).....	22
El İlâh (الإله)	24
El Melik – El Mâlik (الملك).....	26
El Kuddûs (القُدّوس)	28
Es Selâm (السلام).....	30
El Mü'min (المؤمن).....	32
El Müheymin (المهيمن).....	34
El Azîz (العزیز)	36
El Cebbâr (الجبّار)	38
El Kebîr ve El Mütekebbir (المتكبر).....	40
El Halık (الخالق).....	42
El Bâri' (البارئ)	44
El Musavvir (المصوّر).....	46
El Kahrâr (القهار)	48
El Vehhâb (الوهاب).....	50
Er Rezzâk (الرزّاق).....	52
El Fettâh (الفتاح)	54
El Âlîm (العليم)	56
El Hâfid (الخافض)	58
Er Râfi' (الرافع).....	60
Es Semi' (السميع).....	62
El Basîr (البصير).....	64
El Hakem – El Hakîm (الحكم)	66
El Latîf (اللطيف)	68
El Habîr (الخبير)	70
El Halîm (الحليم)	72
El Azîm (العظيم)	74
El Gafûr – El Gaffâr (الغفور)	76
Eş Şekûr – Eş Şakîr (الشكور)	78
El A'îlâ (الأعلى) El Aliyy, Et Teâlâ, El Mûteali	80
El Hafîz (لَحَافِظُونَ)	82
El Mukît (المقيت)	84

El Hasîb (الحسيب)	86
El Kerîm, El Ekrem, Zü'l-Celâl ve'l-İkrâm (الكريم)	88
Er Rakîb (الرقيب)	90
El Mucîb (المجيب)	92
El Vâsi' (الواسع)	94
El Vedûd (الودود)	96
El Mecîd (المجيد)	98
Eş Şehîd – Eş Şâhîd (الشهيد)	100
El Hakk (الحق)	102
El Vekîl (الوكيل)	104
El Kavî (القوي)	106
El Metîn (المتين)	108
El Velî – El Mevlâ (الولي - المولى)	110
El Hamîd (الحميد)	112
El Hayy – El Muhyî (الحي)	114
El Kayyûm (القيوم)	116
El Vâhid (الواحد)	118
Es Samed (الصمد)	120
El Kâdir – El Muktedir (المقتدر - القادر)	122
El Evvel (الأول)	124
El Âhir (الآخر)	126
Ez Zâhir (الظاهر)	128
El Bâtîn (الباطن)	130
El Ber (البر)	132
Et Tevvâb (التواب)	134
El Müntakım (المنتقم)	136
El Afuv (العفو)	138
Er Raûf (الرؤف)	140
El Câmi' (الجامع)	142
El Ganî (الغني)	144
En Nûr (النور)	146
El Hâdî (الهادي)	148

El Bedî' (البديع)	150
El Vâris (الوارث)	152
El Fâtır (فَاطِر)	154
El Kefîl (اكفل)	156
El Kâfi (الكافي)	158
El Karîb (القَرِيب)	160
En Nasir (نَصِير)	162
El Munzır (امُنْذِر)	164
El Muhît (المحيط)	166
El Mübîn (المبين)	168
El Gâlib (غَالِب)	170
El Fââil (فَعَّال)	172
El Fâlik (فليک)	174
El Hafi (حَفِيًّا)	176
El Ahad (الأحد)	178
El Hayr (الخير)	180
El Müsteân (الشهيد)	182
El Mursil (مُرْسِل)	184
Es Sadık (الصَّادِق)	186
Eş Şâfi (الشافعي)	188
Esmaların Geldikleri Ayet Liste ve Sınıflandırması	190
Esmaların Birlikte Geldiği Ayetler	207

TAKDİM

Bu eser, Esmâü'l Hüsnâ'yı sadece bilgi düzeyinde ezberletmeyi değil, her ismi hayatın içinde doğru anlamda yaşayıp konumlandırmayı amaçlıyor. Çünkü Allah'ı (c.c.) isimleriyle tanıyan kişi, kullukta dengeyi bilir; Allah'ın (c.c.) merhametini de gazabını da yerli yerinde kavrar. Bu denge, insana hem umut hem de sorumluluk kazandırır. Ne umutsuzluğa kapılır, ne de sınırlarını unutarak gaflete düşer. Tevhid inancı ise böylece sadece dillerde kalan bir söz değil, hayatın her anına yansıyan, canlı ve diri bir imana dönüşür.

Allah'ın (c.c.) güzel isimlerini bilmek ve doğru anlamak, insanı dengeli ve bilinçli bir kulluğa davet eder. Esmâü'l Hüsnâ; ne Allah'ın (c.c.) rahmetini abartıp sorumluluğu unutturan bir ifrata, ne de azabını öne çıkarıp ümitsizliğe sürükleyen bir tefrite izin verir. Her bir isim, insanın hayata ve kulluğa bakışını düzeltir. Allah'ın (c.c.) rahmetiyle umutlanmayı, azametiyle saygı duymayı, gazabıyla kendine çeki düzen vermeyi ve her hâlükârda O'na yönelmeyi öğretir. Böylece kul, kullukta ölçüyü korur ve Rabbine karşı bilinci diri tutar.

Bu kitap, kalplere tevhid nurunu taşıyan bir davetin tercümanıdır. Çünkü Rabbimizi en doğru şekilde tanımak, O'nu en güzel isimleriyle anmakla mümkündür.

Esmâü'l Hüsnâ, sadece öğrenilmesi gereken isimler değil, hayatımıza yön veren ilahi işaretlerdir. Her bir isim, Rabbimizin kudretini, rahmetini, azametini ve sevgisini kalplerimize nakşeder.

Bu eser; Allah'ı (c.c.) isimleriyle bilmenin, O'nu tevhid etmenin ve bu isimlerle yaşamayı bir hayat düsturu hâline getirmenin önemini hatırlatıyor.

ÖNSÖZ

Allah (c.c.)'a hamd eder, O'ndan yardım ister, bağışlanma diler ve O'na tövbe ederiz.

Bizleri İslam nimeti ile şereflendiren, rahmetiyle fitratdan ayırmayan, âlemleri ve içindekileri yoktan var eden, din gününün sahibine ve âlemlerin Rabbi olan Allah (c.c.)'a hamd ederiz.

Yeryüzünün en değerli ve en üstün varlığı olan insanın yaratılış gayesi Allah (c.c.)'a kulluk etmektir. Bu husus Zâriyât Suresi'nin 56. Ayetin de *"Ben, cinleri ve insanları sadece bana ibadet etsinler diye yarattım."* şeklinde ifade edilmiştir.

İnsanın en başta gelen temel görevi Allah (c.c.)'ı isim ve sıfatlarıyla tanımak, O'na iman ve itaat etmektir. Allah (c.c.)'ı tanımadan, O'na kulluk etmek mümkün değildir. Biz Allah (c.c.)'ın bize verdiği akıl, görme, duyma, düşünme ve muhakeme yeteneklerimizi kullanarak Allah (c.c.)'ın varlığını hatta yaratıcı ve Kadir oluşu gibi bir kısım sıfatlarını anlayabilir, öğrenebiliriz. Ancak bir rehber olmadan bütün özellikleri ile tanıyamayız, bilemeyiz. Allah (c.c.), resulleri ve gönderdiği kitapları vasıtasıyla insanlara hem kendini tanıtmış hem de onlara kulluk görevlerini bildirmiştir. Son rehber Kur'an ve Kur'an'ın tebliğ edici Resulü Hazreti Muhammed (s.a.v.), bize Rabbimizin bütün özellikleri, isim, sıfat ve fiilleri ile tanıtmıştır.

Şüphesiz ki bilgilerin en güzeli ve en faziletli Allah (c.c.)'ı tanımadır. Tarih boyunca insanlar bu bilgiyle uğraşmışlar ancak Allah (c.c.)'ı hakıyla tanıyanlar, O'na hakıyla ibadet edebilmişlerdir. O'nu hakıyla tanımayanlar ise delalet içinde kalmışlardır. Günümüz insanın da en büyük sorunu da Allah (c.c.)'a imandan çok, Allah (c.c.)'ı hakıyla tanıyamamaktır. Daha geniş ifade ile doğru bir Allah (c.c.) tasavvurunu, aklına, kalbine ve hayatına inşa edememesidir.

Allah (c.c.)'ı hakıyla tanımanın yolunun, Kur'an'ı ve hadisleri anlamak ile mümkün olacağı düşüncesindeyiz. Kur'an'ı hakıyla anlayan insanlar Allah (c.c.)'ı tam ve eksiksiz tanırlar. Bu konuda bir diğer önemli kaynak ise şüphesiz ki O'nu en iyi tanıyan olarak, Allah (c.c.)'nın kulu ve Resulü olan Hz. Muhammed (s.a.v.)'in bu konudaki hadisleridir.

Kur'an'da ve hadislerde geçen Allah (c.c.)'ın güzel isimleri bize Rabbimizi tanıtmaktadır. İslam'ın ilk dönemlerinden itibaren bu amaca hizmet etmek için İslam âlimleri Esmâül Hüsnâ üzerinde çeşitli çalışmalar yapmışlardır. Bu âlimlerin her biri *"Şüphesiz ki Allah (c.c.)'ın 99 ismi vardır, kim ki bunları ihsan ederse, anlar, kavrar ve ezberlerse cennete girer."* hadisini şîyar edinmişlerdir. Buradaki kasıt bu isimlerle Allah (c.c.)'a kulluk ve dua edip, ameli hali işlemektir. Çünkü iyi veya noksan her insan bu güzel isimleri ezberleyip, sayabilir ve sürekli tekrarlayabilir ancak onları gereği gibi anlayarak amele çevirip yaşaması gerekmektedir. Bu da ilimle birlikte azim, şuur ve emek gerektirir. Nice Kur'an okuyanlar vardır ki Kur'an'ın etkisi onların boğazlarından aşağı inmez, nice namaz kılanlar vardır ki yanlarına kâr kalan sadece yorgunluktur, bir başkası da tuttuğu oruçta aç ve susuz kalmaktan başka bir şey kazanamaz. Bu güzel isimleri ezberleyip, saymak da aynen böyledir.

Yüce Allah (c.c.), Kur'an'ı Kerim'inde kendisini bizlere tanıtmaktadır. Eğer O'nu yeterince, gereği gibi tanırsanız ve gereği gibi amel edebilirseniz yüce Allah (c.c.)'a karşı kulluk vazifemizi yerine getirmiş oluruz.

Şu iyi bilinmelidir ki ilimlerin en faydalısı, ilahi isim ve sıfatları da içine alan tevhid ilmidir. Çünkü bir ilmin değeri onun konusu olan bilgiye bağlıdır. Allah (c.c.) da kayıtsız şartsız olarak bilmeye konu olan şeylerin en değerlisi ve en şerefliisidir. Dolayısıyla da O'nun isimlerini ve sıfatlarını bilmek de kayıtsız şartsız olarak bilgilerin en değerlisi en şerefliisidir. Faydalı ilim kula Rabbini tanıtan ve O'na yönlendiren ilimdir ki bu sayede kul Rabbini tanırsın, O'nu tevhit edip birlesin, O'nun la yakınlık kurarsın, O'na karşı hâyâ duyar ve O'na sanki O'nu görüyormuşcasına kulluk eder.

Allah (c.c.)'ı bilmenin temeli, O'ndan saygıyla korkmaya, O'nu sevmeye, O'na yakın olmaya ve O'na özlem duymaya sevk eden şeyleri bilmektir. Sonra bunun peşinden, Allah (c.c.)'ın koyduğu hükümleri, O'nun sevdiği ve razı olduğu söz, amel, hâl ve itikadı bilmek gelir ki kim bu iki bilgiyi gerçek manada elde ederse onun

bu bilgisi faydalı bilgi olmuş olur böylece o faydalı bir ilme, takvalı bir kalbe, kanaatkar bir nefse ve makbul duaya sahip olmuş olur.

Elinizdeki kitap, yüce Allah (c.c.)'ın güzel isimlerini ve yüce sıfatlarını ele alan bir çalışmadır. Aslı gayesi, Allah (c.c.)'ı, kendisini/kendi zatını tanıttığı gibi tanımak ve O'nun razı olacağı şekilde kendisine kulluk edilmesine vesile olmaktır. Zira İslam'ın merkezinde yüce Allah (c.c.)'a iman ve yalnızca O'na kulluk vardır.

Allah (c.c.)'a iman ve kulluk, O'nu tanımanın sonucudur. Takdir edersiniz ki, tanımadığımız bir varlığa hakkıyla inanmak ve ona karşı sorumluluklarımızı yerine getirmek pek mümkün değildir. Bu nedenle iman ve kulluk davasının gelip dayandığı temel; O'nu tanımak, daha doğru bir ifadeyle “doğru tanımak” tır.

Zira, Allah (c.c.)'ı tanımayan veya O'nu eksik tanıyan insan, ilk düğmeyi yanlış ilikleyen veya temeli eğri atan insan gibidir. Böyle birinin iman ve kulluğa dair tüm yaptıkları, yanlış ve eğri olmaya mahkûmdur.

El-Esmau'l Husna Nedir?

Esma, isim kelimesinin cemisidir/çoğuludur. Husna, ism-i tafdil olan “en güzel” kelimesinin müennesidir. İki kelime bir araya geldiğinde “en güzel isimler” anlamını oluşturur.

Başka bir ifadeyle söyleyecek olursak; Allah (c.c.)’ın isimlerine dair aklımıza gelecek her ne güzellik varsa, Allah (c.c.), ondan daha güzeldir. Aklımıza gelebilecek her ne eksiklik varsa yüce Allah (c.c.), ondan münezzehtir.

Kur’ân’da El-Esmau'l Husna

Kur’ân’da 4 ayrı ayette El-Esmau'l Husna’nın Allah (c.c.)’a ait olduğu vurgulanır. Ayetler dikkatle okunduğunda El-Esmau'l Husna’ya karşı sorumluluklarımızın hatırlatıldığı görülür. Bu ayetleri sırasıyla inceleyecek olursak;

“İsimlerin en güzeli Allah’ındır. Öyleyse O’na bunlarla dua edin. O’nun isimlerinde ‘aykırılığa (ve inkâra) sapanları’ bırakın. Yapmakta oldukları dolayısıyla yakında cezalandırılacaklardır.” A’râf 180.

Ayet, en güzel isimlerin Allah (c.c.)’a ait olduğunu belirtmesi yanında, El-Esmau'l Husna’ya dair iki hüküm ihtiva eder: Dua etmek ve ilhaddan sakınmak.

A. El-Esmau'l Husna ile Dua:

El-Esmau'l Husna ile dua ikiye ayrılır. Birincisi duau'l mesele, yani güzel isimlerle Allah’a yakarmak, O’na dua etmektir. Dua, kulun acziyetini ifade ve Rabbine olan ihtiyacı itiraf etmesi, Rabbinin yüceltmesidir. Bunu yapmanın en etkili yolu El-Esmau'l Husna ile Allah (c.c.)’a dua etmektir. Zira Allah (c.c.), bu isimlerle zatını övmüş, bu isimleri zatına layık görmüştür. El-Esmau'l Husna ile dua, ismin delalet ettiği manaya münasip talepte bulunmaktadır. Allah (c.c.)’ın rahmetini Er Rahmân ve Er Rahîm ismiyle; bağışlamasını El Ğafûr; affını El Afuvv; tevbe kabulünü Et Tevvâb ismiyle istemek gibi..

İkincisi duau'l ibade, yani bu isimlerin gereğince Allah (c.c.)’a kulluk ve bu isimlerin delalet ettiği güzel ahlaklarla ahlaklanmaktır. Yüce Allah (c.c.)’ın El Ğafûr ismini öğrendiğimizde çokça istiğfar etmek ve insanlar hata yapıp özür dilediklerinde özürlerini kabul etmek gibi. Çünkü hataları affederek lisanı hâlimizle (hâl diliyle) şöyle demiş oluruz: “Rabbim! Sen bağışlamayı seversin. Kullarından bağışlayanları da seversin. Senin bağışlamana nail olmak için, bana karşı hata yapanları bağışlıyorum.”

B. İlhaddan Kaçınmak:

İlhad, eğrilik ve meyil anlamlarına gelmektedir. El-Esmau'l Husna’ya karşı her tür sapkınlık “ilhad” dır. Her bir isim altında o isme dair sapmalara, yani ilhada örnekler vereceğiz. Burada ilhadı kısaca özetleyecek olursak şunları söyleyebiliriz: İlhad; eğrilik, meyil, sapma gibi anlamlara gelir. Allah (c.c.)’ın isimlerinde yaşanan her türlü sapma, ilhaddır. Allah (c.c.)’ın güzel isimlerini başka varlıklara vermek; bu isimlerle Allah (c.c.)’a duayı bırakıp O’nun yarattıklarından medet ummak; isimlerin içerdiği anlam ve sıfatları inkâr, tahrif veya tevil etmek; Allah (c.c.)’ı kullarına veya kulları Allah (c.c.)’a benzetmek; Allah (c.c.)’a yaklaşma vesilesi olan isimlerini bırakıp şahıslarla Allah (c.c.)’a tevessül etmek birer ilhad örneğidir.

“De ki: 'Allah, diye çağırın, 'Rahman' diye çağırın, ne ile çağırırsanız; sonunda en güzel isimler O'nundur.' Namazında sesini çok yükseltme, çok da kısma, bu ikisi arasında (orta) bir yol benimse.” İsrâ 110.

Müşrikler, Allah (c.c.)’ın Er Rahîm ismini biliyor, Er Rahmân ismini bilmiyorlardı. Allah Resûlü (s.a.v.)’nın Er Rahmân ismiyle dua ettiğini duyunca kimisi “Rahmân da kim?” dedi. Kimisi de “Muhammed bizi tevhide davet ediyor. Kendisi iki ayrı ilaha dua/kulluk ediyor.” dedi.

Ayet, yüce Allah (c.c.)'ın farklı isimlerinin olmasının, tevhide zarar vermeyeceğini, her ismin bir olan Allah (c.c.)'a delalet ettiğini açıkladı. Nasıl ki bir insanın görmesi, duyması, koku alması, akıllı olması... yani farklı sıfatları onu birden fazla kılmıyorsa yüce Allah (c.c.)'ın birden fazla isim ve sıfat sahibi olması da O'nu birden fazla kılmaz.

"Allah; O'ndan başka ilah yoktur. En güzel isimler O'nundur." Tâ-Hâ 8.

Bu ayet, El-Esmâu'l Husna'ya karşı tevhid sorumluluğunu hatırlatır. El-Esmâu'l Husna'nın amacı kulun tevhid üzere Allah (c.c.)'a kulluk etmesidir. İsimleri anlatırken daha yakından göreceğiz ki Allah (c.c.), mümini El-Esmâu'l Husna ile terbiye eder, arındırır ve tevhidle inşa eder.

Her isim; insanın ayrı bir yönüne hitap eder, insi ve cinni şeytanların saptıracağı duygu ve düşünceleri, hak ve hidayet olana yöneltir. Şeytan, insanı "sevgi" damarından yakalayacaksa Allah (c.c.), El Vedûd ismiyle sevgiyi tevhid üzere inşa eder. İnsan korku ile saptırılacaksa Allah (c.c.), El Kebîr/El Azîm/El Kahhâr ismiyle korkuyu kendine yöneltir, tevhid üzere, yalnızca Allah (c.c.)'tan korkan bir kalp inşa eder.

"O Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. Melik'tir; Kuddûs'tur; Selam'dır; Mü'min'dir; Müheymin'dir; Aziz'dir; Cebbar'dır; Mütekebbir'dir. Allah, (müşriklerin) şirk koştuklarından çok yücedir. O Allah ki, yaratandır, (en güzel bir biçimde) kusursuzca var edendir, 'şekil ve suret' verendir. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanların tümü O'nu tesbih etmektedir. O, Aziz, Hakimdir." Haşr 23.-24.

En güzel isimlerin Allah (c.c.)'a ait olduğunu vurgulayan Haşr Suresi'ndeki bu ayetler, Kur'ân'daki en uzun isim listesidir. Yüce Allah (c.c.)'ın 14 isminin bir arada zikredildiği tek pasajdır. Bu pasaj El-Esmâu'l Husna'ya karşı üç sorumluluğumuzu ihtiva etmiştir.

- "O Allah ki O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur...": İbadette Allah (c.c.)'ı birlemek, tevhid sorumluluğu. El-Esmâu'l Husna'daki her isim, kula tevhidi öğretir. Düşünce, söz ve amellerinde yalnızca Allah (c.c.)'a kul olmaya yöneltir.

- "... Allah, onların şirk koşmalarından münezzehtir.": Şirkten sakınma sorumluluğu. El-Esmâu'l Husna'dan her isim, şirke giden yollardan birini kapatır. Şeytanın saptırdığı duygu ve düşünceleri aslına, yani fitrata/tevhide döndürür.

- "... Göklerde ve yerde olan her şey O'nu tesbih eder...": Allah (c.c.)'ı tüm eksikliklerden tenzih ve tesbih sorumluluğu. Allah (c.c.)'ın isimleri, mutlak kemale ve tenzihe delalet eder. Bu isimleri anlayan ve yaşıyan insan, O'nu, hakkıyla tazim edip eksikliklerden tenzih etmiş olur.

Sonuç olarak Kur'ân, El-Esmâu'l Husna'ya karşı şu sorumluluklarımızı belirler: Dua, ilhaddan kaçınmak, Allah (c.c.)'ı birlemek, şirkten sakınmak ve O'nu tesbih etmek.

El-Esmâu'l Husna'yı Bilmenin Faydaları

1. El-Esmâu'l Husna, Sahih Bir Allah Tasavvuru/İtikadı Oluşturur

İslam dininde merkezde Allah (c.c.)'ın varlığı ve birliği, yani tevhid akidesi vardır. Allah (c.c.) inancı/Allah (c.c.)'a iman, dinin temelidir. Sahih ve makbul bir din için temelin sağlam olması gerekir. Şayet Allah (c.c.) inancı problemliyse yanlış iliklenen ilk düğme misali, bir bütün olarak din/kulluk problemlili olur.

İnsan fitri olarak Allah (c.c.)'ın varlığına inanır. İnandığı bu varlığa dair bilgi edinme merakı da fitridir. Bu sebeple her insanın Allah (c.c.)'a dair bir inancı ve merakı vardır. Bu fitri ihtiyaç, sahih bilgiyle giderilmezse insan için felaket olur. Allah (c.c.)'ı, zatını tanıttığı gibi tanımayan insan, ya kendi zanlarıyla ya da insi ve cinni şeytanların vesveseleriyle bir Allah (c.c.) tasavvuru oluşturur. Bu şekilde oluşmuş bir tasavvura felaket dememizin sebebi; itikadi ve amelî tüm sorunların, şirk ve masiyetin/bidatin temelini yanlış Allah (c.c.) inancı olmasıdır. İlerleyen sayfalarda bu duruma dair örnekler okuyacağız.

2. El-Esmau'l Husna; Tevhide Götürür, Şirkten Korur

İnsanın yaratılış gayesi, kitapların indirilme amacı, resûllerin yollanma sebebi tevhiddir. Tevhid, yüce Allah (c.c.)'in kulları üzerindeki hakkıdır.

Allah (c.c.)'a şirk koşmaksızın tevhid üzere kulluk edebilmek için O'nu tanımak gerekir. O'nu tanımak için de El-Esmau'l Husna'yı bilmek/anlamak gerekir. Zira O, kendini bu isimlerle tanıtmıştır.

3. El-Esmau'l Husna, Duygu ve Düşünceleri Düzenler/Arındırır

Allah (c.c.), insanı akıl ve duygudan müteşekkil olarak yaratmıştır. İnsanın eylemlerine yön veren de akıl ve duygulardır. Yüce Allah (c.c.)'in isimleri aklımıza ve duygularımıza tecelli ederek yol gösterir, güzelleştirir, kötü olandan alıkoyar.

Aklı ele alacak olursak; akıl, yirmi dört saat çalışma hâlinindedir. Farkında olsun ya da olmasın insan her an düşünür. Diyebiliriz ki doğumdan ölüme kadar insanın en fazla yaptığı şey nefes almak ve düşündür. Ancak çoğumuz düşündüğümüzün dahi farkına varamayız. Ekseriyetle kendimizi bir şeyleri düşünür hâlde buluruz. İşin kötüsü, bu düşüncelerden hiçbir fayda elde etmeyiz. Çünkü boş ve amaçsız düşüncelerdir. Bir eylem inşa etmez, etse de bunlar faydasız eylemlerdir.

Böyle bir akıl, El Vehhâb, El Muhsin, El Kerîm olan Allah (c.c.)'ı tanısa O'nun nimetlerini düşünmeye çalışır. Görür ki O'nun sayısız nimeti içinde yaşıyor. Bu düşünce şükür eylemini inşa eder. Ki, Allah (c.c.)'in en sevdiği amellerden biri şükürdür. Böyle bir akla, Eş Şekûr ismi tecelli edecek olsa o akıl bilir ki yüce Allah (c.c.) her salih amele kat kat karşılık verir. Güzel düşünce de/niyet de salih bir ameldir. Hayırlı şeyler yapmaya niyet eder. Zihninde salih ameller oluşturur; insanlara yardım eder, din için mücadele eder, şer'i ilim tahsil eder... Bunların her biri güzel niyet olması ve sahibine ecir olması yanında, kalpte hayra dönük bir rağbet oluşturur.

Duygularımız da böyledir: İnsan sever, korkar, ümit eder, kızar, üzülür... Bir saat içinde onlarca farklı duyguyu yaşar. Yüce Allah (c.c.)'in isimlerini öğrendikçe insanın duyguları terbiye olur, Allah (c.c.)'in rızasına yönelir. Kimi/neyi sevmesi gerektiğini bilir; neden/kimden korkması gerektiğini öğrenir; neyi ümit edip neye öfkelenmesi gerektiğine dair bilinçlenir. Kendi hâline terk edildiğinde insanı amaçsızca peşinden sürükleyen duygu ve düşünceler, El-Esmau'l Husna ile tanıştığında insanı güzel ve hayır olana yönlendirir.

Örneğin; her birimiz beğenilmeyi/takdir edilmeyi ister (değerlilik duygusu), başkalarının hakkımızdaki düşüncelerini önemseriz. Bu her insanda var olan fitri bir duygudur. Allah (c.c.)'in isimlerini ihşa edebilirsek bu fitrat, ihlas ve sadakate dönüşür. Zira her hâlimizi gören (El Basîr), kayıt altına alan (Eş Şehîd/Er Rakîb/El Hafîz) ve bu hâllerimizi takdir edip (El Hasib) karşılığını verecek (Eş Şekûr) bir Allah (c.c.) olduğunu biliriz. O'nun takdirini önemser, O'nun yanındaki değerimizi dert ediniriz.

Bu fitri duygu ve düşüncelerimiz; O'nun isimleriyle tanışmıyorsa insanlara yönelir, onların beğenisi için dinir ve onların düşüncelerini önemser. Yani riya ve gösteriş batağına saplanırız. Küçük amellerimiz dahi ihlasla değer kazanırken büyük amellerimiz riyayla bir hiç olur. İhlas kalbe huzur verirken riya yalnızca stres oluşturur. Allah (c.c.)'ı razı etmek kolaydır. O'nun rıza ölçüleri şaşmaz. İnsanı memnun etmek ise zordur. İnsan sayısınca memnuniyet kriteri vardır. Ayrıca tek bir insanın ölçüleri dahi değişen şartlara göre değişebilmektedir.

4. El-Esmau'l Husna, Ahlakı Güzelleştirir

Allah'ın isimlerine baktığımızda iki kısma ayrıldığını görürüz:

A. Kulun, kendisiyle amel etmesi/ahlaklanması gereken isimler.

B. Allah (c.c.)'a has, yalnızca O'na ait olan, kulun ahlaklanması yasaklanmış isimler.

Yüce Allah (c.c.), bazı isimlerin tecellisini ahlak olarak kullarında görmek istiyor: Merhamet, cömertlik, teşekkür, ihsan, yumuşak huyluluk, hilm vb. Bazı isimlerin ise yalnızca Allah (c.c.)'a yakıştığını, kulun bunlardan sakınmasını emrediyor: Azamet, kibir, teklik, hiçbir şeye muhtaç olmama vb.

El-Esmau'l Husna iki kısmıyla da mümini terbiye eder. Ahlaklanmamız gereken cemal isimleri ahlakımızı güzelleştirir. Kaçınmamız gereken celal isimleri ise bizi kötü ahlaktan korur. Vahyin teşvik ettiği ahlaklar; merhamet, tevazu, hilm, rıfk, güler yüz, paylaşma/cömertlik, hüsnüzan, sıdk/doğruluk, hayâ, setr... vb. ahlaklardır. Sakındırdığı ahlaklar ise; katı kalplilik, kibir, ölçüsüz öfke, sertlik, asık suratlılık, haset, cimrilik, suizan, yalan, hayâsızlık, tecessüs... vb. ahlaklardır. İnsan, Er Rahmân ve Er Rahîm olan Allah (c.c.)'ın merhametli kullarını sevdiğini, yeryüzünde merhametli olana semada merhamet edildiğini bildiğinde, kalbi yumuşar.

Yüce Allah (c.c.)'ın El Mütekebbir/El Kebîr olduğunu bildiğinde kibrin yalnızca Allah (c.c.)'a yakıştığını, kula yakışanın tevazu olduğunu anlar. Kibir ahlakından sakınmaya çalışır. Kibirden, El Mütekebbir olan Allah (c.c.)'a çokça sığır. Allah (c.c.)'ın El Kâbid ve El Bâsıt olduğunu bildiğinde, O'nun paylaşımına razı olur. Bilir ki; maddi ve manevi nimetleri dilediğine daraltan, dilediğine de genişleten O'dur. Kimseye sahip olduğu bir hayırdan ötürü haset etmez. Sevdiği ve beğendiği şeyleri yüce Allah'tan (c.c.) ister. O'nun ihsan ve lütfuna râğbet eder. O'nun her şeyi duyduğunu bilen (Es Semî') dilini yalandan, gıybetten, kusurları tecessüs ve ifşadan temizler. O'nun sinelerin gizlediğinden haberdar (El Alîm/El Habîr olduğunu) bildiğinde düşüncelerini suizandan arındırır.

Teknik Bölüm (El-Esmaü'l Husna'yı Ele Alış Usulümüz)

Genel olarak yapılan bu çalışmanın usulünü izah edecek olursak;

Çalışmamızdaki esmaların seçimini yaparken geçmişten günümüze İslam Alemi içerisinde genel kabul görmüş esmaların bir listesini hazırladık akabinde bu listede bulunan esmalar dan Kur'an'da geçenleri çalışmamıza dahil ettik. Tesbit edilen fakat çalışmamızda özel olarak değerlendirilmeyen esmaları da çalışmamızın sonunda kısa tanımlarıyla sizlere sunduk.

Çalışmamız genel hatları ile iki kısımdan oluşmaktadır.

İlk kısım “Teknik Kısım” olarak adlandırdığımız, esmanın kökü ve manası, kelimenin sözlük manası ve istilahi olarak esma manasını değerlendirip, kök itibarıyla Kur'an'da kaç defa geldiğini, geldiği ayetlerin hangi isnat ile geldiğini, hangi ayetlerin geldiğini, kurallarımız çerçevesinde birlikte bulunduğu diğer esmaların bulunduğu kısımdır. Bu kısım şu şekilde hazırlanmıştır:

Çalışmamıza dahil ettiğimiz Kur'an'da geçen esmaların ilk olarak köklerini bulduk ve Kur'an'da bu köke ait olan kelimelerin geçtiği ayetleri tespit ettik. Bu tespitin ardından geçen kelimeleri, geçtiği ayetteki manası itibarıyla öncelikle üç kısma ayırdık; Allah (c.c.)'a isnat edilenler, Resul/Nebilere isnat edilenler ve İnsan ve Diğer varlıklara isnat edilenler.

İSNAT

İsnat, bir şeyi birine ya da bir varlığa bağlamak, dayandırmak ve ona atfetmek anlamına gelir. Bu terim, dilde ve özellikle dini kavramlarda, belirli bir özellik, fiil ya da sıfatın bir kişiye veya varlığa ait olduğunu ifade etmek için kullanılır. Esmâü'l Hüsna bağlamında, Allah'a ait sıfatların, isimlerin ya da fiillerin O'na isnat edilmesi, yani O'na atfedilmesi anlamına gelir.

1. İsnat Nedir?

İsnat, genelde bir ilişki ya da bağ kurmayı ifade eder:

- Dilbilimsel anlamda: Bir cümlede özne ve yüklem arasında ilişki kurmak.
- Dini anlamda: Bir sıfatı, fiili veya özelliği Allah'a ya da bir varlığa ait olduğunu ifade etmek.

2. Dini Kapsamda İsnat

İsnat, özellikle Esmâü'l Hüsna, tevhid ve sıfatlar bağlamında Allah'ın yüce özelliklerini yalnızca O'na ait olduğunu ifade etmek için kullanılır.

- Örneğin, “Rahman ve Rahim olan yalnızca Allah'tır” dediğimizde, merhamet sıfatını Allah'a isnat etmiş oluruz.
- İsnat, bazen insanlara veya yaratılmışlara yöneltilebilir, ancak bu durumda bir sınırlama ve eksiklik içerir.

3. Dolaylı İsnat

İlave olarak bazı isnatlar Allah'a direk olarak bağlanmamaktadır. O'nun yerine fiilleri yada sıfatlarına bağlı olarak gelmektedir. Bu durumu da gözden kaçırmamak adına bizler, bu ve benzeri durumları da dolaylı isnat çatısı altında değerlendirdik. Dolaylı isnat kısmı özel bir durum olduğu için örneğini kendi başlığı içinde değerlendirmeyi uygun gördük.

Dolaylı İsnat Örnekleri:

“Kitap Ehlinde olan kafirler ve müşrikler, Rabbinizden üzerinize bir hayrın indirilmesini arzu etmezler. Allah ise, dilediğine rahmetini tahsis eder. Allah büyük fazl sahibidir.”

Bakara Suresi’nin 105. Ayet’in de büyük manasında “azim” kelimesi geçmektedir. Fakat gelen bu “azim” direk olarak Rabbimize değil de O’nun fazlına sıfat olarak gelmiştir. Bizde bir varlığa yapılan isnat ait olduğu varlığa işaret eder ilkesi ile fazl’ı isnat eden “azim” kelimesini dolaylı olarak Allah’ı da isnat eder kuralı ile değerlendirmeye aldık.

Konu ile ilgili bir diğer örnek olarak ta Tevbe Suresi’nin 129. Ayet’ini değerlendirebiliriz.

“Eğer onlar yüz çevirirlerse, de ki: 'Bana Allah yeter. O'ndan başka ilah yoktur. Ben O'na tevekkül ettim ve büyük arşın Rabbi O'dur.'”

Burada da benzer bir durum vardır. “azim” kelimesi arşa isnat ile gelmiştir. Bu bağlamda arşın büyük olmasını niteleyen kelime aynı zaman da arşın Rabini de niteler kanaatine vardık.

4. İsnat Örnekleriyle Açıklama

a) Allah’a İsnat Örnekleri

Sıfat İsnadı:

- “Allah, her şeyi bilendir.”
- Burada ilim sıfatı Allah’a isnat edilmiştir.
- Yani, her şeyi bilme özelliği yalnızca Allah’a aittir.

Fiil İsnadı:

- “Allah, geceyi gündüze katar.”
- Burada gece ve gündüzü yaratma ve düzenleme fiili Allah’a isnat edilmiştir.
- Bu fiil, Allah’ın kudret ve iradesinin bir yansımasıdır.

İsim İsnadı:

- “Er-Rahman ve Er-Rahim olan Allah, insanlara sonsuz merhamet eder.”
- Burada Rahman ve Rahim isimleri Allah’a isnat edilmiştir.

b) İnsanlara veya Yaratılmışlara İsnat Örnekleri

- “Bilge bir insan toplumda adaletli davranır.”
- Burada bilgelik ve adalet sıfatları bir insana isnat edilmiştir. Ancak bu sıfatlar sınırlı ve eksiktir, Allah’a ait olduğu gibi mükemmel değildir.
- “Rüzgâr sert esti.”
- Burada sert esme fiili rüzgâra isnat edilmiştir. Ancak rüzgâr, bunu Allah’ın yaratması ve kudretiyle yapar.

c) Yanlış İsnatlara Örnek

- “Allah, adaletsiz davranır.”
- Bu ifade, Allah’a uygun olmayan bir sıfat isnat ettiğinden yanlıştır. Çünkü adaletsizlik, Allah’ın zâtına ve sıfatlarına aykırıdır.
- Doğrusu: “Allah, mutlak adalet sahibidir.”

5. Dilde İsnat Örneği

Cümlede isnat, yüklem (fiil ya da sıfat) ile özne arasında kurulan bağıdır.

- “Ahmet hızlı koştu.”
- Burada hızlı koşma fiili Ahmet’e isnat edilmiştir.
- “Gökyüzü mavidir.”
- Burada mavi olma sıfatı gökyüzüne isnat edilmiştir.

6. Allah’a Yapılan İsnatlar ve Tevhid İlkesi

Allah’a bir fiil, sıfat ya da isim isnat ederken dikkat edilmesi gereken hususlar:

- Allah’a isnat edilen sıfat ve fiiller, O’nun zâtına uygun olmalıdır.
- Örneğin: Er-Rahman (sonsuz merhamet sahibi) ismini Allah’a isnat etmek doğrudur.
- Ancak Allah’a eksiklik ya da kusur ifade eden bir sıfat isnat etmek yanlıştır.

Kur’an’dan Örnek:

- “Şüphesiz, Allah her şeye kadirdir.” (Bakara, 20)
- Burada Allah’a her şeye gücü yetme sıfatı isnat edilmiştir.

ÖZET

- İsnat, bir sıfatın, ismin ya da fiilin bir varlığa ait olduğunu ifade etmek için kullanılır.
- Esmâü’l Hüsna bağlamında, Allah’a isnat edilen tüm sıfatlar ve fiiller, O’nun yüceliğine, kemaline ve mutlak mükemmelliğine uygun olmalıdır.
- İnsana yapılan isnatlar sınırlı ve eksik bir anlam taşıırken, Allah’a yapılan isnatlar mükemmellik içerir.

Kur’an-ı Kerim’de bazı Esmâü’l Hüsna, Allah’tan bir sıfat ya da fiilin Resulullah’a (Hz. Muhammed’e) isnat edilerek kullanıldığı örnekler bulunmaktadır. Bu tür ayetlerde, Allah’ın isim ve sıfatlarının bir kısmı, Peygamber Efendimiz’in ahlaki özellikleri, görevleri veya davranışlarıyla ilişkilendirilmiştir. Ancak bu isnatlar, Allah’a özgü olan mutlak anlamda değil, insana mahsus sınırlı ve mecazi anlamda kullanılmıştır.

Allah’a (c.c.) İsnat

Bu kısmı kendi içerisinde, gelen kelimenin arapça gramerdeki konumunu baz alarak dört grupta değerlendirdik. Bunlar sırasıyla, isim, sıfat, fiil ve dolaylı isnat tır. Bunları tanımlayacak olursak;

1. İSİM (Allah (c.c.)’ın İsimleri)

Tanım: Allah’ın zâtını tanıtan, O’nun özelliklerini ve yüceliğini ifade eden isimlerdir. Bu isimler, Allah’ın varlık ve zâtıyla ilişkilidir ve O’nun kemalini ifade eder.

Özellikleri:

- İsimler, Allah’ın zâtını ve sıfatlarını topluca ifade eder. Örneğin, Er-Rahman (sonsuz merhamet sahibi) ve El-Adl (mutlak adalet sahibi) gibi isimler, Allah’ın kemal sıfatlarını tanımlar.
- Esmâü’l Hüsna, Allah’ın isimlerinin en güzel ve anlamlı şekilde derlenmiş hâlidir.
- Her bir isim, O’nun bir sıfatını ya da fiilini ifade edebilir, ancak isimler daha kapsamlı bir kapsama sahiptir.

Örnek:

- El-Vedûd: Çok seven ve seilmeyi hak eden.
- El-Hayy: Ebedî olarak diri ve canlı olan.

2. SIFAT (Allah (c.c.)'ın Sıfatları)

Tanım: Allah'ın isimlerinin anlamını açıklayan, O'nun zâtına veya fiillerine ait özelliklerdir. Sıfatlar, Allah'ın zâtı ile fiilleri arasındaki bağı anlamaya yardımcı olur.

Sıfatların Türleri:

- Zâtî Sıfatlar: Sadece Allah'a mahsus olan sıfatlardır ve Allah'ın zâtıyla doğrudan ilgilidir. Başka hiçbir varlık bu sıfatlarla nitelenemez.

Örnek: Vücut (var olmak), Kıdem (başlangıcsızlık), Beka (sonsuzluk).

Sübûti Sıfatlar: Allah'ta kemal derecesinde bulunan ve yaratılmışlarda sınırlı şekilde yansıyan sıfatlardır.

Örnek: İlim (her şeyi bilmek), Kudret (sınırsız güç sahibi olmak), Hayat (sonsuz canlılık).

Özellikleri:

- Sıfatlar, Allah'ın zâtını tanımlamakla birlikte, O'nun isimlerinin ve fiillerinin temelini oluşturur.
- Sıfatlar ezeli ve ebedîdir; Allah'ın zâtından ayrılmaz.

3. FİİL (Allah'ın Fiilleri)

Tanım: Allah'ın yarattığı âlemdе ortaya koyduğu işleri ve bu işlerin tecellilerini ifade eder. Fiiller, Allah'ın sıfatlarının yaratılmışlarda görünmesidir.

Özellikleri:

- Fiiller, Allah'ın iradesi ve kudretiyle gerçekleşir.
- Allah'ın fiilleri, sürekli bir yaratma ve düzenleme sürecini ifade eder. Örneğin, bir insanın yaratılması, rızıklandırılması, bağışlanması gibi fiiller, O'nun yaratıcı ve merhamet sahibi olduğunun göstergesidir.

• Fiiller, Allah'ın sıfatları ve isimleriyle ilişkilidir. Örneğin:

- Allah'ın yaratma fiili (Halk) "El-Hâlik" ismiyle bağlantılıdır.
- Merhamet etme fiili (Rahmet) "Er-Rahim" ismiyle bağlantılıdır.

Örnek:

- Bir çocuğun doğumu: Allah'ın Hâlik (yaratıcı) ve Rezzâk (rızıklandırıcı) isimlerinin bir fiilidir.
- Doğanın düzeni: Allah'ın El-Bedî' (eşsiz yaratıcı) sıfatının bir yansımasıdır.

4. İSİM-SIFAT-FİİL İLİŞKİSİ

Bu üç kavram birbiriyle doğrudan ilişkilidir:

- Allah'ın isimleri, sıfatlarının bir ifadesidir.
- Örneğin: El-Alîm ismi, Allah'ın her şeyi bilen sıfatını ifade eder.
- Sıfatlar, fiillerin kaynağıdır.
- Örneğin: Allah'ın İlim sıfatı, O'nun her şeyi bilerek yaratmasını sağlar.
- Fiiller, isimlerin ve sıfatların yaratılış âleminde görünen yansımalarıdır.

- Örneğin: Allah'ın yaratma fiili (Halk), O'nun El-Hâlik ismiyle ve Kudret sıfatıyla ilişkilidir.

ÖZET:

- İsim: Allah'ın yüce sıfatlarını ve zâtını tanımlar (El-Adl, Er-Rahim).
- Sıfat: İsimlerin anlamını derinleştiren özelliklerdir (İlim, Kudret, Hayat).
- Fiil: İsim ve sıfatların âlemde somut olarak ortaya çıkan etkileridir (yaratmak, rızıklandırmak).

Bu kavramlar, Allah'ın sonsuz yüceliğini ve âleme olan mutlak hâkimiyetini anlamamıza yardımcı olur. Daha fazla detay isterseniz belirli bir isim veya sıfat üzerinde de konuşabiliriz!

Resul/Nebilere İsnat

Bu kısım da ayetteki kelimelerin Resul/Nebilere isnat ile gelmesi dikkate alındı. Lakin bazı durumlarda gelen kelime isnatlarının direk Resul/Nebilere olmasa da, ağızlarından çıkmış gibi ifadeleri de bu kısımda değerlendirdik.

Allah'ın isim ve sıfatları Peygamber Efendimiz'e isnat edilirken, O'nun Allah'tan aldığı vahiy doğrultusunda görevlerini yerine getirdiği ve Allah'ın ahlaki niteliklerini örnek alarak insanlara rehberlik ettiği ifade edilir.

İşte bazı örnekler:

a) Rauf ve Rahim

"Andolsun, size içinizden öyle bir peygamber geldi ki, sıkıntıya düşmeniz ona ağır gelir; size çok düşkün, müminlere karşı şefkatli (raûf) ve merhametlidir (rahim)." (Tevbe, 128)

- Bu ayette, Raûf (şefkatli) ve Rahîm (merhametli) sıfatları Peygamber Efendimiz'e isnat edilmiştir.
- Allah'ın Er-Raûf ve Er-Rahîm isimleri mutlak anlamda yalnızca O'na aittir. Ancak Peygamber Efendimiz'e bu sıfatların isnat edilmesi, O'nun Allah'tan aldığı ilhamla, insanlara karşı şefkat ve merhamet dolu bir rehber oluşunu ifade eder.

b) Nur (Işık)

"Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici, bir uyarıcı, Allah'ın izniyle O'na çağırان bir davetçi ve nur saçan bir kandil olarak gönderdik." (Ahzâb, 45-46)

- Burada Allah'ın En-Nûr (nur, ışık) sıfatı Peygamberimiz'e isnat edilmiştir.
- Peygamber Efendimiz, Allah'tan gelen vahiy doğrultusunda insanlara hakikati aydınlatan bir rehber olarak tanımlanır. Bu nur, Allah'a ait olan hakikatin bir yansımasıdır.

c) Hâdî (Hidayet Eden)

"Şüphesiz sen doğru bir yola hidayet ediyorsun." (Şûrâ, 52)

- Allah'ın El-Hâdî (doğru yola ileten) ismi, bu ayette Peygamber Efendimiz'e isnat edilmiştir.
- Ancak burada hidayet etme yetkisi, Allah'ın izniyle ve O'ndan gelen vahiy doğrultusunda bir rehberlik olarak ifade edilmiştir. Mutlak anlamda hidayeti yalnızca Allah verir (Kasas, 56).

d) Şâhid (Şahit)

"Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik." (Ahzâb, 45)

- Allah'ın Eş-Şehîd (her şeye şahit olan) ismi, burada Peygamber Efendimiz'e isnat edilmiştir.
- Peygamber Efendimiz, Allah'ın elçisi olarak insanların iman, ahlak ve davranışlarına şahittir. Ancak bu şahitlik, Allah'ın her şeyi kapsayan mutlak şahitliği ile kıyaslanamaz.

Allah'ın Sıfatlarının Peygamber'e Yansıması

Allah'ın isim ve sıfatlarının Peygamber Efendimiz'e isnadı, O'nun Allah'a yakınlığını ve Allah'ın ahlaki niteliklerini insanlara aktarmadaki rolünü ifade eder. Peygamber Efendimiz, Allah'ın bir kulu olarak bu sıfatları en güzel şekilde temsil etmiştir:

- Allah Adildir, Peygamber de adaletiyle tanınmıştır.
- Allah Rahmandır, Peygamber de merhametiyle ümmetine örnek olmuştur.

Önemli Bir Not

Kur'an'da Esmâü'l Hüsna'nın Peygamber Efendimiz'e isnadı, her zaman sınırlı ve insanî bir bağlamdadır. Allah'ın isimleri ve sıfatları O'na özgü mutlak anlamlarını korur:

- Allah'ın sıfatları mutlak ve sonsuzdur.
- Peygamber Efendimiz'e isnat edilen sıfatlar, Allah'ın izniyle insanlara yansıyan niteliklerdir.

Özet

Kur'an-ı Kerim'de Raûf, Rahîm, Nur, Hâdî gibi bazı Esmâü'l Hüsna'nın Peygamber Efendimiz'e isnat edildiği görülür. Ancak bu sıfatlar, Allah'a ait olan mutlak anlamda değil, sınırlı ve insanî bir bağlamda kullanılmıştır. Peygamber Efendimiz, Allah'ın isim ve sıfatlarının dünyadaki en güzel temsilcisidir ve insanlar için bir rehberdir. Daha fazla detay ya da farklı bir ayeti incelemek isterseniz, yardımcı olmaktan memnuniyet duyarım.

İnsan ve Diğer Varlıklara İsnat

Bu kısımda ise gelen kelimelerin, Allah (c.c.)'a veya Resul/Nebilere isnat ile gelmemesi sonucu kalan ayetleri tek çatı altında topladık.

İlave olarak çalışmamızda ilgili esmaların geçtiği ayetlerin bir listesini oluşturduk. Bununla birlikte belirlediğimiz kurallar çerçevesinde aynı ayette gelen esmaları da “Birlikte Gelen Esmalar” başlığı altında sizlere sunduk.

İkinci kısım ise “Tasavvur” olarak tanımladığımız 4 ila 8 farklı kaynaktan inceleme yapıp, bu inceleme sonucu da tekrar değerlendirerek en iyi ve uygun tasavvuru ifade edebilecek şekilde paylaştığımız ve en nihayetinde de bir dua formunda esmayı değerlendiren sonlandırdığımız kısımdır.

ALLAH (C.C.)

Allah (c.c.) ismi, bütün ilâhi isim ve sıfatları kendisinde toplayan özel bir isimdir. Bu isme ism-i Câmî de denir. Esma-i Hüsnâ'nın her biri Allah (c.c.) lafzının farklı yansımalarını ve boyutlarını ifade eder. Gerçekte Kur'an'ın tamamı da Allah (c.c.) ismini bütün yönleriyle bize tanıtmaktadır. Kur'an'daki 114 sûre yani yaklaşık 6 bin küsur ayetin hepsi Allah (c.c.)'ın değişik özelliklerini, evrene ve insan hayatına müdahale etmesini anlatmaktadır. Allah ismini tam olarak tanımak ancak Kur'an'ın tamamını anlayarak okumakla mümkündür.

Lafza-i Celâl olarak da anılan Allah (c.c.) ismi Kur'an'da 2697 kez geçmektedir. Buna açık ve gizli zamirlerle kullanımı da ilave edersek bu rakam 6000 (alt bin) 'i bulur. Allah (c.c.) isminin ikil ve çoğul kullanımı yoktur. Bu isim mecaz yolu ile de olsa Allah (c.c.)'tan başkalarına verilemez. Şimdiye kadar Allah (c.c.) ismi ile hiçbir varlık adlandırılmamıştır, adlandırılması da kesinlikle doğru değildir. Mekkeli müsrıklar dahi 360'dan fazla putları olmasına rağmen, hiçbirine Allah (c.c.) ismini vermemişlerdir. Onlar da bu ismin sadece Allah (c.c.)'a ait olduğunu biliyorlardı.

Allah (c.c.) kelimesinin etimolojisi hakkında çok farklı görüşler bulunmakla birlikte kelimenin Arapça asıllı "ilah" lafzından türemiş olduğu genel kabul görmektedir. Bununla birlikte Allah (c.c.) lafzının Kur'ân-ı Kerim'in semantiğiyle birlikte anlam alanının değişerek yeni bir boyut kazanması ve islâm öncesi Arapların kullanımından farklılaşması, geçmiş kullanımın Kur'ân-ı Kerim ve Islâmî literatürün ortaya koyduğu mana karşısında anlamını yitirdiğini göstermektedir. Nitekim ezeli ve tek olan en yüce varlığın özel ismi olarak Allah (c.c.) lafzı, O'ndan başka herhangi bir varlığa ad olarak verilmediği gibi (Meryem 16/65) hem Arap dilinde hem de diğer Müslüman milletlerin dillerinde O'nun herhangi bir çoğul şekli bulunmamaktadır.

Allah (c.c.) lafzı bazı âlimlere göre camid olsa da tercih edilen görüşe göre müştaktır.

Allah (c.c.)'ın varlığı duyularla idrak edilemez. Bundan ötürü O'nun varlığını elle tutulur, gözle görülür hale getirmek söz konusu olamaz.

Fakat Allah (c.c.)'ın duyularla idrak edilemeyeceğini söylemek, O'nun varlığının akılla bilinmemesi veya akla aykırı olması manasına gelmez. Bizde sevgi, nefret, özlem, inat gibi birçok duygu vardır ki onların mahiyetlerini idrak edemiyoruz. Ama varlıkları bedihidir, ortadadır. Allah Teâlâ'nın varlığı da bedihidir. Bilimlerdeki aksiyomlar kabilindendir. Aksiyom nasıl çıkış noktasını oluşturur ve ispatlanmaya ihtiyacı olmazsa, bu muazzam kainatı var eden ve saymaya gelmez yaratıcı faaliyet eserleriyle dolduran Yaradan'ın varlığı da öyledir. O, zuhurunun şiddetinden gizlidir. Çok kuvvetli ışığın göz kamaştırması, ona bakılamadığı için o ışık kaynağının görülememesi gibi, bu derecedeki zuhur, Allah (c.c.)'ın varlığına adeta perde olmuştur.

"İste Rabbiniz Allah, O'ndan başka hiçbir ilah yok. Her şeyi yaratan O'dur. O'na ibadetle kulluk edin. O her şeye Vekildir." En'am Suresi'nin 102. Ayeti konuya açıklık getirmektedir. İnsanların doğru yola yönelmeleri, ancak ilah olarak Allah (c.c.)'ı tanımalarıyla mümkündür. Onların, Allah (c.c.)'ın emirlerini hayatlarında uygulamaları, ilah olarak yalnız Allah (c.c.)'ı tanımaları, hiçbir ortak koşmaksızın yalnız O'na ibadet etmeleri hiç unutmayacaklar hakikatler olmalıdır.

Allah (c.c.)'ın hakimiyeti sadece insanlara ait değildir. Her şey O'nun hakimiyeti altındadır. Çünkü O'dur her şeyi yaratan... "Bu gerçeği kabul ediyorum ve buna inanıyorum." demek bu hakikatin gereğini yerine getirmektir. Bu da Allah (c.c.)'ın emirlerini kabullenmek, sadece O'nun emirlerine teslim olmak ve bağlanmakla mümkün olur.

Allah (c.c.) kainatın ve kainatta bulunan tüm varlıkların yaratıcısı, koruyucusu olan tek varlık, ibadet edilmeye layık tek rab, Mevla, hüda ya ait özel isimdir. Allah (c.c.) en yüce varlık olarak inanılan, bütün kemal sıfatları şahsında bulunduran ve her türlü noksan sıfatlardan uzak olan gerçek tek mabuttur. Varlığı zorunlu olan tek yaratıcıya ait yüce bir isim. Bu isimle çağrılan bir başka varlık olmamıştır, olmayacaktır da.

Varlığı zorunlu olan ve bütün övgülere layık olan zatın özel adıdır.

Şanı yüce Allah (c.c.), bizim Rabbimiz, yaratıcımız, rızık vericimiz, melikimiz, ilahımız ve daha nice güzel isim ve sıfatları bulunan yüce Rabbimizin, sahibimizin en meşhur ve en belirgin ismi şerifleri ve bütün güzel isimleri ve sıfatları kendinde toplayan ve bütün ilahi özellikleri içine alan özel ismi şerifin adıdır.

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim de 2697 defa tekrarlanan bu lafız, İslam Akidesinin, tevhidin, inanmanın tam odak noktasını, merkezini teşkil etmektedir. Bütün ulema, Allah (c.c.) lafzının, diğer isimlerden çok farklı bir isim olduğu hususunda ittifak halindedirler.

O cisim değildir, şahıs değildir, beden değildir, suret değildir, et değildir, kan değildir, kişi değildir, cevher değildir, araz değildir, renkli değildir, tadı yoktur, kokusu yoktur, elle yoklamaz, ısıyı yoktur, soğukluğu yoktur, rutubeti yoktur, kuyruğu yoktur, boyu yoktur, eni yoktur, derinliği yoktur, bir araya parçaları toplanmaz, parçaları birbirinden ayrılmaz, hareket de etmez, sakın de değil, kısımlara, parçalara ayrılmaz, kısım, parça, cüz, organ ve azaları yoktur, yönleri yoktur, sağı solu, önü arkası, yukarısı, altı söz konusu değildir. Hiçbir mekan O'nu kuşatamaz, O'nun üzerinden zaman geçmez, ne O'na temas etmek düşünülebilir ne de O'nun uzlete çekilmesi düşünülebilir, sonu yoktur, ölçüler O'nu kuşatamayacağı gibi perdeler de O'nu kapatamaz.

O, mekanla sınırlı olmadığı gibi, zamanla da kayıtlı ve bağımlı değildir. Çünkü O, zaman ve mekandan önce de vardı, bunlardan sonra da var olacaktır. O, mekan ve zaman icadından sonra da, bunlardan önceki hali üzerindedir. O, değişmez ve hiçbir değişiklik O'na arız olmaz.

Rızık ve ecelleri belirleyen O'dur. O'nun yaratmadığı bir şey vücut bulmaz ve O'nun irade etmediği bir iş ve amel meydana gelmez. Hiçbir şey O'nun kudretinin dışında değildir. O'nun kudreti var olan şeyler ile de sınırlı değildir. O, istediği herhangi bir şeyi her zaman yaratma ve yok etme kudretine sahiptir.

Yüce Allah (c.c.), bilinmeyen bütün şeyleri bilir. O, göklerin en yüksek yerinden, yerin en derin yerine kadar ne varsa ve neler oluyorsa hepsini ilmi ile kuşatmıştır, varlık aleminde tek bir zerre bile onun ilminin dışında değildir. O, yerdeki karıncanın yürüyüşünü ve havadaki toz tanesinin zerre hareketini de bilir. O, gizli ve gizliden de daha gizli olan her şeyi bilir.

O, maddeler, hareketler, oluşlar ve bitişler gibi, duygu, fikir ve düşünceleri de bilir.

İnsanlar, cinler, melekler ve şeytanlar bir araya gelip güç birliği etseler, Onun iradesi dışında ne duran bir zerreyi hareket ettirebilirler, ne de hareket eden bir zerreyi durdurabilirler. Yüce Allah (c.c.)'ın diğer sıfatları gibi iradesi de ezeldir. O, ezelde sahip olduğu iradesiyle bütün eşya ve oluşları taktir etmiş, miktar ve keyfiyetlerini tayin etmiş ve her birinin oluşunu uygun bir zaman ve zemine tahsis etmiştir. O, iradesini ezeli olan ilminin ışığında belirlemiştir. Bu sebeple herhangi bir şeyi irade etmek için onun zamana, tefekküre, gelişmeleri göz etmeye ihtiyacı yoktur.

Mana itibari ile Allah (c.c.) lafzı, öteki isimlerin hepsinin camidir. Öteki isimlerde bu cemiyet yoktur. Onlar yalnız bir sıfat veya bir fiile delalet ederler. Fakat Allah (c.c.) lafzı bunları ve daha ötekilerin manalarını hepsini birden toplayarak ifade eder.

Bu mana ile 'ya Allah' diyen kimse, yüce Allah (c.c.)'ı bütün isimleriyle zikretmiş olmaktadır.

Bir kulun Allah (c.c.) ismi celilinden alacağı ders, muhtaçlığını sadece Allah (c.c.)'a bildirmesi tüm güç ve kuvvetin O'ndan olduğunu bilmesi sadece O'ndan korkmalı ve yalnız O'na ümit beslemesidir.

Er Rabb (الرب)

Kök Anlamı: Rabbimizin Er Rabb esması “r-b-b (ر ب ب)” kökünden türemektedir. “r-b-b” kökü, terbiye etmek/yetiştirmek manasına gelmektedir. Daha geniş çerçeveden tanımlamak gerekirse bir şeyi olgunluk derecesine ulaşınca kadar aşama aşama inşa etmek anlamına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Rabb kelimesi ise sözlükte, terbiye eden, yetiştiren anlamına gelmektedir. Taha 50

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise er Rabb kelimesi, bir şeyi yetkinlik noktasına varıncaya kadar kademe kademe inşa edip geliştiren manasının yanında mâlik, seyyid, idare eden, terbiye eden, gözetip koruyan, nimet veren, islah edip geliştiren, mâbud anlamlarına da gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “r-b-b” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 980 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 966’sı isim formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 14 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Hamd, Alemlerin Rabbi, Rahman, Rahim ve Din gününün maliki olan Allah’adır.” Fâtiha 2.-4.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “De ki: ‘Ey Kitap Ehli, bizimle sizin aranızda ortak (olan) bir kelimeye (tevhide) gelin. Allah’tan başkasına kulluk etmeyelim, O’na hiç bir şeyi ortak koşmayalım ve Allah’ı bırakıp bir kısmımız (diğer) bir kısmımızı Rabler edinmeyelim.’ Eğer yine yüz çevirirlerse, deyin ki: ‘Şahid olun, biz gerçekten müslümanlarız.’” Âl-i İmrân 64.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Fâtiha 2., Bakara 5., Bakara 21., Bakara 26., Bakara 30.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Hamîd ile; Fâtiha 2., En’âm 1., En’âm 45., A’râf 43., İbrahim 1., Neml 93., Secde 15., Sebe’ 6., Sâffât 182., Mü’min 55., Mü’min 65., Câsiye 36., Kâf 39., Tûr 48., Nasr 3. - **El Hâdî ile;** Bakara 5., Bakara 26., Bakara 198., Bakara 258., Âl-i İmrân 8., Âl-i İmrân 73., Mâide 67., En’âm 71., En’âm 77., En’âm 80., En’âm 154., En’âm 157., En’âm 161., A’râf 43., A’râf 155., Yûnus 9., Yûnus 57., Ra’d 27., Kehf 13., Meryem 76., Tâ-Hâ 50., Tâ-Hâ 122., Hac 54., Furkân 31., Şu’arâ 62., Lokman 5., Sâffât 99., Zümer 23., Mü’min 28., Müdâssir 31.

Er Rabb Esmasına Dair Tasavvur

Rab ismi, Allah (c.c.)'ın eşsiz terbiyesini, yarattıklarını doğru şekilde eğitmesini ve onların üzerinde yönetici olmasını ifade eder. Allah (c.c.)'ın Rab oluşu, Allah (c.c.) isminin özünde gizlidir. Anne-baba çocuklarının terbiyesini ve bakımını sorumlulukla üstlenir. Bakıcı bebeğin terbiyesini ücret karşılığı üstlenir. Öğretmen öğrencinin terbiyesini görev gereği üstlenir. Ancak Allah (c.c.), kulunun terbiyesini onu sevdiği için üstlenir. Kulunun imanına veya inkarına, iyi ya da kötü olmasına, itaatine ya da isyanına bakmaz. Bu yüzden Rabbin terbiyesini inkar etmek, O'nun sevgisine ihanet etmek demektir.

Tevhid akidesinin ilk olmazsa olmazı, rububiyyetteki tevhidir. Bütün hükümlerin tek ve yegane sahibi ancak ve ancak Rab olarak yüce Allah (c.c.)'dır. Buna inanmak farzdır. Tevhidin bir diğer ikinci şartı da, kullukta tevhidir ki bu da malum ki yüce Allah (c.c.)'tan başkasını tanımamak ve sadece O'na kullukta bulunmaktır. Yüce Allah (c.c.)'ın insan kulları, Rabbi olan Allah (c.c.)'a ibadet etmekle, kul olmakla yükümlüdür. Esas ve ana gayesi ve görevi budur. O'na hiçbir şeyi ortak koşturmak ve Rab olarak O'na tam kulluk görevini yerine getirmektir. İnsanı insana kul olmaktan kurtaran tek yol İslam'dır. Yüce Allah (c.c.)'a kulluk demek, O'nun dışındaki bütün varlıklara kul olmaktan kurtulmak anlamındadır. Yüce kitabımız Kur'an'da Rab sözcüğünün açık özellikleri anlatılmıştır. Bunların ilki, insanın yüce Allah (c.c.)'a mutlak anlamda itaatidir. Bütün varlıkların hayatını düzenleyen, ilahî nizamları indiren ve bunların mutlak değer ölçülerini de açıklayan yüce Allah (c.c.), bu değerlerin tamamına boyun eğerek kabul edilmesi, O'na kulluğun gereğidir. Yüce kitabımız Kur'an'da, ibadet edilecek tek Rab olduğunu açık bir şekilde bildirmiş ve kendisine bu konuda hiçbir şeyin ortak koşulmasını emretmiştir. Bütün bu emirlerin sık sık tekrarlanmasına rağmen, maalesef yine de yüce Allah (c.c.)'a şirk koşulmuş ve O'na ait olan özellikleri kendilerine izafe etmişlerdir. Sonra da bütün halkı kendi koydukları yasa ve kurallara çağırarak bu yasalara uymalarını emretmişlerdir.

Bu şirk, bugün de tüm canlılığıyla devam ediyor. Siyasi otoritenin satın aldığı din bilginleri; sırtını vahye, yüzünü geleneğe dönmüş cahiller; ekranların ve kalabalıkların şehvetine kapılmış fenomenler; Allah (c.c.)'ın dinini ters yüz etme yarışındalar. Bunun yanında hayatın her alanına yasalar koyan, çoğu zaman Allah (c.c.)'ın yasakladıklarını yasalarla serbest kılan yasa koyucu devletler/parlamentolar vardır. Bunlar, Allah (c.c.)'ın Rabliğini kabul etmeyip rububiyet ilan etmiş kurumlardır. Satılmış din bilginlerinin, haramları helalleştiren fetvalarına uyan ve siyasi otoritelere yasama hakkı tanıyanlar, onları Allah (c.c.)'ın dışında Rab edinmiş kimselerdir.

İnsanların çeşitli sahte rablara kul olduğu günümüzde, İslam'ın pratiği açısından taşıdığı önem daha büyüktür. Günümüz insanlığının Rab anlayışını, onların inançlarında ve pratik hayatlarında çok acı bir şekilde görmek mümkündür. Gerek inanç ve gerekse düşünce yönünden yüce Allah (c.c.)'a tek rab olarak inanılmadıkça, ameli, hayatta, yani pratikte, onun dinine uymak da mümkün olmaz. Dinin ilk şartı yüce Allah (c.c.)'a ve O'nun emirlerine teslim ve tabi olmaktır. Yüce Allah (c.c.)'a rağmen O'ndan başkalarının koyduğu gayrimeşru hükümlerine seve seve uyanların yüce Allah (c.c.)'ın Rabliğine ve ilahlığına inandık demeleri, kendilerini kurtaramaz. Çünkü İslam olarak sadece yüce Allah (c.c.)'a inandıktan ve O'na karşı kulluk vecibelerini yerine getirdikten sonra, O'nun koyduğu hüküm ve kurallara uyulmasını ister. Bunun için insanlar yüce Allah (c.c.)'ın kesin olarak bildirdiği hükümleri bırakıp, ilahî emirlere ters olarak başkalarının ortaya koyduğu ilke ve hükümlere isteyerek uymaları halinde her ne kadar iddiaları yüce Allah (c.c.)'a iman da olsa bu imanları geçerli olmaz. Yüce Allah (c.c.)'tan başkalarının emrine, O'nun dinine uyup uymadığı, hiç hesaba katılmaksızın isteyerek itaat etmek, hükümle ilgili konularda, yüce Allah (c.c.)'tan başkalarının sözünü dinleyip kabullenmek, yüce Allah (c.c.)'tan başkasına itaat ederek O'nun dininin ve emir ve hükümlerine başkasını tercih ederek muhalefet etmek, yüce Allah (c.c.)'tan başkalarını rab edinmek ve onlara tapmak demektir. Putlara şeytanlara ve tağutlara tapmak nasılsa, yüce Allah (c.c.)'ın emrine Hakk'ın hükmüne uymayan kişilerin ortaya attıkları görüşleri benimsemek ve onları yüce Allah (c.c.)'a tercih edip onlara uymak da böylece bir şirktr.

"Ey Rabbimiz, senin terbiye ediciliğinle, hayatta karşılaştığımız her zorluğu aşmamızı sağla. Bize hikmet ve sabır ver, kalplerimize huzur ve sükunet ver. Dualarımızı kabul eyle, bizi doğru yoldan ayırma. Allâhümme, Âmin"

Kök Anlamı: Rabbimizin Er Rahman ve Er Rahim esması “r-h-m (ر ح م)” kökünden türemektedir. “r-h-m” kökü, döl yatağı anlamına gelmektedir. Er Rahman ve Er Rahim isimleri bu kökten türeyen Rahmet kelimesine izafe edilmiştir. Rahmet kelimesi iki anlam içeriğini izafe bakımından içinde barındırır. İlki sözlük anlamı ve insana bakan yönü ile merhamete muhtaç olana iyilik yapmayı gerektiren kalp inceliği/şefkat duygusunu ifade eder. Bu duygunun içinde duyarlılık vardır. Fakat Rahmet Allah’a izafe edildiğinde ise duyarlılıktan soyutlanmış bir ihsanı ifade eder. Bu bağlamda Rahmet, insana izafe edildiğinde incelik ve şefkati, Allah’a izafe edildiğinde ise nimet ve lütfu ifade eder.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Rahim kelimesi sözlükte döl yatağı, Rahman kelimesi ise sözlükte şefkat ve merhamet eden, acıyan anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise er Rahman ve er Rahim kelimeleri merhametli olan, tüm merhametin kaynağı, nimet ve lütfu ile kullarını kuşatan anlamlarına gelmektedir. İki kelime arasındaki farkı ifade edecek olursak, er Rahman zata, er Rahim ise fiile dönük manalar içermektedir. Daha geniş bir çerçeveden tanımlanacak olursa er Rahman, Allah (c.c.)’ın zatında olan, O’ndan hiç ayrılmayan merhameti; er Rahim ise yüce Allah (c.c.)’ın zatındaki bu sıfatı, dilediğinde kullarına erişirmesini ifade eder.

Kur’an Bağlamında: “r-h-m” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 339 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 150’si isim formunda, 12’si sıfat formunda, 19’u fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 158 kelimenin ise, 8 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 150’si de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Sizin ilahınız tek bir ilahdır; O’ndan başka ilah yoktur; O, Rahman’dır, Rahim’dir (bağışlayan ve esirgeyendir).” Bakara 163.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; “Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla.” Fâtiha 1.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; “O gün, kim ondan (azabtan) alınırsa, elbette, O, onu esirgemistir. İşte apaçık olan ‘kurtuluş ve mutluluk’ budur.” En’âm 16.

Resul/Resullere Isnatla; “İçlerinden Peygamberi icitenler ve: ‘O (her sözü dinleyen) bir kulaktır’ diyenler vardır. De ki: ‘O sizin için bir hayır kulağıdır. Allah’a iman eder, mü’minlere inanıp-güvenir ve sizden iman edenler için bir rahmettir. Allah’ın elçisine eziyet edenler... Onlar için acı bir azab vardır.’” Tevbe 41.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ey insanlar sizi tek bir nefisten yaratan, ondan eşini yaratan ve her ikisinden birçok erkek ve kadın türetip-yayan Rabbinizden korkup-sakının. Ve (yine) kendisiyle, birbirinizle dilekleştığınız Allah’tan ve akrabalık (bağlarını koparmak)tan sakının. Şüphesiz Allah, sizin üzerinizde gözeticidir.” Nisâ 1.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Bakara 64., Bakara 105., Bakara 157., Bakara 163.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; Fâtiha 1., Fâtiha 3., Meryem 58., Tâ-Hâ 5., Tâ-Hâ 90.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 286., Âl-i İmrân 132., En’âm 16., En’âm 155., A’râf 23.

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Azîm ile; Bakara 105., Âl-i İmrân 74., Nisâ 113. - **Er Rabb ile;** Bakara 105., Bakara 157., Bakara 178., Bakara 286., Âl-i İmrân 8., En’âm 54., En’âm 133., En’âm 147., En’âm 154., En’âm 157., A’râf 23., A’râf 149., A’râf 151., A’râf 154., A’râf 155., A’râf 203., Tevbe 21., Yûnus 57., Hûd 17., Hûd 28., Hûd 47., Hûd 63., Hûd 66., Ra’d 30., Hicr 56., İsrâ 24., İsrâ 28., İsrâ 57., İsrâ 87., İsrâ 100., Kehf 10., Kehf 16., Enbiyâ 83.

Er Rahman ve Er Rahim Esmalarına Dair Tasavvur

Allah (c.c.)'in merhameti her şeyi kuşatmıştır. Bu, öyle bir kapsayıcılıktır ki yüce Allah (c.c.)'in isim ve sıfatları dahi O'nun rahmetinin gölgesindedir. Bizi korkutan ya da sakındıran isimlere bakalım. Dikkatle baktığımızda altında rahmet sıfatı olduğunu görürüz. Zira O'nun korkutması dahi kullarına olan merhametindendir. Onlara azap etmek istemediği için korkutmakta, tehdit etmekte ve azabına karşı uyarmaktadır.

Allah (c.c.)'in rahmetinin tecellisini görmek için cilt cilt kitapları incelemeye ya da çok büyük bir araştırma yapmaya gerek yoktur. İnsan, kendi annesinin şefkat ve merhametini biraz olsun tefekkür ettiğinde Allah (c.c.)'in rahmetinin büyüklüğünü anlayacaktır. Bir annenin şefkati, Allah (c.c.)'in rahmetinin yanında okyanusta bir damla kadar olmasına rağmen insanlık, bir annenin şefkatine ve merhametine hayran kalmakta... Bir yanda okyanus, bir yanda damla!

Resûlullah'ın (s.a.v.), Allah (c.c.)'in merhametine dair verdiği bir misali Hz. Ömer (r.a.) şöyle anlatmıştır:

“Peygamber’e birtakım savaş esirleri getirilmişti. Esirlerden bir kadın bir şeyler arıyordu. Esirler içerisinde çocuğunu bulduğu zaman onu hemen tutup bağrına bastı ve emzirmeye başladı. Peygamber bize dedi ki: ‘Ne dersiniz, bu kadın çocuğunu ateşe atar mı?’ Dedik ki: ‘Hayır, Allah’a yemin olsun ki elinden geldiğince atmamaya çalışır.’ Bunun üzerine Peygamber, ‘Allah, kullarına karşı bu kadından daha çok merhametlidir.’ buyurdu.” (Buhari; Müslim)

Rahman sıfatı Ezel’le, Rahim sıfatı ise daha çok ebedle ilgilidir. Bu yüzden yüce Allah (c.c.) için dünyanın Rahmanı, ahiretin Rahimidir denilmiştir. Bunun anlamı şudur Allah (c.c.)'in varlıkları yaratması, onları yaşatması, insanlar arasında mümin kafir adil zalim çalışkan tembel ayrımı yapmaksızın hepsine rızıklarını vermesi, çalışma ve gayretlerinin semerelerini ihsan etmesi Rahman sıfatının tecellisidir. Rahim sıfatının tecellileri ise daha çok ahirette görünecektir. Allah (c.c.)'in oradaki ikram ve ihsanları müminler için olacaktır. Pek çok ayette Rahim sıfatı zikredilerek Allah (c.c.)'in müminleri bu sıfatla bağışlayacağı belirtilmiştir.

Allah (c.c.)'in Rahim ismi özel bir sıfattır. Allah (c.c.)'in mümin kullarına olan merhametini ifade eder. O, dünya hayatını Allah (c.c.)'in rızasına göre değerlendiren, şükreden ve isyan etmeyen mümin kullarına özel bir rahmetle davranacaktır. Rahim sıfatı daha çok mümin kullar hakkında gerçekleşecektir. Bu sıfat aynı zamanda geniş bir merhamet ve rahmet manasını da taşımaktadır. Allah (c.c.) hem merhametlidir hem de kullarına yardım eder, onları korur ve nimetlerini onların üzerine yayar.

Allah (c.c.)'in rahmeti olmasaydı, günahlara dalar, helak olurduk. İnsanoğlu günaha meyyaldir. Zira onun içinde kaynayıp duran bir fücür kaynağı vardır. Onu günahattan koruyansa Allah (c.c.)'in rahmetidir. Allah (c.c.) rahmet edip hidayet etmese, kula hayır iradesi vermese, onu nefsiyle/fücuruyla başbaşa bıraksa, kul helak olurdu... Günahlara karşı çokça Allah (c.c.)'in rahmetine sığınmalıyız.

Allah (c.c.)'in merhametini isteyenler bireysel değil, toplu bir şekilde ve cemaat suuruyla hareket etmelidir. Allah (c.c.); kendi yolunda koşturan, çabalayan, hizmet ve görev ehli olan, hangi görev verilirse verilsin verilen göreve dört elle yapışan insanlara rahmet edeceğini müjdelemiştir.

“Ey merhametlilerin en merhametlisi! Ey rahmeti her şeyi kuşatan! Ey rahmeti nefesine farz kılan! Senin indireceğin maddi ve manevi hayırlara muhtacız, bize merhamet et! Sen merhametli kullarını seversin, bizi merhamet ahlakıyla süsle. Ey Rahman Rahim olan Rabbimiz, Sen ki yarattığın her varlığa merhamet eden, sonsuz lütuflarda bulunan, koruyan ve bağışlayansın. Bizlere dünyada ve ahirette rahmetinle muamele eyle. Günahlarımızı bağışla, hatalarımızı ört ve bizleri doğru yola ilet. Amin”

El ilâh (إله)

Kök Anlamı: Rabbimizin El ilâh esması “a-l-h (ا ل ه)” kökünden türemektedir. “a-l-h” kökü, her tür mabut için kullanılan isim manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen ilâh kelimesi ise sözlükte, tapınılan, yüceliği karşısında hayrete düşülen, gönülden bağlanılıp sığınılan, duyularla idrak edilemeyen varlık anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el ilâh kelimesi, sözlük manası olan tapınılan, yüceliği karşısında hayrete düşülen, gönülden bağlanılıp sığınılan, duyularla idrak edilemeyen varlık manasının yanında uluhiyetin kaynağı, eşsiz ve benzersiz mabud, ibadeti ve kulluğu hak eden anlamlarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “a-l-h” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 152 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 101’i isim formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 51 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Yoksa siz, Yakub’un ölüm anında, orada şahidler miydiniz? O, oğullarına: ‘Benden sonra kime ibadet edeceksiniz?’ dediğinde, ‘Senin ilahına ve ataların İbrahim, İsmail ve İshak’ın ilahı olan tek bir ilaha ibadet edeceğiz; bizler ona teslim olduk’ demişlerdi.” Bakara 133.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Allah: ‘Ey Meryem oğlu İsa, insanlara, beni ve annemi Allah’ı bırakarak iki ilah edin, diye sen mi söyledin?’ dediğinde: ‘Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir sözünü söylemek bana yakışmaz. Eğer bunu söyledimse mutlaka sen onu bilmişsindir. Sen bende olanı bilirsin, ama ben Sen’de olanı bilmem. Gerçekten, görünmeyenleri (gaybleri) bilen Sen’sin Sen.’” Mâide 116.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Bakara 133., Bakara 163., Bakara 255., Âl-i İmrân 2.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Vâhid ile; Bakara 133., Bakara 163., Nisâ 171., Mâide 73., En’âm 19., Tevbe 31., İbrahim 52., Nahl 22., Nahl 51., Kehf 110., Enbiyâ 108., Hac 34., Ankebût 46., Sâffât 4., Sâd 65., Fussilet 6. - Er Rahman, Er Rahim ile; Bakara 163., Ra’d 30., Neml 63., Yâsîn 23., Zuhruf 45., Haşr 22. - El Vâsi’ ile; Bakara 255., Tâ-Hâ 98. - El Azîm ile; Bakara 255., Tevbe 129., Neml 26.

El İlâh Esmasına Dair Tasavvur

Uluhiyet, Allah (c.c.)'in ilâh olma vasfını, mutlak kudret ve otoritesini ifade eder. Allah (c.c.)'in uluhiyeti, O'nun tüm varlıkları yaratması, yönetmesi ve hükmetmesi anlamına gelir. Allah (c.c.), uluhiyetin kaynağı olarak, varlığın her anını kuşatır ve her şeyi kontrol eder. Bu anlayış, iman eden kimselerin Allah (c.c.)'a olan bağlılıklarını ve ibadetlerini derinleştirir, onları her türlü şirke düşmekten korur.

Uluhiyet Tevhidi çok önemlidir. Bütün peygamberlerin Tebliğinde en çok vurguladıkları husus uluhiyet tevhididir. Uluhiyet Tevhidi nin esasî Lâ ilahe illallah'tır. Bu ifade Uluhiyeti yüce Allah (c.c.)'tan başka her şeyden kaldırıp atmayı ve sadece Ona has kılmayı içermektedir.

Yüce Allah, İslam'a sembol olarak "Lailaheillallah" kelimesini seçmiştir. Lailaheillallah, ilah olarak Allah (c.c.)'ı birlemeye ve O'nun dışında ilah edinilmiş tüm varlıkları reddetmeye delalet eder. Bu nedenle ona "Kelime-i Tevhid" denilmiştir.

La : Kelime-i Tevhid, "لَا" harfiyle başlar. Bu harfe nefyicins, yani "başına geldiği kelimeyi en kapsamlı şekilde olumsuzlayan harf " diyoruz.

İlahe : ilahın manasını gördük. Kendisine ibadet/kulluk edilen mabud, demekti. Başına "لَا" geldiği için, tüm ilahları ve uluhiyeti olumsuzluyoruz/nefyediyoruz. "Hiçbir ilah yoktur." diyoruz. Yani İslam olurken, bizim inandığımız ve yeryüzünde kabul edilen, edilmiş ve edilecek tüm inanış biçimlerini reddediyoruz. Önce yıkıyoruz; yanlış, hatayı, sapkınlığı yerle bir ediyoruz. Sonra Allah (c.c.)'in istediği, resûllerin gösterdiği şekilde inşa ediyoruz.

İlla : Bu, istisna edatıdır. Tüm ilahları ve uluhiyet biçimlerini "La ilahe لا إله" (diyerek nefyettik. Şimdi "Bunun tek istisnası vardır." diyoruz.

ALLAH : O da Allah (c.c.)'tır. Yani ibadeti hak eden, ibadet edilmeye layık olan; sevilen, korkulan, boyun eğilen, hükümlerine teslim olunan; uğruna yaşanan ve uğruna ölünen; salih amellerin, rızası için yapıldığı tek ilah, Allah'tır.

Kelime-i Tevhid bir başkaldırıdır: "La" diyerek müesses nizama itiraz etmektir. Cinnî şeytanların oluşturduğu, insî şeytanlar eliyle tedavüle sokulan uluhiyet anlayışına karşı çıkmaktır. İnsanların ilahlık iddiasında bulunarak tağutlaşmasını reddetmektir. Kelime-i Tevhid, bir teslimiyet antlaşmasıdır. Yalnızca Allah'a kulluk edeceğimize; O'nun uluhiyetine teslim olacağımıza; O'nun azameti karşısında boyun büküğimize; yüzümüzü O'na dönüp kalbimizin tevekkül, sevgi ve korkuyla O'na yöneleceğine; dilimizin dua ve zikirde O'nu birleyeceğine; hayatımıza yön veren yasaları O'nun belirleyeceğine; dostlarını dost, düşmanlarını düşman edineceğimize... dair Allah (c.c.) ile yaptığımız bir sözleşmedir.

Bu esma, Allah (c.c.)'in eşsiz ve benzersiz bir mabud olduğunu vurgular. Allah (c.c.), hiçbir varlığı benzemez ve hiçbir varlık O'nun benzeri olamaz. Bu benzersizlik, Allah (c.c.)'in sıfatlarının mükemmelliğinde ve O'nun tüm eksikliklerden uzak oluşunda kendini gösterir. Kur'an-ı Kerim'de sıkça vurgulanan bu özellik, iman edenlerin Allah (c.c.)'a olan imanlarının temel taşıdır. Allah (c.c.)'in eşsizliği, O'nun her şeyin yaratıcısı ve yöneticisi olduğunu kabul etmekle birlikte, O'na olan ibadetin yalnızca O'na yöneltilmesi gerektiğini de ortaya koyar.

"Allah'ım! Sen bizim ilahımızsın, tek mabudumuzsun. Şahitlik ederim ki senden başka ilah yoktur, senin dışında ibadeti hak eden hiçbir varlık yoktur. Rabbimiz! Biz, senin dışında ibadet edilen tüm tağutları reddettik ve yalnızca sana iman ettik. Ey tek ve hak olan ilahımız! Sana, yalnızca sana kulluk yapmamız konusunda bize yardım et. Söz, düşünce ve davranışlarımızı şirkten; küçüğünden ve büyüğünden arındır. Dini ve kulluğu sana halis kılarak ibadet etmemizi kolaylaştır. Rabbimiz! Bizim ve tüm âlemlerin ilahı olduğun için, tek ve bir olduğun için sana hamdolsun. Allahumme âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Melik ve El Mâlik esmaları “m-l-k (م ل ك)” kökünden türemektedir. “m-l-k” kökü, mâlik ve sahip olmak, elinin altında bulundurup tek başına tasarruf etmek manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Melik kelimesi ise sözlükte, halk üzerinde emretme ve yasak koyma yetkisine sahip olan anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Melik ve el Mâlik kelimeleri, Mutlak mülk/hâkimiyet/egemenlik sahibi ve mülkünde dilediği gibi tasarruf eden manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “m-l-k” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 206 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 41'i isim formunda, 2'si sıfat formunda, 1'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 162 kelimenin ise, 5 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 157'si de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Din gününün maliki” Fâtiha 4.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “O Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. Melik'tir; Kuddûs'tur; Selâm'dır; Mü'min'dir; Müheymin'dir; Aziz'dir; Cebbar'dır; Mütekebbir'dir. Allah, (müşriklerin) şirk koştuklarından çok yücedir.” Haşr 23.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “De ki: 'Göklerden ve yerden sizlere rızık veren kimdir? Kulaklara ve gözlerle malik olan kimdir? Diriyi ölüden çıkaran ve ölüyü diriden çıkaran kimdir? Ve işleri evirip-çeviren kimdir? Onlar: 'Allah' diyeceklerdir. Öyleyse de ki: 'Peki siz yine de korkup-sakınmayacak mısınız?’” Yûnus 31.

Resul/Resullere Isnatla; “Ve onlar, Süleyman'ın mülkü (nübüvveti) hakkında şeytanların anlattıklarına uydular. Süleyman inkâr etmedi; ancak şeytanlar inkâr etti. Onlar, insanlara sihri ve Babil'deki iki meleğe Harut'a ve Marut'a indirileni öğretiyorlardı. Oysa o ikisi: 'Biz, yalnızca bir fitneyiz (sizin için bir sınavız veya ayartıcıyız), sakın inkâr etme' demedikçe hiç kimseye (bir şey) öğretmezlerdi. Fakat onlardan erkeklerle karısının arasını açan şeyi öğreniyorlardı. Oysa onunla Allah'ın izni olmadıkça hiç kimseye zarar veremezlerdi. Buna rağmen kendilerine zarar verecek ve yarar sağlamayacak şeyi öğreniyorlardı. Andolsun, bunu satın alanın, ahiretten hiç bir payı olmadığını bildiler; kendi nefislerini karşılığında sattıkları şey ne kötü; bir bilserlerdi.” Bakara 102.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Allah, gerçekten kendisinden başka ilah olmadığına şahitlik etti; melekler ve ilim sahipleri de O'ndan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. Aziz ve Hakim olan O'ndan başka ilah yoktur.” Âl-i İmrân 18.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Fâtiha 4., Bakara 107., Bakara 247., Âl-i İmrân 26.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Haşr 23., Cum'a 1.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Yûnus 31.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Velî ile; Bakara 107., Tevbe 116., Yûsuf 101. - **En Nasir ile;** Bakara 107., Tevbe 116. - **El Vâsi' ile;** Bakara 247. - **El Kâdir ile;** Âl-i İmrân 26., Âl-i İmrân 189., Mâide 17., Mâide 40., Mâide 120., Furkân 2., Kamer 55., Hadîd 2., Teğâbun 1., Mülk 1. - **El Aziz ile;** Âl-i İmrân 26., Haşr 23., Cum'a 1. - **El Hayr ile;** Âl-i İmrân 26. - **El Halik ile;** Mâide 17., Mâide 18., En'am 73., A'râf 185., Furkân 2., Zümer 6., Şûrâ 49.

El Melik ve El Mâlik Esmalarına Dair Tasavvur

Melik ya da malik olma, malik olunan şey üzerinde, istenildiği biçimde tasarrufta bulunmayı gerektirir. Bu anlamda mutlak melik ancak ve ancak Allah (c.c.)'tır. Çünkü Kur'an 'da mülkün yalnızca Allah (c.c.)'a ait olduğu defalarca tekrarlanmaktadır. Bütün kainat Allah (c.c.)'ın mülküdür ve Allah (c.c.) mülkünde dilediği gibi tasarruf sahibidir. Allah (c.c.) adil, hak ve tek ilah olduğu için kâinatta dengesizlik ve haksızlık olmaz.

El Mâlik ismi faildir. Allah (c.c.) için hem mutlak tasarrufu altına aldığı şeylerin varlığına ve yokluğuna karar vermeyi, hem varlığına karar verdiği şeyler üzerinde otorite olmayı (mülk), hem de mülkünden istediğini istediğine verip hükümrânlığını onlar üzerinden tecelli ettirmeyi ifade eder.

Servet ve iktidar mülkiyet değil emanettir. Tüm problemler servet ve iktidarı mülkiyet görmekten kaynaklanmaktadır. Zira servet ve iktidarı mülkiyet olarak gören biri onun üzerinde mutlak tasarruf yetkisine sahip olduğu yanılgısına kapılmaktadır. Bu yanılgı sahibini hak etmediği ve asla edemeyeceği bir konumu elde etmenin savaşını vermeye sürüklemektedir. Bu savaş daima kirli, kanlı, tecavüzkar, hadsiz ve hudutsuz, haksız ve vicdansız bir savaş olmaktadır. Bu meseleyi kökten halletmek insanın servet ve iktidar tasavvurunu düzeltmek ve yeniden inşa etmekle mümkündür. Kur'an'ın gösterdiği gibi servet ve iktidara mülkiyet değil emanet olarak bakmak, büyük insanlık meselesinin çözümünde anahtar mesabesindedir (değer, derece).

El Melik isminin bir tecellisi de insana mülk vermesidir. İnsana verilen mal, makam, meslek, sanat, yetki ve otorite... hepsi birer mülktür, her biri bir imtihandır.

İnsanın en çetin imtihanı mülkle olan imtihandır. Çünkü en hayırlı insanlar dahi ya bu imtihanda zorlanmış ya da imtihanı kaybetmiştir. Allah Resûlü (s.a.v.) ashabı için mülk imtihanından korktuğu kadar başka bir şeyden korkmamıştır:

Amr b. As (ra) şöyle rivayet etmektedir: “Bir gün Resul, ashabına dedi ki: “İran ve Bizans fethedildiği zaman sizler nasıl bir kavim olacaksınız?”

Abdurrahman b. Avf dedi ki: “Biz Allah'ın bize emrettiğini yapacağız ya Resûlullah”

Resul dedi ki: “Başka bir şey yok mu? Bilakis sizler önce mal konusunda rekabete düşeceksiniz. Sonra birbirinize haset edeceksiniz. Sonra birbirinize sırt çevireceksiniz. Sonra da birbirinize buğz edeceksiniz (kardeşlik duygularıyla yaklaşmayacaksınız) veya buna benzer şeyler yapacaksınız.”

Bu, Allah Resûlü'nün (s.a.v.) sahabeye yönelik uyarılarıdır. Sahabe (r.a.) O'nun (s.a.v.) vefatından sonra meselenin ciddiyetini anlamış ve mülk imtihanının zorluğunu itiraf etmişlerdir. Allah (c.c.)'ın işine bakın ki, Allah Resûlü'nün uyarısına “Allah'ın emrettiğini yapacağız.” diye karşılık veren sahabe bu itirafın sahibi olacaktır. Abdurrahman b. Avf der ki: “Biz, Allah Resûlü'yle birlikte zorlukla imtihan olduk ve sabrettik. Sonra rahatlıkla/zenginlikle imtihan olduk, sabredemedik.”

Bütün bunlardan yola çıkarak diyebiliriz ki: Allah (c.c.) sana mülk vermişse seni imtihan ediyor demektir. Bu imtihanın çetin bir imtihan olduğunu ve nice salih insanın ayağını kaydırıldığını bilmelisin. Bilmelisin ki, dikkatli olasın. Bilmelisin ki, çokça Allah (c.c.)'a sığınıp çokça O'ndan yardım isteyesin. Hatırlamak Allah (c.c.)'tan, unutmak şeytandır. Bir insan kendisine verilen mülkün sahibini çokça hatırlıyorsa bu, hayır üzere olduğunun alametidir. Tam aksine çokça unutuyorsa bu, şer üzere olduğunun alametidir.

Kendisine verilen mülk ne olursa olsun, vereni unutuyorsa insan, o mülkü mutlaka başka bir yere nispet edecektir. Ya müşrikler gibi Allah (c.c.)'ın nimetini putlara, türbelere, salih insanların ruhaniyetine nispet edecek ya da Karun gibi kendine, kabiliyet ve maharetine nispet edecektir. Her iki durumda da bir şeyleri ilahlaştırmış ve Yüce Allah (c.c.)'a şirk koşmuş olacaktır.

“Ey mülkün sahibi Rabbimiz! Sen mülkü dilediğine verirsın, dilediğinden de onu çeker alırsın. Dilediğini aziz edersin, dilediğini de zelim edersin. Hayır senin elindedir. Muhakkak ki sen her şeye kâdirsin! Allâhümme, Âmin.”

El Kuddûs (القُدُّوس)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Kuddûs esması "k-d-s (ق د س)" kökünden türemektedir. "k-d-s" kökü, gözle görülen necaseti gidermek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Kuddûs kelimesi ise sözlükte, temiz, mukaddes, mübarek, tertemiz, pak, kusurdan arınmış anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Kuddûs kelimesi, her türlü çirkinlik, noksanlık ve ayıplardan uzak, tertemiz, bütün kemal sıfatları kendisinde toplayan, güzellik, iyilik ve faziletle övülen; dilediğini temizleyen/mukaddes ve bereketli kılan anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: "k-d-s" kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 10 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 8 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; "O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir tanrı yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzeh, selâmet verendir, emniyete kavuşturandır, gözetip koruyandır, üstündür, istediğini zorla yaptırır, büyüklükte eşi olmayandır. Allah, müşriklerin ortak koştukları şeylerden münezzehdir." Haşr 23.

"Göklerde ve yerde olanların hepsi, mülkün sahibi, eksiklikten münezzeh, azîz ve hakîm olan Allah'ı tesbih eder." Cum'a 1.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; "Allah o zaman şöyle diyecek: «Ey Meryem oğlu İsa! Sana ve annene (verdiğim) nimetimi hatırla! Hani seni mukaddes ruh (Cebraîl) ile desteklemiştim; (bu sayede) sen beşiğe iken de yetişkin çağında da insanlarla konuşuyordun. Sana kitabı (okuyup yazmayı), hikmeti, Tevrat ve İncil'i öğretmiştim. Benim iznimle çamurdan, kuş şeklinde bir şey yapıyordun da ona üflüyordun, hemen benim iznimle o bir kuş oluyordu. Yine benim iznimle anadan doğma körü ve alacalıyı iyileştiriyoordun. Ölülerini benim iznimle (hayata) çıkarıyordun. Hani İsrailoğullarını (seni öldürmekten) engellemiştim; kendilerine apaçık deliller (mucizeler) getirdiğin zaman içlerinden inkâr edenler, «Bu, apaçık bir sihirden başka bir şey değildir» demişlerdi." Mâide 110.

"O peygamberlerin bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık. Allah onlardan bir kısmı ile konuşmuş, bazılarını da derece derece yükseltmiştir. Meryem oğlu İsa'ya açık mucizeler verdik ve onu Rûhu'l-Kudûs ile güçlendirdik. Allah dileseydi o peygamberlerden sonra gelen milletler, kendilerine açık deliller geldikten sonra birbirleriyle savaşırlardı. Fakat onlar ihtilafa düştüler de içlerinden kimi iman etti, kimi de inkâr etti. Allah dileseydi onlar savaşırlardı; lâkin Allah dilediğini yapar." Bakara 253.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Haşr 23., Cum'a 1.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Cebbâr; Haşr 23.; El Kebîr, El Mûtekebbir; Haşr 23.; El Azîz; Haşr 23., Cum'a 1.

El Kuddûs Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.), tüm eksikliklerden temizdir/münezzehdir. O, en güzel isimlerin ve en yüce sıfatların sahibidir. İsimlerinde el Kuddûs, fiillerinde el Kuddûs, zatında el Kuddûs, vaadinde el Kuddûs'tür. İnsan aklının ürettiği tüm eksiklik, zaaf ve noksanlıktan uzaktır. O, eşsiz, misli ve dengi olmayan; yüceler yücesi; zatında, isimlerinde ve fiillerinde tek olandır.

El Kuddûs isminin bize yüklediği en önemli sorumluluk, yüce Allah (c.c.)'ı takdis ve tesbih etmektir. Takdis, el Kuddûs isminin söze dökülmüş hâlidir. Yüce Allah (c.c.)'ın eksikliklerden münezzeh, kutsal, dokunulmaz, eşsiz ve misalsiz olduğunu itiraf etmektir.

Öncelikle Allah (c.c.)'ı Kur'an'da anlatıldığı şekilde tanımak zorundayız. İçinde yaşadığımız toplumda farklı farklı Allah (c.c.) tasavvurları mevcuttur. Kur'an'ı okumadan, Allah (c.c.)'ın isimlerini öğrenmeden, O'nu tanıdıklarını ve kulluk ettikleri söylemektedirler. Oysaki takdis; Allah (c.c.)'ı en güzel vasıflarıyla tanımadan ve tesbih; O'nu her türlü eksiklerden uzak tutmadan tevhid inancı ortaya çıkmaz.

Tevhid inancı, takdis ve tesbihi zorunlu kılar, şirk inancı da eksiklik izafe etmeyi zorunlu kılar. Bu nedenle, nerede bir şirk bataklığı varsa orada eksiklik izafe edilen, ayıplı ve kusurlu bulunan bir Allah (c.c.) tasavvuru vardır. Muvahhid, Rabbini tüm bu eksikliklerden tenzih etmelidir.

Rabbimizi takdis ve tesbih etmenin Kur'an'daki en güzel karşılığı, İhlas suresinin ilk iki ayetinde karşımıza çıkmaktadır. Buna göre "De ki: O Allah birdir. Allah Samed'dir." takdisi; "Kendisi doğurmamıştır ve doğrulmamıştır. Hiç birşey O'nun dengi değildir." ise tesbihi ifade etmektedir. Bu ayetlerin her ikisi de yani hem takdis hem de tesbih; Yüce Allah (c.c.)'ın vahdaniyetini ve tek varlık olduğunu, O'nun benzeri ve ortağının bulunmadığını ispat etmektedir.

El Kuddûs ismi aynı zamanda insanları manevi arayışa ve içsel temizliğe teşvik eder. İnsanlar, içlerindeki kötü huyları temizlemeli, Allah (c.c.)'ın kutsallığını takdis ve tesbih etmeye çalışmalı ve ahlaki değerlere bağlı kalmalıdır. Bu isim, insanların Allah (c.c.)'a daha yakın bir ilişki kurmalarını hatırlatır.

Bu isim iman edenlere, kutsal değerlere bağlı kalmaları, manevi temizliklerini sürdürmeleri ve Allah'a olan bağlılıklarını güçlendirmeleri konusunda bir rehber vasfı taşımaktadır. El Kuddûs ismi, Allah (c.c.)'ın yüceliğini ve kutsallığını hatırlatır ve bu ismin anlamı üzerinde düşünmek, manevi bir derinlik kazandırır.

Allah (c.c.) insanların mükemmel zannettikleri her türlü geçici, beşerî, göreceli ve izafi üstünlüklerden uzaktır.

Kutsallık ve mukaddeslik vahiyle bizlere bildirilmektedir. Vahy getiren meleğe, vahyin indiği şehre ve vadiye Allah (c.c.) kutsallık izafe etmiştir. Vahy ile değinilmeyen şeylere kutsallık isnat etmemek, Kutsal ve mukaddes kelimelerini gelişi güzel herkese ve her şeye kullanmamak bu bağlamda ciddi önem taşımaktadır.

Bu sebeple müminler, temsiliyet bağlamında İslam'a uygun olmayan hiçbir şeye mübarek olsun dememeli, hayatlarını, fikirlerini her türlü kirden arındırmalı, ibadetlerini de riyadan ve şirkten uzak tutmalıdır.

Allah (c.c.), hem kendisi temizdir hem de yarattıklarını temizlemek ister. Kullarının kalplerini Kur'an'ın rahmet damlaları ile temizler. Zekat ve sadakayla bizim mallarımızı temizlemek ister. Gusül ve abdestle manevi kirlerden bizleri temizler. Ve Rabbimiz tevbe eden ve temizlenenleri sever.

"Ey Kuddûs olan Rabbimiz, açıktan veya gizliden sana eksiklik nispet etmekten sana sığınırız. Rabbimiz! akidemizi, kalplerimizi, söz ve amellerimizi el Kuddûs isminle temizle, arındır. Bizleri maddi ve manevi olarak bereketli kıl. Senin seçip üstün kıldıklarına karşı kalplerimizi sevgiyle doldur. ! Allâhümme, Âmin."

Es Selâm (السلام)

Kök Anlamı: Rabbimizin Es Selâm esması “s-l-m (س ل م)” kökünden türemektedir. “s-l-m” kökü, Zahir ve batın hastalıklardan/âfetlerden uzak olmak manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Selâm kelimesi ise sözlükte, bedenî ve ruhî hastalık, eksiklik ve kusurlardan uzak olma anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise es Selâm kelimesi, tüm eksik ve kusurlardan selamette/uzak olan, kullarına dünyada ve ahirette selamet/esenlik veren anlamına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “s-l-m” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 140 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 12'si isim formunda, 1'i sıfat formunda, 1'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 126 kelimenin ise, 2 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 124'ü de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Allah, rızasına uyanları bununla kurtuluş yollarına ulaştırır ve onları kendi izniyle karanlıklardan nura çıkarır. Onları dosdoğru yola yöneltip-iletir.” Mâide 16.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “O Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. Melik'tir; Kuddûs'tur; Selâm'dır; Mü'min'dir; Müheymin'dir; Aziz'dir; Cebbar'dır; Mütekebbir'dir. Allah, (müşriklerin) şirk koştuklarından çok yücedir.” Haşr 23.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Hani Allah, onları sana uykunda az gösteriyordu; eğer sana çok gösterseydi, gerçekten yalınlığa kapılacaktınız ve iş konusunda gerçekten çekişmeye düşecektiniz. Ancak Allah esenlik (kurtuluş) başısladı. Çünkü O, elbette sinelerin özünde saklı duranı bilendir.” Enfâl 43.

Resul/Resullere Isnatla; “Hani o, Rabbinde arınmış (selim) bir kalp ile gelmişti.” Sâffât 84.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “(Bunun üzerine Musa, “Rabbim) diyor ki: O, yeri sürmek ve ekini sulamak için boyunduruğa alınmayan, salma ve alacası olmayan bir inektir' dedi. (O zaman): 'Şimdi gerçeği bildirdin' dediler. Böylece ineği kestiler; ama neredeyse (bunu) yapmayacaklardı.” Bakara 71.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Mâide 16., En'âm 125., Meryem 15., Meryem 33., Ahzâb 44.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Haşr 23.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Enfâl 43.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; En Nûr ile; Mâide 16., Zümer 22. - El Hâdi ile; Mâide 16., En'âm 125. - El Cebbâr ile; Haşr 23. - El Kuddûs ile; Haşr 23. - El Kebîr ve El Mütekebbir ile; Haşr 23. - El Azîz ile; Haşr 23. - El Müheymin ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23. - El Melik, El Mâlik ile; Haşr 23. - Er Rabb ile; Yâsîn 58., Zümer 22. - El İlah ile; Haşr 23.

Es Selâm Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.)'ın bütün eksikliklerden ve kusurlardan münezzehten olması yani selamette olmasıdır. Es Selâm isminin bu manası el Kuddüs ismine benzer. Bu manada her bir mahlûk Allah (c.c.)'ın es Selâm ismine şahitlik eder. Es Selâm isminin bu manasını şöyle maddeleyebiliriz:

- Yaratıklarını düşmanlarının saldırılarından kurtarmakla selamete çıkartması: Her varlığın onlarca düşmanı vardır. O varlığın düşmanlarının saldırılarından kurtularak selamete ulaşması Allah (c.c.)'ın es Selâm isminin bir tecellisidir.

- Hayatının devamı için lazım olan ihtiyaçları vermekle selamete çıkartması.

- Kullarını tehlikelerden kurtarmak suretiyle selamete çıkartması; Mesela, anne karnında bir bebek düşünün! Gayet aciz, zayıf ve savunmasız... Onu o dar mekânda boğulmak, aç kalmak, zehirlenmek gibi tehlikelerden muhafaza edip selamete dünyaya çıkartmak, Allah (c.c.)'ın es Selâm isminin bir tecellisidir.

Kainatta her şey Allah (c.c.)'ın koyduğu düzene göre devam etmektedir. Allah (c.c.)'ın bütün fiilleri bozukluk ve düzensizlikten uzaktır. O'nun takdirinde ve yaratmasında kusuru olmaz. Es Selâm hem Allah (c.c.)'ın noksanlıklardan uzak olduğunu hem de O'ndan kullarına gelen esenliği güveni ifade eder. Nitekim namazın sonunda Resulümüz "Allahümme entesselamü ve minkezzelam" demiştir, yani "Ey Allah (c.c.)'ım sen Selâm'sın ve selam sendendir." denilmesini tavsiye etmiştir.

Yüce Allah (c.c.) toplumların İslam çatısı altında, huzur ve esenlik içinde yaşamasını ister. Bunun için de onları İslam'a, yani kendi dinine davet eder. Zira bu din, bir bütün olarak es Selâm olan Allah (c.c.)'ın didir. O'nu kabul eden ve uygulayanlar maddi ve manevi bolluk, bereket ve huzur için de yaşarlar.

Bir bütün olarak İslam'ın uygulandığı Asr-ı Saadet ve Raşit Hilafet Dönemi'dir. Bu dönemlerde insanlar huzur içinde, bolluk ve bereketi hissederek yaşadılar. Suçlarda o döneme dek görülmemiş bir azalma oldu. Birkaç vaka dışında kaydedilmiş bir suç ve uygulanmış bir had cezası yoktur. İlginçtir, onların birçoğu da itiraf edilmiş suçlardır. İnsanlar görmemiş olsa dahi, vicdanı sahibini rahat bırakmamış, suçunu itirafa zorlamıştır. Zekât malları devlette birikmiş, zekât verecek insan bulunamadığı zamanlar olmuştur.

Tüm bunların tek bir nedeni vardır: Onlar es Selâm olan Allah (c.c.)'ın çağrısına icabet edip O'nun ahkâmını tatbik ettiler. O da es Selâm ismiyle tecelli edip onlara huzur, saadet ve esenlik bahşetti.

Bu öyle bir selamettir ki ırkına, maddi gücüne/konumuna bakmaksızın herkes ondan nasibini alır. Çünkü o; inancı tevhid, düzeni adalet olan bir sistemdir. Resûl'ün (s.a.v.) kızıyla bir köle, halifenin oğluyla bir işçi, eyalet valisiyle bir kâfir onun kanunları karşısında eşittir.

Allah (c.c.), müminlerin dilinde ve ahlakında selam olmasını ister. Zira O, es Selâm'dır; sözde ve fiilde selamı sever. Selam ahlakı olarak isimlendirdiğimiz bu anlayış, İslam ahlakıdır. Allah Resûlû (s.a.v.) ashabını bu ahlak üzere eğitmiştir.

Kişî selamet ahlakına sahip değilse insanlara eli ve diliyle zarar veriyor demektir. Gıybet, iftira, güçsüze zulüm, zalime yaltaklanma, zan, tecessüs her duyduğunu aktarma, laf taşıma, insanları alaya alma, aşığılama... vb. ahlaklara sahiptir. Bunların her biri, Müslim'den adalet sıfatını düşüren, onun fasık ismiyle anılmasını sağlayan çirkin ahlaklardır.

"Ey Es Selâm olan Rabbimiz! Sen tüm eksiklerden münezzehten, selametın kaynağısın, tüm övgülerin/hamdlerin layık olduğu ilahsın. Bizi dünyada selamet ve afiyette kıl, selam ahlakıyla süsle ve selamet yurdunun sakinlerinden kıl! Allâhümme, Âmin."

El Mü'min (المؤمن)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Mü'min esması "e-m-n (م ن ء)" kökünden türemektedir. "e-m-n" kökü, gönül huzuru ve korkunun bertaraf olması, insanın güven içinde olduğu bir hâl/durum anlamlarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Mü'min kelimesi ise sözlükte, inanıp tasdik eden; başkalarının güvenli olmasını sağlayan, vaadine güvenilen anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Mü'min kelimesi, iman ve emanın kaynağı, kullarını dünyada ve ahirette emniyette kılan anlamına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: "e-m-n" kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 879 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 10'u isim formunda, 2'si sıfat formunda, 1'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 866 kelimenin ise, 15 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 851'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; "Hani Evi (Ka'be'yi) insanlar için bir toplanma ve güvenlik yeri kıldığımız. 'İbrahim'in makamını namaz yeri edinin', İbrahim ve İsmail'e de, 'Evimi, tavaf edenler, itikafa çekilenler ve rüku ve secde edenler için temizleyin' diye ahid verdik." Bakara 125.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; "Dediler ki: 'Eğer seninle birlikte hidayete uyacak olursak, yerimizden (yurdumuzdan ve konumumuzdan) çekilip-kopartılırız.' Oysa biz onları, kendi katımızdan bir rızık olarak her şeyin ürününün aktarılıp toplandığı, güvenli bir harem'de yerleşik kılmadık mı? Fakat onların çoğu bilmiyorlar." Kasas 57.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; "Ki O, kendilerini açlıktan (kurtarıp) doyuran ve korkudan güvenliğe kavuşturandır." Kureyş 4.

Resul/Resullere Isnatla; "Size Rabbimin risaletini tebliğ ediyorum. Ben sizin için güvenilir bir öğütçüyüm." A'râf 68.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; Sana Kitabı indiren O'dur. O'ndan, Kitabın anası (temeli) olan bir kısım ayetler muhkem'dir; diğerleri ise müteşabihdir. Kalplerinde bir kayma olanlar, fitne çıkarmak ve olmadık yorumlarını yapmak için ondan müteşabih olanına uyarlar. Oysa onun tevilini Allah'tan başkası bilmez. İlimde derinleşenler ise: 'Biz ona inandık, tümü Rabbimizin katındandır' derler. Temiz akıl sahiplerinden başkası öğüt alıp-düşünmez." Âl-i İmrân 7.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 125., Âl-i İmrân 154., Enfâl 11., Hicr 46., Nûr 55.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Kasas 57., Haşr 23.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Kureyş 4.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Er Rezzâk ile; Kasas 57. - El Kâdir ile; Sebe' 18. - El Fettâh ile; Fetih 27. - El Alim ile; Fetih 27. - El Cebbâr ile; Haşr 23. - El Kuddûs ile; Haşr 23. - El Kebîr ve El Mütekebbir ile; Haşr 23. - El Aziz ile; Haşr 23. - El Müheymin ile; Haşr 23. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Melik, El Mâlik ile; Haşr 23. - El İlâh ile; Haşr 23.

El Mü'min Esmasına Dair Tasavvur

Nerede iman ve eman/emniyet varsa orada yüce Allah (c.c.)'ın el Mü'min ismi vardır. Çünkü O, imanın ve emanın mutlak kaynağıdır. Nerede küfür/ şirk ve korku/kaos varsa orası Allah (c.c.)'ın el Mü'min isminden mahrum kalmış, tecellisine mazhar olmamış demektir.

Bu Esma'nın tecellisini daha çok can ve malını Allah (c.c.) yolunda harcayan, aza kanaat eden, geceleri Rabbini anmak için sıcak yatağını terk eden Müslümanlarda görmek mümkün.

Allah (c.c.) el Mü'min ismiyle kuluna tecelli ettiğinde, kalbine korku ve endişelerine karşı bir emniyet duygusu koyar. Eğer bu ismin tecellisi bir an bizden çekilseydi, korku ve endişelerin hücumuyla aklımız başımızdan gidecek ve dünya bize manevi bir cehennem olacaktı. O halde emniyet duygusu büyük bir nimettir ve Allah (c.c.)'ın el Mü'min isminin bir tecellisidir. Bu isim, insanlarda tecelli ettiği ve insanlar bu isme mahzar olarak emniyet içinde yaşadıkları gibi, hayvanlarda da bu isim tecelli eder ve onlarda bu ismin tecellisiyle güven içinde hayatlarını sürdürürler. Bizlere el Mü'min ismiyle tecelli edip, kalplerimizi korku ve endişelerden emin kılan ve bizi bu nimetten mahrum etmeyen, Rabbimize sonsuz şükürler olsun.

Allah (c.c.) el Mü'min dir. Bu ismiyle kuluna tecelli ettiğinde kalbinde iman ışığını yakar. Allah (c.c.)'a iman eden her kul bu isme aynadır. Bu ismin tecellisiyle insan ateşe tapmaktan, puta tapmaktan, güneşe ve diğer fanilere kulluk etmekten kurtulur, sahibini, malikini sultanını tanır. Evet iman insanı insan eder, belki insanı sultan eder. Bize düşen iman hakikatlerini çok tefekkür ile taklidi olan imanımızı tahkike çıkartmak ve bu ismin tecellisinden hissemizi ziyadeleştirmektir.

Allah (c.c.) el Mü'min dir. Yani emindir, sözünde sadıktır. Vaadinden asla dönmez. Çünkü sözünde durmamak, vaadinden dönmek asla izzetine yakışmaz. İşte bu manada Allah (c.c.), sözünden asla şüphe edilmeyendir. O halde madem Allah (c.c.) el Mü'min dir, vaad ettiklerini yerine getirecektir ve madem günahkarlara cehennemi vaat ettiği gibi müminlere cenneti ve rızasını vaat etmiştir. O halde bize düşen; vaadine itimat ederek, O'na hakkıyla kulluk etmektir.

İnsanların emin olup sözlerinde güvenilir ve sadık olması da bu ismin bir tecellisidir. El Mü'min ismiyle ahlaklanmak, emin/güvenilir bir insan olmaktır. Kişi bu ahlaka sahip olursa amelinin cinsinden bir mükâfat olan emniyetle rızıklandırılır. Tam tersini de düşünebiliriz: İman ettiği hâlde emin olmayan, insanlara eziyet eden ve onlara zarar veren kimse emniyetten mahrum bırakılmakla cezalandırılır.

Mümin olduğunu iddia ettiği hâlde emin/güvenilir olmayanlar, müntesibi oldukları dinin/davanın yüz karasıdır. Zira insanlar, iddiaya değil yaşantıya bakmakta ve yaşantısında emin/güvenilir olmayanın iddiasını kâle almamaktadırlar. Dahası, yaşadığı hayatı inandığını iddia ettiği dinin/davanın kalitesine delil kabul etmektedir. Ticaretinde, komşuluğunda, arkadaşlığında... emin olan insanlar, inandıkları din için çekim gücü oluştururken; emin olmayan itici bir güç oluşturmaktadır. Nice insan güvenilirlik ahlakıyla hidayete öncü, nicesi de dalaletle öncü olmaktadır.

Allah (c.c.)'ın emniyet vericiliği ahiret hayatında da açığa çıkmaktadır. İman edip salih amel işleyen kullarının yardımcısı olacak, onları himaye edecek, bütün korku ve tehlikelerden emin kılacaktır. Allah (c.c.) kullarının kusur ve günahlarını bağışlayarak onlara emniyet ve huzur bahşedecektir.

“Ey El Mü'min olan Rabbimiz! Bizleri sahih bir imanla rızıklandır. İmanlarına zulüm bulaştıranlardan olmaktan sana sığınırız. Ey El Mü'min! Bizi dinî ve dünyevi korkularımızdan emniyette kıl. En büyük emniyet olan cennetinle korkularımızı gider. Bizi elinden ve dilinden emniyette olunan kullarından kıl ve eman ahlakıyla süsle! Allâhümme, Âmin.”

El Müheymin (المهيمن)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Müheymin esması “h-m-n (ه م ن)” kökünden türemektedir. “h-m-n” kökü, bir şeyi gözetimi altına alıp korumak ve onu yönetmek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Müheymin kelimesi ise sözlükte, kâinatın bütün işlerini idare eden anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Müheymin kelimesi, kâinatın bütün işlerini idare eden, gözetleyen, koruyan, denetleyen, uyarıcı, kontrol eden manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-m-n” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 2 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 1'i isim formunda gelmektedir. Bunun dışında kalan 1 kelime ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “O Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. Melik'tir; Kuddûs'tur; Selâm'dır; Mü'min'dir; Müheymin'dir; Aziz'dir; Cebbar'dır; Mütekebbir'dir. Allah, (müşriklerin) şirk koştuklarından çok yücedir.” Haşr 23.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Sana da (Ey Muhammed,) önündeki kitap(lar)ı doğrulayıcı ve ona 'bir sahid-gözetleyici' olarak Kitab'ı (Kur'an'ı) indirdik. Öyleyse aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet ve sana gelen haktan sapıp onların heva (istek ve tutku)larına uyma. Sizden herbiriniz için bir şeriat ve bir yol-yöntem kıldık. Eğer Allah dileseydi, sizi bir tek ümmet kıları; ancak (bu,) verdikleriyle sizi denemesi içindir. Artık hayırlarda yarışınız. Tümünüzün dönüşü Allah'adır. Hakkında anlaşmazlığa düştüğünüz şeyleri size haber verecektir.” Mâide 48.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Haşr 23.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Cebbâr ile; Haşr 23. - El Kuddûs ile; Haşr 23. - El Kebîr ve El Mütekebbir ile; Haşr 23. - El Aziz ile; Haşr 23. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23. - El Melik, El Mâlik ile; Haşr 23. - El İlâh ile; Haşr 23.

El Mûheymin Esmasına Dair Tasavvur

Evrenin bütün işlerini düzenleyen, gözeten ve yöneten, insanları murakabe eden, gözetici ve koruyucu Allah (c.c.) dir.

Tüm evrenin kusursuz bir düzen içinde var olmasını sağlayan fizik yasaları, onları meydana getiren Allah (c.c.)'ın, kulları üzerindeki ilahi korumasına da en güzel delilleri oluşturlar. Yerçekimi yasasını düşünelim bu çekim kuvveti daha zayıf olsaydı neler neler olurdu? Öncelikle hafif şeyler, yeryüzünde sabit duramayacak en ufak bir esinti de yerden kalkan toz ve kum taneleri saatlerce havada uçacaktı. Yağmur damlalarının hızı çok yavaşlayacak, yere inmeden yeniden buharlaşacaktı.

Yüce Allah (c.c.)'ın el Mûheymin ismini bilmek ve O'nun kesintisiz tecellilerini müşahade etmek, mümin kalbe inşirah verir. Şer'i ve kaderî imtihanların yükünü hafifletir. Zorluklar karşısında muhkem bir feraset, çelikten bir irade ve mümini yüce ufuklara taşıyan bir sabır kazandırır.

Bütün kâinat yüce Allah (c.c.)'ın heymenesi (kontrolü) altındadır. O, yaratırken mükemmel ve kusursuz yarattığı gibi kontrol ve gözetlemesinde de kusursuz ve mükemmeldir.

O'nun yarattıklarını tek tek ele aldığınızda nasıl mükemmel bir koruma/denetleme olduğunu görüyorsunuz. Örneğin, Kur'ân'da defalarca insanın nazarına sunulan göklere bakın. Akıllara durgunluk veren yaratılışı ayrı, o yaratılışın milyonlarca yıllık kusursuz kontrolü ayrı bir güzelliştir. Tepemizde asılı duran bir tavan var. Üstünde, içinde yaşadığımız dünyadan daha büyük ve daha ağır cisimler taşıyor. Bu devasa tavan, direksiz bir şekilde havada asılı duruyor. Devasa kütleler birbirine çarpmadan, kaos ve felakete sebep olmadan kendileri için çözülmüş yörüngede hareket ediyorlar. İşte bu, el Mûheymin olan Allah (c.c.)'ın mutlak otoritesi, kontrol ve denetlemesidir. O, bir an kontrol etmeyi bıraksa bardaktan boşanırcasına felaketler üstümüze yağar.

Görüyoruz ki insanların çoğunun doğal karşıladığı pek çok özellik asıl olarak Allah (c.c.)'ın kullarına olan merhametine ve ilahi korumasına işaret eder. Çünkü düzeni ve birliği sağlayan yüzlerce fizik yasalarının şu an oldukları şekilleri ile var olmaları için hiçbir zorlayıcı neden yoktur. Allah (c.c.) koruyucuların en hayırlısıdır.

Rabbimizin el Mûheymin ismini kainat dışında kendimizde de tefekkür etmemiz mümkündür. İnsanın en önemli organı olan beynini çok sert ve sağlam olan kafatası ile muhafaza edilmesi, gözü göz kapakları ve kaşlarla muhafaza edilmesi, konuşma ve tad alma cihazımız olan dili ağız ile muhafaza edilmesi, bir elbise gibi giydirilen deri ile vücudumuzu dış etkenlerden muhafaza edilmesi, iç organlarımızı göğüs kafesinde muhafaza edilmesi, ölmek için gereken rızık yağ suretinde vücudumuzda depo ederek açlıktan ölüme karşı muhafaza edilmesi bu ismin tecillilerindendir. Ayrıca bize korku duygusu vererek muhtemel tehlikelerden sakındırmak da el Mûheymin isminin bir tecellisidir. Eğer bu isim bizde tecelli etmeseydi, elektrik tellerini tutabilir, trafikte korkmadan sürat yapabilir ya da hızla gelen trenin önüne atlayabilirdik.

İşte Hayatımızın devamı ve muhafazası için vücudumuzda yerleştirilen bütün maddi ve manevi cihazlar, Allah (c.c.)'ın el Mûheymin isminin bir tecellisidir.

Tüm bu örneklerden yola çıkarak kendimize samimi olarak şu soruyu sormalı ve cevaplamalıyız. Acaba, yaratılış gayesi O'nu tanımak olan insan, bütün bu cihazlardan istifade eder de, bu cihazları kendine lütfenden Allah (c.c.)'ı el Mûheymin ismiyle bilmezse, aleme gönderiliş gayesine muhalefet etmiş olmaz mı?

“Ey el Mûheymin, Ey her şeyi gözeten Rabbimiz! Sen, her an her şeyi gören, koruyan ve denetleyen sonsuz kudret sahibisin. Bizleri, Senin her şeyi kuşatan koruyucu gücünün bilinciyle yaşamaya sevk et. Bize, doğruyu görmemize ve kötülüklerden korunmamıza yardım et. Bizleri, her an Senin gözetimin altında olduğumuzu hatırlamaya ve Senin yolunda ilerlemeye teşvik et. Dualarımızı kabul et, bizi affet ve bize merhamet et. Allâhümme, Âmin.”

El Azîz (العزیز)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Azîz esması “a-z-z (ع ز ز)” kökünden türemektedir. “a-z-z” sert yer manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Azîz kelimesi ise sözlükte, güçlü, yüce, soylu, egemen ve mağlup olmamak anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Azîz kelimesi, izzet sahibi, her şeyi mağlup eden ve kullarından dilediğini izzetli kılan; mağlup edilmeyen, mağlup edilmesi mümkün olmayan, daima galip gelen; hakiki ve mutlak surette kuvvet ve üstünlük sahibi, hükümlerinde her zaman mutlak galip olan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “a-z-z” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 119 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 64'ü isim formunda, 32'si sıfat formunda, 1'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 22 kelimenin ise, 4 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 18'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “O, amel (davranış ve eylem) bakımından hanginizin daha iyi (ve güzel) olacağını denemek için ölümü ve hayatı yarattı. O, üstün ve güçlü olandır, çok bağışlayandır.” Mülk 2.

“Derler ki, 'Andolsun, Medine'ye bir dönecek olursak, gücü ve onuru çok olan, düşkün ve zayıf olanı elbette oradan sürüp-çıkaracaktır.' Oysa izzet (güç, onur ve üstünlük) Allah'ın, O'nun Resûlû'nün ve mü'minlerindir. Ancak münâfıklar bilmiyorlar.” Münâfikûn 8.

“Döl yataklarında size dilediği gibi suret veren O'dur. O'ndan başka ilah yoktur; üstün ve güçlü olandır, hüküm ve hikmet sahibidir.” Âl-i İmrân 8.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Onlardan, yalnızca 'üstün ve güçlü olan,' öğülen Allah'a iman ettiklerinden dolayı intikam alıyorlardı.” Bürûc 8.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “De ki: 'Ey mülkün sahibi Allah'ım, dilediğine mülkü verirsın ve dilediğinden mülkü çekip-alırsın, dilediğini aziz kılar, dilediğini alçaltırsın; hayır Senin elindedir. Gerçekten Sen, her şeye güç yetirensin.'” Âl-i İmrân 26.

Resul/Resullere Isnatla; “Andolsun size, içinizden sıkıntıya düşmeniz O'nun gücüne giden, size pek düşkün, mü'minlere şefkatli ve esirgeyici olan bir elçi gelmiştir.” Tevbe 128.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ey iman edenler, içinizden kim dininden geri döner (irtidat eder)se, Allah (yerine) kendisinin onları sevdiği, onların da kendisini sevdiği mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı ise 'güçlü ve onurlu,' Allah yolunda cihad eden ve kınayıcının kınamasından korkmayan bir topluluk getirir. Bu, Allah'ın bir fazlıdır, onu dilediğine verir. Allah (rahmetiyle) geniş olandır, bilendir...” Mâide 54.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 129., Bakara 209., Bakara 220., Bakara 228., Bakara 240., Bakara 260., Âl-i İmrân 4., Âl-i İmrân 6., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 62., Nisâ 56., Nisâ 139., ...

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Âl-i İmrân 126., Tevbe 40., Tevbe 71., Hûd 66., İbrahim 1.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Âl-i İmrân 26.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Eş Şehîd; Âl-i İmrân 18., Secde 6.; **El Kâdir;** Âl-i İmrân 18., En'âm 96., Hac 74., Yâsîn 38., Fussilet 12.; **Er Râfî;** Nisâ 158., Fâtır 10.; **El Afv;** Mâide 95.; **El Hamîd;** İbrahim 1., Sebe' 6.; **En Nûr;** İbrahim 1.; **El Fettâh;** Fâtır 2.; **El Vehhâb;** Sâd 2.; **El Latîf;** Şûrâ 19.; **Er Rezzâk;** Şûrâ 19.; **El Kebîr;** ...

El Azîz Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.) el Azîz'dir. Yani azamet, büyüklük ve kuvvet sahibidir. Şanı pek yücedir. Şu alemde kendine büyüklük verilen mahluklar Allah (c.c.)'ın el azîz ismine aynadırlar. O yüksek dağlara, engin denizlere, denizlerdeki fırtınalara, uçsuz bucaksız çöllere, aylara, güneşlere, yıldızlara kulak verseniz hep bir ağızdan yâ Azîz, yâ Azîz, yâ Azîz diyerek tesbih ettiklerini işitirsiniz.

Allah (c.c.) el Azîz'dir. Yarattıkları üzerine galiptir. Yer yüzü, Allah (c.c.)'a asi olupta böyle mağlup olmuş nice kavimlerin kalıntıları ile doludur. Helak olan bütün bu kavimlerde Allah (c.c.)'ın el Azîz ismi tüm ihtişamıyla gözükmetedir. Mahlukatının Allah (c.c.)'ın emrine itaat etmesi ve O'na karşı gelememesi de el Azîz isminin bir tecellisidir. İnsan ve cinlerden başka, güneş, ay, yeryüzünden tutunda, tâ en küçük mahluka kadar her şeyin dikkatle vazifesinde çalışması, zerrece haddini aşmaması, büyük ve umumi bir itaatin bulunması, gösterir ki, büyük bir celal ve izzet sahibi bir zatın emriyle hareket ediyorlar. İşte, vazifesini yapmakla ona itaat eden her bir mahluk bu itaatiyle Allah (c.c.)'ın el Azîz ismine aynadır.

Bütün izzet ve şeref Allah (c.c.)'a aittir. O'nun gönderdiği Resullerde, iman eden müminlerde izzet ve şeref sahibidirler. Bizlere hak ve batılı öğreten kitabımız Kur'an-ı Kerim'de izzet ve şeref kaynağıdır. Bizler Allah (c.c.) dışında hiçbir sahte ilahta şeref ve izzet aramamalıyız. Şerefli müminleri bırakıp, kafirleri dostlar, veliler edinmemeliyiz. Dünyalık olan malları ve evlatları izzet ve şeref ölçüsü görmemeliyiz. Kafirlerle karşı izzetli, onurlu ve şerefli durmalıyız.

İzzeti Allah (c.c.)'ta bulan muvahhid, kalp huzuru içindedir, geçmişe dair pişmanlığı ve geleceğe dair kaygısı yoktur. Zira kalp, yaratılışına uygun olan izzeti Allah (c.c.) ile bulmuştur. Allah (c.c.)'ın dışında izzet arayan kişi ne yaparsa yapsın aradığını bulamaz. Sürekli bir kaygı ve stres hâli yaşar. Zahiren bir izzet elde etse de iç dünyasında daimî bir huzursuzluk vardır. Allah (c.c.)'tan olmayan izzet, vücuda sonradan monte edilmiş plastik bir uzuv gibidir. Görüntü olarak vardır, fakat işlevi yoktur.

Bize düşen; Allah (c.c.)'ın el Azîz ismini, alem sayfalarında okumak, Kur'an'ı kendimize rehber yaparak hem dünyada hem ahirette aziz olmaktır. El Azîz olana, özgür irademizle kul olmak ve O'nun rızasını kazanmak için mücadele etmektir.

“Ey Rabbimiz! Sen El Azîz'sin, izzetin tümü sana aittir. Sen dilediğini aziz, dilediğini zelil kılarısın. Ey El Azîz! Bizi tevhid ve takvayla izzetli kıldığın kullarından eyle! İzzeti senden başka bir yerde ararsak, izzetinle bizleri kendine çevir. Sen emrinde galip olansın; dilediğin olur, emrin geri çevrilmez. İslam'ı ve Müslimleri küfrün karşısında aziz kıl. Bizi izzet yurdunda, izzetle ağırlanan misafirlerden eyle.! Allâhümme, Âmin.”

El Cebbâr (الجبّار)

Kök Anlamı: Rabbimizin el Cebbâr esması “c-b-r (ج ب ر)” kökünden türemektedir. “c-b-r” kökü, bir çeşit zor kullanarak bir şeyi düzeltmek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Cebbâr kelimesi ise sözlükte, bozuk olan bir şeyi ıslah edip düzeltmek; onarmak; iyileştirmek; fakirlikten kurtarmak; birine zor kullanarak iş yaptırmak anlamlarına gelmektedir. Bunlarla birlikte; zalim, kibirli, gaddar, azgın, zorba, kahredici, insanları hükmü altına alan, istediği şeyi yaptırmaya zorlayan, merhametsiz ve baskıacı manaları da bu kelime için kullanılmaktadır.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Cebbâr, varlığı onaran; işleri yoluna koyan; insanı iradesini kullanmaya mecbur eden; varlığı yasalarıyla amacına mecbur eden; parçalanmış, dağılmış ve bozulmuş olanı düzeltip onaran; her şeyi tasarrufu altına alan; hakkı galip getiren; yoksullara rızık veren; perişanlıkları yoluna koyup düzelter; yarattıklarının işlerini düzelter ve iyiye götüren manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “c-b-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 10 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 1'i sıfat formunda gelmektedir. Bunun dışında kalan 9 kelimenin ise, 2 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 7'si de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “O Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. Melik'tir; Kuddûs'tur; Selâm'dır; Mü'min'dir; Müheymin'dir; Aziz'dir; Cebbâr'dır; Mütekebbir'dir. Allah, (müşriklerin) şirk koştuklarından çok yücedir.” Haşr 23.

Resul/Resullere Isnatla; “Ana ve babasına itaatkardı ve isyan eden bir zorba değildi.” Meryem 14.

“Anneme itaati de. Ve beni mutsuz bir zorba kılmadı.” Meryem 32.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Sonunda ikisinin de düşmanı olan (adamı) yakalamak isterken (adam ona) dedi ki: 'Ey Musa dün birini öldürdüğün gibi, bugün de beni mi öldürmek istiyorsun? Sen yeryüzünde yalnızca bir zorba olmak istiyorsun, ıslah edicilerden olmak istemiyorsun.'” Kasas 19.

“Ki onlar, Allah'ın ayetleri konusunda kendilerine gelmiş bir delil bulunmaksızın mücadele edip dururlar. (Bu,) Allah katında da, iman edenler katında da büyük bir öfke (sebebi)dir. İşte Allah her mütekebbir zorbanın kalbini böyle mühürler.” Mü'min 35.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Haşr 23.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Kuddûs ile; Haşr 23. - El Kebîr ve El Mütekebbir; Haşr 23. - El Azîz ile; Haşr 23. - El Müheymin ile; Haşr 23. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23. - El Melik, El Mâlik ile; Haşr 23. - El İlâh ile; Haşr 23.

El Cebbâr Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.)'in sıfatı olarak hem onun gücünü, kuvvetini, dilediğini kullarına yaptırabileceğini, asileri cezalandırabileceğini; hem de insanların derterine derman olan, yaraları saran ve yoksulları zengin edebilen olduğunu ifade eder. Bunun aksine, insan ve toplumları niteleyen cebbâr ismi ise azgın, zalim ve insanları küfüre ve isyana çağırın manasında kullanılır.

İnsanlar istemese de Allah (c.c.)'in el Cebbâr ismini kabul etmek zorunda kalırlar. Allah (c.c.)'in evren ile ilgili koyduğu yasalara uymak zorundadırlar. Allah (c.c.)'in koyduğu kanunlara uymama gücüne sahip değildir, fıtratın biyolojik ve fiziki yasalarına her insan uymak zorundadır. Bununla birlikte Allah (c.c.)'in en nihayetinde de yeryüzü cebbârlarını da kendisine mutlaka boyun eğdireceğini bilmeliyiz.

Kimi bir bal fabrikası, kimi bir süt çeşmesi olmuş, kimi şu dünya misafirhanesine bir lamba olmuş. Bunlar gibi her bir mahlûk Allah (c.c.)'in kendisine emrettiği vazifeyle meşguldür. Ve o vazifeye isyan edemez. Güneş o büyüklüğü ile “ben bugün doğmayacağım ya da batmayacağım” diyerek el Cebbâr olan Allah (c.c.)'in hükmüne karşı gelemmez. Ay, takvimcilik vazifesinden geri kalmaz. İnsandan başka her şey vazifesine gayet dikkat eder ve el Cebbâr olan Allah (c.c.)'in emrine boyun eğer, itaat eder. İşte vazifesini yaparak Allah (c.c.)'in emrine itaat eden ve ona karşı gelemeyip boyun eğen her mahlûkta ‘Cebbâr’ ismi tecelli eder.

Allah (c.c.), el Cebbâr dır. Kullarının işlerini yoluna koyar ve onların eksikliklerini giderir. El Cebbâr ismi bu manasıyla devamlı bizde tecelli eder; bir işsizin iş bulması, sıftah bile yapamayan bir esnafın işlerinin açılması, borçlunun borçtan kurtulması, dersleri zayıf olan bir öğrencinin derslerini düzeltmesi, yakacak odun kömürü olmayan bir ailenin bu ihtiyacının giderilmesi, eksik bir dosyanın evraklarının tamamlanması ve bunlar gibi işlerin yoluna konulup eksiklerin giderildiği bütün işlerde Allah (c.c.)'in el Cebbâr ismi tecelli etmiştir.

Maddi âlemde bu manasıyla tecelli eden el Cebbâr ismi manevi âlemde tecelli ettiğinde kullarının hallerini ıslah eder, onlara tövbeyi nasip eder, ahlaklarını güzelleştirir, yapamadıkları ibadetleri onlara kolaylaştırır ve kulunun mana âlemindeki eksikliklerini giderir.

Mümin bu esmadan nasiplenerek sorumluluklarını yerine getirmeli, iş ve ibadetlerini yoluna koyarak düzenli olarak yapmalıdır. Ancak düzenli ve yerli yerinde yapılan işler el Cebbâr katında karşılık bulur ve rızasına erişilebilir.

Eğer Allah (c.c.)'in kulu üzerinde bir cebir ve zorlamasından söz edilecekse, bu cebir, kullarını kendi iradelerine mecbur ve mahkûm etmekten ibarettir. Bunun aksi, kulların tercihinin yokluğuna, dolayısıyla sorumsuzluğuna delalet eder. Bunu söylemek, Kur'an ile ters düşmek anlamına gelir. Unutmayalım ki; İslam'da kulluğun esası özgür iradedir.

“Ey Cebbâr olan Rabbimiz! Her zorba ve müstekbir tağuttan sana sığınırım. Cebbâr olan Rabbimiz, bizlere anne babamıza karşı şefkatli olmayı ve zorbalıktan sakınmayı kolaylaştırdı. Cebbâr olan Rabbimiz, dağınıklığımızı toparla, bize düzenlik ihsan et, kırık dökük amellerimizi, aczi yetimizi başışla. Allâhümme, Âmin.”

Kök Anlamı: Rabbimizin El Kebîr ve El Mütekebbir esması “k-b-r (ك ب ر)” kökünden türemektedir. “k-b-r” kökü, büyük manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Kebîr ve Mütekebbir kelimeleri sözlükte, büyük ve gövdeli; büyük, ulu; büyülenen; insanın kendisinde bulunmayan bir niteliği varmış gibi göstermesi; kendini büyük ve azametli, başkalarını ise hakir gören anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Kebîr ve el Mütekebbir kelimeleri, Zatı ve sıfatları en büyük olan, maddî ve manevî tüm küçüklüklerden münezze olan; her zaman ve her yerde büyüklüğünü gösteren; zât ve sıfatlarının mâhiyeti bilinemeyecek kadar ulu, yaratılmışların sıfatlarından yüce olan; azgın ve zâlim insanları mutlak gücüne boyun eğmek zorunda bırakan manalarına gelmektedir.

El Kebîr ve el Mütekebbir esmalarının aralarındaki farka değinecek olursak, el Kebîr fiiliyata, el Mütekebbir ise zata dönük ve daha kuşatıcı bir mahiyet içermektedir.

Kur'an Bağlamında: “k-b-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 161 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 3'ü isim formunda, 9'u sıfat formunda, 4'ü de fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 145 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Ancak Rabbinin rahmeti (sayesinde Kur'an bâki kalmıştır). Çünkü O'nun sana lütfkârlığı çok büyüktür.” İsrâ 87.

“Ve de ki: ‘Övgü (hamd), çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan ve düşkünlükten dolayı yardımcıya da (ihtiyacı) bulunmayan Allah'adır.’ Ve O'nu tekbir edebildikçe tekbir et.” İsrâ 111.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur. Onun için sâliha kadınlar itaatkârdır. Allah'ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görmese de namuslarını) koruyucudurlar. Baş kaldırmamasından endişe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarda yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse) dövün. Eğer size itaat ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın; çünkü Allah yücedir, büyüktür.” Nisâ 34.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır. Öyle ise sizden ramazan ayını idrak edenler onda oruç tutsun. Kim o anda hasta veya yolcu olursa (tutamadığı günler sayısınca) başka günlerde kaza etsin. Allah sizin için kolaylık ister, zorluk istemez. Bütün bunlar, sayıyı tamamlamanız ve size doğru yolu göstermesine karşılık, Allah'ı büyük tanımanız, şükretmeniz içindir.” Bakara 185.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “İlâhınız bir tek İlah'tır. Fakat ahirete inanmayanlar var ya, onların kalpleri inkârcı, kendileri de böbürlenen kimselerdir.” Nahl 22.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; İsrâ 87., İsrâ 111., Câsiye 37.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Nisâ 34., Tevbe 72., Ra'd 9., İsrâ 43., Hac 62., Lokman 30.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 185., İsrâ 111., Hac 37., Müddessir 3.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Hamîd ile; İsrâ 111. - El Vâhid; Mü'min 12. - El Cebbâr; Haşr 23. - El Kuddûs; Haşr 23. - El Azîz ile; Câsiye 37., Haşr 23. - El Hâdî ile; Bakara 185., Hac 37.; El Hâfîz ile; Nisâ 34.; El Hakk ile; Hac 62., Lokman 30. - El Müheymin ile; Haşr 23. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23., ...

El Kebîr ve El Mûtekebbir Esmalarına Dair Tasavvur

Yüce Allah (c.c.) maddi ve manevi tüm büyüklüklerin sahibidir. O, insanın bildiği ve bilmediği tüm küçüklüklerden münezzehtir. O'nun büyüklüğünü ihata etmek (bir hususu bütün yönleri ile bilmek) mümkün değildir. Zira insan böyle bir donanıma sahip değildir. İnsan, O'nun yarattığı mahlukatın büyüklüğünü anlamakta zorlanırken nasıl O'nun büyüklüğünü ihata etsin?

İnsan, gözünde neyi büyütürse, kalbi ona bağlanır. Büyüklük arttıkça bağlılık da artar. İnsan, Allah (c.c.)'ı büyüklüğüyle tanıdıkça O'na olan bağlılığı/kulluğu artar. Zira insanın bir fıtratı vardır: Küçük olan büyüğe boyun eğ; büyüktən korkar, büyüğe karşı umut besler, büyüğe bağlanır, büyüğe sığınır...

İşte bu nedenle, tevhid akidesinin temelini atan, ilk surelerde yalnızca Allah (c.c.)'ın tekbir edilmesi isteniyordu. Çok dikkat edelim: “Rabbini tekbir et” değil, “Yalnızca Rabbini tekbir et!” deniyor. Kalpte hiçbir büyüğe yer kalmaması diye, sahte büyükler/putlar bir bir yıkılsın diye, şişirilmiş büyüklere kulluk sona ersin diye...

Bu sebeple sevindiğimizde “Allahu Ekber” deriz, üzüldüğümüzde “Allahu Ekber” deriz. Namazda “Allahu Ekber” deriz, kurban keserken “Allahu Ekber” deriz. Bayrama, ihrama tekbirle gireriz. Kıyama tekbirle kalkar, secdeye tekbirle eğiliriz... Hem cenazede hem bayramda Allah (c.c.)'ı tekbir etmemiz istenir. Çünkü Allah (c.c.) hakkıyla tekbir edilmezse tevhid inancı oluşmaz. Kalpte oluşan boşluk, sahte büyüklerin şişirilmesi büyüklüğüyle dolar... O boşluktan da mutlaka şirk sızar.

Kibirliyenin, eşi ve benzerinin bulunmadığını iddia etmenin hakikatten ve erdemden uzak bir davranış olduğu şüphesizdir. Çünkü her varlık, sahip olduğu imkânlarla kendisinden değil yaratıcının lütfu sayesinde nâil olmuştur ve her yaratılmışın üstünde başka yaratılmışlar vardır. Nihayet bütün izzet, şeref ve yüceliklere bizâtihi sahip bulunan Allah (c.c.) yegâne yüce varlıktır. O'nun kendi yüceliğini (kibriyâ) ifade etmesi hem gerçeğe uygundur hem de bütün yaratılmışların hakiki konumunu belirlemektedir.

Allah (c.c.), büyüklüğünü ve yüceliğini Kur'an'da verdiği örneklerle anlatır. Bu örneklerden bir tanesi Hz. Musa'nın Allah (c.c.)'ı görmek istemesidir. Hz. Musa, Allah (c.c.)'ı görmek istemiş, bunun üzerine Allah (c.c.) beni asla göremezsin ama şu dağa bak eğer o yerinde karar kılabilirse sende beni göreceksin diye cevap verir Allah (c.c.) dağa tecelli ettiğinde ise dağ param parça olur. Hz. Musa yere düşer bayılır ve kendisine geldiğinde “Sen ne yücesin Rabbim” der.

Kendini bilen büyüklemez. Büyüklük ancak Allah (c.c.)'ın şanıdır. O'nun sıfatlarını mahlûk takinamaz, haddini aşmış olur. Böylelerinin cezası da çetin olur. Bu hikmetten dolayı kibrin ve kibirlinin hasmı Allah (c.c.)'tır. Kul gurur ve kibirden üç esas ile kurtulur; akıl, ilim ve marifet. İlim, hem aklın hem de marifetin içinde mündemiçtir (saklı olan, var olan). Marifetten gaye, dört şeyi bilmektir: Rabbini, nefsin, dünyasını ve ahiretini...

Hayatımızın hiçbir yerinde Allah (c.c.)'tan daha büyük olarak kimseyi kabul etmemeliyiz. Kulluğun önüne geçecek akideyi bozacak hiçbir kimse yoktur, olmamalıdır. Allah (c.c.)'ın ayetleri karşısında büyükleme kibirlenme kâfirlere ait bir özelliktir.

El Kebîr olan Allah (c.c.), kullarının mütevazı olmasını ister. Çünkü “kul olana” yakışan tevazudur. Tevazuyla yürümek, tevazuyu ahlâk hâline getirmek; onunla özdeşleşmek, onunla anılmak; kul olduğunun, Allah (c.c.)'ın rahmetine muhtaç olduğunun ve O'nun gözetimi altında yaşadığının bilinciyle yaşamaktır. İnsanı, Allah (c.c.) katında yücelten, işte bu tevazudur. Allah katında yücelen insan, yeryüzünde de yücelir. Kalplerde onun için sevgi ve saygı kılınır.

“Ey El Kebîr, El Mûtekebbir Rabbimiz! Sen büyüksün, yücesin, kibriya ve azamet sahibisin, tüm küçüklüklerden münezzehsin. Rabbimiz! Bizi “Allahu Ekber” şuuruna erdir. Rabbimiz! Kibirden sana sığınırız, bizi büyüklemeden koru, tevazu ahlakıyla süsle. Allâhümme, Âmin.”

El Halık (الخالق)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Halık esması “h-l-k (خ ل ق)” kökünden türemektedir. “h-l-k” kökü, birşeyi doğru dürüst planla, bir şeyi herhangi bir aslı ve örneği olmaksızın yaratmak manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Halık kelimesi ise sözlükte, yaratan manasına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Halık kelimesi, her daim yaratan, yaratmada atıl olmayıp hep aktif olan, her şeyi yaratan manalarına gelmektedir. Aynı kökten türeyen Hallak ise, her an yaratan, yaratmayı yenileyen manasına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-l-k” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 261 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 42'si isim formunda, 1'i sıfat formunda, 160'ı fiil formunda gelmektedir. Bu kök Kur'an'da başka hiçbir varlık için kullanılmamıştır.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “İşte Rabbiniz olan Allah budur. O'ndan başka ilah yoktur. Her şeyin yaratıcısıdır, öyleyse O'na kulluk edin. O, her şeyin üstünde bir vekildir.” En'âm 102.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “O Allah ki, yaratandır, (en güzel bir biçimde) kusursuzca var edendir, 'şekil ve suret' verendir. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanların tümü O'nu tesbih etmektedir. O, Aziz, Hakimdir.” Haşr 24.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Rabbim, bana bir beşer dokunmamışken, nasıl bir çocuğum olabilir?” dedi. “(Bu) Böyledir” dedi: “Allah neyi dilerse yaratır. Bir işin olmasına karar verirse, yalnızca ona 'ol' der, o da hemen olur.” Âl-i İmrân 47.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; En'âm 102., A'râf 54., A'râf 69., Yûnus 4., Yûnus 34., Ra'd 16.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Haşr 24.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 21., Bakara 228., Âl-i İmrân 47., Âl-i İmrân 59.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Azîz ile; Bakara 228., Rûm 27., Zümer 5., Zuhuruf 9., Haşr 24., Mülk 2. - El Kâdir ile; Mâide 17., Yûnus 5., Nahl 70., İsrâ 99., Nûr 45., Furkân 2., Furkân 54., Ankebût 20., Rûm 54., Fâtır 1., Yâsîn 81., Şûrâ 29., Ahkâf 33., Kamer 49., Talâk 12., Abese 19. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mâide 18., Zümer 5., Mülk 2. - El Hamîd ile; En'âm 1., Lokman 25., Fâtır 1. - En Nûr ile; En'âm 1., Yûnus 5. - El Habîr ile; En'âm 73., ...

El Halık Esmasına Dair Tasavvur

El Halık, mutlak yaratıcı. Takdirine uygun yaratan. Bir şeyi takdir etmek, tasarlamak, ölçmek biçmek, ona kimlik ve düzen vermek, ona şekil ve şemal giydirmek demektir. Görebildiğimiz ve göremediğimiz her şey yaratmanın konusudur. Allah (c.c.) onların yaratıcısıdır. Gökler, yer, bunlarda ve bu ikisi arasında bulunanlar, hep Allah (c.c.)'ın yaratmasıyla vücut bulmuş varlıklardır.

İlahlık, mabudluk da yoktan var edenin hakkıdır. Ubudiyete ve ibadete Allah (c.c.) tan başka layık hiçbir varlık yoktur. Yaratıcı kim ise ibadet edilmekte O'nun hakkıdır. Bizim görevimizde yalnızca Allah (c.c.)'a ibadet etmektir.

Allah (c.c.) dilediğini yaratır. Yaratmayı murad ettiği zaman ona sadece ol der o da oluverir. Allah (c.c.) görülmeyen varlıkları soyut nesneleri, melekleri, cinleri ve daha bilmediğimiz nice şeyleri de yaratmıştır. Bir gül yaratır kokusunu vermeyi unutmaz. Kaplumbağa yaratır zırhını vermeyi unutmaz. Kuş yaratmış ona tüylerini ve sesini vermiş...

Yaratmanın söz konusu olduğu yerlerde mutlaka tevhidin hak, şirkin batıl olduğuna vurgu yapılmakta ve insanlar, bir ve tek olan Allah (c.c.)'a kulluk yapmaya davet edilip şirkten sakındırılmaktadır.

Mademki her şeyi yaratan Allah (c.c.) 'tır; faydayı ve zararı yaratan, dilediği insana dilediği ölçüde faydayı ulaştırır yahut dilediği insana dilediği ölçüde zararı ulaştırır da Allah (c.c.) 'tır! O hâlde Allah (c.c.) 'tan başkalarından fayda umulmamalı, başkalarının zarar vermesinden endişe edilmemeli ve başkalarından korkulmamalıdır. Madem bunların hepsini yaratan Allah (c.c.) 'tır; öyleyse ibadeti hak eden tek varlık da Allah (c.c.) 'tır. İster kalbî ibadetler (sevmek, korkmak, rağbet etmek, beklenti içine girmek, ümit içerisine girmek vs.) olsun, ister bedenî ameller (dua etmek, secde etmek, kurban kesmek vs.) olsun, hepsinin sadece ve sadece Allah (c.c.) için yapılması gerekmektedir.

Bu gayet anlaşılır bir konudur. Zira teşekkür, iyilik sahibine yapılır. Bizi yoktan var eden Allah (c.c.) 'tır. Sahip olduğumuz tüm güzellikler O'nun ihsan ve lütfudur. Öyleyse teşekkürümüzün/kulluğumuzun tamamı O'na olmalıdır. Sahip olduğumuz nimetlerde hiçbir payı olmayanlara ibadetimizden pay ayırmak yüce Allah (c.c.) 'a karşı nankörlük ve şirktır.

Bizi yarattığı gibi faydayı ve zararı yaratan, fayda ve zararı bize erişirecek vesileleri yaratan yine Allah (c.c.) 'tır. Öyleyse bir hayra ihtiyacımız varsa, endişelendiğimiz bir zarar varsa gönlümüz (sığınmamız), beklentimiz ve dilimiz (duamız) yalnızca faydayı yaratana yönelmek olmalıdır. Aksi takdirde kendisi de bizim gibi yaratılmış, muhtaç olduğu hayrı Allah (c.c.) 'ın yarattığı, ona gelecek bir zararı Allah (c.c.) 'ın defettiği... kullara, taşlara, ruhlara, türbelere, putlara kulluk etmiş oluruz.

Yaratan, yarattığını en iyi bilendir. Neyin insana uygun olup neyin uygun olmadığını en iyi O bilir. Hâliyle insan fıtratına en uyumlu yasayı da ancak yaratan Allah (c.c.) yapabilir.

Kendisini dahi hakkıyla tanıyamayan insanın, kanun yapmaya yeltenmesi olsa olsa bir akıl tutulmasıdır. Hanımıyla sorunlarını çözemeyen ve çocukların terbiyesinde aciz kalan bir siyasetçinin, tüm toplumu terbiye edecek yasalar yapacağı iddiası saçma, saçma olduğu kadar da komiktir. İnsan insana kanun yapamaz. Yapsa yapsa, onu bir deney faresine çevirir. Zan, heva ve heveslerini insan üzerinde dener. Sonuç ise yalnızca hüsrana olur. Bugün tüm dünyada olduğu gibi!

"Rabbimiz, Sen her şeyin yaratıcısısın. Yaratan, en güzel sureti veren, yarattıklarına fıtrat bahşeden, kusursuz yaratansın. Yarattığın için ibadeti hak edensin. Rabbimiz! Senin yarattıklarını tefekkür etmeyi, onlara bakıp Senin yüceliğini, azametini, kudretini görmeyi bizlere kolaylaştır. Bizi tevhid fıtratı üzere yaşayan ve tevhid fıtratı üzere Sana kavuşan kullarından kıl.! Allâhümme, Âmin."

El Bâri' (البَّاري)

Kök Anlamı: Rabbimizin el Bâri' esması "b-r-e (أ ر ب)" kökünden türemektedir. "b-r-e" kökü, kurtulmak, uzaklaşmak, bulaşmamak; yaratmak manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Bâri' kelimesi ise sözlükte, ilk defa yapan, icat eden; ayıp, kusur v.b. şeylerden kurtulan anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Bâri' yaratan, maddesi ve modeli olmadan var eden, evrenin bütün parçalarını ahenkli ve düzenli olarak meydana getiren manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: "b-r-e" kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 31 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 4'ü isim formunda, 1'i sıfat formunda, 2'si fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 24 kelimenin ise, 14 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 10'u da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; "Hani Musa, kavmine: 'Ey kavmim, gerçekten siz, buzağıyı (tanrı) edinmekle kendinize zulmettiniz. Hemen, kusursuzca yaratan (gerçek ilah)nıza tevbe edip nefislerinizi öldürün: bu, yaratıcınız katında sizin için daha hayırlıdır' demişti. Bunun üzerine (Allah) tevbelerinizi kabul etti. Şüphesiz O tevbeleri kabul edendir, esirgeyendir." Bakara 54.

"(Bu,) Müşriklerden kendileriyle antlaşma imzaladıklarınıza Allah'tan ve Resul'ünden kesin bir uyarıdır." Tevbe 1.

"Ve büyük Hacc (Hacc-ı Ekber) günü, Allah'tan ve Resul'ünden insanlara bir duyuru: Kesin olarak Allah, müşriklerden uzaktır, O'nun Resulü de... Eğer tevbe ederseniz bu sizin için daha hayırlıdır; yok eğer yüz çevirirseniz, bilin ki Allah'ı elbette aciz bırakacak değilsiniz. İnkâr edenleri acı bir azapla müjdele." Tevbe 3.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; "O Allah ki, yaratandır, (en güzel bir biçimde) kusursuzca var edendir, şekil ve suret' verendir. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanların tümü O'nu tesbih etmektedir. O, Aziz, Hâkimdir." Haşr 24.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; "Yeryüzünde olan ve nefislerinizde meydana gelen herhangi bir musibet yoktur ki, Biz onu yaratmadan önce, bir kitapta (yazılı) olmasın. Şüphesiz bu, Allah'a göre pek kolaydır." Hadîd 22.

Resul/Resullere Isnatla; "İsrail oğullarına elçi kılacak". (O, İsrail oğullarına şöyle diyecek:) 'Gerçek şu, ben size Rabbinizden bir ayetle geldim. Ben size çamurdan kuş biçiminde bir şey oluşturur, içine üfürürüm, o da hemencecik Allah'ın izniyle kuş oluverir. Ve Allah'ın izniyle doğuştan kör olanı, alaca hastalığına tutulana iyileştirir ve ölüyü diriltirim. Yediklerinizi ve biriktirdiklerinizi size haber veririm. Şüphesiz, eğer inanmışsanız bunda sizin için kesin bir ayet vardır.'" Âl-i İmrân 49.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; "Öyle ki (o gün) kendilerine tâbi olunanlar, kendilerine tâbi olanlardan uzaklaşıp-kaçmışlardır. (Artık) Onlar azabı görmüşlerdir ve aralarındaki bütün bağlar (ve ilişkiler) de parçalanıp-kopmuştur." Bakara 166.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 54., Bakara 54., Tevbe 1., Tevbe 3.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Haşr 24.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Ahzâb 69., Hadîd 22.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Azîz ile; Haşr 24. - **El Musavvir ile;** Haşr 24. - **El Halık ile;** Haşr 24. - **Et Tevvâb ile;** Bakara 54. - **El Hakem, El Hakîm ile;** Haşr 24.

El Bâri’ Esmasına Dair Tasavvur

Yüce Allah (c.c.)’ın el Bâri’ sıfatı, varlığın ilk örneklerini yaratmakla ilgilidir. El Bâri’ olan Rabbimiz, bugün gördüğümüz mahlûkatin hepsini Bâri’ ismiyle var ettiği ilk örneklerden yaratmıştır.

El Bâri’ evrenin muhteşem düzenini ve kusursuz yaratılışını gözler önüne seren sonsuz güç sahip olan Allah (c.c.)’ın ismidir. Bu isim ve sıfatlar sadece O’na aittir. Yaratılmış hiçbir canlının buna güç ve imkânı yoktur.

O her varlığı benzersiz bir şekilde yaratırken birçok ayrıntıyı mükemmel bir uyum içinde bir araya getirir. Her canlının karmaşık yapısını ve detaylarını görmek, O’nun sonsuz ilim ve hikmetinin bir yansımasıdır. El Bâri’ ismi bize her bir zerrenin özenle şekillendirildiğini hatırlatırken aynı zamanda bizlere değerimizi ve farkımızın farkında olmayı öğretir.

Kâinat ilahi sanatın sayısız örnekleriyle doludur. El Bâri’ olan Allah (c.c.), yarattığı her şeye imzasını atmıştır. O’nun kudret elinin değdiği her şeyde, dikkatli bakan bir göz “parmak izini” görür. O bütün bedenleri cisimleri yokluktan varlığa çıkarandır. Onun yaratmadaki sanatını tefekkür ettiğimizde, her şeyin uyum ve ahenk içinde oluşunu görürüz.

Rabbimizin el Bâri’ esmasının ilk tezahürü âdemiyyet tir. El Bâri’ isminin tecellisi olan ilk örneklerin yaratılması, cansızlarda, bitkilerde, hayvanlarda ve insanlarda farklı farklı ortaya çıkar. Her tür oluşum sürecinde çeşitlenir ve farklılaşır. Farklı türlerin oluşturduğu ailelerin bir ilk örneği mutlaka vardır. Bu bağlamda bütün bir insanlık ailesini oluşturan ırkların, renklerin, kavimlerin her birinin bir ilk örneği mutlaka vardır; tıpkı bütün bir insanlığın ilk örneği olan âdemi olduğu gibi.

Allah (c.c.)’ın Bâri’ olduğunu kabul eden, kendisinin daima bir halden bir hale geçtiğini ve sonuçta bu varlığının mutlaka son bulacağına inanır. Bu inanç ona, Allah (c.c.)’a tam bir teslimiyetle teslim olmasını sağlar. Olayların gerçek yaratıcısının Allah (c.c.) olduğunu bilen kimse, meydana gelen olaylardan derinden etkilenmez, kalbini derin üzüntüler sarmaz, sırlarının bilinmesinden korkmaz. O’nun yasaklarından özenle kaçınır ve daima O’na sığınarak korunur. Bu ismi bilen, her şeyin Allah (c.c.)’ın elinde olduğunu ve O’nun emriyle gerçekleştiğini bilir. O’ndan başka yaratıcının olmadığını anlar. O’nun bütün emir ve yasaklarını özenle uygular.

Bu esmayı iyi anlayan kişiler her şeyin melikinin Allah (c.c.) olduğunu ve O’ndan başka ilah olmadığını bilir ve en mükemmel şekilde O’na kulluk etmenin mücadelesi içine girmesi gerektiğinin farkına varır.

“Ey el Bari, ey örneksiz ve kusursuz tek yaratıcı, varlığın ilk örneklerini benzersiz var eden, yaratmada eşsiz sanatını sergileyen, Bâri’ olan Allah’a hamd olsun. Allâhümme, Âmin”

El Musavvir (المصوّر)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Musavvir esması “s-v-r (ص و ر)” kökünden türemektedir. “s-v-r” kökü, maddî varlıkların şekillendiği ve onunla başkasından ayrıldığı şey manasına gelmektedir. Bu kökün iki boyutu mevcuttur. İlki duyularla idrak edilen, ikincisi akıl ile idrak edilen boyutudur.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Musavvir kelimesi ise sözlükte, şekil ve özellik veren anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Musavvir kelimesi, tasvir eden, şekil ve suret veren, özellik, nitelik, bir takım özellikler ve vasıflar veren manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “s-v-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 19 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 1'i sıfat formunda, 4'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 14 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “O Allah ki, yaratandır, (en güzel bir biçimde) kusursuzca var edendir, 'şekil ve suret' verendir. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanların tümü O'nu tesbih etmektedir. O, Aziz, Hakimdir.” Haşr 24.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Döl yataklarında size dilediği gibi suret veren O'dur. O'ndan başka ilah yoktur; üstün ve güçlü olanıdır, hüküm ve hikmet sahibidir.” Âl-i İmrân 6.

“Andolsun, biz sizi yarattık, sonra size suret (biçim-şekil) verdik, sonra meleklerle: 'Adem'e secde edin' dedik. Onlar da İblis'in dışında secde ettiler; o, secde edenlerden olmadı.” A'râf 11.

“Allah, yeryüzünü sizin için bir karar, gökyüzünü bir bina kıldı; sizi suretlendirdi, suretinizi de en güzel (bir biçim ve incelikte) kıldı ve size güzel-temiz şeylerden rızık verdi. İşte Rabbiniz Allah budur. Alemlerin Rabbi Allah ne yücedir.” Mü'min 64.

“Gökleri ve yeri hak olmak üzere yarattı ve size düzenli bir biçim (suret) verdi; suretlerinizi güzel yaptı. Dönüş O'nadır.” Teğâbun 3.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Hani İbrahim: 'Rabbim, bana ölülerini nasıl dirilttiğini göster' demişti. (Allah ona:) 'İnanmıyor musun?' deyince, 'Hayır (inandım), ancak kalbimin tatmin olması için' dedi. 'Öyleyse, dört kuş tut. Onları kendine alıştır, sonra onları (parçalayıp) herbir parçasını bir dağın üzerine bırak, sonra da onları çağır. Sana koşarak gelirler. Bil ki, şüphesiz Allah, üstün ve güçlü olanıdır, hüküm ve hikmet sahibidir.'” Bakara 260.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Haşr 24.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Âl-i İmrân 6., A'râf 11., Mü'min 64., Teğâbun 3.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Azîz ile; Âl-i İmrân 6., Haşr 24. - Er Rezzâk ile; Mü'min 64. - El Bâri' ile; Haşr 24. - El Hakk ile; Teğâbun 3. - El Halık ile; A'râf 11., Haşr 24., Teğâbun 3. - El Hakem, El Hakîm ile; Âl-i İmrân 6., Haşr 24. - Er Rabb ile; Mü'min 64. - El İlah ile; Âl-i İmrân 6.

El Musavvir Esmasına Dair Tasavvur

Bütün mahluklar kendilerine verilen şekilleriyle, tasvir edilen suretleriyle Allah (c.c.) el Musavvir ismini göstermektedir.

Şu kâinatın tamamı mükemmel ilahi tasarımın eseridir. Kainattaki ilahi tasarımda bir tek boşluk ve tesadüfe yer yoktur. Her şey ilahi bir matematik ile kayıt altına alınmıştır. Bu düzen ve nizam insanı hayran bırakmaktadır. Bu Allah (c.c.)'ın el Musavvir isminin tecellisidir.

Yağmur damlasından, kar tanesine, papatyalardan karanfillere, parmak izinden göz bebeğine, karıncalardan semanın yıldızlarına ve zerrelere kadar her mevcut kendine mahsus suretiyle ve şekliyle Allah (c.c.)'ın el Musavvir ismine aynadır.

Dünya üstünde yüzbinlerce farklı türde canlı yaşar. Bu türlerin hepsi birbirinden tamamen farklı görünümlere ve özelliklere sahiptir. Mesela bir kelebeğin kanatlarındaki kusursuz simetriyi ele alalım. Her bir kanadın üstü türlü şekiller ve etkileyici renklerle bezenmiştir. Bu şekiller ve renkler ne kadar karışık olursa olsunlar, kanatlardaki benzersiz simetri asla bozulmaz. Öyle ki bütün kelekler bir ressam fırçasından çıkmış gibi, göz zevkine hitap eden bir güzellik oluşturlar.

İnsan üzerinde el Musavvir isminin tecellisini tefekkür edelim; milyarlarca insanın yüzlerinin birbirine benzememesi, yine parmak izlerinin farklı oluşu, beden yapılarının farklılığı ve bunların planlanması, yaratılması gerçekten çok büyük bir tasavvur gerektirmektedir. Resim çizen ressamlar yüz çizmenin zorluğunu bilirler, sadece kağıt üzerinde birden fazla yüz çizmenin zorluğundan kıyasla insanların yüzlerinin farklı farklı oluşu ve birbirine benzemeden yaratılması büyük bir kudret ve tasavvur gerektirmektedir. El Musavvir olan Rabbimiz için bu iş kolaydır. Sadece yüzlerin farklılığı böyle iken bedenlerin, dillerin, renklerin, insan dışındaki hayvan ve bitkilerin, kainattaki diğer tüm varlıkların birbirinden farklı oluşu elbette büyük bir kudret gerektirmektedir. İnsan ancak bu durumu tefekkür ettiğinde bu şekillendirmenin arkasındaki el Musavvir'i bulur.

İlahi tasarımın kapsamı sadece varlıkların cismani suretlerinden ibaret değildir. El Musavvir şeylerin görünmeyen hatta cismani olmayan unsurlarının da tasarımını yapandır. Yokluktan varlığa, parçacıktan atoma, atomdan galaksiye, hücreden organizmaya varana dek her bir türün alt ve üst kategorilerinin tasarımı da el Musavvir ismini kapsamına girer.

Bu bağlamda, eşsiz ve benzersiz kainatın, içindeki ve dışındaki varlıkların bir kaynağı olmadığı düşünülemez. Zira basitçe çizilmiş bir resmin dahi bir ressamı vardır ve resmin kendi başına ortaya çıkması mümkün değildir. O halde kimse, böylesine kusursuz yaratılmış ve bir sanat eseri kadar estetik olan varlık alemi için tesadüfen var olmuş diyemez. Bunların tümünü yaratan tasarlayan meydana getiren bütün kâinatın ve varlık aleminin Rabbi olan Allah (c.c.)'tır.

“Ey Musavvir, Ey şekil veren Rabbimiz! Sen, her şeyi kusursuz bir şekilde yaratan, her bir varlığa şekil veren, detaylandıran ve düzenleyen sonsuz sanatkârsın. Bizleri kusursuz yaratılışının ve mükemmel düzeninin şahitleri kıl. Bize, yaratma sürecindeki kudretini ve sanatını anlama yeteneği ver. İçimizdeki şükür duygusunu güçlendir, Senin yarattığın her bir detayı takdir etmemize ve Senin yüceliğini düşünmemize yardım et. Bizlere, yarattığın her şeye saygı göstermeyi, onların içindeki kusursuz düzeni takdir etmeyi ve Senin yüceliğini anlamayı nasip et. Dualarımızı kabul et, bize merhamet et ve bizi affet. Allâhümme, Âmin.”

El Kakhâr (القهار)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Kakhâr esması “k-h-r (ك ه ر)” kökünden türemektedir. “k-h-r” kökü, galip gelmek, boyun eğdirmek manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Kakhâr kelimesi ise sözlükte, yenilmeyen, yegâne kudret ve tasarruf sahibi anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Kakhâr, boyun eğdirip üstün gelen, düşmanlarını kahreden ve perişan eden, mutlak galibiyetin sahibi ve her an kahretmeye muktedir olan manalarına gelmektedir. Bu manaların yanında, galip gelen, zelil eden, istediğini yapan, üstün gelen, gücü her şeyi kuşatan, kuvvet ve kudretine güç yetirilmeyen, yarattıklarını dilediği gibi yöneten, dilediğini yapmaktan hiçbir şey kendisini aciz bırakamayan, hükmeden anlamları da kullanılmaktadır.

Kur'an Bağlamında: “k-h-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 10 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda, 6'sı sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 2 kelime ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “O, kulları üzerinde kahredici olandır. O, hüküm ve hikmet sahibidir, haberdar olandır.” En'âm 18.

“O, kulları üzerinde kahredici (kahhar) olandır. Size koruyucular gönderiyor. Sonunda sizden birinize ölüm gelip çatmış zaman, elçilerimiz onun 'hayatına son verirler.' Onlar (bu işte, ne eksik ne fazla) kusur etmezler.” En'âm 61.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “De ki: 'Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?' De ki: 'Allah'tır.' De ki: 'Öyleyse, O'nu bırakıp kendilerine bile yarar ve zarar sağlamaya güç yetiremeyen birtakım veliler mi (tanrılar) edindiniz?' De ki: 'Hiç görmeyen (a'ma) ile gören (basiret sahibi) eşit olabilir mi? Veya karanlıklarla nur eşit olabilir mi?' Yoksa Allah'a, O'nun yaratması gibi yaratan ortaklar buldular da, bu yaratma, kendilerince birbirine mi benzeşti? De ki: 'Allah, her şeyin yaratıcısıdır ve O, tektir, kahredicidir.'” Ra'd 16.

“Yerin başka bir yere, göklerin de (başka göklere) dönüştürüldüğü gün, onlar tek olan, kahhar olan Allah'ın huzuruna çıka(rıl)acaklardır.” İbrahim 48.

“Eğer Allah, çocuk edinmek isteseydi, yarattıklarından dilediğini elbette seçerdi. O, yücedir; O, bir olan, kahredici olan Allah'tır.” Zümer 4.

“Ey zindan arkadaşlarım, birbirinden ayrı (bir sürü) Rabler mi daha hayırlıdır, yoksa kahhar (kahredici) olan bir tek Allah mı?” Yûsuf 39.

“De ki: 'Ben, yalnızca bir uyarıcıyım. Bir olan, kahreden Allah'tan başka bir ilah yoktur.’” Sâd 65.

“O gün, orta yere çıkarlar. Onlardan hiçbir şey Allah'a karşı gizli kalmaz. (Allah sorar:) 'Bugün mülk kimindir? Bir olan, Kahhar olan Allah'ındır.’” Mü'min 16.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Öyleyse, sakın yetimi üzüp kahretme.” Duhâ 9.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; En'âm 18., En'âm 61.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Yûsuf 39., Ra'd 16., İbrahim 48., Sâd 65., Zümer 4., Mü'min 16.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Habîr; En'âm 18.; El Vâhid ile; Yûsuf 39., Ra'd 16., İbrahim 48., Sâd 65.,

El Kakhâr Esmasına Dair Tasavvur

El Kakhâr, Allah (c.c.)'ın her şeye, her istediğini yapacak surette galip ve hakim olması, en zorlu zalimlerin bile O'na boyun eğmek mecburiyetinde oldukları, hükmünün dışına hiçbir şeyin çıkmayacağı anlamına gelir. Allah (c.c.), hakimiyetin de birdir, tekdir.

El Kakhâr isminin geçtiği bütün ayetlerde, Allah (c.c.)'tan başka bir varlığa tapmanın yanlışlığı ve mutlak hakimiyetin Allah (c.c.)'a ait olduğu, mülkünde ortağının bulunmadığı anlatılmaktadır. Bu bağlamda kul Rabbinin her şeye galip ve hakim olduğunu bilmeli, sadece O'na hesap vereceğini unutmamalı ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmamalıdır.

Allah (c.c.)'ın güçlü, mahlukatın ise güçsüz ve aciz olduğunu el Kakhâr esmasından anlıyoruz. İnsanlar Allah (c.c.)'ın bu sıfatına isteyerek veya istemeyerek boyun eğmiş durumdadırlar. Bu durumun en büyük tecellisi ise ölüm dür.

El Kakhâr, ölümle terbiye eder. Allah (c.c.)'ın tüm varlığa boyun eğdirdiği ve galebe çaldığı şey ölümdür. Zengin olsun fakir olsun, güçlü olsun zayıf olsun, genç olsun yaşlı olsun, kadın olsun erkek olsun... fark etmez, herkes yalnızca O'nun belirlediği ecele ölmektedir. Kimsenin ölümü, erteleme, bekletme veya reddetme hakkı yoktur.

El Kakhâr, ölümle herkese boyun eğdirdiği gibi aynı zamanda insanlığı bu gerçeğe terbiye eder. Çünkü ölüm, yeni bir başlangıcın habercisidir. Hesap vererek başlanacak ve neticeye göre ebedî hayatın tayin edileceği bir yolculuktur. Bu nedenle şeytan ölümü unutturmak isterken vahiy de ısrarlı bir biçimde ölümü ve sonrasında yaşanacak hesabı hatırlatır. Ölümü unutan insan için, dünya yaşanacak bir yer olur. Dünya hayatı oyun ve eğlenceye dönüşür. Ölümü hatırlayan insan için, dünya çalışılan bir yer olur. Dünya hayatı ahiretin tarlasına dönüşür.

Birbirinden farklı birçok doğa olayı karşısında biz müminlerin akıllarında olması gereken; “Ey azameti ve büyüklüğü karşısında her şeyin küçüldüğü, Ey Celalinin korkusundan dağların parçalandığı, Ey kudret ve azametine her şeyin boyun eğdiği ve Ey korkusu altında her şeyin zillet içinde bulunduğu Rabbim! Bu fırtınalar ve kasırgalar senin itaatkâr askerlerindir ve Kahhar isminin tecellileridir.” düşüncesidir.

İnsan, geçmiş asırlara bakmalı ve o asırlarda yaşayan asi ve inatçı kavimlerin akıbetini görmeli. Ve anlamalı ki, insan başıboş değildir. Her vakit bir celal ve kahr uyarısına maruzdur. Günahlarından dolayı azabın onu yakalamaması, Allah (c.c.)'ın kendisine verdiği mühletten dolayıdır. Yoksa Allah (c.c.) asla ihmal etmez. Bu mühleti bir ganimet bilmeli ve el Kakhâr isminin tecellisini görmeden takva dairesine girmelidir.

“Ey Kakhâr olan Rabbimiz! Her şeye boyun eğdiren ve hükmüne ram eden yegâne otorite sensin. Rabbimiz! Bizi, şer’i ve kaderi hükümlerine gönülden boyun eğen kullarından kıl. Yalnızca senden ümit etmeyi ve yalnızca senden korkmayı kolaylaştır. Bizi, senden başkasına boyun eğmeyen ve altındakileri kahretmeyen kullarından eyle! Allâhümme, Âmin.”

Kök Anlamı: Rabbimizin El Vehhâb esması “v-h-b (و • ه • ب)” kökünden türemektedir. “v-h-b” kökü, kişinin kendi malını herhangi bir karşılık düşünmeden başkasına vermesi manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Vehhâb kelimesi ise sözlükte, karşılıksız vermek, bağışlamak, daha çok vermek anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Vehhâb kelimesi, Hiçbir karşılık beklemeden veren, kullarını özel armağanlarla ödüllendiren, nimetlerinin ardı arkası kesilmeyen, inanan inanmayan ayırımı yapmaksızın bütün kullarına nimetlerini bol bol veren manalarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “v-h-b” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 25 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 2’si isim formunda, 1’i sıfat formunda, 21’i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 1 kelime ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Rabbimiz, bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi kaydırma ve katından bize bir rahmet bağışla. Şüphesiz, bağışı en çok olan Sensin Sen.” Âl-i İmrân 8.

“Rabbim, beni bağışla ve benden sonra hiç kimseye nasip olmayan bir mülkü bana armağan et. Şüphesiz sen, karşılıksız armağan edensin.” Sâd 35.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; “Yoksa, güçlü ve üstün olan, karşılıksız bağışlayan Rabbinin hazineleri onların yanında mıdır?” Sâd 9.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; “Ve ona İshak’ı ve Yakub’u armağan ettik, hepsini hidayete erıştirdik; bundan önce de Nuh’u ve onun soyundan Davud’u, Süleyman’ı, Eyyüb’u, Yusuf’u, Musa’yı ve Harun’u hidayete ulaştırdık. Biz, iyilik yapanları işte böyle ödüllendiririz.” En’âm 84.

“Böylelikle, onlardan ve Allah’tan başka taptıklarından kopup-ayrılınca ona İshak’ı ve (oğlu) Yakup’u armağan ettik ve her birini peygamber kıldık.” Meryem 49.

“Onlara rahmetimizden armağan(lar) bağışladık ve onlar için yüce bir doğruluk dili verdik.” Meryem 50.

“Onun duasına icabet ettik, kendisine Yahya’yı armağan ettik, eşini de doğurmaya elverişli kıldık. Gerçekten onlar hayırlarda yarışarlardı, umarak ve korkarak bize dua ederlerdi. Bize derin saygı gösterirlerdi.” Enbiyâ 90.

“Ona rahmetimizden kardeşi Harun’u da bir peygamber olarak armağan ettik.” Meryem 53.

“Katımızdan ona bir rahmet ve temiz akıl sahiplerine bir öğüt olmak üzere ailesini ve onlarla birlikte bir benzerini de bağışladık.” Sâd 43.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Demişti ki: ‘Ben, yalnızca Rabbinden (gelen) bir elçiyim; sana tertemiz bir erkek çocuk armağan etmek için (buradayım).’” Meryem 19.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Âl-i İmrân 8., Sâd 35.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; Sâd 9.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; Âl-i İmrân 8., Âl-i İmrân 38., En’âm 84., İbrahim 39., Meryem 5.,

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Azîz; Sâd 9.; El Hâdî; Âl-i İmrân 8., En’âm 84.; Es Semî’ ile; Âl-i İmrân 38., İbrahim 39. - El Halık ile; Şûrâ 49. - El Mucîb ile; Enbiyâ 90. - El Melik, El Mâlik ile; Şûrâ 49., ...

El Vehhâb Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.) cömerttir, ikram, ihsan ve lütfu devamlıdır. Yerin ve göğün hazineleri O'nun katındadır. Her şeyin sahibi O'dur. Dilediğine bol rızık verir, mal-mülk, hidayet, sıhhat, afiyet, şöhret, makam, itibar, ilim, basiret, hikmet ve hidayet verir. Bütün bunlar, O'nun el Vehhâb olmasının sonucudur.

Allah (c.c.)'ın büyüklüğünü, zengin oluşunu ve biz insanlara olan Rahmetini el Vehhâb isminde okuyabiliriz. Doğar doğmaz Allah (c.c.)'ın verdiği havayı teneffüs ediyor, her saniye O'nun nimetleri ile rızıklanıyoruz. O'nun bizlere bahşettiği güneş ile ısınıyor ve bizlere gerekli olan enerjiyi alıyor. Teşekkür etmesek bile rızık devamlı bir şekilde bizlere ulaştırıyor. Bu durum, Allah (c.c.)'ın el Vehhâb sıfatının tecellisidir. Tüm bu imkan ve lütuflara karşılık ise bizlerden beklenen sadece samimi bir kulluktur.

El Vehhâb, hastalara şifa dertlilere deva verendir. Çocuğu olmayanlara çocuk verendir. Yolunu kaybedenlere hidayet eden, yol gösterendir.

Allah (c.c.), Hz. İbrahim (a.s.) ve eşine çok yaşlı olmalarına rağmen, temiz ve salih bir zürriyet için ettiği dua karşılığında onlara bir erkek evlat hibe etmiştir.

"Orada Zekeriya Rabbine dua etti: 'Rabbim, bana katından tertemiz bir soy armağan et. Doğrusu Sen, duaları işitensin' dedi." Âl-i İmrân 38.

Allah (c.c.) el Vehhâb 'tır; karşılıksız hibe eder, cömertçe ihsan eder ve verdiklerine mukabil bir bedel istemez. Zaten insan da kendisine verilen bu nimetlerin ücretini ödemek istese de ödeyemez.

- Biz yoktuk var olduk.
- Mevcutlar içinde taş, toprak gibi cansız bir varlık olabildik. Ama olmadık, hayat sahibi olduk.
- Hayat sahipleri içinde çiçek veya ağaç gibi bir bitki olabildik. Ama olmadık, suur sahibi olduk.
- Suur sahipleri içinde herhangi bir hayvan olabildik. Ama hayvan da olmadık, insan olduk.
- İnsanlar içinde ateşe tapan bir mecusî, öküze tapan bir hindu veya puta secde eden bir putperest olabildik. Ama olmadık, Allah (c.c.)'ı tanıdık ve O'na iman ettik.
- Allah (c.c.)'a iman edenler içinde O'na evlat isnat eden bir yahudi veya hristiyan olarak Allah (c.c.)'ın gazabını celbedebildik. Ama yine olmadık. Elhamdülillah Müslüman olduk.
- Müslümanlar içerisinde alemlere rahmet olarak gönderilmiş olan Hz. Muhammed (s.a.v.)'e ümmet olmakla şeref bulduk.

Bununla birlikte, mal ve ilim herkese verilebilir ki, yüce Allah (c.c.) farklı derecelerde her insana verir. Bazılarına ise bu iki nimeti ayrıcalıklı verir. Yani hem verir hem de nimetin hayrına muvaffak kılar. Hibe edilen bu nimet; dünyada gıpta edilen bir göz aydınlığı, ahirette ise kişiyi cennete taşıyan bir vesile olur.

Dikkat edin! Mal verilen nice insan vardır; mal, aileyi bölmüş, sahibini dostlarıyla düşman etmiştir. Zenginlik, kişinin uykularını kaçırarak bir azaba dönüşmüştür. Nice ilim vardır; sahibini zelim kılacak, ilim sebebiyle toplumla arasına uçurum koymuştur. Toplum âlimi, alim de toplumu sevmez.

Kulun el Vehhâb isminden nasibi, merhamet edenlerin en merhametlisi olan Allah (c.c.)'ın lütfettiği nimetleri O'nun kullarına sadece kendi rızasını elde etmek için vermesidir, çünkü Allah (c.c.)'ın kulundan razı olması diğer bütün nimetlerin fevkin (üstünde) dedir.

"Ey el Vehhab olan Rabbimiz, hiçbir karşılık beklemeden hibe eden, yokluktan varlık âlemine çıkışımız Senin lütfunladır. Tüm bu mahlûkat olarak yeryüzüne gelmemiz senin ihsanıdır. Gözümüz, kulağımız, elimiz, ayaklarımız senin hibendir. Tadına doyum olmayan nimetler senin rahmetinin eseridir. Rabbimiz bizlere bağışladığın bütün güzelliklerin farkında kıl! Her bir nimetin için ayrı ayrı şükürle doldur kalbimizi! Allâhümme, Âmin"

Kök Anlamı: Rabbimizin Er Rezzâk esması “r-z-k (ر ز ك)” kökünden türemektedir. “r-z-k” kökü, dünya veya âhiretteki bağış; kismet/pay; mideye ulaşan ve onunla beslenilen şey manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Rezzâk kelimesi ise sözlükte, kesintisiz biçimde çokça rızık veren anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise er Rezzâk kelimesi, bedenlerin ve ruhların gıdasını yaratıp veren; maddi ve manevi tüm ihtiyaçların kaynağı, kullarına sınırsız rızık veren manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “r-z-k” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 123 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 6'sı isim formunda, 58'i fiil formunda gelirken, 37'si da Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 22 kelimenin ise, tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Allah yolunda hicret edip öldürülen veya ölenlere gelince muhakkak Allah, onları güzel bir rızıkla rızıklandıracaktır. Şüphesiz Allah rızık verenlerin en hayırlısıdır.” Hac 58.

“Yoksa sen onlardan haraç mı istiyorsun? İşte Rabbinin haracı (dünya ve ahiret armağanı) daha hayırlıdır. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır.” Mü'minûn 72.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Onlar, gaybe inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler.” Bakara 3.

“Bulutları üzerinize gölge kıldık ve size kudret helvası ve bıldırcın indirdik. Size rızık olarak verdiklerimizin temizinden yiyin (dedik). Onlar bize zulmetmediler, ancak kendi nefislerine zulmettiler.” Bakara 57.

“Kendi rızıkını taşıyamayan nice canlı vardır ki onu ve sizi Allah rızıklandırır. O, işitendir, bilendir.” Ankebût 60.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “O, sizin için yeryüzünün bir döşek, gökyüzünün bir bina (çadır veya çardak) kıldı. Ve gökten yağmur indirerek bununla sizin için (çeşitli) ürünlerden rızık çıkardı. Öyleyse (bütün bunları) bile bile Allah'a eşler koşmayın.” Bakara 22.

Resul/Resullere Isnatla;

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Hani İbrahim: 'Rabbim, bu şehri bir güvenlik yeri kıl ve halkından Allah'a ve ahiret gününe inananları ürünlerle rızıklandır' demişti de (Allah: “Sadece inananları değil) inkâr edeni de az bir süre yararlandırır, sonra onu ateşin azabına uğratırım; ne kötü bir dönüştür o' demişti.” Bakara 126.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Mâide 114., Hac 58., Mü'minûn 72., Sebe' 39., Zâriyât 58.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 3., Bakara 57., Bakara 172., Bakara 212., Bakara 254.,

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Bakara 22., Bakara 25., Bakara 60., Enfâl 4., Ra'd 26., Hicr 20., Nahl 71.,

Birlikte Geldiği Esmalar; **El Kâdir;** Ra'd 26., Kasas 82., Ankebût 62., Rûm 37., Sebe' 36., Sebe' 39., Zümer 52., Şûrâ 12., Şûrâ 27., Talâk 3., Fecr 16.; **El Hamîd;** Nahl 75.; **El Habîr;** İsrâ 30., Şûrâ 27.; **El Kerîm;** İsrâ 70.; **El Vâhid;** Hac 34.; **El Latîf;** Şûrâ 19.; **El Basîr;** İsrâ 30., Şûrâ 27.; **El Azîz;** Şûrâ 19.; **El Alîm;** Ankebût 60., ...

Er Rezzâk Esmasına Dair Tasavvur

Yeryüzündeki her canlı, yaşamak için rızka muhtaçtır. Yüce Allah (c.c.), her an varlığın rızkını yaratmakta ve mutlak kudretiyle onlara ulaştırmaktadır. Denizin altındaki bir balık, gökyüzünde süzülen bir kuş, koşuşturan bir karınca, anne rahmindeki bir bebek ve yetişkin bir insan... hepsi istisnasız rızkına kavuşmakta, Allah (c.c.)'ın er Rezzâk ismine muhatap olmaktadır.

O, o kadar yücedir ki kuru toprağı, milyonlarca insanı besleyen dev bir fabrika gibi işletmekte, türlü türlü yiyeşlerle mahlûkatı rızıklandırmaktadır. Subhanallah! Su ve Güneş'i alan toprak, hiç karıştırmadan, yerli yerinde yiyeşler bitirmektedir. Ağaç dediğimiz varlık, nihayetinde odundur, tahtadır. O tahta, küçük bir çekirdekten meydana gelir ve yıllarca insanları doyuran bir fabrika gibi çalışır.

Mademki kulun tüm ihtiyaçlarını karşılayan Allah (c.c.)'tır, öyleyse kulluk da yalnızca O'na yapılmalıdır. Rızık veren Allah (c.c.) olmasına rağmen kulluk/ibadetler bir başkasına yapılırsa bu, şirk olması yanında nankörlüğün en açık hâli olacaktır.

Rızık veren kimse kanun yapan/helal haram belirleyen de O'dur! İnsanlara verilen her rızık, yüce Allah (c.c.)'ın bir ihsanıdır. İnsan ise hiçbir şeyin sahibi değildir. Hâliyle Allah'ın hüküm koyduğu konularda hüküm verme yetkisine de sahip değildir. İnsan/toplum, bu gerçeğı unutursa Allah (c.c.)'ın verdiği rızık hakkında hüküm vermeye başlar. "Bu helaldir, şu değildir." diye teşride bulunur. Bu, insanın haddini aşması; Allah (c.c.)'a ait bir yetkiyi kendinde görmesi; şirke düşmesi ve tağutlaşmasıdır. Örneğın, Mekke'li müşrikler rızık verenin Allah (c.c.) olduğunu unutarak O'nun rızık hakkında hükümler vermişler; helal kıldığını haram, haram kıldığını helal demişlerdi.

Şu bir gerçek ki; mülkün mutlak maliki Allah (c.c.)'tır ve kendi mülkünde dilediğı gibi tasarruf edecek olan yine O'dur. Tevhid; Allah (c.c.)'ın hükümlerine teslim olmak, O'nun helal dediğıne helal, haram dediğıne haram demektir. Müşriklik ise O'nun rızkında, O'na rağmen hüküm vermektir.

Rızık farklı seviyelerde verilmesi, insanın rızıkla sınanmasıdır. Yüce Allah (c.c.), genişlettiğinin şükürünü, daralttığıın sabrını sınamaktadır. Bunu bilen mümin, rızık genişlediğinde şükretmenin, daraldığında da sabretmenin yollarını arar.

Bu isim aynı zamanda insanlara, Allah (c.c.)'ın verdiklerine şükretmeleri ve bu nimetleri doğru bir şekilde kullanmaları gerektiğı mesajını verir. İnsanlar rızık kaynağının Allah (c.c.) olduğunu unutmadan, O'na şükrederek yaşamalı ve bu nimetleri paylaşmalıdır. Bu isim öğrenildiğinde, insanların endişe ve streslerini hafifletmelerine yardımcı olur. Allah (c.c.)'ın rızka kefil olduğunu kabul ederek, her türlü endişe ve korkularını O'na bırakabilirler. Bu ismi zikretmek, insanların iç huzura ulaşmalarına ve yaşamın zorluklarına sabretmeleri için yardımcı olur.

Ölüm nasıl bizi takip ediyor ise mutlaka rızıkımızda peşimizde bizi öylece takip etmektedir. Eğer biz Yüce Allah (c.c.)'ı er Rezzâk olarak bilir ve tanırsak bu endişelerin yerini teslimiyet alacak ve şunu hiç unutmayaçağız ki yüce Allah (c.c.)'ın bizim için takdir buyurduğu ne ise o yerini bulacak, ondan ne bir fazla ne bir eksik olmayacaktır. Bu toplumda yaşayan birçok insan bu rızık endişesinden dolayı şahsiyetlerini bozmuş, bu endişe ile yönlerini ahiretten dünyaya çevirmişlerdir.

Mümine düşen en büyük sorumluluk hem şahsın da hem de çevresinde doğru bir er Rezzâk anlayışını sergilemektir. Rızık endişesi ile bireysel ve toplumsal sorumluluklarını asla görmezden gelmemelidir.

"Ey Rabbimiz, Sen her şeyi en iyi bilensin ve rızıklarımızı bize en uygun şekilde verensin. Biz, Sana güveniyor ve rızıkımızı Senin merhametin ve ihsanıyla bekliyoruz. Bize her an Seninle olan bağlarımızı güçlendirmeyi, rızıkımızı bereketlendirmeyi ve hayatımızı daha anlamlı yaşamayı nasip eyle. Allâhümme, Âmin."

El Fettâh (الفتح)

Kök Anlamı: Rabbimizin el Fettâh esması “f-t-h (ح ت ف)” kökünden türemektedir. “f-t-h” kökü, kapalılık ve belirsizliği gidermek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Fettâh kelimesi ise sözlükte, kapalılığı gideren; sıkıntıyı gideren anlamlarına gelmektedir. Bunlarla birlikte; kapalı ve güç bir şeyi açmak, genişletmek, öğretmek, yol göstermek, fethetmek, zapt etmek, insanlar arasındaki anlaşmazlıkları hükme bağlamak ve yardım etmek manaları da bu kelime için kullanılmaktadır.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Fettâh, iyilik kapılarını açan, hakemlik yapan, bilinmezlik perdesini kaldırıp gerçeği ortaya koyan, gerçeği görebilmeleri için kalplerin ve basiretlerin üzerindeki perdeleri kaldıran, bütün anlaşmazlıkların hakemliğini yapmak suretiyle mutlak adaleti gerçekleştiren, hak ile batılı birbirinden ayırıp durumu açıklığa kavuşturan, mazlumlara yardım eden, mü’min kullarına iyilik, rızık ve hayır kapılarını açan, onlara kurtuluş yollarını gösteren, zaferler nasip eden manalarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “f-t-h” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 38 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 9’u isim formunda, 10’u fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 19 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Onlar sizi gözetleyip-duruyorlar. Size Allah’tan bir **fetih (zafer)** gelirse: ‘Sizinle birlikte değil miydık?’ derler. Ama kâfirlere bir pay düşerse: ‘Size üstünlük sağlamadık mı, mü’minlerden size (gelecek tehlikeleri) önlemedik mi?’ derler. Allah, kıyamet günü aranızda hükmedecektir. Allah, kâfirlere mü’minlerin aleyhinde kesinlikle yol vermez.” Nisâ 141.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; “Allah bizi ondan kurtardıktan sonra, bizim tekrar sizin dininize dönmemiz Allah’a karşı yalan yere iftira düzmemiz olur. Rabbimiz olan Allah’ın dilemesi dışında, ona geri dönmemiz bizim için olacak iş değildir. Rabbimiz, ilim bakımından her şeyi kuşatmıştır. Biz Allah’a tevekkül ettik. ‘Rabbimiz, bizimle kavmimiz arasında ‘Sen **hak ile hüküm ver**,’ Sen ‘hüküm verenlerin’ en hayırlısısın.’” A’râf 89.

“Derken kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında, onların üzerlerine her şeyin **kapılarını açtık**. Öyle ki kendilerine verilen şeylerle ‘sevince kapılıp şımarınca’, onları apansız yakalayiverdik. Artık onlar umutları suya düşenler oldular.” En’âm 44.

“Onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı **acsak**, ordan yukarı yükselseler de,” Hicr 14.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Kör olana güçlük yoktur, topal olana güçlük yoktur, hasta olana da güçlük yoktur; sizin için de, gerek kendi evlerinizden, gerekse babalarınızın evlerinden, annelerinizin evlerinden, erkek kardeşlerinizin evlerinden, kız kardeşlerinizin evlerinden, amcalarınızın evlerinden, halalarınızın evlerinden, dayılarınızın evlerinden, teyzelerinizin evlerinden, **anahtarına** malik olduğunuz (yerlerden) ya da dostlarınızın (evlerin)den yemenizde bir güçlük yoktur. Hep bir arada veya ayrı ayrı yemenizde bir günah yoktur. Evlere girdiğiniz vakit, Allah tarafından kutlu, güzel bir yaşama dileği olarak birbirinize selam verin. İşte Allah, size ayetleri böyle açıklar, umulur ki aklınızı kullanırsınız.” Nûr 61.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Nisâ 141., Mâide 52., A’râf 89., Sebe’ 26., Fetih 1., Fetih 18.,

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 76., En’âm 44., A’râf 89., A’râf 96., Hicr 14., Mü’minün

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Vâsi ile; A’râf 89. - El Azîz ile; Fâtır 2. - El Âlîm ile; A’râf 89., Sebe’ 26., Fetih 18., Fetih 27. - El Câmî ile; Sebe’ 26. - En Nasir ile; Saff 13., Nasr 1. - El Mübîn ile; Fetih 1.; El Hakk ile; Sebe’ 26.; El Hayr ile; A’râf 89. - El Mü’min ile; Fetih 27. - El Hakem, El Hakîm ile; Fâtır 2., Nisâ 141., ...

El Fettâh Esma'ya Dair Tasavvur

Yüce Allah (c.c.) kullarına merhamet ve rızık kapılarını açan, kilitlenen işlerini çözen, hakkı görmeleri için kalplerini ve gözlerini açandır. Hayır, işlerini kolaylaştırandır. Yüce Allah (c.c.)'ın verdiği hükümlerle kulları arasında kilitlenen sorunları ve hak ile batılın arasını açan, haklıyı yüceltip, haksızı alçaltandır. Bu, dünyada da böyle ahirette de böyle tecelli edecektir. Bilmeliyiz ki Allah (c.c.)'ın bize vereceği nimeti, güzelliği ve zaferi hiç kimse engelleyemez. Rabbimizden fetihler istemeliyiz ve fetih için her zorluğu göze almalıyız. Çünkü Allah (c.c.) bedel ödeyenlere fetih ve zaferi nasip edecektir.

Rabbimizin, ilmi, hikmeti, yaratması, adaleti, kudreti ve iradesiyle de alakalı olan bu güzel isim hayatın her alanında her an tecelli etmektedir. Tüm varlıklara ve onların içerisinde insanlara nimetler vermektedir. O'nun bize açtığı hayır kapısıyla maddi ve manevi varlığımızı devam ettirdiğimiz gibi, O'nun Fettâh isminin tecellisiyle de huzurunda mutlak adalet esasları üzerine hesaba çekileceğiz. Zerre kadar haksızlığa uğratılmayacağız. Yaptıklarımızın karşılığını tastamam alacağız ve nihayetinde bizlere, Allah (c.c.)'ın izniyle cennetin kapıları da el Fettâh isminin tecellisi ile açılacaktır.

El Fettâh isminden nasibini gerektiği gibi alan bir Müslüman; hayrın, güzelliğin, iyinin, yararlıının, adaletin, cömertliğin, takvanın, veranın (sakinmak), haşyetin, imanın ve İslam'ın anahtarı olmalıdır. Bu sebepten dolayı Müslümanlar tüm sıkıntıların ister maddi olsun, isterse manevi çözüm makamı, çözüm merkezi olmalıdır.

Bir yerde anlaşmazlık/ ihtilaf varsa orada manevi bir sıkıntı vardır. O sıkıntı, ancak hükme bağlanarak giderilebilir. İşte yüce Allah (c.c.), el Fettâh ismiyle tecelli eder ve dünya anlaşmazlıklarını giderir. Hiç şüphesiz ki en büyük ihtilaf, tevhide temsil eden muvahhitler ile şirk ve tuğyanı temsil eden müşrikler arasındaki ihtilaftır.

Muvahhidler; müşriklerin bir olan Allah (c.c.)'a iman etmediklerini, suçlu birer günahkâr olduklarını, şirki din hâline getirip toplumu sömürdüklerini göstermelerine karşılık Müşrikler ise muvahhidlerin atalar yolundan saptıklarını, ataları tekfir ederek toplum/devlet büyüklerine saygısızlık yaptıklarını, toplumun birliğini bozduklarını, ayak takımını ayaklandırdıklarını, yönetimi ele geçirmek istediklerini... İddia ederler. Dinî, siyasi, iktisadi, askerî... Neredeyse her alanda ihtilaf ederler. Bu ihtilaflar konuşarak çözülmez. Zira muvahhitler, merkeze tevhide/kulluğu alarak çözüm üretir, müşrikler ise merkeze seçkin zümrenin/mele tabakasının/ müstekbirlerin menfaatini alarak çözüm üretirler; farklı usulleri vardır ve hâliyle de farklı sonuçlara ulaşırlar... Bir arada yaşamaları imkânsız hâle gelir. İşte bu noktada muvahhitler el Fettâh olan Allah (c.c.)'a yönelir ve kavimleriyle aralarında hükmetmesini, hükmüyle bu kördüğümü açmasını isterler. Tıpkı bize örnek teşkil eden Hz. Nuh nebimizin, "Benimle bunlar arasında kesin hükmünü ver. Benimle bunların arasını aç." diyerek el Fettâh isminin tecellisini Allah (c.c.)'tan istemiş olduğu gibi.

"Ey Fettâh olan Rabbimiz! Bana, dünya ve ahirette huzur getirecek kulluk kapılarını aç. O kapılara tutunmayı bana kolaylaştır ve açtığın her kapıyı cennete açılan bir kapı kıl. Ey Fettâh olan Allah'ım! Müstekbir tağutların; mustazaf ve mazlum muvahhitlerin üzerine kapadığı zindan kapılarını, lütfun ve rahmetinle aç. Hiç şüphesiz ki sen, açanların en hayırlısı! Allâhümme, Âmin."

El Alîm (العليم)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Alîm esması “a-l-m (ع ل م)” kökünden türemektedir. “a-l-m” kökü, bir şeyi hakikatiyle idrak etmek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Alîm kelimesi ise sözlükte, bilen, anlayan, tanıyan ve öğrenen anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Alîm kelimesi, ilmiyle her şeyi kuşatan, gayb ve şehadet bilgisinin sahibi, kullarına öğreten, bilgisi ezeli ve ebedi olan; olmuş ve ileride olacak, gizli, aşikar her şeyi en iyi bilen, kendisinden hiçbir şey gizlenemeyen, her şeyi hakkıyla bilen anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “a-l-m” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 854 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 126'sı isim formunda, 110'u sıfat formunda, 123'ü fiil formunda gelirken, 14'ü de Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 481 kelimenin ise, 40 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 441'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Sizin için yerde olanların tümünü yaratan O'dur. Sonra göğe yönelip (istiva edip) de onları yedi gök olarak düzenleyen O'dur. Ve O, herşeyi bilendir.” Bakara 29.

“Allah'ın (kabulünü) üzerine aldığı tevbe, ancak cehalet nedeniyle kötülük yapanların, sonra hemencecik tevbe edenlerin. İşte Allah, böylelerinin tevbealarını kabul eder. Allah, bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.” Nisâ 17.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Doğu da Allah'ındır, batı da. Her nereye dönerseniz Allah'ın yüzü (kıblesi) orasıdır. Şüphesiz ki Allah, kuşatandır, bilendir.” Bakara 115.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Hani Rabbin, Meleklerle: 'Muhakkak ben, yeryüzünde bir halife var edeceğim' demişti. Onlar da: 'Biz seni şükürle yüceltir ve (süreklili) takdis ederken, orada bozgunculuk çıkaracak ve kan dökcek birini mi var edeceksin?' dediler. (Allah:) 'Şüphesiz sizin bilmediğinizi ben bilirim' dedi.” Bakara 30.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “Ve Adem'e isimlerin hepsini öğretti. Sonra onları meleklerle yöneltip: 'Eğer doğru sözlüyseniz, bunları bana isimleriyle haber verin' dedi.” Bakara 31.

Resul/Resullere Isnatla; “Sen onların dinlerine uymadıkça, yahudi ve hristiyanlar senden kesinlikle hoşnut olmazlar. De ki: 'Şüphesiz doğru yol, Allah'ın (gösterdiği) yoludur.' Eğer sana gelen bunca ilimden sonra onların heva (istek ve arzu)larına uyacak olursan, senin için Allah'tan ne bir dost vardır ne de bir yardımcı.” Bakara 120.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Hamd, Alemlerin Rabbi ...” Fâtiha 2.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 29., Bakara 32., Bakara 95., Bakara 215., Bakara 231., Bakara 246., Bakara 273., Bakara 282., Bakara 283., Âl-i İmrân 36., Âl-i İmrân 63., Âl-i İmrân 92., ...

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Bakara 115., Bakara 127., Bakara 137., Bakara 158., Bakara 181., Bakara 224., Bakara 227., Bakara 244., Bakara 247., Bakara 256., Bakara 261., Bakara 268., ...

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 30., Bakara 33., Bakara 77., Bakara 187., Bakara 197.,

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Bakara 31., Bakara 32., Bakara 239., Bakara 251., Bakara 255.,

Birlikte Geldiği Esmalar; El Afuv ile; Bakara 187. - El Halîm ile; Bakara 235., Ahzâb 51. - El Vâsî ile; Bakara 255., Bakara 268., En'âm 80., A'râf 89., Tâ-Hâ 98., Necm 32. - El Azîm ile; Bakara 255., Nisâ 113. - Eş Şehid ile; Nisâ 166., Tevbe 105., Ankebût 52., Secde 6., Zümer 46., Ahkâf 8., Haşr 22., Cum'a 8., Münâfikûn 1., Teğâbun 18. - Er Râfî ile; En'âm 83. - El Kâdir ile; En'âm 91., Ankebût 62., Rûm 54., Fâtır 44., Yâsîn 38., ...

El Alîm Esmasına Dair Tasavvur

El Alîm, Allah (c.c.)'in en yüce isimlerinden biridir. Bu isim, her şeyin iç yüzünü, gizli ve açık olan her şeyi en ince detayına kadar bilen, her şeyi kuşatan sonsuz bilgi ve hikmet sahibi olan Yüce Yaratıcıyı ifade eder.

Allah (c.c.)'in bilgisi, mekanla kayıtlı olmadığı gibi zamanla da kayıtlı değildir.

Hiçbir şey Allah (c.c.)'a gizli kalmaz. Kıyamet saatinin bilgisi O'na aittir. Göklerdeki yerdeki gaybleri sadece Allah (c.c.) bilir. Göklerde ve yerde, büyük ve küçük, zerre ağırlığına bile olsa hiçbir şey, O'nun ilminden gizli değildir. O, asla unutmaz ve yanılmaz. Türrü ve genişliği ne olursa olsun yüce Allah (c.c.)'in ilmi, bütün varlıkları kuşatmıştır.

Rabbimizin el Alîm ismi, insanlara öğrenme ve anlama sürecine katılma çağrısı yapar. Bu isim, insanlara evrenin derinliklerini ve kendilerini keşfetme çağrısında bulunurken, aynı zamanda mütevazı olma, bilgiye açık olma ve diğer insanların bilgeliklerini takdir etme gerekliliğini de hatırlatır. El Alîm, insanlara bilginin ve anlayışın değerini vurgular ve onları doğru bilgiye ulaşma yolunda yönlendirir.

Yaratılanlar O'nun müsaade ettiği kadar bilgiye sahip olabilirler. Ötesini bilemezler. İnsanların bilgisi tam ve mutlak değildir. İnanan kimsenin Allah (c.c.)'in el Alîm olduğunu bilmesi gereğince amel etmesi içindir. Kul yaptığı her şeyin Allah (c.c.) tarafından bilindiğinin şuurunu her an için hissetmeli ve ona göre davranmalıdır. Allah (c.c.) değil yaptıklarımızı içimizden geçirdiklerimizi dahi bilmektedir. Rabbimiz yaratmış olduğu bizlerin nasıl bir hayata ihtiyaç duyduğunu en iyi bilmektedir. Bu sebeple O'nun bize bildirmiş olduğu sınırlar çerçevesinde hareket etmek ve o minvalde yaşamımızı şekillendirmek, bizler için en doğru istikamet olacaktır.

Bizler ilmin kaynağının Allah (c.c.) olduğunu bilmeliyiz. İlim öğrenmek istiyorsak Kur'an'a ve Resulullah (s.a.v.)'in örneğine yönelmeliyiz.

Kader, yüce Allah (c.c.)'in ilminin bir tecellisidir. O, her şeyi bilmiş, Kitap'ta kaydetmiş, dilediği zaman onun vücuda gelmesine izin vermiştir. Bunu bilmek müminin kalbini rahatlatır. Hiçbir şey; öylesine, başboş ve amaçsız gerçekleşmez. Her şey, yüce Allah (c.c.)'in ilmi ve planlaması ile cereyan eder. İnsan bu bilgiyle belirsizliğin stresinden, musibetin yıkıcı etkisinden, nimetin şımartan şaşaasından yakasını kurtarır.

Zira Allah (c.c.)'in ilmine inanan belirsizliğe inanmaz; onun hayatında tesadüfe yer yoktur. Allah (c.c.)'in ilmi ve izniyle gerçekleşen planlı bir hayat/olaylar vardır. Musibet veren de Allah (c.c.), nimetle sınayan da Allah (c.c.)'tir. Kul musibeti sabırla, nimeti şükürle karşılamalıdır.

Kişi Allah (c.c.)'in el Alîm olduğunu bildiğinde yalnızca O'nu ilah edinir, yalnızca O'na kulluk yapar. Bir ihtiyacı varsa Rabbinin bundan haberdar olduğunu bilir. O'na yönelir ve O'ndan ister. Her şeyi bilen bir Allah (c.c.) varken bilgiyi bir başkasından almaz. Bilgiyi, kaynağı olan el Alîm 'den alır. Her şeyi bilen bir ilah varken cahil ve zalim olan insanın hükümlerine başvurmaz, onun kanunlarıyla yönetilmek istemez. İlimi adalet ve doğruluk yönünden kâmil olan Allah (c.c.)'in yasalarıyla yönetilmek ister. O'nun her şeyi bildiğini bildiği için Rabbinin şanına yakışır bir saygı gösterir. O'nu tüm eksikliklerden tenzih eder.

Sonuç olarak diyebiliriz ki; her insanın tevhide Allah (c.c.)'ı tanıdığı orandadır. Allah (c.c.)'ı hakkıyla tanıyan kişi O'na hakkıyla kulluk eder. O'nu tanımayan veya eksik tanıyan kişi de O'na şirk veya bidat üzere kulluk eder.

“Ya Rabbi, Sen her şeyi en ince ayrıntısına kadar bilensin. Bizim içimizdeki ve dışımızdaki her şeyi kuşatan ilminle bizi doğru istikamete sevk et. Bize doğruyu öğret ve bizi doğru yoldan ayırma. Bütün meşakkatlerimizde, sıkıntılarımızda ve belalarımızda bize bilgi ve anlayış ver. İçimizdeki şüpheleri, korkuları ve tereddütleri giderecek bilgi ve anlayış bahset. Bizlere her türlü bilgi ve hikmeti öğret ki Senin yolunda doğru adımlar atalım. Allâhümme, Âmin.”

El Hâfid (الخافض)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Hâfid esması “h-f-d (خ ف ض)” kökünden türemektedir. “h-f-d” kökü, alçaklık manasına gelmektedir. Bununla birlikte sükûnet ve yumuşak yürüyüş anlamında da kullanılmaktadır.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Hâfid kelimesi ise sözlükte, indiren, alçaltan, vakur, sakin, mütevazî anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Hâfid kelimesi, dünya ve ahirette inkar ve isyan edenleri şan, şeref ve itibar bakımından alçaltan, değersiz yapan ve cezalandıran anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-f-d” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 4 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 1'i isim formunda gelmektedir. Bunun dışında kalan 3 kelimenin ise, 2 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 1'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “O aşağılatıcı, yüceltici.” Vâkı'a 3.

Resul/Resullere Isnatla; “Sakin onlardan bazılarını yararlandığımız şeylere gözünü dikme, onlara karşı hüzne kapılma, mü'minler için de (şefkat) kanatlarını indir.” Hicr 88.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Onlara acıyarak alçakgönüllülük kanadını indir ve de ki: 'Rabbim, onlar beni küçükken nasıl terbiye ettilerse Sen de onları esirge.'” İsrâ 24.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Vâkı'a 3.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Er Râfi'; Vâkı'a 3.

El Hâfid Esmasına Dair Tasavvur

El Hâfid, alçaltan, yukarıdan aşağıya indiren, hor ve hakir kılan manalarına gelir. Allah (c.c.), bu ism-i şerifiyle zalimleri, asileri ve firavunları alçaltır. Onları hem dünyada hem de ahirette zelil ve hakir eder. Bu esma ile zalimler zelil kılındığı gibi, bazen Müminler ve masumlar da alçaltılarak sabır ile imtihan edilir. Demek bu isim, bazen kulun zulmünden dolayı ve bazen de sabırla imtihan edilmesinden dolayı kişide tecelli eder.

Şimdi, bu esmanın âlemdeki tecellilerini tefekkür edelim: Firavunlar, Nemrutlar, Ebu Cehiller ve onların her asırdaki timsalleri, el Hâfid isminin tecellisiyle alçaltılmış ve saltanatlarını kaybederek hor ve hakir olmuşlardır. Demek, saltanatını kaybeden her zalim sultan, bu esmanın tecellisiyle yerle bir olmuştur. Bu isim, şahıslarda olduğu gibi devletlerde de tecelli etmiş, Roma, Bizans ve Pers imparatorlukları gibi birçok imparatorluk ve devlet, bu ismin tecellisiyle yıkılarak tarihin sayfalarına gömülmüşlerdir.

Bir yöneticinin makam ve mevkisini kaybetmesi, başarılı bir öğrencinin başarısını kaybetmesi, zengin bir kimsenin malını ve varlığını kaybederek fakir olması, sağlıklı bir insanın sağlığını kaybetmesi, güçlü ve kuvvetli bir insanın kuvvetini kaybetmesi gibi bütün alçalmalar ve yukarıdan aşağıya inmelerde el Hâfid ismi tecelli eder.

Şu da bilinmelidir ki, alçalmak sadece işlenen günahlar ve kusurlar sebebiyle değildir. Bazen Allah (c.c.), kulunu sabır ile imtihan etmek için verdiği nimetleri ondan alır ve onu alçaltarak el Hâfid ismine mazhar eder.

Bu isim maddi olarak böyle tecelli ettiği gibi, manevi olarak da şöyle tecelli edebilir: Bir Müslüman'ın dinden dönerek kâfir olması, namaz kılan birisinin namazını bırakması, bir hafızın hafızlığını unutması ve kulun işlemiş olduğu günahlar sebebiyle manevi mertebelerden aşağıya, ahsen-i takvimden esfel-i safiline düşmesi gibi...

Bu isim dünyada tecelli ettiği gibi ahirette de tecelli edecek, kâfirler ve zalimler cehennemde sokularak orada hor ve hakir kılınacaktır. İşte bu, el Hâfid isminin belki de en büyük tecellisidir!

Resulümüz (s.a.v.), el Hâfid isminin bir tecellisine şu hadis-i şerifleri ile şöyle dikkat çekmiştir: Hz. Enes (r.a.) şöyle dedi: Resulullah (s.a.v.)'in devesi Adbâ, yarışta birinciliği başkasına vermez ve yarışı başkasına kolay kolay bırakmazdı. Bir gün devesine binmiş olarak bir bedevi geldi ve yarışta onu geçti. Bu durum Müslümanlara pek ağır geldi. Onların bu halini fark eden Resul (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Dünyada yükselen bir şeyi alçaltmak, Allah (c.c.)'in değişmez bir kanunudur." (Buhârî, Cihâd 59, Rikak 38. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 8; Nesâî, Hayl 14)

Şerefimizi değerimizi üstünlüğümüzü günün kriterlerine göre değil, Rabbimize göre belirlemeliyiz. Bizler dünyadayken O'nun vereceği şerefi ve üstünlüğü isteyerek yaşarsak, kıyamet günü O bizim şerefimizi daha da yükseltecektir. O'nun vereceği şerefe razı olmayıp da kâfirlerden şeref dilenirse o gün O bizi aşağıların en aşağısına itecektir.

Bizler insanlara değer verirken Allah (c.c.)'a olan bağlılıkları nispetince değer vermeliyiz. Kafirlerin ellerindekine gözlerimizi dikip de onların yanında aşağılık kompleksine kapılmamalıyız. Çünkü en değerli insan Mümin olandır.

"Ey Hâfid olan Rabbimiz! Kudretinle her şeyi yöneten, zalimleri alçaltan ve hakir kılan isminle sana yöneliyoruz. Bizleri, tevazu ve sabrı kuşanan, alçak gönüllü ve mütevazî kullarının arasına kat. Rabbimiz, zalimleri alçaltıp, masumları ise sabır ve imanla mükafatlandır. Allâhümme, Âmin."

Er Râfi' (الرافع)

Kök Anlamı: Rabbimizin Er Râfi' esması "r-f-a (ر ف ع)" kökünden türemektedir. "r-f-a" kökü, olduğu yerden kaldırılan manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Râfi' kelimesi ise sözlükte, kaldıran, yükselten, değerini arttıran, izzetli ve şerefli kılan anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise er Râfi' kelimesi, göğü yükselten, resul ve müminlerin itibar şan ve şerefini yükselten, mertebesi yüce olan, azamet, yücelik ve büyüklük bakımından en üstün olan, kendisinin üstünde hiç kimse bulunmayan, mutlak üstün yüce varlık manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: "r-f-a" kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 29 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda, 1'i sıfat formunda, 18'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 8 kelimenin ise, 2 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 6'sı da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; "Allah buyurmuştu ki: Ey İsa! Seni vefat ettireceğim, seni nezdime yükselteceğim, seni inkâr edenlerden arındıracağım ve sana uyanları kıyamete kadar kâfirlerden üstün kılacağım. Sonra dönüşünüz bana olacak. İşte o zaman ayrılığa düştüğünüz şeyler hakkında aranızda ben hükmedeceğim." Âl-i İmrân 55.

"O aşağılatıcı, yücelticidir." Vâkı'a 3.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; "Dereceleri yükselten, Arş'ın sahibi Allah, kavuşma günüyle korkutmak için kullarından dilediğine iradesiyle ilgili vahyi indirir." Mü'min 15.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; "Sizden sağlam bir söz almış, Tûr dağının altında, size verdiğimizizi kuvvetle tutun, onda bulunanları daima hatırlayın, umulur ki, korunursunuz (demiştik de);" Bakara 63.

"Hani sizden misak almış ve Tur'u üstünüze yükseltmiştik (ve): 'Size verdiğimiz (Kitaba) sınıksız sarılın ve dinleyin' (demiştik). Demiştik ki: 'Dinledik ve isyan ettik.' İnkârları yüzünden buzağı (tutkusu) kalplerine sindirilmişti. De ki: 'İnanıyorsanız, inancınız size ne kötü şey emrediyor?'" Bakara 93.

"Kesin söz vermeleri dolayısıyla Tur'u üstlerine yükselttik ve onlara: 'Bu kapıdan secde ederek girin' dedik ve onlara: 'Cumartesi (günü) haddi aşmayın' da dedik. Ve onlardan kesin bir söz aldık." Nisâ 154.

Resul/Resullere Isnatla; "Bir zamanlar İbrahim, İsmail ile beraber Beytullah'ın temellerini yükseltiyor, (şöyle diyorlardı:) Ey Rabbimiz! Bizden bunu kabul buyur; şüphesiz sen işitensin, bilensin." Bakara 127.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; "Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bağırdığınız gibi, Peygamber'e yüksek sesle bağırmayın; yoksa siz farkına varmadan amellerinizin boşa gidebilir." Hucurât 2.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Âl-i İmrân 55., Vâkı'a 3.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Mü'min 15.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 63., Bakara 93., Bakara 253., Nisâ 154., Nisâ 158.,

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Habîr ile; Mücâdele 11. – El Azîz ile; Nisâ 158., Fâtır 10. - El Alîm ile; En'âm 83. - El Gafûr, El Gaffâr ile; En'âm 165. - El Câmî ile; Fâtır 10. - El Hâfid ile; Vâkı'a 3. - El Munzir ile; Mü'min 15.; El Fâil ile; Bakara 253.; El Hayr ile; Zuhruf 32. - El Hakem, El Hakîm ile; En'âm 83., Nisâ 158., ...

Er Râfi' Esmasına Dair Tasavvur

Yüce Allah (c.c.) elbet her şeyi kemaliyle bilmektedir. İnsanlar içinde yükselmeye, yukarılara çıkmaya layık olanları bildiği gibi, yükseklerden aşağılara incekleri ve insanlıktan nasibi olmayanları da bilir ve her işi hikmetli ve yerinde yapar. Kimseye zerrece zulmetmez.

Eğer insan, er Râfi' ismine mazhar olarak yükseltilmiş ise, evvela bunun sebebinin kendi yeteneği değil, Allah (c.c.)'ın rahmeti olduğunu bilmeli ve kendisini yükselten Allah (c.c.)'a hamd ve şükürederek, oradan düşmesine sebep olacak amellerden son derece kaçınmalıdır. Sözün özü Karun gibi olmamalı ve "Ben bunu kendi katımdaki bir ilim ile kazandım." diyerek nimeti kendisine isnad etmemelidir.

Bu dünya bir imtihan dünyasıdır. İmtihan ise bazen sabırla ve bazen de şükürle olmaktadır. Onun yükselmesi de şükürle bir imtihandır. Kişi bunu bilmeli, gurur ve övünmek yerine şükürü kendisine ayırmaz bir refik yapmalıdır.

Er Râfi' isminin tecellisiyle yükselen kavimlere, aziz olan sultanlara, makam, mevki, şan ve şöhret verilmiş insanlara gıpta ve hased etmemelidir. Onlara verilen bu nimetlerin sadece imtihan için verildiğini düşünerek, o nimetlerin kendisine verilmesini, imtihanı kaybetmek endişesinden dolayı talep etmemelidir. Gıpta edeceği tek şey, uhrevi ameller ve Yüce Allah (c.c.)'ın rızasını kazandıracak ameller olmalıdır.

Kafirleri ve müşrikleri zillete düşüren ve alçaltan, müminleri mutlu bir şekilde yücelten Allah (c.c.)'ın şanı ne yücedir. Asıl onur ve yücelmek O'na ortak koşmadan mümin ve muvahhid olarak yaşayıp salih ameller işlemek, emir ve yasaklara gönülden tereddütsüz teslim olmaktır.

Yüce Allah (c.c.)'ın bu esmasını anlayan bir kul, Allah (c.c.)'ın yücelttiklerini yüceltmeli, değer vermeli, alçalttığı değersizleştirdiği kimseleri de alçaltmalıdır.

Allah (c.c.) kendisine yönelerek gelenleri er Râfi' ismi ile karşılayarak, ona bir çok hayır kapılarını açar, ona dinde anlayış ve bir çok ecirler sunar. Fakirleri zenginleştirmesinde, hastaları iyileştirmesinde, bir çobana komutanlık, bir cahile de ilim kapılarını açarak alimlik mertebesine yükseltmesinde, bir günahkarın hidayete ererek Allah (c.c.) yolunda hayat sürmesinde Allah (c.c.)'ın er Râfi' ismini görmek mümkündür.

Bizler Allah (c.c.)'ın gazabına rağmen insanların verecekleri bir takım makam, derece ve rütbeleri değil, Allah (c.c.)'ın mümin kullarına vadettiği yüksek dereceleri istemeliyiz. Allah (c.c.)'ın ayetlerini az bir değer karşılığı satın alçalanlardan olmamalıyız.

Kur'an yüceler yücesi tarafından gönderilen şeref kaynağı kitaptır. Bu dünyada ve ahirette kendisini yüce tutanları yüceltecek, kendisine değer vermeyenleri ise alçaltacaktır. Kur'an'ı yüce tutmak, O'nu süslü kılıfların arasında duvara asmak, vitrinlere koymak, kimseye el sürdürmemek değildir. Gerçek anlamda Kur'an'ı yüce tutmak, O'nu okumak, ezberlemek, anlamak, yaşamak, hayatının her alanında O'na uymaktır.

"Allah'ım, Sen her şeyden yücesin ve yüceltensin. Bize güç ve istikrar ver, böylece hayatımızı senin rızan doğrultusunda yaşayabilelim. Kötülüklerden uzak durmamız için bize yol göster. Senin yüce isminin nurunda bizleri aydınlat. Allâhümme, Âmin."

Es Semî' (السميع)

Kök Anlamı: Rabbimizin Es Semî' esması "s-m-a (س م ع)" kökünden türemektedir. "s-m-a" kökü, kulağın, kendisiyle sesleri işittiği yeti manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Semî' kelimesi ise sözlükte, işiten manasına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise es Semî' kelimesi, işitilmeye konu teşkil eden her şeyi işiten, işittiklerinin gereğini yapan ve kullarına işittiren manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: "s-m-a" kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 185 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 40'ı isim formunda, 8'i sıfat formunda, 6'sı fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 131 kelimenin tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; "İbrahim, İsmail'le birlikte Evin (Ka'be'nin) sütunlarını yükselttiğinde (ikisi şöyle dua etmişti): 'Rabbimiz bizden (bunu) kabul et. Şüphesiz, Sen işiten ve bilensin';" Bakara 127.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; "Bedevilerden öyleleri vardır ki, infak ettiğini bir cereme sayar ve sizi felaketlerin sarıvermesini bekler. Kötü felaket onları sarsın. Allah işitendir, bilendir." Tevbe 98.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; "Andolsun; 'Gerçek, Allah fakirdir, biz ise zenginiz' diyenlerin sözlerini Allah işitmiştir. Onların bu sözlerini ve peygamberleri haksız yere öldürmelerini yazacağız ve: 'Yakıcı azabı tadın' diyeceğiz." Âl-i İmrân 181.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; "O, size Kitapta: 'Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğinizde, onlar bir başka söze dalıp geçinceye kadar, onlarla oturmayın, yoksa siz de onlar gibi olursunuz' diye indirdi. Doğrusu Allah, münafıkların ve kafirlerin tümünü cehennemde toplayacak olandır." Nisâ 140.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 127., Bakara 137., Bakara 181., Bakara 224., Bakara 227., Bakara 244., Bakara 256., Âl-i İmrân 34., Âl-i İmrân 35., Âl-i İmrân 38., Âl-i İmrân 121., Nisâ 58., ...

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Tevbe 98., Tevbe 103., Hac 61., Hac 75., Nûr 60., Lokman 28., Hucurât 1., Mücadele 1.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Âl-i İmrân 181., Kehf 26., Tâ-Hâ 46., Fâtır 22., Mücadele 1., Mücadele 1.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; **El Âlîm;** Bakara 127., Bakara 137., Bakara 181., Bakara 224., Âl-i İmrân 35., Mâide 76., En'âm 115., Enfâl 23., Nûr 60., Şu'arâ 220., Ankebût 5., Ankebût 60., Fussilet 36., Duhân 6., Hucurât 1.; **El Kâfi;** Bakara 137.; **El Vehhâb;** Âl-i İmrân 38., İbrahim 39.; **El Basîr;** Nisâ 58., Nisâ 134., İsrâ 1., Kehf 26., ...

Es Semî' Esmasına Dair Tasavvur

Es Semi, Allah (c.c.)'ın her şeyi işitmesidir. Allah (c.c.) kulağa ihtiyaç duymadan her şeyi işitir. O'nun duymayacağı hiçbir ses, hiçbir fısıltı yoktur. İnsanların duymadıkları, ama gerçekte var olan tüm sesleri duyar. O'nun işitip bilmesi, başkalarının işitip bilmesi gibi sınırlı değildir. Diğer varlıklar işitmek için kulağa ihtiyaç duyarlarken, Allah (c.c.) bunların hiçbirine ihtiyaç duymadan işitir. Bu gibi şeylere ihtiyaç duymak acizliktir, noksanlıktır. Allah (c.c.) ise noksanlıklardan uzaktır.

Bir insan, sarf ettiği tüm sözleri Allah (c.c.)'ın işittiğini, kaydettiğini ve buna göre onu hesaba çekeceğini bildiğinde, konuştuklarına dikkat eder. Bu da onu dille işlenen birçok günahattan korur. Aksi bir durumda ise insan sorumsuzca konuşur. Allah (c.c.)'ın yasakladığı gıybet, yalan, iftira, kötü söz... ile amel defterini doldurur.

Allah (c.c.), geleceği kesin olan bir günde tüm insanları diriltecektir. O gün, insanların şahidi yine kendisi olacaktır. Gözü, kulağı, derisi, eli, ayağı... tüm bedeni lehinde veya aleyhinde tanıklık edecektir. Allah (c.c.), bu bilgiyi resüller aracılığıyla kullarına öğretmiştir. Maalesef insanlar, bu bilgiye karşı lakayt bir tavır içindedir. Bir insan, Allah (c.c.)'ın sıfatlarına karşı nasıl bir zan içerisindeyse Allah (c.c.)'a kulluğu da o minvalde şekillenecektir. Hasan-ı Basri (r.h.) şöyle söylemektedir: "Her insan Allah'a, Allah hakkındaki zannı oranında kulluk yapar. Müslimin Allah'a olan zannı güzel olduğu için Müslimin ameli de güzeldir. Münafığın/facirin/kâfirin zannı kötü ve eksik olduğu için Allah'a takdim etmiş oldukları amelleri de kötüdür."

Yerde ve gökte hiçbir ses O'na gizli kalmaz. Allah (c.c.); karıncanın ayak sesini, bir yaprağın hışırtısını, kalpten yakanan bir abidin yakarışını... tüm sesleri birbirine karıştırmaksızın işitir. Yalnızca işitmekle kalmaz, işittiği seslerin gereğini yapar. Rızık isteyenlere rızık verir, sığınanı korur, dua edene icabet eder...

İşitmesi sınırsız olan Allah (c.c.) biz kullarına sınırlı bir işitme bahşetmiştir. İşitiyor oluşumuz, O'nun es Semî' isminin bir tecellisidir, Şayet Allah (c.c.) insana sınırsız bir işitme verseydi, yaşam imkânsız olurdu. İnsan kendi kan dolaşımından dünyanın dönüşüne kadar her türlü sesi işitirdi.

Gecenin karanlığında kayanın üzerinde yürüyen karıncanın ayak sesini bile işitmektedir; ki, o karıncanın ayak sesi, Kâbe'de secde edip Allah (c.c.)'a dua eden bir kulun duasını işitmesine de engel olmamaktadır. Rızık peşinde koşanı bilmekte ve işittiği sesin sahibine rızık göndermektedir. Şifa peşinde koşanı bilmekte ve işittiği sesin sahibine şifa göndermektedir. Sıkıntıda olanı bilmekte, onun sıkıntısını gidermektedir. Allah (c.c.) bütün sesleri işitmekte ve hiçbir ses, diğer sesi işitmesine engel olmamaktadır. Bu, Allah (c.c.)'ın kemalindendir ve böyle bir Allah (c.c.), ibadet edilmeye layık olan tek ilahdır. Allah (c.c.)'ın dışındaki hiçbir varlık, bu sıfatları kendinde bulunduramayacağı için ibadeti hak etmemektedir.

Biz müminlere düşen ise samimi bir kalp ile Allah (c.c.)'ın işiten gören yakın olan olduğunu bilip dua etmeliyiz. Yine işitmek itaat ve sorumluluk gerektirir. Bizler işittiği halde işitmemiş gibi davranan ve isyan edenlerden olmamalıyız. Sözü dinlemeli ve en güzeline tabi olmalıyız. Allah (c.c.)'ın ayetleriyle alay edildiğini işittiğimiz zaman tepkimizi göstermeli ve o ortamı terk etmeliyiz. Ağzımızdan çıkan her sözün Allah (c.c.) tarafından işitildiğinin bilincinde olarak konuşmalıyız.

Madem Yüce Allah (c.c.) es Semî'dir ve her sesi işitir, o hâlde biz de tazarru (yalvarma) ve niyazla tevazu ve mahviyet (alçakgönüllü) ile dua etmeli ve yalvarışlarımızı O'na işittirmeliyiz. Hem madem O es Semî'dir, her şeyi hatta kalbimizden geçenleri dahi işitir, o hâlde bizler de dilimize ve kalbimize sahip olmalı ve Rabbimizin işitmekten razı olmadığı şeyleri O'na işittirmemeliyiz.

"Ey Es Semî' olan Rabbimiz! Ey tüm sesleri işiten Rabbimiz! Bize hakkı konuştur, haktan başkasını bizden işitme. Bize hakkı işittir, haktan başkasına kulağımızı açma. Ey Es Semî'! Sen duaları işitir ve icabet edersin. Bize icabet edeceğin duaları ilham et ve dualarımıza icabet et. Şeytandan, nefisten ve amellerimizin kötülüğünden sana sığınırız. Şüphesiz ki sen Es Semî' olansın. Allâhumme, Âmin."

El Basîr (البصير)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Basîr esması “b-s-r (ب ش ر)” kökünden türemektedir. “b-s-r” kökü, görme organı/göz manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Basîr kelimesi ise sözlükte, görmek, bilmek, basiret sahibi olmak ve sezmek anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Basîr kelimesi, aydınlık ve karanlıkta küçük ve büyük her şeyi gören, kullarına gösteren ve onları basiretli kılan, görmeye konu olan şeyleri bütün özellikleriyle idrak edip gören manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “b-s-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 148 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 25'i isim formunda, 19'u sıfat formunda, 1'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 103 kelimenin ise, 5 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 98'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Gerçek şu ki, iman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenler ile (hicret edenleri) barındıranlar ve yardım edenler, işte birbirlerinin velisi olanlar bunlardır. İman edip hicret etmeyenler, onlar hicret edinceye kadar, sizin onlara hiç bir şeyle velayetiniz yoktur. Ama din konusunda sizden yardım isterlerse, yardım üzerinizde bir yükümlülüktür. Ancak, sizlerle aralarında anlaşma bulunan bir topluluğun aleyhinde değil. Allah, yaptıklarınızı **görendir.**” Enfâl 72.

“Andolsun, onları hayata karşı (diğer) insanlardan ve şirk koşanlardan (bile) daha ihtiraslı bulursun. (Onlardan) Her biri, bin yıl yaşatılsın ister; oysa bunca yaşaması onu azabtan kurtarmaz. Allah, onların yapmakta olduklarını **görendir.**” Bakara 96.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Allah, meleklerden elçiler seçer ve insanlardan da. Şüphesiz Allah işitendir, **görendir.**” Hac 75.

“Kim dünya mükâfatını isterse (bilsin ki) dünyanın da ahiretin de mükâfatı Allah katındadır. Allah her şeyi işiten ve her şeyi **görendir.**” Nisâ 134.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “De ki: 'Ne kadar kaldıklarını Allah daha iyi bilir. Göklerin ve yerin gaybı O'nundur. O, ne güzel **görmekte** ve ne güzel işitmektedir. O'nun dışında onların bir velisi yoktur. Kendi hükmünde hiç kimseyi ortak kılmaz.'” Kehf 26.

Resul/Resullere Isnatla; “Müjdeci gelip de onu (gömleği) onun yüzüne sürdüğü zaman, **gözü** görür olarak (sağlığına) dönüverdi. (Yakub) Dedi ki: 'Ben, size bilmediğinizi Allah'tan gerçekten biliyorum demedim mi?'” Yûsuf 96.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “O, dinlenmeniz için geceyi, gündüzü de **aydınlatıcı (mubsir)** olarak sizin için yaratmıştır. Şüphesiz işitebilen bir topluluk için bunda gerçekten ayetler vardır.” Yûnus 67.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 96., Bakara 110., Bakara 233., Bakara 237., Bakara 265.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Nisâ 58., Nisâ 134., İsrâ 1., İsrâ 17., İsrâ 30., İsrâ 96., Hac 61.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Kehf 26.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Habîr; En'âm 103., İsrâ 17., İsrâ 30., İsrâ 96., Fâtır 31., Şûrâ 27.; **El Latîf;** En'âm 103.; **El Kâdir;** İsrâ 30., Şûrâ 27.; **Er Rezzâk;** İsrâ 30., Şûrâ 27.; **Eş Şehîd;** İsrâ 96.; **El Velî;** Kehf 26.; **El Fâtır;** Fâtır 1.; **El Alîm;** Hucurât 18., Hadid 4.; **El Kâfi;** İsrâ 17., İsrâ 96.

El Basîr Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.) el Basîr'dir. Her şeyi görür. Hiçbir şey ondan gizlenemez ve saklanamaz. Bütün eşya, her an O'nun görüş alanındadır. Nasıl ki, güneşe karşı perdesiz eşya, güneşin şuasından (ışın) gizlenemez ve saklanamaz. Güneş, ışığı ile onları ihata eder. Aynen öyle, hiçbir eşya da Yüce Allah (c.c.)'ın görüşünden gizlenemez ve saklanamaz. Yüce Allah (c.c.) bütün eşyayı tek bir eşya gibi görür; bir görüş, başka bir görüşe mâni olmaz.

Yüce Allah (c.c.)'ın el Basîr sıfatını tam manasıyla idrak etmek mümkün değildir. Şöyle ki: el Basîr isminin küçük bir tecellisi insanda da mevcuttur. İnsan bu sıfatın kendindeki tecellisi sayesinde âlemi ve içindeki eşyayı görür. Ancak insanın görme duyusu sınırlıdır. Mesela duvarı görür, ama arkasını göremez. Şu kadar metredeki eşyayı görür, ama daha ötesini göremez. Önünü görür, ama arkasını göremez. Birisini görürken diğerini göremez. Hâlbuki Yüce Allah (c.c.) bütün eşyayı aynı anda görür. Birisini görmesi başkasını görmesine mâni olmaz. Zerrelere şemslere, papatyalardan galaksilere, denizlerin dibindeki balıklardan, sema kandillerine kadar her eşyayı aynı anda görür ve müşahede eder. Elbette böyle azametli bir görme sıfatını insanın idrak etmesi mümkün değildir.

Hangi işi yaparsanız yapın, Kur'ân'dan ne okursanız okuyun ne işte çalışırsanız çalışın, unutmayın ki, siz ona dalıp gitmişken biz sizin üzerinizde şahidiz. Ne yerde ne de gökte zerre kadar hiçbir şey Rabbinden saklanamaz. (Yunus; 61)

Allah (c.c.), kalpteki fısıltıları, beyindeki oluşumları, fikirdeki gizlilikleri, zifiri karanlık bir gecede kara bir taşın üzerinde yürüyen kara karıncayı görür. Allah (c.c.)'ın bizi her an görüp gözettiğinin farkında olmalıyız.

Müslüman gözünü ve kulağını Allah (c.c.)'a teslim eden kimsedir. Gözünü Allah (c.c.)'ın istediği, sevdiği ve razı olduğu ameller işlemek için kullanandır. Allah (c.c.) bakışlarımızın yönünün ve hedefinin ne olması ve nasıl olması gerektiğini bize tüm detaylarıyla kitabında ve elçilerinin sünnetiyle bildirmiştir. Bize gözlerimizi kontrol altında tutmamızı ve haramlara bakmamamızı emretmiştir.

İnsan, fitri olarak, izlendiğini bildiğinde dikkatli davranır. Şayet izleyen, güç ve kuvvet sahibiyse dikkat seviyesi yükselir. Bu, her birimizin nefislerinde hissettiği bir hakikattir. Allah (c.c.)'ın el Basîr ismi, bu fitri yönümüzü terbiye eder ve âlemlerin Rabbi olan Allah (c.c.)'a yönlendirir. O'nun bakışları altında olma düşüncesi, nefsin takva yönünü açığa çıkarır ve fücürünü törpüler. Kişi Rabbine karşı hayâli davranır, sözlerine ve davranışlarına saygı hâkim olur.

Allah (c.c.)'ın izlemesinden kaynaklanan bu saygıya "haşyet" diyoruz. Haşyet, kalbin en şerefli amellerindendir. Bir kişinin Allah (c.c.)'ın yanındaki değerini kaybetme korkusuyla Allah (c.c.)'a karşı saygı duymasıdır. Bu öyle şerefli bir duygudur ki; kalbe hayat verir, onu hastalıklardan arındırır. İçinde haşyet olan kalp, Allah (c.c.)'ın kalamından etkilenir; öğüt alır, sarsılır.

Şeytan ve nefsin ne zaman devreye girdiğine dikkat edin! En yoğun vesveselerin yalnız kaldığınızda başladığını göreceksiniz. İnsanın günah işlemeye en müsait olduğu an, bu andır. Yalnız kaldığımızda nefse ve şeytana karşı korunmanın yolu, Allah (c.c.)'ın gördüğünü hatırlamaktır: "Kimsenin kendisini görmediğini mi sanıyor?" Beled, 7

"Ey Rabbimiz! Sen kelimimizi işitiyorsun, hâlimizi görüyorsun, hiçbir işimiz senden gizlenemez. Biz senin fakir, muhtaç, günahkâr, asi ve nefsine zulmetmiş kullarınız. Bizleri bağışla ve bizlerde gördüğün çirkin hâllerimizi affet. Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Hakem ve El Hakîm esmaları “h-k-m (ح ك م)” kökünden türemektedir. “h-k-m” kökü, bir şeyi ıslah etmek için bir tür alıkoymak/engellemek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Hakem ve Hakîm kelimeleri ise sözlükte, (hakem) bilgisi ve adaletiyle nihai hükmü veren; (hakîm) kendisini gerçek dışı bilgilerden ve nefsanî arzulardan alıkoyma, düşünce istikametine ve davranış selâmetine sahip bulunan kimse manalarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Hakem ve el Hakîm kelimeleri, hikmetle hükmeden, her hükmünde tam isabet kaydeden, yarattığını yerli yerince yaratan, yaptığı işi mükemmel ve kusursuz yapan, hüküm ve hikmet sahibi manalarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “h-k-m” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 210 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 34’ü isim formunda, 80’i sıfat formunda, 19’u fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 77 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Hani Allah peygamberlerden 'kesin bir söz (misak)' almıştı: 'Andolsun size Kitap ve hikmetten verip sonra size beraberinizdekini doğrulayan bir elçi geldiğinde, ona kesin olarak iman edecek ve ona yardımda bulunacaksınız.' Demişti ki: 'Bunu ikrar ettiniz ve bu ağır yükümü aldınız mı?' Onlar: 'İkrar ettik' demişlerdi de 'Öyleyse şahid olun, ben de sizinle birlikte şahid olanlardanım,' demişti.” Âl-i İmrân 81.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; “Dediler ki: 'Sen yücesin, bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yok. Gerçekten sen, her şeyi bilen, hüküm ve hikmet sahibi olansın.'” Bakara 32.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; “Onlar sizi gözetleyip-duruyorlar. Size Allah’tan bir fetih (zafer) gelirse: 'Sizinle birlikte değil miydik?' derler. Ama kafirlere bir pay düşerse: 'Size üstünlük sağlamadık mı, mü’minlerden size (gelecek tehlikeleri) önlemedik mi?' derler. Allah, kıyamet günü aranızda hükmedecektir. Allah, kafirlere mü’minlerin aleyhinde kesinlikle yol vermez.” Nisâ 141.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “İncil sahipleri Allah’ın onda indirdikleriyle hükmetsinler. Kim Allah’ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar, fasık olanlardır.” Mâide 47.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Âl-i İmrân 81., Mâide 50., En’âm 18., En’âm 57., En’âm 62.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; Bakara 32., Bakara 129., Bakara 209., Bakara 220., Bakara 228.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 113., Âl-i İmrân 55., Nisâ 141., Mâide 1., Mâide 43.

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Eş Şehid ile; Âl-i İmrân 81., En’âm 73., Âl-i İmrân 18., Teğâbun 18., Zümer 46. - El Habîr ile; En’âm 18., En’âm 73., Hûd 1., Sebe’ 1. - El Kahhâr ile; En’âm 18. - El Hayr ile; En’âm 57., A’râf 87., Yûsuf 80., Yûnus 109., - El Velî ile; En’âm 62., Kehf 26., Tahrîm 2. - El Hasib ile; En’âm 62., Ra’d 41. - El Hakk ile; En’âm 73., Lokman 9. - El Halik ile; En’âm 73., Bakara 228., Rûm 27., Haşr 24. - Er Râfi’ ile; En’âm 83., Nisâ 158., Âl-i İmrân 55.

El Hakem – El Hakîm Esmalarına Dair Tasavvur

El Hakîm isminin muhkem manası Allah (c.c.)'ın zatına dönük, muhkim manası fiiline dönüktür. O zatında muhkemdir. Yani ilahi hükümlerin arkasında mükemmel, eşsiz, benzersiz, kusursuz bir zât bulunmaktadır. O fiillerinde muhkimdir en iyi, en kusursuz ve en mükemmel, en isabetli hükümleri O verir.

Hakîm hikmet sahibi demektir. Hakîm olan birinin işleri muhkem, davranışı isabetli, tavri hikmetli, sanatı muhteşem, sözleri sadık, ahlakı güzel, bakışı keskin, görüşü sahih, bilgisi gerçektir. Bu itibarla el Hakîm yalnızca Allah (c.c.)'tır.

Yüce Allah (c.c.) Hakem'dir. Her şeyin hükmünü O verir ve hükmünü eksiksiz icra eder. O'nun hükmü olmadan hiçbir şey, hiçbir olay meydana gelemediği gibi, O'nun hükmünü bozacak, geri bıraktıracak, infazına mâni olacak hiçbir kuvvet de yoktur. Bu bağlamda hakimiyet ve egemenlik kayıtsız şartsız Allah (c.c.)'a aittir.

O, hak ile hükmeder. Hakkı batıldan, doğruyu yanlıştan, güzeli çirkinden ve iyiyi kötüden ayırır. Eğer Yüce Allah (c.c.)'ın bu isminin tecellisi olmasaydı, bizler bu zıtlar arasında bir ayırım yapamayacak, neyin hak, neyin batıl; neyin güzel, neyin çirkin ve neyin iyi, neyin kötü olduğunu hiçbir zaman bilemeyecektik.

Resuller, Allah (c.c.)'ın bu ismine en geniş manada mazhar olmuş ve bu ismin tecellisiyle hakkı batıldan, güzeli çirkinden, hayrı şerden ayırmış ve insanlar arasında hak ile hükmetmiştir. İslam'ın şeriatı ve şeriatın her bir hükmü, el Hakem ismine mazhardır. Bundan dolayı 14 asır boyunca insanları adaletle idare etmiş ve her haklıya hakkını teslim ederek adaleti tesis etmiştir. Dünyada insanlar arasında hak ile hükmeden bütün hâkimler yine el Hakem ismine aynadılar ve bu ismin tecellisi sayesinde hükümlerinde isabet etmektedirler. Hâkimler gibi gerçek âlimler de Hakem ismine güzel bir aynadılar. Onlar da bu ismin kendilerindeki tecellisi sayesinde yanlış ile doğrunun, hak ile batılın, hayır ile şerrin arasını ayırmışlar ve bizlere göstermişlerdir.

El Hakem ismi kâinattaki her olayda tecelli etmektedir. Zira her olay ancak Allah (c.c.)'ın hüküm vermesi ile meydana gelmektedir. Bu manasıyla, bir yaprağın düşüşünden tutun, yumurtadan çıkan bir civcive; aldığımız nefesten, yeni doğan bir bebeğe; denizlerin dalgasından tutun, gökyüzündeki gezegenlere kadar her hadisede Hakem ismi tecelli etmekte, ya da başka bir ifadeyle, Hakem isminin tecellisiyle bu hadiseler meydana gelmektedir. Allah (c.c.)'ı inkâr eden ve O'na isyan eden kâfirin vücudunda dahi Allah'ın hükümranlığı geçerlidir ve Hakem ismi tecelli etmektedir. Onun kalbini çalıştıran, kanını dolaştıran, her hücreğine gıda veren, saçının her teline renk veren ve sözün özü, vücudundaki her tasarrufa hükmeden ve bu hükmü icra eden Allah-u Teâlâ'dır.

El Hakem ismi dünyada böyle tecelli ettiği gibi ahirette de tecelli edecektir. Bütün insanları Ahirette toplayacak olan Yüce Allah (c.c.), el Hakem isminin tecellisiyle insanlar arasında hak ile hükmedecek, boynuzsuz koyunun hakkını boynuzlu koyundan alacak ve bu ismin tecellisiyle müminlerle kâfirlerin arasını ayırarak müminleri cennete, kâfirleri de cehenneme sokacaktır. Ahiretteki muhasebe El-Hakem isminin tecellisiyle yapılacak ve kimseye zerre miktarda zulmedilmeyecektir.

Bu isimden hissemiz şu olmalıdır: Yanlış teraziyle tartan, dünyanın en adil insanı da olsa yanlış tartar. İlk önce teraziyi düzeltmek gerekir. Aynen bunun gibi, Yüce Allah (c.c.)'ın el Hakem ismine iman eden bizler, O'nun koyduğu, Resulünün uyguladığı kurallara uyarak, beşerin yanlış terazilerini bırakmalı ve her meseleyi Kur'an'a ve Sünnete göre tartmalıyız. Sorunlarımıza el Hakem isminin en geniş aynası olan Kur'an ve Sünnet ışığında çözüm bulmalı ve şu ayet-i kerimenin tehdidinden her zaman titremeliyiz: *"Hayır! Rabbine andolsun ki, onlar aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapmadıkça, sonra senin verdiğin hükme karşı içlerinde hiçbir sıkıntı bulmadıkça ve tam bir teslimiyetle boyun eğmedikçe iman etmiş olamazlar."* Nisâ 65.

"Ey El-Hakîm! Bizleri hikmetle rızıklandır. Söz, düşünce ve davranışlarımızı hikmetle süsle. Sefihlik, cehalet ve acelecilikten sana sığınırız. Sen kime hikmet vermişsen ona çokça hayır vermişsindir. Hayrın tamamı senin elindedir ve biz senin indireceğin hayra muhtacdır. Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Latîf esması “l-t-f (ل ط ف)” kökünden türemektedir. “l-t-f” kökü, nazik ve merhametli davranmak, iyi muamele etmek; hafif olan hareketler, nezaket, incelik ve dakik olan işleri yapmak manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Latîf kelimesi farklı bir köke daha nispet edilmektedir. Bu bağlamda kelime iki kök dahilinde sözlükte, nazik ve yumuşak davranan, yumuşaklıkla muamele eden; ince ve şeffaf, küçük ve hacimsiz olan anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Latîf kelimesi, lütuf ve ihsan sahibi olan, bütün incelikleri bilen, lütfeden, lütfekar; tüm faydalı, hoş güzellikleri kullarına hayır ve iyiliklerle ihsan eden; her işin inceliğini bilip, hiç umulmadık yoldan kullarına iyilik ulaştıran; bütün gizli işlere vakıf olan ve ilmiyle her şeyi kuşatan; en ince şeylere dahi nüfuz edip, en kapalı bilgilere dahi sahip olan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “l-t-f” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 8 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 3'ü isim formunda, 4'ü sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 1 kelimenin insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Evinizde okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, her şeyin îc yüzünü bilendir ve her şeyden haberi olandır.” Ahzâb 34.

“Gözler O'nu göremez; halbuki O, gözleri görür. O, esyaı pek iyi bilen, her şeyden haberdar olandır.” En'âm 103.

“O, yarattığını bilmez mi? O, Latîf'tir; Habir'dir.” Mülk 14.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Ana ve babasını tahtının üstüne çıkartıp oturttu ve hepsi onun için (ona kavuştukları için) secdeye kapandılar. (Yusuf) dedi ki: «Ey babacığım! İşte bu, daha önce (gördüğüm) rüyanın yorumudur. Rabbim onu gerçekleştirdi. Doğrusu Rabbim bana (çok şey) lütfetti. Çünkü beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Şüphesiz ki Rabbim dilediğine lütfedicidir. Kuşkusuz O çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.»” Yusuf 100.

“Ey oğlum, (yaptığın iş) gerçekten bir hardal tanesi ağırlığında olsa da, (bu,) ister bir kaya parçasından ya da göklerde veya yer(in derinliklerinde) de bulunsa bile, Allah onu getirir (açığa çıkarır). Şüphesiz Allah latif olandır, (her şeyden) haberdardır.” Lokman 16.

“Görmedin mi, Allah, gökten su indirdi, böylece yeryüzü yemyeşil donatıldı. Şüphesiz Allah lütfedicidir, her şeyden haberdardır.” Hac 63.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Böylece biz, aralarında birbirlerine sormaları için onları uyandırdık: İçlerinden biri: «Ne kadar kaldınız?» dedi. (Kimi) «Bir gün ya da günün bir parçası kadar kaldık» dediler; (kimide) şöyle dediler: «Rabbimiz, kaldığınız müddeti daha iyi bilir. Şimdi siz, içinizden birini şu gümüş paranızla şehre gönderin de, baksın, (şehrin) hangi yiyeceği daha temiz ise size ondan erzak getirsin; ayrıca, nâzik davranışın (gizli hareket etsin) ve sakın sizi kimseye sezdirmesin.»” Kehf 19.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; En'âm 103., Ahzâb 34., Mülk 14.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Yûsuf 100., Hac 63., Lokman 16., Şûrâ 19.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Habîr; En'âm 103., Hac 63., Lokman 16., Ahzâb 34., Mülk 14.; **Er Rezzâk;** Şûrâ 19.; **El Basîr;** En'âm 103.; **El Azîz;** Şûrâ 19.; **El Alîm;** Mülk 14.; **El Kavî;** Şûrâ 19. ...

El Latîf Esmasına Dair Tasavvur

Yüce Allah (c.c.) lütf ve ihsan sahibidir. O, kullarından dilediğine lütfeder. O'nun lütfü; iyilik (berr), güzellik (ihsan), nimet ve hibesinden farklıdır. Evet, bunların her biri O'nun bir isminin tecellisidir ve her birine genel anlamda iyilik/nimet diyebiliriz; ancak el Latîf ismiyle gelen iyilik, özel bir iyiliktir. Özel sebepleri, incelikle planlanmış bir süreci ve sahibini ayrıcalıklı kılan özel bir yönü vardır.

Yüce Allah (c.c.)'ın gökten su indirip yeryüzünü yeşil bir cennet izdüşümüne çevirmesi, O'nun benzersiz lütuflarındandır.

Lütuftur; çünkü bitkinin tohumuna nüfuz eden, onu incelikle programlayan, küçücük bir tanenin içinden devasa bir bitki/ağaç çıkaran el Latîf olan Allah (c.c.)'tır.

Lütuftur; çünkü o bitki, yeryüzünün nefes almasını sağlayan ciğeridir. Yeşillendikçe yer, insan için temiz hava üretir. İnsanın oksijenle yaşadığı düşünülürse tek bir ağacın/bitkinin ehemmiyeti daha iyi anlaşılır.

Lütuftur; çünkü Allah (c.c.)'ın yeşerttiği toprak insan için rızık deposudur. Toprak, el Latîf ismiyle koca bir sofraya dönüşür. Milyonlarca insan bu devasa sofranın lütuflarından beslenir.

El Latîf olan Rabbimiz, kullarına karşı lütf sahibidir. Kullarını bilmedikleri ve ummadıkları yerlerden rızıklandırır ve bilmedikleri sebeplerle ihsanlarda bulunur. Hem ilmi her şeye nüfuz etmiştir. Hiçbir şey O'ndan gizlenemez ve saklanamaz. O, gizli ve açık bütün hallere vakıftır. Alenen yaptıklarımızı ve gizlediklerimizi bilir. Her halimiz O'nun nazarında ve şuhudundadır (müşahede)...

Bizlere lütfedilen göz gibi, dil gibi, kulak gibi her türlü maddi organlar; akıl gibi, muhabbet gibi ve ilim gibi her türlü maneviyat, Latîf isminin bir tecellisidir. Bu ismin tecellisi ile kuşa kanat, balığa yüzgeç takılır. Yine bu ismin tecellisiyledir; şu koca güneş bizlere bir lamba ve soba, şu ay bizlere bir gece lambası ve takvimci ve şu yıldızlar dünya evimizin birer kandili olmuştur.

Latîf isminin ikinci manası, Allah-u Teala'nın bütün gizli işlere vakıf olması ve ilmiyle her şeyi kuşatmasıdır. Allah-u Teala bu manayla da Latîf'tir. İlmî her şeye nüfuz etmiştir. Hiçbir şey ondan gizlenemez. O bütün gizli işlere vakıftır. Alenen yaptıklarımızı ve gizlediklerimizin tamamını bilir.

Perdesiz güneşe karşı, zeminin yüzündeki eşyanın gizlenmesi mümkün olmadığı gibi, Latîf olan Rabbimizin ilmine karşı eşyanın gizlenmesi de mümkün değildir. Çünkü her şey şuhud (müşahade) dairesindedir, her şeye nüfuzu vardır.

Rabbimizin el Latîf esmasını tevhid etmek için çaba sarfeden müminler için ise Azhâb Suresinin 34. Ayeti ayrı bir önem arz etmektedir. Bu bağlamda bizler, evlerimizi, içinde çokça ayet ve hikmet/sünnet tilavet edilen hatta bu tilavetin fiile döküldüğü birer yuvaya çevirmeliyiz, ta ki o yuva, sakinlerini dış dünyanın fitnesinden korusun; dış dünyanın kirinden arındırsın, dış dünyanın yıpratıldığını onarsın... Herhangi bir hane başımızı sokacak bir evdir. Eğer oraya el Latîf olan Allah (c.c.)'ın rahmeti tecelli ederse yuva olur, sığındığımız liman olur, bizi inşa eden bir mabed olur, arındıran ve besleyen bir pınar olur.

“Ey El Latîf olan Allah (c.c.)’ım! Sen, sonsuz lütf sahibisin. Bizlere lütfunu görmeyi ve hakkıyla şükrünü eda etmeyi ihsan eyle. Bizleri, lütuflarından mahrum bırakma! Allâhümme, Âmin.”

Kök Anlamı: Rabbimizin El Habîr esması “h-b-r (ح ب ر)” kökünden türemektedir. “h-b-r” kökü, haber yoluyla öğrenilebilen şeyleri bilmek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Habîr kelimesi ise sözlükte, bilen, bir nesnenin mahiyetine ve iç yüzüne vakıf olan; haber veren, uzman, bilirkişi anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Habîr kelimesi, her şeyi bilen, her şeyin iç yüzünden, gizli taraflarından haberdar olan, yerde ve gökte, bütün evrende olan gizli, açık her şeyden haberdar olan; haber veren manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-b-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 52 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 23'ü isim formunda, 23'ü sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 6 kelimenin ise, 2 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 4'ü de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “İçinizden ölenlerin (geride) bıraktığı eşler, kendi kendilerine dört ay on (gün) beklerler. Bu bekleme süresi dolduğunda, artık onların kendi haklarında maruf (meşru) bir şekilde yaptıklarından dolayı size sorumluluk yoktur. Allah, işlediklerinizden haberi olandır.” Bakara 234.

“Bedevilerden geride bırakılanlar, sana diyecekler ki: 'Bizi mallarımız ve ailelerimiz uğraştırdı. Bundan dolayı bizim için mağfiret dile.' Onlar, kalplerinde olmayan şeyi dilleriyle söylüyorlar. De ki: 'Şimdi Allah, size bir zarar isteyecek ya da bir yarar dileyecek olsa, sizin için Allah'a karşı kim herhangi bir şeyle güç yetirebilir? Hayır, Allah yaptıklarınızı haber olandır.” Fetih 11.

“Ey iman edenler, Allah yolunda adım attığınız (savaşa çıktığınız) zaman gerekli araştırmayı yapın ve size (İslam geleneğine göre) selam verene, dünya hayatının geçiciliğine istekli çıkarak: 'Sen mü'min değilsin' demeyin. Asıl çok ganimet, Allah katındadır, bundan önce siz de böyle idiniz; Allah size lütufta bulundu. Öyleyse iyice açıklık kazandırın. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan haberi olandır.” Nisâ 94.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Görmedin mi, Allah, gökten su indirdi, böylece yeryüzü yemyeşil donatıldı. Şüphesiz Allah lütfedicidir, her şeyden haberdardır.” Hac 63.

“Kiyamet saatinin bilgisi, şüphesiz Allah'ın katındadır. Yağmuru yağdırır; rahimlerde olanı bilir. Hiç kimse, yarın ne kazanacağını bilmez. Hiç kimse de hangi yerde öleceğini bilmez. Hiç şüphesiz Allah bilendir, haberdardır.” Lokman 34.

Resul/Resullere Isnatla; “Hani Musa ailesine: 'Şüphesiz ben bir ateş gördüm' demişti. 'Size ondan ya bir haber veya ısınmanız için bir kor ateş getireceğim.'” Neml 7.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “O, gökleri ve yeri ve ikisinin arasındakileri altı günde yaratan ve sonra arşa istiva edendir. Rahmandır. Bunu (bundan) haberi olana sor.” Furkân 59.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 234., Bakara 271., Âl-i İmrân 153., Âl-i İmrân 180.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Nisâ 35., En'âm 18., En'âm 73., En'âm 103., Tevbe 16., Hûd 1.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; **El Hamîd;** Sebe' 1.; **El Kahrîr;** En'âm 18.; **Eş Şehîd;** En'âm 76., Tevbe 94., İsrâ 96.; **El Velî;** Nisâ 135.; **El Latîf;** En'âm 103., Hac 63., Lokman 16., Ahzâb 34., Mülk 14.; **El Kâdir;** İsrâ 30., Şûrâ 27.; **El Vâris;** Âl-i İmrân 180., Hadîd 10.; **Er Râfî;** Mücâdele 11.; **Er Rezzâk;** İsrâ 30., Şûrâ 27.; ...

El Habîr Esmasına Dair Tasavvur

İnsanı yaratan Allah (c.c.), zaman ve mekânında yaratıcısıdır. Hiçbir şey O'na gizli kalmaz, kâinatta gerçekleşen her olaydan haberdardır. Allah (c.c.), melekler, cinler, insanlar ve diğer varlıklardan oluşan kullarının tamamı hakkında hiçbir halleri kendisine gizli kalmayacak şekilde bilen ve haberdar olmandır. Hareket eden ve hareketsiz duran her şeyden O'nun haberi vardır.

O öyle bir Habîr 'dir ki, hiçbir halimiz O'ndan gizlenemez. Her şeyin iç yüzünü bilir, en gizli hallerimize vakıf olur. Sadece hallerimizi de değil, gönüllerimize düşenleri, fikirlerimizden geçenleri, nefsimizin sesini, niyetlerimizi ve en gizli hallerimizi bilir. O öyle bir Habîr 'dir ki, karanlık bir gecede, düz bir kayanın üzerindeki karınca O'ndan saklanamaz. Gözle görülmesi mümkün olmayan bir mikrop O'ndan gizlenemez. Bir yaprak O'ndan habersiz düşemez. Bir zerre O'ndan saklanarak hareket edemez.

Allah (c.c.), el Habîr esması ile bizlere her şeyden haberdar olduğunu bildirir. Bunun nedeni kulun dikkatini çekmek ve nefis terbiyesinde ona yardımcı olmaktır. Nefis terbiyesi önemli dir hatta çok önemli dir. Zira insanın önünde iki yol vardır: Ya Allah (c.c.)'ın ona verdiği değeri koruyacak ya da esfeli safiline/aşağının aşağısına düşecektir.

İnsanı hayvandan ayıran şey akıl ve iradedir. İnsan, nefsini akıl ve irade ile kontrol altına alabilir. Bunun yolu da Allah (c.c.)'ın her şeyden haberdar olduğunu bilmektir. Kontrol edildiğini bilen insan, kendini kontrol edebilir. Kişi, Allah (c.c.)'ın ilim ve haberdarlığına dair ne kadar tafsilatlı bilgi sahibi olursa, nefsi üzerindeki kontrolü o kadar güçlü olur. Bu sebeple olsa gerek, birçok farklı üslupla, Allah (c.c.) ilminin kapsayıcılığı ve her şeyden haberdar olduğunu haber verir.

Rabbimizin bu esması, insanlara birçok önemli mesaj taşır. İnsanları Allah (c.c.)'ın bilgisiyle donatır ve O'nun her eylemi gördüğünü, her düşünce ve niyetin O'na açık olduğunu hatırlatır. Bu bilinçle insanlar, Allah (c.c.)'a karşı sorumluluklarını daha iyi anlarlar ve O'nun hoşnutluğunu kazanmak için doğru yolları seçerler. Aynı zamanda el Habîr ismi, insanlara kendilerini sınırlı bir bilgiyle kandırmaktan kaçınmalarını ve Allah (c.c.)'ın her şeyi bildiği gerçeği karşısında dürüst olmalarını öğütler.

“Ey Habîr olan Rabbimiz! Sen mutlak ilim sahibi, her şeyden haberdar olansın. Bu gerçeği hakkıyla idrak etmeyi ve sana Habîr ismiyle kulluk edip nefsimizi kontrol etmeyi bize kolaylaştır. Ey Habîr! Bizi yalnızca senin haberlerine tabi olan, senin dışında hiçbir şeye iltifat etmeyen kullarından kıl. Allâhümme, Âmin.”

El Halîm (الحليم)

Kök Anlamı: Rabbimizin el Halîm esması “h-l-m (ح ل م)” kökünden türemektedir. “h-l-m” kökü, nefsi ve tabiatı, öfkenin heyecanına karşı kontrol etmek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Halîm kelimesi ise sözlükte, sabırlı ve temkinli olan; acele ve kızgınlıkla muamele etmeyip ileride meydana gelecek gelişmelere fırsat tanıyan; akıllı ve ağır başlı olan anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Halîm, suçluların cezasını vermeye gücü yettiği hâlde cezalandırmayıp onlar hakkında yumuşak davranan, cezalarını geriye bırakan; acele ve kızgınlıkla muamele etmeyen, günahları yüzünden kullarına olan lütuf ve ihsanını esirgemeyen; iyi olsun kötü olsun bütün kullarını rızıklandıran; belâ ve afetlerden koruyan; acelecilikle ve kızgınlıkla davranmayan; çok yumuşak davranan; ceza vermekte acele etmeyip süre tanıyan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-l-m” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 21 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda, 9'u sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 10 kelimenin ise, 4 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 6'sı da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Yedi gök, yer ve bunların içindekiler O'nu tesbih eder; O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur, ancak siz onların tesbihlerini kavramıyorsunuz. Şüphesiz O, halim olan, bağışlayandır.” İsrâ 44.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Onlardan dilediğini geri bırakır, dilediğini de yanına alıp barındırabilirsin; ayrıldıklarından, istek duyduklarına (dönmede) senin için bir sakınca yoktur. Onların gözlerinin aydınlanıp hüznâ kapılmamalarına ve kendilerine verdiğiyle hepsinin hoşnut olmalarına en yakın (en uygun) olan budur. Allah, kalplerinizde olanı bilir. Allah bilendir, halimdir.” Ahzâb 51.

“(İddeti bekleyen) Kadınları nikahlamak istediğinizi (onlara) sezdirmenizde ya da böyle bir isteği gönlünüzde saklamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Gerçekte Allah, sizin onları (gönlünüzden geçirip) anacağınızı bilir. Sakın bilinen (meşrû) sözler dışında onlarla gizlice vaadleşmeyin; bekleme süresi tamamlanincaya kadar nikah başını bağlamaya kesin karar vermeyin. Ve bilin ki, elbette Allah içinizden geçeni bilmektedir. Artık ondan kaçın. Ve bilin ki, şüphesiz Allah bağışlayandır, (kullara) yumuşak davranandır.” Bakara 235.

Resul/Resullere Isnatla; “İbrahim'in babası için başışlanma dilemesi, yalnızca ona verdiği bir söz dolayısıyla idi. Kendisine, onun gerçekten Allah'a düşman olduğu açıklanınca ondan uzaklaştı. Doğrusu İbrahim, çok duygulu, yumuşak huyluydu.” Tevbe 114.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ey iman edenler, sağ ellerinizin malik olduğu ile sizden olup da henüz akıllılık çağına ermemiş olan (çocuk)lar, (odalarınıza girmek için şu) üç vakitte izin istesinler: Sabah namazından önce, öğleyin üstünüzü çıkardığınız vakit ve yatsı namazından sonra. (Bu) Üçü sizin için mahrem (vakitleri)dir. Bunların dışında size de, onlara da bir sakınca yoktur; yanınızda dolaşabilirler, birbirinizin yanında olabilirsiniz. İşte Allah, size ayetleri böyle açıklamaktadır. Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.” Nûr 58.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; İsrâ 44., Fâtır 41.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Bakara 225., Bakara 235., Bakara 263., Âl-i İmrân 155.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Afuv; Âl-i İmrân 155., Mâide 101.; El Hamîd; İsrâ 44.; El Alîm; Bakara 235., Ahzâb 51.; El Ganî; Bakara 263.; El Gafûr, El Gaffâr; Bakara 225., Bakara 235., Âl-i İmrân 155., Mâide 101.,

El Halîm Esmasına Dair Tasavvur

Yüce Allah (c.c.), her an el Halîm esması ile tecelli eder. Şayet O, el Halîm ismiyle tecelli etmeseydi Dünya, insanların günahları sebebiyle cehenneme dönüşürdü. Çünkü insan çokça günah işler. İşlediği her günah, Allah (c.c.)'a itaat üzere kurulu evrenin dengesini bozar. Şöyle düşünün: Allah (c.c.)'a şirk koşan, O'na çocuk nispet eden, öfkelenince O'na küfüreden insanlar var. Bu tarz söylemlere karşı göklerin yarılmasına, yerin parçalanmasına ve dağların toz duman olmasına engel olan kimdir? Evet, el Halîm olan Allah (c.c.)'tır!

O öyle bir Halîm 'dir ki, kusurların üzerine perde çeker. Günahkârları affeder. Tövbe edenleri bağışlar. Affı azabını, rahmeti gazabını geçmiştir. Acizlerin sığınağı, korkanların umudu, günahkârların kurtarıcısıdır. Suçu sebebiyle suçluyu hemen azarlamaz. Her çirkin şeyin üzerini örter. Günahlar üzerindeki perdeyi yırtmaz. Affı büyük, mağfireti geniş, rahmeti bol ve halîmiyeti yücedir.

Rabbimiz, acizliğinden veya güçsüzlüğünden dolayı değil, halîm oluşundan dolayı kullarını bağışlayan, onların cezalarını erteleyendir. Rabbimiz hepimizin gizli açık hatalarını kusurlarını en iyi bilen buna rağmen süre tanıyandır. O kendilerine ihtiyaç duyduğu için kullarını affeden değildir. Sabır ancak hîlm (yumuşaklık) ile mümkün olur. Her halîm çok sabırlıdır. Kızmayı ve öfkelenmeyi gerektiren bir davranışta bulunanı, suç işleyenini gücü yettiği halde cezalandırmaması Allah (c.c.)'ın 'halîm' olmasının sonucudur.

Halîm sıfatı Kur'an'da hem Allah (c.c.)'ı hem de insanı nitelemektedir. Hz. İbrahim (a.s.) halîm vasfı ile övülmüştür. Bizler hîlm konusunda Hz. İbrahim (a.s.) ve Resulullah (s.a.v.)'i örnek almalıyız. Kendimizin, ailemizin ve çocuklarımızın da bu vasıflarda olması için Allah (c.c.)'a dua etmeliyiz.

Halîm olmak bizi iyiliği emretmekten uzaklaştırmamalı. Bu konuda Hz. İbrahim (a.s.) bize örnektir. O kavmine karşı halîm davranırdı ama toplumun yanlışlarına da dur demeyi biliyordu. Allah (c.c.)'ın hudutları çiğnendiğinde o hep sert duruyor ve taviz vermiyordu. Kılmış olduğu namaz iyiliği, adil olmayı emrediyordu. Bugün de bizlerin namazları seccadelerde kalmamalı, seccadelerden tüm hayata, yeryüzüne yayılmalıdır.

El Halîm isminin hayatımızdaki tecellileri, Allah (c.c.)'a olan sevgimizi arttırmalı; bizi tevbe ve istiğfarla O'na yönelmeye sevk etmelidir. Kişi, el Halîm ismine doğru yerden bakmazsa bu ismin çokça tecelli etmesi onu yanıltır ve daha fazla günah işlemeye sevk eder. Kur'an, bu duruma Firavun ve avanesini örnek verir. El Halîm olan Allah (c.c.), firavun ve yakınlarını helak etmeden önce onlara defalarca fırsat tanımıştır. Yine de anlamamakta diretmişlerdir. Tüm bu uyarılara karşı kör ve sağır kesilince; dahası, azabın ertelenmesinden yüz bulup azgınlaşınca, Allah (c.c.)'ın çetin azabıyla karşılaşılır.

Biz Müslümanlar da Rabbimizin el Halîm esmasını tevhid ederken diğer Müslüman kardeşlerimizin kusurlarını onları cezalandırmak için bir vasıta değil, onları düzeltmek için bir fırsat olarak değerlendirmeliyiz. Bununla birlikte yaşadığımız topluluk içerisinde de Rabbimizin bu esmasının bir yansıması olarak, kötülüğe iyilikle karşılık vermeli insanları düşman olarak değil dost olarak kazanmalı, her daim ceza yolunu değil ıslah yolunu tercih etmeliyiz.

“Ey Halîm olan Rabbimiz! Senin hilmine sığınıyor, hilminle muamele etmeni niyaz ediyoruz. Bize kulluk yolunda sabır ve hoşgörü lütfet. İçimizdeki öfke, sabırsızlık ve kızgınlığı yok et. Bizi sakinlik ve huzur içinde olmaya yönlendir. Bize hikmet ve basiret ver, bize doğru yolu göster. Allâhümme, Âmin.”

El Azîm (العظيم)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Azîm esması “a-z-m (ع ظ م)” kökünden türemektedir. “a-z-m” kökü, kütle, hacim ve bazı özellikler yönünden büyüklük ve kuvvet manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Azîm kelimesi ise sözlükte, büyük, ulu anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Azîm kelimesi, zatı ve sıfatları büyük, azamet ve kuvvet sahibi, büyüklüğünün sınırı, emsali, ölçüsü olmayan, bütün noksan sıfatlardan münezze ve mukaddes, her şeyden ulu, herkesten yüce, şanı büyük, yücelik sahibi manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “a-z-m” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 128 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 7'si sıfat formunda gelirken, 12'si de Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 109 kelimenin ise, 1 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 108'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Sizi, dayanılmaz işkencelere uğrattıklarında, Firavun ailesinin elinden kurtardığımızı hatırlayın. Onlar, kadınlarınızı hayatta bırakıp, erkek çocuklarınızı kesiyorlardı. Bunda sizin için Rabbinizden **büyük** bir imtihan vardı.” Bakara 49.

“Allah... O'ndan başka ilah yoktur. Diridir, kâimdir. O'nu uyuklama ve uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. İzni olmaksızın O'nun katında şefaatte bulunacak kimdir? O, önlerindeki ve arkalarındaki bilir. (Onlar ise) Dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiç birşeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O'nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır. Onların korunması O'na güç gelmez. O, pek yücedir, **pek büyüktür.**” Bakara 255.

“Göklerde ve yerde olanlar O'nundur. O, yücedir, **büyüktür.**” Şûrâ 4.

“Şu halde **büyük** Rabbini ismiyle tesbih et.” Vâkı'a 74.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “Kitap Ehlinde olan kafirler ve müşrikler, Rabbinizden üzerinize bir hayrın indirilmesini arzu etmezler. Allah ise, dilediğine rahmetini tahsis eder. Allah **büyük** fazl sahibidir.” Bakara 105.

“Rabbinizden olan bir mağfiret ve cennete (kavuşmak için) 'çaba gösterip-yarışın,' ki (o cennet) genişliği gök ile yerin genişliği gibi olup Allah'a ve Resûlü'ne iman edenler için hazırlanmıştır. İşte bu, Allah'ın fazlıdır ki, onu dilediğine verir. Allah **büyük** fazl sahibidir.” Hadîd 21.

Resul/Resullere Isnatla; “Gerçekten sen, pek **büyük** bir ahlak üzeresin.” Kalem 4.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde perdeler vardır. **Büyük** azab onlar içindir.” Bakara 7.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Bakara 49., Bakara 255., Şûrâ 4., Vâkı'a 74., Vâkı'a 96.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Bakara 105., Âl-i İmrân 74., Âl-i İmrân 174., Nisâ 113., Enfâl 29.,

Birlikte Geldiği Esmalar; El Vâsi' ile; Bakara 255. - El Alîm ile; Bakara 255., Nisâ 113. - El Kayyûm ile; Bakara 255. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Enfâl 29., Hadîd 21.; El Hafız ile; Bakara 255.; El Hayy, El Muhîyî ile; Bakara 255. - Er Rabb ile; Bakara 49., Bakara 105., Tevbe 129., Mü'minûn 86., Neml 26., Vâkı'a 74., Vâkı'a 96., Hadîd 21., Hâkka 52. - Er Rahman, Er Rahim ile; Bakara 105., Âl-i İmrân 74., Nisâ 113. - El İlah ile; Bakara 255.,

El Azîm Esmasına Dair Tasavvur

El Azîm, azamet ve büyüklük sahibi manasına gelmektedir. Allah-u Teâlâ el Azîm'dir. Hem zatında hem isim ve sıfatlarında azamet ve büyüklük sahibidir. Bütün büyükler, O'nun büyüklüğü yanında küçüktür. Büyük bildiğimiz her şey, el Azîm isminin tecellisiyle ve bu isme mazhariyetle o büyüklüğe ulaşmıştır.

Cenab-ı Hak zatı itibariyle el Azîm'dir ve büyüklük sahibidir. İnsanlar bu azamet ve büyüklüğü kavramaktan acizdirler. İnsan bir şeyin büyüklüğünü bazen gözü ile görür, bazen aklı ile kavrar, bazen hayali ile ihata eder, bazen de hayal gibi en geniş duygu dahi o büyüklüğü kavramaktan aciz kalır.

Bütün varlık O'nun azametine boyun eğmiş ve O'na teslim olmuştur.

Kul şer'i ve kevnî ayetleri okur, Rabbinin azametini müşahade eder, sonra da öz nefsine yönelirse hayrın kapıları önünde bir bir açılır. Rabbinin azametini, nefsinin basitliğini, el Azîm olan Allah (c.c.)'a ihtiyacını, izzet ve şerefın O'nun büyüklüğüne teslim olmaktan geçtiğini anlar ise insan; ateş gibi, su gibi, rüzgâr gibi Rabbinin azametine boyun eğerek.

El Azîm ismi, nefisleri arındıran ve terbiye eden isimlerdendir. Şöyle ki: İnsan nefsinde azgınlık vardır; başkalarının kusurlarını, kendisinin ise iyiliklerini büyüttükçe büyütür. İnsanları, küçük kusurlarına bakarak küçümserken, dev aynasında gördüğü iyi yönleriyle kendi nefsini yücelttikçe yüceltir. Hiç şüphesiz bu; nefsin hakikatini, hastalıklarını, ondaki kötülüğe olan meyli ve şeytanın vesveselerine teşne (hazır, istekli) oluşunu bilmemekten kaynaklanır. Bu cehalet; kişiyi dayanaksız kibre, yanıltıcı ukalalığa, yalancı şöhrete ve kendinde olmayan hasletlerle böbürlenmeye sevk eder.

El Azîm ismi; kibir, ucub, şöhret, yücelik, üstünlük gibi nefsi marazları terbiye eder. Kalp, Allah (c.c.)'ın azametiyle dolup taşıdığına başkaları için hiçbir tazime yer kalmaz. Allah (c.c.)'ın azamet ve yüceliği karşısında başta kendi nefsi olmak üzere her şey küçülür, değersizleşir, hiçleşir. Kalp için, azamet duygusunun özel bir yeri vardır. O mutlaka bir şeyi tazim edip yüceltmek zorundadır; çünkü bu onun fitri ihtiyacıdır. Kişi Allah (c.c.)'ı tazim etmiyorsa ya kendi nefsini ya da başka bir nefsi tazim edecektir. Bu ise Allah (c.c.)'ı öfkeliendiren sebeplerdendir.

Allah (c.c.)'ın azametini tefekkür eden insan, O'nun büyüklüğü karşısında gafletten kurtulur, imanı kuvvetlenir, acizliğinin, fakirliğinin ve kusurlarının farkına varır. Allah (c.c.)'ın büyüklüğü ve azameti kuşkusuz bir insanın kavrama sınırının, çok üzerindedir. Kainat, Allah (c.c.)'ın büyüklüğünü gösteren sayısız örneklerle doludur. Tonlarca ağırlıkta bulutları taşıyan gökyüzü, binlerce metre yüksekliğe uzanan dağlar, içlerinde milyonlarca çeşit canlının bulunduğu denizler, çakan şimşekler bunlar hep Allah (c.c.)'ın büyüklüğünün açık delilleridir.

O halde, el Azîm isminin Allah (c.c.)'ın zatına bakan yönünde, insanın bilmesi ve söylemesi gereken söz şudur: Allah (c.c.) el Azîm'dir. Zatı, her şeyden ve her büyüktен daha büyüktür. Zaten bütün büyükleri yaratan da O'dur. Bildiğimiz bütün büyükler, O'nun zatı yanında küçüktürler. Ancak ben bu büyüklüğün mahiyetini anlamaktan, sırrına vakıf olmaktan ve aklımla ihata etmekten acizim. Ben Allah (c.c.)'ın el Azîm olduğunu, her şeyden daha büyük olduğunu bilirim ve buna iman ederim. Ama zatındaki bu büyüklüğün mahiyetini kavramaktaki acizliğimi kabul etmekle beraber, işin hakikatini Allah (c.c.)'ın ilmine havale ederim. Evet, Allah (c.c.) el Azîm'dir; lakin aklım, idrakim ve hayalim bu azameti anlamaktan acizdirler. Öyle ya, daha Güneş'in büyüklüğünü anlayamıyorken, güneşleri ve galaksileri bir emir ile yoktan icat eden zatın büyüklüğünü nasıl anlayabilirim! Buna ancak iman eder ve tasdik ederim.

"Ey azamet ve saltanat sahibi, Ey azametine karşı her şeyin boyun eğdiği, Ey her şeyde azameti görünen, Ey bütün azimlerden daha azim olan, Ey izzetinde Azim, celalinde Azim, kudretinde Azim ve her isim ve sıfatlarında Azim olan, Azametinin hakkı için biz günahkâr kullarını başışla! Allâhümme, Âmin."

El Gafûr – El Gaffâr (الغفور)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Gafûr esması “g-f-r (غ ف ر)” kökünden türemektedir. “g-f-r” kökü, bir şeye, onu kirden koruyacak elbise giydirmek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Gafûr kelimesi ise sözlükte, birinin kusurunu örten, suçunu bağışlayan, çokça bağışlayan anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Gafûr ve el Gaffâr kelimeleri, günahları çokça bağışlayan, kulu, günahın dünya ve ahiret etkisinden koruyan, tövbe eden, af ve mağfiret dileyen kullarını bağışlayan, çok affeden, günahlarını silen, tekrar tekrar affeden, çirkinlikleri örten ve ayıpları gizleyen manalarına gelmektedir. El Gafûr ve El Gaffâr kelimeleri anlam sahası bakımından birbirine yakındır. İki isim arasındaki fark el Gaffâr, mübalağa ile ism-i fâildir ve el Gafûr isminden daha zengin ve kapsayıcı bir muhtevaya (içerik) sahiptir.

Kur'an Bağlamında: “g-f-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 234 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 72'si isim formunda, 32'si sıfat formunda, 32'si fiil formunda gelirken, 34'ü da Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 64 kelimenin ise, 28 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 36'sı da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Kim kötülük işler veya nefsine zulmedip sonra Allah'tan bağışlanma dilerse Allah'ı bağışlayıcı ve merhamet edici olarak bulur.” Nisâ 110.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Haram aylar (süre tanınmış dört ay) sıyrılıp-bitince (çıkınca) müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün, onları tutuklayın, kuşatın ve onların bütün geçit yerlerini kesip-tutun. Eğer tevbe edip namaz kılarlarsa ve zekatı verirlerse yollarını açiverin. Gerçekten Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.” Tevbe 5.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Resulleri dedi ki: 'Allah hakkında mı şüphe (ediyorsunuz)? O, gökleri ve yeri yaratandır; O, sizi, günahlarınızı bağışlamak için davet ediyor ve sizi adı konulmuş bir süreye kadar erteliyor.' Dediler ki: 'Siz, benzerimiz olan birer beşerden başkası değilsiniz. Siz bizi, babalarımızın yaptıklarından çevirip-engellemek istiyorsunuz, öyleyse bize apaçık bir delil getirin.'” İbrahim 10.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “Kim kötülük işler veya nefsine zulmedip sonra Allah'tan bağışlanma dilerse Allah'ı bağışlayıcı ve merhamet edici olarak bulur.” Nisâ 110.

Resul/Resullere Isnatla; “Dedi ki: 'Rabbim, bilgim olmayan şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Ve eğer beni bağışlamaz ve beni esirgemezsen, hüsrana uğrayanlardan olurum.” Hûd 47.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Müşrik kadınları, iman edinceye kadar nikahlamayın; iman eden bir cariye, -hoşunuza gitse de müşrik bir kadından daha hayırlıdır. Müşrik erkekleri de iman edinceye kadar nikahlamayın; iman eden bir köle, -hoşunuza gitse de müşrik bir erkekten daha hayırlıdır. Onlar, ateşe çağırılırlar, Allah ise kendi izniyle cennete ve mağfirete çağırır. O, insanlara ayetlerini açıklar. Umulur ki öğüt alıp-düşünürler.” Bakara 221.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 173., Bakara 182., Bakara 192., Bakara 199. ...

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Nisâ 43., Nisâ 99., Tevbe 5., Tevbe 27., Tevbe 91., Tevbe 99. ...

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 58., Bakara 284., Âl-i İmrân 31., Âl-i İmrân 129. ...

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Bakara 285., Bakara 286., Âl-i İmrân 16., Âl-i İmrân 17. ...

Birlikte Geldiği Esmalar; El Halîm; Bakara 225., Bakara 235., Âl-i İmrân 155., Mâide 101., İsrâ 44., Fâtır 41., Teğâbun 17.; **El Vâsi';** Bakara 268., Necm 32.; **El Alîm;** Bakara 268., Nisâ 25., Furkân 6., Ahzâb 50.,

El Gafûr – El Gaffâr Esmalarına Dair Tasavvur

Yeryüzü yaşanacak bir yer ise bu, el Gafûr isminin tecellisi nedeniyledir.

Günah; denizde fırtına, karada afettir. Bir saniye içinde işlenen günahlar, tüm yeryüzünü ifsat etmeye yeterlidir. Ancak el Gafûr ismi tecelli eder; günahların birçoğunu bağışlar ve yeryüzünü helak olmaktan korur. Şayet Allah (c.c.), el Gafûr ismiyle her an tecelli etmese, insan, günahtan başını kaldıramazdı.

İnsan, günaha meyyal olarak yaratılmıştır. Şeytan ve nefsin iğvası (ayartma), onun tabiatına ilham edilen fücrla birleşince günah insan için kaçınılmaz olur. Allah Resûlü (s.a.v.) şöyle buyurur: “Her Âdemoğlu hatalıdır. Hata işleyenlerin en hayırlısı tevbe edenlerdir.” Tirmizi. İnsan günah işlediğinde şeytan sağdan yaklaşır. Günahkârı Allah (c.c.) ile aldatmaya çalışır. İnsana günahı bırakamayacağını, Allah (c.c.)’ın bunca günahı bağışlamayacağını fısıldar. Amacı, insanı ümitsizliğe düşürmektir. Zira İblis bilir ki; insanın işleyeceği en büyük günah, Allah (c.c.)’ın rahmetinden ümit kesmesidir. “‘Rabbinin rahmetinden sapıklardan başka kim ümit keser ki?’ demişti.” Hicr 56.

Maddi kir ve pisliklerden temizlenmek için su ve sabunu vasıta kılan Allah (c.c.)’ü, ruh ve kalpleri günah kirlerinden temizlemek için de el Gafûr ve el Gaffâr isimlerinin tecellisini mağfirete ve bağışlamaya sebep kılmıştır.

Her insan az veya çok günah işler. Günah işlemeyen günahtan korunmuş kişiler yalnızca resul/nebilerdir. Fazilet, hatada ve günah işlemekte ısrar etmemek, günahları çok bağışlayan Allah (c.c.)’ın rahmet kapısını tevbe ile çalmak, O’ndan mağfiret talep etmektir. Allah (c.c.), kendisine şirk koşmanın dışındaki bütün günahlara mağfiret edeceğini bildirmektedir.

Birçok insan günahsızlaşma düşüncesiyle, İslam’da ruhbanlık bidatinin artmasına, mağaralarda ve çilehanelerde nefislerine işkence yapan klinik vakaların oluşmasına sebep oldu. Günahsızlaşmak için veli olmaya, Allah (c.c.) ile bütünleşmeye (fenafillah), nefsi öldürmeye yeltendiler; sonuç ortada! Kötülüklerden kaçarken günahların en büyüğüne düştüler. “Ben ilah’ım.” demeye başladılar. Günahsız toplum hayali kuran bir diğer grup topluma yüz çevirdi. “Bunlardan adam olmaz.” düşüncesiyle Emir bi’l-Ma’rûf Nehiy ani’l-Münker sorumluluğunu terk etti. Hiçbir cemaati beğenmediği için bireysel yaşamı tercih etti... Toplumun günahlarına yüz çevirirken farkında olmadan, şeytanın oyunuyla daha büyük bir günaha düştü.

Bu isimden alacağımız ders ise şudur; Nasıl ki Allah (c.c.) el Gafûr ismiyle hatalarımızı örtüyor, ayıbımızı yüzümüze vurmuyor. Aynen bunun gibi, biz de el Gafûr isminin bir tecellisi ve yansıması olarak başkalarının hatalarını örtmeli ve kimsenin ayıbını yüzüne vurmamalıyız. Ta ki, hem el Gafûr ismine ayna olalım, hem de Resulümüz (s.a.v.)’ün şu hadiste verdiği müjdeye nail olalım; “Her kim, bir müminin ayıbını dünyada örterse, Allah (c.c.)’ta onun ayıbını hem dünyada hem de ahirette örter.”

“Ya El Gaffar! Senin bağışlama ve affediciliğin sonsuzdur. Biz günahkâr kulların olarak, sana sığınıyor ve bağışın için yalvarıyoruz. Bizim günahlarımızı bağışla, hatalarımızı ört. Allâhümme, Âmin.”

Eş Şekûr – Eş Şakir (الشكور)

Kök Anlamı: Rabbimizin Eş Şekûr ve Eş Şakir esmaları “ş-k-r (ش ك ر)” kökünden türemektedir. “ş-k-r” kökü, nimeti tasavvur edip onu göstermek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Şekûr ve Şakir kelimeleri ise sözlükte, çok şükreden, çokça şükreden; şükranı mazhar olan manalarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise eş Şekûr ve eş Şâkir kelimeleri, az da olsa kulun iyi bir ameline fazlasıyla karşılık veren, şükredenlerin sevabını kat kat fazlasıyla veren, verdiği nimetlere şükredilmesinden razı olan manalarına gelmektedir. Eş Şekûr ve eş Şâkir isimleri anlam sahası bakımından birbirine yakındır. İki isim arasındaki fark eş Şekûr, mübalağa ile ism-i faildir ve eş Şâkir isminden daha zengin bir muhtevaya (içerik) sahiptir.

Kur'an Bağlamında: “ş-k-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 75 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 3'ü isim formunda, 3'ü sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 69 kelimenin ise, 1 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 68'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Şüphesiz, 'Safa' ile 'Merve' Allah'ın işaretlerindendir. Böylece kim Evi (Ka'be'yi) hacceder veya umre yaparsa, artık bu ikisini tavaf etmesinde kendisi için bir sakınca yoktur. Kim de gönülden bir hayır yaparsa (karşılığını alır). Şüphesiz Allah, şükürün karşılığını verendir, bilendir.” Bakara 158.

“Eğer şükreder ve iman ederseniz, Allah azabınızla ne yapsın? Allah şükürün karşılığını verendir, bilendir.” Nisâ 147.

“Eğer Allah'a güzel bir borç verecek olursanız, onu sizin için kat kat arttırır ve sizi bağışlar. Allah Şekûr'dur (şükürü kabul edip çok ihsan eden), Halim'dir (cezayı vermekte acele etmeyendir).” Teğâbun 17.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Çünkü (Allah,) ecirlerini noksansız olarak öder ve kendi fazlından onlara arttırır. Şüphesiz O, bağışlayandır, şükürü kabul edendir.” Fâtır 30.

“Derler ki: 'Bizden hüznü giderip yok eden Allah'a hamdolsun; şüphesiz Rabbimiz, gerçekten bağışlayandır, şükürü kabul edendir.'” Fâtır 34.

“İşte Allah, iman edip salih amellerde bulunan kullarına böyle müjde vermektedir. De ki: 'Ben buna karşı yakınlıkta sevgi dışında sizden hiç bir ücret istemiyorum.' Kim bir iyilik kazanırsa, biz ondaki iyiliği arttırırız. Gerçekten Allah, bağışlayandır, şükredene karşılığını verendir.” Şûrâ 23.

Resul/Resullere Isnatla; “(Ey) Nuh ile birlikte taşıdıklarımızın çocukları! Şüphesiz o, şükreden bir kuldu.” İsrâ 3.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Andolsun, siz güçsüz iken Allah size Bedir'de yardımıyla zafer verdi. Şu halde Allah'tan sakının, O'na şükredebilesiniz.” Âl-i İmrân 123.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 158., Nisâ 147., Teğâbun 17.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Fâtır 30., Fâtır 34., Şûrâ 23.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Alîm; Bakara 158.; El Fâîl; Nisâ 147.; El Gafûr, El Gaffâr; Fâtır 30.

Eş Şekûr ve Eş Şakir Esmalarına Dair Tasavvur

Eş Şekûr ismi, Allah (c.c.)'ın yüceliğine delalet eden isimlerdendir. Kullar, O'na ibadet etmeye mecburken ve O, kimseye borçlu ya da mecbur değilken yine de yaptıkları ibadete karşılık onları mükâfatlandırır. Bu, ancak seven ve kulları için hayır dileyen bir Rabbin muamelesidir. Eş Şekûr ismi, hem dünyada hem de ahirette tecelli eder.

Eş Şekûr ismi, Allah (c.c.)'ın insanlara olan nimetlerini hatırlatan, onlara şükretmelerini öğütleyen önemli bir isimdir. İnsanlar, şükürlerini ifade ederek Allah (c.c.)'a karşı minnettarlıklarını gösterirler. Bu, hem maddi hem de manevi nimetler için geçerlidir. Eş Şekûr esması, insanların kulluklarına karşılık olarak nimetlerini arttırdığını ve şükredenleri daha fazla ödüllendirdiğini ifade eder. İnsanlar, yaşamlarındaki her türlü nimet için Allah (c.c.)'a şükretmeli ve O'na karşı minnettarlıklarını dile getirmelidirler.

Kulun Allah (c.c.)'a şükretmesi, O'nun verdiği nimetleri bilmesi ve O'na bizzat kulluk yaparak, Allah (c.c.)'a itaat ederek yerine getirmesi şeklinde görülür. Ancak Allah (c.c.)'ın eş Şakir veya eş Şekûr olması böyle değildir. Allah (c.c.)'ın kullarına şükri, onları bağışlaması, amellerinin karşılığını vermesi ve onları övmesi, kullarının azda olsa şükürlerinden razı olmasıdır.

Allah (c.c.)'ın bize karşı şeker olması için, öncelikle bizim Allah (c.c.)'a şükretmemiz, şükür yolunu tutmamız gerekir. Rabbimiz bize şükür de ve küfür de özgür irade, seçme hakkı vermiştir. Şükür, erdemlilerin seçeneği ve hayat tarzıdır. Şükretmeyi seçersek kazançlı çıkar, nankörlük etmeyi seçersek kaybederiz. Şükretmek sadece yemeklerden sonra şükürler olsun Allah (c.c.)'ım demek değildir. Şükür, Allah (c.c.)'ın verdiği tüm nimetlere hayatımızla, yaşam tarzımızla şükretmek, O'nun verdiğini istediği ve razı olacağı şekilde kullanmaktır.

Yapılan ameller, cenneti elde etmek için yeterli değildir; çünkü cennet ebedîdir, sınırsız ve sonsuzdur. İnsanın hayatı ve amelleri sınırlıdır. Yüce Allah (c.c.), eş Şekûr ismiyle amellerin mükâfatını çoğaltır ve cennete karşılık kılar. Bu, O'nun rahmeti ve faziletiyle kulu kuşatmasıdır.

Şükür, bir ibadettir ve yalnızca âlemlerin Rabbi olan Allah (c.c.)'a yapılır. Şükürün ilk adımı nimetleri verenin Allah (c.c.) olduğunu bilmektir. Aksi hâlde zamanla nimetleri Allah (c.c.)'tan başkasına nispet edip O'ndan başkasına şükreder insan. Bu konuda istikameti korumak, çokça ve yalnızca Allah (c.c.)'a şükrederek olur. Burada ise bir sorun vardır: İnsan gördüğü somut şeylere inanmaya meyyaldır. Nimetlerin zahiri sebepleri gözle görülür olduğundan, bir zaman sonra nimetleri Allah (c.c.)'ın dışındaki varlıklardan bilmeye başlar ki bu, şirke açılan bir kapıdır.

Gerek unutkan bir tabiata sahip oluşumuz gerekse şeytanın hummalı çalışması, bizi şükürden uzaklaştırır. Şükretmek için çokça hatırlamaya ve çokça Allah (c.c.)'a sığınmaya ihtiyacımız vardır. Nefis, kendi hâline terk edilirse şükretmez. Aksine nankörleşir; dahası, nimetleri gözüyle gördüğü zahiri sebeplere nispet eder, ki bu da bizi ebedî ateşe mahkûm eden şirktir.

“Ey Eş Şekûr olan Rabbimiz! Bizi yokluktan varlığa çıkardığın için sana şükürler olsun. Bizi insan kıldığın için sana şükürler olsun. Bizi mümin kıldığın için sana şükürler olsun. Bizi sayısız nimetlerle donattığın için sana şükürler olsun. Her şeyin sana ait olmasına rağmen amellerimize karşılık bizi mükâfatlandığı için sana şükürler olsun... Allâhümme, Âmin.”

El A'lâ (الأعلى) El Aliyy, Et Teâlâ, El Müteali

Kök Anlamı: Rabbimizin el A'lâ esması "a-l-v (ع ل و)" kökünden türemektedir. "a-l-v" kökü, yükseklik manasına gelmektedir. Yine bu kökten türeyen Rabbimizin, el Aliyy, et Teâlâ ve el Müteali esmaları da mevcuttur.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen A'lâ kelimesi ise sözlükte, yükselmek, yukarı çıkmak, bir şeyin üstünde bulunmak; şan, şeref, yücelik ve kudret sahibi olmak anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el A'lâ, el Aliyy, et Teâlâ ve el Müteali kelimeleri birbirinden manadan ziyade gramer olarak farklılıklar göstermektedir. Bu bağlamda tüm belirtilen isimleri kapsayacak şekilde bir tanımlama yapacak olursak, yücelik ve hükümlanlıkta kendisine eşit veya kendisinden daha üstün bir varlık bulunmayan, mutlak olarak yüce olan; örf, akıl ve din açısından övgüye değer bütün müspet nitelikleri kendisinde toplayan, yine örf, akıl ve din açısından yerilmiş bulunan ve ulûhiyetle bağdaşmayan bütün menfi niteliklerden münezze bulunan kemal sahibi ulu manalarına gelmektedir.

Aynı kökten gelen bu dört esmanın aralarındaki farklar genel itibari ile manalarındaki derinlik ve mübalağa ile alakalı olup, gramatik bağlamda fiil ve kalıp farklılıkları olmaktadır.

Kur'an Bağlamında: "a-l-v" kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 74 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 12'si isim formunda, 3'ü sıfat formunda, 13'ü fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 46 kelimenin ise, 3 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 43'ü de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; "Allah... O'ndan başka ilah yoktur. Diridir, kâimdir. O'nu uyuklama ve uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. İzni olmaksızın O'nun katında şefaatte bulunacak kimdir? O, önlerindeki ve arkalarındakini bilir. (Onlar ise) Dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiçbir şeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O'nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır. Onların korunması O'na güç gelmez. O, pek yücedir, pek büyüktür." Bakara 255.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; "Sizin (durumunuz) böyledir. Çünkü bir olan Allah'a çağırıldığınız zaman inkâr ettiniz. O'na ortak koşduğunda inanıp-onayladınız. Artık hüküm, yüce, büyük olan Allah'ındır." Mü'min 12.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; "Cinleri Allah'a ortak koşular. Oysa onları O yaratmıştır. Bir de hiçbir bilgiye dayanmaksızın O'na oğullar ve kızlar yakıştırıp-uydurdular. O ise nitelendire geldikleri şeylerden yücedir, uzaktır." En'âm 100.

Resul/Resullere Isnatla; "Onlara rahmetimizden armağan(lar) başışladık ve onlar için yüce bir doğruluk dili verdik." Meryem 50.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; "Kim O'na iman edip salih amellerde bulunarak O'na gelirse, işte onlar, onlar için de yüksek dereceler vardır." Tâ-Hâ 75.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 255., Nisâ 34., Tevbe 40., Ra'd 9., Nahl 60., İsrâ 43.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Mü'min 12., A'lâ 1., Leyl 20.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; En'âm 100., A'râf 190., Yûnus 18., Nahl 1., Nahl 3., İsrâ 43.,

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Âlîm ile: Yûnus 18., Ra'd 9., Mü'minûn 92.; El Hafız ile; Bakara 255.

El A'lâ, El Aliyy, Et Teâlâ, El Mûteali Esmalarına Dair Tasavvur

Allah (c.c.)'in yüceliğinin üstünde hiçbir yücelik yoktur. Bütün dereceler ve mertebeler O'nun aşağısındadır. Çünkü A'lâ, alçaklığın zıddı olan uluv (yücelik) den türemektedir.

Allah (c.c.)'in ululuk ve yüceliği, akıl sahiplerini hayrette bırakmıştır. Akıllar, O'nun kemalini ve cemalini anlatmaktan ve kavramaktan acizdir. O'nun zatı her türlü yakışsız sıfattan beridir. Akıl, O'nun sıfatlarını tam anlamıyla tasavvur etmekten uzaktır.

Allah (c.c.) her üstün ve yüksek makamın daha üstündedir. Allah (c.c.), her varlığı etkileyendir. Bütün varlıklar O'nun bir eseri ve etkilenenidir. Bu yüzden O, bütün varlıklardan daha üstün ve yücedir.

El A'lâ, kullarına sonsuz rahmet ve merhametle yaklaşan bir Rabb 'dir. O, insanın zayıflıklarını bilir ve ona sınırsız bir sevgiyle yaklaşır. O'nun yüceliği, O'nun kullarına olan sevgisini ve şefkatini gösterir. Bu isim, insanlara Rabbimizin lütuf ve merhametin kaynağı olduğunu hatırlatır. Allah (c.c.)'in yüceliği ve gücü karşısında insanın hayranlıkla eğilmesini ve O'na sığınmasını sağlar. O'nun sonsuz kudretiyle donatılmış olanlar, O'nun yardımıyla hayatlarında büyük başarılar elde edebilirler. Bu isim, Rabbimizin lütfuna ve yardımına güvenerek hayatlarımızı anlamlı kılabilir. Her bir nefesimizde O'nun yüceliğini hatırlayarak O'na yaklaşabilir ve O'nun adaleti ve hikmetiyle şekillenen bir hayat sürdürebiliriz.

El A'lâ esması, Allah (c.c.)'in yüceliğinin mekân itibariyle değil, güç ve galip olma itibariyle olduğunu ortaya koyar. Bu bağlamda el Ala, Allah (c.c.)'in zatının, fiillerinin ve sıfatlarının da yüceliğini ifade etmek içinde kullanılmıştır.

Kur'an birçok ayette Allah (c.c.)'ı "el Aliyy" ismiyle de zikretmiştir. Mutlak yüceliğin ve izzetin sahibi olan Allah (c.c.), izzetin ve ulviyetin imanla kazanılan bir vasıf olduğuna işaret etmiştir. Yücelik ve izzet imanla kazanılır, sâlih amelle takviye edilir. Bu hükme göre Resuller ve mü'minler de izzet ve yücelikle muttasıftırlar (nitelenmiş). Kişi iman ve İslam nimetinden mahrum ise izzet ve ulvilikle anılmaz. Bu anlamda hiçbir kâfir yüce değildir ve küfür ehli izzetten de yoksundur. Kur'an terbiyesinden geçen müslümanlar, kâfirleri ve din düşmanlarını asla yüceltmezler. Unutulmamalı ki tercih edilen küfür, kişiyi insanlık makamının altına düşürür ki orası hayvandan bile beter olmaktadır. İslam'ın yüceliğini ifade eden Hz. Resul, onun üzerine yücelmenin imkânsızlığını belirtmiştir. Bu yaklaşımı ve izahı ile ideolojik düşünce biçiminin değersiz ve Allah (c.c.) katında boş oluşuna atıfta bulunmuştur.

Rabbimizin bu esması, kul için tam bir had bildirmektedir. Kimin tek ilah olduğunu, yücelik ve ululukta kimin eşsiz ve benzersiz olduğunu, kulun böyle bir yaratıcı ve ilah karşısında ne kadar basit ve aciz olduğunu tereddütsüz ortaya koyar. Bu esma ile kul haddini bilir, haddini bilen kul Rabbini bilir. Kulluk hakikatini anlar ve el A'lâ olan Rabbine hakkıyla kulluk yapmanın sorumluluğu ve farkındalığı ile hareket eder.

"Ey el A'lâ olan Rabbimiz, Sen kendisinden başka üstün bir varlık düşünülmesi imkânsız olansın, Sensin her işiyle, her hükmüyle, her sıfatıyla üstün olan. Sensin bütün yücelikler, şanı, şerefi yaratan. Sensin dinini gönderip insanı yücelten. İmanımızla koru bizleri ve senden başkasına boyun eğdirme... Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Hafız esması “h-f-z (ح ف ظ)” kökünden türemektedir. “h-f-z” kökü, bazen nefsin, anlamaya yol açan unsurları sabitleştiren özelliği için kullanılır. Bazen de bir şeyi nefiste kaydetmek anlamında söylenir. Bazen de bu gücün kullanılması anlamında kullanılır. Bunun yanında her kaybedilmiş şeyi aramak, alışımlı şeyi araştırmak ve korumak için de kullanılır.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Hafız kelimesi ise sözlükte, ezberleyen, koruyan anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Hafız kelimesi, koruyan, kollayan, görüp gözetten, kendisinden hiçbir şey gizli olmayan, gökleri ve yeri yok olmaktan koruyan, kullarının amellerini kayıt altına alarak muhafaza eden; dinini, dostlarını ve vahyi koruyan anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-f-z” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 44 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 6'sı isim formunda, 3'ü sıfat formunda, 2'si fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 33 kelimenin ise, 6 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 27'si de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Ve itaatten çıkmış her azgın şeytandan koruduk.” Sâffât 7.

“Allah... O'ndan başka ilah yoktur. Diridir, kâimdir. O'nu uyuklama ve uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. İzni olmaksızın O'nun katında şefaatte bulunacak kimdir? O, önlerindeki ve arkalarındaki bilir. (Onlar ise) Dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiç birşeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O'nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır. Onların korunması O'na güç gelmez. O, pek yücedir, pek büyüktür.” Bakara 255.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Allah'ın dışında birtakım veliler edinenler ise; Allah, onların üzerinde gözetleyicidir. Sen onların üzerinde bir vekil değilsin.” Şûrâ 6.

“Oysa onun, kendilerine karşı hiç bir zorlayıcı-gücü yoktu; ancak biz ahirete iman edeni, ondan kuşku içinde olandan ayırdetmek için (ona bu imkanı verdik). Senin Rabbin, her şeyin üzerinde koruyucudur.” Sebe' 21.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Allah'ın, bazısını bazısına üstün kılması ve onların kendi mallarından harcaması nedeniyle erkekler, kadınlar üzerinde 'sorumlu gözeticidir.' Saliha kadınlar, gönülden (Allah'a), itaat edenler, Allah nasıl koruduysa görünmeyeni koruyanlardır. Nüşuzundan korktuğunuz kadınlara (önce) öğüt verin, (sonra onları) yataklarda yalnız bırakın, (bu da yetmezse hafifçe) vurun. Size itaat ederlerse aleyhlerinde bir yol aramayın. Doğrusu Allah yücedir, büyüktür.” Nisâ 34.

Resul/Resullere Isnatla; “Gerçek şu ki size Rabbinizden basiretler gelmiştir. Kim basiretler-görüşe kendi lehine, kim de kör olursa (görmek istemezse) kendi aleyhinedir. Ben sizin üzerinizde gözetleyici değilim.” En'âm 104.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Namazları ve orta namazını (üstlerine düşerek, titizlik göstererek) koruyun ve Allah'a gönülden boyun eğiciler olarak (namaza) durun.” Bakara 238.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 255., Yûsuf 64., Hicr 9., Enbiyâ 82., Sâffât 7., Fussilet 12.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Hûd 57., Sebe' 21., Şûrâ 6.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Nisâ 34., Hicr 17.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El A'lâ, El Aliyy, Et Teâlâ, El Mûteali; Bakara 255.; El Vâsî; Bakara 255.;

El Hafiz Esmasına Dair Tasavvur

El Hafiz esmasının izleri, insan hayatının her anında bulunur. Var olmak, korunmayı gerektirir. İnsan, yaratılmışlığının temel gerçeği olarak korunmaya muhtaç bir varlıktır.

Bu esma, korumanın yalnızca bir eylem değil, aynı zamanda eşsiz ve benzersiz bir nitelik olduğunu ifade eder. Allah (c.c.)'in el Hafiz olması, O'nun yaratıklarını kaybolmaktan, ihmal edilmekten ve zorluklardan koruma iradesini yansıtır. Bu koruma, Allah (c.c.)'in her şeyi kuşatan, gözetlen ve dengede tutan bir güce sahip olduğunu vurgular. Alemle alakalı yasalara koyan ve bu yasaları koruyandır. Kitabı ve hükümlerini koruyandır.

El Hafiz ismi, insanın yaratılış gerçeğini anlamak adına önemli bir içeriğe sahiptir. Yaratılmak, eksiklik ve muhtaç olmayı ifade eder. Ancak bu muhtaçlık, Yüce Yaratıcı'nın iradesiyle çözüm bulur. İnsan, kendi gücü ve yetenekleriyle tam anlamıyla korunamaz. Bu noktada el Hafiz ismi, insanın korunmasızlığını gideren, her anında gözetilen bir varlık olduğunu ortaya koyar.

İnsan, sürekli bir endişe içerisinde. Bu endişenin nedeni, onun korktuğu olası tehlikelerdir. İnsanın endişe duyduğu tehlikeler çok çeşitlidir. Bazen hastalıklardan, bazen insanların zulmünden, bazen doğal afetlerden, bazen de fakir düşmekten... sayısız şeyden korkar. Kimi insan korkularının farkındadır. Kimisi korkularına isim koymasına da isimsiz korku ve endişelerin pençesinde hayatını sürdürmektedir.

Mümin, korktuğu zaman Allah (c.c.)'a sığınır. O'nun korumasına iltica eder. Bilir ki el Hafiz olan O'dur. O, korur; ama O'na karşı insanı kimse koruyamaz.

Vahyin gerçekliğinden uzak olan modern insan da farklı değildir. Ağaca çaput bağlayanı eleştirir; ama kendi ağaç ve çaputunu görmek istemez. Sürekli olarak modern ağaçlar diker ve çaput bağlar. Ev sigortası, özel hayat sigortası, doğal afet sigortası, trafik sigortası... Güvenlikli ev, güvenlikli araç, güvenlikli sokak... Korumayı yanlış yerde aramaktasınız. Asıl koruyucu Allah (c.c.)'tir.

Güven, insanın temel ihtiyaçlarından biridir. Ancak bu güven, sahte güven duygularına dayanmamalıdır. İnsanın kendi kendine yetebileceği yanılsaması, gerçeklikten uzak bir düşüncedir. El Hafiz ismi, insanın kendi gücünün sınırlı olduğunu hatırlatır. Her ne kadar dünya güçleriyle kendi kaderini kontrol edebileceğini düşünse de asıl koruma Allah (c.c.)'a aittir.

El Hafiz ismi, insanın fitrî olarak korunmaya muhtaç olduğunu anlatırken, aynı zamanda insanın başka kapılara yönelmemesi gerektiğini de vurgular. Allah (c.c.)'in el Hafiz olması, kulunu koruma iradesini ortaya koyar. İnsan, bu ilahi koruma güdüsüne güvenmelidir.

Allah (c.c.)'in el Hafiz olduğunu, amelleri kayıt altına alarak koruduğunu bilmek, insanı terbiye eden bir bilgidir. Malumdur ki; izlendiğini bilen insan kendisine çekidüzen verir. İzleyenin güç ve otoritesi büyüdükçe insanın dikkati artar. Amellerini kaydeden ve bir gün onu hesaba çekecek olan âlemlerin Rabbi olan Allah (c.c.)'tir.

Bu bağlamda biz müminlere düşen ise; Allah (c.c.)'ın kitabını, dinini ve hükümlerini korumak; namazları korumaktır. Bununla birlikte, bakışlarımızı ve namuslarımızı harama karşı korumak, yeminlerimizi ve sözlerimizi korumak ve Rabbimizden bizi her türlü şeytandan ve şerlerden koruması için çokça dua etmektir.

"Ey Hafiz olan Rabbimiz, bizleri kendi eksikliklerimizi anlamaya ve senin koruyuculuğuna teslim olmaya sevk et. Bizleri önümüzden, arkamızdan, sağımızdan, solumuzdan ve üstümüzden gelecek belalara karşı koru.

Altımızdan yere batırılarak helak edilmekten senin azametine sığınırız ! Allâhümme, Âmin."

El Mukît (المقیت)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Mukît esması “k-v-t (ق و ت)” kökünden türemektedir. “k-v-t” kökü, insanı ayakta tutan az yiyecek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Mukît kelimesi ise sözlükte, bedenlerin ve ruhların gıdasını veren, gücü yetip koruyan anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Mukît kelimesi, kullarının ihtiyacı olan gıdayı onlara ulaştıran, rızıkları yaratan ve bedenlere ulaştıran; her şeye güç yetiren manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “k-v-t” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 2 kelime gelmektedir. Bunların ikisi de Allah (c.c.)'a isnatla isim formunda gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Kim, güzel bir aracılıkla aracılıkta (şefaatte) bulunursa, ondan kendisine bir hisse vardır; kim kötü bir aracılıkla aracılıkta bulunursa, ondan da kendisine bir pay vardır. Allah her şeyin üzerinde koruyucudur.” Nisâ 85.

“Orada (yerde) onun üstünde sarsılmaz dağlar var etti, onda bereketler yarattı ve isteyip-arayanlar için eşit olmak üzere oradaki rızıkları dört günde takdir etti.” Fussilet 10.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Nisâ 85., Fussilet 10.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar;

El Mukît Esmasına Dair Tasavvur

Yaratıcı olmak yarattığının ağızını da yaratmak demektir. Allah (c.c.) eşsiz ve benzersiz mutlak ve mükemmel bir yaratıcıdır.

El Mukît esması, er Rezzak esmasına benzer. Fakat el Mukît, bir yönüyle er Rezzâk isminden daha özel bir anlam ifade eder. Şöyle ki Allah (c.c.), er Rezzâk olarak her bir canlının rızkını üstlenmiştir; ancak, ihtiyaç duyulan maddi ve manevi rızıkların tam zamanında, ihtiyaç kadarıyla, bozulmadan ve sürekli bir şekilde ihtiyaç sahibine ulaşması el Mukît isminin tecellisidir. Rızık verilecek özel şahsın her an gözetlenmesi, ihtiyacının tespit edilmesi, kâinata yerleştirilen rızkın onun için gözetlenip korunması, tam zamanında ve sebepler bir araya geldiğinde muhataba ulaştırılması el Mukît olan Allah (c.c.)'ın rahmetidir.

El Mukît olan Allah (c.c.) her varlık türünün gıdasını yarattığı gibi varlık ağacının soylu meyvesi olan insanın gıdasını da yaratmıştır. Fakat insanın gıdası hayvanlar gibi boğazdan geçenlerden ibaret değildir. Eğer insan biyolojik bir varlıktan ibaret olsaydı gıdası da boğazdan geçenlerden ibaret olurdu. Fakat insan bundan çok daha fazladır.

El Mukît olan Allah (c.c.) nasıl ki insanın maddi varlığının gıdalarını yaratmışsa manevi varlığının gıdaların da yaratmıştır.

İbadet ruhun gıdasıdır. Ruh ibadetle beslenir. İbadetsiz kalan ruh gıdasız kalan beden gibi halsizleşir. Ve sonunda aktivitesini kaybeder. Nasıl ki insanın beden sağlığı için her bulduğunu yememesi gerekiyor ise aynen böyle, insan ruhen sağlıklı beslenmek istiyorsa ruhuna yarayışlı gıdalar almak zorundadır. İşte insanı yaratan Allah'ın insana öğrettiği ibadetler ruh için en sağlıklı besinlerdir. Allah'a aracısız kulluk ruha saf gıda sunmaktır. Her hurafe aklın önüne atılmış sahte hatta zehirli bir gıdadır. Aklı hasta etmekten başka bir işe yaramaz.

İlim aklın gıdasıdır. Akıl bilgi ile beslenir. Sevgi gönlün gıdasıdır. Gönül sevgi ile beslenir. İman kalbin gıdasıdır. Kalp imanla beslenir. Muhakeme ve temyiz iradenin gıdasıdır. İrade hikmet ile beslenir. Hikmet doğru bir muhakemeden süzülerek elde edilmiş doğruya isabeti tam olan hükümlere verilen isimdir. Adalet ve merhamet vicdanın gıdasıdır. Vicdan adalet ve merhamet ile beslenir.

Rızık, gıdayı ve besinleri Allah (c.c.)'tan bilmeliyiz. Toplumda genel anlamda yaygın olan, dükkanların levhalarına asılan bir söz vardır müşteri veli nimetimizdir. Veli nimet, nimeti veren demektir. Halbuki insanın sahip olduğu bütün nimetlerin, rızıkların ve gıdaların vereni sadece Allah (c.c.)'tır.

Müşteri veya başka şeyler vesile-i nimet olabilir sadece, yani Nimet'e aracılık edebilirler. Allah (c.c.) bize zaten rızık verecektir ve bunu birtakım kulları vesilesiyle yapmayı takdir etmiştir.

Mücadele tarihi, rızık endişesi taşıyanların müminlere ayak bağı olma örnekleriyle doludur. Bu örnekler aramızda yaşamakta ve Allah (c.c.)'ın isimleriyle arınıyor oluşlarının faturasını muvahhidlere ödetmekte. Allah (c.c.)'ın bunca güzel ismi, yüce sıfatı ve kesin vaadi olmasına rağmen kalplerinde rızık endişesi taşıyanlar, en basit ifadeyle kalbi hastalıklı insanlardır. Bu, mutlaka tedavi edilmeli, mutlaka bu kirden arındırılmalıdır. Aksi hâlde, günün birinde bir ağırlık olarak sahibini hayırdan alıkoyup arkadaşlarını yarı yolda bırakmaya sevk edecektir.

“Ey maddi nimetleri yaratıp bedenlerimize ulaştıran Rabbimiz! Ve ey manevi nimetleri halk edip, kalplerimize, ruhlarımıza ve akıllarımıza ulaştıran Rabbimiz! El Mukît isminle bizlere dünyada tecelli ettiğin gibi, ahirette de tecelli et. Ve bizleri ebedi misafirhanen olan Cennet'te kendine misafir eyle. Allâhümme, Âmin.”

El Hasîb (الحسب)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Hasîb esması “h-s-b (ح س ب)” kökünden türemektedir. “h-s-b” kökü, sayıların kullanılması manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Hasîb kelimesi ise sözlükte, sayı/rakam/hesap yapmak, sorgulamak ve karşılığını vermek, yetmek/kifayet anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Hasîb kelimesi, varlığı bir hesap ile yaratan, hesabı hesabın üstünde olan, kulların hesabını eşsiz ve benzersiz gören, kullarına yeten anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-s-b” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 109 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 26'sı isim formunda, 1'i sıfat formunda, 3'ü fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 79 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “İşte bunların kazandıklarına karşılık nasibleri vardır. Allah, hesabı pek seri görendir.” Bakara 202.

“İnkâr edenlere dünya hayatı çekici kılındı (süslendi). Onlar, iman edenlerden kimileriyle alay ederler. Oysa korkup sakınanlar, kıyamet günü onların üstündedir. Allah, dilediğine hesapsız rızık verir.” Bakara 212.

“Hiç şüphesiz din, Allah katında İslam'dır. Kitap verilenler, ancak kendilerine ilim geldikten sonra, aralarındaki 'kıskançlık ve hakka başkaldırma' (bağ) yüzünden ayrılığa düştüler. Kim Allah'ın ayetlerini inkâr ederse, (bilsin ki) gerçekten Allah, hesabı pek çabuk görendir.” Âl-i İmrân 19.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Ki onlar (o peygamberler) Allah'ın risaletini tebliğ edenler, O'ndan içleri titreyerek-korkanlar ve Allah'ın dışında hiç kimseden korkmayanlardır. Hesap görücü olarak Allah yeter.” Ahzâb 39.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Göklerde ve yerde ne varsa Allah'ındır. İçinizdekini açığa vursanız da, gizleseniz de, Allah sizi onunla sorguya çeker. Sonra dilediğini bağışlar, dilediğini azablandırır. Allah, her şeye güç yetirendir.” Bakara 284.

“Ülkelerden niceleri vardır ki, Rablerinin ve O'nun elçilerinin emrine karşı gelip azmışlar, böylece biz de onları çetin bir hesaba çekmişiz ve onları benzeri görülmedik bir azabla azablandırmışız.” Talâk 8.

“Kim bir kötülük işlerse, kendi mislinden başkasıyla ceza görmez; kim de -erkek olsun, dişi olsunbir mü'min olarak salih bir amelde bulunursa, işte onlar, içinde hesapsız olarak rızıklandırılmak üzere cennete girerler.” Mü'min 40.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ona: 'Allah'tan kork' denildiğinde, büyüklük gururu onu günaha sürükler, kuşatır. Böylesine cehennem yeter; ne kötü bir yataktır o.” Bakara 206.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 202., Bakara 212., Âl-i İmrân 19., Âl-i İmrân 27., Âl-i

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Ahzâb 39.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 284., Talâk 8., İnşikâk 8., Zümer 10., Zümer 38., Mü'min

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Er Rezzâk; Bakara 212., Âl-i İmrân 27., Âl-i İmrân 37., Nûr 38., Mü'min 40., Talâk 3.; **El Kâdir;** Bakara 284., En'âm 96., Talâk 3.; **El Gafûr, El Gaffâr;** Bakara 284.; Âl-i İmrân 173.; **El Vekîl;** Âl-i İmrân 173.; **El Kâfi;** Nisâ 6., Enbiyâ 47., Ahzâb 39.; **El Âlîm;** Mâide 4.; **El Velî;** En'âm 62.; **El Azîz;** En'âm 96.; ...

El Hasib Esmasına Dair Tasavvur

El Hasib esması; hesabı çok yüksek olan, en yüksek düzeyde hesap yapan, her alanda hesap soran ve hesap gören demektir. İsimdeki mübalağa hem nitelik hem nicelik hem de çeşitlilik ifade eder. Yani ulaşılması ne kadar zor ve derin, sayıca ne kadar çok ve kabarık, tür açısından ne kadar çok çeşitli olursa olsun her hesabı en seri biçimde yapana ve görene el Hasib adı verilir.

El Hasib ismi incelendiğinde iki yönü olduğu görülür: Biri dünya hayatına bakan yeterlilik/yetme/kifayet, diğeri de ahiret hayatına bakan hesap görmek ve sorguya çekmektir.

İman esaslarından biri, ahiret gününe inanmaktır. Ahireti önemli kılan, kulların o gün hesabı çekilecek olması ve hesabın sonucuna göre ebedî olarak cennette veya cehennemde kalacak olmalarıdır. Allah (c.c.) o gün el Hasib ismiyle kullarını hesaba çekecektir.

El Hasib tecelli ettiğinde insanlar için zor bir gün olacaktır; zira bu, her şeyi kayıt altına almış, zerre-i miskal ağırlığına dahi hayır ve şerri tespit etmiş, ayırım yapmadan her bir insanı hesaba çekecek olan Allah (c.c.)'ın sorgusudur.

Nefislerimizde müşahade ettiğimiz bir hakikat vardır: İnsan, hesap vereceği işlerde dikkatli davranır. Hesap vermediği veya vermeyeceğini düşündüğü durumlarda ise dikkatsizdir. Bu tabiata binaen ahiret gününe olan imanımız kulluğumuzun kalitesini belirler. Allah (c.c.)'ın el Hasib ismine imanımız oranında salah ve istikamet üzere oluruz.

Birçoğumuz, Allah (c.c.)'ı ve ahireti çokça hatırladığımız veya bize hatırlatıldığı zamanlarda ibadet ve ahlakımızda iyileşme olduğunu fark ederiz; zira ahiret/ hesap gerçeğini hatırladıkça fitri olarak kendimize çekidüzen veririz...

Buradan şu sonuca ulaşabiliriz: Ahiret/hesap gerçeğiyle ne kadar hemhâl olursak bilinç/takva düzeyi de o kadar artar. Allah (c.c.)'a kulluğumuz istikamet üzere olur.

Ahiret gerçeğiyle hemhâl olabilmek için kendi nefislerimizde bir ahiret/hesap mekanizması oluşturmak gerekir. Âdetâ Allah (c.c.)'ın huzurundaymış gibi kendimizi sorguya çekmek ve gidişatımızın muhasebesini yapmak gerekir.

Evet, insan Allah (c.c.)'ı unuttur; O'nun el Hasib oluşunu, her şeyden haberdar olduğunu, kulumu çepeçevre kuşattığını... unuttur. Allah (c.c.)'ı unutmak bir suçtur ve her suç gibi bir karşılığı vardır. Allah (c.c.) bu suçu, insana öz nefsini unutturmakla cezalandırır.

İnsanın nefsinin unutulması ne demektir? Nefsi için neyin hayır, neyin şer olduğunu unutulması; yani bilmemesidir. Ya da bilse dahi yapacak iradeyi bulamamasıdır. İnsanın nefsinin unutulması, sürekli ertelemesidir. Tevbeyi, sorumluluklarını, onu Allah (c.c.)'a yakınlaştıracak taatleri... ertelemesidir. Allah (c.c.), kendini unutmuş insanlara "Bunlar, fasıkların ta kendisidir." demektedir.

"Ey El Hasib olan Rabbimiz, her işimizde bize kâfi gel, hesabımızı kolaylaştır. Bizleri Sen hesaba çekmeden önce kendi kendini hesaba çeken kullardan eyle. ! Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Kerîm esması “k-r-m (ك ر م)” kökünden türemektedir. Bununla birlikte el Ekrem ve Zü'l-Celâl ve'l-İkrâm esmaları da aynı kökten gelmektedir. “k-r-m” kökü, eli açıklık, cömertlik; izzet/değer; başışlama/hosgörû manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Kerîm kelimesi ise sözlükte, yaratılıştan cömert olan, şerefiyle bağdaşmayan her türlü şeyden arınmış bulunan anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Kerîm kavramı Allah (c.c.)’a nispet edildiğinde “lütuf ve ihsanda bulunan, cömert olan, karşılıksız veren, başışlayan ve övgüye layık vasıfları şahsında toplayan” gibi anlamlara gelir. Aynı kökten gelen Ekrem, en kerîm olan ve kereminde mükemmel olan, Zü'l-Celâl ve'l-İkrâm ise celal/azamet ve ikram sahibi olan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “k-r-m” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 47 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 2’si isim formunda, 3’ü sıfat formunda, 3’ü fiil formunda gelirken, 2’si de Allah (c.c.)’a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 39 kelimenin ise, 3 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 36’sı da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Celal ve ikram sahibi olan Rabbinin yüzü (kendisi) baki kalacaktır.” Rahmân 27.

“Celal ve ikram sahibi olan Rabbinin adı ne yücedir.” Rahmân 78.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; “Yanında kitaptan ilmi olan biri dedi ki: 'Ben, (gözünü açıp kapamadan) onu sana getirebilirim.' Derken (Süleyman) onu kendi yanında durur vaziyette görünce dedi ki: 'Bu Rabbinin fazlındandır, O'na şükredecek miyim, yoksa nankörlük edecek miyim diye beni denemekte olduğu için (bu olağanüstü olay gerçekleşti). Kim şükrederse, artık o kendisi için şükretmiştir, kim nankörlük ederse, gerçekten benim Rabbin Gani (hiçbir şeye ve kimseye ihtiyacı olmayan)dır, Kerim olandır.” Neml 40.

“Ey insan, 'üstün kerem sahibi' olan Rabbine karşı seni aldatıp-yanıltan nedir?” İnfitâr 6.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; “Andolsun, biz Ademoğlunu yücelttik; onları karada ve denizde (çeşitli araçlarla) taşıdık, temiz, güzel şeylerden rızıklandırdık ve yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.” İsrâ 70.

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla; “Sen ancak, zikre (Kur'an'a) uyan ve gayb ile Rahman olan (Allah')a (karşı) içi titreyerek korku duyan kimseyi uyarırsın. İşte böylesini, bir başışlanma ve üstün bir ecirle müdele.” Yâsîn 11.

Resul/Resullere Isnatla; “'Rahman (olan Allah) çocuk edindi' dediler. O, (bu yakıştırmadan) yücedir. Hayır, onlar (melekler) ikrama layık görülmüş kullardır.” Enbiyâ 26.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Size yasaklanan büyük günahlardan kaçınırsanız, sizin kusurlarınızı örteriz ve sizi 'onurlu-üstün' bir makama sokarız.” Nisâ 31.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Rahmân 27., Rahmân 78.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; Neml 40., İnfitâr 6., Alak 3.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; İsrâ 70., Yasin 27., Fecr 15.

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla; Mü'minûn 116., Yâsîn 11.

Birlikte Geldiği Esmalar; Er Rezzâk; İsrâ 70.; El Gani; Neml 40.; El Gafûr, El Gaffâr; Yâsîn 11., ...

El Kerîm, El Ekrem, Zü'l-Celâl ve'l-İkrâm Esmalarına Dair Tasavvur

Tüm nimetleri bize ikram eden O dur. O'nun cömertlik ve ikramının önüne geçebilecek hiçbir varlık yoktur. Mutlak güç kuvvet sahibidir ve her şeyin yöneticisidir, celal sahibidir.

Hiç şüphesiz tüm kâinat, Allah (c.c.)'ın el Kerîm isminin tecellilerine mazhar olmaktadır; ancak yaratılmışlar içinde insanın yeri farklıdır. O, Allah (c.c.)'ın keremine en fazla muhatap olan varlıktır.

El Kerîm ismi, içinde yaşadığımız evrende Allah (c.c.)'ın sonsuz cömertliğini yansıtır. O bizi sevgiyle, merhametle kuşatarak hayatımızı zenginleştirir. Bu isim cömertliği ve paylaşmayı teşvik eder. El Kerîm olan Allah (c.c.) bize cömertçe nimetler sunarken biz de başkalarına karşı cömert ve yardımsever olmalıyız. Bu ismin bilincinde olarak cömertliği hayatımızın bir parçası haline getirmeli ve başkalarına karşı cömertçe davranmalıyız.

El Kerîm ismi affetme ve merhamet etme kavramlarını hatırlatır. Allah (c.c.)'ın sonsuz cömertliği günahlarımızı affetmesi ve bize merhamet etmesi ile gelir. Biriktirme ve tutkulu tüketme yerine başkaları ile paylaşmayı ve ihtiyaç sahiplerine destek olmayı öğreniriz. Cömertlik ve yardımseverlik erdemlerinin hayatımızın temel bir parçası haline getiririz. El Kerîm ismi Allah (c.c.)'ın sonsuz cömertliğini hatırlatarak hayatımızda sevgi şefkat affetme ve paylaşma değerini ön plana çıkarmamıza yardımcı olur.

Rabbimizin Kur'an'da kendisini el Kerîm esması yanında aynı kökten gelen el Ekrem ve Zü'l-Celâl ve'l-İkrâm esmaları ile de tanıtmaktadır.

El Ekrem, kerem kökünden bir "üstünlük belirteci" dir. Bu bakımdan, el Ekrem, en cömert, en büyük kerem sahibi manasına gelmektedir. Bu ikram eden zatın büyüklüğünü olduğu kadar, ikram etme potansiyelinin büyüklüğünü de ifade eder. Allah (c.c.) yaptığı iyiliği sayarak yapmaz. Onun için el Ekrem sadece en büyük kerem ve cömertlik sahibi anlamına gelmez, aynı zamanda eşsiz ve hudutsuz kerem ve cömertlik sahibi anlamına da gelir.

O'nun el Ekrem olması, keremiyle yokluğa tecelli edince varlığın vücuda gelmesidir. Allah (c.c.) yokluğa kerem edince, varlık var olur. Mevcudatın vücuda gelmesi, ilahi ekremiyetin bir göstergesidir. Varlık vücuda gelmek için O'nun keremine muhtaç olduğu gibi, var olmayı sürdürmek için de O'nun keremine muhtaçtır.

Zü'l-Celâl ve'l-İkrâm Kur'an' daki esmâ-i hüsnâ içerisinde kalıp olarak yer alan tek örnektir. Bu esma, celal ve ikram, azamet ve cömertlik, haşmet ve nimet sahibi anlamına gelir. Ululuk ve yücelik sahibi olduğu halde, kuluna sadece cömert davranmakla yetinmeyip, kuluna cömertlik gibi bir erdemi bahşeden, kuluna ikram etmekle yetinmeyip, onu başkalarına ikram edebilecek bir keremle donatan, demektir.

El Ekrem ile el Kerîm esmalarının ortak noktası mübalağa (büyütme, fazlalaştırma) anlamı taşımalarıdır. Farkları ise el Ekrem Allah (c.c.)'ın zatıyla ilgili, el Kerîm ise fiiliyle ilgilidir. Bu bağlamda Rahman ve Rahim esmaları gibi düşünülebilir.

"Erdemin ve faziletin kaynağı olan, ikramında sınır tanımayan, Kerîm Kitap'ına sarılana Kerîm cennetini lütfeden Allah'a hamd olsun. Allâhümme, Âmin."

Er Rakīb (الرقيب)

Kök Anlamı: Rabbimizin Er Rakīb esması “r-k-b (ر ق ب)” kökünden türemektedir. “r-k-b” kökü, boyun; koruyan; köle manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Rakīb kelimesi ise sözlükte, gözetleyip kontrol eden anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise er Rakīb kelimesi, kullarını kollayan ve gözetken, kullarının iyi veya kötü amellerini gözleyen, tespit eden, her olayı murakabe, gözlem altına alan manalarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “r-k-b” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 24 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 3’ü isim formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 21 kelimenin ise, 5 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 16’sı da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Ey insanlar sizi tek bir nefisten yaratan, ondan eşini yaratan ve her ikisinden birçok erkek ve kadın türetip-yayan Rabbinizden korkup-sakının. Ve (yine) kendisiyle, birbirinizle dilekleştirdiğiniz Allah’tan ve akrabalık (bağlarını koparmak)tan sakının. Şüphesiz Allah, sizin üzerinizde gözeticidir.” Nisâ 1.

“Ben onlara bana emrettiklerinin dışında hiç bir şeyi söylemedim. (O da şuydu:) 'Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin.' Onların içinde kaldığım sürece, ben onların üzerinde bir şahidim. Benim (dünya) hayatıma son verdiğinde, üzerlerindeki gözetleyici Sen'din. Sen her şeyin üzerine şahid olansın.” Mâide 117.

“Bundan sonra (başka) kadınlar ve bunları başka eşlerle değiştirmek -güzellikleri senin hoşuna gitse bilesana helal olmaz; ancak sağ elinin malik olduğu (cariyeler) başka. Allah her şeyi gözetleyip denetleyendir.” Ahzâb 52.

Resul/Resullere Isnatla; “Ey kavmim, bütün yapabileceğinizi yapın; şüphesiz, ben de yapacağım. Kime aşağılatıcı azab gelecek ve yalancı kimdir, yakında bileceksiniz. Siz gözetleyip durun, ben de sizin birlikte gözetleyeceğim.” Hûd 93.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz iyilik değildir. Ama iyilik, Allah’a, ahiret gününe, meleklerle, Kitaba ve peygamberlere iman eden; mala olan sevgisine rağmen, onu yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, isteyip-dilenene ve kölelere (özgürlükleri için) veren; namazı dosdoğru kılan, zekatı veren ve ahidleştiklerinde ahidlerine vefa gösterenler ile zorda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda sabredenler(in tutum ve davranışlarıdır). İşte bunlar, doğru olanlardır ve müttaki olanlar da bunlardır.” Bakara 177.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Nisâ 1., Mâide 117., Ahzâb 52.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Alîm ile; Bakara 158.; El Fâil ile; Nisâ 147.; El Gafûr, El Gaffâr ile; Fâtır 30., Fâtır 34., Şûrâ 23., Teğâbun 17.; El Halîm ile; Teğâbun 17. - Er Rabb ile; Fâtır 34.

Er Rakib Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.)'ın, er Rakib ismi her an ve her yerde tecelli etmektedir. O'nun ilmi, iştmesi, görmesi, kullarını her yönden kuşatması, her hâllerinden haberdar olması, her şeyi kontrol eden heymenesi (gözetlemek) ve her an şahit olması; Rabbimizin her şeyi gözetlemesidir.

Allah (c.c.) yoktan yarattığı tüm varlıkları koruyup gözetendir. Uzayı, yeryüzünü kaplayan bitki örtüsünü, insan bedenindeki kompleks ve karmaşık sistemleri, mikro ve makro kozmozu, gözle göremediğimiz tüm boyutlara kadar her şeyi her an kontrol eden, gözetleyen, şahit olan, denetleyen Allah (c.c.)'tır.

İnsan başıboş bırakıldığını, amaçsızca hayatını sürdürebileceğini zannedebilir. Ama hangi iş üzerinde olursa olsun Allah (c.c.) onun üzerinde şahittir. Hiç kimse Allah (c.c.)'tan bir şey gizleyemez. Gizli anlaşıma, plan, sır, tuzak bunlar Allah (c.c.)'tan asla gizlenemeyecek olaylardır. Her şeyi gören iştien ve bilen Allah (c.c.), zatından hiçbir şeyi gizli kalmadığı için herkesin yaptığına eksiksiz bir adaletle karşılık verir.

Bir çok kişide Allah (c.c.)'ın kainatı yarattığı, sonra her şeyi kendi haline bıraktığı düşüncesi vardır. Oysa bu çok büyük bir yanılgı ve zandır. İnsanoğlu hep Allah (c.c.)'ın kontrolü dahilinde hareket eder. Rahme düştükten kefenlenip gömülünceye kadar gözetim altındadır.

Allah (c.c.) insanı bir fitrat üzere yaratmıştır: Gözetlendiğinde nefse çekidüzen vermek! Günlük yaşantımızdan tecrübe ettiğimiz üzere, izlendiğini bilen insan davranışlarına çekidüzen verir. Hâliyle, er Rakib olan Allah (c.c.)'ın her an gözetlediğine inanan mümin; düşünce, söz ve davranışlarında daha dikkatli olur. Allah (c.c.)'ı razı etme hassasiyetiyle hareket eder. Bu hassasiyetin Kur'an'daki karşılığı da takvadır.

Zira Allah (c.c.) kusur bulmak için gözetlemez. Kusuru telafi etmek için gözetler. Ayıbını aramak için gözetlemez. Bilakis ayıbını örtmek için gözetler. Günahını cezalandırmak için gözetlemez. Tövbenin yollarını göstermek için gözetler. Ayıplamak için gözetlemez. Ayıbını kendisine göstermek için gözetler. Tuzağa düşürmek için gözetlemez. Nefsinin ve şeytanın kendisine kurduğu tuzakları göstermek için gözetler.

Bunun içinde Resul/Nebiler gönderir. Kitaplar gönderir. Hepsinden öte şah damarından yakın olduğunu insana vicdanından seslenir. Tabiata yerleştirdiği ayetler vasıtasıyla aklına seslenir. Olaylar vasıtasıyla idrakine seslenir. Acı tatlı her hadiseyi kuluna mesaj vermek için kullanır. Onu gözetlediğini ve izlediğini her an kuluna her vesile ile gösterir.

İnsan, nefisini gözetip kontrol etmek zorundadır. Aksi hâlde nefsi insanı kontrol altına alıp yönlendirir. Nefisler; zulüm, cehalet, hased, bağı, kıskançlık, bencillik ve dünyaya düşkünlükle... kirlenir. Bu sebeple Allah (c.c.), nefislerin arındırılmasını istemiş, nefisler arınsın diye kitap ve elçiler yollamıştır.

Her an ihsan duygusu içerisinde yaşamalıyız. Rabbimizin bizi gördüğünü hiçbir zaman unutmamalıyız. Allah (c.c.), bizleri ve bütün dünya müslümanlarını her an murakabe etmektedir. Yapılan hiçbir amel boş a gitmeyecektir. Kâfirlerin yaptıkları da yanlarına kar kalmayacaktır.

Mümin ağızından çıkan her söze dikkat etmelidir çünkü bütün konuşmalarımız kaydedilip kıyamet günü hesap için karşımıza çıkacaktır. Rabbimiz bizi yaratmış ve başıboş bırakmamıştır. Önümüzde hesap günü vardır. Bizler bugüne hazırlanmalı ve bugünü murakabe etmeliyiz.

“Ey Rakib olan Rabbimiz bizleri bu dünyada her türlü beladan ve musibetten koruduğun gibi, bizleri Cehennem azabından da koru. Mağşerin ve hesabın bütün sıkıntılarından bizleri muhafaza et. Her vakit senin murakebe ve şahitliğin de olduğumuzu bilmeyi ve bu bilmekle sana karşı edep ve haya göstermeyi bizlere nasip et. Allâhümme, Âmin.”

El Mücîb (المجيب)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Mücîb esması “c-v-b (ج و ب)” kökünden türemektedir. “c-v-b” kökü, yerin, geniş düz yuvarlak çukur parçaları, yerin her bölünmüş kısmı manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Mücîb kelimesi ise sözlükte, cevap vermek suretiyle söz söyleyenin kelâmını kesmek anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Mücîb kelimesi, dua ve dileklere olumlu cevap veren, kullarının sorularına cevap veren/kafa karışıklıklarını gideren manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “c-v-b” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 43 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda, 11'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 30 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Semud (halkına da) kardeşleri Salih'i (elçi gönderdik). Dedi ki: 'Ey kavmim, Allah'a ibadet edin, sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. O sizi yerden (topraktan) yarattı ve onda ömür sürenler kıldı. Öyleyse O'ndan başışlanma dileyin, sonra O'na tevbe edin. Şüphesiz benim Rabbim, yakın olandır, (duaları) kabul edendir.” Hûd 61.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Kullarım Beni sana soracak olursa, muhakkak ki Ben (onlara) pek yakıным. Bana dua ettiği zaman dua edenin duasına cevap veririm. Öyleyse, onlar da Benim çağırma cevap versinler ve bana iman etsinler. Umulur ki irşad (doğru yolu bulmuş) olurlar.” Bakara 186.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Kendilerine yara isabet ettikten sonra, Allah ve elçisinin çağırısına icabet edenler, içlerinden iyilik yapanlar ve sakınanlar için büyük bir ecir vardır.” Âl-i İmrân 172.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Hûd 61., Sâffât 75.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 186., Âl-i İmrân 195., Enfâl 9., Yûnus 89., Yûsuf 34.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Karîb ile; Bakara 186., Hûd 61. - Es Semî ile; Yûsuf 34. El Vehhâb ile; Enbiyâ 90. - Er Rabb ile; Âl-i İmrân 195., Enfâl 9., Hûd 61., Yûsuf 34., Mû'min 60. - Er Rahman, Er Rahim ile; Enbiyâ 84. - El İlah ile; Hûd 61.

El Mücib Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.)'ın yarattığı tüm varlık her an O'na muhtaçtır. Lisani hâllerıyla ihtiyaçlarını Allah (c.c.)'a arz etmekte ve O'ndan istemektedir.

Allah (c.c.) sürekli yaratma ve icabet hâlinde. Denizin derinliklerinde yüzen bir balık, dağların zirvesinde uçan bir kartal, anne rahminde yatan bir cenin... konuşmasalar da yüce Allah (c.c.)'a dua hâlinde ve el Mücib olan Allah (c.c.)'ın ihtiyaçlarına cevap vermesini beklemektedir. Bu açıdan baktığımızda Allah (c.c.)'ın el Mücib ismiyle her an, kesintisiz olarak tecelli ettiğini görürüz.

Fitraten aciz, zayıf ve fakir olarak yaratılan insan bu ismin tecellisine her vakit muhtaçtır. Bu sebeple her durumda Rabbine dua etmelidir.

Dil ile yapılan duada kul Rabbi ile konuşur, ihtiyacını ondan ister, O'na yalvarır, sesini O'na duyurur. Bu dua, bizlerin bildiği ve yaptığı duadır. Hal ile yapılan duaysa, kişinin, haliyle Allah (c.c.)'tan bir şey istemesidir. Mesela, bir çiftçinin tarlayı ekmesi, hal diliyle yaptığı bir duadır. Çiftçi bu hâli duasıyla, rahmet kapısını çalarak Allah (c.c.)'tan ekinlerini bitirmesini ister. Yine bir öğrencinin ders çalışması, hal ile yaptığı bir duadır. Öğrenci, ders çalışmasının haliyle Allah (c.c.)'tan başarı ister.

Hal ile dua etmek, sebeplere yapışmak demektir. Kim, hangi işinde, hangi sebebe yapışıyorsa, neticeyi haliyle Allah (c.c.)'tan istiyor demektir. Bir kısım insanlar, sebeplere yapışırken bu haliyle dua ettiğini bilir, bir kısmıysa bilmez. Lakin bilse de bilmese de Allah (c.c.) aynı muameleyi yapar.

Bize yakın olduğunu söyleyen Rabbimiz duanın kendisine yapılacağını açık bir şekilde buyururken, doğru olan yolu da bizlere, birçok ayetle bildirmiş ve zaman zaman da ikaz etmiştir. Dua yalnız, tek ve değişmeyen ilaha yapılır. O'nun dışında yapılacak dualar hem bâtıl duadır ve de geçersizdir. Kişilerden, yatırlardan, kurumlardan, sistemlerden yardım istemek adına, dua etmek doğru değildir. Dua eden kişinin Allah (c.c.) ile arasındaki uzaklığın, insanın kendisiyle şah damarı arası kadar olduğunu bilmesi önemlidir. Böyle olduğu halde günümüzde birçok insan Allah (c.c.)'a dua edeceği yerde ya hiçbir şeye gücü yetmeyen, hiçbir şey yapamayacak olan kimselerden istiyor ya da başka bâtıl inançlara göre dua ediyor. Yatarken, ayaktaiken, yürürken istediğiniz her zaman ve zeminde O'na yakın olmak isterseniz, O size daima yakın olacaktır.

Dua, bir ibadettir ve her ibadetin olduğu gibi duanın da bir adabı vardır. Zira o, gönülden kopan acziyetin Allah (c.c.)'a arz edilmesidir. Allah (c.c.)'a arz edilen şey, O'nun şanına layık olmalıdır. Kur'ân ve sünnette varid olan dua adabı, duayı, bir ibadet olarak Allah (c.c.)'a arza hazır hâle getirmek içindir. Kişi Allah (c.c.)'a sunacağı duaya ne kadar değer verirse el Mücib de onun duasına o kadar değer verir/icabet eder.

Dua kapısının açılması demek rahmet kapısının açılması demektir. Zira Resulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "Sizden herhangi bir kimseye dua kapısı açılırsa, ona rahmet kapıları açılmış olur. (Kenzu'l-Ummal, 2/64, h. No: 3130)

"Ey El Mücib olan Rabbimiz! Dünya ve ahiret saadeti olan duaları bize ilham et. Sana dua etmeyi bize kolaylaştır ve dualarımıza icabet et! Rabbimiz! Hiç şüphesiz, sen el Mücib'sin. Günahlarımız, fitneler, insi ve cinni şeytanlar sebebiyle oluşan sorularımıza cevap ver, kalplerimizin karışmasına müsaade etme. Rabbimiz! Senin çağrını duyabilmek için işiten kulak, gören göz ve akıl eden kalple bizleri rızıklandır. Çağrına icabet etmeyi bizlere kolaylaştır. Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Vâsi' esması "v-s-a (و س ع)" kökünden türemektedir. "v-s-a" kökü, Genişlik, ferahlık, bolluk, zenginlik anlamına gelmektedir. Kök, bulunulan yerleri, durumu ve işi tanımlamak için kullanılır.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Vâsi' kelimesi ise sözlükte, bir şeyi içine alacak şekilde geniş olan; güç yetiren anlamına gelmektedir. Bunun yanında, geniş olmak, gücü yetmek, kuşatmak, bollaştırmak ve rızıkını genişletmek anlamları da kullanılmaktadır.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Vâsi' kelimesi, güzel isimleri ve yüce sıfatları bütün varlığı kuşatacak kadar geniş/bol olan manalarına gelmektedir. El Vâsi', güçlü, kuvvetli, ilmi ve rahmeti her şeyi kuşatan, bütün yarattıklarına rızık veren, nimet ve ihsanı bol olan manalarını da kapsamaktadır.

Kur'an Bağlamında: "v-s-a" kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 32 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 8'i isim formunda gelirken, 13'ü de Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 11 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; "Göğü 'büyük bir kudretle' bina ettik ve şüphesiz Biz, (onu) genişleticiyiz." Zâriyât 47.

"Doğu da Allah'ındır, batı da. Her nereye dönerseniz Allah'ın yüzü (kıblesi) orasıdır. Şüphesiz ki Allah, kuşatandır, bilendir." Bakara 115.

"Mallarını Allah yolunda infak edenlerin örneği yedi başak bitiren, her bir başakta yüz tane bulunan bir tek tanenin örneği gibidir. Allah, dilediğine kat kat arttırır. Allah (ihsanı) bol olandır, bilendir." Bakara 261.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; "Sizin ilahınız yalnızca Allah'tır ki, O'ndan başka ilah yoktur. O, ilim bakımından her şeyi kuşatmıştır." Tâ-Hâ 98.

"Onlara peygamberleri dedi ki: 'Allah size Talut'u (melik olarak) gönderdi.' Onlar: 'Biz hükümdarlığa, ona göre daha çok hak sahibiyken ve ona bir mal (servet) bolluğu verilmemişken, nasıl bizi (yönetmek üzere) hükümdarlık (mülk) onun olabilir?' dediler. O (şöyle) demişti: 'Doğrusu Allah size onu seçti ve onun bilgi ve bedenî gücünü arttırdı. Allah, kime dilerse mülkünü verir; Allah (rahmeti ve gücü) geniş olandır, bilendir.'" Bakara 247.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; "Emzirmeyi tamamlatmak isteyen (baba) için, anneler çocuklarını iki tam yıl emzirirler. Onların örfe uygun olarak beslenmesi ve giyimi baba tarafına aittir. Bir insan ancak gücü yettiğinden sorumlu tutulur. Hiçbir anne, çocuğu sebebiyle, hiçbir baba da çocuğu yüzünden zarara uğratılmamalıdır. Onun benzeri (nafaka temini) vâris üzerine de gerekir. Eğer ana ve baba birbiriyle görüşerek ve karşılıklı anlaşarak çocuğu memeden kesmek isterlerse, kendilerine günah yoktur. Çocuklarınızı (süt anne tutup) emzirtmek istediğiniz takdirde, süt anneye vermekte olduğunuzu iyilikle teslim etmeniz şartıyla, üzerinize günah yoktur. Allah'tan korkun. Bilin ki Allah, yapmakta olduklarınızı görür." Bakara 233.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 115., Bakara 261., Bakara 268., Âl-i İmrân 73., Nisâ 130.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Bakara 247., Bakara 255., Nisâ 97., Nisâ 130., En'âm 80., En'âm 147.,

Birlikte Geldiği Esmalar; El Fettâh ile; A'râf 89. - El Azîm ile; Bakara 255. - El Alîm ile; Bakara 255., Bakara 268., En'âm 80., A'râf 89., Tâ-Hâ 98., Necm 32. - El Hâdî ile; Âl-i İmrân 73., En'âm 80. - El Kayyûm ile; Bakara 255. - El Gani ile; Nisâ 130., Nûr 32. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Bakara 268., Necm 32., ...

El Vâsi' Esmasına Dair Tasavvur

Rabbimiz, el Vâsi' dir. O'nun tüm isimleri ve sıfatları kuşatıcıdır, geniştir. O'nun rahmeti bütün varlığa yetecek kadar bol, tüm varlığı kapsayacak kadar geniştir.

Allah (c.c.)'ın ilmi, rahmeti, mağfireti ve kudreti her şeyi kaplamıştır. Zenginliği kullarının bütün ihtiyaçlarını gidermeye kafi olmandır. Rızık hazineleri bütün mahlukatı rızıklandırarak kadar geniş olmandır.

Yüce Allah (c.c.), kudretinin sonsuz olması sebebi ile Kadir'dir. Bu kudretin, zerreden güneşe kadar bütün kâinatı kaplaması ve ikinci bir kudretin müdahalesine izin vermemesi hasebiyle ise hem Kadir'dir hem Vâsi' dir. Yine Yüce Allah (c.c.), cömertliği ve ikram etmesi hasebiyle Kerim'dir. Bu ikram ve ihsanın her şeyi kuşatması; denizlerin diplerindeki balıklardan, gökyüzündeki kuşlara kadar her mahlukun bu ikrama mazhar olması hasebiyle ise hem Kerim'dir hem Vâsi' dir. Yine Yüce Allah (c.c.), bir kulunu affetmesi ve kusurlarını bağışlaması hasebiyle Gafurdur, Afuvdur. O kulu affettiği gibi, bütün günahkarları da affetmesi; affının ve mağfiretinin herkesi kuşatması hasebiyle ise hem Gafurdur hem Afuv'dur, hem de Vâsi' dir.

Yine Yüce Allah (c.c.), bir kuluna göz vermesi, dil vermesi, kulak vermesi ve her türlü aza ve cihazlarla onu donatması hasebiyle Rahim'dir. Bu rahmetin bütün varlıklarda gözükmesi, onlara da böyle muamele etmesi hasebiyle ise hem Rahim'dir hem Vâsi' dir. Yine Yüce Allah (c.c.), bizi görmesi hasebiyle Basir'dir. Bizi gördüğü gibi, bütün mahlukatını aynı anda görmesi; karanlık bir gecede, bir kayanın üzerindeki karıncanın dahi ondan gizlenememesi hasebiyle ise hem Basir'dir, hem Vâsi' dir. Yine Yüce Allah (c.c.), bizi duyması ve sesimizi işitmesi hasebiyle Semi'dir. Bizi işittiği o anda, bütün mahlukatının seslerini dahi işitmesi ve bir sesin başka bir sese mâni olmaması hasebiyle ise hem Semi'dir hem Vâsi' dir.

İnsana düşen El Vâsi' isminde Yüce Allah (c.c.)'ın azamet ve büyüklüğünü görmektir. Kul, bu azamet ve büyüklüğü tefekkür etmeli ve daha sonra tevazuuyla, hayret ve bağlılıkla secdesine kapanmalıdır. Yüce Allah (c.c.)'ın büyüklüğü karşısında küçülmeli; bu küçüklüğüyle birlikte, Allah (c.c.)'ın kendisini muhatap aldığı ve O'na kul olma şerefine ulaştığı için şükretmelidir.

İnsan, Allah (c.c.)'ın el Vâsi' isminin muhteşem bir tecellisidir. İçinde sayısız duygu, hayat, âlem barındıran insan kalbi, avuç içi kadar hacme sahiptir. Allah (c.c.)'ın el Vâsi' ismi ona öyle bir genişlik vermiştir ki anın, geçmişin ve geleceğin bilgisi kalbe sığmaktadır.

İşte insan gözü... Birer misket büyüklüğündeki gözlerimiz, sayısız görüntüyü algılamakta, anlamlandırmakta ve hafızaya aktarmaktadır. Kulak, dil, nöronlar, sinirler, hücreler... Örnekleri çoğaltabiliriz... Kimi gözle görülmeyecek kadar küçük, kimi avuç içi büyüklüğünde organlara, bunca geniş ve kapsayıcı işlem kapasitesi veren kimdir? Hiç şüphesiz El-Vâsi' olan Allah'tır.

El Vâsi' olan Allah (c.c.)'ın zıddına, insan olabildiğince sınırlıdır: Ömrü sınırlıdır, akli sınırlıdır, gücü sınırlıdır, mülkü sınırlıdır, kapasitesi sınırlıdır... Çoğu zaman bu sınırlar insanın ayağına dolanır, ona engel olur. İnsan, bu durumda kendi sınırlarına değil, el Vâsi' olanın genişliğine bakmalı ve O'ndan istemelidir. İnsanı müşkül durumda bırakan bir mesele olabilir. Okur, araştırır, dinler, sorar... Fakat sınırlı akli meseleyi anlayamayabilir. İşte bu zamanlarda el Vâsi' olan Allah (c.c.)'tan, anlayışını genişletmesini ve hikmetini arttırmasını istemelidir.

Rabbimizin rahmet ve lütfundan kendimiz ve mümin kardeşlerimiz için bol bol isteyelim. O'na güvenelim ve sığınalım, güvenimizde emin olalım tereddüt etmeyelim.

"Ey El-Vâsi' olan Rabbimiz! Şüphesiz ki sen ilmi, rahmeti, bağışlaması ve ihsanı geniş olansın. Dünyamız ve ahiretimiz için hayırlı olanı bize genişlet. Ey El-Vâsi'! Aile hayatımıza El-Vâsi' isminle tecelli et; evimizi, rızıkımızı, gönlümüzü genişlet. Bizi dinin için mücadele eden seçilmiş kullarından kıl. Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin el Vedûd esması “v-d-d (و د د)” kökünden türemektedir. “v-d-d” kökü, herhangi bir şeyi sevmek, onun olmasını istemek anlamına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Vedûd kelimesi ise sözlükte, çok seven, çok sevilen, sevimlye layık olan anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Vedûd kelimesi, salih kullarını seven, kulları tarafından sevilen ve kulları arasında sevgi kılan hem mahlûkatını seven hem de mahlukatı tarafından sevilen manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “v-d-d” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 29 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 4'ü isim formunda, 1'i sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 24 kelimenin tamamı ise, insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “İman edenler ve salih amellerde bulunanlar ise, Rahman (olan Allah), onlar için bir sevgi kılacaktır.” Meryem 96.

“O çok bağışlayandır, çok sevendir.” Bûrûc 14.

“Onda 'sükun bulup durulmanız' için, size kendi nefislerinizden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet kılması da, O'nun ayetlerindendir. Şüphesiz bunda, düşünebilen bir kavim için gerçekten ayetler vardır.” Rûm 21.

“Belki Allah, sizlerle onlardan kendilerine karşı düşmanlık besledikleriniz arasında bir sevgi-bağı kılar. Allah güç yetirendir. Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.” Mümtehhine 7.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Rabbimizden bağışlanma dileyin, sonra O'na tevbe edin. Gerçekten benim Rabbim, esirgeyendir, sevendir.” Hûd 90.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ey iman edenler, sizden olmayanları sırdaş edinmeyin. Onlar size kötülük ve zarar vermeye çalışırlar, size zorlu bir sıkıntı verecek şeyden hoşlanırlar. Buğz (ve düşmanlıkları) ağızlarından dışa vurmuştur, sinelerinin gizli tuttukları ise, daha büyüktür. Size ayetlerimizi açıkladık; belki akıl erdirirsiniz.” Âl-i İmrân 118.

“İçlerinde olup onlara namazı kıldırıldığında, onlardan bir grup, sizinle birlikte dursun ve silahlarını (yanlarına) alsın; böylece onlar secde ettiklerinde, arkalarınızda olsunlar. Namazlarını kılmayan diğer grup gelip sizinle namaz kılsınlar, onlar da 'korunma araçlarını' ve silahlarını alsınlar. Küfredenler, size apansız bir baskın yapabilmek için, sizin silahlarınızdan ve emtianız (erzak ve mühimmatınız)dan ayrılmış olmanızı isterler. Yağmur dolayısıyla bir güçlüğünüz varsa veya hastaysanız, silahlarınızı bırakmanızda size bir sorumluluk yoktur. Korunma tedbirlerinizi alın. Şüphesiz, Allah kafirler için aşağılatıcı bir azab hazırlamıştır.” Nisâ 102.

“Ve dediler ki: Kendi ilahlarınızı bırakmayın; bırakmayın ne Vedd'i, ne Suva'i, ne Yeğus'u, ne Ye'uk'u ve ne de Nesr'i.” Nûh 23.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Meryem 96., Rûm 21., Mümtehhine 7., Bûrûc 14.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Hûd 90.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Kâdir ile; Mümtehhine 7. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mümtehhine 7., Bûrûc 14.,

El Vedûd Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.), el Vedûd'dur, mahlûkatını sever. Bu sevmeye, Allah (c.c.)'ın zatına layık, yüce bir muhabbetir. Bizler Allah (c.c.)'ın, mahlûkatını sevdiğini bilir ve buna iman ederiz; ancak bu mukaddes ve münezze olan muhabbetin mahiyetini idrak edemeyiz. Rabbimizin kitabında buyurduğu üzere kimleri sevdiğini bilir ve o sevdiği kullardan olmaya çıkarılır.

Müminlerin Allah (c.c.)'a olan sevgileri, O'nun emirlerine olan itaatle ölçülmektedir. Allah (c.c.)'ın bizi sevmesi için bizim her şeyden çok O'nu sevmemiz gerekmektedir. Göndermiş olduğu resulleri, eşimizden, işimizden, vaktimizden ve malımızdan çok sevmeliyiz. Müminleri, İslam ve kardeşlik bağlarımızdan dolayı çok sevmeliyiz, çıkar menfaat ilişkisi gözetmemeliyiz. Müminler Allah (c.c.)'ı severler ve yalnızca O'nun hoşnutluğunu kazanmak için çalışırlar.

El Vedûd ismini tevhid etmenin alametlerinden biri de tercih yapmaktır. Tercih, nefsin arzuları ve el Vedûd'un istekleri karşı karşıya geldiğinde söz konusu olur. Her insan Rabbine olan sevgisi oranında O'nun rızasını kendi istek ve arzularına tercih eder. Şöyle söylemek de mümkündür: Kişi Allah (c.c.)'ın rızasını şahsi isteklerine tercih ettikçe Allah (c.c.)'ı sever, sevdikçe imanın tadına varır. İmandan tat aldıkça Rabbinin rızasını tercih etmesi kolaylaşır. Yani sevgi ve tercih arasında karşılıklı etkileşime dayalı bereketli bir döngü vardır.

Buna mukabil nefsin arzularını, el Vedûd olanın isteklerine tercih ederse, Allah (c.c.)'ı hakkıyla sevmemiştir. Bu yanlış tercihi nedeniyle de azaba uğraması an meselesidir.

Allah (c.c.) kullarını bir fitrat üzere yaratmıştır. İnsan, fitratı gereği kendisine iyilik yapan ve lütufta bulunanı sever, ilgi duyar. Buna binaen kulun Allah (c.c.)'ı sevmesinde şaşılacak bir şey yoktur. Çünkü Rabbi onu en güzel surette yaratmış, rızık vermiş, tüm kâinatı insana hizmetkâr kılmıştır. Doğal olarak fitratı küfür, şirk ve masiyetlerle (ısyan etmek) mühürlenmemiş her insan, Rabbinin sever.

Asıl şaşılacak olan Allah (c.c.)'ın kullarını sevmesidir. Çünkü insan, Rabbinin engin rahmeti ve sonsuz keremi karşısında olabildiğince nankör, unutkan, isyankâr, zalim, cahil ve acelecidir. İnsanın tüm bu olumsuz sıfatlarına rağmen Allah (c.c.) kullarına karşı el Vedûd'tur. Kullarını sever ve onlar tarafından sevilme ister.

Kul, el Vedûd'un himayesine girip te, O'nu tevhid ettiğinde O'nun sevdiği şeyleri sevmeye O'nun razı olduklarından razı olmaya başlar. Kulağı seçicidir. Her şeyi dinlemez. Allah'ın (c.c.) sevdiği Kur'ân'ı, zikri, faydalı ilmi, güzel sohbetleri dinler. Gözleri iffetlidir, kısıktır. Her şeye değil, Allah (c.c.)'ın sevip razı olduğu ve izin verdiklerine bakar. Yerde ve gökte yaratılmış ayetlere karşı kör değildir. Allah (c.c.)'ın gör dediği ayetleri görür. Elleri harama uzanmaz, faizi almaz, terazide hile yapmaz, Allah (c.c.)'ın hoşnut olmadığı şeyleri üretmez, Allah (c.c.)'ın razı olmadığı sözleşmeye imza atmaz, Allah (c.c.)'ın buğz ettiği şeyleri o elle tutmaz. Ayakları el Vedûd olan Allah (c.c.)'ın himayesi altındadır. Kötülüğe, fahşa ve münkere yürümez, Allah (c.c.)'ın kelimesini yüceltmeyen kavgalarda tozlanmaz, her fitnede ayakları kaymaz, kıyama durur, geceleri yorulur, zulmün ve zalimin karşısına dikilir kıyam hâlinde "Rabbim Allah'tır!" der...

Allah (c.c.) sevdiği kullarını müminlere sevimli kılar. Aynı şekilde sevdiği mümine kardeşlerini sevimli kılar. Allah (c.c.)'ın bize olan sevgisi oranında biz de mümin kardeşlerimizi severiz

Şu bir gerçektir ki rengi, dili, ırkı, kültürü, mizaç ve tabiatları farklı olan insanların/grupların birbirlerini sevmesi, hatta öz kardeşlerinden daha yakın bulması Allah (c.c.)'ın ayetlerinden bir ayaettir. Çünkü ilahi bir sevgi tecelli etmeden bu kadar zıddın tarih boyunca sergilediği ve hâlen sergilemeye devam ettiği kardeşlik mümkün olmazdı. El Vedûd ismiyle bizleri dininde kardeş kılan Allah (c.c.)'a hamdolsun.

"Ey Rabbimiz! Sen Vedûd'sun! Bizleri sev, zatını bizlere sevdire, imanı, salih ameli ve sevdiklerini bize sevdire. Rabbimiz! Sen Vedûd'sun. Kalplerimizi sevginle tertemiz kıl, razı olmadığın şeyleri yüreğimizden söküp at! Vedûd isminle yaralarımızı sar, sevgini ve yakınlığını bize hissettire. ! Allâhümme, Âmin."

El Mecîd (المجيد)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Mecîd esması “m-c-d (م ج د)” kökünden türemektedir. “m-c-d” kökü, geniş asalet ve şeref manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Mecîd kelimesi ise sözlükte, asil, şerefli, cömert olan, şan sahibi, iyi ahlaklı, nazik ve kerem sahibi anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Mecîd kelimesi, şan ve şeref sahibi, hayrı, ihsanı, keremi ve lütfu bol olan, her daim övülen, azamet ve kudretinden dolayı yaklaşılamayan, yüksek erdemlerinden, güzel işlerinden dolayı övülüp sevilen anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “m-c-d” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 4 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 2 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “(Melekler) dediler ki: Allah'ın emrine şaşıyor musun? Ey ev halkı! Allah'ın rahmeti ve bereketleri sizin üzerinizdedir. Şüphesiz ki O, övülmeye lâyıktır, cömerttir.” Hûd 73.

“Arş'in sahibidir, çok yücedir.” Bûrûc 15.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Kaf. Şerefli Kur'an'a andolsun.” Kâf 1.

“Hakikatte o (yalanladıkları, aslı) levh-i mahfuzda bulunan şerefli Kur'an'dır.” Bûrûc 21.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Hûd 73., Bûrûc 15.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Hamîd ile; **Hûd 73.** - Er Rahman, Er Rahim ile; **Hûd 73.**

El Mecîd Esmasına Dair Tasavvur

El Mecîd ismi şerifinin iki manası vardır. Birinci manası, cömert ve ihsanı çok olandır. İkinci manasıysa, şan ve şeref sahibi demektir. Allah-u Teala Mecîd'dir, cömerttir; ihsanı çok ve ikramı boldur. El Mecîd ismi şerifinin bu manası; Kerim, Vehhab ve Muhsin isimlerinin manasına benzemektedir. El Mecîd ismi şerifi, bu manasıyla, bütün nimetler üzerinde tecelli eder.

Bir sineğe iğne takmak, Mecîd isminin bir tecellisidir. Kuşa kanat vermek, Mecîd isminin bir tecellisidir. Ağaçları renk renk süslemek ve onların bütün ihtiyaçlarını karşılamak, Mecîd isminin bir tecellisidir. Balığa yüzgeç, kuşa kanat, file hortum vermek, yine Mecîd isminin bir tecellisidir. Bizlere hibe edilen göz, kulak, dil, kalp gibi bütün maddi cihazlar; duygu, muhabbet, akıl gibi bütün manevi latifeler, Mecîd isminin bir tecellisidir. Yediğimiz her nimette bu ismi şerif gözükmetedir. Bir elmanın üzerinde; domatesin yüzünde, ekmeğin, incirin, şeftalinin ve saymakla bitiremeyeceğimiz bütün nimetler üzerinde hep bu ismi şerifin mührü vardır. Sözüñ özü, bütün nimetler, Allah (c.c.)'ın cömertliğini ve ihsanının bolluğunu gösterirler. Bu cihetle de el Mecîd ismi şerifine işaret ederler. Bu makamda insanın vazifesi; her nimet üzerinde Allah (c.c.)'ın cömertliğini görmek ve Cenab-ı Hakk'ı el Mecîd ismiyle tefekkür ve zikretmektir...

Allah (c.c.) Mecîd'dir, şan ve şeref sahibidir. Zatında ve sıfatlarında pek yücedir. Varlığına erişilemez, yüceliği kemal noktaıdır, ulviyeti (yücelik) eşsiz ve benzersizdir. Mahlukatından dilediğine şan ve şeref verir. Kendilerine şan ve şeref verilmiş bütün kullar, el Mecîd isminin tecellisiyle bu şan ve şerefe sahip olmuşlardır. Onlarda gözükən şan ve şeref, onların zatı malı olmayıp, Mecîd ismini bir tecellisidir.

İnsan, başkaları tarafından görülmek/duyulmak, yani takdir edilmek ve beğenilmek ister. Masum bir bebeği düşünelim: Anne ve babasının onu fark etmesi için çırpınıp durur; çünkü Allah (c.c.) onu bu fıtratta yaratmıştır. İnsan büyüdükçe bu ihtiyaç da büyür. Zamanla beden yaşlansa da ruh, beğenilme ve takdir görme hususunda hep genç kalır.

Bu fıtrî duygu el Mecîd ismiyle terbiye edilmelidir. Aksi hâlde insanı saptırır; Rabbinin razı olmadığı yollara savurur. Peki, insan bu duyguyu nasıl terbiye edebilir?

Şeref, ancak el Mecîd olan Allah (c.c.)'ın yanındadır ve ancak O'nun sevdiği ve razı olduğu şeyler şeref ve itibar vesilesi olabilir. O'nun razı olmadığı, helal kılmadığı ve izin vermediği şeyler ise, insanların yanında kıymetli olsa da O'nun yanında kıymetsizdir. Kişiyi şeref sahibi yapmadığı gibi bilakis Allah (c.c.) katında alçaltır. Bu da şerefi doğru yerde aramamıza yardımcı olur.

Kulun bu konudaki sorumluluğu, Allah'ın şan ve şerefini gösteren mahluklar üzerinde tefekkür etmek; özellikle Allah'ın yüceliğine daha çok delalet eden yıldızlar, galaksiler, güneşler gibi büyük mahluklar üzerinde düşünmek ve Allah'ın şan ve şerefini bir nebze de olsa anlamaya çalışmaktır. Bir başka sorumlulukta Allah'ın bu ismiyle ahlaklanmaya çalışmalı, şeref sahibi olmalı ve iyi amellerle bu şerefi süslemelidir.

Kur'an bizim için şeref ve üstünlük kaynağıdır. İzzet ve şeref vesilesidir. Nimet ve ikram sebebidir. Kur'an'ın üzerimizdeki faydaları hem dünyaya hem ahirete yöneliktir.

Allah (c.c.)'ın şanı tüm kainatta kendini apaçık delillerle göstermektedir. O'nun şanının yüceliğini tanımayan hiçbir insan yoktur. O'nu inkar edenler, inanmıyoruz diyenler bile O'nun yarattıklarına şahit oldukları için aslında gücünü ve şanını tanıyıp bilirler. Ancak içlerindeki büyükleme arzusu sebebiyle inkar ederler. Bu sebeple, Mümin ve Müslümanlar dinlerinin selameti için her ne gerekiyor ise onu mutlaka yapmalı ve bu topluma kelime-i tevhid anlatmalıdır.

“Ey El Mecîd olan Rabbimiz! Sen; ihsanı bol, şeref sahibi ve her daim övgüyü ve tazimi hak edensin. Ey El Mecîd! Seni hakıyla tesbih etmeyi, şanına ve şerefine yakışır şekilde sana kulluk etmeyi bizlere kolaylaştır. Rabbimiz! Bizi geçici şeref ve itibar peşine düşmekten koru. El Mecîd isminle ve Mecid Kitab'ınla bizi şerefli kıl. Allâhümme, Âmin.”

Eş Şehîd – Eş Şâhîd (الشهيد)

Kök Anlamı: Rabbimizin Eş Şehîd esması “ş-h-d (ش ه د)” kökünden türemektedir. “ş-h-d” kökü, görmek, hazır olmak manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Şehîd kelimesi ise sözlükte, kesin olarak bilen, bildiğini haber verme noktasında kendisine güvenilen kimse anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise eş Şehîd ve eş Şâhîd kelimeleri, her şeye şahit olarak bilen, tanıklığı mutlak ve sınırsız olan; hiçbir şey kendisinden gizli kalmayan manalarına gelmektedir. Eş Şehîd ve eş Şâhîd kelimeleri anlam sahası bakımından birbirine yakındır. İki isim arasındaki fark eş Şehîd, mübalağa ile ism-i faildir ve eş Şâhîd isminden daha zengin bir muhtevaya (içerik) sahiptir. Bu bağlamda eş Şehîd ismi, duyular ötesini de manaya katmaktadır.

Kur'an Bağlamında: “ş-h-d” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 160 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 11'i isim formunda, 10'u sıfat formunda, 5'i fiil formunda gelirken, 9'u da Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 125 kelimenin ise, 11 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 114'ü de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Ki O (Allah), göklerin ve yerin mülkü O'nundur. Allah, her şeyin üzerinde şahid olandır.” Bûrûc 9.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Allah, hepsini dirilteceği gün, onlara neler yaptıklarını haber verecektir. Allah, onları (yaptıklarıyla bir bir) saymıştır; onlar ise onu unutmuşlardır. Allah her şeye şahid olandır.” Mücâdele 6.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Allah, gerçekten kendisinden başka ilah olmadığına şahitlik etti; melekler ve ilim sahipleri de O'ndan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. Aziz ve Hâkim olan O'ndan başka ilah yoktur.” Âl-i İmrân 18.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “Gaybı ve müşahede edilebileni bilendir; ortak koştuklarından yücedir.” Mü'minûn 92.

Resul/Resullere Isnatla; “Böylece biz sizi, insanlara şahid (ve örnek) olmanız için orta (vasat) bir ümmet kıldık; Peygamber de üzerinizde şahid olsun. Senin üzerinde bulunduğun (yönü, Kâbe'yi) kible yapmamız, elçiye uyanları, topukları üzerinde gerisin geri dönenlerden ayırt etmek içindir. Doğrusu (bu,) Allah'ın hidayete ilettiklerinin dışında kalanlar için büyük (bir yük)tür. Allah, imanınızı boşa çıkaracak değildir. Şüphesiz, Allah, insanlara şefkat edendir, esirgeyendir.” Bakara 143.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “(Yusuf) Dedi ki: 'Onun kendisi benden murad almak istedi.' Kadının yakınlarından bir şahid şahitlik etti: 'Eğer onun gömleği ön taraftan yırtılmışsa bu durumda kadın doğruyu söylemiştir, kendisi ise yalan söyleyenlerdendir.’” Yûsuf 26.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Âl-i İmrân 81., Âl-i İmrân 98., Nisâ 33., Nisâ 79., Nisâ 166.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Yûnus 29., Yûnus 46., Ra'd 43., İsrâ 96., Hac 17., Ahzâb 55.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Âl-i İmrân 18., Nisâ 166., Tevbe 107., Haşr 11., Münâfikûn 1.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; En'âm 73., Tevbe 94., Tevbe 105., Mü'minûn 92., Secde 6., Zümer 46.,

Birlikte Geldiği Esmalar; **El Habîr;** En'âm 76., Tevbe 94., İsrâ 96.; **El Fâtır;** Zümer 46.; **El Vâhid;** En'âm 19.; **El Aziz;** Âl-i İmrân 18., Secde 6., Teğâbun 18.; **El Âlîm;** Nisâ 166., Tevbe 105., Ankebût 52., Secde 6., Zümer 46., Ahkâf 8., Haşr 22., Cum'a 8., Münâfikûn 1., Teğâbun 18.; **El Hâdî;** Fetih 28.; **El Kâfi;** Nisâ 79., Nisâ 166., ...

Eş Şehîd – Eş Şâhid Esmalarına Dair Tasavvur

Allah (c.c.)'in ismi olarak Şehîd, sonsuz ve sınırsız, eşsiz ve benzersiz ilahi tanıklığa delalet eder. Şehîd olan Allah (c.c.)'in şahitliği yalnızca görüneni değil görünmeyi de, yalnızca bilineni değil bilinmeyi de, yalnızca açtakinin değil gizlidekini de, yalnızca maddi olanı değil manevi olanı da, yalnızca organların eylemlerini değil kalbin ve aklın eylemlerini de kapsar.

Allah (c.c.)'in şahitliğine vurgu, insanı dürüst olmaya davet eden bir işleve sahiptir. Zira insan bazen kendi vicdanına karşı bile yalan söylemeye yeltenir. Vicdanı kendisine doğruyu söyler, o kendi vicdanını tasdik etmek yerine susturmayı tercih eder. Kendi hakikatinden dahi böylesine kaçan insana, hakikatten asla kaçılmayacağını öğretmenin bir yolu olmalı. İşte Allah (c.c.)'in eş Şehîd ismine imanın hakikati budur.

Allah (c.c.)'in "Şehîd" ismi, O'nun adaletini ifade eder. Allah (c.c.), her şeyi gördüğü ve tanıklık ettiği için, insanların yaptıkları eylemleri eksiksiz bir şekilde değerlendirir ve adil bir şekilde hüküm verir.

Allah (c.c.)'in eş Şehîd isminin anlamını kavrayan bir mümin, hiçbir zaman yalnız bulunmadığını, Allah (c.c.)'in ona her şey den daha yakın olduğunu, her an onu gördüğünü bilir. Rabbimizin bizim gizli olduklarını zannettiklerimiz de dâhil her şey den haberdar olduğunun, gizli açık her şeyi bildiğinin farkına varır. Böyle bir mümin eğer Allah (c.c.)'in yasakladığı bir şeyi yapıyor veya buna niyet ediyorsa, derhal ondan vazgeçmeye çalışır. Allah (c.c.)'in her an her şeye şahit olduğunu anladığı için, yalnız başına kaldığı zamanlar da bile kendini kontrol eder, en çok hayâ edilecek ve sakınılacak varlığın Allah (c.c.) olduğunu bilir ve bu bilincini davranışlarına ve niyetlerine yansır.

Bununla birlikte; İslam'da, dua ve niyazlarda "Şehîd" ismi, Allah (c.c.)'in duyduğu ve her şeye şahit olduğu anlamına gelir. Müminler dua ettiklerinde veya dileklerde bulunduklarında, Allah (c.c.)'in onları gördüğünü ve isteklerini işittiğini bilirler.

Allah (c.c.) yolunda öldürülen her şehit, Eş-Şehîd isminin bir tecellisidir. Şehîd; canını davasına şahit kılan, yaşamı ve ölümüyle "Bu, uğruna ölünecek bir davadır." diyen kimsedir. Bir davanın hak olduğunu anlatabilecek daha etkili hiçbir yol yoktur; çünkü insanın sahip olduğu en değerli şey hayatıdır ve her insan yaşama tutkuyla bağlıdır. Şehit, canını ortaya koyarak bu algıyı ters yüz eder. Şehadetiyle tevhidin değerine şahitlik eder ve şöyle demiş olur: "Tevhid, yaşamak da dâhil her şeyden daha değerlidir!"

İlave olarak eş Şehîd esmasını nüzul sürecine ve risâlet ortamına göre değerlendirecek olursak, hem Mekke hem de Medine dönemlerinde aşağı yukarı eşit sayıda gelmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde Mekke döneminde vurgunun, müşrikler tarafından müminlere yapılanlara ve onların buna karşı yaptıklarına Allah (c.c.)'in şahit olması; Medine döneminde ise vurgunun, müminlerin başkalarına yaptıklarına şahit olmasıdır. Zira Mekke muhalefetle imtihan, Medine iktidarla imtihan dönemidir.

Rabbimizin eş Şehîd esması, el Âlîm ve el Habîr esmaları ile benzerlik gösterse de aralarında farklar mevcuttur. Şu şekilde izah etmek gerekirse; İlim mutlak olarak nazara alındığında Allah (c.c.) el Âlîm 'dir. İlim gayba izafe edildiğinde, yani Allah (c.c.)'ın, gaybı bildiğinden bahsedildiğinde Allah (c.c.) el Habîr 'dir. İlim zahiri işlere izafe edildiğinde, yani Allah (c.c.)'ın, görünen eşyayı bildiğinden bahsedildiğindeyse Allah (c.c.) eş Şehîd 'dir. Örneğin, Allah (c.c.) beni bilmesiyle el Âlîm 'dir; kalbimden geçenleri bilmesiyle el Habîr 'dir; zahiri işlerimi bilmesiyle de eş Şehîd 'tir.

"Ey Şehîd olan Rabbimiz, bizlere Senin her şeye şahit olduğunu bilerek yaşama şuru ihsan et! Şehîd esması ile tüm kainatı kuşatan Rabbimiz, bizleri, hayatını imanına şahit kılanlardan eyle! Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Hakk esması “h-k-k (ح ق ك)” kökünden türemektedir. “h-k-k” kökü, uygunluk ve uyumluluk manalarına gelmektedir. Geniş bir anlam sahasına sahip olan h-k-k bu bağlamda farklı manaları da muhtevasında barındırmaktadır.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Hakk kelimesi ise sözlükte, gerçek, doğru ve sabit olmak, gerekli ve lâyik olmak, olabilirlik niteliği taşımak, sürekli var olmak, gerçeğe uygun bulunmak; bir şeyi sabit ve gerekli kılmak anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Hakk kelimesi, bizzat ve sürekli olarak var olan, gerçekliği mevcut bulunan, varlığı ve ulûhiyyeti fiilen tahakkuk eden, kulluğu hak eden, doğrunun/hakkın kaynağı olan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-k-k” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 287 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 46'sı isim formunda, 4'ü fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 237 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Sonra gerçek mevlaları olan Allah'a döndürülürler. Haberiniz olsun; hüküm yalnızca O'nundur. Ve O, hesap görenlerin en süratli olanıdır.” En'âm 62.

“O, gökleri ve yeri hak olarak yaratandır. O'nun 'ol' dediği gün (her şey) olur, O'nun sözü haktır. Sur'a üfürüldüğü gün, mülk O'nundur. O, gaybı ve müşahade edilebileni bilendir. O, hüküm ve hikmet sahibi olandır, haberdar olandır.” En'âm 73.

“Hiç şüphesiz Allah, mü'minlerden -karşılığında onlara mutlaka cenneti vermek üzere- canlarını ve mallarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşır, öldürürler ve öldürülürler; (bu,) Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da O'nun üzerine gerçek olan bir vaa'dir. Allah'tan daha çok ah'dine vefa gösterecek olan kimdir? Şu halde yaptığınız bu alışverişten dolayı sevinip-müjdeleyiniz. İşte 'büyük kurtuluş ve mutluluk' budur.” Tevbe 111.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Senin Rabbinin kafirler üzerindeki: 'Gerçekten onlar ateşin halkıdır' sözü böylece hak oldu.” Mü'min 6.

“Hani Allah, iki topluluktan birinin muhakkak sizin olacağını vadedmişti; siz de güçsüz olanın sizin olmasını istiyordunuz. Oysa Allah, sözleriyle hakkin ve inkâr edenlerin arkasını kesmek (kökünü kurutmak) istiyordu.” Enfâl 7.

“Allah, suçlu-günahkarlar istemese de, hakki (hak olarak) kendi kelimeleriyle gerçekleştirecektir.” Yûnus 82.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Şüphesiz Allah, bir sivrisineği de ondan üstün olanı da, (herhangi bir şeyi) örnek vermekten çekinmez. Böylece iman edenler, kuşkusuz bunun Rablerinden gelen bir gerçek olduğunu bilirler; inkâr edenler ise, 'Allah, bu örnekle neyi amaçlamış?' derler. (Oysa Allah,) Bununla birçoğunu saptırır, birçoğunu da hidayete erdirir. Ancak O, fasıklardan başkasını saptırmaz.” Bakara 26.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; En'âm 62., En'âm 73., En'âm 73., Enfâl 7., Tevbe 111., Yûnus 4.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Enfâl 7., Yûnus 82., Mü'min 6., Şûrâ 24.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Habîr ile; En'âm 73.; Eş Şehîd ile; En'âm 73.; El Kâdir ile; Yûnus 5., Hac 6.; En Nûr ile; Yûnus 5., Zümer 69.; El Velî ile; Yûnus 30., Kehf 44.; El Hâdî ile; Yûnus 35., Ahzâb 4.; El Kebîr, El Mûtekebbir ile; Hac 62., Lokman 30.; El Kerîm ile; Mü'minûn 116.; El Mûbîn ile; Nûr 25., ...

El Hakk Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.)'ın zâtı hak olduğu gibi O'ndan gelen ve O'na rücû eden her şey de haktır; ayrıca emrettiği ve yasakladığı hususlar uyarınca hareket etmek de, kullar için haktır yani gereklidir.

Kur'an'da Allah (c.c.)'a istinaden müstakil ve mükerrer (tekrar) olarak gelir. Mutlak ve sonsuz gerçek, hakkı ile hak, hakikatin eşsiz ve benzersiz kaynağı, varlığını ispata ihtiyaç duymayacak kadar hakikat olan zat demektir.

El Hakk ancak Allah (c.c.) için kullanılır. Mutlak gerçeğe tekabül eder. Allah (c.c.) mutlak hakikattir. Kendisine kulluk edilmeye layık olan sadece O'dur. Teklik, eşsizlik, benzersizlik, mükemmellik, kusursuzluk, sonsuzluk, mutlaklık sadece O'nun hakkıdır. O'ndan başkasının hakkı ona boyun eğmektir. O'ndan başkasının hakkı O'na kul olmaktır.

Allah (c.c.) insanı sorumlu/mükellef bir varlık olarak yaratmıştır. Sorumluluklar, insanın lehte ve aleyhte olan haklarıyla ifade edilir. Allah (c.c.) hakkı, ebeveyn hakkı, akraba hakkı, karı koca hakkı, komşu hakkı, yoksul hakkı, kadın erkek hakkı, işçi işveren hakkı... Bu tür sorumlulukları/karşılıklı hakları belirleyen, el Hakk olan Allah (c.c.)'tır.

Mümin; iyilik ve takva, esenlik ve huzur üzere bir hayat inşa edebilmek için hakları şeriatan öğrenmeli, uygulamak için gayret göstermelidir. "Rabbime, eşime, çocuklarıma, komşuma, kardeşlerime... karşı sorumluluklarım nelerdir?" "Onların benim üzerimdeki hakları nelerdir?" Bu soruların cevabını Kitab'a ve sahih sünnete sormalıdır. Geleneğe/örfe, "izm"lerin belirlediği hak hukuk anlayışına, modern cahiliyenin dayattığı haklara karşı da bilinçli olmalıdır.

Hak ile batıl, tam anlamıyla birbirlerinin zıddı durumlardır. Aralarında ortak bir nokta ya da gri bir alan yoktur. Bir şey ya haktır ya da batıl. İçine küçücük bir batıl karışmış şey, hak olma özelliğini yitirir. O, artık içine batıl karıştırılmış, hakkı gizleyen bir batıl olmuştur.

Batıl, suyun üzerindeki köpük gibi ya da kullanıma hazır hâle gelmesi için ateşte şekil verilen maden üzerinde açığa çıkan köpük gibidir. Kendisi asıl değildir. Belli bir durum nedeniyle ortaya çıkmıştır. Kendisini ortaya çıkaran şartlar son bulduğunda –ki arızı olması nedeniyle buna mahkûmdur- o da yok olacak ve ondan geriye eser kalmayacaktır. Hak ise asıldır. Hayatın idamesi için varlığı zorunludur. Üstünü köpük kaplayıp görünmesine engel olsa da, köpük tabakası yok olacak ve altında yatan hakikat açığa çıkacaktır. İnsanlar onunla muamele ettikçe köpüğün sadece göze hitap ettiğini, hayatın zaruri ihtiyaçlarını karşılamadığını, insanın rahatını da sağlamadığını görecektir ve faydalı olana, yani suyun ve maddenin bizzat kendisine yönelecektir. Evet, batıl köpük gibidir. Bazı zamanlarda debdebesi, ihtişamı ve etrafında topladığı, hevasını ilah edinmiş kalabalıklarla göz boyayabilir; kulakları ve hisleri yanıltabilir. Firavun sihirbazlarının gözleri boyadığı, cahiliye şairlerinin duyguları yanılttığı, İsa (a.s.) döneminde tıpçıların bilimle insanları etkiledikleri gibi...

Hak, içinde hiçbir kapalılık olmayan ve her tabakadan insanın zorlanmadan anlayabileceği hakikattir. Hak, tektir ve çeşitlenmez. Bir olan hakkın dışındaki tüm yollar üzerinde şeytanlar vardır ve bu yollar, insanları sırat-ı müstakim den saptıran yollardır. Batıla mücadele etmeyen, şeklen hakka benzese de hak değildir ve batıl, hakkın karşısında yok olmaya mahkûmdur.

***"Allah'ım! Sana hamdolsun. Sen göklerin ve yerin nurusun. Sana hamdolsun. Sen göklerin ve yerin işlerini düzenleyen, idare edensin. Sana hamdolsun. Sen göklerin, yerin ve içindekilerin Rabbisin. Sen haksın. Vaadin haktır. Sözün haktır. Seninle karşılaşma haktır. Cennet haktır. Cehennem haktır. Nebiler haktır. Kıyamet haktır. Allah'ım! Sana teslim oldum. Sana iman ettim. Yalnızca sana tevekkül ettim. Yalnızca sana muhakeme oldum. Geçmişte yaptığım, gelecekte yapacağım, gizliden yaptığım ve açtından yaptığım günahlarımı başışla. Sen benim ilah'ımsın. Senden başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur."* (Buhari, Müslim)**

El Vekîl (الوكيل)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Vekîl esması “v-k-l (و ك ل)” kökünden türemektedir. “v-k-l” kökü, güvenmek, işinin görülmesini başkasına havale etmek manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Vekîl kelimesi ise sözlükte, işin havale edildiği kimse, biri adına bir işi üstlenen, temsilci anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Vekîl kelimesi, kulların işini üstlenen, kendine tevekkül edenleri sahiplenen, işler kendisine havale edilen, bütün yaratıkların işlerinin görülmesinde güvenilir dayanan, bu konuda tam yeterli olan varlık manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “v-k-l” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 70 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 14'ü isim formunda gelirken, 1'i de Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 55 kelimenin ise, 5 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 50'si de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “«Başüstüne» derler, ama yanından ayrılınca onlardan bir kısmı, senin dediğinden başkasını gizlice kurar. Allah da onların gizlice kurduklarını yazar. Sen onlara aldırma ve Allah'a dayan; sana vekîl olarak Allah yeter.” Nisa 81.

“Ey ehl-i kitap! Dininizde aşırı gitmeyin ve Allah hakkında, gerçekten başkasını söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesîh, ancak Allah'ın reslûdûr, (o) Allah'ın, Meryem'e ulaştırdığı «kûn: Ol» kelimesi(nin eseri)dir, O'ndan bir ruhtur. (O'nun tarafından gönderilmiş, yahut teyit edilmiş, yahut da Cebrail tarafından üfürülmüş bir ruhtur). Şu halde Allah'a ve peygamberlerine iman edin. «(Tanrı) üçtür» demeyin, sizin için hayırlı olmak üzere bundan vazgeçin. Allah ancak bir tek Allah'tır. O, çocuğu olmaktan münezzehtir. Gökte ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. Vekîl olarak Allah yeter.” Nisâ 171.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet; başışlanmaları için dua et; iş hakkında onlara danış. Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever.” Âl-i İmrân 159.

Resul/Resullere Isnatla; “Dedi ki: Ey kavmim! Eğer benim, Rabbim tarafından (verilmiş) apaçık bir delilim varsa ve O bana tarafından güzel bir rızık vermişse buna ne dersiniz? Size yasak ettiğim şeylerin aksini yaparak size aykırı davranmam istemiyorum. Ben sadece gücümün yettiği kadar ıslah etmek istiyorum. Fakat başarmam ancak Allah'ın yardımı iledir. Yalnız O'na dayandım ve yalnız O'na döneceğim.” Hûd 88.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “İbrahim'de ve onunla beraber olanlarda, sizin için gerçekten güzel bir örnek vardır. Onlar kavimlerine demişlerdi ki: «Biz sizden ve Allah'ı bırakıp taptıklarınızdan uzağız. Sizi tanımıyoruz. Siz bir tek Allah'a inanıncaya kadar, sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve öfke belirmiştir.» Şu kadar var ki, İbrahim babasına: «Andolsun senin için mağfiret dileyeceğim. Fakat Allah'tan sana gelecek herhangi bir şeyi önlemeye gücüm yetmez» demişti. (O müminler şöyle dediler:) Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır.” Mümteherine 4.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Âl-i İmrân 173., Nisâ 81., Nisâ 132., Nisâ 171., En'âm 102.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Âl-i İmrân 159.

Birlikte Geldiği Esmalar; El Vâhid ile; Nisâ 171. – El Kâfi ile; Nisâ 81., Nisâ 132., Nisâ 171., İsrâ 65., Ahzâb 3., Ahzâb 48.; El Hasib ile; Âl-i İmrân 173. – El Halik ile; En'âm 102., Zümer 62. – Er Rabb ile; En'âm 102.,

El Vekîl Esmasına Dair Tasavvur

Yüce Allah (c.c.), her şeyin üzerinde mutlak yetki sahibi, zerreden evrene bütün varlığı sevk ve idare eden, en küçüktен en büyüğe her işi üstlenen ve hakkıyla yürütenidir. Dolayısıyla her şey O'nun el Vekîl isminin tecellisidir. Canlı ve cansız her şey, O'na emanet edilmiştir. Her varlık lisanı hâliyle "Rabbim! Kendimi sana emanet ettim, sen benim vekilimsin." demektedir.

Uçsuz bucaksız evren, insanın anlamakta dahi zorlandığı devasa sema âlemi... Allah (c.c.)'a emanet edilmiş ve Allah (c.c.) "Vekîl" kılınmıştır. Hiçbir insan sabah uyandığında "Acaba güneş vaktini şaşırp erken doğmuş olabilir mi?" diye sormamaktadır. İlginçtir, her şeyden kuşku duyan ve her işini sağlama almaya çalışan modern insan, tamamen Allah (c.c.)'ın vekâletinde olan Güneş, Ay, gece, gündüz vb. şeylerden kuşku duymamakta, evrenin bir saat gibi dakik işleyişine gönül rahatlığıyla ayak uydurmaktadır. İnsanın veya inancının her insan fitri olarak bu konularda mutmaindir. Peki, bunun sebebi nedir? Çünkü mezkûr (anılan) olaylarda insanın hiçbir dahli yoktur, el Vekîl olan Allah (c.c.)'a emanet edilmiştir. Görebilen insan için, hayatın her alanında el Vekîl ismi tecelli etmektedir. Bu maddi-dünyevi işlerde olduğu gibi manevi-dinî işlerde de böyledir. Toprağa tohum bırakan çiftçi ile kalplere tevhid tohumu bırakan bir davetçi arasında fark yoktur. Her ikisi de elinden geleni ortaya koymakla birlikte, çabalarını Allah (c.c.)'a emanet etmiş ve O'nu "Vekîl" tayin etmiştir.

Âleme dikkatle baktığımızda el Vekîl isminin tecellilerini tüm âlemde görebiliriz. Bitkiler hayatlarını devam ettirmek için ne kadar şeye muhtaçlar ve muhtaç oldukları şeylere ulaşmaktan ne kadar acizler. Halleriyle tevekkül edip Allah (c.c.)'ı vekil edinmişler. El Vekîl olan Rableri minerallerle dolu toprağı altlarına sermiş. Güneşi bir lamba gibi başlarında tutmuş. Bulutları bir çeşme gibi üzerlerinde gezdirmiştir. Tüm bitkilerin ağaçların çiçeklerin ve tohumların vekili ancak Allah (c.c.)'tır.

Hayvanlar âleminde, yerdeki karıncadan, gökte uçan kuşlara; denizlerin içindeki balıklardan, fillere gergedanlara kadar her biri hayatlarını sürdürmek için lazım olan rızık konusunda aciz ve fakirdirler. İşte bu aciz olmalarına karşı öyle bir tevekkül etmişlerdir ki el Vekîl olan Rableri şu yeryüzünü onlara bir sofraya yapmış ve umulmadık yerlerden onları rızıklandırmıştır.

İnsan ise daha anne karnında en aciz ve muhtaç bir halde iken Allah (c.c.) ona kefil olmuş onu o dar âlemde en güzel bir şekilde idare edip şu dünya âlemine çıkarmış, dünyaya geldiğinde aciz olmasına rağmen anne babasını ona hizmetkâr kılp onu en güzel şekilde besleyip büyüttüştür. Ne vakit insan büyüyp kendi işlerini çevirecek bir hale gelip ben kendime yeterim dediğinde Allah (c.c.)'ı vekil tutmamanın ve ona tevekkül etmemenin bedelini, yaşadığı imtihanlar karşısında titreyip hayat yükünün altında ezilmekle ödemiştir.

Demek insanı bu isme ulaştıran şey kulun önce aczini bilmesi ve ihtiyaç sahibi olduğunu bilmesidir. Ta ki yapmaktan aciz olduğu, takat getiremediği şeyler karşısında sonsuz kudret ve rahmet sahibi olan Allah (c.c.)'a dayansın ve el Vekîl isminin kapısını çalıp O'na tevekkül edip güvensin. Çarelerin tükendiği yerde kendini yalnız hissetmemeli işlerini kendisine bırakanların isteklerini en iyi şekilde yerine getiren el Vekîl ismiyle bir Rabbi olduğunu bilip **"Hasbünallahî ve nimel vekil"** Allah (c.c.) bize yeter, O ne güzel vekildir diyerek ona dayanmalıdır.

Allah (c.c.), iman sahibi olan, samimi kullarına karşılaştıkları her türlü durum ve şartta kendisine güvenmelerini söyler. Allah (c.c.)'ın elçileri karşılaştıkları tüm zorluklarda sadece Allah (c.c.)'ı vekil tutmuşlar, ümitsizliğe kapılmamışlardır. Allah (c.c.) kendisini dost edinmiş, sabırlı ve kararlı müminlere yalnızca Rablerine güvendikleri için yardım etmiştir. Bu bağlamda bizlerin üzerine düşen sorumlulukta, bütün görevlerimizi tamamıyla yerine getirip, işin sonucunu Allah (c.c.)'a havale etmek, O'na güvenmek olmalıdır. Çünkü Allah (c.c.) kendi yapacağını güzel bir şekilde yapan kullarına vekil olmuştur.

"Ey El Vekil olan Rabbim! Sen tüm varlığın ve mümin kullarının dostu ve vekilisin. Her hayrın hazinesi senin yanında olduğu gibi tevekkül hazineleri de senin katındadır. Bizlere hikmetle dolu kararlar alan, yalnızca seni vekil edinen, her işlerinde sana tevekkül eden ve tevekkülleriyle sana yakın olan kullardan eyle! Âmin."

El Kavî (القوي)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Kavî esması “k-v-y (ق و ي)” kökünden türemektedir. “k-v-y” kökü, yapabilme, hakim olma, bir varlıktaki potansiyel enerji, gizli güç, gizli yapı manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Kavî kelimesi ise sözlükte, güçlü olmak, gücü yetmek, bir işi gerçekleştirmek için aklın ve bedenle yeterli olmak anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Kavî kelimesi, çok güçlü, kadir ve kuvveti tam olan, asla acizliği bulunmayan, eşsiz ve sınırsız kuvvet sahibi; kuvvetiyle müminleri aziz, kâfirleri zelil kılan ve kullarından dilediğine kuvvet veren anlamlarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “k-v-y” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 42 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 12’si isim formunda, 2’si sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 28 kelimenin ise, 2 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 26’sı de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Onlar, yalnızca; 'Rabbimiz Allah'tır' demelerinden dolayı, haksız yere yurtlarından sürgün edilip çıkarıldılar. Eğer Allah'ın, insanların kimini kimiyle defetmesi (yenilgiye uğratması) olmasaydı, manastırlar, kiliseler, havralar ve içinde Allah'ın isminin çokça anıldığı mescidler, muhakkak yıkılır giderdi. Allah kendi (dini)ne yardım edenlere kesin olarak yardım eder. Şüphesiz Allah güçlüdür, üstündür.” Hac 40.

“Hiç şüphesiz, rızık veren O, metin kuvvet sahibi olan Allah'tır.” Zâriyât 58.

“Ad (kavmin) e gelince; onlar yeryüzünde haksız yere büyüklendiler ve dediler ki: 'Kuvvet bakımından bizden daha üstünü kimmiş?' Onlar, gerçekten kendilerini yaratan Allah'ı görmediler mi? O, kuvvet bakımından kendilerinden daha üstündür. Oysa onlar, bizim ayetlerimizi (bilerek) inkar ediyorlardı.” Fussilet 15.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; “Andolsun, Biz elçilerimizi apaçık belgelerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye, onlarla birlikte kitabı ve mizanı indirdik. Ve kendisine çetin bir sertlik ve insanlar için (çeşitli) yararlar bulunan demiri indirdik; öyle ki Allah, kendisine ve elçilerine gayb ile (görmedikleri halde) kimlerin yardım edeceğini bilsin (ortaya çıkarsın). Şüphesiz Allah, büyük kuvvet sahibidir, üstün olandır.” Hadîd 25.

“Allah, yazmıştır: 'Andolsun, ben galip geleceğim ve elçilerim de.' Gerçekten Allah, en büyük kuvvet sahibidir, güçlü ve üstün olandır.” Mücadele 21.

Resul/Resullere Isnatla; “Dedi ki: 'Size yetecek gücüm olsaydı veya sağlam bir yere sığınabilseydim.'” Hûd 80.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Sizden misak almış ve Tur'u üstünüze yükseltmişik (ve demiştik ki: 'Size verdiğimiz kuvvetle yapışın ve onda olanı (hükümleri sürekli) hatırlayın, ki sakınasınız.'” Bakara 63.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Bakara 165., Enfâl 52., Hûd 66., Hac 40., Hac 74., Rûm 54.,

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; Hadîd 25., Mücadele 21.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; **El Azîz;** Hûd 66., Hac 40., Hac 74., Ahzâb 25., Şûrâ 19., Hadîd 25., Mücadele 21.; **El Kâdir;** Hac 74., Rûm 54.; **El Âlîm;** Rûm 54., Hadîd 25.; **El Latîf;** Şûrâ 19.; **Er Rezzâk;** Şûrâ 19., Zâriyât 58.; **El Kâfi;** Ahzâb 25.; **El Câmî;** Bakara 165.; **En Nasir;** Hac 39.

El Kavî Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.) el Kavî'dir. O'nun kuvveti ölçülebilen ve kıyaslanabilen bir kuvvet değildir. O'nun kuvveti sınırları olan ve sınıflandırılabilir bir kuvvet de değildir. Kâinat, O'nun kuvvetinin büyüklüğünün eşsiz ve benzersiz delilidir.

El Kavî ismi insana tevazu telkin eder. Allah (c.c.)'ın el Kavî ismine iman ne kadar kavî olursa insan o kadar tevazu sahibi olur. İnsan ne kadar mütevazî olursa güç tutkusundan o kadar uzak olur. Tam bu noktada tevazu, sahibi için gizli bir güce dönüşür. İşte o zaman "kim tevazu gösterirse Allah (c.c.) onu yüceltir, kim de kibirlenirse Allah (c.c.) onu alçaltır" sözü tecelli eder. Zira tevazu haddini bilmektir. Güç tutkusu haddini bilmeyenlerin tezahürlerindendir. Güç tutkusunun esir aldığı biri, giderek güce tapınmaya başlar. Sonunda da kendini şirk bataklığında bulur.

El Kavî olan Allah (c.c.) esmasıyla insana şahsiyet kazandırmaktadır. Şahsiyet sahibi olmak kendini bilmekle başlar. Kendini bilmek sadece gücün farkına varmak değil, asıl sınırlarının farkına varmaktır. Sınırlarının farkında olmak insanı güçlü kılar. Zira kendini bilenler sınırlarının farkında olurlar. Sınırlarının farkında olanlar zaafalarını ve zayıf yanlarını bilirler. Bunları bilenler ise kendilerine zarar verecek şeylerden sakınırlar. Sakınanlar el Kavî olan Allah (c.c.) tarafından korunurlar.

İnsanın anlaması gereken; Atomlardan galaksilere kadar her şeyin, O sonsuz kudrete karşı itaatlerini görüp, bunun neticesinde O sonsuz kudret karşısında secdeye kapanmaktır. Yine insan kendine bakmalı kendi aczini görüp hissederek, sonsuz kudret sahibi olan Rabbine dayanmalıdır.

O sonsuz kudreti tanımayıp Allah (c.c.)'a ve Resul/Nebilerine savaş açan kavimlerin nasıl helak olduğunu görüp ibret almalı. Bir mikroba yenik düşecek kadar acizken, işlediği günahlarla nasıl bir zata karşı geldiğini bilip titremeli. Hemen ayılıp, tövbe etmelidir. Günahları sebebiyle Allah (c.c.)'ın her an onu yakalayıp azap edebileceğini unutmamalıdır.

O'nun kudreti de diğer sıfatları gibi ezeli ve ebedidir. Yüce Allah (c.c.) kayıtsız ve şartsız her şeye gücü yetendir. Bizler Allah (c.c.)'ın yanında kendimizi güç ve kuvvet sahibi görmemeliyiz. Allah (c.c.) ile güç yarışına girmemeliyiz. Dünyada sahte güç sahiplerinin karşısında eğilmemeliyiz. Onlardan bir menfaat ve beklenti içine girmemeliyiz. Kafirlerden korkmadan Allah (c.c.)'ın dinine davet etmeliyiz. Allah (c.c.)'ın dinin yardımcıları olmalıyız. Allah (c.c.)'ın dilediğinde tek bir fırtınayla tüm mallarını yok edeceğini, şiddetli yağmurla ekinlerini helak edeceğini, elindeki tüm gücü serveti yok edeceğini unutan toplumlar tarih boyunca helak olmuşlardır. (Bahçe Sahipleri)

Mümin için, el Kavî olan Allah (c.c.)'tır. O'nun dışında bir kuvvet kaynağı yoktur. Mal, sayı ve teknolojik imkânlar sadece yapay ve geçici bir gücü temsil eder. Allah (c.c.)'ın gücü karşısında hiçbir hükmü yoktur. Bu nedenle Müslim, dünyevi güce göre saf tutmaz, konum belirlemez. Onun yeri ve safı bellidir. O; Allah (c.c.)'ın, Resûlünün (s.a.v.) ve müminlerin safındadır. Bir söz verdiğinde sözüne bağlı, ahdinde vefalıdır. Daha güçlüyü gördüğünde sözünü ve ahdini bozmaz; çünkü verdiği sözleri Allah (c.c.) adına verdiğini, Allah (c.c.)'ı o söze kefil kıldığını bilir.

Bu anlayış mümini, söz ahlakı olan, güvenilir bir insan kılar. El Kavî olan Allah (c.c.)'ı tanımayanlar; sayı, mal ve konum üstünlüğünü kuvvet zanneder. Kuvvetliyi görünce tüm ilkelerinden taviz verir, sözlerini bozarlar.

“Ey Kudreti, zaftan münezzeh olan, zayıflığı bulunmayan, sonsuz kuvvete sahip olan Rabbimiz. Her şeye gücü yeten, kimsenin kendisine güç yetiremeyeceği, gücünde bir an azalma düşünülemez Sensin. Kelebeğin kanadını da bir gezegeni de aynı güzellikte yaratan Rabbimiz. Biz zayıf olan kullarını, nefislerimize karşı kuvvetlendir, biz aciz kullarının kalplerini dünyaya meylettirme. Allâhümme, Âmin.”

El Metîn (المتن)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Metîn esması “m-t-n (م ت ن)” kökünden türemektedir. “m-t-n” kökü, belin iki yanı; sağlam, kuvvetli, sert ve dayanıklı olmak manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Metîn kelimesi ise sözlükte, çok güçlü ve sağlam, kuvvetli, dayanıklı, sabit anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Metîn kelimesi, fiillerinden dolayı zatına herhangi bir zorluk ve yorgunluk arız olmayan, nihai noktada kudretli, sağlam, kuvvetli, çok güçlü, çok sağlam, hiç sarsılmayan, kuvveti eksilmeyen, hiçbir şekilde dağılmayan, çok dayanıklı olan, hiçbir şeyin kendisini yıpratamayacağı ve müminlere metanet veren anlamlarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “m-t-n” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 3 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 1’i sıfat formunda kalan 2’si de Allah (c.c.)’a dolaylı isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; “Şüphesiz rızık veren, güç ve kuvvet sahibi olan ancak Allah’tır.” Zâriyât 58.

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla; “Onlara mühlet veririm; (ama) benim cezam çetindir.” A’râf 183.

“Ben, onlara süre tanıyorum. Elbette benim düzenim (cezalandırmam) sapasağlamdır.” Kalem 45.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; Zâriyât 58.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla; A’râf 183., Kalem 45.

Birlikte Geldiği Esmalar;

El Metin Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.) Metindir. Gücü her şeye yeten, kudreti sonsuz olandır. Şu alem gibi milyarlarca alemini yaratmak o kudretin nazarında bir çiçeği yaratmak kadar kolaydır. Hiçbir şeyin Metin olan o kudreti aciz bırakması düşünülemez.

Günümüzdeki ilmi tespitlere göre her gün beş yüz bin kadar insan yaratılıyor. Buna göre yaklaşık olarak 1 saatte 14.400, bir saniyede ise dört insan yaratılıyor. İnsanın yaratıldığı o saniyede mikroplardan, bakterilerden, karıncalardan, sinek ve böceklerden, balıklardan sayısız varlıkların da yaratıldığı, yine o saniyede bir milyona yakın bitkiler türünden sonsuz fertlerin yaratıldığı göz önüne alınırsa, saniyenin patladığı, zamanın ortadan kalktığı görülür, bir anda sonsuz mahlukat yaratmanın, O kudreti aciz etmediği açıkça anlaşılır.

Yaratılan bu sayısız mahlukata daha ince bir nazar ile baktığımızda onlardaki intizam, denge, besleme, terbiye etme, yaşatma, öldürme gibi, sayısız fiillerin de birlikte icra edildiğini müşahade ederiz. Bu fiillerin tümü birlikte düşünüldüğünde el Metin olan Allah (c.c.)'ın kudretinin azamet ve nihayetsizliği net bir şekilde aşkar olur.

Varlık içinde yıpranmayan, eskimeyen, zaman aşımıyla değişmeyen hiçbir şey yoktur. Kıtalar, devasa dağlar, vadiler, ormanlar... eskimekte, yıpranmakta ve zamanla başkalaşmaktadır. Allah (c.c.) ise el Metin'dir. Hiçbir şey O'nu yoramaz, yıpratamaz, eskitemez. Gücü, kudreti, yüceliği, cemel ve celal sıfatları ezelden bu yana mükemmeldir ve ebediyen de öyle kalacaktır.

El Metin isminin, modern cahiliyenin kuşatması altında olan biz muvahhidlere çok şey anlattığını bilmeliyiz. Her gün bir yenisini fark ettiğimiz tuzaklar, başımızı döndürüyor olsa da yüce Allah (c.c.)'ın el Metin ismiyle tuzakları bozduğunu ve daha sağlam karşı tuzaklarla kâfirleri azaba yakınlaştırdığını görüyoruz.

Tevhid davasına gönül vermiş kardeşlerimizin kısa tarihi, el Metin isminin sayısız tecellisine mazhar olmuştur. Davetin sesini kısmak ve bitirmek isteyenler, Allah (c.c.)'ın karşı tuzağıyla karşılaşmış ve davetin yayılmasına katkıda bulunmuşlardır. Dün yalnızca muvahhidlerin gündeminde olan tevhidi hakikatler, bugün birçok insan tarafından duyulmuştur.

Evet, onlar şeytanla iş birlikleri uyarınca bizlere tuzaklar kuracaklardır. Bizler sabreder/metanetli davranır ve takvalı olursak bu tuzaklar bizlere değil, sahiplerine zarar verir.

İnkarcıların en çok yanılgıya düştüğü konu Allah (c.c.)'ın varlığı değil, Allah (c.c.)'ın sıfatlarıdır. İmansızlığın temelinde Allah (c.c.)'ın varlığını reddetme değil O'nu gereği gibi takdir edememe sorunu vardır. Ne var ki dünya hayatında her türlü delili görmelerine rağmen Allah (c.c.)'ın kudretini takdir edemeyen insanların Allah (c.c.)'ın kuvvetini asla inkar edemeyecekleri öyle bir gün gelecektir ki, o gün Allah (c.c.)'ın azametini, kudretini çok büyük bir şiddetle hissedeceklerdir. Allah (c.c.)'ın kuvvetiyle yeryüzündeki en sağlam yapılar olan o heybetli sarsılmaz dağlar yerinden oynatılıp yürütülür, köklerinden savrulur, param parça edilirler.

Bu ismi şerife karşı sorumluluğumuz; insan aleme ibret alarak bakmalı, her şeyin varlık alemine çıkmasında, devam ve bekasında o sonsuz kudretin tecellisini görmelidir. Bu kadar çok mahlukatın bu kadar kolay ve süratle karıştırmadan, sanatla yaratıldığını görüp el Metin diyerek Rabbini zikretmelidir. Yine insan el Metin isminin şu alemdeki tecellilerini gördükçe hayret ile secdeye kapanmalı ona kul olmayı en büyük şeref ve mükafat bilmelidir. Olaylar imtihanlar karşısında hiçbir zaman metanetini kaybetmemeli, Metin olan Rabbine dayanarak kuvvet ve kudreti ondan bilmeli ve ondan istemelidir.

“Ey El Metin olan Rabbimiz! Bizlere metanet ve sabır ihsan eyle! Bize tuzak kuranlara karşı yanımızda ol. Onların tuzaklarını boşa çıkar. Hiç şüphesiz senin tuzağın çetindir. Tuzağından sana sığınır, sana iltica ederiz. Bizi rahmetinle muhafaza et.! Allâhümme, Âmin.”

Kök Anlamı: Rabbimizin El Velî esması “v-l-y (و ل ي)” kökünden türemektedir. “v-l-y” kökü, iki şey arasında kendilerinden olmayan bir şeyin girmesine izin verilmemesi; yakınlık manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Velî kelimesi ise sözlükte, yardımcı, dost, koruyucu, seven, yardım eden, koruyup gözeten, bakan, birinin işini üzerine alan ve idare eden anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Velî kelimesi, kullarını dost edinen, kulları tarafından dost edinilen ve dostlarını yardımıyla destekleyen manalarına gelmektedir. Mevlâ kelimesi Allah (c.c.)’a izâfe edildiğinde maddî unsurlar hariç yakınlığın (kurb) “sevme, koruma, yardım etme, tasarruf ve himayesi altında bulundurma” gibi anlamları içinde barındırır.

Kur’an Bağlamında: “v-l-y” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 232 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 46’sı isim formunda, 1’i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 185 kelimenin ise, 3 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 182’si de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “İnsanların İbrahim’e en yakın olanı, ona uyanlar, şu Peygamber (Muhammed) ve (ona) iman edenlerdir. Allah müminlerin **dostudur**.” Âl-i İmrân 68.

“Hayır, sizin **mevlanız** Allah’tır. O, yardım edenlerin en hayırlısıdır.” Âl-i İmrân 150.

“(Yine) Bilmez misin ki, gerçekten göklerin ve yerin mülkü Allah’ındır. Sizin Allah’tan başka **veliniz** ve yardımcınız yoktur.” Bakara 107.

“Sen onların dinlerine uymadıkça, yahudi ve hristiyanlar senden kesinlikle hoşnut olmazlar. De ki: ‘Şüphesiz doğru yol, Allah’ın (gösterdiği) yoludur.’ Eğer sana gelen bunca ilimden sonra onların heva (istek ve arzu)larına uyacak olursan, senin için Allah’tan ne bir **dost vardır**, ne de bir yardımcı.” Bakara 120.

“Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar. Herkesin kazandığı (hayır) kendine, yapacağı (şer) de kendinedir. Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma. Ey Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır bir yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği işler de yükleme! Bizi affet! Bizi başışla! Bize acı! Sen bizim **mevlâmızın**. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!” Bakara 286.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; “Şüphesiz ki, benim **koruyanı** Kitab’ı indiren Allah’tır. Ve O bütün salih kullarını görüp gözetir.” A’râf 196.

Resul/Resullere Isnatla; “Sizin **dostunuz (veliniz)** ancak Allah’tır, Resûlüdür, iman edenlerdir; onlar ki Allah’ın emirlerine boyun eğerek namazı kılar, zekâtı verirler.” Mâide 55.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Mümin erkeklerle mümin kadınlar da birbirlerinin **velileridir**. Onlar iyiliği emreder, kötülükten alıkoşarlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Resûlüne itaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir. Şüphesiz Allah azîzdır, hikmet sahibidir.” Tevbe 71.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Bakara 107., Bakara 120., Bakara 257., Bakara 286., Âl-i

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; A’râf 196.

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; **El Habîr**; Nisâ 135.; **El Fâtır**; En’âm 14., Yûsuf 101.; **El Hamîd**; Şûrâ 28.; **El Kâdir**; Şûrâ 9.; **En Nûr**; Bakara 257.; **El Basîr**; Kehf 26.; **El Âlîm**; Tahrîm 2.; **El Hâdî**; Bakara 120., A’râf 155.,

El Velî – El Mevlâ Esmalarına Dair Tasavvur

Bu isim, Allah (c.c.)'ın insanlara olan yakınlığını, koruyuculuğunu ve dostluğunu vurgular. İman edenler için güvende ve korunmuş hissetmeyi ifade eder. O, iman edenlerin en yakın dostu ve koruyucusudur. Onlar, her zorluğa, sıkıntıya veya tehlikeye karşı Allah (c.c.)'in korumasına güvenirlir.

Bu isim ayrıca, Allah (c.c.)'ın insanlara rehberlik ettiğini ve doğru yolu gösterdiğini ifade eder. Allah (c.c.) iman edenlere de doğru yolu ve iyi ahlakı gösteren bir rehberdir. Müminler, Allah (c.c.)'ın el Velî olduğuna inandıklarında, O'na güvenirlir ve O'na sınırlar. Bu inanç, hayatlarının her alanında Allah (c.c.)'a yönelmelerine ve O'nun yardımını talep etmelerini sağlar. Bu esmanın bir tecellisi de müminler arasındaki dostluk ve dayanışmadır. İman edenlerin arasındaki karşılıklı sevgi ve destek, Allah (c.c.)'ın koruyuculuğu altında birleşir.

El Velî, Allah (c.c.)'ın koruyuculuğunu, rehberliğini ve insanlara olan yakınlığını vurgular. Bu isim, müminlerin Allah (c.c.)'a olan güvenlerini ve bağlılıklarını güçlendirir, onlara huzur ve umut verir.

Şu dünya hayatında elde edilebilecek en büyük nimet, Allah (c.c.)'ın dostluğudur. Allah (c.c.)'a dost olmak; O'nun sevgi, rahmet ve yardımına nail olmaktır. Bu da dünya ve ahirette tüm hayırları elde etmek demektir. Allah (c.c.)'a dost olmanın yanında bir diğer güzel nimet ise velayet/dostluk kapısının her isteyene açık olmasıdır. Yeter ki kişi sahih bir imana ve takvaya sahip olsun.

Allah (c.c.)'ın dostluk kapısı her mümine açıktır. Daha doğru bir ifadeyle her mümin Allah (c.c.)'ın dostudur, O'nun veli kuludur. İnsan için en büyük hüsrân, bu kapıyı kendi yüzüne kapatması ya da belli bir zümreye açık tutup insanların kalanını bu nimetten mahrum bırakmasıdır. İslâm'da "evliya" diye özel bir sınıf yoktur. İmanına şîrk bulaştırmamış her mümin Allah (c.c.)'ın evliyasındandır, Allah (c.c.) da onların Velisidir.

Mademki Allah (c.c.), tüm azamet ve yüceliğinin yanında kullarına bu kapıyı açmıştır, o hâlde bize düşen, iman ve takva elbisesiyle bu kapıdan içeri girmektir; çünkü O'nun dostluğunu hissetmek, insan için en büyük nimet, kalbin tadabileceği en güzel lezzettir. Allah (c.c.)'ın dostluğunu elde eden çok şey kazanmıştır.

Müminin velisi Allah (c.c.)'tır; Rabbimizi bize tanıtan Resûlû (s.a.v.) ve Allah (c.c.)'a kulluk eden müminlerdir. Bu dostluğun merkezinde ise Allah (c.c.) vardır. Bu çift yönlü bir dostluktur. Bir yanında sevgi, öteki yanında buğz vardır. Mümin Allah (c.c.)'ı sever ve O'na düşmanlık edenlere buğzeder. Onları düşman beller.

Mümin kişi Allah (c.c.)'a karşı gelen veya inkar edenlerin farkında olmalı ve doğru tespit etmelidir. Dostlukta sadakat bunu gerektirir. Allah (c.c.)'ı inkar edenleri dost edinmek Allah (c.c.)'a zarar vermez. Allah (c.c.), el Ğanîy ve el Hamîd olandır; kimseye ihtiyacı yoktur, kimsenin dostluğuyla güç ve değer kazanmaz. O, el Azîz ve el Kaviy'dir. Allah (c.c.)'ı inkar edenleri dost edinen sadece kendi öz nefsinde zarar verir ve kaybedenlerden olur. Kâfirleri dost edinerek iman bağıni koparır, dost edindiği Allah (c.c.)'ı inkar edenler ile aynı ismi ve hükmü alır.

Allah (c.c.)'ın dost edin dediklerini dost edinmeli ve dostlarımızı Rabbimizin razı olacağı şekilde seçmeliyiz. O ve O'nun razı oldukları dışında başkalarını dost edinmemeliyiz ve hayatımızdan çıkarmalıyız. İnsanın hem dünyada hem ahirette tek bir gerçek dostu vardır. Bu dost onu hiçbir zaman bırakıp gitmez, asla terk etmez, her zorlukta yanındadır ve ona yardımcıdır. Bu dost Allah (c.c.) dır. Müminler şeytan ve dostlarını veli edinemezler bunları veli edinenler tam bir hüsrân içerisinde. Şeytanlar inkarcıların velisidirler.

"Ey Velî olan Rabbimiz, bizlerin canlarını şîrki terk ederek tevhidle Allah (c.c.)'a yönelen kullar olarak al ve bizi salihler zümresine dahil et. ! Sen bizim Mevla'mız/dostumuzsun, Kâfirler topluluğuna karşı bizlere yardım et. ! Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin el Hamîd esması “h-m-d (ح م د)” kökünden türemektedir. “h-m-d” kökü, O’nu erdemlerinden dolayı övmek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Hamîd kelimesi ise sözlükte, övülen, övgüye lâyık bulunan, iyilik, güzelli ve erdemlilikle niteleyip övmek; öven anlamına gelmektedir. Bu manalarının yanında güzel nitelikleri ve iyilikleri sebebiyle birini övmek, razı olmak, kızmak, hakkını ödemek ve teşekkür etmek manaları için de kullanılmaktadır.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Hamîd, yüce sıfatları nedeniyle bütün varlık tarafından övülen ve kullarından dilediğini öven manalarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “h-m-d” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 63 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 27’si isim formunda, 17’si sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 19 kelimenin ise, 3 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 16’sı da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Biz onların göğüslerinde kinden ne varsa çekip almışız. Altılarından ırmaklar akar. Derler ki: ‘Bizi buna ulaştıran Allah’a hamd olsun. Eğer Allah bize hidayet vermeseydi doğruya ermeyecektik. Andolsun, Rabbimizin elçileri hak ile geldiler.’ Onlara: ‘ İşte bu, yaptıklarınıza karşılık olarak mirasçı kıldığınızın cennettir’ diye seslenilecek.” A’râf 43.

“Allah, (kendisine ortak koştuğunuz ilahlar konusunda) hiç bir şeye gücü yetmeyen ve başkasının mülkünde olan ile, tarafımızdan kendisine güzel bir rızık verdiğimiz, böylelikle ondan gizli ve açık infak eden kimseyi örnek olarak gösterdi; bunlar hiç eşit olur mu? Hamd Allah’ındır; fakat onların çoğu bilmezler.” Nahl 75.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; “Göklerde ve yerde ne varsa Allah’ındır. Andolsun, biz sizden önce kitap verilenlere ve sizlere: ‘Allah’tan korkup-sakının’ diye tavsiye ettik. Eğer inkâra saparsanız, şüphesiz, göklerde ve yerde ne varsa Allah’ındır. Allah, hiçbir şeye ihtiyacı olmayandır, hamd’e layık olandır.” Nisâ 131.

“Ey iman edenler, kazandıklarınızın iyi olanından ve sizin için yerden bitirdiklerimizden infak edin. Kendinizin göz yummadan alamayacağınız bayağı şeyleri vermeye kalkışmayın ve bilin ki, şüphesiz Allah, hiç bir şeye ihtiyacı olmayandır, övlümeye layık olandır.” Bakara 267.

Resul/Resullere Isnatla; “Hamd, Allah’a aittir ki, O, bana ihtiyarlığa rağmen İsmail’i ve İshak’ı armağan etti. Şüphesiz Rabbim, gerçekten duayı işitendir.” İbrahim 39.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Hani Rabbin, Meleklerle: ‘Muhakkak ben, yeryüzünde bir halife var edeceğim’ demişti. Onlar da: ‘Biz seni hamdle yüceltir ve (sürekli) takdis ederken, orada bozgunculuk çıkaracak ve kan dökecek birini mi var edeceksin?’ dediler. (Allah:) ‘Şüphesiz sizin bilmediğinizi ben bilirim’ dedi.” Bakara 30.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; En’âm 1., En’âm 45., A’râf 43., Hûd 73., Nahl 75., İsra 44.,

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; Fâtıha 2., Bakara 267., Nisâ 131., İbrahim 1., İbrahim 8.,

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Habîr; Sebe’ 1.; **El Halîm;** İsra 44.; **El Fâtır;** Fâtır 1.; **El Mecîd;** Hûd 73.; **El Velî;** Şûrâ 28.; **El Kâdir;** Fâtır 1., Teğâbun 1.; **El Kebîr ve El Mütekebbir;** İsra 111.; **En Nûr;** En’âm 1., İbrahim 1.; **Er Rezzâk;** Nahl 75.; **El Azîz;** İbrahim 1., Sebe’ 6., Bürûc 8.; **El Hâdî;** A’râf 43., Hac 24.; **El Ganî;** Bakara 267., ...

El Hamîd Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.)'ın azamet ve büyüklüğü karşısında kul secdeye kapanınca onun hali, huzur, güven, sevgi, yakınlık ve mutmainliğe dönüşmektedir. Yaratılış gayesi kulluk olan biz insanların, yüce Allah (c.c.)'a her daim vermiş olduğu bütün nimetlere karşı kalp, dil, göz ve beden ile hamdü senalar sunmalıyız. "Elhamdülillah" demek bizim yüce Allah'a sunduğumuz bir şükür ve teşekkür olan kulluk görevimizdir. Hamd yalnızca Hamîd olan yüce Allah (c.c.)'a dır.

Dünya ve ahirette hamdler ancak O'na dır. Hamd, sıfatların en geniş ve övgülerin en kapsamlısıdır. Hamd sadece Allah (c.c.)'a yapılır. Şükür ise Allah (c.c.)'a ve insana, teşekkür mahiyetinde yapılır. Hamd akaid ağırlıklı, şükür ise ahlâk ağırlıklı terimlerdir.

Kulun Rabbine hamd etmesi, el Hamîd olan Allah (c.c.)'ın en hoşnut olduğu salih amellerdendir. Çünkü Allah (c.c.) hamde layıktır ve hamd edilmeyi sever. Bu sebeple kendi katında sayısını ancak O'nun bileceği melekler yaratmıştır. Onlar, aralıksız bir şekilde O'na kulluk etmekte ve O'nu hamd ile tesbih etmektedirler. Canlı cansız tüm varlıklar, Allah (c.c.)'a hamd etmektedir. Ancak bu varlıkların içinde en değerli hamd, insanoğlunun, Allah (c.c.)'a hamd etmesidir. Zira bu, iradeye dayalı, içinde tercih olan bir hamd dır. Nefsini övmek, boş sözlerle eğlenmek, Allah (c.c.)'ın dışındaki varlıkları övmek... dururken, kul Rabbini övmeyi tercih etmiştir. Bu, onun Rabbine olan sevgi ve saygısını göstermektedir.

Her birimizin el Hamîd ismine karşı sorumluluğu, yüce Allah (c.c.)'ı sürekli övmektir. Unutmamalıyız ki; Allah (c.c.)'ı övmenin bir sınırı yoktur. Biz, Rabbimize yakınlaştıkça O'nu daha iyi tanıyacak, O'nu daha iyi tanıdıkça hamdimizi güzelleştireceğiz. Allah Resulü (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır: "... Seni hakkıyla övemem. Sen ancak kendini övdüğün gibisin, layıkıyla ancak sen kendini övebilirsin..." (Müslim).

Hamd, yalnızca dille yapılan bir övgü değildir. Hamd; bir bilinçtir, duruştur, kulluk mertebelerinden bir mertebedir. Kişinin, her şeyin Allah (c.c.)'a ait olduğunu idrak etmesi ve her şeyin yine Allah (c.c.)'a varacağını bilmesidir. Hamd, Rabbimize güzel isimleri ve yüce sıfatları nedeniyle sevgi beslemek ve O'na tam bir teslimiyetle teslim olmaktır.

İnsan, Rabbini övüp yüceltmezse şeytan bu boşluğu, atalar, liderler, hocalar, şeyhler, abiler, üstatlar, futbolcular, sanatçılar, boş insanın çenesini yoran zenginler... ile dolduracaktır. Çünkü insan bağlandığı ve sevdiği şeyi övüp yücelttikçe kendini övmüş olur. Eskiler "Hocasını öven kendini övmüştür." derler. Aslında çevresine bir mesaj verir: "Ben" der "Şu güzel hasletlere sahip insanları sevmek ve onlarla beraber olmakla çok iyi bir şey yapıyorum. Ben de onlar gibi değerliyim..."

İnsanlık tarihinde bu hep vardı ve var olmaya devam edecektir. Vahyin, çorak kalplere hayat vermek için inen ilk ayetlerinde *"Ve yalnızca Rabbini tekbir et (yücelt)!" Müddesir 3.* denmesi de bundandır. Ey insan! Allah (c.c.)'ı doğru tasavvur edemediğin için atanı, malını, aşiretini övdün, çocuğunla övündün; ama artık O'nu tanıyacaksın. Ve göreceksin ki zatından ötürü övülmeye layık tek varlık O'dur. O'nu öv ve O'nu yücelt!

"Elhamdülillah"; Ey Hamîd olan Rabbimiz seni hamd ile anan kullarından olmayı, senin hamdine layık olan kullarından olmayı bizlere nasip et. Sensin Hamîd olan, sensin hamde layık olan, bizleri de övdüğün kullarının arasına kat. Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Hayy esması “h-y-y (ح ي ي)” kökünden türemektedir. “h-y-y” kökü, çok geniş bir anlam sahasına sahiptir. Konumuz bağlamında değerlendirdiğimizde Yüce Allah (c.c.)’ın kendisiyle nitelendirildiği hayattır. O’nun için ölümden söz edilemez, demektir. El Muhyî esması da aynı kökten gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Hayy kelimesi ise sözlükte, diri olan, yaşayan anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Hayy kelimesi, hakkında ölüm geçerli olmayan varlık, hayat sahibi ve her şeye hayat veren, diri anlamlarına gelmektedir. Aynı kökten gelen el Muhyî esması da, yaşatan, diriltten, hayatla ilgisi bulunan varlıkta hayatı yaratan, can veren anlamlarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “h-y-y” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 184 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 17’si isim formunda, 44’ü fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 123 kelimenin ise, 4 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 119’u da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Allah... O’ndan başka ilah yoktur. Diridir, kâimdir. O’nu uyuklama ve uykı tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O’nundur. İzni olmaksızın O’nun katında şefaatte bulunacak kimdir? O, önlerindeki ve arkalarındakini bilir. (Onlar ise) Dilediği kadarının dışında, O’nun ilminden hiç birşeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O’nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır. Onların korunması O’na güç gelmez. O, pek yücedir, pek büyüktür.” Bakara 255.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; “Ey iman edenler, inkâr edenler ile yeryüzünde gezip dolaşırken veya savaşta bulundukları sırada (ölen) kardeşleri için: ‘Yanımızda olsalardı, ölmezlerdi, öldürülmezlerdi’ diyenler gibi olmayın. Allah, bunu onların kalplerinde onulmaz bir hasret olarak kıldı. Diriltten ve öldüren Allah’tır. Allah, yaptıklarınızı görendir.” Âl-i İmrân 156.

Resul/Resullere Isnatla; “Ona selam olsun; doğduğu gün, öleceği gün ve diri olarak yeniden-kaldırılacağı gün de.” Meryem 15.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Öyleyse, dünya hayatına karşılık ahreti satın alanlar, Allah yolunda savaşsınlar; kim Allah yolunda savaşırken, öldürülür ya da galip gelirse ona büyük bir ecir vereceğiz.” Nisâ 74.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Bakara 255.; Âl-i İmrân 2.; Âl-i İmrân 27.; En’âm 95.; Yûnus 31.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 28., Bakara 73., Bakara 164., Bakara 243., Bakara 258.

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Vâsî ile; Bakara 255. - El Azîm ile; Bakara 255. - El Alîm ile; Bakara 255., Yâsîn 79. - El Kayyûm ile; Bakara 255., Âl-i İmrân 2., Tâ-Hâ 111. - El Hâfîz ile; Bakara 255. - El Hâdî ile; Bakara 258. - Er Rezzâk ile; Âl-i İmrân 27., Yûnus 31., Rûm 40., Câsiye 5., Kâf 11. - El Hasîb ile; Âl-i İmrân 27., ...

El Hayy Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.) Hayy'dır. Ezeli ve ebedi bir hayatla daima diri olandır. Allah (c.c.)'ın mahiyeti varlıkların mahiyetine benzemediği gibi, mukaddes hayatı da bizlerin hayatına benzemez. Zira ezeli ve ebedi hayatla daim olan ancak O dur. İnsanlar, cinler, melekler, hayvanlar ve bitkilerin hayat tabakaları O'nun ezeli ve ebedi hayatına nisbetle gayet zayıf bir gölge hükmündedir.

El Hayy ismi bir an tecelli etmese hayat ters yüz olur; denizler tutuşur, yıldızlar dökülüp etrafa saçılır, gökyüzü erimiş gül yağ gibi akmaya başlar, yer ayaklarımızın altından kayar... Bu sayılanlar, Kur'an'da anlatılan kıyamet sahneleridir... Yüce Allah (c.c.), bahsettiği hayatı çekip aldığında her biri bir ceset gibi yığılıp kalır ve dünyanın sonu gelir.

Vahiy ile hayat, iştikak (mana ilişkisi bulunmak) ilmine göre aynı köklere sahiptir. Allah (c.c.), insana ruhundan üfleyerek hayat verdiği gibi topluma hayat vermek için de vahiy ruh kılmıştır. Vahiysiz/ruhsuz toplumlar da ceset gibidir. Manevi olarak yaşamaz, Allah (c.c.)'a kulluk yapamaz ve O'nu razı edecek bir toplum olamazlar. Dahası; vahiyden mahrum olan toplumlar, kadavra misali her türlü dış müdahaleye açık bir hâle gelir. İnsi ve cinni şeytanlar dilediği gibi hareket eder ve toplumu Allah (c.c.) adına aldatır; zira vahiysiz toplum, basiretsiz bir toplumdur. Ölçsüzdür; hayrın ve şerrin nerede olduğunu bilmez. Kendisine yapılan en büyük kötülükleri hizmet zanneder. Ülkesinin yabancılara sunulmasını ilerleme, fahşa ve münkere davetiyeyi turizm, şeytanın ameli olan pislikleri eğlence ve faydasız şeylerle oyalanıp Rabbine karşı nankörleşmeyi ise hobi zanneder...

Allah (c.c.)'ın el Hayy isminin bir tecellisi de ölümü ve hayatı yaratmış olmasıdır. Ölüm ve hayat imtihan içindir. El Hayy olan Allah (c.c.), kullarından hangisinin daha güzel amel yapacağını sınavı açığa çıkarmak istemiştir. Dikkat edelim: "daha çok" olanı değil, "daha güzel" olanı açığa çıkarmak istemiştir.

Allah (c.c.) insanı ilgilendiren iki hayat yaratmıştır. Biri dünya diğeri de ahiret hayatıdır. Şüphesiz ki iki hayatın da yegâne sahibi olan O'dur ve O, yarattıkları arasından dilediğini seçip üstün kıla yetkisine sahiptir. Yüce Rabbimiz, bu iki hayattan birini "deniy/değersiz veya yakın olan" anlamındaki "dünya", ötekini ise "son ve nihayet" anlamındaki "ahiret" olarak isimlendirmiştir.

İnsan acizdir ve çok az şeye gücü yetebilir. Dünyaya geldiği andan itibaren hayatının beş on senesi yarı şuurlu olarak geçer. Bu dönem boyunca sürekli bir ilgiye ve bakıma muhtaçtır. Bundan sonra yaşadığı hayatın ise büyük bir bölümü kendi bedenine bakmakla temizlemekle geçer. Eğer bu sayılanları yapmak istemese ve ertelese kısa süre içerisinde bakılamayacak bir görünüme girer. Ayrıca insanın bedenlen ihtiyacı duyduğu diğer büyük bir eksiklik ise uyku dur. İnsanın ömrünün neredeyse üçte biri uykuyla geçer ancak ne kadar istemese de uykuya ayıracak zamanlarda başka şeyler yapmayı tercih etse de buna bir iki günden fazla dayanması mümkün değildir. Hatta 24 saat uyumayan bir insanın şuurunda bir bulanıklık idrakinde bir yavaşlık baş gösterir. Her zaman doğal olarak yapabildiği şeyleri yapamamaya, karşılaştığı olayları sağlıklı muhakeme edememe, hatta konuşma güçlüğü çekmeye bildiği şeyleri unutmaya başlar. Elbette aciz olan ancak insan ve insan gibi yaratılmış olan diğer canlılardır. Canlı ve cansız tüm kâinatın yaratıcısı olan Allah (c.c.) ise Hayy'dır, daima diridir. Her an her şeye hakimdir. Her şeyi bilir, her şeye güç getirir, onu uyku ve uykulama tutmaz, her türlü acizlikten de münezzehtir. İnsana düşen de o dilemedikçe hiçbir şeye güç getiremeyeceğini, tek bir saniye bile hayatını devam ettiremeyeceğini bilerek Rabbine yönelip dönmektir.

Esmadan bizlere düşen sorumluluk ise, Allah (c.c.) ve Resulü'nün bize hayat verecek çağrılarına icabet etmeliyiz. Kur'an sız bir insan ölüye benzer. Allah Kur'an'ı ruh olarak isimlendirir. İnsanın ne kadar hayatta ve ne kadar ölü olduğunu Kur'an'la olan ilişkisi belirler.

"Ey El Hayy ve el Muhyi olan Rabbimiz! Ey varlığa hayat veren! Ey ölümden sonra toprağı dirilten! Kalbimiz senin elinde, senin tasarrufundadır. Ona iman ve vahiyle hayat ver. Bizlere, seni seven, senden korkan, sana rağbet eden, rahmetini uman, azabından korkan, seninle mutlu olan, sana tevekkül eden ve senden razı olan bir kalp ihsan eyle! Allâhumme, Âmin."

El Kayyûm (القَيُّوم)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Kayyûm esması “k-v-m (ق و م)” kökünden türemektedir. “k-v-m” kökü, ayağa kalkmak, dikilmek, yükselmek, yukarı kalkmak manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Kayyûm kelimesi ise sözlükte, bir işi yürüten, yöneten, ayak da duran, varlığın ve eylemin devam etmesi anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Kayyûm kelimesi, zeval bulmayan, devamlı kaim olan, başlangıcı bulunmayan, zatı ile kaim olan, uykusu ve uyuklaması olmayan, yarattıklarını dilediği gibi yöneten, onların rızıklarını, ihtiyaçlarını ve korumalarını üstlenen; var olmak için hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyin varlığı kendisine bağlı olan, varlığı kesintisiz olan, varlık üzerinde yönetici ve gözetleyici olan, her an bir iş, oluş, eylem içinde faal olan; bütün bir varlığı sevk ve idare eden, her şeyin varlığı idaresine bağlı olan anlamlarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “k-v-m” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 660 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 3’ü sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 657 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; “Allah... O’ndan başka ilah yoktur. Diridir, kâimdir. O’nu uyuklama ve uykı tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O’nundur. İzni olmaksızın O’nun katında şefaatte bulunacak kimdir? O, önlerindeki ve arkalarındaki bilir. (Onlar ise) Dilediği kadarının dışında, O’nun ilminden hiç birşeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O’nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır. Onların korunması O’na güç gelmez. O, pek yücedir, pek büyüktür.” Bakara 255.

“Allah... O’ndan başka ilah yoktur. Diridir, kâimdir.” Âl-i İmrân 2.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Onlar, gaybe inanırlar, namazı ikame ederler ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler.” Bakara 3.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; Bakara 255., Âl-i İmrân 2., Tâ-Hâ 111.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Vâsî ile; Bakara 255. - El Azîm ile; Bakara 255. - El Alîm ile; Bakara 255.; El Hafîz ile; Bakara 255. - El Hayy, El Muhyî ile; Bakara 255., Âl-i İmrân 2., Tâ-Hâ 111. - El İlah ile; Bakara 255., Âl-i İmrân 2.

El Kayyûm Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.) zatı ve yüceliği ile vardır, her şeyin var olması, varlığını sürdürmesi, ayakta durması O'nun varlığına bağlıdır. Kul Allah (c.c.)'ın bütün fiili sıfatlarını kapsayan el Kayyûm ismini tanıdığında her şeyin O'nun desteği ile ayakta kaldığını, varlığını devam ettirdiğini, her canlıyı O'nun ayakta tuttuğunu ve koruduğunu görür. Diğer yandan Resulullah (s.a.v.) bu isimle şöyle dua ederdi: "Ben kendisinden başka hiçbir ilah bulunmayan hayy ve kayyum olan Allah (c.c.)'tan bağışlanmamı diliyorum ve O'na tövbe ediyorum.". (Hâkim, Dua, I, 511)

Allah (c.c.) yaratarak var etmektedir. Bu, O'nun el Hâlik isminin tecellisidir; fakat varlık âlemine gelen şey, O'nun el Kayyûm ismiyle varlığını devam ettirmektedir. Bu, kesintisiz bir gözetleme ve mükemmel bir yönetim gerektirmektedir. Zira milyonlarca yıldır varlık, varlığını sürdürmektedir. Allah (c.c.)'ın varlığın devamı için koyduğu yasalar, O'nun gözetimi altındadır ve bir saniye dahi bu durum değişmemektedir.

Şöyle bir düşünelim: Semayı süslesin diye asılmış kandiller, dünyamızdan kat kat daha büyüktür. Her biri bir yörüngede akıp gitmektedir. Aralarında bir mesafe vardır ve bu mesafeyi el Kayyûm olan Allah (c.c.) koymuştur. Birbirlerini dışa doğru iterek mesafeyi korumakta, çarpışma olmaksızın akmaya devam etmektedirler. Bir anlık gaflet dahi bu devasa cisimlerin çarpışmasına sebep olur. Böyle bir çarpışma da dünyanın sonu demektir.

Ra'd Suresi 33. Ayet mealen "Her nefsin bütün kazandıkları üzerinde gözetici olana mı (baş kaldırılsın?) Onlar Allah'a ortaklar koştular. De ki: 'Bunları adlandırın (bakalım). Yoksa siz yeryüzünde bilmeyeceği bir şeyi O'na haber mi veriyorsunuz? Yoksa sözün zahirine (veya boş ve süslü olanına) mı (kanıyorsunuz)? Hayır, inkâr edenlere kendi hileli-düzenleri süslü-çekici gösterilmiştir ve onlar (doğru) yoldan alıkonulmuşlardır. Allah, kimi saptırırsa, artık onun için hiç bir yol gösterici yoktur.", Allah (c.c.) için "Kaim" sıfatını kullanır. Bu sıfat el Kayyûm isminin fiilî tecellilerinden biridir. Kur'ân, bu sıfatla müşriklere bir soru sorar ve onların Allah (c.c.)'a ortak koşma gerekçelerini sorgular.

Müşrikler, el Kayyûm'u tanımadıkları için bir takım varlıkların himaye ve gözetimine taliptir. Oysa insanın bütün kazandıklarıyla ona kaim olan, gözetken ve himaye eden Allah (c.c.)'tır. O'nun iyiliklerini kabul edip arttıracak olan da günahını afv ve mağfiretle silip kötü etkisinden koruyacak olan da O'dur. İnsan, bu açık gerçeğe rağmen, Allah (c.c.) ile arasına araçlar kılar. Sesini önce onların duyduğuna, tevbesini onların kabul edip Allah (c.c.)'a ulaştırdığına, amellerini onların gözettiğine inanır. Böylece nefesine zulmeder. Yalnızca Rabbinin hakkını çiğnemekle kalmaz, öz nefsinin kendisi gibi insan olanlara kul kılarak alçaltır. Allah (c.c.)'ın ona verdiği değeri, en büyük zulüm olan şirke sıfırlar, hayvandan daha aşağı bir mertebeye razı olur.

El Kayyûm, ayetle meydan okur: "Ben el Kayyûm olan Allah'ım!" der. "Ortaklarınıza isim koyun!" der. Kimdir bunlar? Bunlara bu yetkiyi kim vermiştir? Allah (c.c.)'ın mülküne ve el Kayyûm'un yetkilerine nasıl ve hangi gerekçeyle ortak olmuşlardır? Allah (c.c.) böyle bir yetki vermemiş ne bir kitap ne de Resûl bu yetkilendirmeyi tanımamıştır. Öyleyse dünün Latı, Menatı, Uzzası; bugünün müstekbir ve sahte ilahları bu yetkiyi kimden almıştır? Acaba insan, bilmediği bir şeyi mi Allah (c.c.)'a haber vermektedir?

Müşriklerle Allah (c.c.)'ın el Kayyûm/Kaim olduğu hatırlatıldıktan sonra hitap muvahhidlere yönelir. "Muttakilere vad edilen cennetin durumu şudur: Altından ırmaklar akar. Yiyecekleri ve gölgelikleri süreklidir. İşte bu, muttakilerin akıbetidir. Kâfirlerin akıbetiye ateştir." Ra'd 35. El Kayyûm, muttakilerin salih amellerini korumuş, ıslah edip arttırmış ve karşılığını eksiksiz olarak vermiştir. Öyleyse mümin, kâinatın el Kayyûm'una güvenip gönül rahatlığı içinde yaşamını sürdürdüğü gibi, ahiretin el Kayyûm'una güvenip amellerinden yana emin olmalıdır. Allah (c.c.) tüm kazandıkları üzerinde Kaim'dir ve eksiksiz bir şekilde amelinin mükâfatını kula verecektir. Ne kötü amellerin bağışlanması ne de salih amellerin muhafazası için el Kayyûm olan dan başkasına rağbet etmemeli, bir başka varlıktan medet ummamalıdır.

"Ey Hayy ve Kayyûm! Rahmetinle senden yardım istiyoruz. Tüm işlerimizi bizim için ıslah et. Göz açıp kapama (müddeti kadar dahi) bizi nefsimizle baş başa bırakma. Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin el Vâhid esması “v-h-d (و ح د)” kökünden türemektedir. “v-h-d” kökü, eşsizlik, yalnızlık, teklik anlamına gelmektedir. Kökün manasının daha sağlıklı anlaşılması için, kesinlikle parçalanma, bölünme kabul etmeyen şey tanımlaması da yapılmaktadır.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Vâhid kelimesi ise çok geniş bir anlam sahasına sahiptir. Özellikle bu anlamlar varlık için kullanıldığında farklı, Allah (c.c.) için kullanıldığın da farklı muhtevalar içerir. Varlık için kullanılan manalarını sıralayacak olursak; cins veya türde bir olan, bağılıklık, bitişiklik ve bütünlük açısından bir olan, eşi, benzeri, dengi olmadığından bir olan, bölünme kabul etmediğinden bir olan, başta bulunduğu bir olan anlamlarına gelmektedir. Kelime Allah için kullanıldığında ise herhangi bir bölünme ve çoğalma kabul etmeyen varlık anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Vâhid kelimesi, eşi, benzeri, örneği ve ortağı bulunmayan, parçalara bölünmeyen, kadim ve ezeli oluştaki tek olan, yegane varlık; bir olan, tek olan; zâtında, sıfatlarında, isimlerinde ve fiillerinde asla ortağı, dengi ve benzeri bulunmayan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “v-h-d” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 68 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 9'u isim formunda, 18'i sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 41 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Ey ehl-i kitap! Dininizde aşırı gitmeyin ve Allah hakkında, gerçekten başkasını söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesîh, ancak Allah'ın resûlüdür, (o) Allah'ın, Meryem'e ulaştırdığı «kûn: Ol» kelimesi(nin eseri)dir, O'ndan bir ruhtur. (O'nun tarafından gönderilmiş, yahut teyit edilmiş, yahut da Cebrail tarafından üfürülmüş bir ruhtur). Şu halde Allah'a ve peygamberlerine iman edin. «(Tanrı) üçtür» demeyin, sizin için hayırlı olmak üzere bundan vazgeçin. Allah ancak **bir tek** Allah'tır. O, çocuğu olmaktan münezzehtir. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. Vekil olarak Allah yeter.” Nisâ 171..

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “De ki: Hangi şey şahadetçe en büyüktür? De ki: (Hak peygamber olduğuma dair) benimle sizin aranızda Allah şahittir. Bu Kur'an bana, kendisiyle sizi ve ulaştığı herkesi uyarmam için vahyolundu. Yoksa siz, Allah ile beraber başka tanrılar olduğuna şahitlik mi ediyorsunuz? De ki: «Ben buna şahitlik etmem.» «O ancak **bir tek** Allah'tır, ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden kesinlikle uzağım» de.” En'âm 19.

“Allah dedi ki: 'İki ilah edinmeyin: O, ancak **tek** bir ilahtır. Öyleyse benden, yalnızca benden korkun.'” Nahl 51.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Hani siz (verilen nimetlere karşılık): Ey Musa! **Bir** tek yemekle yetinemeyiz; bizim için Rabbine dua et de yerin bitirdiği şeylerden; sebzesinden, hıyarından, sarımsağından, mercimeğinden, soğanından bize çıkarsın, dediniz. Musa ise: Daha iyiyi daha kötü ile değiştirmek mi istiyorsunuz? O halde şehre inin. Zira istedikleriniz sizin için orada var, dedi. İşte (bu hadiseden sonra) üzerlerine aşâğılık ve yoksulluk damgası vuruldu. Allah'ın gazabına uğradılar. Bu musibetler (onların başına), Allah'ın âyetlerini inkârâ devam etmeleri, haksız olarak peygamberleri öldürmeleri sebebiyle geldi. Bunların hepsi, sadece isyanları ve taşkınlıkları sebebiyledir.” Bakara 61.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Nisâ 171., A'râf 70., Ra'd 16., İsrâ 46., Sâffât 4., Zümer 45.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Bakara 133., Bakara 163., Mâide 73., En'âm 19., Tevbe 31.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Vekîl ile; Nisâ 171. – Eş Şehid ile; En'âm 19. – El Kahrî ile; Yûsuf 39., Ra'd 16., İbrahim 48., Sâd 65., Zümer 4., Mü'min 16. – El Kebîr ve El Mûtekebbir; Mü'min 12. – Er Rezzâk ile; Hac 34. – El Kâfi ile; Nisâ 171. – El Halık ile; Ra'd 16., Zümer 4. – El Hakem, El Hakîm ile; Mü'min 12., ...

El Vâhid Esmasına Dair Tasavvur

El Vâhid ismi, "Tek ve Benzersiz Olan" anlamına gelir. Allah (c.c.)'ın, birbirine benzeyen, eşi ve ortağı olmayan yegâne varlık olduğunu ifade eder. Bu isim, Allah (c.c.)'ın birliğini ve eşi bulunmama özelliğini vurgular. El Vâhid ismi, İslam'ın temel inançlarından birini yani tevhidi yansıtır ve iman edenler için büyük bir öneme sahiptir. Bu isim, İslam'ın ilkelerinden biri olan tevhidi anlamada önemli bir yere sahiptir. Allah (c.c.), yaratıcı ve yönetici olarak evrenin tek sahibidir. O'nun dışında herhangi bir ilah veya güç yoktur. El Vâhid ismi, her şeyin Allah (c.c.)'ın kontrolünde olduğunu hatırlatırken, insanların başkalarını Allah (c.c.) ile eşitlemekten kaçınmaları gerektiğini vurgular. Allah (c.c.)'ın benzeri veya ortağı olmadığı gibi, O'nun la kıyaslanabilecek hiçbir şey bulunmaz.

Allah (c.c.)'ın vahdaniyeti; O'na iman etmeyi, zatı ve sıfatları hakkında verdiği bilgiye teslim olmayı gerektirir. Zira Allah (c.c.)'a iman gayba imandır. İnsan akli ise şahadet âlemini anlamak üzere programlanmıştır, gayb âlemini anlayacak donanıma sahip değildir. Buna binaen şahadet âlemi hakkında düşünür, kıyaslar yapar, sebep sonuç ilişkisi kurar; ancak gayb âlemi -adından anlaşılacağı üzere- insana kapalı olan ve insan idrakini aşan bir alandır. Gayba dair naslara iman edilir ve teslim olunur.

El Vâhid ismi, insanlara Allah (c.c.)'ın insan tanımlamalarıyla sınırlı olmadığını ve insan anlayışının ötesinde bir varlık olduğunu hatırlatır. Tevhid inancının hayatlarında nasıl yankılanması gerektiğini öğretir. Bu isim, insanların maddi varlıklara veya insanlara aşırı bağlanmasının yanıltıcı olduğunu ve gerçek anlamda memnuniyetin ve huzurun sadece Allah (c.c.)'a olan bağlılıkla elde edilebileceğini öğretir. El Vâhid, maddi dünyanın sınırlamalarının ötesine geçen bir boyutta var olan, sonsuz güç ve bilgi sahibi bir Allah (c.c.)'a inancı güçlendirir.

Allah (c.c.)'ın büyüklüğünü kavrayamayan insanlar yüzyıllardır, O'na denk güçler bulmaya çalışmışlar, O'nu göremedikleri için gözlerinde yücelttikleri şeylere tapmışlardır. Kimileri güneşe kimileri yıldızlara kimileri elleriyle yaptıkları putlara tapınmışlardır. Allah (c.c.)'a denk ilahlar bulmaya çalışmak yalnızca geçmişte yaşayan insanlara mahsus bir akılsızlık değildir. Günümüzde de birçok insan Allah (c.c.)'a eş koşarak bu küfre düşmektedir. Belki eskiler gibi güneşe yıldızlara putlara tapınmamışlar ama paraya makama şöhrete kul olmuş bir ve tek yaratıcıları Allah (c.c.)'a şirk koştaktadırlar.

Kulun Allah (c.c.)'ın bir olduğunu mutlak ve tek yaratıcı olduğunu, dilediği her şeyi yapmaya kadir olduğunu, takdir ettiği her şeyin zamanı geldiğinde gerçekleştiğini müşahade etmesi, onu daima Allah (c.c.)'a sığınmaya, himayesine girmeye ve ihtiyaçlarını O'na iletmeye sevk eder. Her an Allah (c.c.)'a muhtaç olduğunu görmesini sağlar. Hayat, ölüm, diriliş, fayda ve zarar gibi her konuda hiçbir güce sahip olmadığını, Allah (c.c.)'ın kapısında yoksul, aciz ve miskin bir kul olduğunu anlar. O'na daha bir içtenlik ve samimiyetle kulluk yapmaya çalışır.

Bu isim müminlere, insanlar arası ilişkilerde adaleti ve eşitliği koruma sorumluluğunu hatırlatır. Her insanın Allah (c.c.)'ın yarattıkları olduğu ve bu nedenle eşit değeri olduğu düşüncesi, insanların birbirine saygılı olmalarını ve ayrımcılıktan kaçınmalarını teşvik eder. Bu isim, Müminlerin Allah (c.c.)'a olan bağlılıklarını güçlendirmelerini, tevhide uygun yaşam biçimini sürdürmelerini ve insanlar arası ilişkilerde adaleti gözetmelerini hatırlatır.

El Ahad ve el Vâhid, sıfatları bir tek anlamına gelse de aralarında farklılıklar vardır. El Ahad sadece Allah (c.c.) için kullanılır. El Vâhid ise hem Allah (c.c.) hem de başka varlıklar içinde kullanılır. El Ahad denilince Vâhid denilmiş olur ancak Vâhid denilince Ahad denilmiş olmaz.

"Ey El Vâhid olan Rabbimiz! Sen; zatında, sıfatlarında ve fiillerinde; uluhiyet, rububiyet ve Esmaü'l Hüsna'nda teksin. Senin eşin, benzerin, dengin ve mislin yoktur. Sen tüm eksikliklerden münezzehsin. Rabbimiz! Bizi tevhid fıtratı üzere yarattın; sana hamdolsun. Bu fıtratı korumayı, sana tevhid üzere kulluk etmeyi ve tevhid üzere sana kavuşmayı bize kolaylaştır. Allâhümme, Âmin."

Es Samed (الصمد)

Kök Anlamı: Rabbimizin Es Samed esması “s-m-d (ص م د)” kökünden türemektedir. “s-m-d” kökü, bir şeye yönelmek; iş konusunda kendisine itimat edilen efendi manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Samed kelimesi ise sözlükte, bir toplumun önde geleni, en şerefli ve şanı en yüce olan, iş ve ihtiyaç konusunda kendisini baş vurulan, üstünde kimse bulunmayan ulu kişi, seyyid, eksik, boşluğu ve ihtiyacı olmayan, kendisine nufüs edilmeyen ve içi dolu şey anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise es Samed kelimesi, ihtiyaçlarını gidermesi için herkesin başvurduğu, yaratılmışlara özgü acz ve ihtiyaçtan münezzehe ebedî ve bâkî yüce varlık; tüm varlığın yegâne efendisi; çocuk, eş ve bir denkten münezzehe; hiç eksik, kusuru ve ihtiyacı olmayan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “s-m-d” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 1 kelime gelmektedir. Bu da İhlâs Suresi'nin 2. Ayetinde Allah (c.c.)'a isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Allah, Samed'dir (her şey O'na muhtaçtır, daimdir, hiç bir şeye ihtiyacı olmayandır).” İhlâs 2.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; İhlâs 2.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar;

Es Samed Esmasına Dair Tasavvur

Es Samed ismi Allah (c.c.)'ın zatında tek olduğu gibi sıfatlarında da tek olduğuna, efendiliğine ortak kabul etmediğine, O'na yardımcı ve yakınlaştırmacı olarak nispet edilen çocuk, eş veya ortağa sahip olmadığına işaret eder.

Rabbimiz, tüm âlemlerin Rabbi, Samed'i, Efendisidir. Tüm ihtiyaçlarımızda O'na yönelir, elimizden geleni ortaya koyduktan sonra sonucu O'na bırakır, O'na dayanırız. Böylece Allah (c.c.) ile sözleşmemiz olan ve her gün onlarca defa tekrarladığımız "Biz, yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz." Fatiha 6. sözümüze bağlı kalmış oluruz. O, müminin her işinde es Samed ismiyle tecelli eder.

Rabbimizin es Samed olması; gönüllerimizin inşirahı, gözlerimizin aydınlığı, yüreklerimizde hissettiğimiz izzet ve yücelik duygusudur. Çünkü bizler aciz ve zayıf olan varlıklarız. Her işimiz ve yönelişimizde yüce bir efendinin varlığını hissetmek, O'nun la beraber olduğumuzu bilmek, emeklerimizi O'na emanet etmiş olmak bizi rahatlatır. Acziyetimizi çabaya, zayıflığımızı kuvvete çevirir.

Es Samed olan Allah (c.c.)'ı tanıyanlar için "zor" yoktur; çünkü dayanakları, tüm zorlukları kolaylaştıran, hiçbir şeyin kendisini aciz bırakamayacağı bir efendisidir.

Es Samed olan Allah (c.c.)'ı tanıyan; duayı hayat, hayatı da dua kılar. Çünkü es Samed, insanları her ihtiyaçlarında kendisine yönelmeye davet eder: Ben es Samed'im, yani maksut, kendisine yönelinelim, demiş olur. Duayı hayat, hayatı da dua kılmak; Allah (c.c.)'a emanet yaşamaktır. Allah Resûlü (s.a.v.), ashabını bu ahlak üzere yetiştirmiştir.

Müminin tek bir efendisi vardır, o da es Samed olan Allah (c.c.)'tır. Başka efendileri tanımaz. Onlara boyun eğmez, onların karşısında küçülmez. Toplumu aptallaştıran, yeryüzünde haksız yere büyüken, kendilerinden izinsiz hiçbir şeyin olmayacağını iddia eden efendilere "Hayır/لا" "der. Meşruyetini es Samed'den almayan hiçbir siyasi ve dinî otoriteyi, efendiye, hazreti tanımaz.

Rabbimizin en yüce, eksiksiz, kusursuz ve ihtiyaçsız olduğunu bilmeliyiz. O'nu bütün eksiklerden kusurlardan uzak tutmalıyız. O'nun dışında her şeye muhtaç sahte ilahlara yalvarmamalıyız. Tüm ihtiyaçlarımızı Rabbimizden dilemeli, bütün dilekelerimizi O'na arz etmeliyiz. O, hiçbir ortağı ve dengi bulunmayandır. Yüce Allah (c.c.)'ın ne bir benzeri ne bir dengi vardır. O'na benzeyen hiçbir şey yoktur.

Tüm evrende gerçek güç sahibi olan yalnızca Allah (c.c.)'tır. İnsanın karşılaştığı her türlü sıkıntıyı, zorluğu, ihtiyacı giderebilecek olan da ancak O'dur. İnsan için her türlü sıkıntıdan kurtulmanın tek yolu bütün kuvvet ve onurun sahibi olan yaratıcısına sığınmaktır. O, sıkıntı ve ihtiyaç içinde olup kendisine yönelen samimi kullarına icabet eder ve onların üzerindeki zorlukları, sıkıntıları kaldırır.

"Ya Rabbi, Sen Es Samed'sin, herkesin ihtiyaç duyduğu ancak hiç kimseye ihtiyaç duymayan yegane varlıksın. Bizler, Senin sonsuz gücün ve zenginliğin önünde tevazu ile eğiliyoruz. Bizlerin her türlü zorlukla başa çıkmasına yardımcı ol. Bizleri hep Senin yolunda ilerlemeye ve Senin rızanı kazanmaya çalışan kullarından eyle! Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin el Kâdir ve el Muktedir esmaları “k-d-r (ك د ر)” kökünden türemektedir. “k-d-r”, insanı nitelediğinde, kişinin kendisiyle herhangi bir şeyi yapmaya güç yetirdiği kendi heyetinin bir ismi, Onunla Allah nitelendirildiğinde ise, O’ndan aczi nefyetmek anlamına gelmektedir. Allah’tan başkasının, lafzen söylense bile manen mutlak kudretle nitelendirilmesi imkânsızdır.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Kâdir kelimesi ise sözlükte, her şeye gücü yeten anlamına gelmektedir. Aynı kökten gelen Muktedir ise “k-d-r” kökünün iftiâl kalıbından türemiş bir sıfat olup “gücü yettiği fiilen sabit olan” demektir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Kâdir, her şeye gücü yeten, her istediğini, istediği gibi sonsuz bir güç ve kudretle yapan, sonsuz kudret sahibi olan manalarına gelmektedir. Bunların yanında, her şeyi takdir eden, planlı ve ölçülü yapan, hiçbir şey O’nu âciz bırakamayan, mutlak irade ve kudrete sahip olan anlamları da kullanılmaktadır.

Kur’an Bağlamında: “k-d-r” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 132 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 75’i isim formunda, 1’i sıfat formunda, 23’ü fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 33 kelimenin ise, tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Ya da altı üstüne gelmiş, ıssız duran bir şehre uğrayan gibisini (görmedin mi?) Demişti ki: ‘Allah, burasını ölümünden sonra nasıl diriltecekmış?’ Bunun üzerine Allah, onu yüz yıl ölü bıraktı, sonra onu diriltti. (Ve ona) Dedi ki: ‘Ne kadar kaldın?’ O: ‘Bir gün veya bir günden az kaldım’ dedi. (Allah ona: ‘Hayır, yüz yıl kaldın, böyleyken yiyeceğine ve içeceğine bak, henüz bozulmamış; eşeğine de bir bak; (bunu yapmamız) seni insanlara ibret-belgesi kılmamız içindir. Kemiklere de bir bak nasıl bir araya getiriyoruz, sonra da onlara et giydiriyoruz?’ dedi. O, kendisine (bunlar) apaçık belli olduktan sonra dedi ki: ‘(Artık şimdi) Biliyorum ki gerçekten Allah, her şeye güç yetirendir.’” Bakara 259.

“Bilin ki, ‘ganimet olarak ele geçirdiğiniz’ şeylerin beşte biri, muhakkak Allah’ın, Resûlün, yakınların, yetimlerin, yoksulların ve yolcunundur. Eğer Allah’a, hak ile batılın birbirinden ayrıldığı gün, iki ordunun karşı karşıya geldiği günde (Bedir’de) kulumuza indirdiğimize iman ediyorsanız (ganimeti böyle bölüşün). Allah, her şeye güç yetirendir.” Enfâl 41.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; “Bir hayrı açıkla ya da gizli tutarsanız veya bir kötülüğü başlıyorsanız, şüphesiz Allah, affedicidir, güç yetirendir.” Nisâ 149.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; “Allah rızkı kullarından dilediğine bol bol verir, dilediğine de kısar. Şüphesiz Allah her şeyi hakkıyla bilendir.” Ankebût 62.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Balık sahibi (Yunus’u da); hani o, kızmış vaziyette gitmişti ki; bundan dolayı kendisini sıkıntıya düşürmeye gücümüzün yetmeyeceğini sanmıştı. (Balığın karnındaki) Karanlıklar içinde: ‘Senden başka ilah yoktur, sen yücesin, gerçekten ben zulmedenlerden oldum’ diye çağrıda bulunmuştu.” Enbiyâ 87.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Bakara 20., Bakara 106., Bakara 109., Bakara 148., Bakara 259.,

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; Nisâ 149.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; Yûnus 5., Ra’d 26., Hicr 60., İsrâ 30., Furkân 2., Neml 57.,

Birlikte Geldiği Esmalar; **El Afv;** Nisâ 149.; **El Habîr;** İsrâ 30., Şûrâ 27.; **El Fâtîr;** Fâtîr 1.; **El Hamîd;** Fâtîr 1., Teğâbun 1.; **El Vedûd;** Mümtetine 7.; **El Câmî;** Bakara 148., Şûrâ 29.; **El Gafûr;** Bakara 284., Mâide 40.; **El Hafîz;** Fussilet 12.; **El Velî;** Şûrâ 9.; **En Nûr;** Yûnus 5.; **Er Rezzâk;** Ra’d 26., İsrâ 30., Kasas 82., Ankebût 62., ...

El Kâdir – El Muktedir Esmalarına Dair Tasavvur

Kâinattaki tüm varlık kudretini ve kadrini el Kâdir olan Allah (c.c.)’tan alır. Eşyanın kudreti sınırlı ve kayıtlıdır. Zatında baki bir kudreti yoktur. Bundan dolayı tüm varlık el Kâdir olan Allah (c.c.)’a muhtaçtır. O’nun kudreti olmazsa hiçbir şey ayakta kalmaz. Bir çiçek niçin solar? Renkleri zati olmadığı için. Bir lamba niçin söner? Işığı zatından olmadığı için. İnsan niçin ölüyor? Hayatı zatından olmadığı için. Bundan dolayı zerreden küreye ne varsa kudretini el Kâdir olan Allah (c.c.)’a borçludur. Allah (c.c.)’ın insana lütfettiği kudretin teşekkürü ve anlam kazana bilmesi için insanoğlunun iradesini kudretiyle buluşturup hak ve hakikat yolunda kullanmasıdır. Eğer kişi kendindeki kudretin şükürünü eda etmek için iradesini hakka kullanmaz ise, kendinde var olan bu güç veya kudret onun için rahmet değil zahmet olur; nimet değil külfet olur.

Gerçekleşen her olay Allah (c.c.)’ın bilgisi dahilindedir ve O’nun ol demesiyle meydana gelir. O’nun izni olmadan, bilgisi olmadan hiçbir olay gerçekleşmez. O, iman etmeyen bir kavmin yerine yenisini getirecek güçtedir. Göklerde ve yerde Allah (c.c.)’ı haşa aciz bırakabilecek hiçbir güç kuvvet yoktur. O, mutlak güç sahibidir.

El Kâdir esmasını bilen bir mümin Allah (c.c.)’ın karşısında hiçbir şeyin galip gelemeyeceğine iman eder ve buna tam bir teslimiyet gösterir. Kimseden korku, ümit duymaz, beklentileri, duaları, yakarışları hep Rabbine dir. Mümin, Rabbinin güvencesi ve emniyeti altındadır. Hayatımıza Allah (c.c.) ne kadar hakimse bizlerde o kadar güçlü oluruz.

İnsan bir damla sudan yaratıldığını düşündüğünde, gökyüzündeki sanata baktığında, koca ağaçların gölgesinde tefekkür ettiğinde Rabbimizin her şeye güç sahibi olduğunu ve bu esmanın kudretini anlayacaktır.

Allah (c.c.), Ölüleri Diriltmeye Kâdir dir.

Allah (c.c.)’a şirk koşan ve hayat tarzı olarak da fahşa ve münkeri seçen insanlar, ahiret inancıyla sorun yaşarlar; çünkü yaşadıkları hayatın zulüm, haddi aşma ve bozgunculuk olduğunu bilirler. Hesap olduğu takdirde, böyle bir hayatın hesabını veremeyeceklerinden ve hüsrana uğrayacaklarından eminlerdir. Vicdanlarının sesini susturmak için de ahireti inkâr eder; inkârlarına da kendilerinin dahi inanmadığı akli deliller sunarlar.

Çağlar ve şartlar değişse de şirk zihniyeti değişmiyor. Dünya ve ahiret, din ve yaşam arasında keskin bir ayrıma giden modern/seküler insan da aynı buhranı yaşıyor. Ahireti inkâr ediyor, ahirete inananları küçümüyor, toprağa karışan insan cesedinin evrende yok olup gittiğine veya yeni bir cisimde hayat bulduğuna inanıyor; ancak yine de huzuru bulamıyor. Yoga yapıyor, meditasyon yapıyor, spor salonlarında heder oluyor, kazancının çoğunu psikologlara harcıyor; ama yine de olmuyor. Zira fıtrat haykırıyor: Ahiret var, diriliş var, hesap var, ödül var, ceza var. Her şeyi bu denli mükemmel yaratan Allah (c.c.), yarattıklarını ne diye başıboş bıraksın? En basit eylem dahi amaçsız ve hedefsiz oluyorsa, ilahi kudret ne diye amaçsız ve hedefsiz iş yapsın?..

“Ey kudret sahibi olan Rabbimiz! Sen Kadr-i Mutlak’sın, her şeye güç yetirirsin, hiçbir şey seni aciz bırakamaz. Rabbimiz! Bizi yardımsız bırakma; nefsimize, şeytana ve düşmanlarımıza karşı bizi güçlü kıl. Tevhidi yaşama ve yaşatma konusunda bize güç ver! Allâhümme, Âmin.”

El Evvel (الأول)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Evvel esması “e-v-l (ل و ا)” kökünden türemektedir. “e-v-l” kökü, asla dönüş manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Evvel kelimesi ise sözlükte en kısa manasıyla ilk demektir. Kelime, iki farklı bağlamda tanımlanır. İlki Allah (c.c.) için kullanılan bağlam, her şeyden önce var olan manasına gelirken, diğer varlıklar için birkaç farklı manada kullanılmıştır. Bunlar sırasıyla, zaman olarak önce gelen, mevki, rütbe olarak önce gelen, konum ve oran olarak önde gelen ve son olarak ta yapı sistemi açısından önde gelendir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Evvel kelimesi, varlığının başlangıcı olmayan, her şeyden önce var olan, her şeyin başlatıcısı olan, başkasına ihtiyacı olmayan ve kendi kendine yeter olan anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “e-v-l” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 170 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 1'i isim formunda gelirken, 8'i de Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 161 kelimenin ise, 4 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 157'si de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “O, Evveldir, Ahirdir, Zahiridir, Batındır. O, her şeyi bilendir.” Hadîd 3.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “Andolsun, sizi ilk defa yarattığımız gibi (bugün de) 'teker teker, yapayalnız ve yalın (bir tarzda)' bize geldiniz ve size lutfettiklerimizi arkanızda bıraktınız. İçinizden, gerçekten ortaklar olduklarını sandığınız şefaathçilerinizi şimdi yanınızda görmüyoruz. Andolsun, aranızdaki (bağlar) parçalanıp-koparılmıştır ve haklarında zanlar besledikleriniz sizlerden uzaklaşmıştır.” En'âm 94.

“‘Ya da göğüslerinizde büyümekte olan (veya büyüttüğünüz) bir yaratık (olun).’ Bizi kim (hayata) geri çevirebilir’ diyecekler. De ki: ‘Sizi ilk defa yaratan.’ Bu durumda sana başlarını alaylıca sallayacaklar ve diyecekler ki: ‘Ne zamanmış o?’ De ki: ‘Umulur ki pek yakında.’” İsrâ 51.

“Onlar senin Rabbine sıra sıra sunulmuşlardır. Andolsun, siz ilk defa yarattığımız gibi bize gelmiş oldunuz. Hayır, size bir kavuşma-zamanı tesbit etmediğimizi sanmıştınız değil mi?” Kehf 48.

“De ki: ‘Onları, ilk defa yaratıp-inşa eden diriltecek. O, her yaratmayı bilir.’” Yâsîn 79.

Resul/Resullere Isnatla; “Musa tayin edilen sürede gelince ve Rabbi O'nunla konuşunca: 'Rabbim, bana göster, Seni göreyim' dedi. (Allah:) 'Beni asla göremezsın, ama şu dağa bak; eğer o yerinde karar kılabilirse, sen de beni göreceksin.' Rabbi dağa tecelli edince, onu param parça etti. Musa bayılarak yere düştü. Kendine geldiğinde: 'Sen yücesin (Rabbim). Sana tevbe ettim ve ben iman edenlerin ilkiyim' dedi.” A'râf 143.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Yanınızda olan (Tevrat)ı, doğrulayıcı olarak indirdiğime (Kur'an'a) iman edin; onu inkâr edenlerin ilki siz olmayın ve ayetlerimizi az bir değer karşılığında değiştirmeyin. Ve yalnızca benden korkun.” Bakara 41.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Hadîd 3.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; En'âm 94., İsrâ 51., Kehf 48., Enbiyâ 104., Kasas 70., Yâsîn 79.,

Birlikte Geldiği Esmalar; El Fâtır; İsrâ 51.; El Hamîd; Kasas 70.; El Alîm; Yâsîn 79., Hadîd 3., ...

El Evvel Esmasına Dair Tasavvur

El Evvel; ilk, varlığının başlangıcı olmayan demektir. Allah (c.c.), bütün varlıklardan öncedir. Varlığının bir evveli, başlangıcı yoktur. O, kadîmdir, ezelidir. Varlığı kendi zâtıyladır. Bütün varlıklar, varlığını O'ndan almaktadır. Yaratmayı başlatan O'dur.

Allah (c.c.) zamandan münezzehtir. O zamanın Rabbidir. Zamanı yaratandır. Zamandan önce de O vardı, sonra da olacaktır. Sınırlı aklımız pek çok şeyi kavrayamaz. Şeytan bu konuda durmadan insana vesvese verir, 'şu nasıl böyle oldu' diye sormasını ister. Bizler Rabbimizin bütün sıfatlarına kesin olarak iman etmeli ve şüpheye düşmemeliyiz. Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Allah (c.c.)'ın yarattığı şeyler hakkında düşünüp tefekkür edin. Ama Allah (c.c.)'ın zatını düşünmeyin. Çünkü siz, O'nu hakıyla takdir etmeye güç yetiremezsiniz."

Evrenin bir başlangıcı var mıdır? Kuşkusuz bu soru yüz yıllar boyunca insanların cevap aradıkları bir soru olmuştur. Bu mükemmel düzenin bir yaratıcısı olması gerektiğini kavrayabilen insanlar, evrenin bir başlangıcı olduğuna inanmışlardır. Ancak insanların bir kısmı da yaratıcının varlığını kabullenmek istememişler ve bu yüzden evrenin bir başlangıcı olmadığını, ezelden geldiğini ve ebede gideceğini iddia etmişlerdir. Ancak bugün bilimin ulaştığı nokta, bu kişilerin apaçık bir yanlışta olduklarını kanıtlamıştır. İçinde yaşadığımız kâinatın bir başlangıcı vardır. Böylesine kusursuz bir sistemin bir başlangıcı varsa, elbette bu başlangıcı tasarlayan bir gücün varlığı da açıktır. İşte bu sonsuz gücün sahibi Allah (c.c.)'tır. Ve canlıların, gezegenlerin, galaksilerin, tüm evrenin yaratılmadığı ve hatta zamanın da henüz var olmadığı anda yalnızca O vardır. Çünkü O, el Evvel dir.

Öncüler/ilkler, Allah (c.c.)'ın el Evvel isminin (öz anlamı olan ilk olmanın) bir tecellisidir. Öyleyse el Evvel olana rağbet etmeli, O'nun rahmet ve fazlını umarak bizleri hayırdan öncülerden/ilklerden kılmasını dilemeliyiz. İslam'ın garip olduğu şu zamanda, elini taşın altına koyacak ve emaneti yüklenecek, ehil insanlara ihtiyaç vardır. Zira insanlar korkuyor ve dine sahip çıkmayı göze alamıyor. Bir yandan tağutların tehdit ve saldırıları, diğer yandan modern cahiliyenin ayartıcı ve konfora alıştıran çağırısı... Kimisi korkudan kimisi rahata düşkünlükten bu dini sahihsiz bırakıyor. Yalnızca Allah (c.c.)'ı ve O'nun sevdiklerini seven; O'ndan ve O'nun azabından korkan duruşlarıyla korku bulutlarını dağıtacak, inançlarıyla ümit tohumlarını kalplere serpiştirecek, sebatlarıyla mazlumların uyanışına ve hakkı ikame etmesine vesile olacak öncülere/ilklerle ihtiyaç vardır.

Elbette Allah (c.c.) zamanı geldiğinde el Evvel ismiyle tecelli edecek ve o topluluğu oluşturacaktır. Sorulması gereken asıl soru şudur: Acaba bizler o topluluğun neresinde olacağız? Dualarımızla kalplerimizi hazırlamalı, beklentilerimizi düşüncelerimizi bu noktaya kanalizet etmeliyiz ve amellerimizle hayırdan öncülerden olmaya talip olduğumuzu Rabbimize arz etmeliyiz.

Varlık âleminde bulunan her şey, O'nun ilk oluşa müsaade etmesiyle var olmuştur. Bu demektir ki el Evvel, her işin başlangıcında tecelli etmiştir. El Evvel isminin mührünü taşımayan tek bir varlık dahi yoktur. Nereden başlayarak geri dönersek dönelim, varıp duracağımız yer el Evvel'dir. Bu bilgi, müminin kalp dünyasını kuşattığında onun duygu ve düşüncelerini bir düzene sokar. Başlamasını istediği her işte el Evvel olan Allah (c.c.)'a yönelir. O'ndan ister, O'na rağbet eder, O'na sığınır.

Allah (c.c.)'ın el Evvel ismini bu şekilde anlayan O'na mutlak manada muhtaç olduğunu bilir. Bütün içtenliği ile O'na ibadet etmesi gerektiğini daha iyi anlar. El Evvel ismi bize nutfе dönemimizi, el Ahir ismi ise ölümümüzü ders verir. Bütün varlıklardan evvel ve ahirlerini yaratan Allah (c.c.)'ın, ezelî ve ebedî olduğunu kalbimize ihtar eder. Maddi manevi neyimiz varsa hepsinin O'ndan olduğunu ve bütün işlerin O'na döndürüleceğini ve O'nun huzurunda hesabı görüleceğini düşünerek her türlü işimizi ancak O'na kulluk namına, O'nun rızasına uygun yapmak gerekir.

"Ya El Evvel! Senin ilminin ve varlığının başlangıcı herşey den öncedir. Herşey Senin varlığınla başlar.

Bizlere anlayış bahşet, eksik ve yanlış bilgilerden koru. Bizi her türlü kötülükten, hata ve günahlardan uzak tut. Bizlere doğru yolu göster, aydınlat ve her an Senin rızanı kazanabilmemiz için bize yardım et.

Allâhümme, Âmin."

El Âhir (الأخر)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Âhir esması “a-h-r (أ خ ر)” kökünden türemektedir. “a-h-r” kökü, son, sonra manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Âhir kelimesi ise sözlükte, son, sonra ve sonra gelen anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Âhir kelimesi, varlığının sonu olmayan, ebedi olan anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “a-h-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 250 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 1'i isim formunda gelirken, 11'i de Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 238 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “O, Evveldir, Ahirdir, Zahiridir, Batındır. O, her şeyi bilendir.” Hadid 3.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “Kendilerine; 'Elinizi (savaştan) çekin, namazı kılın, zekatı verin' denenleri görmedin mi? Oysa savaş üzerlerine yazıldığında, onlardan bir grup, insanlardan Allah'tan korkar gibi hatta daha da şiddetli bir korkuyla korkuya kapılıyorlar ve: 'Rabbimiz, ne diye savaşı üzerimize yazdın, bizi yakın bir zamana ertelemeli değil miydin?' dediler. De ki: 'Dünyanın metayı azdır, ahiret, ise muttakiler için daha hayırlıdır ve siz 'bir hurma çekirdeğindeki ip-ince bir iplik kadar' bile haksızlığa uğratılmayacaksınız.'” Nisâ 77.

“De ki: 'Allah'ın dilemesi dışında, kendim için zarardan ve yarardan (hiçbir şeye) malik değilim. Her ümmetin bir eceli vardır. Onların ecelleri gelince, artık ne bir saat ertelenebilirler ne öne alınabilirler.” Yûnus 49.

“Andolsun, onlardan azabı sayılı bir topluluğa (veya belirli bir süreye) kadar ertelese, mutlaka: 'Onu alıkoyan nedir?' derler. Haberiniz olsun; bunun geleceği gün, onlardan geri çevrilecek değildir ve alaya almakta oldukları şey de kendilerini çepeçevre kuşatacaktır.” Hûd 8.

“Biz onu sayılı bir sürenin (ecelin) dışında ertelemeyiz.” Hûd 104.

“Resulleri dedi ki: 'Allah hakkında mı şüphe (ediyorsunuz)? O, gökleri ve yeri yaratandır; O, sizi, günahlarınızı başışlamak için davet ediyor ve sizi adı konulmuş bir süreye kadar erteliyor.' Dediler ki: 'Siz, benzerimiz olan birer beşerden başkası değilsiniz. Siz bizi, babalarımızın taptıklarından çevirip-engellemek istiyorsunuz, öyleyse bize apaçık bir delil getirin.'” İbrahim 10.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ve onlar, sana indirilene, senden önce indirilenlere iman ederler ve ahirete de kesin bir bilgiyle inanırlar.” Bakara 4.

“İnsanlardan öyleleri vardır ki: 'Allah'a ve ahiret gününe inandık' derler; oysa inanmış değildirlir.” Bakara 8.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Hadid 3.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Nisâ 77., Yûnus 49., Hûd 8., Hûd 104., İbrahim 10., İbrahim 42., Nahl 61.

Birlikte Geldiği Esmalar; El Fâtır ile; İbrahim 10. - El Gafûr, El Gaffâr ile; İbrahim 10.

El Âhir Esmasına Dair Tasavvur

El Âhir, Allah (c.c.)'in isimlerinden biridir. Bu isim, evrenin ve tüm varlıkların sonunun ve sonrasının yalnızca Allah (c.c.) tarafından bilindiğini ve kontrol edildiğini ifade eder. Allah (c.c.)'in bu ismiyle, her şeyin bir sona sahip olduğuna ve sonun yalnızca O'nun belirlediği şekilde gerçekleşeceğine işaret edilir.

Sonsuzluğun sahibi zamanın ve mekânın üzerinde olan Allah (c.c.)'dır. Her şey yok olacak O yine var olmaya devam edecektir. Allah (c.c.)'in varlığının öncesi ve sonrası yoktur, yani O'nun yok olduğu bir zaman mevcut olmadığı gibi hiçbir zaman da yok olmayacaktır.

Yüce Allah (c.c.) sürekli olarak yaratmaktadır. Yaratıklarına ise bir ecel tayin etmekte, varlıklarını bir sonla sınırlamaktadır. Nasıl ki yaratmayla başlattığı her varlık O'nun el Evvel ismine işaretler; aynı şekilde varlığına son verdiği her mevcut da O'nun el Âhir ismine işaretler.

İnsanlar ölmekte; el Âhir olan Allah (c.c.)'in varlığı devam etmektedir. Nesiller, nesilleri izlemekte; toplumlar ecelleri geldiğinde varlık sahnesinden çekilmekte ve el Âhir olan, var olmaya devam etmektedir. Kıtalar yer değiştirmekte, iklimler başkalaşmakta, zaman ve mekân eskiyip yerini yenilere bırakmakta; el Âhir, var olmaya devam etmektedir. Milyonlarca yıldır, her bir varlık son bulduğunda el Âhir olan Allah (c.c.) tecelli etmekte, varlığıyla sonsuz olduğunu ve her şeyden sonra O'nun var olacağını kullarına göstermektedir.

Nereden başlarsanız başlayın, ileriye doğru gittiğinizde tüm kapılar el Âhir'e çıkacaktır; çünkü düşünmeye başladığınız her neyse bir yerde son bulacaktır. "Ya sonra?" diye sorduğunuzda, tüm kâinat "el Âhir olan Allah (c.c.)" cevabını verecektir.

Öyleyse kalbin hedefi, amacı, yönelişi Allah'a (c.c.) olmalıdır. Zira neye bağlanmış olursak olalım; bir gün son bulacak, kaybolup gidecektir. Oysa Allah (c.c.) el Âhir 'dir. Kalp O'na yöneldiği için kaybetmeyecek, hiçbir surette zarara uğramayacaktır. Kalp dursa dahi umduğu, sevdiği, korktuğu, haşyet duyduğu el Âhir var olmaya ve bu amellerin karşılığını vermeye devam edecektir. Mümini, kalp amellerinin en şerefli ismi ihlasa götüren, bu inançtır.

Sınırlı aklımız pek çok şeyi kavrayamaz. Şeytan bu konuda durmadan insana vesvese verir, aklına da soru işaretleri oluşturur. Bizler Rabbimizin bütün sıfatlarına kesin olarak iman etmeli ve şüpheye düşmemeliyiz. Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur; "Allah (c.c.)'in yarattığı şeyler hakkında düşünüp tefekkür edin. Ama Allah (c.c.)'in zatını düşünmeyiniz. Çünkü siz onu hakkıyla takdir etmeye güç yetiremezsiniz."

Yüce Allah (c.c.)'in el Âhir olduğunu bilmek insana sebeplere fazla önem vermemeyi, onlara bel bağlayıp güvenmemeyi, üzerinde fazla durmamayı öğretir. Bu sebeplerin mutlaka yok olacağını ve son bulacağını, sadece el Âhir olan yüce Allah (c.c.)'in baki kalacağını bilmemizi sağlar. Geçici varlıklara bağlanmak, yokluğa bağlanmaktır. Halbuki el Âhir olan Allah (c.c.)'a bağlanmak, kesinlikle yok olmayacak ve ebediyen var olacak olana bağlanmaktır.

El Âhir, insanlara dünya hayatında yaşarken doğru yolda olmayı ve ahiret hayatında da Allah (c.c.)'in rızasını kazanmayı hatırlatır. Bu isim, insanlara hayatlarını, dünya ve ahiret dengesini gözeterek planlamaları gerektiğini hatırlatır. Dünya hayatında yapılan her işin, ahirette ödül veya ceza ile sonuçlanabileceği gerçeğini vurgular.

El Âhir, insanlara yaşamlarının bir sonu olduğunu hatırlatır. İnsanlar bu dünyada geçici misafirlerdir ve gerçek hayat, ahiret hayatıdır. Bu nedenle, kişilerin bu dünya hayatında işledikleri her türlü iyilik veya kötülük, ahirette karşılığını bulacaktır.

"Ey Varlığının sonu olmayan Rabbimiz, bizleri hem dünya hem ahirette yüzleri ak olanlardan eyle! Ebedi olan sensin, bizlere dünya hayatının geçici olduğu şuuruyla yaşamayı nasip eyle! Senin rızan doğrultusunda dünyamızı ve ahiretimizi mamur eyle! Allâhümme, Âmin."

Ez Zâhir (الظاهر)

Kök Anlamı: Rabbimizin Ez Zâhir esması “z-h-r (ظ • ر)” kökünden türemektedir. “z-h-r” kökü, sırt anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, ortaya çıkmak, belirgin olmak; üstün olmak, galip gelmek; yardım etmek gibi manaları da ifade etmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Zâhir kelimesi ise sözlükte, varlığını ve birliğini belgeleyen birçok delilin bulunması açısından belirgin olan anlamına gelmektedir. Geniş bağlamdan bakıldığında, bir şey gizliken açığa çıkmak, açık olmak, yüksek ve galip olmak, üzerine çıkmak, bir şeye vakıf ve nail olmak, kahretmek ve yardım etmek gibi manaları da muhtevasında bulundurmaktadır.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise ez Zâhir kelimesi, Zatı ve sıfatlarıyla en yücelerde olan, varlığının ve birliğinin delilleri apaçık olan, üstün/galip ve kullarından dilediğini üstün kılan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “z-h-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 59 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda, 1' fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 56 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “O iltir, sondur, **zâhirdir**, bâtındır. O, her şeyi bilendir.” Hadîd 3.

“Görmüyor musunuz ki, şüphesiz Allah, göklerde ve yerde olanları emrinize amade kılmış, **açık** ve gizli üzerinizdeki nimetlerini genişletip-tamamlamıştır. (Buna rağmen) İnsanlardan öyleleri vardır ki, hiç bir bilgiye dayanmadan, bir yol gösterici ve aydınlatıcı bir kitap olmadan Allah hakkında mücadele edip durur.” Lokman 20.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Andolsun, daha önce onlar fitne aramışlardı. Ve sana karşı birtakım işler çevirmişlerdi. Sonunda onlar, istemedikleri halde hak geldi ve Allah'ın emri **ortaya çıkıp-üstünlük sağladı.**” Tevbe 48.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. **Görünen** kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Baş örtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtünler. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, kendi oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları (mümin kadınlar), ellerinin altında bulunanlar (köleleri), erkeklerden, ailenin kadınına şehvet duymayan hizmetçi vb. tâbi kimseler yahut henüz kadınların gizli kadınlık hususiyetlerinin **farkında olmayan** çocuklardan başkasına zinetlerini göstermesinler. Gizlemekte oldukları zinetleri anlaşılsın diye ayaklarını yere vurmasınlar (Dikkatleri üzerine çekecek tarzda yürümesinler). Ey müminler! Hep birden Allah'a tevbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz.” Nûr 31.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Hadîd 3., Lokman 20.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Tevbe 48.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Bâtın ile; Hadîd 3. **El Alîm ile;** Hadîd 3. - **El Evvel ile;** Hadîd 3.

Ez Zâhir Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.) fiilleriyle zahir, açık, bilinen, inkârı mümkün olmayan varlıktır. Her şey O'nun varlığına delalet eder. Allah (c.c.)'ın varlığının delilleri, düşünebilen her insanın rahatlıkla etrafında tespit edebileceği kadar aşikâr ve tüm evrene yayılmıştır. Bütün kâinat yaratılış delillerini gözler önüne serer. Müminlerin en önemli özelliklerinden biri de çevrelerinde gördükleri her şey üzerinde derin derin düşünceleri ve sonucunda Allah (c.c.)'ın varlığını ve yüceliğini fark edip, tefekkür etmeleri ve en nihayetinde bu eşsiz nimet ve imkanlar karşısında hamd etmeleridir.

Gördüğümüz her manzara, işittiğimiz her ses, tuttuğumuz, tattığımız her şey, her mana, içimizde ve dışımızda şimdiye kadar anlayıp sezebildiğimiz her şey O'nun varlığına şahiddir.

Bizler; Allah (c.c.)'ın gayb olduğunu, gözlerin O'nu kuşatamayacağını ve O'na imanın, gayba iman olduğunu biliyoruz. Bununla beraber O'nun varlığından ve birliğinden eminiz. O kadar ki inkârcı mülhidler (Dinsiz) dahi dara düştüklerinde O'nun varlığını itiraf edip büyüklüğüne sığınır. Buna binaen şöyle deriz: Zatiyla el Bâtin olan (gözlerin göremediği) Allah, varlığının ve birliğinin delilleriyle ez Zâhir 'dir, görünürdür. Çevremizde bulunan her şey, Allah'ın varlığına bir kanıttır. Zira bir yerde yazı varsa orada bir kâtip (yazıcı) olduğu, bir sanat varsa orada bir sanatkâr olduğu, bir ekin varsa orada bir çiftçi olduğu muhakkaktır. Her eser, sahibine işaret eder. Kâinat da bir bütün olarak Allah (c.c.)'ın eseridir, O'nun varlık ve birliğine delalet eder. Delillerinin apaçık, görünür ve çokluğu nedeniyle yüce Allah, ez Zâhir 'dir ve O'na işaret eden her delil O'nun ez Zâhir isminin bir tecellisidir.

Allah (c.c.) her şeyde O'nun azamet ve kudretini görmemizi ister ve iğneden ipliğe insanın idrak edebildiği her şeyi, düşünmesi için onun önüne koyar.

İnsana, Allah (c.c.)'a delalet eden delillerin gösterilmesi ve dikkatinin kevnî ayetlere çekilmesi onun iyiliği içindir; çünkü insan, Rabbini tanıdıkça O'na olan imanı artar. Rabbine salih amellerle yaklaşır. Rabbine karşı cehalet içinde oldukça da nankörleşir, unuttur, kalbi katılaşıp. İnsanın istikamet üzere kalması için her şeye ez Zâhir olanın mührü vurulmuştur, insan nereye bakarsa baksın, Rabbini görecektir bir ayet bulsun, istenmiştir. Yeter ki akıl eden bir kalp, görebilen bir göz, işiten kulak ve en önemlisi de Rabbine giden bir yol tutsun...

“Ey Rabbimiz! Bizi, Senin yarattığın her şeydeki güzellikleri, düzeni ve mükemmelliği görmeye sevk et. Ez Zâhir isminle her şeyde Seni hatırlayalım ve Senin varlığını görebilelim. Açıkça görünen ve anlaşılır olan gerçekleri bize öğret, bizi yanıltıcı görüntülerden uzak tut. İçimizdeki karanlığı aydınlat, bize görünmeyen gerçekleri keşfetme gücü ver. Allâhümme, Âmin.”

El Bâtın (الباطن)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Bâtın esması “b-t-n (ب ط ن)” kökünden türemektedir. “b-t-n” kökü, karın anlamına gelmektedir. Kök, kapalı olan, kolay anlaşılmayan her şeyi ifade etmekte kullanılır.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Bâtın kelimesi ise sözlükte, gizli olmak; bilmek, bir şeyin iç yüzüne ve bir kimsenin sırlarına vâkıf olmak anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Bâtın kelimesi, hakikati ve mahiyeti akılla idrak olunamayan, hayal ile tahayyül edilemeyen, duygularla hissedilmeyen, gizli olan, her şeyin iç yüzünü ve sırlarını bilen ve vakıf olan, her şeye yakın olan manalarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “b-t-n” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 25 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 1’i isim formunda gelmektedir. Bunun dışında kalan 24 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “O, Evveldir, Ahirdir, Zahirdir, Batındır. O, her şeyi bilendir.” Hadîd 3.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ey iman edenler! Kendi dışınızdakileri sırdas edinmeyin. Çünkü onlar size fenalık etmekten asla geri durmazlar, hep sıkıntıya düşmenizi isterler. Gerçekten, kin ve düşmanlıkları ağızlarından (dökülen sözlerinden) belli olmaktadır. Kalplerinde sakladıkları (düşmanlıkları) ise daha büyüktür. Eğer düşünüp anlıyorsanız, âyetlerimizi size açıklamış bulunuyoruz.” Âl-i İmrân 118.

“De ki: Gelin Rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın, ana-babaya iyilik edin, fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin -sizin de onların da rızkını biz verimiz-; kötülüklerin açığına da qizlisine de yaklaşmayın ve Allah’ın yasakladığı cana haksız yere kıymayın! İşte bunlar Allah’ın size emrettikleridir. Umulur ki düşünüp anlarsınız.” En’âm 151.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Hadîd 3.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Ez Zâhir ile; Hadîd 3. - El Alîm ile; Hadîd 3. - El Evvel ile; Hadîd 3.

El Bâtın Esmasına Dair Tasavvur

Yüce Allah (c.c.)'ın sıfatı olarak el Bâtın; zatının hakikati ve mahiyeti akıllarla idrak olunamayan, hayal dahi edilemeyen, duygularla erişilemeyen ve hissedilemeyen, her şeye en yakın olan, gizli ve açık her şeyin iç yüzünü ve sırlarını bilen demektir. Varlıkların oluşumunu sağlar, günahları bağışlar ve kimseden korkusu olmayandır. Yüce Allah (c.c.)'ın el bâtın oluşu, her şeyi kuşatıp kapsamasını gerektirir ve bütün mahlukata en yakındır. Öyle ki, "...biz ona şah damarından daha yakınız..." Kâf 16.

Yüce Allah (c.c.) gizlenmeyen el Bâtındır, her şeyin gerçeğini bilir. Yüce Allah (c.c.)'ın el Bâtın ismi bütün sırlarda ve gizliliklerde mevcuttur. O'na hiçbir şey gizli değildir. O'nun kuşatıcılığı ezeli ve ebedidir. O'nun her şeyden önce oluşu başlangıçsız ve her şeyden sonra oluşu da sonsuzdur.

El Bâtın ismini iyi anlayan bir Mümin, Allah Teala (c.c.)'nın zatını düşünenin yasak olduğunu bu isimden aldığı payla bilir. Buna göre de aklın sınırlarını aşan bazı malumatın ancak vahiyle bilineceğini kavrar. Böylece kendini modernist, pozitivist ve materyalist düşüncelerden korur. Varlıkların tamamında Allah (c.c.)'ın kudret ve ilmini müşahade ederek doğru yolu bulur. Elde ettikleriyle yetinmez ve yaratılış hikmetlerini zenginleştirerek el Bâtın isminin altındaki zenginlikleri kavramaya çalışır. Kavrayamadıklarını Allah (c.c.)'a havale eder ve onların iç yüzlerinin bir gün kendisine haber verileceğini bilerek teselli olur. Bazı durumlarda hikmetlerin ve sebeplerin sadece akılla kavranamayacağına inanır. Her şeyin aslını dünyada öğrenemeyeceğine inanarak yaşar ve bilemediklerinden dolayı rahatsızlık duymaz. Her bilenin üzerinde mutlak bir bilenin olduğuna iman eder. Bazı Kur'an kıssalarını bu isimden aldığı payla açıkladığı için, vahiy hakkında akılcı düşünerek sapkınlığa düşmez. Aklını ve bilgisini aşan konuları Allah Teala (c.c.)'ya havale eder. Batını konularda bir idrak yanılışına ve sapkınlığa düşmemek için Resulullah'ın sünnetini ölçü alır. Çünkü sünnet, yaşanmış bir Kur'an'dır.

Rabbimizin el Bâtın isminin tecellilerin den biri de kullarına yakın olmasıdır. Burada üzerinde durmak istediğimiz nokta, yüce Allah (c.c.)'ın sırdaş/yoldaş anlamındaki yakınlığıdır. Zira Araplar, "batn" kökünden türeyen "bitâne/بطانة" kelimesini; insanın sırlarını paylaştığı, özel hâllerini bilecek kadar kendine yakınlaştırdığı, çevre edindiği insanlar için kullanmaktadır.

El Bâtın'ın yakınlığı ise kulun özel çabasıyla elde ettiği, mükâfat cinsinden bir yakınlıktır. Bu yakınlık; kulun Rabbine yakınlaşmak için çaba harcaması, O'nu dost edinmesi, bir sırdaş misali derdini ve şekvasını (şikayet) Rabbine arz etmesidir. O, derdini açmasa da Rabbi onun her derdini bilir. Bu dertleşme bildirmek için değil, O'nun yakınlığıyla teselli bulmak, O'nun iştirakine güvenerek ruhu/psikolojiyi rahatlatmak içindir. Nice dert sahibi vardır ki; yüzlerinde tebessüm, kalplerinde sükûnet ve sözlerinde asalet vardır. Dert, bellerini bükmez; çünkü onlar Rablerini sırdaş edinmiş, dertlerini O'na açmışlardır. Secdelerde, gecenin karanlığında, kimsenin olmadığı kendileri ile baş başa kaldıklarında, ellerini O'na açar, alınlarını yere koyarak dua ile secde ile Allah (c.c.)'a yönelirler. Tüm bu çabaların neticesinde yüce Allah'ın özel dostluğuna nail olurlar.

"Ey El Bâtın olan Rabbimiz! Bizleri, içimizdeki olumsuz düşünceleri, kötü niyetleri ve gizli kusurları tanıyan ve onları düzeltmeye çalışan kulların arasına sevk et. Bizleri iç dünyalarını temizleyen ve dürüstlüklerine dikkat eden kullarından eyle! Allâhümme, Âmin."

El Ber (البر)

Kök Anlamı: Rabbimizin el Ber esması “b-r-r (ب ر ر)” kökünden türemektedir. “b-r-r” kökü, kara parçası manasına gelmekte olup genişlik anlamı taşımaktadır. Bu sebeple kelimeye hayırlı işleri genişçe yaymak manası verilmiştir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Ber kelimesi ise sözlükte, iyilik sever olmak anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Ber, kullarına iyilik yapan, çok lütufkâr, çok merhametli, çok şefkatli ve sözünde duran manalarına gelmektedir. Bunun yanında kulları için kolaylık isteyen manasına da vurgu vardır.

Bu manaların yanında el Ber esması, iyiliği ve iyileri seven, iyileri cennetle mükâfatlandıran, iyiliğin mutlak kaynağı, tüm kâinatı ve varlık âlemini sonsuz iyiliği ile kuşatan, kullarına iyiliği ve iyi olmayı öğreten gibi manaları da anlam sahası içinde toplamaktadır.

El Ber, doğruluk ve iyiliğin eşsiz ve benzersiz kaynağı manasına gelir. O’nun iyiliği sonradan değil, ezeldir. O, iyilik gördüğü veya beklediği için iyi olan değil, iyi olduğu için iyilik yapandır.

Kur’an Bağlamında: “b-r-r” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 32 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah’a isnatla 1’i isim formunda gelmektedir. Bunun dışında kalan 31 kelimenin ise, 2 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 29’u da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Şüphesiz, biz bundan önce O’na dua (kulluk) ederdik. Gerçekten O, iyiliği bol, esirgemesi çok olanın ta kendisidir.” Tûr 28.

Resul/Resullere Isnatla; “Ana-babasına saygılı ve iyi davranırdı. Hiç zorba ve isyankâr olmadı.” Meryem 14.

“Anneme iyilik yapmamı emretti. Ve beni mutsuz bir zorba kılmadı.” Meryem 32.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Onlar gemiye bindikleri zaman, dini yalnızca O’na ‘halis kılan gönülden bağlılar’ olarak, Allah’a yalvarıp yakarırılar. Ama onları karaya çıkarıp kurtarıncı, hemen şirk koşarlar.” Ankebût 65.

“Yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz iyilik değildir. Ama iyilik, Allah’a, ahiret gününe, meleklerle, Kitaba ve peygamberlere iman eden; mala olan sevgisine rağmen, onu yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, isteyip-dilenene ve kölelere (özgürlükleri için) veren; namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve ahitleştiklerinde ahitlerine vefa gösterenler ile zorda, hastalıkta ve savaşın kızıdığı zamanlarda sabredenler(in tutum ve davranışlarıdır). İşte bunlar, doğru olanlardır ve muttaki olanlar da bunlardır.” Bakara 177.

“Sana, hilalleri (doğuş halindeki ayları) sorarlar. De ki: ‘O, insanlar ve hacc için belirlenmiş vakitlerdir. iyilik (birr), evlere arkalarından gelmeniz değildir, ama iyilik sakınan(ın tutumudur). Evlere kapılarından girin. Allah’tan sakının, umulurki kurtuluşa erersiniz.” Bakara 189.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Tûr 28.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Er Rahman, Er Rahim ile; Tûr 28.

El Ber Esmasına Dair Tasavvur

Rabbimiz tüm kâinatı sonsuz iyilikleriyle kuşatmıştır. Başımızı hangi tarafa çevirecek olsak mutlaka O'nun bir iyiliği ve ihsanıyla karşılaşırız. Allah (c.c.)'ın iyilik, ihsan ve nimetlerini hatırlatması ve insanı bu nimetler üzerinde tefekküre davet etmesi önemlidir; çünkü insanın onca zaafı, günahı ve kusuruna rağmen el Ber iyiliklerini kesmez. Bu durumu müşahade edebilen insanın Rabbine karşı sevgisi artar. Bir taraftan günahlarını, öte taraftan nail olduğu lütuf ve ihsanları mukayese eder. İnsanın bu mukayesesı, nefsi arındıran ve terbiye eden bir etkiye sahiptir. Zira Allah (c.c.), nefisler için bir yasa koymuştur; Kötülüğe karşı yapılan iyilik, nefsi sarsar, onu gafletten uyandırır. Yaptığı kötülüğe rağmen iyilik gören, iyiliğin sahibini sevmeye başlar. Bu, el Ber olan Allah (c.c.)'ın nefislere yerleştirdiği bir özelliktir.

Yüce Allah (c.c.)'ın, hazinelerinden bağışta bulunması bir eksiklik oluşturmayaacağı için verdiklerinde kimseden bir karşılık beklemez. O, bir şey beklemekten ve ihtiyaçtan müstağnidir. Allah (c.c.)'tan başka da kimse böyle bir iyilik ve bağışta bulunamaz, böyle bir duruma güç yetiremez. O sebeptendir ki Müslüman bu isimden gerekli dersleri almalıdır. Müminler, insanlara iyilik yapmakta yarışa girmelidirler. Bu bağlamda insanların sıkıntılarını gidermekte, onları huzura kavuşturmakta, maddi ve manevi yaralarını sarmakta öncü olmalıdırlar. Tüm yapılan iyilik, hayır ve hasenata karşılık beklememek de bu isimden alınan payla orantılıdır. Allah (c.c.)'nın bu isminden en çok pay alması gereken kesimlerden biri de mücadelenin öncüleri olmalıdır. Onlar şayet bu isimle ahlaklanacak olurlarsa; topluluğun maneviyatı, inancı, adaletin sağlanması, eğitim gibi önemli konularda çözüm üretebilirler. Bu isimle ahlaklanmayan anne-baba nasıl ki çocuklarına kaba davranır onları ihmal ederse aynı şekilde bu isimden pay almayanlarda sorumluluklarını ihmal eder, sorunlara çözüm bulamaz.

El Ber olan Rabbimiz, kullarının hep iyiliğini ister, kötülüklerini ve zorluk çekmelerini istemez. Yapılan kötülüklerin çoğunu bağışlar, onları örter. Öyle ki, bir kul gönlünde iyi bir şey yapmayı kurmuş, fakat herhangi bir engel yüzünden onu yapamamış olsa bile, bunun mükâfatını verir. Kâinattaki iyilikler ve güzellikler, hayatın insanlar için kolaylaştırılması, türlü lütuflara mazhar olmaları Allah (c.c.)'ın el Ber isminin âleme tecellisidir. Bu isim sayesinde insanlar birbirlerine ve diğer canlılara daha güzel davranma alışkanlığını elde etmektedirler.

İyilik insana sonradan eklenen bir şey değil, fıtratına işlenen asli bir şeydir. Bu yüzden iyi, biz ona “iyi” dediğimiz için iyi değildir. O iyi olduğu için biz ona “iyi” deriz. Keza iyiyi belirleyen bizim beğenimiz değil, Allah (c.c.)'ın belirlediği ölçülerdir. Bu da bize net bir gerçeği ortaya koyar, iyilik ne kadar asli bir şey ise kötülükte o kadar arizi ve sonradan olma bir şey dir.

Rabbimizin el Ber esmasının Kur'an bağlamında Tur Suresi'nin 28. ayetinde nazil olması ve rivayetler ışığında Tur Suresi'nin “Hüzün Yılı” dediğimiz bir zamana tekabül etmesi hem risâlet sürecinde hem de günümüzde ayrı bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda Rabbimiz bize el Ber oluşu ile şu mesajı vermektedir; Ne kadar darlıkta ve zorlukta olursanız olun, Allah (c.c.)'ın bizzat iyi olduğunu, iyiliğin kaynağı olduğunu unutmayın! Sizi üzen olayların, sizi esir almasına izin vermeyin! Âna mahkûm olmayın ki, gelip geçici olayların kör kuyusuna düşmeyin! Eğer düşerseniz, olaylar gelir geçer de, siz hala düştüğünüz o kuyudan çıkamazsınız! Öyleyse hüzne ve umutsuzluğa kapılmak yerine el Ber olan Allah (c.c.)'a sığının.

“Ey Ber olan Rabbimiz, bize Seni doğru tanıyan bu doğrultuda iyiliklerinin farkına vararak iyilik yapan kullarından eyle! Bizi dünyada ve ahirette ebrar olan kullarından eyle! Ber olan, sonsuz iyiliğin mutlak sahibi Rabbimiz, iyiliğini üstümüzden çekme! Allâhümme, Âmin.”

Et Tevvâb (التَّوَّابُّ)

Kök Anlamı: Rabbimizin Et Tevvâb esması “t-v-b (ت و ب)” kökünden türemektedir. “t-v-b” kökü, geri dönmek, rücu etmek; en güzel şekilde günâhı terk etmek manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Tevvâb kelimesi ise sözlükte, dönüş yapan, bu eylemi nicelik ve nitelik açısından çokça gerçekleştiren anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise et Tevvâb kelimesi, tevbeyle muvaffak kılan ve tevbeleri çokça kabul eden anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “t-v-b” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 87 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 15'i isim formunda, 1'i sıfat formunda, 21'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 50 kelimenin ise, 1 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 49'u da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Derken Adem, Rabbinden (birtakım) kelimeler aldı. Bunun üzerine (Allah da) tevbesini kabul etti. Şüphesiz O, tevbeleri kabul edendir, esirgeyendir.” Bakara 37.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Ey iman edenler, zandan çok kaçının; çünkü zannın bir kısmı günahtır. Tecessüs etmeyin (birbirinizin gizli yönlerini araştırmayın). Kiminiz kiminizin gıybetini yapmasın (arkasından çekirtmesin.) Sizden biriniz, ölü kardeşinin etini yemeyi sever mi? İşte, bundan tiksindiniz. Allah'tan korkup-sakının. Şüphesiz Allah, tevbeleri kabul edendir, çok esirgeyendir.” Hucurât 12.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “(Allah'ın) Onların tevbelerini kabul etmesi veya zalim olduklarından dolayı azablandırması işinden sana bir şey (sorumluluk ve görev) yoktur.” Âl-i İmrân 128.

Resul/Resullere Isnatla; “Musa tayin edilen sürede gelince ve Rabbi O'nunla konuşunca: 'Rabbim, bana göster, Seni göreyim' dedi. (Allah:) 'Beni asla göremezsin, ama şu dağa bak; eğer o yerinde karar kılabilirse, sen de beni göreceksin.' Rabbi dağa tecelli edince, onu param parça etti. Musa bayılarak yere düştü. Kendine geldiğinde: 'Sen yücesin (Rabbim). Sana tevbe ettim ve ben iman edenlerin ilkiyim' dedi.” A'râf 143.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Sizlerden fuhuş yapanların, her ikisine eziyet edin. Eğer tevbe ederler de islah olurlarsa artık onlardan vazgeçin. Şüphesiz Allah, tevbeleri kabul edendir, esirgeyendir.” Nisâ 16.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 37., Bakara 54., Bakara 128., Bakara 160., Nisâ 16.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Hucurât 12.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 54., Bakara 160., Bakara 187., Âl-i İmrân 128., Nisâ 17.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Bâri' ile; Bakara 54. - El Afuv ile; Bakara 187., Şûrâ 25. - El Âlîm ile; Bakara 187., Nisâ 26., Tevbe 15., Şûrâ 25., Müzzemmil 20. - El Mübîn ile; Bakara 187., Nisâ 26. - El Hâdî ile; Nisâ 26., Tâ-Hâ 122. - El Mursil ile; Nisâ 64. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mâide 39., Tevbe 27., Tevbe 102., Ahzâb 24., Ahzâb 73., Mü'min 3., Müzzemmil 20. - El Basîr ile; Mâide 71. - Er Raûf ile; Tevbe 117. - El Habîr ile; Mücâdele 13.

Et Tevvab Esmasına Dair Tasavvur

Tövbe kulun gûnahtan sonra Allah (c.c.)'a itaat etmeye dönüş yapmasıdır. Et Tevvâb Allah (c.c.)'in esmaül hüsnasından biri olup manası kulun Allah (c.c.)'a itaat etmeye dönüş yaptığı ve günahlardan dolayı pişmanlık duyduğu zaman Allah (c.c.)'in o kuluna ihsan ve rahmetini ulaştırması, kulun önceden yaptığı hayırlı amelleri boşa çıkarmaması ve itaatkar kullarına vaad ettiği ihsandan bu kulunu da mahrum etmemesidir. Kulun tevbesi tekrerrür ettikçe et Tevvâb olan Allah (c.c.)'in kabulü tekrerrür eder. Tevbe kula nispet edildiği zaman, kulun arz olan günah halini bırakıp asli olan sala halinde dönmesi demektir. Rahmeti sonsuz olan Allah (c.c.) et Tevvâb 'tır ve tevbe edenleri sever. İstediyi kadar günah işlemiş ol şeytan istediği kadar ümitsizliğe sevk etmiş olsun seni, Allah (c.c.)'ın büyüklüğüne, merhametine ve ismine sığınarak ellerini aç ve ey bütün günahları bağışlayan Allah (c.c.)'ım senin et Tevvâb ismine sığınarak beni bağışlamamı istiyorum de ve tevbe'nin gereklerini yerine getir.

Allah (c.c.) er Rahman ve er Rahim olandır. Kendi zatını sevgi ve merhamet ile tanıtan yaratıcının kuluna yönelmesinde daha doğal ne olabilir? O'nun kullarına olan sevgi ve şefkati bir annenin evladına olan sevgi ve şefkatinden sonsuz kat daha büyüktür. Bir annenin evladına yönelmesi için ilave bir sebebe ihtiyacı yoktur. Annelik bunun için bizatihi bir sebeptir. Kuluna şefkati hiçbir anne ile kıyaslanamayacak kadar büyük olan Allah (c.c.)'in kullarına yönelmesi de öyledir. Fakat rahmeti sonsuz olan Allah (c.c.) kulunun kendi kendine yönelişi için çeşitli sebepleri seferber etmiştir. Kulun pişmanlığı, o pişmanlığın nedeni olan duygular, o duyguların yan etkisi olan günahlar, seferber edilen bu sebepler zincirine dahildir. Günah Allah (c.c.)'tan gafil olmak, tevbe Allah (c.c.)'ı hatırlamaktır. Rabbimiz, zatını et Tevvâb olarak isimlendirmekle hiçbir kulunu peşinen gözden çıkarmadığını ifade buyurmaktadır.

Allah (c.c.) kullarının yönelişlerini kabul edendir. Kendisine dönen kullarına af ve bağış kapılarını açandır. Kullarının dönmesini bekleyendir... Rabbimizin rahmet ve affından hiçbir zaman ümidimizi kesmemeliyiz. Allah (c.c.) her türlü günahı bağışlayan ve kullarının yönelişlerini kabul edendir. Resulullah (s.a.v.) buyurmuştur; "Hatalarınız çok da olsa, sonra tevbe etseniz yine de Allah kulun tevbesini kabul eder." (İbni Mâce.)

Her gün pek çok hata işlediğimizi en iyi bilen olduğu halde Rabbimiz, tövbe etmemizi ve O'na yönelmemizi beklemektedir. Tevbemizin gerçek bir tevbe olması ve Allah (c.c.) tarafından kabul edilmesi için bir daha tevbe ettiğimiz davranışa dönmemeliyiz. Üzerinde olduğumuz şerri ve isyanı bırakıp hayra ve itaate doğru adım atmamız. En önemli tevbe sonuna kadar kendisinden vazgeçilmeyen tevbedir. Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur; "Müminin kulluk elbisesi günahlarla yıprandığında onu tevbe ile yamalayandır, asıl mutlu kişiyse tevbesi üzere ölerdir."

"Andolsun ki Allah, Peygamber'i ve içlerinde bir grubun kalbi kaymak üzereyken, zorluk saatinde Nebi'ye uyan Ensar ve Muhacir'i tevbeye muvaffak kıldı. Sonra da onların tevbelerini kabul etti. Şüphesiz ki O, onlara karşı (şefkatli olan) Raûf, (merhametli olan) Rahîm'dir." Tevbe 117.

Ayet, Tebuk Seferi'nden bir sahneyi anlatmaktadır. Kuraklık zamanında, sıcağın en şiddetli döneminde uzun bir yolculuğa ve dünyanın süper güçlerinden birine karşı sefere çıkılmıştır. Açlık, susuzluk ve yorgunluk öyle bir boyuta ulaşmıştır ki yaşamaktan ümitlerini kesmiş, öleceklerini düşünmüşlerdir. Korku, beden yorgunluğu ve belirsizlik, insanları beden ve manen yıpratmış, sarsmıştır. Kalpler eğilmeye yüz tutmuş, şüphe akılları karıştırmış ve şeytan dört koldan saldırıya geçmiştir. Bu zorluk saatinde ve kalpler kaymak üzereyken et Tevvâb ismi tecelli etmiş ve onları tevbeye muvaffak kılmıştır. Normal zamanlarda yaptıkları tevbeler ve Allah (c.c.)'a yöneliş, mükâfat olarak onlara geri dönmüştür. Unuttukları bir anda et Tevvâb olan Allah (c.c.), onlara hatırlatmıştır. Çokça hata yapan biz kullar, bu noktayı iyi anlamalıyız. Gün içinde çokça tevbe etmeli, çokça Rabbimize yönelmeliyiz. Umulur ki unuttuğumuz, oyalandığımız, yolu şaşırdığımız bir zamanda Allah (c.c.) bizi tevbeye muvaffak kılar.

"Ey Et Tevvâb olan Rabbimiz, tevbeleri kabul eden ve dönenleri bağışlayansın. Bizler günahkâr kulların olarak tevbelerimizi sana arz ediyoruz. Yaptığımız hatalar için pişmanlık duyuyor ve Sana yöneliyoruz. Bizleri daima Senin rahmetin ve merhametinle kuşat. Allâhümme, Âmin."

El Müntakım (المنتقم)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Müntakım esması “n-k-m (ن ق م)” kökünden türemektedir. “n-k-m” kökü, dille yada cezalandırmak suretiyle, bir şeye karşı nefret duymak, düşman olmak, intikam almak manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Müntakım kelimesi ise sözlükte, yadırgayıp ayıplayan, suçluyu cezalandıran, öç alan anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Müntakım kelimesi, intikam sahibi, hak edeni cezalandıran, intikamı zorlu olan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “n-k-m” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 17 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 7'si isim formunda, 6'sı fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 4 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Bundan (Kur'an'dan) önce (onlar) insanlar için bir hidayet idiler. Doğruyu yanlıştan ayıran (Furkan)ı da indirdi. Gerçek şu ki, Allah'ın ayetlerini inkar edenler için şiddetli bir azab vardır. Allah güçlüdür, intikam alıcıdır.” Âl-i İmrân 4.

“Ey iman edenler, siz ihramlyken avı öldürmeyin. Sizden kim onu kasıtlı olarak (taammüden) öldürürse, cezası, hayvandan öldürdüğüünün bir benzeridir. Buna da, Kabe'ye ulaşmış bir kurbanlık olarak içinizden adalet sahibi iki kişi hükmedecektir. Veya yoksulları doyurmak veya onun dengi oruç tutmak olan bir keffaret vardır. Böylelikle işlediğinin vebalini tadmış olsun. Allah geçmişte olanı bağışladı. Ama kim tekrarlarsa, Allah ondan öc alacaktır. Allah üstün ve güçlü olandır, öc sahibidir.” Mâide 95.

“Allah'ı, sakın elçilerine verdiği sözden dönen sanma. Gerçekten Allah azizdir, intikam sahibidir.” İbrahim 47.

“Şu halde Biz seni alıp-götürürsek, elbette onlardan intikam alacağız.” Zuhruf 41.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Ey iman edenler, siz ihramlyken avı öldürmeyin. Sizden kim onu kasıtlı olarak (taammüden) öldürürse, cezası, hayvandan öldürdüğüünün bir benzeridir. Buna da, Kabe'ye ulaşmış bir kurbanlık olarak içinizden adalet sahibi iki kişi hükmedecektir. Veya yoksulları doyurmak veya onun dengi oruç tutmak olan bir keffaret vardır. Böylelikle işlediğinin vebalini tadmış olsun. Allah geçmişte olanı bağışladı. Ama kim tekrarlarsa, Allah ondan öc alacaktır. Allah üstün ve güçlü olandır, öc sahibidir.” Mâide 95.

“Biz de onlardan intikam aldık ve ayetlerimizi yalanlamaları ve onlardan habersizmişler (gibi) olmaları nedeniyle onları suda boğduk.” A'râf 136.

“Bundan dolayı onlardan intikam aldık; her ikisi de açıkça (gözler) ön(ün)dedir.” Hicr 79.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Oysa sen, yalnızca, bize geldiğinde Rabbimizin ayetlerine inanmamızdan başka bir nedenle bizden intikam almıyorsun. 'Rabbimiz, üstümüze sabır yağdır ve bizi müslüman olarak öldür.'” A'râf 126.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Âl-i İmrân 4., Mâide 95., İbrahim 47., Secde 22., Zümer 37.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Mâide 95., A'râf 136., Hicr 79., Rûm 47., Zuhruf 25., Zuhruf 55.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Azîz ile; Âl-i İmrân 4., Mâide 95., İbrahim 47., Zümer 37. - El Afuv ile; Mâide 95. - En Nasir ile; Rûm 47. - El Hâdî ile; Zümer 37. - El Mursil ile; Rûm 47. - Er Rabb ile; Secde 22.

El Müntakım Esmasına Dair Tasavvur

Yüce Allah (c.c.), kullarına karşı engin bir merhamete sahiptir. Onlara karşı şefkatlidir. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak ister. Onları “selam yurduna/ cennete” davet eder. İnsanın zaaf ve kusurlarına karşı bağışlayıcı ve affedicidir. Bu nedenle hata yaptıklarında hemen cezalandırmaz. El Halîm ismiyle erteler. Tevbe ve istiğfarla arınmalarını ister.

Bazı insanlar da Allah (c.c.)’ın hilm ve keremiyle aldanır, azgınlaştıkça azgınlaşırlar. İşte bu durumda el Halîm ismi devreden çıkar ve el Müntakım ismi tecelli eder. Bu isim, Allah (c.c.)’ın kuluyla muamelesinde son evredir. El Müntakım’dan sonrası yıkımdır, azaptır...

Allah (c.c.), firavun ve tebasına ayet üstüne ayet göstermiştir. Başlarına gelen musibeti, Hz. Musa’nın (a.s.) duasıyla gidermiştir. Bu durum ise onları Rablerine döndürmemiş, bilakis azgınlıklarını arttırmıştır. Yüce Allah (c.c.), bunun üzerine onlardan intikam almış ve çetin azabıyla onları suda boğmuştur. Bunun gibi uğradığı imtihanlardan ders almayan, her imtihan sonrasında azgınlığına geri dönenler, korkmalıdır. Zira, el Müntakım ismine muhatap olmaları muhtemeldir.

Bazı toplumlar davetin direkt muhatabı olurlar. Ya resûller ya da resûllerin vârisi olan âlimler/davetçiler, onları Allah (c.c.)’a davet ederler. İnsi ve cinni şeytanların ürettiği şüpheleri, aklı ve kalbi ikna eden hüccetlerle izale ederler. İnsanla/toplumla hak arasına giren tüm engelleri hikmetle bertaraf ederler. Toplum, iç dünyasında hakkı ikrar eder, ama zahirde tevhid davetine karşı çıkar. Atalar yolunu, kalabalıkların cazibesini ve gündelik basit çıkarları Allah (c.c.)’a tercih eder. İşte Allah (c.c.), böyle bir topluma el Müntakım ismiyle tecelli eder, onlardan intikam alır. Zira hak ayaklarına kadar gelmiş, onlar yüz çevirmiş ve nefislerine zulmetmiştir.

Allah (c.c.), bazı yöneticilere güç ve imkân verir. Onlar, bu iktidarı hak ve adalet için kullanmazlar. Ekini ve nesli ifsat eder, yeryüzünde haksız yere büyükenirler. Toplumu Allah (c.c.) yolundan alıkoymak için gece gündüz tuzak kurarlar. İnsanları onursuzlaştırıp zillete ve mustazaflığa mahkûm ederler. İnsanlara da kendilerine zulm etmek ve kurdıkları sömürü çarkının bir parçası olmaktan başka alan bırakmazlar. Zulmün bulaşmadığı tek bir yer kalmaz. Annelerin rahmi dahi bu zulümden nasibini alır: Kundakta bebekler hunharca katledilir, ana rahminde çocuklar zindanla tanışır, bebekler ninni diye ağıtla büyür.

Tüm bunlar Allah (c.c.)’ı gazablandırır. Çünkü O, mazlumların sahibi ve hamisidir. Göğe yükselen “ah”lar ve “Allah’ın yardımı ne zaman?” niyazları, azap olarak yeryüzüne iner ve zalimlerin tepesinde azap kamçısı olarak iner. Zalimler için kurtuluş yoktur. Zira el Müntakım olan tecelli etmiştir.

Yüce Allah (c.c.)’ın belirlediği sınırlar vardır. Her mümin bu sınırlara karşı iki sorumluluğa sahiptir: Sınırlara yaklaşmama ve sınırları çiğnememe. İnsan cahiliyede veya İslam’da hata yapıp Allah (c.c.)’ın sınırlarını çiğneyebilir. El Halîm olan Allah (c.c.), onu affedip cezasını erteleyebilir. Bu, insanı Allah (c.c.)’a yöneltmeli, O’na şükür ve kulluğa sevk etmelidir. Tekrar tekrar aynı yasağa dönen kişi, el Müntakım ismine muhatap olur. Yüce Allah (c.c.), her an bu isimle tecelli edip onu cezalandırabilir.

Allah (c.c.) dünyada ve ahirette el Müntakım’dır. Kur’an’da intikam, kişiye yaptıklarının acısını tattırmak anlamına gelir. Allah (c.c.) el Müntakım olandır. El Müntakım olmak kimsenin yaptığı yanına kar bırakmamaktır.

“Ey Müntakım olan Rabbimiz! Ey intikamı çetin olan! Sen mazlumların sahibi, onların hamisisin. Zulmeden, haksız yere büyülenen, ekini ve nesli ifsat eden, sana inandığımız için bizden intikam alanları sana havale ettik. Onlardan intikam al, ahımızı yerde koyma. Ey intikam sahibi Rabbimiz! Büyük günün amansız yakalayışından ve çetin intikamından sana sığınırız. Rahmetini, affını ve bağışlamayı umarız. Allâhümme, Âmin.”

El Afuv (العفو)

Kök Anlamı: Rabbimizin el Afuv esması “a-f-v (و ف ع)” kökünden türemektedir. “a-f-v” kökü, bir şeyi almaya kastetmek; yönelmek manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Afuv kelimesi ise sözlükte, silmek, kökünü kazımak; bol vermek, bolluk, fazlalık, ihtiyaçtan fazlası; affetmek, hakkindan vazgeçmek anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Afuv, affi sınırsız olan, eşsiz benzersiz affedici, insanı affederek günahından temizleyen, günahları cezalandırmaktan vazgeçerek kulu bağışlayan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “a-f-v” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 35 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 5'i isim formunda, 13'ü fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 17 kelimenin ise, 3 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 14'ü de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Ey iman edenler, sarhoş iken, ne dediğinizi bilinceye ve cünüp iken de -yolculukta olmanız hariçgusül edinceye kadar namaza yaklaşmayın. Eğer hasta veya yolculukta iseniz ya da biriniz ayak yolundan (hacet yerinden) gelmişseniz yahud kadınlara dokunmuş da su bulamamışsanız, bu durumda, temiz bir toprakla teyemmüm edin, (hafifçe) yüzlerinize ve ellerinize sürün. Şüphesiz, Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.” Nisâ 43.

“Umulur ki Allah bunları affeder. Allah affedicidir, bağışlayıcıdır.” Nisâ 99

“İşte böyle; her kim kendisine yapılan haksızlığın benzeriyle karşılık verir, sonra aleyhine 'azgınlık ve saldırıda' bulunulursa, Allah, mutlaka ona yardım eder. Şüphesiz Allah affedicidir, bağışlayıcıdır.” Hac 60.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Bundan sonra, (artık) şükredersiniz diye sizi affettik.” Bakara 52.

“Ey iman edenler, siz ihramlyken avı öldürmeyin. Sizden kim onu kasıtlı olarak (taammüden) öldürürse, cezası, hayyandan öldürdüğünün bir benzeridir. Buna da, Kabe'ye ulaşmış bir kurbanlık olarak içinizden adalet sahibi iki kişi hükmedecektir. Veya yoksulları doyurmak veya onun dengi oruç tutmak olan bir keffaret vardır. Böylelikle işlediğinin vebalini tadmış olsun. Allah geçmişte olanı bağışladı. Ama kim tekrarlarsa, Allah ondan öc alacaktır. Allah üstün ve güçlü olandır, öc sahibidir.” Mâide 95.

Resul/Resullere Isnatla; “Allah'tan bir rahmet dolayısıyla, onlara yumuşak davranın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar çevrenden dağılır giderlerdi. Öyleyse onları bağışla, onlar için bağışlanma dile ve iş konusunda onlarla müşavere et. Eğer azmedersen artık Allah'a tevekkül et. Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.” Âl-i İmrân 159.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ey iman edenler, gerçek şu ki, eşlerinizden ve çocuklarınızdan bir kısmı sizin için (bire) düşmandırlar. O halde onlardan sakının. Yine de affeder, hoş görür (kusurlarını yüzlerine vurmaz) ve bağışlarsanız, artık elbette Allah bağışlayandır, esirgeyendir.” Teğâbun 14.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Nisâ 43., Nisâ 99., Nisâ 149., Hac 60., Mücadele 2.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 52., Bakara 187., Âl-i İmrân 152., Âl-i İmrân 155., Nisâ

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; **El Halîm;** Âl-i İmrân 155., Mâide 101.; **El Kâdir;** Nisâ 149.; **El Azîz;** Mâide 95.; **El Alîm;** Bakara 187.; **El Alîm;** Şûrâ 25.; **El Gafûr, El Gaffâr;** Âl-i İmrân 155., Nisâ 43., Nisâ 99., Mâide 101.,

El Afuv Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.) el Afuv 'dur, her varlığı sayısız defa affeder. Kullarının, tevbe, istiğfar, iman, sâlih amel gibi şeyleri yerine getirdiklerin de işledikleri bütün günahları affeder. Allah (c.c.) kullarının günahlarını affetmeyi; şirk koşmadıkları sürece, birçok günahı cezalandırmamayı sürekli olarak yapar. Allah (c.c.)'ın affetmesi inanan ve işlediği suçtan dolayı pişmanlık duyup, tevbe eden kulları hakkındadır. İşlediği suçta tevbe etmeyip ısrar eden için af değil, ceza vardır.

El Afuv 'un bağışlayıcılığı, insanların geçmişte yaptıkları hatalardan özgürleşmelerine ve yeni bir başlangıç yapmalarına olanak tanır. O, geçmişteki günahlarımızı silerek bizi temiz bir sayfa açmaya teşvik eder. Allah (c.c.)'ın bağışlayıcılığı, insanların iç huzurunu yeniden kazanmalarına yardımcı olur. Yüreklirimizde taşıdığımız suçluluk duygularını hafifletir ve bize umut verir. O, bizi affetmek suretiyle ruhsal olarak iyileştirir. El Afuv ismi, Allah (c.c.)'ın her daim bağışlamaya hazır olduğunu hatırlatır. O'nun affediciliği, insanların kendilerini suçlu hissettiklerinde bile umutlarını korumasına yardımcı olur. El Afuv ismi, Allah (c.c.)'ın bağışlaması ve affediciliğiyle ilgili derin anlamlara sahip bir isimdir. Bu ismi hatırlayarak, hem Allah (c.c.)'a olan bağışlanma dileklerimiz ifade edebilir hem de insanlar arasında bağışlayıcı ve affedici bir tutum sergileyebiliriz.

Kul hatalıdır, kusursuz olan Allah (c.c.)'tır. Yarattığı kulun hataları olacağını çok iyi bilen Allah (c.c.), zatını kullarına "çok affedici" olarak tanıtmaktadır.

Allah (c.c.)'ın affediciliğiyle kimse kıyaslanamaz. Zira yeryüzünün affi en çok seven insanı olsa da onun da bir affetme kapasitesi vardır. O kapasite dolduğunda affini esirgeyecektir. Allah (c.c.)'ın affının bir sınırı yoktur.

Affetmek zatında olan Yüce Allah (c.c.), kendisine gelen kullarını, açılan elleri boş çevirmez. Günahları büyükte olsa istiğfar ve tevbe olduktan sonra af kapısı onlara açılır. Affetme ve bağışlama yetkisi O'nun iradesindedir.

Bütün suçlar, affin kapsamı içerisine girer. Affin kapsamı içerisine girmeyen suçlar devam eden şirk ve küfürdür. Şirk ve küfürden tevbe edilerek İslâm'a dönülürse Allah (c.c.) elbette affeder. Burada unutulmaması gereken bir incelik, af ile mağfiret arasındaki farktır. Afv, mağfiretten daha kapsamlı ve geniş anlamdadır. Çünkü mağfiret günahların örtüldüğünü, afuv ise onların izlerinin bile silindiğini ifade eder. Bir şeyin kendisini ve oluşturduğu izi bile silmek, o şeyin üzerini örtmekten daha kapsamlıdır.

Müminleri, el Afuv ismiyle terbiye eden Allah (c.c.), yalnızca zayıflık anında değil; güç ve imkân hâlinde de affedici olmalarını istiyor. Af ahlakı Mekke'de övüldüğü gibi Medine'de de övülüyor. Affetmek, müminin ahlakıdır. Zayıflık ve kuvvetten çok öte, ruhi bir erdem ve olgunluk hâlidir; zira müminler, bunlardan çok öte bir ufka, derin bir hisse, hassas bir vicdana sahiptir. Müminin affedici olmasının güç ve zayıflıkla bir ilgisi yoktur. Mümin, Allah (c.c.) affi sevdiği için affeder. Mümin, Allah (c.c.) affedenleri affettiği için affeder keza Rabbimiz, "Sizden, faziletli ve varlıklı olanlar, yakınlarla, yoksullara ve Allah yolunda hicret edenlere vermekte eksiltme yapmasınlar, affetsinler ve hoş görsünler. Allah'ın sizi bağışlamasını sevmez misiniz? Allah, bağışlayandır, esirgeyendir." Nûr 22. buyurmuştur. Mümin, affin insanı izzetli kıldığını bildiği için affeder. Mümin, nefsinin öfke ve intikamın yıpratıcı yükünden kurtarmak için affeder. Temsil ettiği İslâm'ın güzelliklerini göstermek ve insanlara dinini sevdirmek için affeder.

"Ey Afuv olan Rabbimiz, bildiğimiz bilmediğimiz, fark ettiğimiz fark etmediğimiz hatalardan, günahlardan dolayı bizleri affet. Şüphesiz sen affi bol olan, affi sevensin, bizler ise hatalı ve unutkanız. Ey Rabbimiz, sen bu aciz kullarına her daim Afuv isminle tecelli eyle! Allâhümme, Âmin."

Er Raûf (الرؤف)

Kök Anlamı: Rabbimizin er Raûf esması “r-e-f (ر أ ف)” kökünden türemektedir. “r-e-f” kökü, Rahmet/İyilik manalarına gelmektedir. Bu kök kelimenin manasının rahmet ile karıştırılmaması gerekmektedir. Her ne kadar aynı manada olduğu düşünülse de, r-e-f kökü mana itibarıyla daha kapsayıcı ve gönülden kopan bir istekle şefkat gösterme içeriğine sahiptir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Raûf kelimesi ise sözlükte, kalbi dayanamayacak derecede merhametli anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise er Raûf kelimesi, kullarına karşı şefkatli olan; çok şefkatli, çok hoşgörülü, çok yumuşak davranan manalarına gelmektedir. Bununla birlikte, kullarının sıkıntılarına ortadan kaldıran; kullarına akıl, iyiyi ve kötüyü ayırt etme yeteneği veren; kullarını, işledikleri suçlardan dolayı hemen cezalandırmayıp, onlara hatalarından dönmeleri için fırsat tanıyan; inanan kullarının kusurlarını bağışlayıp, iyi amellerine fazlasıyla mükâfat veren manalarını da kapsamaktadır.

Kur’an Bağlamında: “r-e-f” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 13 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 10’u isim formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 3 kelimenin ise, 1 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 2’si de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Böylece biz sizi, insanlara şahid (ve örnek) olmanız için orta (vasat) bir ümmet kıldık; Peygamber de üzerinizde şahid olsun. Senin üzerinde bulunduğun (yönü, Ka’be’yi) kible yapmamız, elçiye uyanları, topukları üzerinde gerisin geri dönenlerden ayırdetmek içindir. Doğrusu (bu,) Allah’ın hidayete ilettiklerinin dışında kalanlar için büyük (bir yük)tür. Allah, imanınızı boşa çıkaracak değildir. Şüphesiz, Allah, insanlara şefkat edendir, esirgeyendir.” Bakara 143.

“Andolsun Allah, Peygamberin, Muhacirlerin ve Ensarın üzerine tevbe ihsan etti. Ki onlar -içlerinde bir bölümünün kalbi nerdeyse kaymak üzereykenona güçlük saatinde tabi oldular. Sonra onların tevbelerini kabul etti. Çünkü O, onlara (karşı) çok şefkatlidir, çok esirgeyicidir.” Tevbe 117.

“Her bir nefsin hayırdan yaptıklarını hazır bulduğu ve her ne kötülük işlediyse onunla kendisi arasında uzak bir mesafe olmasını istediği o günü (düşünün). Allah, sizi kendisinden sakındırır. Allah, kullarına karşı şefkatli olandır.” Âl-i İmrân 30.

“Eğer Allah’ın üzerinizde fazlı ve rahmeti olmasaydı ve Allah gerçekten Rauf Rahim olmasaydı? Nûr 20.

Resul/Resullere Isnatla; “Andolsun size, içinizden sıkıntıya düşmeniz O’nun gücüne giden, size pek düşkün, mü’minlere şefkatli ve esirgeyici olan bir elçi gelmiştir.” Tevbe 128.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Sonra onların izleri üzerinde elçilerimizi birbiri ardınca gönderdik. Meryem oğlu İsa’yı da arkalarından gönderdik; ona İncil’i verdik ve onu izleyenlerin kalplerinde bir şefkat ve merhamet kıldık. (Bir bid’at olarak) Türettikleri ruhbanlığı ise, Biz onlara yazmadık (emretmedik). Ancak Allah’ın rızasını aramak için (türettiler) ama buna da gerektiği gibi uymadılar. Bununla birlikte onlardan iman edenlere ecirlerini verdik, onlardan birçoğu fasık olanlardır.” Hadid 27.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Bakara 143., Bakara 207., Âl-i İmrân 30., Tevbe 117., Nahl 7.,

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; En Nûr; Hadid 9.; El Hâdî; Bakara 143.; El Mübîn; Hadid 9.; Et Tevvâb ile; Tevbe 117. - **Er Rabb ile;** Nahl 7., Nahl 47., Haşr 10. - **Er Rahman, Er Rahim ile;** Nûr 20.

Er Raûf Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.)'ın şefkati mümin olan olmayan, asi veya itaatkâr herkesi kuşatır. Er Raûf isminin geçtiği ayetlerde Allah (c.c.)'ın kullarının imanlarını, ibadetlerini zayi etmemesi, Allah (c.c.) rızası için çalışanlara sevap vermesi, azabından sakındırması, tevbeyle kabul etmesi, nimet vermesi, müminlerin kalplerinin kinden arındırılması, insanların karanlıklardan aydınlığa çıkarılması dile getirilmiştir.

Allah (c.c.) insanı tevhid fitratı ve doğruyu bulabilecek akıl ile yaratmıştır; ancak kullarına olan şefkati ve merhameti nedeniyle onlara elçiler yollayarak fitrata/tevhide davet etmiştir. Dahası elçilerin üzerine apaçık ayetler indirerek onlardan sonra da tevhid davetinin varlığını korumuştur. Bu, O'nun unutkan ve gafil kullarına şefkatidir.

Allah (c.c.) Raûf 'tur. Kullarına yaşamın tüm alanlarında kolaylık sunar. Onları yaşlılık, hastalık ve zayıflık gibi hallerde birçok ibadetten muaf tutmuştur. Bize gücümüz dışında bir sorumluluk vermez. Unutarak ya da bilmeyerek işlediklerimizden bizleri hesaba çekmez. Seferde namazları kısaltmamız, hastayken oruç tutulmamasına ruhsat vermesi hep er Raûf oluşunun tecellisidir.

Allah (c.c.)'ın kullarına bol nimetler vermesi, onları çeşitli tehlikelerden koruması, nefislerinin arzu ve isteklerinin peşinden koşmalarına mâni olması, O'nun kullarına olan şefkat ve merhametindendir.

Bu isimden nasiplenmek isteyen müminlerin her şeyden önce tebliğ, davet ve irşad sorumluluğu bilinciyle en yakınlarından başlayarak çevresindekileri, Allah (c.c.)'a isyan etme noktasında ıslah etmeye gayret göstermelidir. Bununla birlikte çevresizdeki insan ve hayvanların iş yüklerini azaltmaya çalışmalı, onların işlerini kolaylaştırmalıdır. Zorluğa düşenleri yarımsız bırakmamalıdır. Bir insan, muhtaçlara acıdığı, onların dertleriyle dertlendiği ve gücü yettiğinde kendilerine ikram ve ihsanda bulunduğu nispette bu isimden feyiz alır.

Unutmamalıyız ki, Rabbimizden gelen kitabın emirlerine uymalı, Allah (c.c.) için fedakârlık yapmalı, müminlere karşı merhametli olmalı ve Allah (c.c.)'ın amellerimizi zayi etmeyeceğine güvenmeliyiz.

“Ey Raûf olan Rabbimiz! Sen sonsuz merhamet ve şefkat sahibisin. Şer’i sorumluluklarımız da bize şefkatinle muamele et. Günah işlersek bizi şefkatinle tevbeye yönelt, şefkatinle tevbelerimizi kabul et. Allâhümme, Âmin.”

El Câmî' (الجامع)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Câmî' esması "c-m-a (ج م ع)" kökünden türemektedir. "c-m-a" kökü, Bir şeyin bazısını bazısına yaklaştırarak onları birleştirmek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Câmî' kelimesi ise sözlükte, toplayan, bir araya getiren, birleştiren, müellif (yazar) ve mürettip (dizgici) anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Câmî' kelimesi, istediğini, istediği yerde, istediği şekilde anında toplayan; kıyamet günü mahlukatı toplayacak olan manalarına gelmektedir. Bu manalar yanında, bütün erdemleri, iyilikleri ve nimetleri kendisinde toplayan, yer yüzünde hava, su, hayvan ve bitki gibi çeşitli varlıkları soğuk, sıcak, yaş, kuru gibi zıtları bir arada tutan, kalpleri bir inanç ve düşüncede birleştiren, kıyamet günün de insanları hesap için diriltip çürümüş uzuvları bir araya getiren ve mahşer yerinde toplayan manalarını da muhtevasında bulundurmaktadır.

Kur'an Bağlamında: "c-m-a" kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 129 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 6'sı isim formunda, 12'si fiil formunda gelirken, 5'i de Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 106 kelimenin tamamı ise, insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; "Herkesin (her topluluğun) yüzünü çevirdiği bir yön (cihet) vardır. Öyleyse hayırlarda yarışınız. Her nerede olursanız, Allah sizleri bir araya getirecektir. Şüphesiz Allah, her şeyi güç yetirendir." Bakara 148.

"Rabbimiz, kendisinde şüphe olmayan bir günde insanları gerçekten Sen toplayacaksın. Doğrusu Allah, va'dinden cayıp-dönmez." Âl-i İmrân 9.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; "Artık onları, kendisinde şüphe olmayan bir gün topladığımızda ve her bir nefse -haksızlığa uğratılmaksızın kazandığı tam olarak ödendiğinde nasıl olacak?" Âl-i İmrân 25.

"Allah; O'ndan başka ilah yoktur. Kendisinde hiç bir şüphe olmayan kıyamet gününde sizleri muhakkak toplayacaktır. Allah'tan daha doğru sözlü kimdir?" Nisâ 87.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; "Onların sözleri seni üzmesin. Şüphesiz 'izzet ve gücün' tümü Allah'ındır. O, iştiridir, bilendir." Yûnus 65.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; "Sizlere anneleriniz, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeşlerin kızları, kız kardeşlerin kızları, sizi emziren (süt) anneleriniz, süt kız kardeşleriniz, kadınlarınızın anneleri ve kendileriyle (gerdeğe) girdiğiniz kadınlarınızdan olup koruyuculuğunuz altında bulunan üvey kızlarınız -onlarla gerdeğe girmemişseniz, size bir sakınca yoktur-, sizin sülbünüzden olan oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi bir araya getirdiğiniz (evlilik) haram kılındı. Ancak (cahiliyede) geçen geçmiştir. Şüphesiz, Allah, bağışlayandır, esirgeyendir." Nisâ 23.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 148., Âl-i İmrân 9., Nisâ 140., Nisâ 172., Şûrâ 29.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Âl-i İmrân 25., Nisâ 87., Mâide 109., En'âm 12., En'âm 35.,

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Bakara 165., Nisâ 139., Yûnus 65., Fâtır 10., Zümer 44.

Birlikte Geldiği Esmalar; El Kâdir ile: Bakara 148., Şûrâ 29. - El Kavî ile: Bakara 165. - El Azîz ile: Nisâ 139., Yûnus 65., Fâtır 10. - El Hâdî ile: En'âm 35. - El Fettâh ile: Sebe' 26. - El Alîm ile: Sebe' 26. - Er Râfi' ile: Fâtır 10.; El Hakk ile; Sebe' 26.; Es Semî' ile; Yûnus 65. - El Hayy, El Muhîyî ile; Câsiye 26. - El Halık ile; Şûrâ 29. - El Melik, El Mâlik ile; Zümer 44. - Er Rabb ile; Âl-i İmrân 9., Sebe' 26., Şûrâ 15., ...

El Câmi' Esmasına Dair Tasavvur

El Câmi', Allah (c.c.)'ın zati ve fiili sıfatları arasında yer alır. Zati sıfat olarak el Câmi', Allah (c.c.)'ın bütün faziletleri ve güzel nitelikleri kendinde toplaması ve bunlara sahip olması anlamına gelir. Çünkü tüm bilgiler, var olmadan önce O'nun yanında bulunmaktadır. Böyleyken Allah (c.c.)'ın ilmi, kendi iradesi ve kudretiyle yarattığı varlıklarla ilgili bilgileri kuşatmaz mı?

Fiili sıfat olarak el Câmi' ismi ise, Kur'an'da daha çok, dağınık, benzer ve birbirine zıt olan şeyleri bir araya toplayan anlamında kullanılmıştır. Parçaları bir araya getirip birleştiren, özel bir terkip oluşturan, böylece onlara özel bir yapı kazandıran, şanı yüce olan Allah (c.c.)'tır. Birbirini seven kalpleri bir araya getiren ve kaynaşmalarını sağlayan O'dur. Ölümünden sonra dağılıp yok olan beden parçalarını tekrar dirilişle bir araya getiren, ölümler birbirinden tamamen ayrılan ruh ve bedeni yeniden birleştiren O'dur. Kıyamet günü bütün insanları huzurunda toplayacak, zalim ile mazlumu bir araya getirecek O'dur.

El Câmi' olan Allah (c.c.) insanı tevhid çatısı altında toplar. Tevhid, birlemek bütünlendirmektir. Şirk ise parçalamak, çoğaltmaktır. Mahlûk parçalardan oluşur ve parçalanır. El Câmi' olan Allah (c.c.) mahlûku toplar.

Varlıklar terkiplerini korudukları oranda kimliklerini muhafaza ederler. Su, H₂O olunca sudur, bu terkidir. Bu terkip dağıldığı zaman Hidrojen ve Oksijen gibi biri yanan diğeri yakan iki gaz ortaya çıkar. Söndürme özelliği olan su hüviyetini kaybeder. El Câmi' olan Allah (c.c.), varlığı bileşik olarak yaratır ve yasaları ile eşyayı o terkip üzere tutar. Maddeyi bir arada tutan yasalar bozulursa eşya dağılır, onu bir araya toplayan yine el Câmi' olan Allah (c.c.)'tır.

El Câmi' isminin insanda maddi ve manevi tecellileri vardır. Şirk, günah, küfür, nifak gibi durumlar insanın manevi tarafını dağıtır. Atomun yapısındaki dağılma nasıl bir bombaya dönüşüyor ve etrafına nükleer yanmayla zarar veriyorsa, insanın maneviyatının dağılması da etrafındakilere öyle zarar vermektedir. El Câmi' olan Allah (c.c.) bizi dağıtan unsurlardan uzak tutmak istiyor. Tevhid, insanı dağılmaktan koruyan bir şifadır. Şirk ise insanı dağıtan bir bombadır.

El Câmi' olan Allah (c.c.) mü'min de, toplayan bir akıl inşa eder. İslam akli câmi' akıldır. Temyiz, yani seçip ayırma, İslam aklının bir özeliğidir. Olaylara analitik bir bakış açısıyla bakar. Kategorik bir akıl değildir.

Gerçek toplanma günü, kıyamette gerçekleşecektir. Kendisinde şüphe olmayan kıyamet günün de Allah (c.c.)'ın bütün kulları, O'nun huzurunda toplanacaktır. Bu sebeple, gafletten uyanmak, tefekkür etmek gerekir, iyi düşünmek gerekir. Bunların hiçbirisi tesadüfi ve boş şeyler değildir. Bu dünyanın süsü bizleri aldatmasın, ebedi hayatın yol güzergahını yüce Allah (c.c.), Kur'an-ı Kerim de bizlere bildirmiş ve o güzergâh da hangi durakların olduğunu, mahiyetiyle birlikte anlatmıştır. Reçetesi ile ilaçları kullanmamız için biz insan kullarına lütfetmiştir.

Dünya da iken ne ile berabersek ahirette de Allah (c.c.) bizi onunla bir araya getirecektir. Kimleri seversek, kimlerle dostluk kurarsak onlarla beraber olacağız. Dünyada iken cennet merkezli ve cennet hedefli işler yapıyorsak Allah (c.c.) bizi cennetle bir araya getirecektir. Kur'an merkezli bir hayat yaşıyorsak, Müslümanlarla bir arada olacağız. Ancak kafir ve münafıklarla isek onları kendimize dost seçmiş, onlardan izzet ve şeref dilenmiş, onların önderliğinde yürümüşsek onlarla haşr olacağız.

Bu isimden kulun alacağı ders, varlık âlemindeki terkipleri, birlik ve beraberlikleri tefekkür etmek, câmi' mahiyetini en verimli şekilde kullanmak ve bütün insanların bir araya toplanacağı o dehşetli mahşer meydanına hazırlıklı olmaktır.

"Ey El Câmi', bizi birlikte hareket etmeye, birbirimize destek olmaya ve dayanışma içinde olmaya yönlendir. Farklılıklarımızı anlamamıza ve birbirimizi sevgiyle kucaklamamıza izin ver. Bizi doğru yolda birleştir, yanlış yollardan uzaklaştır. Allâhümme, Âmin."

El Ganî (الغني)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Ganî esması “g-n-y (غ ن ي)” kökünden türemektedir. “g-n-y” kökü, ihtiyaçlarının olmaması, ihtiyaçlarının az olması, kazanç yollarının çok olması manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Ganî kelimesi ise sözlükte, zengin olmak, ihtiyacı bulunmayıp müstağni kalmak; bir yerde ikamet etmek, hayatini sürdürmek anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Ganî kelimesi, zâtında ve sıfatlarında her türlü ihtiyaçtan münezze olan, zengin ve hiçbir şeye muhtaç olmayan, mutlak ve sınırsız anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “g-n-y” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 73 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 14'ü isim formunda, 4'ü sıfat formunda, 1'i fiil formunda gelirken, 7'si da Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 47 kelimenin ise, 1 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 46'sı da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Allah çocuk edindi' dediler. O, (bundan) yücedir; O, hiç bir şeye ihtiyacı olmayandır. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur. Kendinizde buna ilişkin bir delil de yoktur. Allah'a karşı bilmeyeceğiniz bir şeyi mi söylüyorsunuz?” Yûnus 68.

“Güzel bir söz ve bağışlama, peşinden eziyet gelen bir sadakadan daha hayırlıdır. Allah hiç bir şeye ihtiyacı olmayandır, yumuşak davranandır.” Bakara 263.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Andolsun, Lukman'a 'Allah'a şükret' diye hikmet verdik. Kim şükrederse, artık o, kendi lehine şükreder. Kim inkâr ederse, artık şüphesiz, (Allah,) Gani (hiç kimseye ve hiç bir şeye muhtaç olmayan)dır, Hamid (hamd yalnızca O'na ait)tir.” Lokman 12.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Bu, kendilerine apaçık belgelerle elçiler geldiği halde 'bizi bir beşer mi hidayete ulaştıracak?' demeleri ve bu yüzden inkâr edip saparak yüz çevirmeleri nedeniyle. Allah da (onlara karşı) müstağni olduğunu (hiç bir şeye ihtiyacı olmadığını) gösterdi. Allah Ğani'dir, Hamid'dir.” Teğâbun 6.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “Eğer ikisi ayrılacak olurlarsa, Allah her birine 'genişlik (rızık ve ihsan) kaynaklarından' kazandırır (ihtiyaçlardan korur.) Allah, (rahmetiyle) geniş olandır, hüküm ve hikmet sahibidir.” Nisâ 130.

Resul/Resullere Isnatla; “Allah'a and içiyorlar ki (o inkâr sözünü) söylemediler. Oysa andolsun, onlar inkâr sözünü söylemişlerdir ve İslamlıklarından sonra inkâra sapmışlardır ve erişemedikleri bir şeye yeltenmişlerdir. Oysa itikama kalkışmalarının, kendilerini Allah'ın ve elçisinin bol ihsanından zengin kılmasından başka (bir nedeni) yoktu. Eğer tevbe ederlerse kendileri için hayırlı olur, eğer yüz çevirirlerse Allah onları dünyada da, ahirette de acı bir azabla azablandırır. Onlar için yeryüzünde bir koruyucu-dost ve bir yardımcı yoktur.” Tevbe 74.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Hani babasına demişti: 'Babacığim, işitmeyen, görmeyen ve seni herhangi bir şeyden faydası olmayan şeylere niye tapıyorsun?’” Meryem 42.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 263., Bakara 267., Âl-i İmrân 97., Nisâ 131., En'âm 133.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Neml 40., Lokman 12., Zümer 7., Muhammed 38.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Teğâbun 6.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Nisâ 130., Tevbe 28., Tevbe 74., Nûr 32., Nûr 33., Necm 48., Duhâ 8.

Birlikte Geldiği Esmalar; **El Halîm;** Bakara 263.; **El Hamîd;** Bakara 267., Nisâ 131., İbrahim 8., Hac 64., Lokman 12., Lokman 26., Fâtır 15., Hadîd 24., Mümtahine 6., Teğâbun 6.; **El Vâsî;** Nisâ 130., Nûr 32.,

El Ganî Esmasına Dair Tasavvur

Bu isim, Allah (c.c.)'ın her türlü ihtiyaçtan münezze, zenginlik ve bağımsızlık içinde olan yüce varlığını ifade eder. Allah (c.c.), tüm varlık aleminin Rabbi olarak hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyi kendi kudretiyle yaratan ve idare eden el Ganî'dir.

Allah (c.c.), tüm varlık aleminin Rabbi olarak hiçbir şeye muhtaç değildir. O, yaratıklarına bağımlı olmadan kendi varlığı içinde zengin ve kudretlidir. Allah (c.c.), her türlü rızık veren ve yaratıklarını zenginlik içinde tutan el Ganî'dir. O, kullarına ihtiyaç duymadan, sınırsız zenginlik kaynaklarına sahiptir. El Ganî, kendi kudretiyle evreni idare eden ve her an kontrolünde tutan Allah (c.c.)'tır. O'nun zenginliği ve gücü, O'nu her türlü ihtiyaçtan uzak kılar.

Ganî kelimesinin geçtiği ayetleri birlikte ele aldığımızda, bu isim ile Allah (c.c.)'ın; insanların iman, ibadet, itaat, hayır ve hasenat yapmalarına, eş ve çocuk edinmeye ve yardımcıya ihtiyacının olmadığını, yerde ve göklerde bulunan her şeyin O'na ait olduğunun, insanlara ve diğer canlılara rızık O'nun verdiğinin, bütün varlıkların O'na muhtaç olduğunun ifade edildiğini anlıyoruz. Çünkü Allah (c.c.) zengindir, her şey O'na muhtaçtır, yerlerin ve göklerin hazineleri O'nun dur.

Ne kadar zengin olursak olalım Allah (c.c.) için tevazu göstermeliyiz, alçak gönüllü olmalıyız. Ben diye nefsimizi körüklememeli, sahip olduğumuz ve yapabildiğimiz her şeyin Rabbimizin bir lütfu olduğunu dile getirmeliyiz. Gerçek zenginliğin ne olduğunu hiçbir zaman unutmamalıyız. Bunu sözde değil özde yaşamalıyız.

Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Gerçek zenginlik, mal çokluğu değil gönül tokluğudur." (Buhârî, Rikak 15; Müslim, Zekât 130. Ayrıca bk. Tirmizî, Zühd 40; İbni Mâce, Zühd 9)

En büyük zenginlik Kur'an'dır. Kendimizi ve insanları değerlendirirken malı ve mülküyle değil Kur'an'a olan yakınlığıyla değerlendirmeliyiz.

Allah (c.c.)'ın elçileri kendilerine verilen mülkü Rablerini razı etmek, O'nun hoşnut olacağı hayırlar işlemek için kullanmışlardır. Ellerindeki her şeyi, sahip olduklarıyla övünüp şımaran, mülkün gerçek sahibini unutan insanlardan çok farklı bir amaçla harcamışlardır. Çünkü onlar bilirler ki mülk Allah (c.c.)'a aittir, dilediğine mülk veren Allah (c.c.), dilediğinden de mülkünü geri alabilir.

Allah (c.c.) dünyada dilediği insanı zengin kılmaktadır. Gerçek zenginliği ise ahirette verecektir. Kendisine iman eden, tüm hayatını salih ameller işleyerek geçiren, O'nun rızasını kazanmaya çalışan müminleri ahirette çok büyük bir zenginlikle nimetlendirecektir.

"Ya El Ganî! Sen her şeyden münezze, zenginlik içinde olan Rabbimiz! Bizleri ihtiyaç içinde kalmaktan kurtar. Bize hayırlı olacak, bizi senin yolundan alıkoymayacak ihtiyaçlarımızı sen bizden iyi bilirsin, bizlere öyle muamele et. İhtiyaçlarımızı, Senin zenginliğinle gider, bize lütfet ve ihsan et. Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin En Nûr esması “n-v-r (ن و ر)” kökünden türemektedir. “n-v-r” kökü, görmeyi sağlayan yaygın haldeki ışık manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Nûr kelimesi ise sözlükte, aydınlık, ışık anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, apaçık olan, nesne ve olayların mahiyetini ortaya koyup aydınlatan şey olarak ta izah edilebilir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında en Nûr kelimesi, nur kaynağı; nurlandıran, her şeyi aydınlatan; manalarına gelmektedir. Daha geniş çerçeveden değerlendirecek olursak; ışık veren; âlemleri nurlandıran; istediği simalara, zihinlere ve gönüllere nur yağdıran, varlığı apaçık olan; Nuru yaratan, onunla gökleri ve yeri aydınlatan; Kulunun kalbini, gönülünü îmân nuruyla aydınlatarak hidâyete ermesini ve doğruyu bulmasını sağlayan olarak ta tanımlanmaktadır.

Kur'an Bağlamında: “n-v-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 194 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 8'i isim formunda, 12'si de Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 174 kelimenin ise, 4 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 170'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Allah, göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun misali, içinde çerağ bulunan bir kandil gibidir; çerağ bir sırça içerisinde; sırça, sanki incimsi bir yıldızdır ki, doğuya da, batıya da ait olmayan kutlu bir zeytin ağacından yakılır; (bu öyle bir ağaç ki) neredeyse ateş ona dokunmasa da yağı ışık verir. (Bu,) Nur üstüne nurdur. Allah, kimi dilerse onu kendi nuruna yöneltip-iletir. Allah insanlar için örnekler verir. Allah her şeyi bilendir.” Nûr 35..

“Yeryüzü, Rabbinin nûru ile aydınlanır, kitap konulur, peygamberler ve şahitler getirilir ve aralarında hakkaniyetle hüküm verilir. Onlara asla zulmedilmez.” Zümer 69.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “Yahut (o kâfirlerin duygu, düşünce ve davranışları) engin bir denizdeki yoğun karanlıklar gibidir; (öyle bir deniz) ki, onu dalga üstüne dalga kaplıyor; üstünde de bulut... Birbiri üstüne karanlıklar... İnsan, elini çıkarıp uzatsa, neredeyse onu dahi göremez. Bir kimseye Allah nûr vermemişse, artık o kimsenin aydınlıktan nasibi yoktur.” Nûr 40.

“Güneşi bir aydınlık, ayı bir nur kılan ve yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için ona duraklar tesbit eden O'dur. Allah, bunları ancak hak ile yaratmıştır. O, bilen bir topluluk için ayetleri böyle birer birer açıklamaktadır.” Yûnus 5.

Resul/Resullere Isnatla; “Andolsun ki Musa'yı da: Kavmini karanlıklardan aydınlığa çıkar ve onlara Allah'ın (geçmiş kavimlerin başına getirdiği felâket) günlerini hatırlat, diye mucizelerimizle gönderdik. Şüphesiz ki bunda çok sabırlı, çok şükreden herkes için ibretler vardır.” Nûr 40.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Onların (münafıkların) durumu, (karanlık gecede) bir ates yakan kimse misalidir. O ateş yanıp da etrafını aydınlattığı anda Allah, hemen onların aydınlığını giderir ve onları karanlıklar içinde bırakır; (artık hiçbir şeyi) görmeyizler.” Bakara 17.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Tevbe 32., Nûr 35., Zümer 69., Saff 8.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Bakara 257., Nisâ 174., Mâide 15., Mâide 16., En'âm 1., En'âm 122.,

Birlikte Geldiği Esmalar; El Velî; Bakara 257.; **El Hamîd;** En'âm 1., İbrahim 1.; **El Kâdir;** Yûnus 5.; **Er Raûf;** Hadîd 9.; **El Azîz;** İbrahim 1.; **El Alîm;** Nûr 35.; **El Hâdî;** Mâide 16., Nûr 35.; **El Mubîn;** Hadîd 9., ...

En Nûr Esmasına Dair Tasavvur

Rabbimiz, ışığın/nurun mutlak kaynağıdır. Hayatımızda var olan her ışık, O'nun en Nûr isminin bir tecellisidir. Allah (c.c.)'ın en Nûr ismi tecelli etmeseydi, insan maddi ve manevi olarak karanlıklara mahkûm olurdu. Bundan ötürü O'na en Nûr ismi nedeniyle ne kadar hamdetse azdır, ki Allah Resûlü (s.a.v.) de öyle yapar, O'na, nur oluşu nedeniyle hamd ederdi:

“Allah’ım! Hamd yalnızca sanadır. Sen göklerin ve yerin nurusun... Buhari,

Allah (c.c.)'ın en Nûr ismi iki şekilde tecelli eder: İlki, tüm insanlığa olan tecellisidir. O'nun gündüzü ve geceyi aydınlatması, kulluk yolunu aydınlatan bir kitap indirmesi, nebileri Allah (c.c.)'a davet eden bir kandil kılması; genele en Nûr ismiyle tecelli etmesidir.

Bir de özel tecellisi vardır ki, bu nura muhatap olan insanın gönlünün genişlemesi ve nura tabi olmasıdır (Ahzab 43.).

En Nur ismi, Allah (c.c.)'ın insanların kalplerini aydınlatan bir nuru temsil eder. Bu, insanların iç aleminde aydınlanma, anlayış ve arayışlarını ifade eder. En Nur ismi aynı zamanda ahlaki değerlerin ve toplumsal adaletin önemini vurgular. Kuran-ı Kerim'de bu isim, insanların dürüstlük, adalet, saygı ve vicdanlı davranışlar sergilemeleri gerektiği konusunda hatırlatıcı bir rol oynar. En Nur, toplumun aydınlığı ve refahı için insanların dürüst ve adaletli olmalarını teşvik eder.

İslam nurdur, Kur'an nurdur, tevhid nurdur... İnsanlar bu nuru görmekte, duymakta ve hissetmektedir; ancak içinde bulundukları karanlıkları terk edip nura çıkmak zordur. Zira onları, ellerinden ve ayaklarından bağlamış birçok pranga vardır... Bu prangalardan sıyrılıp ilahi nura kavuşmak için en Nûr isminin tecellisine ihtiyaç vardır.

Nur kelimesi Kur'an'da, hidayet, Kur'an ve İslam kelimeleri içinde kullanılmıştır. Bunlardan yola çıkarak diyebilir ki bizler Allah (c.c.)'a iman eden O'nun İslam dinini kabul etmiş Kur'an'ı karanlıklara ışık tutan el feneri, hayat rehberi edinen, resullerin yolunu izleyen muvahhidlerden olmamız gerekmektedir. Asıl kurtuluş budur.

Nur İslam'dır. Tüm cahiliyye karanlıklarından aydınlığa kavuşmaktır.

Nur Kur'an'dır. Mekke'de ki o cahiliyye dönemine bakacak olursak vahyin nurunu çok iyi anlamış oluruz. Azgınlığın, zulmün, haksızlığın zirve yaptığı, güçlünün güçsüzü ezdiği, kızların diri diri toprağa gömüldüğü, zinanın çok yaygın olduğu bir dönemde inen ayetlerle toplum aydınlığa, selamete kavuşmuştur.

Bir seferinde Resulullah (s.a.v.) şöyle diyerek namaza kalktı:

“Allah’ım benim kalbime nur, lisanıma da nur ver. Kulağıma nur ver, gözüme de nur ver, arkama nur önüme de nur ver, üzerime nur altına da nur ver. Allah’ım bana nur ver.” diye dua ederdi.

“Ya Nur, her şeyin nuru olan Rabbimiz! Kötülüğü ve karanlığı aydınlatan sensin. Bizlere de içimizdeki karanlıkları aydınlatma gücü ver. Kalplerimizi, zihinlerimizi ve ruhlarımızı nur ile doldur. Bize doğru yolu göster, hatalarımızı affet ve bizi karanlık yollardan uzak tut. Allâhümme, Âmin.”

El Hâdî (الهادي)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Hâdî esması “h-d-y (ه د ي)” kökünden türemektedir. “h-d-y” kökü, güzel, yumuşak bir şekilde yol göstermek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Hâdî kelimesi ise sözlükte, yol gösteren, hayır ve mutluluk veren bir hedefe rehberlik eden anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Hâdî kelimesi, insana hayatını sürdürebilmesi için gerekli olan akıl, muhakeme ve zaruri bilgileri veren; ebedî mutluluğunu sağlayacak mânevî yolu ona gösteren, lutufla rehberlik eden, kurtuluşa götüren ve doğru yolu gösteren anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-d-y” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 316 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 26'sı isim formunda, 109'u fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 181 kelimenin ise, 7 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 174'ü de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Eğer onların yüz çevirmeleri sana ağır geldiyse, onlara bir ayet getirmek için yerde bir tünel açmaya veya göğe bir merdiven dayamaya gücün yetiyorsa (yap). Eğer Allah dileseydi, onların tümünü hidayet üzere toplardı. Öyleyse sakın cahillerden olma.” En'âm 35.

“Biz sana onların haberlerini bir gerçek (olay) olarak aktarıyoruz. Gerçekten onlar Rablerine iman etmiş gençlerdi ve biz de onların hidayetlerini arttırmıştık.” Kehf 13.

“Müşrikler istemese de O dini (İslam'ı) bütün dinlere üstün kılmak için elçisini hidayetle ve hak dinle gönderen O'dur.” Tevbe 33.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Andolsun, biz her ümmete: 'Allah'a kulluk edin ve tağuttan kaçının' (diye tebliğ etmesi için) bir elçi gönderdik. Böylelikle, onlardan kimine Allah hidayet verdi, kiminin üzerine sapıklık hak oldu. Artık, yeryüzünde dolaşın da yalanlayanların uğradıkları sonucu görün.” Nahl 36.

“Kendilerine apaçık belgeler geldiği ve elçinin hak olduğuna şahid oldukları halde, imanlarından sonra küfre sapan bir kavmi Allah nasıl hidayete erdirir? Allah, zulmeden bir kavmi hidayete erdirmez.” Âl-i İmrân 86.

Resul/Resullere Isnatla; “Onların hidayete ermesi, senin üzerinde (bir yükümlülük) değildir. Ancak Allah, dilediğini hidayete erdirir. Hayır olarak her ne infak ederseniz, kendiniz içindir. Zaten siz, ancak Allah'ın hoşnutluğunu istemekten başka (bir amaçla) infak etmezsiniz. Hayırdan her ne infak ederseniz -haksızlığa (zulme) uğratılmaksızinsize eksiksizce ödenecektir.” Bakara 272.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Eğer seninle çekişip-tartıştırlarsa, de ki: 'Ben, bana uyanlarla birlikte, kendimi Allah'a teslim ettim.' Ve kitap verilenlerle ümmilere de ki: 'Siz de teslim oldunuz mu?' Eğer teslim oldularsa, gerçekten hidayete ermişlerdir. Fakat yüz çevirdilerse, artık sana düşen yalnızca tebliğ(etmek)dir. Allah, kulları hakkıyla görendir.” Âl-i İmrân 20.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 5., Bakara 38., Bakara 38., Bakara 120., Âl-i İmrân 73.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 26., Bakara 142., Bakara 143., Bakara 185., Bakara 198.,

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; **El Velî;** Bakara 120., A'râf 155., İsrâ 97.; **Er Raûf;** Bakara 143.; **El Kebîr, El Mütekebbir;** Bakara 185., Hac 37.; **El Vehhâb;** Âl-i İmrân 8., En'âm 84.; **El Vâsî;** Âl-i İmrân 73., En'âm 80.; **El Alîm;** Nisâ 26., En'âm 80., Nûr 35., Fâtır 8., Teğâbun 11., Müddessir 31.; En Nûr; Mâide 16., Nûr 35.; ...

El Hâdî Esmasına Dair Tasavvur

Hayat, bir yolculuktur ve insanlar bu yolculukta birçok kararla karşılaşılır. İyi ile kötü arasında tercih yapmak, doğru ile yanlış ayırt etmek insanın yaşamındaki önemli bir deneyimdir. İşte tam da bu noktada el Hâdî ismi, insanlara doğru yolu göstermekte, karanlıkta bir ışık olmaktadır.

Allah (c.c.)'ın hidayetine muhtacı; çünkü dünyaya hiçbir şey bilmez hâlde geliriz. İçimizde hem fûcür hem de takva taşırız. Şeytan, nefis ve toplumun çoğu bizdeki fûcûru işler, bizi dalalete davet eder. Zalim ve cahiliz. Hem nankör hem de benciliz. Hayrı bilmeyiz; bildiğimiz takdirden yapacak iradeyi bulamayız, bulduğumuzda sebat edemeyiz; sebat edecek olsak onu bozacak rîya, sum'a (duyurma) vb. afetlerden korunamayız; korunacak olsak, bunun Allah (c.c.)'tan olduğunu unuttur, kibreye kapılırız... Yani karanlıklar içindeyiz ve ayaklarımızın kayması an meselesidir. İşte bunun için Allah (c.c.)'ın hidayetine muhtacı. Hem de havadan, ekmekten ve sudan çok daha fazla. Rabbimiz bir an hidayetini çekecek olsa karanlıklar ve dalaletler içinde kalmaya mahkûm oluruz.

Allah (c.c.)'ın insanlara hidayeti 4 şekilde olur; ilki, her insana akıl, kabiliyet, anlayış ve zaruri bilgiler vermesidir. İkincisi, gönderdiği elçiler ve kitapla insanlara doğru yolu göstermesidir. Üçüncüsü, hidayete erenleri bu yolda muvaffak kılmasıdır. Dördüncü ve son olan ise, ahirette cennete koymasidir. Rabbimizden gelen hidayete uymalı ve bu konuda elçilerin izlerini takip etmeliyiz. İnsanları hidayete çağırmalıyız. Allah (c.c.) tan gelen hidayeti gizlememeliyiz. Rabbimizden hidayet istemeliyiz. Allah (c.c.), el Hâdî 'dir, yani kendisini tanıma yollarını kullarına gösterip tanıtan, onları, Rububiyetini ikrar edici kılan, necat (kurtuluş) yolunu gösterip açıklayan, her yaratığın bekası ve varlığını sürdürmesi için gerekli olan cihetlere (yön) yönelten zattır.

Biz kimseye hidayet veremeyiz. Ama İslam nuruna davet eder, yol gösterir, hidayet öncüsü, İslam davetçisi oluruz. Gözlere nur vermek Allah (c.c.)'a aittir.

Hidayet öncüsü ve İslam davetçisi olmanın iki temel şartı vardır. Bu şartların ilki; insanları hayra davet etmek, Allah (c.c.)'a çağırarak, emr-i bil ma'ruf nehy-i anî'l münker ve insanlar üzerine şahit olmaktır. Bu, sözle yapılan bir eylemdir. İkinci şart ise temsil etmektir. Toplumu neye davet ediyorsak o hakikatlerin temsilcisi olmak, bize bakanların bizde İslam'ı görmesi demektir. İkinci madde birinciden daha önemlidir; zira insanlar sözlerden daha ziyade eylemlerden etkilenirler.

Hidayet için kulun çabası gerekir. İnsanın, saptığı yollardan ayrılmayı, Allah (c.c.)'ın yoluna girebilmesi için, öncelikle böyle bir zorunluluğu duyması, yani bu yola girmek için çabalaması gerekir. Kalplerini arıtanlar; Allah (c.c.)'a yapışır, Resullerin öğretilerine kulak verir ve bu öğretiler üzerinde gitmeye, hayatlarını sürdürmeye çalışırlarsa, Allah (c.c.) da onların hidayetini arttırır, onları sıratı müstakim de sabit kılar.

Kur'an-ı Kerim, el Hâdî ismiyle ilgili birçok ayet içermektedir. Bu ayetlerde Allah (c.c.)'ın kullarına rehberlik etme, doğru yolu gösterme ve hidayet verme gücü vurgulanır. Ayrıca, Kur'an, insanlara doğru yolu bulma konusunda rehberlik eden bir kitaptır.

Bu esmadan, iman edenlerin çıkaracağı ders şu olmalıdır; insanların hidayetle buluşmaları için onları hidayet rehberi olan Kur'an'ı Kerim'e yönlendirmek ve vesile olabilecek araçları kullanmak.

Allah (c.c.)'ın, el Hâdî ismiyle bizleri ateşin kenarından kurtarıp dinde kardeş kıldığı gibi, bizler de toplumun ateşin kenarından kurtulması ve bizlerle kardeş olması için çalışmalıyız. Bizler, Allah (c.c.)'ın el Hâdî isminin tecellilerini çoğalttıkça bizden öncekiler gibi hidayet imamları olacak ve hidayetimizin arttırılmasıyla ödüllendirileceğiz.

"Ya El Hâdî! Sen, doğru yolu gösteren, rehberlik eden Rabbimizsin. Senin sonsuz ilmin ve rehberlik kudretinle bize yardım et. Bizleri karanlıktan aydınlığa çıkar, doğru yola ilet. Bize irade ve anlayış ver, doğru kararlar almamız için bize rehberlik et. Kalplerimizi hidayetle doldur, bizi kötü alışkanlıklardan uzaklaştır. Doğru yolda sabit kalmamız için bize yardım et. Allâhümme, Âmin."

El Bedî' (البدیع)

Kök Anlamı: Rabbimizin el Bedî' esması "b-d-a (ع د ب)" kökünden türemektedir. "b-d-a" kökü, bir şeyin başlangıcı, önceden olmayan, sonradan ortaya çıkan manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Bedî' kelimesi ise sözlükte, bir işi herhangi bir model kullanmadan, bilinen bir yolu izlemeden yapan anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Bedî', bir şeyi herhangi bir alet, madde, zaman, mekân kullanmadan var eden, hiç bir şeyi örnek alıp taklit etmeden icat ve inşa eden, örneksiz yaratan, mutlak yaratıcı anlamına gelmektedir.

Geniş anlamı ile el Bedî'; varlıkları, eşi, benzeri ve örneği olmaksızın, sanatkârane bir şekilde yaratan, âlemleri yoktan var eden demektir. Allah (c.c.), her şeyi, bir numunesi, benzeri olmaksızın yaratandır. Bu yaratma da eşsiz ve benzersiz bir yaratmadır. Yani akıllara durgunluk verecek derecede kusursuz ve mükemmel yaratmadır. Allah (c.c.), zatında, sıfatlarında ve fiillerinde benzeri görülmemeyendir.

Allah (c.c.)'ın bütün yarattıkları bu ismin bir tecellisidir. Allah (c.c.)'ın tüm yarattıkları eşsiz ve benzersizdir. O, bir şeyi örnek alarak yaratmamıştır. Bilakis, el Bedî' olan Allah (c.c.)'ın yarattıkları insanlar için ilham kaynağı olmuştur. Birçok icat ve yenilik, O'nun el Bedî' ismiyle yarattıklarından esinlenilerek icat edilmiştir.

Kur'an Bağlamında: "b-d-a" kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 4 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 2 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; "Gökleri ve yeri **(bir örnek edinmeksizin) yaratandır**. O, bir işin olmasına karar verirse, ona yalnızca 'OL' der, o da hemen olurur." Bakara 117.

"Gökleri ve yeri **bir örnek (model) edinmeksizin yaratandır**. O'nun nasıl bir çocuğu olabilir? O'nun bir eşi (zevcesi) yoktur. O, her şeyi yaratmıştır. O, her şeyi bilendir." En'âm 101.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; "Sonra onların izleri üzerinde elçilerimizi birbiri ardınca gönderdik. Meryem oğlu İsa'yı da arklarından gönderdik; ona İncil'i verdik ve onu izleyenlerin kalplerinde bir şefkat ve merhamet kıldık. **(Bir bid'at olarak) Türettikleri** ruhbanlığı ise, Biz onlara yazmadık (emretmedik). Ancak Allah'ın rızasını aramak için (türettiler) ama buna da gerektiği gibi uymadılar. Bununla birlikte onlardan iman edenlere ecirlerini verdik, onlardan birçoğu fasık olanlardır." Hadîd 27.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah(c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 117., En'âm 101.

Allah(c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah(c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah(c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Halık ile; En'âm 101.

El Bedî' Esmasına Dair Tasavvur

El Bedî' ismi, Allah (c.c.)'ın yaratıcı gücünü anlamamızı ve O'na olan hayranlığımızı ifade etmemizi sağlar. Her yaratılan varlık, O'nun benzersizliğini ve sanatını yansıtır. El Bedî', bizlere, O'nun yaratma iradesinin ve eşsizliğinin bir hatırlatıcısıdır.

İnsanlar, O'nun yaratıcılığı karşısında hayretler içinde kalır, çünkü her eseri eşsiz bir şekilde tasarlar. Gökyüzündeki, yıldızlarla dolu sema, el Bedî'nin sanatının görkemli bir ayetidir. Her bir ağaç yaprağı, her bir çiçek tasarımı, el Bedî'nin yaratma gücünün mucizevi bir tecellisidir.

Kur'an-ı Kerim de el Bedî' ismi iki ayette geçmektedir. Geldiği iki ayet de insanların Allah (c.c.)'a nasıl ve neyi şirk koştukları anlatılmış ve bu şirkin ardından Allah (c.c.)'ın eşsiz ve benzersiz el Bedî' olduğu vurgulanmıştır. Bu iki ayet de el Bedî' esmasının kullanılmasının hikmeti şu olsa gerek; Eşsiz ve benzersiz bir yaratıcı olan el Bedî', yaratmadan aciz olmadığı gibi benzersiz bir yaratıcı oluşu ile mükemmel bir yaratıcılığa sahiptir. Hal böyle iken nasıl olurda çocuk ve çocuklar edinir. Çünkü çocuk edinmek aczi yettir, muhtaçlıktır. Aciz olan yaratamaz, muhtaç olan da mükemmel yani örneksiz ve benzersiz yaratamaz. Bundan dolayı ayetlerde Allah (c.c.)'a isnat edilen bu şirk el Bedî' ismi ile Allah (c.c.)'ın eşsiz ve benzersiz yaratıcı oluşu ile reddedilmiştir.

Ayetlerden de anlaşılacağı üzere Rabbimizin el Bedî' oluşunu tam anlamıyla kavramamız şuan ki bilginin değil imanımızın konusudur. Çünkü yokluk insan için kavranabilen bir şey değildir. Zira insan zihni en uçuk hayalleri ve rüyaları bile, varlık üzerinden tasarlar. Mevcudu keser, biçer, kırpar ve ekler. En nihayet bilinen şeylerden kopardığı parçaları birbirine ekleyerek bilinmeyen şeyler yapar. Ama bütün bunları yaparken bildiklerini kullanır. Aslında icat ettiği hayali varlık "yok" olan bir varlık değil, var olan varlıklardan kırılan parçalardan oluşur. İşte tam da bu sebepten insan mutlak yokluğu kavrayamadığı için, yoktan var etmek olan ilahi yaratmayı kavrayamaz. Bu sebeple Rabbimizin el Bedî' oluşu bilgi ile değil ancak iman ile tevhid edilebilir.

Tam da bu sebeptedir ki; Allah (c.c.)'ın bu güzel ismini tevhid eden Müslüman bir kimse, her şeyden önce haddini bilmelidir. Yaratmanın mutlak hangi anlama geldiğini bildiği için yaratma iddiasında bulunanları da asla ciddiye almamalıdır. Ümmetin salâhi ve insan olmanın gereğine inanarak icatlar, keşifler önce bu esmadan nasiplenene Müslümanların sorumluluğundadır. İlk yaratmanın anlamını kavrayan bir müminin dünyadaki buluşlar ve teknolojik gelişmeler karşısında başı dönmemelidir; Allah (c.c.)'ın ilmi ve yaratması yanında bunları dikkate almayarak dünyevi buluşları yapanlara hayretle bakmamalıdır.

"Ey el Bedî' olan Rabbimiz, sen hiçliği, varlıkla anlamlandıran, yaratışı karşısında gözlerin ve aklın kamaştığı Bedî' olansın, bizleri tevhid fıtratı üzere yaşayan ve tevhid fıtratı üzere sana kavuşan; bizlere uydurulan dinin dindarı olanlardan değil İslâm'ın dindarı olanlardan olmayı nasip eyle! Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Vâris esması “v-r-s (و ر ث)” kökünden türemektedir. “v-r-s” kökü, alışveriş vb. bir akid bulunmadan bir mala sahip olmak, ölen kimsenin servetinden pay almak anlamına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Vâris kelimesi ise sözlükte, ölünün malını mülk edinmeye hak kazanan kimse; ilim elde etmek; kitabı korumak anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Vâris, varlığının sonunun bulunmaması vasfıyla kâinatın gerçek sahibi manasına gelmektedir. Bununla birlikte, bütün varlıklar yok olduktan sonra baki ve daim olan, ölümsüz hayat sahibi, göklerin, yerin ve bunlarda bulunanların gerçek sahibi olan, her şey kendisine dönen, her şeyin varlığı kendisine bağlı olan, kendi varlığı başkasına bağlı olmayan manaları da mevcuttur.

Kur'an Bağlamında: “v-r-s” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 35 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 5'i isim formunda, 4'ü fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 26 kelimenin ise, 3 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 23'ü de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Ne oluyor size ki, Allah yolunda harcamıyorsunuz? Halbuki göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Elbette içinizden, fetihten önce harcayan ve savaşanlar, daha sonra harcıyıp savaşanlara eşit değildir. Onların derecesi, sonradan infak eden ve savaşanlardan daha yüksektir. Bununla beraber Allah hepsine de en güzel olanı vâdetmiştir. Allah'ın yaptıklarınızdan haberi vardır.” Hadîd 10.

“Allah'ın, bol ihsanından kendilerine verdiği şeylerde cimrilik edenler, bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır; bu, onlar için şerdir; kıyamet günü, cimrilik ettikleriyle taslandırılacaklardır. Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Allah yaptıklarınızdan haberi olandır.” Âl-i İmrân 180.

“Biz, yaşama biçimleriyle 'refah içinde sınırlı azmış' nice şehri yıkıma uğrattık. İşte meskenleri; çok az (bir zaman) dışında (onlarda) kendilerinden sonra oturulabilmiş değildir. (Onlara) Varis olanlar biziz.” Kasas 58.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Hor görülüp ezilmekte olan o kavmi (yahudileri) de, içini bereketle doldurduğumuz yerin doğu taraflarına ve batı taraflarına mirasçı kıldık. Sabırlarına karşılık Rabbinin İsrailoğullarına verdiği güzel söz yerine geldi. Firavun ve kavminin yapmakta olduklarını ve yetiştirdikleri bahçeleri helâk ettik.” A'râf 137.

Resul/Resullere Isnatla; “Süleyman Davud'a vâris oldu ve dedi ki: Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi ve bize her şeyden (nasip) verildi. Doğrusu bu apaçık bir lütuftur.” Neml 16.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Emzirmeyi tamamlatmak isteyen (baba) için, anneler çocuklarını iki tam yıl emzirirler. Onların orfe uygun olarak beslenmesi ve giyimi baba tarafına aittir. Bir insan ancak gücü yettiğinden sorumlu tutulur. Hiçbir anne, çocuğu sebebiyle, hiçbir baba da çocuğu yüzünden zarara uğratılmamalıdır. Onun benzeri (nafaka temini) vâris üzerine de gerekir. Eğer ana ve baba birbiriyle görüşerek ve karşılıklı anlaşarak çocuğu memeden kesmek isterlerse, kendilerine günah yoktur. Çocuklarınızı (süt anne tutup) emzirtmek istediğiniz takdirde, süt anneye vermekte olduğunuzu iyilikle teslim etmeniz şartıyla, üzerinize günah yoktur. Allah'tan korkun. Bilin ki Allah, yapmakta olduklarınızı görür.” Bakara 233.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Âl-i İmrân 180., Hicr 23., Enbiyâ 89., Kasas 58., Hadîd 10.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; A'râf 128., A'râf 137., Meryem 40., Meryem 80.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Habîr ile; Âl-i İmrân 180., Hadîd 10.; El Müsteân ile; A'râf 128.,

El Vâris Esmasına Dair Tasavvur

Bu esma, Allah (c.c.)'in her şeyin gerçek sahibi ve sonunda her şeyi miras alacak olan varis olduğunu ifade eder. Bu isim, Allah (c.c.)'in sonsuz kudretini, hikmetini ve her şeyin gerçek sahibi olarak O'na duyulan güveni vurgular. El Vâris ismi, iman edenlerin hem Allah (c.c.)'a olan bağlılıklarını pekiştiren hem de dünya yaşamının geçici olduğu gerçeğini hatırlatan önemli bir anlam taşır.

Yüce Allah (c.c.), her şeyin asıl sahibi, Malik-i Mutlak'tır. İnsanlar O'nun izin ve iradesine tabi olan emanetçilerdir. Bir gün ölürlere ve emanetler, asıl sahibi olan Allah (c.c.)'a döner. Onlardan geriye kalana Allah (c.c.) vâris/mirasçı olur. Sonra da o geriye kalanları başkalarına emanet eder. Böylece bireyler ve toplumlar birbirini izler, yaşar ve ölürlere. Bu devirdaim kıyamet saatine kadar devam eder. O gün tüm mülkler zeval bulur, tüm malikler mülksüz kalır; zira el Vâris olan Allah (c.c.) tecelli eder. Her şey asıl sahibine, Malik-i Mutlak'a döner.

Allah (c.c.)'in varis olması insanların varis olması gibi değildir. İnsan ancak kendisine başkasından mal mülk kaldığı zaman varis olabilir. Allah (c.c.) böyle değildir. Bütün mülk O'nundur. Bu mülkünden insanlara verende Allah (c.c.)'tır.

Bu isim, insanlara dünya malına aşırı bağlanmamalarını ve her şeyin Allah (c.c.)'in mülkiyetinde olduğunu hatırlatır. İnsanlar dünyadaki varlıklarını sadece bir emanet olarak görerek, onları Allah (c.c.)'in rızasına uygun şekilde kullanmalıdır. El Vâris ismi aynı zamanda ölüm ve ahiret gerçeğini hatırlatır. İnsanlar dünyada geçici bir süre yaşarlar ve ölümlerle ahirete geçiş ederler. Gerçek varisin Allah (c.c.) olduğunu idrak edenler, dünya yaşamının geçici olduğunu ve gerçek mirasın ahirette olduğunu hatırlarında tutarlar.

El Vâris ismi, dünya malına ve mülküne olan aşırı düşkünlüğü azaltarak içsel huzuru ve Allah (c.c.)'a olan yakınlığı artırır. Bu isim, insanların materyalizmin tuzağına düşmeden, Allah (c.c.)'ın rızasına uygun bir şekilde varlık sahibi olmalarını teşvik eder. Müminler için el Vâris ismi, Allah (c.c.)'a olan güveni artırırken, geçici dünya yaşamının gerçek anlamını anlamalarına yardımcı olarak, ahirete odaklanmayı öğretmektedir.

Her Müslüman ümmet, vahyin vârisi/mirasçısıdır. Vahyi anlamak, yaşamak, insanları ona davet etmek ve ona karşı çıkanlara vahiyle cihad etmekle yükümlüdür. Rabbimiz, bugün bizleri Kitab'a vâris kılmıştır. Bu durum, O'nun el Vâris isminin bir tecellisidir. Yüce Allah (c.c.), kullarından dilediğini Kitab'a vâris kılar. Hiç şüphesiz Kitab'a vâris olmak başlı başına bir nimet, dünya ve ahiret için bir şereftir; ancak Kitab'a vâris olanlar, her zaman bu nimeti takdir etmez ve şükrünü eda etmezler. Ayette de belirtildiği gibi Kitab'a vâris olanlar üç kısma ayrılırlar: Nefsine zulmedenler, orta yollu olanlar ve Allah (c.c.)'ın izniyle hayırdan yarısıp öne geçenler...

Hiç şüphesiz bugün yeryüzüne vâris olanlar; ekini ve nesli ifsat eden ve yeryüzünde haksızca büyüklenen müstekbirlerdir. Yine hiç şüphesiz bir gün Allah (c.c.)'ın vaadi yerine gelecek ve sevdiği kullarını oraya vâris kılacaktır. Kıştan sonra baharın ve geceden sonra şafağın geleceğinden emin olduğumuz gibi bu hakikatten de emin olmalıyız. Evet, el Vâris ismi mutlaka tecelli edecektir. Asıl gündemimiz şu olmalıdır: “Bu isim tecelli ettiğinde ben nerede olacağım, hangi safta yer alacağım?”

“Rabbimiz! Bizleri vâris olduğumuz Kur’ân’ı hakkıyla ikame eden; onu yaşayan, yaşatan ve onunla cihad eden kullarından olmayı nasip eyle. Rabbimiz! Cennet senin lütfun ve kullarına olan rahmetindir. Bizleri Firdevs cennetlerine vâris kıl, oranın ebedî sakinlerinden eyle. Allâhümme, Âmin.”

El Fâtır (فَاتِر)

Kök Anlamı: Rabbimizin el Fâtır esması “f-t-r (ر ط ف)” kökünden türemektedir. “f-t-r” kökü, uzunlmasına yarılmak manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Fâtır kelimesi ise sözlükte, bir şeyi yarmak, bir işi ilk defa icat etmek; fitrat vermek; orucu bozmak, açmak anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında kâinatı var eden, gökleri ve yeri yaratan, yokluk çekirdeğini yarıp, varlık ağacını çıkaran, yarattığı varlığın fitratını da yaratan, her yarattığına yaratılıştan gelen bir tabiat bahşeden, yarattıklarından her tür için, türün tüm üyelerini kapsayan ortak bir fitrat yaratan manalarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “f-t-r” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 20 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 7’si isim formunda, 8’i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 5 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “De ki: ‘O, gökleri ve yeri yaratırken ve O, (hep) besleyen (hiç) beslenmezken, ben Allah’tan başkasını mı veli edineceğim?’ De ki: ‘Bana gerçekten Müslüman olanların ilki olmam emredildi ve: Sakın müşriklerden olma.’ (denildi.)” En’âm 14.

“Rabbim, Sen bana mülkten (bir pay ve onu yönetme imkânını) verdin, sözlerin yorumundan (bir bilgi) öğrettin. Göklerin ve yerin yaratıcısı, dünyada ve ahirette benim velim Sensin. Müslüman olarak benim hayatıma son ver ve beni Salihlerin arasına kat.” Yûsuf 101.

“Resulleri dedi ki: ‘Allah hakkında mı şüphe (ediyorsunuz)? O, gökleri ve yeri yaratandır; O, sizi, günahlarınızı başışlamak için davet ediyor ve sizi adı konulmuş bir süreye kadar erteliyor.’ Dediler ki: ‘Siz, benzerimiz olan birer beşerden başkası değilsiniz. Siz bizi, babalarımızın taptıklarından çevirip-engellemek istiyorsunuz, öyleyse bize apaçık bir delil getirin.’” İbrahim 10.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; “(Ancak) Beni yaratan başka. İşte O beni hidayete yöneltip-iletecektir.” Zuhruf 27.

“Gerçek şu ki, ben bir muvahhit olarak yüzümü gökleri ve yeri yaratana çevirdim. Ve ben müşriklerden değilim.” En’âm 79.

“Ey kavmim, ben bunun karşılığında sizden hiç bir ücret istemiyorum. Benim ücretim, beni yaratandan başkasına ait değildir. Akıl erdirmeyecek misiniz?” Hûd 51.

“Bana ne oluyor ki, beni yaratana kulluk etmeyecekmişim? Siz O’na döndürüleceksiniz.” Yâsîn 22.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Neredeyse bundan dolayı, gökler paramparça olacak, yer çatlayacak ve dağlar yıkılıp göçüverecektir.” Meryem 90.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; En’âm 14., Yûsuf 101., İbrahim 10., Rûm 30., Fâtır 1., Zümer 46.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; Zuhruf 27., En’âm 79., Hûd 51., İsrâ 51., Tâ-Hâ 72., Enbiyâ 56.,

Allah’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Eş Şehid; Zümer 46.; **El Hamîd;** Fâtır 1.; **El Velî;** En’âm 14., Yûsuf 101.; **El Kâdir;** Fâtır 1.; **El Basîr;** Fâtır 1.; **El Âlîm;** Zümer 46.; **El Âhir;** İbrahim 10.; **El Hâdî;** Zuhruf 27.; **El Gafûr, El Gaffâr;** İbrahim 10.; **El Evvel;** İsrâ 51. ...

El Fâtır Esmasına Dair Tasavvur

El Fâtır esması varlığın tümüyle, yüce Rabbimiz tarafından yaratıldığını öğretmektedir. İnsanın kendisi, içinde yaşadığımız kâinat, türlü türlü canlılar, bunların tümünün birbiriyle olan ilişkisi, el Fâtır olanın tecellisidir. Onun yaratmasında sınır yoktur.

Tüm varlık âlemi O'nun El Fâtır ismini adeta bizlere haykırmaktadır. Bunun en büyük örneklerinden biri yaşadığımız dünyadır. Allah (c.c.), bir patlamayla, bu bitişik maddeyi ayırmış ve ortaya içinde yaşadığımız dünya çıkmıştır.

Ayrıca yüce Allah (c.c.), el Fâtır esmasının bir tecellisi olarak yarattığı her şeye bir fitrat yüklemiştir. Tüm varlık âlemi Allah (c.c.)'ın belirlediği fitrat çerçevesinde hareket etmektedir. Kâinattaki yıldızların, gezegenlerin, güneşin doğup batmasından tutunda yağmurun yağması ve toprağa atılan tohumların çatlmasına kadar her şey onun tecellisidir. Örneğin, bir kayısı çekirdeği kayısı ağacı çıkarmak ve nihayetinde kayısı vermek için programlanmıştır. Keza Rabbimizin el Fâtır esmasının bir diğer ve öne çıkan tecellisi ise DNA dır. Günümüzde hala birçok noktada gizemini koruyan DNA nın, açıklanamamış kısımları ise insanları şaşkına çevirmektedir.

Bu sebeple insanın fitratı için de uygun olan, Allah (c.c.)'ın evren için belirlediği fitrata uymaktır. Allah (c.c.), mükemmel olarak yarattığı evreni biz insana emanet etmiştir. Onu korumak da onu bozmak da bizim elimizdedir. Bu bağlamda Rabbimizin el Fâtır esmasının bize yüklediği sorumlulukta bize emanet edilen evreni yaratılış fitratına uygun şekilde kullanmak ve korumaktır.

Kur'an'da Rabbimizin el Fâtır esması göklerin ve yerin yaratılışına sıkça vurgu yapmaktadır. Bu da bizlere kâinat ve bütün bir varlık âleminin, hem mekân hem de makam bağlamında yukarı ve aşağı varlıkları, insanüstü ve insan altı varlıkların tamamını Rabbimizin el Fâtır esması ile çepeçevre kuşattığını göstermektedir.

Ayrıca Rabbimiz el Fâtır esması ile müminlere müjde, müşrik ve kafirlere de bir gözdağı vermektedir ki; Allah (c.c.) Fâtır' dır, küfür ve cahiliye karanlığını yararak içindeki iman gündüzünü mutlaka ortaya çıkaracaktır. Yeter ki müminler bu bağlamda üzerlerine düşen sorumlulukları hakkı ile yerine getirsinler ve el Fâtır olan Allah (c.c.)'tan ümitlerini kesmeden, her konuda yalnızca O'na sığınsın ve O'na hamd etsinler.

Biz müminler için Rabbimize doğru şekilde kulluk edebilmenin yolu, Rabbimizi doğru şekilde tanıyıp zihnimizde ve kalbimizde doğru bir Allah (c.c.) tasavvuru ile mümkün olacaktır. Rabbimiz, bu esması ile kendisini bize doğru şekilde tanıtarak, doğru şekilde kulluk etmenin yollarını bulabileceğimizi göstermektedir. Yine yaratana hamd edilmesi gerektiğini öğreterek, nereden geldiğimizin unutulmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Rabbimizi doğru tanımak, bizlerin onun rızasına ulaşmamızda önemli bir yol haritasıdır.

“Yokluk çekirdeğini yarıp, varlık ağacını çıkaran Fâtır olan Rabbimiz, biz kullarını fitratını kaybedenlerden değil, fitratını bulup, fitratına sadık olanlardan eyle. Allâhümme, Âmin.”

Kök Anlamı: Rabbimizin El Kefil esması “k-f-l (ك ف ل)” kökünden türemektedir. “k-f-l” kökü, bir şeyin bir şeyi içermesi, kuşatması manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Kefil kelimesi ise sözlükte, birisinin veya bir şeyin güvencesini üstlenmek, sorumluluk almak; kefaletin yazılı olduğu belge; bir işi üstlenmek; garanti vermek ve taahhüt etmek anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Kefil kelimesi, kuluna kefil olan, kulları tarafından kefil kılınan, sorumluluk yüklenen ve yükleyen manalarına gelmektedir. Bununla birlikte, insanların maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayan, güvence ve kefalet veren; üstlendiği şeylere kefil olan manalarını da muhtevasında içermektedir.

Kur'an Bağlamında: “k-f-l” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 10 kelime gelmektedir. Bunlardan sadece 2'si Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 8 kelimenin ise, 3 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 5'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “Ahidleştiğiniz zaman, Allah'ın ahdini yerine getirin, pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın; çünkü Allah'ı üzerinize kefil kılmışsınızdır. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızı bilir.” Nahl 91.

“Ey iman edenler, Allah'tan sakınıp-korkun ve O'nun elçisine iman edin, size kendi rahmetinden iki kat (güzel karşılık) versin. Size kendisiyle yürüyeceğiniz bir nur kılsın ve size mağfiret etsin. Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.” Hadid 28.

Resul/Resullere Isnatla; “Rabbi Meryem'e hüsnü kabul gösterdi; onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi. Zekeriyâ'yı da onun bakımı ile görevlendirdi. Zekeriyâ, onun yanına, mâbede her girişinde orada bir rızık bulur ve «Ey Meryem, bu sana nereden geliyor?» der; o da: Bu, Allah tarafından. Allah, dilediğine sayısız rızık verir, derdi.” Âl-i İmrân 37.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Hani, kız kardeşin gidip «Ona bakacak birini size bulayım mı?» diyordu. Böylece seni, gözü gönlü mutluluk dolsun ve üzülmesin diye annene geri verdik. Ve sen, birini öldürdün de seni endişeden kurtardık. Seni iyiden iyiye denemeden geçirdik. Bunun için yıllarca Medyen halkı arasında kaldın. Sonra takdire göre (bu makama) geldin ey Musa!” Tâ-Hâ 40.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Nahl 91., Hadid 28.

Birlikte Geldiği Esmalar; El Gafûr, El Gaffâr ile; Hadid 28. - Er Rahman, Er Rahim ile; Hadid 28.

El Kefil Esmasına Dair Tasavvur

El Kefil ismi, Allah (c.c.)'ın insanlar üzerindeki sonsuz merhametini ve koruyuculuğunu ifade eder. Allah (c.c.), insanların dünya ve ahiret hayatlarını koruma ve rehberlik etme görevini üstlenir. Kefil olmak, bir yükümlülüğü veya sorumluluğu üstlenme anlamına gelirken, Allah (c.c.)'ın bu ismiyle ifade ettiği anlam, tüm insanların yaratıcısı olan Allah (c.c.)'ın, yarattığı varlıklara rehberlik etme ve koruma sözünü vermesidir.

El Kefil, insanların maddi ve manevi ihtiyaçlarına kefil olan Allah (c.c.)'ı ifade eder. İnsanlar hayatlarının çeşitli aşamalarında zorluklarla karşılaşabilirler. Allah (c.c.)'ın el Kefil olarak adlandırılması, O'nun insanların ihtiyaçlarına karşılık verme gücüne ve isteğine vurgu yapar. İnsanlar dua ettiklerinde, sıkıntıya düştüklerinde veya güçlüklerle karşılaştıklarında, el Kefil 'in yardımına sığınarak güvende hissederler.

El Kefil ismi aynı zamanda iman ve güvenin bir ifadesidir. Müminler, Allah (c.c.)'ın el Kefil olduğuna inanarak O'na güvenirler. Bu güven, müminlerin yaşamlarını şekillendirir ve zorluklarla karşılaştıklarında bile içlerinde bir huzur ve sabır duygusu oluşturur. El Kefil 'e olan iman, müminlerin Allah (c.c.)'a olan yakınlığını ve bağlılığını pekiştirir.

El Kefil ismi, Allah (c.c.)'ın adaleti ve merhameti arasındaki dengeyi ifade eder. Allah (c.c.), insanların yaptıklarına karşı adaletli davranırken, aynı zamanda sonsuz merhametiyle affedicidir. Bu isim, insanlara hatalarını düzeltme ve bağışlanma fırsatı verirken, aynı zamanda düşünce, söz ve eylemlerinin sonuçlarından sorumlu olduklarını hatırlatır.

Bu isim, Allah (c.c.)'ın insanların koruyucusu, rehberi ve güvencesi olduğunu vurgular. İnananlar için el Kefil, her zaman yanlarında olan ve ihtiyaçlarına cevap veren bir Yaratıcı'nın varlığını vurgulayarak, umut verir, iç huzuru sağlar ve yaşamlarını anlamlı kılar. El Kefil 'e olan iman, insanların zorluklarla başa çıkmasına yardımcı olurken, Allah (c.c.)'a olan bağlılığını da güçlendirir.

Kefil olarak Allah (c.c.) yeter. Vahyin kefilisi Allah (c.c.)'tır ve kıyamete kadar Kitab'ını koruyacaktır. 14 asırdır, bunca düşman saldırısına rağmen, O'nun koruduğu Kitab'a hiçbir şey olmamıştır. Allah (c.c.) İslam'ın kefilidir. Hz. Âdem'den (a.s.) bu yana dinini korumuş ve onu taşımaya ehil/layık insanlar geldiğinde de tüm batıl dinlere üstün kılmıştır. Din, tabiatında üstün olmayı bulundurulur. Üstün olmadığı yerlerde sorun dinde değil, dini taşıma iddiasında olanlardadır. Rabbimiz zaferin ve yardımın kefilidir. Ne var ki O, yardımını şartlara bağlamıştır. Şartlar yerine geldiğinde müminler mutlaka yardıma nail olmuşlardır. Yardımın gecikmesi, müminlerin şartlara tam anlamıyla riayet etmediğini gösterir.

Rabbimiz bir şeyi üstlenmişse onun kefilidir. O asla sözünden dönmez ve O'nu, yerde ve gökte aciz bırakacak hiçbir şey ve durum yoktur. Mümin, ilahi vaadler de vaade değil, öz nefsine yoğunlaşmalıdır. Şayet vadedilen gerçekleşmiyorsa bu, müminin bir şeyleri eksik yaptığını ve şartlara tam olarak riayet etmediğini gösterir.

“Ey El Kefil! Sen; vahyin, dinin ve müminlerin kefilisin. Rabbimiz! Senin kefaletine güvenmeyi, kefaletini hissetmeyi ve buna bağlı olarak din-i İslam'a en güzel şekilde hizmet etmeyi bizlere kolaylaştır. Allâhümme, Âmin.”

Kök Anlamı: Rabbimizin El Kâfi esması “k-f-y (ك ف ي)” kökünden türemektedir. “k-f-y” kökü, bir konudaki boşluğu dolduran ve bir işte murada erişmeyi sağlayan miktar manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Kâfi kelimesi ise sözlükte, yeterli anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Kâfi kelimesi, her konuda kuluna yeten, ihtiyaçlarını gideren, kâfi gelen. Mevcudatın bütün ihtiyaçlarına yeten, tüm yarattıklarına ihtiyaçlarını zahmetsiz bahşeden, veren, yetişen, kifayet eden anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “k-f-y” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 33 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 1'i isim formunda, 26'sı fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 6 kelimenin ise, 1 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 5'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Allah, kuluna yeterli değil mi? Seni O'ndan başkalarıyla korkutuyorlar. Allah, kimi saptırırsa, artık onun için bir yol gösterici yoktur.” Zümer 36.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Şayet onlar da, sizin inandığınız gibi inanırlarsa, kuşkusuz doğru yolu bulmuş olurlar; yok eğer yüz çevirirlerse, onlar elbette bir (çelişki ve) aykırılık içindedirler. Sana onlara karşı Allah yeter. O, iştendir, bilendir.” Bakara 137.

“Yetimleri, nikaha erişecekleri çağa kadar deneyin; şayet kendilerinde bir (rüşd) olgunlaşma görürseniz, hemen onlara mallarını verin. Büyüyecekler diye israf ile çarçabuk yemeyin. Zengin olan iffetli olmaya çalışsın, yoksul olan da artık maruf (ihtiyaca ve örfe uygun) bir şekilde yesin. Mallarını kendilerine verdiğiniz zaman, onlara karşı şahid bulundurun. Hesap görücü olarak Allah yeter.” Nisâ 6.

“Bizim ile sizin aranızda şahid olarak Allah yeter. Gerçekten biz, sizin ibadetinizden habersizdik.” Yûnus 29.

“İnkâr edenler şöyle derler: 'Sen gönderilmiş (Allah'ın bir elçisi) değilsin.' De ki: 'Benimle sizin aranızda şahid olarak Allah yeter ve yanlarında kitabın ilmi bulunanlar da (bu gerçeği bilir).’” Ra'd 43.

“Şüphesiz o alay edenlere (karşı) biz sana yeteriz.” Hicr 95.

“Biz, Nuh'tan sonra nice nesilleri yıkıma uğrattık. Kullarının günahlarını haber alıcı, görücü olarak Rabbin yeter.” İsrâ 17.

Resul/Resullere Isnatla; “İnkâr edenler şöyle derler: 'Sen gönderilmiş (Allah'ın bir elçisi) değilsin.' De ki: 'Benimle sizin aranızda şahid olarak Allah yeter ve yanlarında kitabın ilmi bulunanlar da (bu gerçeği bilir).’” Ra'd 43.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Sen mü'minlere: 'Rabbimizin size meleklerden indirilmiş üç bin kişiyle yardım-iletmesi size yetmez mi?' diyordun.” Âl-i İmrân 124.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Zümer 36.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 137., Nisâ 6., Nisâ 45., Nisâ 70., Nisâ 79., Nisâ 81.,

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Âlîm; Bakara 137., Nisâ 166., Ankebût 52., Ahkâf 8.; **El Veli;** Nisâ 45.; **Eş Şehid;** Nisâ 79., Nisâ 166., Yûnus 29., Ra'd 43., İsrâ 96., Ankebût 52., Ahkâf 8., Fetih 28.; **El Vekîl;** Nisâ 81.,

El Kâfi Esmasına Dair Tasavvur

Mutlak anlamda kendi kendine yeten tek varlık Allah (c.c.)'tır. Bu O'nun zatın da el Kâfi olduğuna delalet eder. Allah (c.c.)'ın el Kâfi oluşu, ihtiyaçlarını tamamladığı ve bir biçimde karşıladığı için değildir. O'nun el Kâfi oluşu hiçbir şeye ihtiyaç duymadığı içindir. Bu da O'nun el Kâfi oluşunun zati bir özellik olduğunu gösterir.

Allah (c.c.) sadece kendi kendine yeten değil insana ve tüm varlığa yetendir. Bu O'nun fiilinde el Kâfi olduğuna delalet eder. El Kâfi olan sadece kendi kendine yeten değil aynı zamanda bütün varlığa ve tabii ki insana da yetendir. Mahluk olmak muhtaç olmaktadır. Halık olmak ihtiyaç gideren olmaktadır.

Küfür tek millettir! Aralarında var olan sayısız itikadi ve siyasi anlaşmazlığa rağmen söz konusu İslam olduğunda tek bir çatı altında toplanır ve muvahhidlere saldırırlar. Böylesi koalisyonlar karşısında Allah (c.c.)'a tevekkül etmeli, sabır ve takva ile direnmeliyiz. Küfre karşı savaşımızda Allah (c.c.) bize yetecektir.

Üzülerek belirtmeliyiz ki; insanların sebepleri putlaştırdığı, maddenin egemen olduğu bir zaman diliminde yaşıyoruz. Yetişme tarzımızdan aldığımız eğitime, çalışma anlayışımızdan, toplumsal olayları değerlendirişimize kadar her şey; bizi sebepleri aşırı yüceltmeye sevk ediyor. İnsan, sebeplere önem verip onları yerine getirmek için çaballıyor olsa da sebeplerin üzerinde olan Allah (c.c.)'ı unutmamalıdır. Allah (c.c.) unutulduğunda sebepler kalbi istila eder ve kişi, olayları sebep sonuç döngüsü içinde anlamaya başlar. Sebepler kalpte yer ettikçe Allah (c.c.), kulu kendi hâline terk eder. İhtiyaç duyduğu anda kuluna yardım etmez, el Kâfi ismiyle onun imdadına yetişmez.

İnsanın yeterlilik iddiası, insanı Allah (c.c.)'a şirk köşmeye sevk eder. Yeter diyen biter. Zira insan kendi kendisine yetmez. Kendi kendisine yetmeyen insan başkalarına da hiçbir zaman yetmez. Şu hâlde insana düşen ispatı asla mümkün olmayan içi boş bir yeterlilik iddiası değil, Allah (c.c.)'a muhtaç olduğu gerçeğini kabullenmesidir. Yeterlilik iddiası insanı gurura sürükler. Gurur insanı kibre sürükler. Kibir insanı şirke sürükler. Şirk insanı cehenneme sürükler. Şu hâlde cehennem ile sonuçlanan bu sürecin ilk halkasındaki sapmaya karşı insan uyanık olmalıdır. Bu da el Kâfi ismine tam anlamıyla iman etmeyi gerektirir.

İslam uğruna mücadele eden biz müminler için, el Kâfi ismi ayrı bir öneme sahiptir ve Allah (c.c.)'ın razı olacağı bir mücadele için el Kâfi isminin anlaşılması olması gerekir. Zira İslam davası ağır ve meşakkatli bir davadır. Bu yolda kulun zorlanacağı, insan olarak altından kalkamayacağı, "Bittim!" diyeceği zamanlar olacaktır. Resûllerin dahi zaman zaman yaşadığı bu durum, İslam için mücadele eden her birimizin başına mutlaka gelecektir.

Müminin mücadele yolunda tıkanıp, çaresiz kaldığı, çıkış bulmadığı böylesi zamanlarda el Kâfi ismi devreye girer. Müminin elinden tutar, önündeki engelleri kaldırır, bakış açısını değiştirir. Kendisinin sınırlı güç ve imkânlarına değil, Allah (c.c.)'ın kudret ve azametine bakmasını sağlar. Şeytana, nefsine, düşmanlarına, davanın zorluğuna, ayartıcı teklifler ve caydırıcı tehditlere karşı Allah (c.c.)'ın, kuluna yeteceğini hatırlatır.

Allah (c.c.)'ı sevmek sadece O'na kulluk etmektir. Çünkü yaratan, rızık veren, kullarının işlerini üstlenen, her türlü kötülüğe karşı onlara el Kâfi olan, ihtiyaçlarını gideren, sıkıntılarını bertaraf eden, koruyan gözeten O'dur. Yalnızca Allah (c.c.)'a tevekkül etmek ve O'nun kâfi geleceğine güvenmek emin olmak gerekir. Bu müminin kalbinde huzur ve sekinet oluşturur. Resulullah yatağına girdiğinde şu duayı ederdi: "Bizi yediren, içiren, ihtiyaçlarımızı karşılayan ve bizi barındıran Allah (c.c.)'a hamd olsun." (Hadis senedi)

"Ya El Kafi! Sen her şeyi yeterli kılan, her türlü eksikliği gideren. Bizleri kendi eksikliklerimizden kurtar, ihtiyaçlarımızı, Senin sonsuz lütfunla karşıla. Rabbimiz, sana muhtaç olmaksızın bir adım bile atamayız. Rabbimiz! Âlim olarak, Şahit olarak, Hesap Görücü olarak, Vekil olarak, Hidayet Edici olarak sen kâfisin. Allâhümme, Âmin."

El Karîb (القريب)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Karîb esması “k-r-b (ق ر ب)” kökünden türemektedir. “k-r-b” kökü, mekân, zaman, nispet, mevki, koruma ve güç konularında yaklaşmayı ifade eder.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Karîb kelimesi ise sözlükte, hisım, yakın anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Karîb kelimesi, çok yakın, yakınlıkta sınır tanımayan, yakın olma eyleminde eşsiz benzersiz olan, kullarına şah damarlarından daha yakın olan anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “k-r-b” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 96 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda, 2'si sıfat formunda gelirken, 3'ü de Allah (c.c.)'a dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 89 kelimenin ise, 1 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 88'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Kullarım Beni sana soracak olursa, muhakkak ki Ben (onlara) pek yakınım. Bana dua ettiği zaman dua edenin duasına cevap veririm. Öyleyse, onlar da Benim çağırma cevap versinler ve bana iman etsinler. Umulur ki irşad (doğru yolu bulmuş) olurlar.” Bakara 186.

“Andolsun, insanı Biz yarattık ve nefsinin ona ne vesveseler vermekte olduğunu biliriz. Biz ona şahdamarından daha yakınız.” Kâf 16.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Semud (halkına da) kardeşleri Salih'i (elçi gönderdik). Dedi ki: 'Ey kavmim, Allah'a ibadet edin, sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. O sizi yerden (topraktan) yarattı ve onda ömür sürenler kıldı. Öyleyse O'ndan bağışlanma dileyin, sonra O'na tevbe edin. Şüphesiz benim Rabbim, yakın olandır, (duaları) kabul edendir.’” Hûd 61.

“De ki: 'Eğer ben sapacak olsam, artık kendi nefsim aleyhine sapmış olurum; eğer hidayeti bulacak olsam, bu da Rabbimin bana vahyetmekte olduğu (Kur'an) sayesinde. Şüphesiz O, işitendir, yakın olandır.’” Sebe' 50.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; “Ona, Tur'un sağ yanından seslendik ve onu (kendisiyle) gizlice söyleşmek için yakınlaştırdık.” Meryem 52.

“Düzene konulması (ıslah)ından sonra yeryüzünde bozgunculuk (fesad) çıkarmayın; O'na korkarak ve umut taşıyarak dua edin. Doğrusu Allah'ın rahmeti iyilik yapanlara pek yakındır.” A'râf 56.

Resul/Resullere Isnatla; “Mesih ve yakınlaştırılmış (yüksek derece sahibi) melekler, Allah'a kul olmaktan kesinlikle kaçınmazlar. Kim O'na ibadet etmekten kaçınırsa ve büyüklenirse (bilmeli ki,) onların tümünü huzurunda toplayacaktır.” Nisâ 172.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ey iman edenler, adil şahidler olarak, Allah için, hakkı ayakta tutun. Bir topluluğa olan kininiz, sizi adaletten alıkoymasın. Adalet yapın. O, takvaya daha yakındır. Allah'tan korkup-sakının. Şüphesiz Allah, yapmakta olduklarınızdan haberi olandır.” Mâide 8.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 186., Kâf 16.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Hûd 61., Sebe' 50.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; Bakara 214., A'râf 56., Meryem 52.

Birlikte Geldiği Esmalar; El Alîm ile; Kâf 16. - En Nasir ile; Bakara 214.; Es Semî ile; Sebe' 50. - El Halık ile; Kâf 16. - El Mücîb ile; Bakara 186., Hûd 61. - Er Rabb ile; Hûd 61., Sebe' 50., ...

El Karîb Esmasına Dair Tasavvur

Karîb (yakın olan), kul ile Rabbi arasında bir mesafe olmadığı anlamına gelir. Bu yüzden kulun durumu O'nun dan gizli değildir. O, kulun yaptığı her duayı işitir. Allah (c.c.)'ın yakınlığı bir mesafe ifade etmez. Zira mesafe bir sınırın olmasını gerektirir. Oysa Allah (c.c.) için sınır yoktur. (bkn. Bakara 186.)

Karîb mübalağalı bir ismi fail kalıbidir. Manası "çok yakın olan özne" anlamına gelir. Bu kalıp aynı zamanda ismi meful manasını da içerir. Bu anlamıyla "kendisine en çok yakın olunmak istenen" mânâsına gelir. Elbette Allah (c.c.) varlık içerisinde kendisine en çok yakın olunmak istenen zattır. O'na kulluğun temel sebebi budur. Belki tüm putperestlerin çıkış noktası da O'na yakın olma isteğinin ölçsüzlüğünden ve istismarından kaynaklanmıştır.

Yakınlık iki kısımdır; ilki maddi yakınlık, ikincisi ise manevi yakınlıktır. Dünya nimetleri içinde bir kulun elde edebileceği en büyük saadet; el Karîb'e yaklaşmak ve O'nun yakınlığını, dostluğunu, beraberliğini hissetmektir. Bu öyle bir histir ki kelimelerle anlatmak mümkün değildir. Bu yakınlık, en zor zamanda dua olup insanın diline yapışır; sekinet olup kalbe yağar; yardım olup ayakları sabit kılar; mutmainlik olup tüm kaygı ve endişeleri dindirir; yalnızlığın tesellisi, karanlığın ışığı, gönül kırıklığını gideren bir yoldaş olur.

Kur'an'da Allah (c.c.)'a yaklaştıran en somut ibadet olan kurban konusundaki ayeti kerime "Allah (c.c.)'a kurbanların ne etleri ne de kanları ulaşır. Lakin sizden Allah'a ulaşan takvanızdır." (22:37) şeklindedir. Zira et ve kan maddi aleme aittir. Maddi vasıtalar bizi ait oldukları maddi aleme yaklaştıracaklardır. Manevi aleme yaklaşmak için manevi vasıtalar gereklidir. Et maddi vasıta. Takva ise manevi bir vasıta. Allah (c.c.)'a insanı yaklaştıran da takvadır.

Din, bir bütün olarak Allah (c.c.)'a yaklaşma vesilesidir. Allah (c.c.) tarafından indirilen ve Nebi aracılığıyla bize tebliğ edilen her bir esas, "kurban" dır ve bizleri Allah (c.c.)'a yaklaştırmak; ancak bazı esasların yaklaştırmacılığına özel vurgu yapılmış, Allah (c.c.) ve Resûlû (s.a.v.) tarafından altları çizilmiştir.

Allah (c.c.)'ın kuluna yakın olduğunu bilmek tevhide, Allah (c.c.)'ı ulaşılmaz ve uzak görmek ise şirke götürür, müşrik; dini Allah (c.c.)'a halis kılmayan, Allah (c.c.)'a araçlar vasıtasıyla kulluk eden ve ibadetlerinde araçları ortak kılan kimsedir. Muvahhid ise dini Allah (c.c.)'a halis kılan, Allah (c.c.) ile arasına hiçbir aracı koymayan, ibadetlerini hanif olarak, yalnızca Allah (c.c.)'a yapan kimsedir.

Unutmamak gerekir ki Allah (c.c.) yücedir ve tüm eksikliklerden münezzehtir; ancak O, yüceliğiyle beraber kullarına yakındır. Allah (c.c.), kendini yüce olarak tanıttığı gibi yakın olarak da tanıtmıştır. Allah (c.c.)'ı tazim ve takdis, insanı uzak ve ulaşılmaz bir Allah (c.c.) inancına götürüyorsa bunun şer'i bir tazim olmadığı, şeytani bir iğva (ayartma) ve vesvese olduğu bilinmelidir. Çünkü şeytan birçok insanı, sureten tazim olan; fakat hakikatte tahkir olan bir yolla Allah (c.c.)'tan uzaklaştırıp şirk bataklığına düşürmek amacındadır.

El Karîb isminde sapmanın bir diğer çeşidi; gayrimeşru yöneticilere, yalancı ve zalim diktatörlere - yani cümle firavunlara- yakın olma isteğidir; çünkü insan zayıftır ve zayıflığını telafi etmek için daha güçlü olana yakın olmak ister. Bu fitri bir eğilimdir. Allah (c.c.) yüceler yücesi, izzet sahibi, kuvvet ve metanet sahibidir ve tüm bu sıfatlarının yanında aynı zamanda el Karîb'tir. Kullarına yakındır ve O'na yaklaşılmaya çalışanlara yaklaşır. Bunu bilmek, kişiye güven verir. Zayıflıktan korktuğu yer ve zamanlarda Allah (c.c.)'a yaklaşılmaya, O'nun yakınlığını hissetmeye çalışır.

Allah (c.c.)'ın el Karîb olduğunu unutanlar ise Allah (c.c.)'tan kopuk güç merkezlerine yönelmeye, onların yanında yakınlık elde etmeye ve böylece korkularından emin olmaya çalışır.

"Ey El Karîb olan Rabbimiz! Senin yakınlığına talibiz. Bizi, sana yaklaşabileceğimiz sahil iman ve salih amele muvaffak kıl. Nimetlerin en güzeli olan yakınlığını hissetmemizi sağla. Bizi senden uzaklaştıracak tüm kötülüklerden sana sığınırız. Rabbimiz! Bizi "mukarrabin (yakın kılınan)"den kıl ve rahmetinle bizi onların arasına kat. Allâhümme, Âmin."

En Nasir (نَصِير)

Kök Anlamı: Rabbimizin En Nasirr esması “n-s-r (ن ص ر)” kökünden türemektedir. “n-s-r” kökü, yardım manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Nasir kelimesi ise sözlükte, yardım eden, destekleyen, koruyan anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise en Nasir yardım edip destekleyen, zafere ulaştıran manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “n-s-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 158 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 29'u isim formunda, 15'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 114 kelimenin ise, 1 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 113'ü de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “(Yine) Bilmez misin ki, gerçekten göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır. Sizin Allah'tan başka veliniz ve yardımcınız yoktur.” Bakara 107.

“Karşı karşıya gelen iki toplulukta, sizin için andolsun bir ayet (ibret) vardır. Bir topluluk, Allah yolunda çarpışıyordu, diğeri kafirdi, ki göz görmesiyle karşılarındakini kendilerinin iki katı görüyorlardı. İşte Allah, dilediğini yardımla destekler. Şüphesiz bunda, basiret sahipleri için gerçekten bir ibret vardır.” Âl-i İmrân 13.

“Hayır, sizin mevlanız Allah'tır. O, yardım edenlerin en hayırlısıdır.” Âl-i İmrân 150.

“Allah, sizin düşmanlarınızı daha iyi bilendir; bir veli (en güvenilir bir dost) olarak Allah yeter, bir yardımcı olarak da Allah yeter.” Nisâ 45.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Andolsun, siz güçsüz iken Allah size Bedir'de yardımla zafer verdi. Şu halde Allah'tan sakının, O'na şükredebilesiniz.” Âl-i İmrân 123.

“Onlarla çarpışınız. Allah, onları sizin ellerinizle azablandırınsın, hor ve aşağılık kılsın ve onlara karşı size zafer versin, mü'minler topluluğunun göğsünü şifaya kavuştursun.” Tevbe 14.

“Allah'ın dışında ona yardım edecek bir topluluk yoktu, kendi kendine de yardım edemedi.” Kehf 43.

Resul/Resullere Isnatla; “Hani Allah peygamberlerden 'kesin bir söz (misak)' almıştı: 'Andolsun size Kitap ve hikmetten verip sonra size beraberinizdekini doğrulayan bir elçi geldiğinde, ona kesin olarak iman edecek ve ona yardımda bulunacaksınız.' Demişti ki: 'Bunu ikrar ettiniz ve bu ağır yükümü aldınız mı?' Onlar: 'İkrar ettik' demişlerdi de 'Öyleyse şahid olun, ben de sizinle birlikte şahid olanlardanım,' demişti.” Âl-i İmrân 81.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “İşte bunlar Allah'ın lanetlediği kimselerdir. Allah'ın lanetlediğine hiçbir yardımcı bulamazsın.” Nisâ 52.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 107., Bakara 120., Bakara 214., Bakara 214., Âl-i İmrân

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Âl-i İmrân 123., Tevbe 14., Tevbe 25., Tevbe 40., Kehf 43., Enbiyâ

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Velî; Bakara 107., Bakara 120., Âl-i İmrân 150., Nisâ 45., Nisâ 123., Nisâ 173., Enfâl 40., Tevbe 116., Hac 78., Ankebût 22., Ahzâb 17., Şûrâ 31.; **El Hâdî;** Bakara 120., Furkân 31.; **El Karîb;** Bakara 214.; **El Azîz;** Âl-i İmrân 126., Enfâl 10., Tevbe 40., Hac 40., Rûm 5.; **El Kâfi;** Nisâ 45., Furkân 31., ...

En Nasir Esmasına Dair Tasavvur

Bu isim, Allah (c.c.)'ın kullarına olan merhametini, sevgisini ve desteğini ifade eder. Allah (c.c.), inanan kullarının her zaman yanındadır ve onların ihtiyaç duydukları her an onlara yardım eder. İslam tarihinde de birçok örnekte görüldüğü gibi, Allah (c.c.)'ın yardımı ile zorlukların üstesinden gelinmiş ve zaferler kazanılmıştır.

En Nasir ismi, müminlere Allah (c.c.)'a güvenmeyi ve O'na sığınmayı öğretir. İnsanlar, hayatlarında çeşitli zorluklarla ve engellerle karşılaşabilirler. Bu durumlarda En Nasir olan Allah (c.c.)'a sığınmak, O'ndan yardım dilemek ve O'na güvenmek en doğru yoldur. Allah (c.c.), samimi bir kalple kendisine yönelen kullarını hiçbir zaman yalnız bırakmaz ve onlara yardım eder.

Bu isim, Allah (c.c.)'ın kudretini ve yardımını vurgularken, aynı zamanda inananların birbirlerine yardım etmeleri gerektiğini de hatırlatır. Müminler, Allah (c.c.)'ın yardımını ve desteğini örnek alarak, birbirlerine karşı yardımsever ve destekleyici olmalıdırlar. Toplumsal dayanışma ve yardımlaşma, İslam'ın önemli değerlerindendir.

Bu isme iman etmek mümini Allah (c.c.)'ın dünyada ve ahirette kendisine yardım ve zafer nasip etmesi ile ilgili sebeplere sarılmaya sevk eder. Bunun yolu da Allah (c.c.)'ın emirlerine, şeriatına boyun eğmek hem kendi nefsinde hem de diğer müminlerle birlikte Allah (c.c.)'ın dinine destek olmaktır.

Kulun tüm hallerinde ve işlerinde Allah (c.c.)'ın desteğine ihtiyacı olduğunu, göz açıp kapayıncaya kadar dahi olsa Rabbinin desteğinden müstağni kalamayacağını hissetmesi, kendi hevasının ve nefesine karşı da, insanlardan olan şeytanlara karşı da, kâfirlerden olan düşmanlarına karşı da, velhasıl tüm şüphelere, nefsanî arzulara ve düşmanların tuzaklarına karşı Allah (c.c.)'ın desteğine muhtaçtır. Bu nedenle de şer ehline karşı Allah (c.c.)'tan yardım ve destek için çokça dua etmelidir.

Gerçek dost olarak Allah (c.c.) yeter yani kullarının halleri ile ilgilenen, onlara karşı tüm işlerinde lütufkar davranan, mutluluk ve kurtuluşlarının bulunduğu şeyleri kendilerine kolaylaştıran gerçek bir dost olarak Allah (c.c.) yeter. Düşmanlarına karşı onlara yardımcı olan, sakındıkları şeyleri kendilerine açıklayan, onlara karşı destek olan yardımcı olarak Allah (c.c.) kâfidir. Allah (c.c.)'ın veliliğinde, dostluğunda, hayrın sağlanması, yardımcı olmasında da şerrin bertaraf edilmesi söz konusudur.

Allah (c.c.)'ın mümin kullarına olan desteğine güvenmek, sebeplere tutunulduğu takdirde kâfirlerin sahip oldukları kuvvetten ötürü korkuya kapılmamak ve bu konularda Allah (c.c.)'a tevekkül etmek gerekir. Asıl nusret'e mazhar olan Allah (c.c.)'ın destek olduğu, yarımsız kalan ise Allah (c.c.)'ın yarımsız bıraktığı kimsedir. Allah (c.c.) şöyle buyurmaktadır: *"Eğer Allah size yardım ederse, artık sizi yenilgiye uğratacak yoktur ve eğer sizi 'yapayalnız ve yarımsız' bırakacak olursa, ondan sonra size yardım edecek kimdir? Öyleyse mü'minler, yalnızca Allah'a tevekkül etsinler."* Âl-i İmrân 160.

İmanlı kimse nerede olursa olsun yeryüzünün dört bir yanındakiler onun aleyhine bir araya toplansalar dahi imanın hakikatini ve vecibelerini zahiri ve batini olarak yerine getirdiği sürece bizatihi izzetlidir, galiptir, desteklenmiştir, yardıma mazhardı ve her konuda Allah (c.c.) ona kafi gelecek ve savunacaktır.

"Ey En Nasir! Yardım eden ve zafer veren yüce Rabbimiz! Zor zamanlarımızda, sıkıntılarımızda ve çaresizliklerimizde bize yardım eden Sensin. Senden başka yardımcımız ve destekçimiz yoktur. Kalplerimize huzur ver ve bizlere güç ve sabır ihsan eyle. Allâhümme, Âmin."

El Munzir (اُمْنِزِر)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Munzir esması “n-z-r (ن ز ر)” kökünden türemektedir. “n-z-r” kökü, iki bağlamda değerlendirilmesi gereken bir köktür. İlki kişinin kendisi için zorunlu olmayan bir şeyi, bir işin olması şartına bağlı olarak üzerine zorunlu kılması; ikinci bağlamda ise içinde korku bulunan haber verme manasıdır.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Munzir kelimesi ise sözlükte, uyarmak, tedbir alması için muhattabı korkutmak anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Munzir kelimesi, uyarıcı, uyaran, kullarını kendilerine zarar verecek konulara karşı korkutarak uyaran manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: "n-z-r" kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 130 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 8'i isim formunda, 3'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 119 kelimenin ise, 78 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 41'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a isnatla İsim Formunda; "Gerçekten Biz onu mübarek bir gecede indirdik, gerçekten biz uyaranlarız." Duhân 3.

"Şu halde Benim azabım ve uyarip-korkutmam nasılmiş?" Kamer 16.

"Ad (kavmi) de yalanladı. Şu halde Benim azabım ve uyarmam nasılmış?" Kamer 18.

“Şu halde Benim azabım ve uyarmam nasılmış?” Kamer 21.

“Şu halde Benim azabım ve uyarmam nasılmış?” Kamer 30.

“Şimdi azabımı ve uyarmamı tadın.” Kamer 39.

Allah (c.c.)'a isnatla Fiil Formunda; "Dereceleri yükselten Arş'ın sahibi (Allah), 'toplanma ve buluşma' günü ile uyarıp-korkutmak için, kendi emrinden olan ruhu kullarından dilediğine indirir." Mü'min 15.

*“Gerçekten Biz sizi yakın bir azab ile **uyardık**. Kişinin kendi ellerinin önceden takdim ettiklerine bakacağı gün, kafir olan: ‘Ah, keşke ben bir toprak oluverseydim’ diyecek.” Nebe’ 40.*

"Artık sizi, 'alevleri kabardıkça kabaran' bir ateşle uyardım." Leyl 14.

Resul/Resullere isnatla; “Şüphesiz biz seni bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak, hak (Kur'an) ile gönderdik. Sen cehennemin halkından sorumlu tutulmayacaksın.” Bakara 119.

insan ve Diğer Varlıklara isnatla; "Hani İmran'ın karısı: 'Rabbim, karnımda olanı, 'her türlü bağımlılıktan özgürlüğe kavuşturulmuş olarak' Sana adadım, benden kabul et. Şüphesiz işiten bilen Sensin Sen' demişti." Âl-i İmrân 35.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a isnatla isim Formunda; Duhân 3., Kamer 16., Kamer 18., Kamer 21., Kamer 30.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sifat Formunda;

Allah (c.c.)'a isnatla Fiil Formunda; Mü'min 15., Nebe' 40., Leyl 14.

Allah (c.c.)'a Dolaylı İsnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Er Râfi' ile; Mü'min 15. - El Mursil ile; Mülk 17.

El Munzir Esmasına Dair Tasavvur

El Munzir, insanları uyarın, doğru yolu gösteren ve kötülüklerden sakındıran anlamına gelir. Bu isim, Allah (c.c.)'in insanları gaflet uykusundan uyandırmak, onları doğru yola sevk etmek ve ahiret hayatına hazırlamak için gönderdiği resullerin ve ilahi mesajların önemini vurgular.

Allah (c.c.), her topluma bir uyarıcı göndermiş ve onları hakka davet etmiştir. Bu uyarıcılar, Allah (c.c.)'in mesajlarını ileterek insanları kötü amellerden sakındırmış ve onları iyiliğe, doğruluğa yönlendirmiştir. Peygamberler, insanların dünya ve ahiret saadetini kazanabilmeleri için Allah (c.c.)'in vahyini tebliğ etmiş ve onları sürekli olarak uyarmışlardır.

El Munzir ismi, Allah (c.c.)'in kullarına olan merhametini ve onları doğru yola iletme arzusunu gösterir. İnsanların, kendilerine gönderilen uyarıcılara kulak vermeleri, onları dinlemeleri ve öğütlerine göre hareket etmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde, dünyada ve ahirette karşılaşacakları sonuçlardan sorumlu olacaklardır.

İnsanın varoluşundan itibaren öne çıkan ihtiyaçları arasında güvenlik ihtiyacı vardır. Çünkü insan, fıtratı gereği korku halinden uzak güvenli bir ortamda yaşamak ister. Bu sebeple de güvenliğimiz için bize yönelik tehditlere karşı nöbetçiler dikeriz. Yangınlara karşı bizi uyarınsınlar diye kuleler diker, alarm sistemleri kurarız. Depremlere, kasırgalara karşı bizi uyarınsınlar diye rasathaneler, hava gözlem merkezleri inşa eder, bu konuda uzman insan yetiştirmek için para harcarız. Düşmanlara karşı bizi uyarınsınlar diye uydular, casus uçaklar, mobil kameralar istihdam ederiz.

Tüm bunların hepsini içinde bulunduğumuz geçici dünya hayatında korkudan uzak güvenlik içinde yaşamak ve bu dünyanın geçici getirilerini kaybetmemek için yaparız. Hatta bunu yapanlara ücret öder, ücretsiz yapanlara teşekkür eder ki eğer yapılan uyarı bizi mutlak bir ölümden kurtarmış ise uyarın kişiye kendimizi borçlu hisseder, "Hayatımı sana borçluyum" deriz.

Eğer geçici dünya hayatı için bizi uyarınlara kendimizi bu kadar borçlu hissediyorsak, ya ebedi hayatımız için bizi uyarana ne kadar borçlu hissetmeliyiz. İşte el Munzir olan Allah (c.c.) insanı bekleyen ebedi tehlikeye karşı bizleri uyarmaktadır. Bu sebeple de insanın en büyük borcu ve minneti Allah (c.c.)'a olmalıdır.

Üzerimize düşen en büyük vazife bizden hiçbir menfaat beklemeden, bizleri ahirette karşılaşılabileceğimiz tehlikelere karşı uyarın Rabbimizin uyarılarını dikkate alıp, kendimize ve hayatımıza çekii düzen vermek olmalıdır. Nasıl ki geçici dünya hayatında karşılaşılaçağımız tehlikeler noktasında uyarıları dikkate alıp gerekli tedbirleri hayatımıza aktarıyorsak aynı şekilde ebedi hayatımızı ikame edeceğimiz ahiret içinde gerekli tedbirleri azami ölçüde dikkate almalı ve hayatımıza aktarmalıyız.

Bu isim aynı zamanda, her Müslüman'ın çevresine bir uyarıcı ve rehber olma sorumluluğunu da hatırlatır. Müminler, doğru bildikleri yolda yürürken, aynı zamanda başkalarına da doğruyu göstermek ve kötülüklerden sakındırmakla yükümlüdürler. Bu, İslam'ın güzel ahlak ve doğru davranışlar üzerine kurulu bir din olduğunu ve bu değerlerin topluma yayılmasının önemini gösterir.

"Ey El Munzir, İnsanları doğru yola iletin ve onları kötülüklerden sakındıran! Bizlere gönderdiğin resul ve kitapların uyarılarına kulak vermeyi nasip eyle. Kalplerimizi gaflet uykusundan uyandır ve bizleri doğru yola ilet. Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Muhîṭ esması “h-v-t (ح و ط)” kökünden türemektedir. “h-v-t” kökü, bir yeri çevreleyen duvar manasına gelmektedir. İki bağlamda kullanılır. İlki cisimler için ikincisi ilim için.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Muhîṭ kelimesi ise sözlükte, bir şeyin etrafını çeviren, bir şeyi ve bir hususu bütün yönleriyle bilen anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Muhîṭ kelimesi, isim ve sıfatlarıyla her şeyi kuşatan anlamına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-v-t” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 28 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 8'i isim formunda, 5'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 15 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Ya da (bunlar) karanlıklar, gök gürültüsü ve şimşek(ler)le yüklü, 'gökten şiddetli bir yağmur fırtınasına tutulmuş (kimseler) gibidirler ki, yıldırımların saldıḡı dehşetle'; ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar. Oysa Allah kafirleri cepecevre kuşatıcıdır.” Bakara 19.

“Size bir iyilik ulaşırsa onları huzursuz eder. Ama size bir kötülük dokunduḡunda bundan dolayı rahatlarlar. Eḡer sabreder ve sakinirsiniz onların oyunlarının size bir zararı dokunmaz. Allah onların yapmakta olduklarını (ilmiyle) kuşatmıştır.” Âl-i İmrân 120.

“Onlar, insanlardan gizlerler de Allah'tan gizlemezler. Oysa O, kendileri, sözden (plan olarak) hoşnut olmayacağı şeyi 'geceleri düzenleyip kurarlarken,' onlarla beraberdir. Allah, yaptıklarını kuşatandır.” Nisâ 108.

“Göklerde ve yerde ne varsa tümü Allah'ındır. Allah, her şeyi kuşatandır.” Nisâ 126.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Hani biz sana: 'Muhakkak Rabbin insanları cepecevre kuşatmıştır' demiştik. Sana gösterdiğimiz o rüyayı insanları denemek için yaptık, Kur'an'da lanetlenmiş ağacı da. Biz onları korkutuyoruz. Fakat (bu) onlarda büyük bir azgınlıktan başka bir şey arttırmıyor.” İsrâ 60.

“İşte böyle, onun yanında 'özü kapsayan bilgi olduğunu' (veya yanında olup-biten her şeyi) biz (ilmimizle) büsbütün kuşatmıştık.” Kehf 91.

“Ve (daha) başka (nice nimetler de, ki,) siz henüz onlara güç yetirmiş değilsiniz; (ama) gerçekten Allah, onları kuşatmıştır. Allah, her şeye güç yetirendir.” Fetih 21.

“Öyle ki onların, Rablerinden gelen risaleti (insanlara gönderilenleri) tebliḡ ettiklerini bilsin. (Allah,) onların nezdinde olanları sarıp-kuşatmış ve her şeyi sayı olarak da sayıp-tesbit etmiştir.” Cin 28.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Onlardan bir kısmı: 'Bana izin ver ve beni fitneye katma' der. Haberin olsun, onlar fitnenin (ta) içine düşmüşlerdir. Hiç şüphesiz cehennem, o inkâr edenleri mutlaka cepecevre kuşatıcıdır.” Tevbe 49.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 19., Âl-i İmrân 120., Nisâ 108., Nisâ 126., Enfâl 47.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; İsrâ 60., Kehf 91., Fetih 21., Talâk 12., Cin 28.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiḡi Esmalar; El Habîr ile; Kehf 91. - El Kâdir ile; Fetih 21., Talâk 12. - El Âlîm ile; Talâk 12. - El Halık ile; Talâk 12. - El Mursil ile; Cin 28. - Er Rabb ile; Hûd 92., İsrâ 60., Fussilet 54., Cin 28.

El Muhît Esmasına Dair Tasavvur

El Muhît, Allah (c.c.)'ın sonsuz, mutlak, eşsiz ve benzersiz kuşatıcılığını ifade eder. Allah (c.c.) ilim ve kudretiyle, irade ve hikmeti ile, rahmet ve mağfireti ile her şeyi kuşatır. Hiçbir şey hiçbir yönüyle O'nun ilim ve kudreti haricinde değildir. O'nun kuşatmasını aşabilecek hiçbir güç yoktur. Hiçbir şey O'ndan kaçıp kurtulamaz. Hiçbir akıllı ve iradeli varlık O'nu atlatamaz.

El Muhît olan Allah (c.c.) akli, delillerle kuşatır. Hiçbir akıl bu kuşatmadan kurtulamaz. En azılı inkârcı bile böyledir. İnkârcı akıl, bu kuşatmayı yaramadığı için düşünmekten kaçır. Kur'an bu nedenle tezekkür, tedebbür, taakkule, tafakkuha ve tefekküre davet eder. Akli kuşatan, ilahi delilleri aklın görmesini ister. O akıl görmemek için gözünü ve kulağını hakikate kapatır. Kur'an bu gerçeği *"sağır, dilsiz ve kör kesilirler; onlar yollarından dönmeyiz"* diyerek ifade eder.

Allah (c.c.)'ın kudretinin kuşatıcılığına ve her şeyin O'nun mutlak otoritesi altında olduğuna iman, kalpte, kafir ve münafık düşmanlardan oluşan yaratılmışların sahip olduğu gücü, şerleri bertaraf edecek sebeplere sarıldıktan sonra, basite alma ve küçük görme hissi meydana getirir. Çünkü Allah (c.c.) onları kuşatmış ve mutlak otoritesi altına almıştır. Müminlerde takva ve sabır olduğu zaman zalimlerin tuzakları onlara zarar vermeyecektir. Çünkü Allah (c.c.) onların yapmakta olduklarını da kurmakta oldukları tuzakları da etrafıca ihata etmiş, kuşatmıştır.

Sahabenin ilk tanıştığı güzel isimlerden biri el Muhît'tir. Yüce Allah (c.c.)'ın bu ismiyle Burûc Suresi'nde tanışmışlardır. Burûc Suresi, davetin ilk yıllarında nazil olmuştur. Bu surede iki farklı kıssa anlatılmaktadır. *Biri, Allah (c.c.)'a dost olan muvahhidlerin, Uhud Ashabı'nın kıssasıdır, diğeri, Allah (c.c.) düşmanlarının, Firavun ve Semud'un kıssasıdır.*

İki kıssada da tafsilat yoktur. İki kıssa da yalnızca hatırlatılmıştır. Bu iki zıt örnekten sonra Allah (c.c.), el Muhît ismini ashaba öğretmiştir:

"Allah, arkalarından onları (çepeçevre kuşatan) Muhît'tir." Burûc 20.

Müminlerin vazifesi inanmak ve inancında sebat etmektir. Bu uğurda öldürülseler dahi ölüm, bir kayıp değil kazançtır. Ki, hendeklere atılarak diri diri yakılan Uhud Ashabı, kaybetmemiş, kazanmıştır.

Müminler, onları her yönden kuşatan Muhît'in gözetiminde, O'nun izni ve iradesiyle yürümektedir. El Muhît, onların yaşadıklarından haberdardır; kâfirleri ve eziyetlerini görmektedir. Müminler İslam davası uğruna şehit oluyorsa bu, el Muhît olanın ilim ve hikmetiyle olmaktadır. O bilir, biz bilmeyiz. Hayır sandığımız şer, şer sandığımız hayır olabilir. Allah (c.c.) bir toplumu, insanlık tarihi için örnek kılmak isteyebilir. Onların toprağa düşen cesetlerini, havaya savrulan küllerini ve dilden dile dolaşan yığıtlıklarını; gelecek nesillere ruh üfleyen rabbani bir nefhaya (hoş koku) çevirebilir. O, el Hayy değil midir? Nice ölü toplum, O'nun hidayet etmesiyle hayat bulmamış mıdır? Kâfirlerin kısıt sandığı nice ses, asırlar boyu çağılayan bir tevhid çağrısına; söndürdük sandıkları nice ışık, asırları aydınlatan tevhid meşalesine dönmemiş midir?

Müminler olarak Allah (c.c.)'a karşı korku ve utanma hissi içinde olmalı ve akla gelen her düşüncede her sözde her anda ve her adımda Allah (c.c.)'ın bizi murakabe ettiğini bilmeliyiz. Çünkü Allah (c.c.)'ın ilmi her şeyi kuşatmıştır. Küçük olsun, büyük olsun, gizli olsun, aşikâr olsun hiçbir şey ona gizli kalmaz.

"Ey Muhît olan Rabbimiz! Sen ilim ve kudretinle her şeyi kuşatansın. Çepeçevre kuşattığın kâfirleri helak et. Onların tuzaklarını boşa çıkar. Ey Muhît olan Allah'ım! Bizi salih bir çevreyle kuşat ve günahların bizi kuşatmasına müsaade etme. Faydalı ilmi kuşatmayı bizlere kolaylaştır, bize Muhît ismi karşısında tevazu ihсан eyle. Rabbimiz! Kâfirleri çepeçevre kuşatan cehennem azabından sana sığınırız, rahmetinle bizi koru ve salih kullarının arasına dâhil et. Allâhümme, Âmin."

Kök Anlamı: Rabbimizin El Mübîn esması “b-y-n (ب ي ن)” kökünden türemektedir. “b-y-n” kökü, iki şey arasındaki boşluğu ve onların ortasını göstermek; kapalılığı ortadan kalkıp açıklığa kavuşmak manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Mübîn kelimesi ise sözlükte, vuzuha (anlaşılabilirlik) kavuşan, açık seçik olan; açıklığa kavuşturan, açıklayan anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Mübîn kelimesi, varlığı gizli olmayan, apaçık olan, Hakkı izhar eden, gerçeği beyan eden, varlığın da hiçbir şüphe bulunmayan anlamlarına gelmektedir.

Kur’an Bağlamında: “b-y-n” kökünü Kur’an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur’an’da toplam 523 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)’a isnatla 6’sı isim formunda, 4’ü sıfat formunda, 23’ü fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 490 kelimenin ise, 39 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 451’i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; “Gerçekten, apaçık belgelerden indirdiklerimizi ve insanlar için Kitapta açıkladığımız hidayeti gizlemekte olanlar; işte onlara, hem Allah lanet eder, hem de (bütün) lanet ediciler.” Bakara 159.

“Benim üzerimdeki yükümlülük, Allah’a karşı ancak gerçeği söylemektir. Rabbinizden size apaçık bir belge ile geldim. Artık İsrailoğullarını benimle gönder.” A’râf 105.

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; “Andolsun biz sana apaçık ayetler indirdik. Bunları fasıklar (yoldan çıkanlar)dan başkası inkâr etmez.” Bakara 99.

“O gün, Allah hak ettikleri cezayı eksiksiz verecektir ve onlar da Allah’ın hiç şüphesiz hak olduğunu bileceklerdir.” Nûr 25.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; “Bilgisizler, dediler ki: ‘Allah bizimle konuşmalı veya bize de bir ayet gelmeli değil miydi?’ Onlardan öncekiler de onların bu söylediklerinin benzerini söylemişlerdi. Kalbleri birbirine benzedi. Biz, kesin bilgiyle inanan bir topluluğa ayetleri apaçık gösterdik.” Bakara 118.

“Gerçekten, apaçık belgelerden indirdiklerimizi ve insanlar için Kitapta açıkladığımız hidayeti gizlemekte olanlar; işte onlara, hem Allah lanet eder, hem de (bütün) lanet ediciler.” Bakara 159.

Resul/Resullere Isnatla; “Ey Kitap Ehli, Kitaptan gizlemekte olduklarınızın çoğunu size açıklayan ve bir çoğundan geçiveren elçimiz geldi. Size Allah’tan bir nur ve apaçık bir Kitap geldi.” Mâide 15.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “O, sana Kitabı Hak ve kendinden öncekileri doğrulayıcı olarak indirdi. O, Tevrat’ı ve İncil’i de indirmişti.” Âl-i İmrân 3.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)’a Isnatla İsim Formunda; Bakara 159., A’râf 105., Hûd 17., Fetih 1., Rahmân 4.,

Allah (c.c.)’a Isnatla Sıfat Formunda; Bakara 99., Nûr 25., Nûr 46., Hadid 9.

Allah (c.c.)’a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 118., Bakara 159., Bakara 187., Bakara 219., Bakara 221.,

Allah (c.c.)’a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Afuv ile; Bakara 187. - El Alîm ile; Bakara 187., Nisâ 26., Nûr 18., Nûr 58., Rahmân 4. - El Hâdî ile; Nisâ 26., Tevbe 115., Nûr 46., Nûr 59. - El Fettâh ile; Fetih 1. - Er Raûf ile; Hadid 9. - En Nûr ile; Hadid 9.; El Hakk ile; Nûr 25. - El Hayy, El Muhyî ile; Hadid 17. - Et Tevvâb ile; Bakara 187., Nisâ 26. - El Hakem, El Hakîm ile; Nisâ 26., Nûr 18., Nûr 58., Nûr 59. - Er Rabb ile; A’râf 105., Hûd 17., ...

El Mübîn Esmasına Dair Tasavvur

El Mübîn olan Rabbimiz, kullarının dünya ve ahiret saadetleri için gerekli olan tüm bilgiyi açıklar. O'nun Kitab'ı, ayetleri ve dini apaçık olup hiçbir kapalılığa yer bırakmayacak ve her kulunun anlayabileceği şekilde el Mübîn tarafından açıklanmıştır.

Allah (c.c.), kullarına doğruluk yolunu beyan eden, sevabını gerektiren amellerle, cezasını gerektiren amelleri onlara açıklayan, yapacakları ve terk edecekleri şeyleri beyan edendir.

Allah (c.c.)'ın hakkı insanlara izhar etmesi, açıklaması, kendisini kullarına tanıtmayı, vahdaniyetini ve sadece zatına kul olunmasını gerektiren isimlerindeki ve sıfatlarındaki mükemmelliğe dair açık ve net delilleri ortaya koyması da bu kapsamdadır.

Esma kavram ve sözlük anlamları esas alındığında Alemlerin Rabbi Allah (c.c.)'ın, kapalılığı ortadan kalkıp açıklığa kavuşturmada, açık-zahir olmada, açıklama ve izah etmede eşinin ve benzerinin bulunmadığına işaret etmektedir. Kendisi insan tarafından bizzat görülme dahi ayet ve işaretleri varlığını açıkça ortaya koymaktadır. Evrenin yaratılışı, insanın ve insanın ihtiyaç duyduğu eşyanın yaratılmış olması bunun delillerindendir. Bu bağlamda zati görünmeyen ancak apaçık olan ve apaçık açıklayıcı olan Alemlerin Rabbinin varlığının delillerine kalp gözü ile bakmak onu görmek için yeterlidir.

Allah (c.c.), kitabı kerimini Mübîn olarak nitelendirmiştir. Resulü (s.a.v.) Mübîn olarak nitelendirmiştir. Kur'an'da insanoğlunun hayatında ihtiyaç duyduğu her şeyin en açık ifade ve en güzel üslupla kapsamlı ve net bir açıklaması vardır. Kur'an'da her şeyin başından sonuna dek açıklaması vardır.

Allah (c.c.) el Mübîn olmasına ve dini, özellikle de dinin aslı olan tevhidi, apaçık kılmasına rağmen insanlar bu gerçeği inkâr ederek küfür ve nankörlük yoluna sapmıştır. Dinin anlaşılması, tevhidin ve hakikatlerinin izaha muhtaç olduğu, ilim adamları açıklama yapmadan hüccetin insanlara ulaşmamış sayılacağını iddia etmişlerdir. Hiç şüphesiz bu iddia Allah (c.c.)'ın el Mübîn isminde ilhad/sapma ve dinin apaçık olduğunu bildiren ayetlerini inkârdır.

İnsanların Kur'ân-ı Mubîn-i anlamıyor oluşları, Kur'ân'ın ve el Mübîn olan sahibinin değil, insanoğlunun kendi kusurudur. Zira Allah (c.c.) kaynağın ne olduğunu ve nasıl anlaşılması gerektiğini apaçık bir şekilde ortaya koymuştur; fakat insan saf kaynağı kendi eliyle bulandırmış, olmayan şeyleri kaynağa eklemeye çalışmış ve cinni şeytanların yardımıyla dinini karmakarışık hâle getirmiştir.

Mümin, insanları tek ve ortaksız Allah (c.c.)'a davet eden bir tevhid davetçisidir. O, davet ettiği hakikatler gibi apaçık olmalı, sözü müstakim kılmalı, Allah (c.c.)'ın dinine davet ederken hiçbir hakikati gizlememelidir. Apaçık Kitab'ın (Kitab-ı Mubîn) müminler üzerindeki haklarından biri de budur. Allah (c.c.) kitap verdiği topluluklardan buna dair söz almıştır, sözünü tutup hakkı apaçık ortaya koyanlar, Allah (c.c.) ve meleklerle birlikte tevhidin şahitleri kılınmışlardır. Sözünü tutmayıp Allah (c.c.)'ın ayetlerini gizleyen, tevhid akidesini bulandıran, sözü müstakim kılmayıp eğip bükenler ise lanete uğramışlardır.

Allah Resulü (s.a.v.) davranışlarında kapalılığa yer bırakmaz, şüphe ve suizanna sebebiyet vermezdi. Davranışlarında kapalılık olursa sözleriyle, sözlerinde kapalılık olursa davranışlarıyla açıklık getirirdi.

Müslim; davetinde, yaşantısında ve sözlerinde apaçık olmalıdır; çünkü Müslim'in meşru bir hayatı vardır. İnancının, sözlerinin ve davranışların meşruiyetini Allah (c.c.)'tan alır. Bu nedenle onun hayatında, istisnai özel durumlar hariç, asıl olan apaçık ve şeffaf olmaktır.

“Ey El Mübîn olan Rabbimiz! Sen El Mübîn'sin, senden olan mübîndir, dinin mübîndir, elçilerin mübîndir. Bizi apaçık bir yol üzere kıl! Dinî ve dünyevi kapalılıklarımızı gider. Uğradığımız zulüm ve iftiraları El Mübîn isminle açıklığa kavuştur! Allâhumme, Âmin.”

El Gâlib (غَالِبٌ)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Gâlib esması “g-l-b (غ ل ب)” kökünden türemektedir. “g-l-b” kökü, üstün gelmek anlamına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Gâlib kelimesi ise sözlükte, galibiyet, yenmek, alt etmek, mağlup etmek, zafer kazanmak, üstün olmak anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Gâlib kelimesi, emrinde galip olan ve dostlarını galip, düşmanlarını mağlup eden, her işinde galip olan, yenilmeyen, aciz ve başarısız olmayan, dilediğini dilediği gibi yapan, isteğine engel olunamayan anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “g-l-b” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 31 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda, 1'i fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 28 kelimenin ise, 1 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 27'si de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Onu satın alan bir Mısır'lı (aziz,) karısına: 'Onun yerini üstün tut (ona güzel bak), umulur ki bize bir yararı dokunur ya da onu evlat ediniriz' dedi. Böylelikle biz, Yusuf'u yeryüzünde (Mısır'da) yerleşik kıldık. Ona sözlerin yorumundan (olan bir bilgiyi) öğrettik. Allah, emrinde galib olandır, ancak insanların çoğu bilmezler.” Yûsuf 21.

“Ve şüphesiz; bizim ordularımız, üstün gelecek olanlar onlardır.” Sâffât 173.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Allah, yazmıştır: 'Andolsun, ben galip geleceğim ve elçilerim de.' Gerçekten Allah, en büyük kuvvet sahibidir, güçlü ve üstün olandır.” Mücâdele 21.

Resul/Resullere Isnatla; “Sonunda Rabbine dua etti: 'Gerçekten ben, yenik düşmüş durumdayım. Artık Sen (bu kafir toplumdaki) intikam al.'” Kamer 10.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Talut, orduyla birlikte ayrıldığında dedi ki: 'Doğrusu Allah sizi ırmakla imtihan edecektir. Kim ondan içerse, artık o benden değildir ve kim de -eliyle bir avuç alanlar hariçonu tadmazsa bendendir. Küçük bir bölümü hariç (hepsi sudan) içti. O, kendisiyle beraber iman edenlerle (ırmağı) geçince onlar (geride kalanlar): 'Bugün bizim Calut'a ve ordusuna karşı (koyacak) gücümüz yok' dediler. (O zaman) Muhakkak Allah'a kavuşacaklarını umanlar (şöyle) dediler: 'Nice küçük topluluk, daha çok olan bir topluluğa Allah'ın izniyle galib gelmiştir; Allah sabredenlerle beraberdir.'” Bakara 249.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Yûsuf 21., Sâffât 173.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Mücâdele 21.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Alîm; Yûsuf 21.; **El Azîz;** Mücâdele 21.; **El Kavî;** Mücâdele 21.

El Gâlib Esmasına Dair Tasavvur

Yüce Allah (c.c.), mutlak güç ve iktidar sahibidir. Her şey, O'nun iradesine boyun eğmiş ve egemenliğini kabul etmiştir. Zerreden küreye tüm varlık, O'nun mülküdür. O; dilediğini yapan, istediği gibi hükmeden ve âlemlerin Rabbi olandır.

Rabbimiz, güzel isimlerinin ve yüce sıfatlarının bir sonucu olarak emrinde mutlak galiptir. Ne istemişse mutlaka O'nun istediği şekilde sonuçlanır. O'nun, her şeye dair bir planı/kaderi vardır. Hiçbir şey bu kaderin dışına çıkamaz. Her şey, el Gâlib olan Allah (c.c.)'in ezelde istediği yönde ilerler.

Rabbimiz, Hz. Yusuf (a.s.)'un Mısır'a sultan olmasını dilemiş, bunun için de bir plan çizmişti. Kardeşleri Hz. Yusuf (a.s.)'u kıskanacak, Hz. Yusuf (a.s.) kuyuya atılacak, bir tevafuluk olarak kuyuda bulunacak, köle pazarında satılacak, saraya köle gidecek, iftiraya uğrayıp zindana düşecek ve yaptığı bir rüya tevilıyla zindandan çıkıp yönetime gelecekti. Bu, el Gâlib olan Allah (c.c.)'in Hz. Yusuf (a.s.) hakkındaki planıydı. Her adım O'nun istediği şekilde gerçekleşti. Hz. Yusuf (a.s.), uzun ve çileli bir imtihan sonunda yönetime geldi, yani Allah (c.c.) emrinde galip oldu.

Burada tefekkür edelim: Hz. Yusuf (a.s.)'un kıssası, Kur'ân'da anlatılmasaydı, inanır mıydık? Emin olun ki inanmazdık; çünkü birbiriyle alakasız, hiçbirini bir sonraki adımın sebebi olmayacak olaylar silsilesiyle karşı karşıyayız. Ya da şöyle düşünelim: Bize bir senaryo verseler ve saray dışından bir çocuk saraya yönetici olacak deselerdi, aradaki boşluğu nasıl doldururduk? Milyonlarca hikâye yazılsa Hz. Yusuf (a.s.)'un kıssası hayal edilemezdi; ancak emrinde el Gâlib olan Allah (c.c.), en olmadık sebeplerden mükemmel bir sonuç, imkânsızlıktan imkân, enkazdan saray çıkarabilir. O yalnızca diler ve dilediği olur.

Allah (c.c.)'in yanında saf tutanlar, O'nun taraftarı olanlar, O'na asker ve taraftar olmayı kabul edenler; her zaman galiptir. Zira yanında yer aldıkları Allah (c.c.), mutlak galibiyet sahibidir:

Müslim'in galibiyete ve mağlubiyete bakış açısı vahyin ölçülerine uygundur. O, salt dünyevi zafere galibiyet ve salt dünyevi kayba mağlubiyet demez. Asıl galibiyet; iman ve salih amelde sebat, şer'i ve kaderî imtihanlarda sabır, tevhid ile Allah (c.c.)'in dostluğunu muhafaza edebilmektir.

Mazlumlar için el Gâlib, bir teselli kaynağıdır. Mazlum, zulme uğradığında, el Gâlib ismini hatırlayarak dayanma gücü bulur. Allah (c.c.)'in galibiyeti, mazlumu yalnız bırakmaz ve zulmün sürekli olamayacağını gösterir. Her mazlum, el Gâlib'in galibiyetinin huzurunu içselleştirerek, zulme karşı direncini sürdürür.

El Gâlib, insanlara hak ve adalete olan inançlarını güçlendirmeleri çağrısında bulunur. Adaletin ve doğrunun galip geleceği bir dünya özlemi, insanlara huzur ve umut verir. El Gâlib'in varlığının bilinciyle, insanlar adalete olan inançlarını canlı tutarlar ve zalimlikle mücadele etme azimlerini korurlar.

El Gâlib olan Allah (c.c.)'in tecelli etmesi, kulunun gücünün tükendiği andadır. Kul, ne kadar çaresiz kalmış ve sebeplerden teberri edip Allah (c.c.)'a yönelmişse el Gâlib olan Allah (c.c.)'in tecellisi de o kadar yakınlaşmıştır.

Kısaca galibiyet; şartlara ve koşullara bakmaksızın her daim Allah (c.c.), Resûlü (s.a.v.) ve müminlerin yanında saf tutmaktır.

“Ey Gâlib olan Rabbim, bizleri, zafere ulaştıracak olan ve yolumuzu hak ile aydınlatan sensin. Bütün zorlukların üstesinden gelmemizde bize yardım et. İradesiyle her şeyin üstesinden gelebilen Rabbimiz, galip gelebilmeyi bizlere de nasip et! Allâhümme, Âmin.”

El Fââl (فَعَّال)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Fââl esması “f-a-l (ف ع ل)” kökünden türemektedir. “f-a-l” kökü, bir müessir/etki edici tarafından meydana gelen etki manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Fââl kelimesi ise sözlükte, çok aktif, çok iş yapan, devamlı iş yapan anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Fââl kelimesi, dilediğini ve istediğini yapan, daima aktif olan, fiilinde daim ve mükemmel olan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “f-a-l” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 108 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 11'i isim formunda, 12'si fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 85 kelimenin ise, 7 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 78'i de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Onlar, Rabbinin dilemesi dışında gökler ve yer sürüp gittikçe, orada süresiz kalacaklardır. Çünkü Rabbin, gerçekten dilediğini yapandır.” Hûd 107.

“Hani siz vadinin yakın kenarında, onlar uzak yamacındaydılar; kervan ise sizden daha aşağıdaydı. Eğer sözleşseydiniz, kaçınılmaz olarak sözleşme yeri (veya konusu) hakkında anlaşmazlığa düşerdiniz; ancak Allah, olacağı olan işi gerçekleştirmek için (böyle yaptı). Böylece, helak olacak kişi apaçık bir delilden sonra helak olsun, diri kalacak kişi apaçık bir delilden sonra hayatta kalsın. Şüphesiz Allah, gerçekten işitendir, bilendir.” Enfâl 42.

“Karşı karşıya geldiğinizde, Allah, 'olacağı olan işi gerçekleştirmek' için, onları gözlerinizde az gösteriyor, sizi de onların gözlerinde azaltıyordu. Ve (bütün) işler Allah'a döndürülür.” Enfâl 44.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Allah, iman edenleri, dünya hayatında ve ahirette sapasağlam sözle sebat içinde kılar. Zalimleri de şaşırtıp-saptırır; Allah dilediğini yapar.” İbrahim 27.

“İşte bu elçiler; bir kısmını bir kısmına üstün kıldık. Onlardan, Allah'ın kendileriyle konuştuğu ve derecelerle yükselttiği vardır. Meryem oğlu İsa'ya apaçık belgeler verdik ve O'nu Ruhul-Kudüs'le destekledik. Şayet Allah dileseydi, kendilerine apaçık belgeler geldikten sonra, onların peşinden gelen (ümmet)ler, birbirlerini öldürmezdi. Ancak ihtilafa düştüler; onlardan kimi inandı, kimi inkâr etti. Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi. Ama Allah dilediğini yapandır.” Bakara 253.

Resul/Resullere Isnatla; “Ey peygamber, Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer (bu görevini) yapmayacak olursan, O'nun elçiliğini tebliğ etmemiş olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Şüphesiz, Allah, kafir olan bir topluluğu hidayete erdirmez.” Mâide 67.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ama yapamazsanız -ki kesin olarak yapamayacaksınızbu durumda kafirler için hazırlanmış ve yakıtı insanlar ile taşlar olan ateşten sakının.” Bakara 24.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Enfâl 42., Enfâl 44., Hûd 107., İsrâ 108., Enbiyâ 17., Enbiyâ 73.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 253., Âl-i İmrân 40., Nisâ 147., İbrahim 27., İbrahim 45.,

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Er Râfi' ile; Bakara 253.; El Evvel ile; Enbiyâ 104.; Es Semî ile; Enfâl 42.; Eş Şekûr, Eş Şakir ile; Nisâ 147. - El Halık ile; Enbiyâ 104. - Er Rabb ile; Âl-i İmrân 40., Hûd 107., İsrâ 108., Fecr 6., Fil 1.

El Fââl Esmasına Dair Tasavvur

El Fââl, Allah (c.c.)'in sonsuz yapabilme gücüne delalet eder. Acizin zıttı olarak el Fââl, dilediği her şeyi dilediği zaman ve mekanda ya da zamansız ve mekansız olarak, eşsiz ve benzersiz yapan demektir. İsim aynı zamanda âtil'in zıttıdır. Bu anlamıyla el Fââl daima ve her durumda aktif ve faaliyet halinde olan asla pasif olmayan ve pasif kalmayan demektir.

Fââl bir mübalağa kalıbıdır. Varlığı yoktan var etmiş, var ettiklerini yüzüstü bırakmamıştır. Onlarla sürekli ilgilenmiş ve varlığı Esmasının tecellilerine muhatap kılmuştur.

Allah (c.c.) dileyeydi varlığı sadece yasalarla yönetir, mahlukat üzerinde aktif ve güncel müdahalede bulunmazdı. Bunu yapsa kimse O'na neden böyle yaptın diyemezdi. Fakat O, varlığı ve varlığın tabi olduğu yasaları yaratmakla kalmamış aynı zamanda varlığa aktif ve güncel müdahalesini de sürdürmüştür. Şu ayet bunun belgesidir, *"Göklerde ve yerde olan ne varsa O'ndan ister. O, her gün bir iştedir."* *Rahmân 29.*

Allah (c.c.)'in müdahil olmadığı bir alan ve an yoktur. Allah (c.c.) her an varlığa müdahildir. Allah (c.c.)'in müdahil olmadığı alan fikri Avrupa'da sekülerizmi (dünyevileşme) ve onun siyasal uzantısı olan laisizmi doğurmuştur. Sekülerlik temelde Allah (c.c.)'in hayata aktif ve güncel müdahalesini reddeder. Laiklik aynı şeyi toplumsal ve siyasal alanda yapar. Tüm tagutu sistemler, diktatörler zâlimler işte bu alanda boy verirler.

Allah (c.c.), faal (ayet) bir varlıktır; asla pasif değildir. O, varlığı yoktan yaratmış, yarattıklarıyla sürekli ilgilenmiş ve isimlerinin tecellilerine muhatap kılmuştur. İnsanoğlu, Allah'ı anlamaya çalıştığında, aslında kendi sınırlılığını ve acziyetini itiraf etmiş olur.

İnsan, Allah (c.c.)'in El Fââl niteliğini düşündüğünde, her an ve her durumda faal olan bu eşsiz güce karşı bir hayranlık duyar. Bu düşünce, insanın kendi sınırlılığını fark etmesine ve Allah (c.c.)'in sonsuz gücü karşısında alçak gönüllü olmasına neden olur. İnsan, acziyetini kavradıkça, Allah (c.c.)'a olan muhtaçlığını daha da derinlemesine hisseder.

El Fââl, aynı zamanda insanlara, hayatlarını aktif bir şekilde yaşama ve Allah (c.c.)'in yolunda faaliyet gösterme çağrısında bulunur. İnsanlar, kendi çabalarıyla ve Allah (c.c.)'a güvenerek hayatlarını şekillendirebilirler. Ancak bu çaba, Allah (c.c.)'in iradesine tabi olarak gerçekleşir. İnsan, el Fââl'in faaliyeti içinde kendi faaliyetini bulur ve bu gerçekleşirken de Allah (c.c.)'a yönelir.

Sonuç olarak, el Fââl, Allah (c.c.)'in sonsuz faaliyetini ifade eden güçlü bir isimdir. İnsanlar, bu ismi düşündüklerinde kendi sınırlılıklarını kavrar ve Allah (c.c.)'a olan muhtaçlıklarını idrak ederler. Bu isim, aynı zamanda insanlara, hayatlarını etkili bir şekilde yönlendirme ve Allah (c.c.)'in yaratıcı faaliyetiyle uyum içinde olma çağrısında bulunur. El Fââl, her an etkin olan Allah (c.c.)'in büyüklüğünü anlamak için bir davettir ve bu davete karşılık, insanın alçak gönüllülükle icabet edip, hayatını anlam ve belirli amaç içinde yaşaması gerekmektedir.

"Ey el Fââl bizleri, her anında senin faaliyetini gören ve sana yönelen kullar eyle, Ya El Fa'al! Her anımızı, seninle yaşamamın ve senin adına faaliyet göstermenin bir vesilesi olarak kabul et. Bizleri, bu dünya hayatında ve ahirette de seninle birlikte olmaya layık kıl. Allâhümme, Âmin."

El Fâlik (فليك)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Fâlik esması “f-l-k (ف ل ق)” kökünden türemektedir. “f-l-k” kökü, bir şeyi yarıp onu birbirinden ayırmak manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Fâlik kelimesi ise sözlükte, yaran, açan anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Fâlik kelimesi, tohumları ve çekirdekleri çatlatan, yarıp açan, yaratan anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “f-l-k” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 4 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 3'ü isim formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 1 kelime ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Taneyi ve çekirdeği yarar şüphesiz Allah'tır. O, diriyei ölüden çıkarır, ölüyü de diriden çıkarır. İşte Allah budur. Öyleyse nasıl oluyor da çevriliyorsunuz?” En'âm 95.

“O sabahı yarıp çıkarandır. Geceyi bir sükun (dinlenme), güneş ve ay'ı bir hesap (ile) kıldı. Bu, üstün ve güçlü olan, bilen Allah'ın takdiridir.” En'âm 96.

“De ki: Sabahın Rabbine sığınırım.” Felâk 1.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Bunun üzerine Musa'ya: 'Asanla denize vur' diye vahyettik. (Vurdu ve) Deniz hemencecik yarılıverdi de her parçası kocaman bir dağ gibi oldu.” Şu'arâ 63.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; En'âm 95., En'âm 96., Felâk 1.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Kâdir ile; En'âm 96.; El Azîz ile; En'âm 96.; El Hasîb ile; En'âm 96. - El Hayy, El Muhyî ile; En'âm 95. - Er Rabb ile; Felâk 1.

El Fâlık Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.), tohum ve çekirdekleri toprağın içinde bozulmadan korur, mevsimi gelince kabuğunu çatlatır, açar, ağaç ve bitki olarak yeryüzüne çıkarır. Akşam olunca karanlığı, sabah olunca aydınlığı var eden, güneş, dünya ve diğer gezegenlere nizam veren Allah (c.c.)'tır.

Allah (c.c.)'ın dışında hiçbir güç tane ve çekirdekleri yarıp onlardan yararlı şeyler çıkaramazlar. Bu gizli sırlara ve güce ancak basiret sahibi kimseler inanır.

Ebu Hureyre (a.s.) anlatıyor. Hz. Nebi (s.a.v.), yatağıımıza girdiğimizde bize şöyle söylememizi tavsiye ederdi: *“Ey göklerin, yerin ve büyük arşın Rabbi olan Allah'ım. Ey Rabbimiz, Ey her şeyin Rabbi olan, taneyi ve çekirdeği yaran Allah'ım, Rabbim sensin, Mevlam sensin, Sen bana yetersin...”* Müslim 2713.

Her Müslüman, Allah (c.c.)'tan başka yaratıcının bulunmadığına, O'nun eşi ve benzerinin bulunmadığına, her şeye O'nun gücünün yettiğine inanmalıdır.

“Sen zannedersin ki insan küçük bir şeydir. Allah âlemi dürmüş bükmüş senin içine koymuştur.” Hz. Ali'ye (r.a.) atfedilen bu güzel sözle bakarsak, insana da bir tohumdur diyebiliriz. Filizlenene kadar, tohumun tohumunu besleyen bir bölüm vardır. İnsan ruhunu da ahiret sabahına varıncaya dek besleyen gıda ibadetlerdir. Her ibadette el Fâlık olan Allah (c.c.)'ın bir tecellisi vardır. Tohumu besleyen ibadetler, köklerini sağlamlaştırarak meyvesini tatlandıran ise musibetler ve imtihanlardır.

El Fâlık, Allah (c.c.)'ın varlık tohumundan varlık ağacını çıkaran, yaratan ve açan sıfatını temsil eden bir isimdir. Bu isim, Allah (c.c.)'ın eylemlerindeki sürekliliği ve yaratma gücünü vurgular. El Fâlık, bir tohumun içindeki potansiyeli açarak ortaya çıkaran, karanlığı yararak aydınlığı getiren, insanın oluşumunu gerçekleştiren hayatı başlatan taktır.

Bir tohumun içindeki sır, Allah (c.c.)'ın açma ve yaratma gücüyle ortaya çıkar. Bu isim, insanın varlığını şekillendiren sürecin, Allah (c.c.)'ın her anındaki yaratma eylemiyle birleştiği gerçeğini hatırlatır. Allah (c.c.), bir sperm hücresini açarak içindeki insanı ortaya çıkarır. Bu süreçte, el Fâlık ismi, hayatın başlangıcında Allah (c.c.)'ın varlık ağacını çıkardığı ve insanı yarattığı gerçeğini gösterir.

Yaratma eylemiyle karanlığı aydınlığa çeviren el Fâlık, yokluğu yararak içinden varlığı çıkarır. Bu, maddeyi enerjiden çıkaran, varlığı yoktan var eden bir gücü temsil eder. El Fâlık'ın yaratma eylemi, her şeyi başlangıcına döndürerek, sürekli bir yaratma ve açma süreci içinde olduğumuzu hatırlatır.

El Fâlık, sadece fiziksel varlıkları değil, aynı zamanda soyut kavramları da yaratma eyleminde kullanır. İnsanın düşünce dünyasındaki açılımları, el Fâlık'ın yaratma gücünün bir yansımasıdır. Bu isim, her bir fikri ve duyguyu açarak ortaya çıkaran, insan zihninin derinliklerindeki potansiyeli ortaya çıkaran bir kudrete işaret eder.

İnsan, el Fâlık'ın yaratma ve açma sıfatını düşündüğünde, kendi varlığının ve çevresindeki dünyanın derin anlamlarını anlamaya çalışmalıdır. Bu isim, insanın hayatına anlam katarken, aynı zamanda insanın kendi sınırlılıklarını ve Allah (c.c.)'ın sonsuz gücü karşısındaki acziyetini de hatırlatır.

“Ey tohumların içine ağaçları sıdıran Allah'ım bizim içimize de muhabbetini sıdır. Ya Fâlık! Ya Allah! İlahi kelamın ayetleri bire bin veren birer tohumdur, o tohumları yüreklerimizde filizlendir ne olur Allah'ım... Allâhümme, Âmin.”

El Hafi (خَفِيًّا)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Hafi esması “h-f-v (ح ف و)” kökünden türemektedir. “h-f-v” kökü, soru sormada, ısrarlı istemede veya bir durumu öğrenmedeki araştırmada acele etmek manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Hafi kelimesi ise sözlükte, ciddi bir hassasiyetle sonuna kadar ilgilenen, alakadar olan, ihtimam gösteren anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Hafi kelimesi, mükemmel bir hassasiyetle sonuna kadar ilgilenen, adeta kulunun üstünde titrercesine onunla mükemmel alakadar olan, kulunu en hassas bilgilerle ve sonuna kadar izleyen manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-f-v” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 3 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 1'i isim formunda gelmektedir. Bunun dışında kalan 2 kelimenin ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “(İbrahim:) 'Selam üzerine olsun, senin için Rabbimden bağışlanma dileyeceğim, çünkü, O, bana pek lütufkardır' dedi.” Meryem 47.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Eğer sizden onları(n tümünü) isteyip sizi zorlasaydı, cimrilik edersiniz ve sizin kinlerinizi de ortaya çıkarmış olur.” Muhammed 37.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Meryem 47.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Er Rabb ile; Meryem 47.

El Hafi Esmasına Dair Tasavvur

El Hafi, Yüce Allah (c.c.)'ın kalplere inşirah veren güzel isimlerindendir. Onda ilgi ve alakayla kuşatma, kula önem verme, lütuf ve ikram manaları vardır. Bu, yüce Allah (c.c.)'ın özel yakınlığı ve kuluyla alakadar olmasıdır.

O insanı basit bir hammaddeden yaratmış fakat insana ideal bir kıvam vermiştir. İnsan mayasına konulan bu kıvama kendi gayretiyle erecektir. Bu amaca hizmet etmesi için insana verilen beş duyu ile yetinilmemiş, onların üzerine insanı beşer olmaktan çıkartıp, insan kılan ruh üflenmiştir. Üflenen ruh ile insan akıl, irade ve vicdan sahibi olmuş, kendi varoluşu üzerine sorular soran ve cevaplarını arayan bir mertebeye erişmiştir.

Burada da kalmamış Allah (c.c.) bahşettiği akla yol göstereceğini diye vahiyler indirmiştir. O vahiylerle nasıl inşa olunacağını göstermek için her biri birer rol model olan resul/nebiler göndermiştir.

Bütün bunlar el Hafi olan Allah (c.c.)'ın insan üzerinde yoğunlaşan hassas ilgisinin birer tezahürüdür. Allah (c.c.)'ın insana olan bu özel ilgisinden dolayı insana imkânsız hiçbir şeye zorlamamış, insana gücünün üstünde hiçbir sorumluluk yüklenmemiştir. Bu ilahi ilgi ve alakadan dolayı insana fatura çıkarmak şöyle dursun insanı yine insanın şerrinden sürekli Allah korumuştur. Bu da el Hafi olan Allah (c.c.)'ın insana olan hassas ilgisinin ve mükemmel ihtimamının bir göstergesidir.

El Hafi ismi Kur'an'da Meryem suresi 47. ayette geçer. Bu pasajın konusu kısaca şöyledir; Babası, Hz. İbrahim'i imanından dolayı sahipsiz ve yüz üstü bırakmıştır. Oda sonunda doğduğu toprakları terk etmek zorunda kalır. Allah (c.c.) davası uğruna hicretin zorlu yoluna koyulmuştur. El Hafi isminin manası işte tam bu noktada anlam kazanır. Mesaj açıktır. Ey İbrahim (ve onun gibi inancı uğruna hicret edenler) baban seninle ilgilenmeyip seni yüzüstü bıraktı. Fakat bu seni üzmesin. Zira babanda bir kuldur ve onun kendisi de ilgiye muhtaçtır. Üzülm! Bundan böyle seninle el Hafi olan Allah (c.c.) ilgilenecektir. Üstelik sonuna kadar ilgilenecektir.

El Hafi ismiyle ahlaklanmak, başkalarına karşı duyarlı olmaktır. Kişinin, nefsin bencilliğinden korunması ve başkalarının dertleriyle dertlenmesidir. El Hafi ismiyle ahlaklanmak, diğerkâm (fedakar) olmaktır. Derde düşmüş bir insan gördüğünde onunla yakından ilgilenmek, sıkıntısını gidermeye çalışmaktır.

Başkalarının derdiyle dertlenen, Yüce Allah (c.c.)'ın el Hafi ismine davetiye çıkarır. Ne kadar başkalarıyla ilgileniyorsa Rabbi o kadar onunla ilgilenir. Dünyada ve ahirette onun sıkıntılarını giderir. Dara düştüğünde genişletir. Yolunu kaybettiği zaman yol gösterir...

Bu hakikati anlayan insan önce bencillikten kurtulur. Sonra başkalarıyla ilgilenme mertebesine yükselir. Sonra başkalarını kendine tercih (isar) ufkuna yücelir. Sonra adanmışlar mertebesine... Yaptığı iyilik ve fedakârlıklara basa basa yükselir, yükselir, yükselir... Şu sözü iştinceye kadar yükselmeye devam eder: *"Ey mutmain olmuş nefis! Rızı olmuş ve kendisinden rızı olunmuş olarak Rabbine dön. Haydi, kullarının arasına katıl. Ve cennetime gir."* Fecri 27.-30.

"Ey El Hafi olan Rabbimiz! Sen kullarına karşı ilgili, lütufkâr ve merhametlisin. Bizi özel ilgine mazhar olan kullarından kıl. Bizi başkalarının derdiyle dertlenen, nefsin bencilliğinden korunmuş ve bu esman ile ahlaklanan kullarının arasına kat. Seni ve yanındakileri tercih etmeyi kolaylaştır. Bizi zalim, cahil ve bencil nefislerimizle, bizi kendimizle baş başa bırakma! Allâhümme, Âmin."

El Ahad (الأحد)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Ahad esması “a-h-d (ا ح د)” kökünden türemektedir. “a-h-d” kökü, iki bağlamda gelir, olumluluk ve olumsuzluk. Olumsuzluk manasına değinmeyip, olumluluk manasında da üç anlama atıf vardır. İlk anlam, onluk sayılardaki bir sayıdır, ikinci anlam sıralama anlamında birinci, son anlamda sadece Rabbimiz için ifade edilen birlik anlamıdır.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Ahad kelimesi ise sözlükte, bir, yegâne, bir tek, birinci anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Ahad kelimesi, eşi, benzeri, dengi ve ikincisi bulunmayan, bir mekan ve cihette bulunmayan, cisimlere ait özelliklerden uzak olan, bir tek ilah anlamlarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “a-h-d” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 85 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 1'i isim formunda gelmektedir. Bunun dışında kalan 84 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “De ki: O Allah, birdir.” İhlâs 1.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Andolsun, onları hayata karşı (diğer) insanlardan ve şirk koşanlardan (bile) daha ihtiraslı bulursun. (Onlardan) Her biri, bin yıl yaşatılsın ister; oysa bunca yaşaması onu azabtan kurtarmaz. Allah, onların yapmakta olduklarını görendir.” Bakara 96.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; İhlâs 1.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar;

El Ahad Esmasına Dair Tasavvur

Allah (c.c.), Ahad'dir, mahlukatın zâtlarındaki bütün noksanlıklardan, sıfatlarındaki bütün eksikliklerden, fiillerindeki bütün acizliklerden münezzehtir olan ve onların hiçbirine benzemeyen yegâne bir, tek bir, benzersiz, eşsiz bir ancak O'dur. Ve Allah (c.c.) Ahad'dir, her mahlukuna müstakil bir zât ve ona mahsus sıfatlar takmış ve o mahlukunun her ihtiyacını bizzat görmekte ve onda birçok esmâsını tecelli ettirmektedir.

Yüce Allah (c.c.)'ın teklifi hem zatı hem de sıfatları için geçerlidir. O tektir; bir ortağı, çocuğu, eşi, yardımcısı, veziri yoktur. Bunların hiçbirine ihtiyacı da yoktur. El Ahad Allah (c.c.)'ın zatında, El Vâhid ise sıfatlarında ve fiillerinde Allah (c.c.)'ın tek, ortaksız, benzersiz olduğuna delalet eder. Bu iki ismin ortak yönü ise Lailaheillallah'tır. Kelime-i Tevhid, Allah (c.c.)'ın teklifini vurgulamak, yani tevhidi ifade etmek için sembol kılınmıştır. Tarih boyunca müşrikler, tevhid davetine karşı en şiddetli düşmanlığı yapmışlardır. Zira onlar iki ismin ve O'nun sembolü olan Kelime-i Tevhid'in; şirki, putları, ataların yolunu, üzerinde bulundukları dini reddettiğini anlamışlardır.

El Ahad Esması, Allah (c.c.)'ın birliğini anlatan güçlü bir ifadedir. Bu terim, Allah (c.c.)'ın bölünemeyen, sayısı artırılmayan, yegâne, benzersiz bir varlık olduğunu vurgular. Ancak bu, sadece soyut bir düşünce değil, aynı zamanda insan yaşamına rehberlik eden temel bir ilkedir. "Ahad," Allah (c.c.)'ın birliğini ifade ettiği bir kavramdır. Bu, sadece bir sayının başındaki rakam anlamına gelmez; burada ifade edilen, Allah (c.c.)'ın parçalardan meydana gelmeyen, eşsiz ve başka hiçbir varlıkla kıyaslanamayan bir bütünlüğüdür. Bu, Allah (c.c.)'ın bir olduğunu, bölmeye veya çoğalmaya müsait olmadığını belirten güçlü bir ifadedir.

İslam'ın temel kitabı olan Kur'an, el Ahad Esması'na özel bir vurgu yapar. Özellikle, bu birliği vurgulayan ayetler, Allah (c.c.)'ın eşsiz varlığını, parçalardan oluşmadığını ve hiçbir benzerinin bulunmadığını dile getirir. Bu ayetler, İhlas suresi içerisinde yer alır ve bu sure genellikle "Tevhid" olarak adlandırılır, çünkü Allah (c.c.)'ın birliğini öne çıkaran bir öğretiyi içerir.

"Ahad," insanların düşünce sistemine ve yaşam tarzına derin bir etki bırakan bir kavramdır. Bu ilke, insanlara Allah (c.c.)'a olan inançlarını güçlendirmeleri, birbirleriyle olan ilişkilerini düzeltmeleri, adil ve dürüst olmaları konusunda yol gösterir. "Bir ilah mı yoksa birden fazla ilahlar mı?". Allah (c.c.)'ın birliğini anlamak, insanların hayatına anlam ve amacını getirir; çünkü bu, dünya üzerindeki insanların birbirlerine nasıl davranması gerektiğini belirleyen bir ana ilkedir. El Ahad Esması insanlara Allah (c.c.)'ın birliğini anlamaları, bu anlayışı günlük yaşamlarına entegre etmeleri ve birbirlerine sevgi ve saygıyla yaklaşmaları konusunda rehberlik eder. İnsanlar için anlam, amaç ve yönlendirici bir ilke olarak, "el Ahad Esması" yaşamın karmaşık yollarında ışık tutar.

Bu esmanın bizlere katması gereken bir diğer önemli hususta, İslami mücadele sahasında bazı insanların kendilerini eşsiz, yeri doldurulamaz ve biricik olarak görmesidir. Hiç şüphesiz bu anlayış, Rabbanî metoda göre eğitilmiş; kalbi, duyguları ve akli vahiyle terbiye olmuş müminlerin yaklaşımı değildir. Çünkü hiçbirimiz davaya değer katmayız, davayla değer buluruz. Biz yokken de bu dava vardı biz olmadığımızda da var olmaya devam edecektir. Minnet, fazilet, şükür yalnızca Allah (c.c.)'a dir. Eşsiz ve birtak Allah (c.c.); O'nun seçtiği din İslam, dünya ve ahiret saadeti olan tevhiddir. Şahıslar bugün var, yarın yoktur. Tarih, kendilerini olmazsa olmaz gören şahsiyetlerin kötü akıbetiyle doludur. Allah (c.c.)'tan korkmalı, duygu ve düşüncelerimizi kontrol etmeliyiz. Yüce Allah (c.c.)'ın sadra şifa isimleriyle cahiliye kirlerinden arınmalı; her bir ismi, yaraya merhem sürer gibi manevi hastalıklarımıza uygulamalıyız. Unutmamalıyız ki, aramızda âlim olanlar varsa bu, el Âlim olanın öğrettiğidir. İnfak eden varsa bu el Ganî olanın vermesi, yöneticiliği güzel olan varsa bu, el Hakîm olanın hikmetinden bahşetmesidir. İslam'a hidayet eden O, amele muvaffak kılan O, ameli bereketli kılıp çoğaltan O, saptırmadan ayakları sabit kılan O'dur (cc)... Bu durumda insana yakışan övünmek, böbürlenmek, "Ben" demek değil; Allah (c.c.)'ı övüp, O'na teslim olup, "Her şey Rabbimdendir!" diyebilmektir.

"El Ahad olan Rabbimiz! Sen; zatında, sıfatlarında ve fiilerinde; uluhiyet, rububiyet ve Esmau'l Husna'nda taksin. Senin eşin, benzerin, dengin ve mislin yoktur. Sen tüm eksikliklerden münezzehtir. Rabbimiz! Bizi tevhid fitratı üzere yarattın; sana hamdolsun. Bu fitratı korumayı, sana tevhid üzere kulluk etmeyi ve tevhid üzere sana kavuşmayı bize kolaylaştır. ! Allâhümme, Âmin."

El Hayr (الخير)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Hayr esması “h-y-r (ح ي ر)” kökünden türemektedir. “h-y-r” kökü, iyilik, herkesin elde etmek istediği sözgelimi, akıl, adalet, fazilet ve faydalı şey gibi arzu edilen şeyler manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Hayr kelimesi ise sözlükte, iyi olmak, iyilik etmek, üstün olmak, üstün kılmak; iyi, iyilik; mal ve servet gibi manalara gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Hayr kelimesi, hayrın kaynağı, zatı mutlak hayır olan, hayrı eşsiz benzersiz olan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “h-y-r” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 196 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 25'i isim formunda, 5'i sıfat formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 166 kelimenin tamamı ise de insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Biz, daha hayırlısını veya bir benzerini getirinceye (kadar) hiç bir ayeti neshetmez (hükümünü yürürlükten kaldırmaz) veya unutturmayız. Bilmez misin ki Allah, gerçekten herşeye güç yetirendir.” Bakara 106.

“De ki: 'Ey mülkün sahibi Allah'ım, dilediğine mülkü verirsin ve dilediğinden mülkü çekip-alırsın, dilediğini aziz kılar, dilediğini alçaltırsın; hayır Senin elindedir. Gerçekten Sen, her şeye güç yetirensin.'” Âl-i İmrân 26.

“Onlar (inanmayanlar) bir düzen (hile ve tuzak) kurdular. Allah da (buna karşılık) bir düzen kurdu. Allah, düzen kurucuların en hayırlısıdır.” Âl-i İmrân 54.

“Hayır, sizin mevlanız Allah'tır. O, yardım edenlerin en hayırlısıdır.” Âl-i İmrân 150.

“Ve de ki: 'Rabbim, beni kutlu bir konakta indir, sen konuklayanların en hayırlısını.'” Mü'minûn 29.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; “Dedi ki: 'Daha önce kardeşi konusunda size güvendiğimden başka (bir şekilde) onun hakkında size güvenir miyim? Allah en hayırlı koruyucudur ve O, esirgeyenlerin esirgeyicisidir.'” Yûsuf 64.

“Allah, hidayet bulanlara hidayeti artırır. Sürekli olan salih davranışlar, Rabbinin katında sevap bakımından daha hayırlı, varılacak sonuç bakımından da daha hayırlıdır.” Meryem 76.

“Gerçekten biz Rabbimize iman ettik; günahlarımızı ve sihir dolayısıyla bizi kendisine karşı zorlayarak sürüklediğin (suçumuzu) bağışlasın. Allah, daha hayırlıdır ve daha süreklidir.” Tâ-Hâ 73.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Hani Musa, kavmine: 'Ey kavmim, gerçekten siz, buzağıyı (tanrı) edinmekle kendinize zulmettiniz. Hemen, kusursuzca yaratan (gerçek ilah)ınıza tevbe edip nefislerinizi öldürün: bu, yaratıcınız katında sizin için daha hayırlıdır' demişti. Bunun üzerine (Allah) tevbelerinizi kabul etti. Şüphesiz O tevbeleri kabul edendir, esirgeyendir.” Bakara 54.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Bakara 106., Âl-i İmrân 26., Âl-i İmrân 54., Âl-i İmrân 150.,

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda; Yûsuf 64., Meryem 76., Tâ-Hâ 73., Mü'minûn 72., Neml 59.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Kâdir; Bakara 106., Âl-i İmrân 26., Sebe' 39.; **El Azîz;** Âl-i İmrân 26.; **El Vefî;** Âl-i İmrân 150., A'râf 155., Kehf 44.; **En Nasir;** Âl-i İmrân 150.; **Er Rezzâk;** Mâide 114., Hac 58.

El Hayr Esmasına Dair Tasavvur

El Hayr Kur'an'da Allah (c.c.)'a isnatla müstakil olarak kullanılır. El Hayr, hayrın kaynağı, zatı mutlak hayır olan, hayrı eşsiz ve benzersiz özne demektir. Alemin kendisi ve âlemdeki her hayır el Hayr'dan neşet eder.

Fıtrat, hayrı sever. Bu manadan yola çıkan kelime şerrin karşılığı anlamı kazanmıştır. Hayr "istenilen iyilik," hiyr "yapılan iyilik, cömertlik" aynı zamanda "şeref, duruş, asil" manalarına gelir.

İnsan fıtrat olarak hayırseverdir. Hiç kimse kendisi için şerri istemez. Herkes kendisi için hayrı ister. Zira insanın fıtratı hayra meyyal yaratılmıştır. Vahiy insanın hayrı istemekten asla bıkıp usanmayacağını beyan eder. Yine vahiy insanın hayrı tutku derecesinde sevdiğini dile getirir.

İnsana hayrı sevdirmek için özel bir tedbire gerek yoktur. Bu zaten onun yapısında olan bir şeydir. Fakat insana hayrın hakikisini sahtesinden ayıracak bir basiret ve şuur kazandırmak için, ne kadar tedbir düşünülürse yeridir. Zira insanın problemi hayrı istememek değil hayırla şerri karıştırmak ve şerri hayır zannederek istemektir.

Hayır, bir şeyin yaratılış amacını gerçekleştirmesidir. O şeyin bunu yaparken kendisine ihtiyaç duyduğu şey de hayırdır. Şer, bir şeyin yaratılış amacı dışına çıkması veya çıkarılmasıdır. Onu yaratılış amacı dışına çıkaran şey de, yaratılış amacı dışında kullanılmasından hâsıl olan durum da şerdir.

Hayır, bir şeyi yaratıldığı yerde tutmaktan dolayı hâsıl olan durumdur. Şer, bir şeyi yerinden etmekten dolayı hâsıl olan durumdur.

Hayır, vicdanın, aklın ve iradenin üzerinde mutabık kalarak istediği şeydir. Şer, vicdanın, aklın ve iradenin istemekte mutabakata varamadığı şeydir. Mesela akıl ister fakat vicdan istemez. Mesela kişi iradesine rağmen ona maruz kalmıştır.

Hayır, bir şeyin layık olduğunu bulmasıdır. Şer, bir şeyin hak ettiğine kavuşamamasıdır.

İnsan bazen hayır olacak diye bir şey ister, fakat o kendisi için şer olur. Burada ya o insanın hayır tasavvuru yanlıştır ve şerri hayır zannederek istemiştir. Ya da sorun o insanın hayır tasavvurunda değil, eşyayı yaratılış amacına uygun kullanmamasındadır.

Hayır tıpkı Rabb gibi mastardan isim olmuştur. Arapçada mastarın özne yerine kullanılması failin o fiilde kemaline delalet eder. Bu özellik isme mübalağa unsuru katar. Yani hayr, hayrı sınırsız olan, hayırda mükemmel olan anlamına gelir.

"Ey El Hayr olan Rabbimiz, işimizde bize hayırlı olanı ver. Bizleri hayrın öncülüğünü yapan, hayırlarda yarışan kullarından eyle! Allâhümme, Âmin."

El Müsteân (الشهيد)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Müsteân esması “a-v-n (ع و ن)” kökünden türemektedir. “a-v-n” kökü, yardım etmek, desteklemek manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Müsteân kelimesi ise sözlükte, yardım eden, destekleyen anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Müsteân kelimesi, kendisinden yardım istenen, yegane yardım merci, eşsiz ve benzersiz yardım kaynağı olan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “a-v-n” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 11 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda, 4'ü fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 5 kelimenin ise tamamı insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Ve üzerine yalandan kan (sürülmüş) olan gömleğini getirdiler. 'Hayır' dedi. Nefsiniz, sizi yanıltıp (böyle) bir işe sürüklemiş. Bundan sonra (bana düşen) güzel bir sabırdır. Sizin bu düzüp-uydurduklarınıza karşı (kendisinden) yardım istenecek olan Allah'tır.” Yûsuf 18.

“(Resulullah) Dedi ki: 'Rabbim, hak ile hükmet. Bizim Rabbimiz, sizin her türlü nitelendirmelerinize karşı yardıma sığınılan Rahman (olan Allah)dır.’” Enbiyâ 112.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Biz yalnızca Sana ibadet eder ve yalnızca Sen'den yardım dileriz.” Fâtiha 5.

“Sabır ve namazla yardım dileyin. Bu, şüphesiz, huşû duyanların dışındakiler için ağır (bir yük)dır.” Bakara 45.

“Ey iman edenler, sabırla ve namazla yardım dileyin. Gerçekten Allah, sabredenlerle beraberdir.” Bakara 153.

“Musa kavmine: 'Allah'tan yardım dileyin ve sabredin. Gerçek şu ki, arz Allah'ındır; ona kullarından dilediğini mirasçı kılar. En güzel sonuç muttakiler içindir.' dedi.” A'râf 128.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Ey iman edenler, Allah'ın şiarlarına, haram olan ay'a, kurbanlık hayvanlara, (onlardaki) gerdanlıklara ve Rablerinden bir fazl ve hoşnutluk isteyerek Beyt-i Haram'a gelenlere sakın saygısızlık etmeyin. İhramdan çıktınız mı artık avlanabilirsiniz. Sizi Mescid-i Haram'dan alıkoyduklarından dolayı bir topluluğa olan kininiz, sakın sizi haddi aşmaya sürüklemesin. İyilik ve takva konusunda yardımlaşın, günah ve haddi aşmada yardımlaşmayın ve Allah'tan korkup-sakinin. Gerçekten Allah (ceza ile) sonuçlandırması pek şiddetli olandır.” Mâide 2.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Yûsuf 18., Enbiyâ 112.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Fâtiha 5., Bakara 45., Bakara 153., A'râf 128.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Vâris ile; A'râf 128. - El Hakem, El Hakîm ile; Enbiyâ 112. - Er Rabb ile; Enbiyâ 112. - Er Rahman, Er Rahim ile; Enbiyâ 112.

El Müsteân Esmasına Dair Tasavvur

El Müsteân olan Allah (c.c.), yardım istenilecek tek mercinin kendisi olduğunu bildirmektedir.

Allah (c.c.) zatına el Müsteân ismini seçip beğenmiştir. O'nun zatını eşsiz ve benzersiz yardım merci olarak takdim etmesi kulları kendisinden istemeye teşvik etmesi anlamına gelir. Allah (c.c.) kullarını kendisinden istemeye neden teşvik eder? Zira O en çok istenilen olmayı zatına hasret etmiştir. Bunu şanına yakıştırmıştır. Eğer hakikat buysa, bu ismin tecellisi için kulların O'ndan istemesi kulluğun edebinden ve Müminliğin şanındandır. Kullar kendilerinden istenince kızarlar, el Müsteân olan Allah (c.c.) ise kendisinden istenilmeyince kızar.

El Müsteân ismiyle Allah (c.c.)'a yönelmek, insanın zayıflığını ve aczini kabul etmesiyle başlar. Ancak bu isimle birlikte Allah (c.c.)'a olan güven ve bağlılık da ifade edilir. İnsanlar, zorluklarla karşılaştıklarında veya korunmaya ihtiyaç duyduklarında Allah (c.c.)'a sığınarak, O'nun koruyuculuğunu ve yardımını talep ederler.

Bu isim, insanlara Allah (c.c.)'ın sonsuz merhametini ve koruyucu gücünü hatırlatır. İnsanlar, her durumda Allah (c.c.)'a güvenebilir ve O'nun yardımına başvurabilirler çünkü O, el Müsteân olarak, her türlü zorlukta ve ihtiyaçta yardım etmeye hazırdır.

Allah (c.c.)'ın en sevdiği amellerden biri, kendisinden yardım istenmesidir. Bu sebeple kullarını duaya, O'na sığınmaya, dünya ve ahiret saadetini O'ndan istemeye davet etmiştir. O'na el açıp yalvaran kullarını sayısız ayette övmüş, O'ndan yardım istemeyen kibirli kullarını ise sayısız ayette yermiştir. Rabbimiz, Kur'ân'ın girişine "İstiane ayeti"ni koymuş ve her gün namazlarında kullarına okutarak onlarca defa tekrarlatmıştır: *"Biz, yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz."* Fâtiha 5.

Rabbimizin bizim duamıza ihtiyacı yoktur. Allah (c.c.), bizim iyiliğimiz için dua etmemizi istemiştir; çünkü dua kalplerin ilacıdır. Dua, kula haddini öğreten bir mürebbidir. Dua, yüce Allah (c.c.)'ın cemal ve celal isimlerine tamamiyle kulluk yapmaktır. Dua, kulluğun özü ve ubudiyetin esasıdır. Duayı unutan kalp, kibre saplanır. Hayatında gerçekleşen güzellikleri kendinden bilir, nankörleşir. Nefsine veya zahiri sebeplere pay biçer, zalimleşir. Duayı unutan kalp, katılaştır. Duayı unutan kalp; yönünü kaybetmiş, duygularını zayi etmiş ve istikametten sapmış bir kalptir. Neyi umması gerektiğini bilmez, neden korkması gerektiğini bilmez. Kulluğu istikamet üzere tutan korku ve ümit dengesini yitirir.

El Musteân ismini tevhid etme yollarından biri de, sabır ve namazla Allah (c.c.)'tan yardım dilemektir. Bu, Yüce Allah (c.c.)'ın öğrettiği bir yardım isteme biçimidir: *"Sabır ve namazla (Allah'tan) yardım dileyin. Şüphesiz ki o (namaz ve sabırla yardım dilemek), huşu ehli dışındakilere büyük/ağır gelen bir yükür. Bakara 45.-46.* Sabır ve namazla yardım dilemek, ayette de belirtildiği gibi büyük bir ıştır ve aynı zamanda zordur. Üstelik onu herkes değil, yalnızca huşu ehli yapabilir. Yani, Allah (c.c.)'a döneceğine yakinen inananlar ve ahirete iman suuruyla yaşayanlar...

Bilmeliyiz ki kulluğumuzun istikrar ve istikameti, Allah (c.c.)'tan istediğimiz yardım oranındadır. İhtenlikle, yalvara yakara ve Allah (c.c.)'ın yardımını bekleyerek yapılmayan kulluk, istikrarlı olmayacak ve kesintiye uğrayacaktır. İstikrar sağlandığındaysa istikametini kaybedecek; kulluğumuz gözümüzde büyüyecek, kibir ve ucuba sevk edecek, başkalarını küçümsememize neden olacak veya riya karıştığı için yok hükmünde olacaktır.

Biz müminlere düşen, iyilik ve takva da yardımlaşmalıyız, sabır ve namazla Allah (c.c.)'tan yardım dilemeliyiz.

"Ey Müsteân olan Rabbimiz, yalnızca senden yardım ister yalnızca sana sığınırız. Bizlere yardım et, bize kuvvet ver, bizi koru. Bizim güç yetiremeyeceğimiz her türlü zorluğun üstesinden gelmeyi bizlere nasip et. Allâhümme, Âmin."

El Mursil (أمزسل)

Kök Anlamı: Rabbimizin El Mursil esması “r-s-l (ر س ل)” kökünden türemektedir. “r-s-l” kökü, teenni (acele davranmama) ile gitmek, rahat seyreden, yumuşak/rahat koşan, gönderilen, taşınan manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Mursil kelimesi ise sözlükte, gönderen anlamına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise el Mursil sevk edip gönderen, eşsiz ve benzersiz gönderici, dilediği şeyi dilediği istikamete yönlendiren manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “r-s-l” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 513 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda, 118'i de fiil formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 393 kelimenin ise, 353 tanesi Resul/Resullere isnatla kalan 40'ı da insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Katımızdan bir emir ile; doğrusu biz, (insanlara elçi) gönderenleriz.” Duhân 5.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Şüphesiz biz seni bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak, hak (Kur'an) ile gönderdik. Sen cehennemden halkından sorumlu tutulmayacaksın.” Bakara 119.

Resul/Resullere Isnatla; “De ki: 'Allah'a ve elçisine itaat edin.' Eğer yüz çevirirlerse şüphesiz Allah, kafirleri sevmez.” Âl-i İmrân 32.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “O, kulları üzerinde kahredici (kahhar) olandır. Size koruyucular gönderiyor. Sonunda sizden birinize ölüm gelip çatdığı zaman, elçilerimiz onun 'hayatına son verirler.' Onlar (bu işte, ne eksik ne fazla) kusur etmezler.” En'âm 61.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Duhân 5., Fetih 8.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; Bakara 119., Bakara 151., Nisâ 64., Nisâ 79., Nisâ 80., Mâide 67.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; Eş Şehîd ile; Nisâ 79., Fetih 28. - El Kâfi ile; Nisâ 79., Fetih 28. - El Hâdî ile; Mâide 67., Tevbe 33., İbrahim 4., Neml 63., Fetih 28., Saff 9. - El Kahrî ile; En'âm 61. - El Hayr ile; A'râf 87. - El Hafız ile; Hûd 57. - El Aziz ile; İbrahim 4., Hadîd 25. - El Basîr ile; Furkân 20., Ahzâb 9. - En Nasir ile; Rûm 47. - El Müntakım ile; Rûm 47. - El Hayy, El Muhyî ile; Fâtır 9. - El Alîm ile; Yâsîn 16., Hadîd 25. - El Kavî ile; Hadîd 25., ..

El Mursil Esmasına Dair Tasavvur

El Mursil ismi, Allah (c.c.)'ın insanlara resuller göndererek onlara doğru yolu göstermesi, rehberlik etmesi ve ilahi emirleri bildirmesi anlamına gelir. Allah (c.c.), her topluma kendi içlerinden bir resul göndermiş ve onları hakka davet etmiştir. Bu resuller, Allah (c.c.)'ın mesajlarını insanlara ileterek onları dünya ve ahiret saadetine yönlendirmişlerdir.

“Andolsun, biz her ümmete: 'Allah'a kulluk edin ve tağuttan kaçının' (diye tebliğ etmesi için) bir elçi gönderdik. Böylelikle, onlardan kimine Allah hidayet verdi, kiminin üzerine sapıklık hak oldu. Artık, yeryüzünde dolaşın da yalanlayanların uğradıkları sonucu görün.” Nahl 36.

El Mursil ismi, Allah (c.c.)'ın rahmet ve merhametinin bir tezahürüdür. İnsanlar, kendi başlarına doğruyu ve yanlış tam anlamıyla ayırt edemezlerdi. Bu yüzden Allah (c.c.), onlara resuller göndererek doğru yolu göstermiş ve onları sapkınlıktan korumuştur. Bu ilahi rehberlik, insanların hem bireysel hem de toplumsal hayatlarında doğru kararlar alabilmelerini sağlamıştır.

Allah (c.c.)'ın gönderdiği resuller, insanlara sadece dini öğretileri iletmekle kalmamış, aynı zamanda güzel ahlak, adalet, merhamet ve doğruluk gibi evrensel değerleri de öğretmişlerdir. Resullerin hayatları, insanlara en güzel örnekleri sunmuş ve onların izinden gitmeleri için birer rehber olmuştur.

El Mursil ismi, Allah (c.c.)'ın kullarına olan sevgisini ve onları doğru yola iletmek için gösterdiği çabayı ifade eder. Allah (c.c.), insanlara resuller göndererek onları yalnız bırakmamış, her zaman yanlarında olduğunu hissettirmiştir. Bu isim, Müminlere resullerin öğütlerine ve rehberliğine sıkı sıkıya bağlı kalmaları gerektiğini hatırlatır.

Rüzgarların, bulutların ve yağmurların da sevk edilmesi Rabbimizin el Mursil esmasının birer tecellisidir. Bunları sevk etmesi ise, Allah (c.c.)'ın eşyaya ve olaylara müdahil olması demektir. Allah (c.c.)'ın olaylara ve eşyaya müdahil olması, Allah (c.c.)'ın hayata müdahil, faal bir Rabb olduğunun en büyük delilidir.

“Göklerde ve yerde olan ne varsa O'ndan ister. O, her gün bir iştedir.” Rahmân 29.

Allah (c.c.)'ın rüzgarları, bulutları ve yağmuru gönderen el Mursil olması, insanın tabiatla ilişkisine anlam ve amaç katmasıdır. Her yağın yağmur tanesinde el Mursil'in tecellisini görmesi, her düşen kar tanesinde el Mursil'in tecellisini bulmasıdır. Tabiata kör tesadüfün eseri gibi değil ilahi müdahalenin her an yansıdığı bir ayna gibi davranmasıdır. İnsanın ilahi tecellileri seyrettiği bu aynayı kırmaktan kaçınması ancak böyle bir şuurun sonucu olabilir.

Allah (c.c.)'ın “gönderen” vasfına sahip olması, ilahi şefkat ve merhametin bir sonucudur. Zira göndermek, vermenin bir parçasıdır.

Vahiyyler, Allah (c.c.)'tan insanlığa gönderilmiş risaleler, yani “mektuplar”dır. Mektubun sahibi Allah (c.c.)'tır. Muhatabı başta Resuller/Nebiler olmak üzere insanlardır. Resul/Nebilerin ilahi risaleler için yaptıkları elçilik, bir hükümdarın muhatabına gönderdiği elçinin elçiliğine asla benzemez. Bu ikincisinde elçi, sadece mesajı taşıyıcıdır, yaşayıcı değil. Fakat ilahi risaletin elçileri, sadece taşıyıcı değil, aynı zaman da yaşayıcıdırlar. Zira onlara gelen vahiyyler, sadece başkalarına taşımaları için gelmiş değildir. Aynı zamanda yaşamaları için de gelmiştir. Resuller, vahiyylerin “ara kablo” değil, “ilk muhatabı” ve “hayattaki ilk uygulayıcıları” konumundadırlar.

“Ey El Mursil olan Rabbimiz, Sen ki Resulleri gönderen ve bizlere doğru yolu gösteren! Gönderdiğin resullerin getirdiği ilahi mesajlara ve öğütlere kulak vermeyi, onları anlamayı ve hayatımıza tatbik etmeyi bizlere nasip eyle. Allâhümme, Âmin.”

Es Sadık (الصَادِق)

Kök Anlamı: Rabbimizin Es Sadık esması “s-d-k (ص د ق)” kökünden türemektedir. “s-d-k” kökü, sözün hem kalpte olana, hem haber verilen şeye uygun olması manasına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Sadık kelimesi ise sözlükte, hakikati ifade eden, gerçeğe uygun olan söz, doğruluk, dürüstlük, güvenilirlik anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise es Sadık kelimesi, mutlak doğru söyleyen, eşsiz ve benzersiz dürüst olan, sözü, işi, vaadi hep doğru olan manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “s-d-k” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 155 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 2'si isim formunda gelmektedir. Bunların dışında kalan 153 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; “Allah; O'ndan başka ilah yoktur. Kendisinde hiç bir şüphe olmayan kıyamet gününde sizleri muhakkak toplayacaktır. Allah'tan daha doğru sözlü kimdir?” Nisâ 87.

“İman edip salih amellerde bulunanlar, biz onları altından ırmaklar akan, içinde ebedi kalacakları cennetlere sokacağız. Bu, Allah'ın gerçek olan va'ididir. Allah'tan daha doğru sözlü kim vardır?” Nisâ 122.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Eğer kulumuza indirdiğimiz (Kur'an)'den şüphe içindeyseniz, o zaman, siz de bunun benzeri bir sûre getirin. Ve eğer doğru sözlüyseniz, Allah'tan başka şahitlerinizi (kendilerine güvendiğiniz yardımcılarınızı) çağırın.” Bakara 23.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Nisâ 87., Nisâ 122.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla;

Birlikte Geldiği Esmalar; El Câmi' ile; Nisâ 87.; El İlah ile; Nisâ 87.

Es Sadık Esmasına Dair Tasavvur

Es Sadık olan yalnızca Allah (c.c.)'tır. Yalnızca O mutlak doğrudur, O'nun dışındaki sadıklar'ın doğruluğu mutlak ve sonsuz değildir kayıtlı ve sınırlıdır. İnsan da sadık olabilir fakat Allah (c.c.)'ın sadık oluşuyla insanın sadık oluşu arasında fark vardır. Duygularını aklıyla kontrol altına almaya ihtiyacı olan insandır, Allah (c.c.) tüm bu acizliklerden münezzehtir. Es Sadık ismi sadece sözün doğruluğunu değil özünün ve işinin doğruluğunu da ifade eder.

Allah (c.c.)'ın güzel isimlerinden biri olan "es-Sadık", O'nun sadece doğruyu söylemesinden çok daha derin bir güven ve hakikat kaynağı olduğunu ifade eder. Bu isim, Allah (c.c.)'ın vaatlerinin mutlak ve şaşmaz bir gerçeklik olduğunu anlatır. O, iyilik ve samimiyetin karşılığında sunduğu rahmet, bağışlama ve yardım gibi müjdeleri mutlaka yerine getirendir. Bu sarılsız doğruluk, inanan bir kalp için en büyük dayanak noktasıdır; geleceğe dair endişeleri giderir ve zorluklar karşısında yıkılmaz bir umut aşılar. O'nun doğruluğu sadece sözlerinde değil, aynı zamanda tüm işlerinde ve yaratmasında da kendini gösterir. Kâinattaki her bir yasa ve denge, O'nun sözünü eylemi arasındaki mükemmel uyumun bir yansımasıdır. Bu bağlamda es Sadık, hem sözün hem de özüyle mutlak güvenilir olan, vaadi kesin, her işi doğru ve varlığı en temel hakikat olan demektir.

Bu ismi anlamak, insanın hayatına ve ahlakına doğrudan etki eder. Allah (c.c.)'ın es Sadık olduğuna gönülden inanan bir kimse, hayatını bu güven üzerine inşa eder ve O'na tam bir teslimiyetle yönelir. Bu yöneliş, kişiyi hayatın her alanında dürüst ve güvenilir olmaya teşvik eder; yalandan, samimiysizlikten ve ikiyüzlülüğten uzaklaştırır. Çünkü iman ettiği Rabbinin yüklediği en belirgin sorumluluklardan biri doğruluktur ve müminin Rabbine olan sevgisi, bu ahlaki benimsemeyi gerektirir. Allah (c.c.)'ın sözünün hakikat olduğunu bilmek, O'nun kutsal kitabına ve resullerine olan imanı perçinler, hayatın amacını ve ahlaki sorumlulukları netleştirir. Böylece es Sadık esmasının tecellisi, bir mümin için hem bir huzur ve tevekkül kaynağı hem de onu daha iyi bir insan yapan ahlaki bir kaynak haline gelir.

Etrafımızı saran, bir çok değişkenin ve aldatıcı değerlerin olduğu günümüz dünyasında, es Sadık esmasına sığınmak, doğruluğun korunaklı limanına demir atmak gibidir. Bu esma, insana gerçek değer ve kalıcı gerçeğin, popüler görüşlerde veya geçici menfaatlerde değil, yalnızca Allah (c.c.) katındaki doğrulukta olduğunu hatırlatır. İnsanların sözlerinin ve vaatlerinin gücünü yitirdiği, görüşlerin aldatıcı olabildiği anlarda, mümin asla değişmeyen ve yanıltmayan tek bir hakikat kaynağının varlığında huzur bulur. Bu bilinç, sadece kişinin ahlaki kararlarına rehberlik etmekle kalmaz, aynı zamanda ruhun en derin anlam ve samimiyet arayışını da tedavi eder. Böylece es Sadık'a iman etmek, şüpheyle dolu bir dünyada kesinliğe, sahtelikler ortasında ise gerçeğin kendisine yapılan bir yolculuğa dönüşür.

Rabbimizi dünya ve ahirete ilişkin vaat ettiği her şeyin gerçekleşeceğine iman etmek bir zorunluluktur. Hakikati tasdik edene Musaddık denir. Her mümin musaddık, her musaddık müminidir. İnsan bir hakikati tasdik edip de yaşamıyorsa o kişi ya tasdikinde samimi değildir ya da tasdik ettiği o şeyi yaşamaya uygun bir hakikat olarak göremiyordur.

Kur'an-ı Kerim bize sadık olmayı sıddıklardan olmayı emreder. Resullerin hayat mücadeleleri ve O'nlara tabi olanlar bu yolda ilerlemiştir. Sadık olmak, sadıklar ile beraber olmaktan geçer, müminler şu gerçeği gözardı etmemelidir, sadıklığımızın teminatı sadıklarla birlikte olmakla mümkün olabilir.

"Ey Sadık olan Rabbimiz! Sen sözünde ve vaadinde mutlak doğru olan, her kelamı hakikat olansın. Bu gerçeği derinden idrak etmeyi ve sana Sadık isimle kulluk edip hayatımızın her anında sadakatini kuşanmayı bize kolaylaştır. Allâhümme, Âmin."

Eş Şâfi (الشافي)

Kök Anlamı: Rabbimizin Eş Şâfi esması “ş-f-y (ش ف ي)” kökünden türemektedir. “ş-f-y” kökü, iyileşmek, şifa bulmak, bir hastalığın veya eksikliğin ortadan kalkması; bir şeyin kenarında/kıyısında olmak manalarına gelmektedir.

Sözlük Anlamı: Bu kökten türeyen Şâfi kelimesi ise sözlükte, şifa veren, iyileştiren, tedavi eden, deva olan anlamlarına gelmektedir.

Terim Anlamı: Allah (c.c.) için kullanıldığında ise eş Şâfi kelimesi, maddi ve manevi her türlü hastalığa şifayı veren yegâne varlık, mutlak iyileştirici. manalarına gelmektedir.

Kur'an Bağlamında: “ş-f-y” kökünü Kur'an bağlamında incelediğimizde, bu kökten Kur'an'da toplam 6 kelime gelmektedir. Bunlardan Allah (c.c.)'a isnatla 3'ü fiil formunda, 1'i dolaylı isnatla gelmektedir. Bunların dışında kalan 2 kelimenin tamamı ise insan ve diğer varlıklara isnatla gelmektedir.

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda; “Onlarla çarpışınız. Allah, onları sizin ellerinizle azablandırın, hor ve aşağılık kılsın ve onlara karşı size zafer versin, mü'minler topluluğunun göğsünü şifaya kavuştursun.” Tevbe 14.

“Ey insanlar, Rabbinizden size bir öğüt, sinelerde olana bir şifa ve mü'minler için bir hidayet ve rahmet geldi.” Yûnus 57.

“Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur;” Şu'arâ 80.

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnat Formunda; “Kur'an'dan mü'minler için şifa ve rahmet olan şeyleri indiriyoruz. Oysa o, zalimlere kayıplardan başkasını arttırmaz.” İsrâ 82.

İnsan ve Diğer Varlıklara Isnatla; “Sonra meyvelerin tümünden ye, böylece Rabbinin sana kolaylaştırdığı yollarda yürü-uçuver. Onların karınlarından türlü renklerde şerbetler çıkar, onda insanlar için bir şifa vardır. Şüphesiz düşünen bir topluluk için gerçekten bunda bir ayet vardır.” Nahl 69.

Ayetler ve Sınıflandırılması:

Allah (c.c.)'a Isnatla İsim Formunda; Tevbe 14., Yûnus 57., Şu'arâ 80.

Allah (c.c.)'a Isnatla Sıfat Formunda;

Allah (c.c.)'a Isnatla Fiil Formunda;

Allah (c.c.)'a Dolaylı Isnatla; İsrâ 82.

Birlikte Geldiği Esmalar; En Nasir ile; Tevbe 14. - El Hâdi ile; Yûnus 57. - Er Rabb ile; Yûnus 57. - Er Rahman, Er Rahim ile; Yûnus 57.

Eş Şâfi Esmasına Dair Tasavvur

Eş-Şâfi, kelime anlamıyla "Şifa Veren" demektir. Allah (c.c.), bir nimet olarak sağlığı, bir imtihan vesilesi olarak da hastalığı takdir etmiştir. Bu hastalıklar, bedensel sağlığı bozan maddi rahatsızlıklar olabileceği gibi, kulluğumuzu olumsuz etkileyen ve kalbe isabet eden manevi hastalıklar da olabilir. İster maddi ister manevi olsun, her türlü hastalıktan sonra gelen sıhhat ve afiyet, Allah (c.c.)'ın eş Şâfi isminin bir tecellisidir. Gerçek anlamda şifa veren O'dur ve O'nun şifasından başka şifa yoktur.

Kur'an-ı Kerim'in bildirdiği üzere, kalp de tıpkı beden gibi hastalanır. Kalbin hastalığı temelde iki çeşittir: şüphe ve şehvet. Şüphe, iman esaslarını tam manasıyla anlamamaktan veya imanı Kur'an'ın delilleriyle beslememekten kaynaklanan itikadi bir hastalıktır. Şehvet ise günahların çoğalmasıyla kalbi istila eden ahlaki bir hastalıktır. Kişi günah işlemeye devam ettikçe kalpteki hastalık artar ve bu durum onu günahlara karşı daha savunmasız hale getirir. Her kalp taşıyan insan bu iki hastalıktan birine yakalanma riski altındadır.

Bu manevi hastalıkların çözümü, eş Şâfi olan Allah (c.c.)'a yönelmek ve O'nun kalplere şifa olarak indirdiği Kur'an'ı anlamını düşünerek okumaktır. Allah (c.c.), *"Kur'an'dan mü'minler için şifa ve rahmet olan şeyleri indiriyoruz. Oysa o, zalimlere kayıplardan başkasını arttırmaz."* İsrâ 82. buyurarak bu hakikati bizlere bildirmiştir. Kur'an, müminler için şüphe, şehvet ve dünya sevgisi gibi hastalıklara karşı bir şifadır. Bu şifaya nail olmanın yolu ise, ayetleri bir yaraya merhem sürer gibi kalbe işlemek ve Kur'an'ın doğrudan bize seslendiği bilinciyle O'nu okumaktır.

Eş Şâfi isminin tecellisi hayatımızın her alanında görülebilir. Bazen bizleri yatağa düşüren ve ümitsizliğe sevk eden bir hastalıktan sonra, kışın ardından gelen bahar misali iyileşmeye başlar ve hayatımıza kaldığımız yerden devam ederiz. Bu, Rabbimizin şifa ihsanıdır. Bazen de işlediğimiz günahlar veya kapıldığımız fitnelerle kalbimiz katılaşıp, ibadetlerden lezzet almaz oluruz. Tam bu noktada okuduğumuz bir ayet, dinlediğimiz bir ders veya bir nasihat ile ruh halimiz değişir; yağmurun canlandığı toprak gibi kalbimiz yeniden hayat bulur. İşte bu da eş Şâfi olan Allah (c.c.)'ın bir tecellisidir.

Mümin, sebeplerden önce o sebepleri yaratan ve etkili kılan Allah (c.c.)'ı görür. Doktorun teşhisi, kullanılan ilaçlar veya bir âlimin nasihatı yalnızca birer sebeptir. O sebebi yaratan, onu şifaya vesile kılan ve bizi o sebebe ulaştıran Allah (c.c.)'tır. Allah (c.c.) dilerse o sebepler faydalı olur, dilemezse faydasız olur. Bu nedenle bedensel veya kalbî bir hastalıktan sonra şifaya kavuştuğumuzda, bu şifanın doğrudan Allah (c.c.)'tan geldiğini bilmek ve sebepleri, o sebepleri yaratanın önüne geçmemek tevhidin bir gereğidir.

Hastalık, insanın acizliğini ve Rabbine ne kadar muhtaç olduğunu en derinden hissettiği anlardan biridir. Gözle görülmeyen bir virüsün insanı ne hale getirdiği, Allah (c.c.)'ın gücünün en açık delillerindendir. Bu durumda müminin yapması gereken, kendi acizliğinin farkında olarak Rabbimizin sonsuz gücüne sığınmak ve O'ndan yardım dilemektir. Hz. Eyüp'ün (a.s.) hastalığı karşısında gösterdiği sabır ve yalnızca Allah (c.c.)'a yönelmesi, tüm müminler için en güzel örnektir. Unutulmalıdır ki, bütün dünya bir araya gelse, Allah (c.c.) dilemedikçe en basit bir hastalığın bile iyileşmesi imkânsızdır. Şifayı veren yalnızca eş Şâfi olan Allah (c.c.)'tır.

***"Allah'ım! Ey insanların Rabbi! Ey hastalıkları gideren! Şifa ver, Sen Eş Şâfi'sin. Senden başka şifa veren yoktur. Öyle bir şifa ver ki geride hiçbir hastalık bırakmasın."* (Buhari, 5742; Ebu Davud, 3890)**

Esmaların Geldikleri Ayet Liste ve Sınıflandırması

El Habîr Esması

İsim Formunda: Bakara 234., Bakara 271., Âl-i İmrân 153., Âl-i İmrân 180., Nisâ 94., Nisâ 128., Nisâ 135., Mâide 8., Tevbe 94., Hûd 111., Kehf 91., Neml 88., Lokman 29., Ahzâb 2., Fâtır 31., Fetih 11., Hadîd 10., Mücâdele 3., Mücâdele 11., Haşr 18., Münâfikûn 11., Teğâbun 8., Âdiyât 11.

Sıfat Formunda: Nisâ 35., En'âm 18., En'âm 73., En'âm 103., Tevbe 16., Hûd 1., İsrâ 17., İsrâ 30., İsrâ 96., Hac 63., Nûr 30., Nûr 53., Furkân 58., Lokman 16., Lokman 34., Ahzâb 34., Sebe' 1., Fâtır 14., Şûrâ 27., Hucurât 13., Mücâdele 13., Tahrîm 3., Mülk 14.

El Hamîd Esması

İsim Formunda: En'âm 1., En'âm 45., A'râf 43., Hûd 73., Nahl 75., İsrâ 44., İsrâ 52., İsrâ 111., Kehf 1., Neml 93., Kasas 70., Ankebût 63., Rûm 18., Lokman 25., Secde 15., Sebe' 1., Sebe' 1., Fâtır 1., Sâffât 182., Zümer 29., Mü'min 55., Mü'min 65., Câsiye 36., Kâf 39., Tûr 48., Teğâbun 1., Nasr 3.

Sıfat Formunda: Fâtıha 2., Bakara 267., Nisâ 131., İbrahim 1., İbrahim 8., Hac 24., Hac 64., Lokman 12., Lokman 26., Sebe' 6., Fâtır 15., Fussilet 42., Şûrâ 28., Hadîd 24., Mümtehin 6., Teğâbun 6., Bürûc 8.

El Afuv Esması

İsim Formunda: Nisâ 43., Nisâ 99., Nisâ 149., Hac 60., Mücâdele 2.

Fiil Formunda: Bakara 52., Bakara 187., Âl-i İmrân 152., Âl-i İmrân 155., Nisâ 99., Nisâ 153., Mâide 95., Mâide 101., Tevbe 43., Tevbe 66., Şûrâ 25., Şûrâ 30., Şûrâ 34.

El Vehhâb Esması

İsim Formunda: Âl-i İmrân 8., Sâd 35.

Sıfat Formunda: Sâd 9.

Fiil Formunda: Âl-i İmrân 8., Âl-i İmrân 38., En'âm 84., İbrahim 39., Meryem 5., Meryem 49., Meryem 50., Meryem 53., Enbiyâ 72., Enbiyâ 90., Furkân 74., Şu'arâ 21., Şu'arâ 83., Ankebût 27., Sâffât 100., Sâd 30., Sâd 35., Sâd 43., Şûrâ 49., Şûrâ 49.

Er Raûf Esması

İsim Formunda: Bakara 143., Bakara 207., Âl-i İmrân 30., Tevbe 117., Nahl 7., Nahl 47., Hac 65., Nûr 20., Hadîd 9., Haşr 10.

El Kakhâr Esması

İsim Formunda: En'âm 18., En'âm 61.

Sıfat Formunda: Yûsuf 39., Ra'd 16., İbrahim 48., Sâd 65., Zümer 4., Mü'min 16.

El Bâri' Esması

İsim Formunda: Bakara 54., Bakara 54., Tevbe 1., Tevbe 3.

Sıfat Formunda: *Haşr 24.*

Fiil Formunda: *Ahzâb 69., Hadîd 22.*

El Bedî' Esması

İsim Formunda: *Bakara 117., En'âm 101.*

El A'lâ, El Aliyy, Et Teâlâ, El Mûteali Esmaları

İsim Formunda: *Bakara 255., Nisâ 34., Tevbe 40., Ra'd 9., Nahl 60., İsrâ 43., Hac 62., Rûm 27., Lokman 30., Sebe' 23., Şûrâ 4., Şûrâ 51.*

Sıfat Formunda: *Mü'min 12., A'lâ 1., Leyl 20.*

Fiil Formunda: *En'âm 100., A'râf 190., Yûnus 18., Nahl 1., Nahl 3., İsrâ 43., Tâ-Hâ 114., Mü'minûn 92., Mü'minûn 116., Neml 63., Kasas 68., Rûm 40., Zümer 67.*

El Halîm Esması

İsim Formunda: *İsrâ 44., Fâtır 41.*

Sıfat Formunda: *Bakara 225., Bakara 235., Bakara 263., Âl-i İmrân 155., Nisâ 12., Mâide 101., Hac 59., Ahzâb 51., Teğâbun 17.*

Eş Şehîd Esması

İsim Formunda: *Âl-i İmrân 81., Âl-i İmrân 98., Nisâ 33., Nisâ 79., Nisâ 166., Mâide 117., En'âm 19., Enbiyâ 78., Ankebût 52., Ahkâf 8., Bûrûc 9.*

Sıfat Formunda: *Yûnus 29., Yûnus 46., Ra'd 43., İsrâ 96., Hac 17., Ahzâb 55., Sebe' 47., Fussilet 53., Fetih 28., Mûcâdele 6.*

Fiil Formunda: *Âl-i İmrân 18., Nisâ 166., Tevbe 107., Haşr 11., Münâfikûn 1.*

Dolaylı İsnatla: *En'âm 73., Tevbe 94., Tevbe 105., Mü'minûn 92., Secde 6., Zümer 46., Haşr 22., Cum'a 8., Teğâbun 18.*

El Kerîm Esması

İsim Formunda: *Rahmân 27., Rahmân 78.*

Sıfat Formunda: *Neml 40., İnfitâr 6., Alak 3.*

Fiil Formunda: *İsrâ 70., Yâsin 27., Fecr 15.*

Dolaylı İsnatla: *Mü'minûn 116., Yâsîn 11.*

El Fettâh Esması

İsim Formunda: *Nisâ 141., Mâide 52., A'râf 89., Sebe' 26., Fetih 1., Fetih 18., Fetih 27., Saff 13., Nasr 1.*

Fiil Formunda: *Bakara 76., En'âm 44., A'râf 89., A'râf 96., Hicr 14., Mü'minûn 77., Sebe' 26., Fâtır 2., Fetih 1., Kamer 11.*

El Fâtır Esması

İsim Formunda: *En'âm 14., Yûsuf 101., İbrahim 10., Rûm 30., Fâtır 1., Zümer 46., Şûrâ 11.*

Fiil Formunda: *Zuhruf 27., En'âm 79., Hûd 51., İsrâ 51., Tâ-Hâ 72., Enbiyâ 56., Rûm 30., Yâsîn 22.*

El Cebbâr Esması

Sıfat Formunda: *Haşr 23.*

El Ber Esması

İsim Formunda: *Tûr 28.*

El Vedûd Esması

İsim Formunda: *Meryem 96., Rûm 21., Mümtehine 7., Bürûc 14.*

Sıfat Formunda: *Hûd 90.*

El Mecîd Esması

Sıfat Formunda: *Hûd 73., Bürûc 15.*

El Metîn Esması

Sıfat Formunda: *Zâriyât 58.*

Dolaylı İsnat Formunda: *A'râf 183., Kalem 45.*

El Vekîl Esması

İsim Formunda: *Âl-i İmrân 173., Nisâ 81., Nisâ 132., Nisâ 171., En'âm 102., Hûd 12., Yûsuf 66., İsrâ 2., İsrâ 65., Kasas 28., Ahzâb 3., Ahzâb 48., Zümer 62., Müzzemmil 9.*

Dolaylı İsnat Formunda: *Âl-i İmrân 159.*

El Velî – El Mevlâ Esmaları

İsim Formunda: *Bakara 107., Bakara 120., Bakara 257., Bakara 286., Âl-i İmrân 68., Âl-i İmrân 122., Âl-i İmrân 150., Nisâ 45., Nisâ 123., Nisâ 135., Nisâ 173., Mâide 55., Mâide 56., En'âm 14., En'âm 51., En'âm 62., En'âm 70., En'âm 127., A'râf 155., A'râf 196., Enfâl 40., Enfâl 40., Tevbe 51., Tevbe 116., Yûnus 30., Hûd 20., Hûd 113., Yûsuf 101., Ra'd 11., Ra'd 37., İsrâ 97., Kehf 26., Kehf 44., Hac 78., Hac 78., Ankebût 22., Secde 4., Ahzâb 17., Sebe' 41., Şûrâ 9., Şûrâ 28., Şûrâ 31., Câsiye 19., Muhammed 11., Tahrîm 2., Tahrîm 4.*

Fiil Formunda: *A'râf 196.*

El Kuddûs Esması

Sıfat Formunda: *Haşr 23., Cum'a 1.*

El Latîf Esması

İsim Formunda: *En'âm 103., Ahzâb 34., Mülk 14.*

Sıfat Formunda: *Yûsuf 100., Hac 63., Lokman 16., Şûrâ 19.*

El Kâdir – El Muktedir Esmaları

İsim Formunda: *Bakara 20., Bakara 106., Bakara 109., Bakara 148., Bakara 259., Bakara 284., Âl-i İmrân 26., Âl-i İmrân 29., Âl-i İmrân 165., Âl-i İmrân 189., Nisâ 133., Mâide 17., Mâide 19., Mâide 40., Mâide 120., En'âm 17., En'âm 37., En'âm 65., En'âm 91., En'âm 96., Enfâl 41., Tevbe 39., Hûd 4., Nahl 70., Nahl 77., İsrâ 99., Kehf 45., Tâ-Hâ 40., Hac 6., Hac 39., Hac 74., Mü'minûn 18., Mü'minûn 95., Nûr 45., Furkân 2., Furkân 54., Ankebût 20., Rûm 50., Rûm 54., Ahzâb 27., Ahzâb 38., Ahzâb 38., Fâtır 1., Fâtır 44., Yâsîn 38., Yâsîn 81., Zümer 67., Fussilet 12., Fussilet 39., Şûrâ 9., Şûrâ 27., Şûrâ 29., Şûrâ 50., Zuhruf 11., Zuhruf 42., Ahkâf 33., Ahkâf 33., Fetih 21., Kamer 42., Kamer 49., Kamer 55., Hadîd 2., Haşr 6., Mümteherine 7., Teğâbun 1., Talâk 3., Talâk 12., Tahrîm 8., Mülk 1., Me'âric 40., Kiyâme 4., Kiyâme 40., Mürselât 22., Mürselât 23., Tânk 8.*

Sıfat Formunda: *Nisâ 149.*

Fiil Formunda: *Yûnus 5., Ra'd 26., Hicr 60., İsrâ 30., Furkân 2., Neml 57., Kasas 82., Ankebût 62., Rûm 37., Sebe' 18., Sebe' 36., Sebe' 39., Yâsîn 39., Zümer 52., Fussilet 10., Şûrâ 12., Kamer 12., Vâkı'a 60., Müzzemmil 20., Mürselât 23., Abese 19., A'lâ 3., Fecr 16.*

El Vâris Esması

İsim Formunda: *Âl-i İmrân 180., Hicr 23., Enbiyâ 89., Kasas 58., Hadîd 10.*

Fiil Formunda: *A'râf 128., A'râf 137., Meryem 40., Meryem 80.*

El Vâhid Esması

İsim Formunda: *Nisâ 171., A'râf 70., Ra'd 16., İsrâ 46., Sâffât 4., Zümer 45., Mü'min 12., Mü'min 84., Mümteherine 4.*

Sıfat Formunda: *Bakara 133., Bakara 163., Mâide 73., En'âm 19., Tevbe 31., Yûsuf 39., İbrahim 48., İbrahim 52., Nahl 22., Nahl 51., Kehf 110., Enbiyâ 108., Hac 34., Ankebût 46., Sâd 65., Zümer 4., Mü'min 16., Fussilet 6.*

El Bâtin Esması

İsim Formunda: *Hadîd 3.*

Ez Zâhir Esması

İsim Formunda: *Hadîd 3., Lokman 20.*

Fiil Formunda: *Tevbe 48.*

El Vâsi' Esması

İsim Formunda: *Bakara 115., Bakara 261., Bakara 268., Âl-i İmrân 73., Nisâ 130., Mâide 54., Nûr 32., Zâriyât 47.*

Dolaylı İsnat Formunda: *Bakara 247., Bakara 255., Nisâ 97., Nisâ 130., En'âm 80., En'âm 147., A'râf 89., A'râf 156., Tâ-Hâ 98., Ankebût 56., Zümer 10., Mü'min 7., Necm 32.*

El Kefîl Esması

Dolaylı İsnat Formunda: *Nahl 91., Hadîd 28.*

El Kebîr ve El Mütekebbir Esmaları

İsim Formunda: *İsrâ 87., İsrâ 111., Câsiye 37.*

Sıfat Formunda: *Nisâ 34., Tevbe 72., Ra'd 9., İsrâ 43., Hac 62., Lokman 30., Sebe' 23., Mü'min 12., Haşr 23.*

Fiil Formunda: *Bakara 185., İsrâ 111., Hac 37., Müddessir 3.*

En Nûr Esması

İsim Formunda: *Tevbe 32., Nûr 35., Zümer 69., Saff 8.*

Dolaylı İsnat Formunda: *Bakara 257., Nisâ 174., Mâide 15., Mâide 16., En'âm 1., En'âm 122., Yûnus 5., İbrahim 1., Nûr 40., Ahzâb 43., Zümer 22., Hadîd 9.*

Er Râfî' Esması

İsim Formunda: *Âl-i İmrân 55., Vâkı'a 3.*

Sıfat Formunda: *Mü'min 15.*

Fiil Formunda: *Bakara 63., Bakara 93., Bakara 253., Nisâ 154., Nisâ 158., En'âm 83., En'âm 165., A'râf 176., Yûsuf 76., Ra'd 2., Meryem 57., Fâtır 10., Zuhuruf 32., Rahmân 7., Mücadele 11., Nâzi'ât 28., Gâşiye 18., İnşirâh 4.*

Es Samed Esması

İsim Formunda: *İhlâs 2.*

Er Rezzâk Esması

İsim Formunda: *Mâide 114., Hac 58., Mü'minûn 72., Sebe' 39., Zâriyât 58., Cum'a 11.*

Fiil Formunda: *Bakara 3., Bakara 57., Bakara 172., Bakara 212., Bakara 254., Âl-i İmrân 27., Âl-i İmrân 37., Âl-i İmrân 169., Nisâ 39., Mâide 88., Mâide 114., En'âm 140., En'âm 142., En'âm 151., A'râf 50., A'râf 160., Enfâl 3., Enfâl 26., Enfâl 74., Yûnus 31., Yûnus 59., Yûnus 93., Hûd 6., Hûd 88., Ra'd 22., İbrahim 31., İbrahim 37., Nahl 56., Nahl 72., Nahl 75., Nahl 114., İsrâ 31., İsrâ 70., Tâ-Hâ 81., Tâ-Hâ 132., Hac 28., Hac 34., Hac 35., Hac 58., Nûr 38., Neml 64., Kasas 54., Ankebût 60., Rûm 28., Rûm 40., Secde 16., Sebe' 24., Fâtır 3., Fâtır 29., Yâsîn 47., Mü'min 40., Mü'min 64., Şûrâ 19., Şûrâ 38., Câsiye 16., Münâfikûn 10., Talâk 3., Mülk 21.*

Dolaylı İsnat Formunda: *Bakara 22., Bakara 25., Bakara 60., Enfâl 4., Ra'd 26., Hicr 20., Nahl 71., Nahl 71., Nahl 75., Nahl 112., İsrâ 30., Tâ-Hâ 131., Hac 58., Nûr 26., Kasas 57., Kasas 82., Ankebût 17., Ankebût 62., Rûm 37., Ahzâb 31., Sebe' 4., Sebe' 15., Sebe' 36., Sebe' 39., Sâffât 41., Sâd 54., Zümer 52., Mü'min 13., Şûrâ 12., Şûrâ 27., Câsiye 5., Kâf 11., Vâkı'a 82., Talâk 11., Mülk 15., Mülk 21., Fecr 16.*

El Basîr Esması

İsim Formunda: *Bakara 96., Bakara 110., Bakara 233., Bakara 237., Bakara 265., Âl-i İmrân 15., Âl-i İmrân 20., Âl-i İmrân 156., Âl-i İmrân 163., Mâide 71., En'âm 103., En'âm 104., Enfâl 39., Enfâl 72., Hûd 112., Tâ-Hâ 35., Ahzâb 9., Sebe' 11., Fussilet 40., Fetih 24., Hadîd 4., Mümtehine 3., Teğâbun 2., Mülk 19., İnşikâk 15.*

Sıfat Formunda: Nisâ 58., Nisâ 134., İsrâ 1., İsrâ 17., İsrâ 30., İsrâ 96., Hac 61., Hac 75., Furkân 20., Lokman 28., Fâtır 31., Fâtır 45., Mü'min 20., Mü'min 44., Mü'min 56., Şûrâ 11., Şûrâ 27., Hucurât 18., Mucâdele 1.

Fiil Formunda: Kehf 26.

El Azîz Esması

İsim Formunda: Bakara 129., Bakara 209., Bakara 220., Bakara 228., Bakara 240., Bakara 260., Âl-i İmrân 4., Âl-i İmrân 6., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 62., Nisâ 56., Nisâ 139., Nisâ 158., Nisâ 165., Mâide 38., Mâide 95., Mâide 118., En'âm 96., Enfâl 10., Enfâl 49., Enfâl 63., Enfâl 67., Yûnus 65., İbrahim 4., İbrahim 20., Nahl 60., Şu'arâ 9., Şu'arâ 68., Şu'arâ 104., Şu'arâ 122., Şu'arâ 140., Şu'arâ 159., Şu'arâ 175., Şu'arâ 191., Şu'arâ 217., Neml 78., Ankebût 26., Ankebût 42., Rûm 5., Rûm 27., Lokman 9., Fâtır 2., Fâtır 10., Fâtır 17., Sâffât 180., Sâd 66., Sâd 82., Zümer 5., Zümer 37., Mü'min 8., Mü'min 42., Fussilet 12., Zuhurf 9., Duhân 42., Câsiye 37., Hadîd 1., Haşr 1., Haşr 24., Mümtehhine 5., Saff 1., Cum'a 3., Münâfikûn 8., Teğâbun 18., Mülk 2.

Sıfat Formunda: Âl-i İmrân 126., Tevbe 40., Tevbe 71., Hûd 66., İbrahim 1., İbrahim 47., Hac 40., Hac 74., Neml 9., Lokman 27., Secde 6., Ahzâb 25., Sebe' 6., Sebe' 27., Fâtır 28., Yâsîn 5., Yâsîn 38., Sâd 9., Zümer 1., Mü'min 2., Şûrâ 3., Şûrâ 19., Câsiye 2., Ahkâf 2., Fetih 7., Fetih 19., Kamer 42., Hadîd 25., Mucâdele 21., Haşr 23., Cum'a 1., Bûrûc 8.

Fiil Formunda: Âl-i İmrân 26.

El Azîm Esması

Sıfat Formunda: Bakara 49., Bakara 255., Şûrâ 4., Vâkı'a 74., Vâkı'a 96., Hâkka 33., Hâkka 52.

Dolaylı İsnat Formunda: Bakara 105., Âl-i İmrân 74., Âl-i İmrân 174., Nisâ 113., Enfâl 29., Tevbe 129., Mü'minûn 86., Neml 26., Fetih 5., Hadîd 21., Hadîd 29., Cum'a 4.

El Alîm Esması

İsim Formunda: Bakara 29., Bakara 32., Bakara 95., Bakara 215., Bakara 231., Bakara 246., Bakara 273., Bakara 282., Bakara 283., Âl-i İmrân 36., Âl-i İmrân 63., Âl-i İmrân 92., Âl-i İmrân 115., Âl-i İmrân 119., Âl-i İmrân 154., Âl-i İmrân 167., Nisâ 11., Nisâ 12., Nisâ 17., Nisâ 24., Nisâ 25., Nisâ 26., Nisâ 32., Nisâ 35., Nisâ 39., Nisâ 45., Nisâ 70., Nisâ 92., Nisâ 104., Nisâ 111., Nisâ 117., Nisâ 127., Nisâ 170., Nisâ 176., Mâide 7., Mâide 61., Mâide 97., Mâide 109., Mâide 116., En'âm 53., En'âm 58., En'âm 73., En'âm 80., En'âm 101., En'âm 117., En'âm 117., En'âm 119., En'âm 124., A'râf 89., A'râf 187., A'râf 187., Enfâl 43., Enfâl 71., Enfâl 75., Tevbe 94., Tevbe 105., Hûd 5., Hûd 14., Yûsuf 6., Yûsuf 83., Yûsuf 100., Ra'd 9., Nahl 125., Nahl 125., İsrâ 47., Meryem 70., Tâ-Hâ 98., Tâ-Hâ 104., Enbiyâ 51., Enbiyâ 81., Hac 59., Mü'minûn 51., Mü'minûn 92., Mü'minûn 96., Nûr 18., Nûr 28., Neml 15., Kasas 56., Ankebût 10., Rûm 54., Lokman 34., Secde 6., Ahzâb 1., Ahzâb 63., Sebe' 3., Fâtır 11., Fâtır 38., Fâtır 38., Fâtır 44., Zümer 7., Zümer 46., Zümer 70., Fussilet 47., Fussilet 47., Şûrâ 24., Şûrâ 50., Zuhurf 85., Duhân 32., Câsiye 23., Ahkâf 8., Ahkâf 23., Fetih 4., Kâf 45., Necm 30., Necm 30., Necm 32., Necm 32., Hadîd 6., Haşr 22., Mümtehhine 1., Mümtehhine 10., Mümtehhine 10., Cum'a 7., Cum'a 8., Teğâbun 4., Teğâbun 11., Teğâbun 18., Talâk 12., Tahrîm 2., Tahrîm 3., Mülk 13., Mülk 26., Kalem 7., Kalem 7., Cin 26., İnsan 30., İnşikâk 23.

Sıfat Formunda: Bakara 115., Bakara 127., Bakara 137., Bakara 158., Bakara 181., Bakara 224., Bakara 227., Bakara 244., Bakara 247., Bakara 256., Bakara 261., Bakara 268., Âl-i İmrân 34., Âl-i İmrân 35., Âl-i İmrân 73., Âl-i İmrân 121., Nisâ 147., Nisâ 148., Mâide 54., Mâide 76., En'âm 13., En'âm 83., En'âm 96., En'âm 115., En'âm 128., En'âm 139., A'râf 200., Enfâl 17., Enfâl 42., Enfâl 53., Enfâl 61., Tevbe 15., Tevbe 28., Tevbe 44., Tevbe 47., Tevbe 60., Tevbe 78., Tevbe 97., Tevbe 98., Tevbe 103., Tevbe 106., Tevbe 110., Tevbe 115., Yûnus 36., Yûnus 40., Yûnus 65., Hûd 31., Yûsuf 19., Yûsuf 34., Yûsuf 50., Yûsuf 77., Hicr 25., Hicr 86., Nahl 28., Nahl 70., Nahl 101., İsrâ 25., İsrâ 54., İsrâ 55., İsrâ 84., Kehf 19., Kehf 21., Kehf 22., Kehf 26., Enbiyâ 4., Hac 52., Hac 68., Nûr 21., Nûr 32., Nûr 35., Nûr 41., Nûr 58., Nûr 59., Nûr 60., Nûr 64., Şu'arâ 188., Şu'arâ 220., Neml 6., Neml 78., Kasas 37.,

Kasas 85., Ankebût 5., Ankebût 60., Ankebût 62., Lokman 23., Lokman 34., Ahzâb 40., Ahzâb 51., Ahzâb 54., Sebe' 26., Sebe' 48., Fâtır 8., Yâsîn 38., Yâsîn 79., Yâsîn 81., Mü'min 2., Fussilet 12., Fussilet 36., Şûrâ 12., Zuhruf 9., Zuhruf 84., Duhân 6., Fetih 26., Hucurât 1., Hucurât 8., Hucurât 13., Hucurât 16., Zâriyât 30., Hadîd 3., Mûcâdele 7.

Fiil Formunda: Bakara 30., Bakara 33., Bakara 77., Bakara 187., Bakara 197., Bakara 216., Bakara 220., Bakara 232., Bakara 235., Bakara 255., Bakara 270., Âl-i İmrân 7., Âl-i İmrân 29., Âl-i İmrân 29., Âl-i İmrân 66., Âl-i İmrân 166., Nisâ 63., Mâide 94., Mâide 97., Mâide 99., Mâide 116., Mâide 116., En'âm 3., En'âm 3., En'âm 33., En'âm 59., En'âm 59., En'âm 59., En'âm 60., En'âm 91., Enfâl 23., Enfâl 60., Enfâl 66., Enfâl 70., Tevbe 16., Tevbe 42., Tevbe 78., Tevbe 101., Yûnus 18., Hûd 5., Hûd 6., Yûsuf 6., Yûsuf 21., Yûsuf 68., Ra'd 8., Ra'd 33., Ra'd 42., İbrahim 9., İbrahim 38., Hicr 24., Hicr 24., Hicr 97., Nahl 19., Nahl 23., Nahl 74., Nahl 91., Nahl 103., Kehf 12., Kehf 65., Tâ-Hâ 7., Tâ-Hâ 110., Enbiyâ 4., Enbiyâ 28., Enbiyâ 80., Enbiyâ 110., Enbiyâ 110., Hac 70., Hac 76., Nûr 19., Nûr 29., Nûr 63., Nûr 64., Furkân 6., Neml 25., Neml 74., Kasas 69., Ankebût 3., Ankebût 3., Ankebût 11., Ankebût 11., Ankebût 42., Ankebût 45., Ankebût 52., Lokman 34., Ahzâb 18., Ahzâb 50., Ahzâb 51., Sebe' 2., Sebe' 21., Yâsîn 16., Yâsîn 69., Yâsîn 76., Mü'min 19., Fussilet 22., Şûrâ 25., Muhammed 19., Muhammed 26., Muhammed 30., Fetih 18., Fetih 27., Hucurât 16., Hucurât 18., Kâf 4., Kâf 16., Rahmân 2., Rahmân 4., Hadîd 4., Hadîd 25., Mûcâdele 7., Mûnâfikûn 1., Teğâbun 4., Teğâbun 4., Mülk 14., Hâkka 49., Müzzemmil 20., Müzzemmil 20., Müzzemmil 20., Müdessir 31., A'lâ 7., Alak 4., Alak 5.

Dolaylı İsnat Formunda: Bakara 31., Bakara 32., Bakara 239., Bakara 251., Bakara 255., Bakara 282., Âl-i İmrân 48., Âl-i İmrân 142., Nisâ 113., Nisâ 166., Mâide 4., Mâide 110.

El Âhir Esması

İsim Formunda: Hadîd 3.

Dolaylı İsnat Formunda: Nisâ 77., Yûnus 49., Hûd 8., Hûd 104., İbrahim 10., İbrahim 42., Nahl 61., Fâtır 45., Mûnâfikûn 11., Nûh 4.

El Hâdî Esması

İsim Formunda: Bakara 5., Bakara 38., Bakara 38., Bakara 120., Âl-i İmrân 73., En'âm 35., En'âm 71., En'âm 71., En'âm 77., En'âm 154., En'âm 157., Tevbe 33., Yûnus 57., Kehf 13., Meryem 76., Tâ-Hâ 123., Tâ-Hâ 123., Hac 54., Furkân 31., Lokman 5., Secde 13., Mü'min 53., Muhammed 17., Fetih 28., Saff 9., Leyl 12.

Fiil Formunda: Bakara 26., Bakara 142., Bakara 143., Bakara 185., Bakara 198., Bakara 213., Bakara 258., Bakara 264., Bakara 272., Âl-i İmrân 8., Âl-i İmrân 86., Âl-i İmrân 86., Âl-i İmrân 101., Nisâ 26., Nisâ 68., Nisâ 137., Nisâ 168., Nisâ 175., Mâide 16., Mâide 16., Mâide 51., Mâide 67., Mâide 108., En'âm 71., En'âm 80., En'âm 84., En'âm 87., En'âm 87., En'âm 88., En'âm 90., En'âm 125., En'âm 144., En'âm 149., En'âm 161., A'râf 30., A'râf 43., A'râf 43., A'râf 155., A'râf 178., Tevbe 19., Tevbe 24., Tevbe 37., Tevbe 80., Tevbe 109., Tevbe 115., Yûnus 9., Yûnus 25., Yûnus 35., Yûnus 35., Yûsuf 52., Ra'd 27., Ra'd 31., İbrahim 4., İbrahim 12., İbrahim 21., Nahl 9., Nahl 36., Nahl 37., Nahl 93., Nahl 104., Nahl 107., Nahl 121., İsrâ 97., Kehf 17., Meryem 58., Tâ-Hâ 50., Tâ-Hâ 122., Hac 16., Hac 24., Hac 24., Hac 37., Nûr 35., Nûr 46., Şu'arâ 62., Şu'arâ 78., Neml 63., Kasas 50., Kasas 50., Kasas 56., Ankebût 69., Ahzâb 4., Fâtır 8., Sâffât 99., Sâffât 118., Zümer 3., Zümer 18., Zümer 23., Zümer 37., Mü'min 28., Fussilet 17., Şûrâ 13., Şûrâ 52., Zuhruf 27., Câsiye 23., Ahkâf 10., Muhammed 5., Fetih 2., Hucurât 17., Saff 5., Saff 7., Cum'a 5., Mûnâfikûn 6., Teğâbun 11., Müdessir 31., İnsan 3., A'lâ 3., Beled 10., Duhâ 7.

El Kavî Esması

İsim Formunda: Bakara 165., Enfâl 52., Hûd 66., Hac 40., Hac 74., Rûm 54., Rûm 54., Ahzâb 25., Mü'min 22., Fussilet 15., Şûrâ 19., Zâriyât 58.

Sıfat Formunda: *Hadîd 25., Mûcâdele 21.*

El Kâfî Esması

İsim Formunda: *Zümer 36.*

Fiil Formunda: *Bakara 137., Nisâ 6., Nisâ 45., Nisâ 70., Nisâ 79., Nisâ 81., Nisâ 132., Nisâ 166., Nisâ 171., Yûnus 29., Ra'd 43., Hicr 95., İsrâ 17., İsrâ 65., İsrâ 96., Enbiyâ 47., Furkân 31., Furkân 58., Ankebût 52., Ahzâb 3., Ahzâb 25., Ahzâb 39., Ahzâb 48., Ahkâf 8., Fetih 28.*

El Kayyûm Esması

Sıfat Formunda: *Bakara 255., Âl-i İmrân 2., Tâ-Hâ 111.*

El Karîb Esması

İsim Formunda: *Bakara 186., Kâf 16.*

Sıfat Formunda: *Hûd 61., Sebe' 50.*

Dolaylı İsnat Formunda: *Bakara 214., A'râf 56., Meryem 52.*

El Ganî Esması

İsim Formunda: *Bakara 263., Bakara 267., Âl-i İmrân 97., Nisâ 131., En'âm 133., Yûnus 68., İbrahim 8., Hac 64., Ankebût 6., Lokman 26., Fâtır 15., Hadîd 24., Mûmtehin 6., Teğâbun 6.*

Sıfat Formunda: *Neml 40., Lokman 12., Zümer 7., Muhammed 38.*

Fiil Formunda: *Teğâbun 6.*

Dolaylı İsnat Formunda: *Nisâ 130., Tevbe 28., Tevbe 74., Nûr 32., Nûr 33., Necm 48., Duhâ 8.*

El Gafûr, El Gaffâr Esmaları

İsim Formunda: *Bakara 173., Bakara 182., Bakara 192., Bakara 199., Bakara 218., Bakara 225., Bakara 226., Bakara 235., Bakara 268., Âl-i İmrân 31., Âl-i İmrân 89., Âl-i İmrân 129., Âl-i İmrân 133., Âl-i İmrân 136., Âl-i İmrân 155., Âl-i İmrân 157., Nisâ 23., Nisâ 25., Nisâ 96., Nisâ 96., Nisâ 100., Nisâ 106., Nisâ 110., Nisâ 129., Nisâ 152., Mâide 3., Mâide 34., Mâide 39., Mâide 74., Mâide 98., Mâide 101., En'âm 54., En'âm 145., En'âm 165., A'râf 153., A'râf 155., A'râf 167., Enfâl 69., Enfâl 70., Yûnus 107., Hûd 41., Yûsuf 98., Ra'd 6., İbrahim 36., Hicr 49., Nahl 18., Nahl 110., Nahl 119., İsrâ 25., Tâ-Hâ 82., Nûr 5., Nûr 22., Furkân 6., Neml 11., Kasas 16., Ahzâb 24., Ahzâb 35., Ahzâb 59., Ahzâb 73., Fâtır 30., Fâtır 34., Zümer 53., Mû'min 3., Şûrâ 5., Ahkâf 8., Mûmtehin 7., Mûmtehin 12., Teğâbun 14., Tahrîm 1., Nûh 10., Müzzemmil 20., Bûrûc 14.*

Sıfat Formunda: *Nisâ 43., Nisâ 99., Tevbe 5., Tevbe 27., Tevbe 91., Tevbe 99., Tevbe 102., Yûsuf 53., Nahl 115., İsrâ 44., Kehf 58., Hac 60., Nûr 33., Nûr 62., Furkân 70., Ahzâb 5., Ahzâb 50., Sebe 2., Sebe 15., Fâtır 28., Fâtır 41., Sâd 66., Zümer 5., Mû'min 42., Şûrâ 23., Fetih 14., Hucurât 5., Hucurât 14., Hadîd 28., Mûcâdele 2., Mûcâdele 12., Mülk 2.*

Fiil Formunda: *Bakara 58., Bakara 284., Âl-i İmrân 31., Âl-i İmrân 129., Âl-i İmrân 135., Nisâ 48., Nisâ 48., Nisâ 116., Nisâ 116., Nisâ 137., Nisâ 168., Mâide 18., Mâide 40., Mâide 118., A'râf 161., Enfâl 29., Enfâl 70., Tevbe 80., İbrahim 10., Nûr 22., Kasas 16., Ahzâb 71., Sâd 25., Zümer 53., Ahkâf 31., Muhammed 34., Fetih 2., Fetih 14., Saff 12., Münâfikûn 6., Teğâbun 17., Nûh 4.*

Dolaylı İsnat Formunda: Bakara 285., Bakara 286., Âl-i İmrân 16., Âl-i İmrân 17., Âl-i İmrân 147., Âl-i İmrân 193., Nisâ 106., Nisâ 110., Mâide 9., Mâide 74., A'râf 155., Enfâl 4., Enfâl 38., Enfâl 74., Hûd 3., Hûd 11., Hac 50., Nûr 26., Nûr 62., Naml 46., Sebe 4., Fâtır 7., Yâsîn 11., Fussilet 32., Fussilet 43., Muhammed 15., Fetih 29., Hucurât 3., Necm 32., Hadîd 20., Hadîd 21., Tahrim 8., Mülk 12., Müddessir 56.

El Câmi' Esması

İsim Formunda: Bakara 148., Âl-i İmrân 9., Nisâ 140., Nisâ 172., Şûrâ 29., Kiyâme 17.

Fiil Formunda: Âl-i İmrân 25., Nisâ 87., Mâide 109., En'âm 12., En'âm 35., Kehf 99., Sebe'26., Şûrâ 15., Câsiye 26., Teğâbun 9., Kiyâme 3., Mürselât 38.

Dolaylı İsnat Formunda: Bakara 165., Nisâ 139., Yûnus 65., Fâtır 10., Zümer 44.

El Evvel Esması

İsim Formunda: Hadîd 3

Dolaylı İsnat Formunda: En'âm 94., İsrâ 51., Kehf 48., Enbiyâ 104., Kasas 70., Yâsîn 79., Fussilet 21., Necm 25.

El Hâfid Esması

İsim Formunda: Vâkr'a 3.

El Hafiz Esması

İsim Formunda: Bakara 255., Yûsuf 64., Hicr 9., Enbiyâ 82., Sâffât 7., Fussilet 12.

Sıfat Formunda: Hûd 57., Sebe' 21., Şûrâ 6.

Fiil Formunda: Nisâ 34., Hicr 17.

En Nasir Esması

İsim Formunda: Bakara 107., Bakara 120., Bakara 214., Bakara 214., Âl-i İmrân 13., Âl-i İmrân 26., Âl-i İmrân 150., Nisâ 45., Nisâ 123., Nisâ 173., En'âm 34., Enfâl 10., Enfâl 26., Enfâl 40., Enfâl 62., Tevbe 116., Yûsuf 110., Hac 39., Hac 78., Furkân 31., Ankebût 10., Ankebût 22., Rûm 5., Rûm 47., Ahzâb 17., Şûrâ 31., Fetih 3., Saff 13., Nasr 1.

Fiil Formunda: Âl-i İmrân 123., Tevbe 14., Tevbe 25., Tevbe 40., Kehf 43., Enbiyâ 77., Hac 40., Hac 60., Rûm 5., Sâffât 116., Mü'min 51., Şûrâ 46., Muhammed 4., Muhammed 7., Fetih 3.

El Munzir Esması

İsim Formunda: Duhân 3., Kamer 16., Kamer 18., Kamer 21., Kamer 30., Kamer 37., Kamer 39., Mülk 17.

Fiil Formunda: Mü'min 15., Nebe' 40., Leyl 14.

El Müntakim Esması

İsim Formunda: Âl-i İmrân 4., Mâide 95., İbrahim 47., Secde 22., Zümer 37., Zuhurf 41., Duhân 16.

Fiil Formunda: *Mâide 95., A'râf 136., Hicr 79., Rûm 47., Zuhruf 25., Zuhruf 55.*

El Mukîr Esması

İsim Formunda: *Nisâ 85., Fussilet 10.*

El Muhîr Esması

İsim Formunda: *Bakara 19., Âl-i İmrân 120., Nisâ 108., Nisâ 126., Enfâl 47., Hûd 92., Fussilet 54., Bûrûc 20.*

Fiil Formunda: *İsrâ 60., Kehf 91., Fetih 21., Talâk 12., Cin 28.*

El Mübîn Esması

İsim Formunda: *Bakara 159., A'râf 105., Hûd 17., Fetih 1., Rahmân 4., Kiyâme 19.*

Sıfat Formunda: *Bakara 99., Nûr 25., Nûr 46., Hadîd 9.*

Fiil Formunda: *Bakara 118., Bakara 159., Bakara 187., Bakara 219., Bakara 221., Bakara 230., Bakara 242., Bakara 266., Âl-i İmrân 103., Âl-i İmrân 118., Nisâ 26., Nisâ 176., Mâide 75., Mâide 89., En'âm 55., En'âm 105., Tevbe 115., Nahl 92., Nûr 18., Nûr 58., Nûr 59., Nûr 61., Hadîd 17.*

El Gâlib Esması

İsim Formunda: *Yûsuf 21., Sâffât 173.*

Fiil Formunda: *Mücâdele 21.*

El Fâil Esması

İsim Formunda: *Enfâl 42., Enfâl 44., Hûd 107., İsrâ 108., Enbiyâ 17., Enbiyâ 73., Enbiyâ 79., Enbiyâ 104., Ahzâb 37., Müzzemmil 18., Bûrûc 16.*

Fiil Formunda: *Bakara 253., Âl-i İmrân 40., Nisâ 147., İbrahim 27., İbrahim 45., Enbiyâ 23., Hac 14., Hac 18., Sâffât 34., Mürselât 18., Fecr 6., Fil 1.*

El Fâlik Esması

İsim Formunda: *En'âm 95., En'âm 96., Felâk 1.*

El Hakk Esması

İsim Formunda: *En'âm 62., En'âm 73., En'âm 73., Enfâl 7., Tevbe 111., Yûnus 4., Yûnus 5., Yûnus 30., Yûnus 32., Yûnus 35., Yûnus 55., Yûnus 82., İbrahim 19., Hicr 85., Nahl 3., Kehf 21., Kehf 44., Kehf 98., Tâ-Hâ 114., Hac 6., Hac 62., Mü'minûn 116., Nûr 25., Kasas 13., Kasas 75., Ankebût 44., Rûm 8., Rûm 60., Lokman 9., Lokman 30., Lokman 33., Ahzâb 4., Ahzâb 53., Sebe' 26., Fâtır 5., Sâd 84., Sâd 84., Zümer 5., Zümer 69., Mü'min 20., Mü'min 55., Mü'min 77., Şûrâ 24., Câsiye 22., Ahkâf 3., Teğâbun 3.*

Fiil Formunda: *Enfâl 7., Yûnus 82., Mü'min 6., Şûrâ 24.*

El Hafî Esması

İsim Formunda: *Meryem 47.*

El Ahad Esması

İsim Formunda: *İhlâs 1.*

El Hasîb Esması

İsim Formunda: *Bakara 202., Bakara 212., Âl-i İmrân 19., Âl-i İmrân 27., Âl-i İmrân 37., Âl-i İmrân 173., Âl-i İmrân 199., Nisâ 6., Nisâ 86., Mâide 4., En'âm 62., En'âm 96., Enfâl 62., Enfâl 64., Ra'd 40., Ra'd 41., İbrahim 51., Enbiyâ 47., Nûr 38., Nûr 39., Nûr 39.*

Sıfat Formunda: *Ahzâb 39.*

Fiil Formunda: *Bakara 284., Talâk 8., İnşikâk 8., Zümer 10., Zümer 38., Mü'min 17., Mü'min 40., Talâk 3.*

El Hayr Esması

İsim Formunda: *Bakara 106., Âl-i İmrân 26., Âl-i İmrân 54., Âl-i İmrân 150., Mâide 114., En'âm 57., A'râf 87., A'râf 89., A'râf 155., Enfâl 30., Yûnus 107., Yûnus 109., Yûsuf 80., Kehf 44., Kehf 44., Hac 58., Mü'minûn 29., Mü'minûn 72., Mü'minûn 109., Mü'minûn 118., Furkân 10., Sebe 39., Zuhruf 32., Cum'a 11., Cum'a 11.*

Sıfat Formunda: *Yûsuf 64., Meryem 76., Tâ-Hâ 73., Mü'minûn 72., Neml 59.*

Es Semî' Esması

İsim Formunda: *Bakara 127., Bakara 137., Bakara 181., Bakara 224., Bakara 227., Bakara 244., Bakara 256., Âl-i İmrân 34., Âl-i İmrân 35., Âl-i İmrân 38., Âl-i İmrân 121., Nisâ 58., Nisâ 134., Nisâ 148., Mâide 76., En'âm 13., En'âm 115., A'râf 200., Enfâl 17., Enfâl 23., Enfâl 23., Enfâl 42., Enfâl 53., Enfâl 61., Yûnus 65., Yûsuf 34., İbrahim 39., İsrâ 1., Enbiyâ 4., Nûr 21., Şu'arâ 15., Şu'arâ 220., Ankebût 5., Ankebût 60., Sebe' 50., Mü'min 20., Mü'min 56., Fussilet 36., Şûrâ 11., Duhân 6.*

Sıfat Formunda: *Tevbe 98., Tevbe 103., Hac 61., Hac 75., Nûr 60., Lokman 28., Hucurât 1., Mücâdele 1.*

Fiil Formunda: *Âl-i İmrân 181., Kehf 26., Tâ-Hâ 46., Fâtır 22., Mücâdele 1., Mücâdele 1.*

Eş Şekûr, Eş Şakir Esmaları

İsim Formunda: *Bakara 158., Nisâ 147., Teğâbun 17.*

Sıfat Formunda: *Fâtır 30., Fâtır 34., Şûrâ 23.*

Er Rakîb Esması

İsim Formunda: *Nisâ 1., Mâide 117., Ahzâb 52.*

El Müsteân Esması

İsim Formunda: *Yûsuf 18., Enbiyâ 112.*

Fiil Formunda: *Fâtıha 5., Bakara 45., Bakara 153., A'râf 128.*

El Müheymin Esması

İsim Formunda: *Haşr 23.*

El Musavvir Esması

Sıfat Formunda: *Haşr 24.*

Fiil Formunda: *Âl-i İmrân 6., A'râf 11., Mü'min 64., Teğâbun 3.*

El Hayy – El Muhyî Esmaları

İsim Formunda: *Bakara 255., Âl-i İmrân 2., Âl-i İmrân 27., En'âm 95., Yûnus 31., Nahl 97., Tâ-Hâ 111., Furkân 58., Rûm 19., Rûm 50., Mü'min 65., Fussilet 39., Mülk 2.*

Fiil Formunda: *Bakara 28., Bakara 73., Bakara 164., Bakara 243., Bakara 258., Bakara 260., Âl-i İmrân 156., En'âm 122., A'râf 158., Tevbe 116., Yûnus 56., Hicr 23., Nahl 65., Nahl 97., Hac 6., Hac 66., Mü'minûn 80., Furkân 49., Şu'arâ 81., Ankebût 63., Rûm 19., Rûm 24., Rûm 40., Rûm 50., Fâtır 9., Yâsîn 12., Yâsîn 33., Yâsîn 79., Mü'min 11., Mü'min 68., Fussilet 39., Şûrâ 9., Duhân 8., Câsiye 5., Câsiye 26., Ahkâf 33., Kâf 11., Kâf 43., Necm 44., Hadîd 2., Hadîd 17., Kiyâme 40.*

El Halık Esması

İsim Formunda: *En'âm 102., A'râf 54., A'râf 69., Yûnus 4., Yûnus 34., Ra'd 16., Hicr 28., Hicr 86., İsrâ 51., Kehf 51., Tâ-Hâ 50., Enbiyâ 104., Mü'minûn 14., Mü'minûn 17., Neml 64., Ankebût 19., Ankebût / 20., Rûm 11., Rûm 22., Rûm 27., Rûm 30., Lokman 11., Secde 7., Fâtır 1., Fâtır 3., Yâsîn 79., Yâsîn 81., Sâffât 125., Sâd 71., Zümer 6., Zümer 62., Mü'min 57., Mü'min 62., Şûrâ 29., Ahkâf 33., Kâf 15., Vâkı'a 59., Mülk 3.*

Sıfat Formunda: *Haşr 24.*

Fiil Formunda: *Bakara 21., Bakara 29., Bakara 228., Âl-i İmrân 47., Âl-i İmrân 59., Âl-i İmrân 191., Nisâ 1., Nisâ 28., Mâide 17., Mâide 18., En'âm 1., En'âm 2., En'âm 73., En'âm 94., En'âm 100., En'âm 101., A'râf 11., A'râf 54., A'râf 181., A'râf 185., A'râf 189., Tevbe 36., Yûnus 3., Yûnus 5., Yûnus 6., Hûd 7., Hûd 119., Ra'd 16., İbrahim 19., İbrahim 32., Hicr 26., Hicr 27., Hicr 85., Nahl 3., Nahl 4., Nahl 5., Nahl 8., Nahl 17., Nahl 20., Nahl 48., Nahl 70., Nahl 81., İsrâ 70., İsrâ 99., Kehf 37., Kehf 48., Meryem 9., Meryem 67., Tâ-Hâ 4., Tâ-Hâ 55., Enbiyâ 16., Enbiyâ 33., Enbiyâ 37., Hac 5., Hac 73., Mü'minûn 12., Mü'minûn 14., Mü'minûn 17., Mü'minûn 115., Nûr 45., Furkân 2., Furkân 49., Furkân 54., Furkân 59., Şu'arâ 78., Şu'arâ 166., Şu'arâ 184., Neml 60., Kasas 68., Ankebût 44., Ankebût 61., Rûm 8., Rûm 20., Rûm 21., Rûm 40., Rûm 54., Lokman 10., Lokman 25., Secde 4., Secde 7., Fâtır 11., Yâsîn 36., Yâsîn 42., Yâsîn 71., Yâsîn 77., Yâsîn 81., Sâffât 11., Sâffât 96., Sâffât 150., Sâd 27., Sâd 75., Zümer 4., Zümer 5., Zümer 6., Zümer 38., Mü'min 67., Fussilet 9., Fussilet 15., Fussilet 21., Fussilet 37., Şûrâ 49., Zuhruf 9., Zuhruf 12., Zuhruf 16., Zuhruf 87., Duhân 38., Duhân 39., Câsiye 22., Ahkâf 3., Ahkâf 33., Hucurât 13., Kâf 16., Kâf 38., Zâriyât 49., Zâriyât 56., Necm 45., Kamer 49., Rahmân 3., Rahmân 14., Rahmân 15., Vâkı'a 57., Hadîd 4., Teğâbun 2., Teğâbun 3., Talâk 12., Mülk 2., Mülk 3., Mülk 14., Me'âric 19., Me'âric 39., Nûh 14., Nûh 15., Müddessir 11., Kiyâme 38., İnsan 2., İnsan 28., Mürselât 20., Nebe' 8., Abese 18., Abese 19., İnfitâr 7., Târîk 6., A'lâ 2., Gâşiye 17., Beled 4., Leyl 3., Tîn 4., Alak 1., Alak 2., Felâk 2.*

El Mursil Esması

İsim Formunda: *Duhân 5., Fetih 8.*

Fiil Formunda: *Bakara 119., Bakara 151., Nisâ 64., Nisâ 79., Nisâ 80., Mâide 67., Mâide 70., En'âm 6., En'âm 42., En'âm 48., En'âm 61., En'âm 124., A'râf 6., A'râf 57., A'râf 59., A'râf 62., A'râf 68., A'râf 75., A'râf 79., A'râf 87., A'râf 93., A'râf 94., A'râf 133., A'râf 144., A'râf 162., Tevbe 33., Hûd 25., Hûd 52., Hûd 57., Hûd 70., Hûd 96., Yûsuf 109., Ra'd 13., Ra'd 30., Ra'd 38., İbrahim 4., İbrahim 5., Hicr 10., Hicr 22., Hicr 58., Nahl 43., Nahl 63., İsrâ 54., İsrâ 59., İsrâ 59., İsrâ 68., İsrâ 69., İsrâ 77., İsrâ 105., Kehf 40., Kehf 56., Meryem 17., Meryem 83., Enbiyâ 7., Enbiyâ 25., Enbiyâ 107., Hac 52., Mü'minûn 23., Mü'minûn 32., Mü'minûn 44., Mü'minûn 45., Furkân 20., Furkân 48., Furkân 56., Neml 45., Neml 63., Kasas 45., Ankebût 14., Ankebût 40., Rûm 46., Rûm 47., Rûm 48., Rûm 51.,*

Ahzâb 9., Ahzâb 45., Sebe' 16., Sebe' 28., Sebe' 34., Sebe' 34., Sebe' 44., Fâtır 9., Fâtır 24., Yâsîn 14., Yâsîn 14., Yâsîn 16., Sâffât 72., Sâffât 147., Zümer 42., Mü'min 23., Mü'min 70., Mü'min 78., Fussilet 16., Şûrâ 48., Şûrâ 51., Zuhruf 6., Zuhruf 23., Zuhruf 45., Zuhruf 46., Fetih 28., Zâriyât 32., Zâriyât 38., Zâriyât 41., Kamer 19., Kamer 27., Kamer 31., Kamer 34., Rahmân 35., Hadîd 25., Hadîd 26., Saff 9., Mülk 17., Nûh 1., Nûh 11., Cin 23., Cin 28., Müzzemmil 15., Müzzemmil 15., Fil 3.

Es Selâm Esması

İsim Formunda: Mâide 16., En'âm 125., Meryem 15., Meryem 33., Ahzâb 44., Yâsîn 58., Sâffât 79., Sâffât 109., Sâffât 120., Sâffât 130., Sâffât 181., Zümer 22.

Sıfat Formunda: Haşır 23.

Fiil Formunda: Enfâl 43.

Et Tevvâb Esması

İsim Formunda: Bakara 37., Bakara 54., Bakara 128., Bakara 160., Nisâ 16., Nisâ 64., Nisâ 92., Tevbe 104., Tevbe 118., Nûr 10., Furkân 71., Mü'min 3., Şûrâ 25., Nasr 3.

Sıfat Formunda: Hucurât 12.

Fiil Formunda: Bakara 54., Bakara 160., Bakara 187., Âl-i İmrân 128., Nisâ 17., Nisâ 26., Nisâ 27., Mâide 39., Mâide 71., Tevbe 15., Tevbe 27., Tevbe 102., Tevbe 106., Tevbe 117., Tevbe 117., Tevbe 118., Tâ-Hâ 122., Ahzâb 24., Ahzâb 73., Mücâdele 13., Müzzemmil 20.

El Mücîb Esması

İsim Formunda: Hûd 61., Sâffât 75.

Fiil Formunda: Bakara 186., Âl-i İmrân 195., Enfâl 9., Yûnus 89., Yûsuf 34., Enbiyâ 76., Enbiyâ 84., Enbiyâ 88., Enbiyâ 90., Mü'min 60., Şûrâ 26.

El Mü'min Esması

İsim Formunda: Bakara 125., Âl-i İmrân 154., Enfâl 11., Hicr 46., Nûr 55., Neml 89., Kasas 31., Ankebût 67., Sebe' 18., Fetih 27.

Sıfat Formunda: Kasas / 57., Haşır 23.

Fiil Formunda: Kureyş 4.

El Hakem – El Hakîm Esması

İsim Formunda: Âl-i İmrân 81., Mâide 50., En'âm 18., En'âm 57., En'âm 62., En'âm 73., En'âm 83., En'âm 128., En'âm 139., A'râf 87., Hûd 1., Hûd 45., Yûsuf 40., Yûsuf 67., Yûsuf 80., Ra'd 41., Hicr 25., Kehf 26., Neml 6., Neml 78., Kasas 70., Kasas 88., Sebe' 1., Mü'min 12., Fussilet 42., Şûrâ 10., Zuhruf 84., Zâriyât 30., Tûr 48., Mümtehine 10., Kalem 48., İnsan 24., İnsan 30., Tîn 8.

Sıfat Formunda: Bakara 32., Bakara 129., Bakara 209., Bakara 220., Bakara 228., Bakara 240., Bakara 260., Âl-i İmrân 6., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 62., Âl-i İmrân 126., Nisâ 11., Nisâ 17., Nisâ 24., Nisâ 26., Nisâ 56., Nisâ 92., Nisâ 104., Nisâ 111., Nisâ 130., Nisâ 158., Nisâ 165., Nisâ 170., Nisâ 170., Mâide 38., Mâide 118., Enfâl 10., Enfâl 49., Enfâl 63., Enfâl 67., Enfâl 71., Tevbe 15., Tevbe 28., Tevbe 40., Tevbe 60., Tevbe 71., Tevbe 97.,

Tevbe 106., Tevbe 110., Yûnus 109., Yûsuf 6., Yûsuf 83., Yûsuf 100., İbrahim 4., Nahl 60., Hac 52., Nûr 10., Nûr 18., Nûr 58., Nûr 59., Neml 9., Ankebût 26., Ankebût 42., Rûm 27., Lokman 9., Lokman 27., Ahzâb 1., Sebe' 27., Fâtır 2., Zümer 1., Mü'min 8., Şûrâ 3., Şûrâ 51., Câsiye 2., Câsiye 37., Ahkâf 2., Fetih 4., Fetih 7., Fetih 19., Hucurât 8., Hadîd 1., Haşr 1., Haşr 24., Mümtehine 5., Mümtehine 10., Saff 1., Cum'a 1., Cum'a 3., Teğâbun 18., Tahrîm 2., Mâide 43., A'râf 87., Yûnus 109.,

Fiil Formunda: Bakara 113., Âl-i İmrân 55., Nisâ 141., Mâide 1., Yûsuf 80., Ra'd 41., Nahl 124., Enbiyâ 112., Hac 56., Hac 69., Nûr 48., Nûr 51., Zümer 3., Zümer 46., Mü'min 48., Mümtehine 10.

El Melik – El Mâlik Esmaları

İsim Formunda: Fâtıha 4., Bakara 107., Bakara 247., Âl-i İmrân 26., Âl-i İmrân 189., Nisâ 54., Mâide 17., Mâide 18., Mâide 40., Mâide 120., En'âm 73., En'âm 75., A'râf 158., A'râf 185., Tevbe 116., Yûsuf 101., İsrâ 111., Tâ-Hâ 114., Hac 56., Mü'minûn 88., Mü'minûn 116., Nûr 42., Furkân 2., Furkân 2., Furkân 26., Fâtır 13., Yâsîn 83., Zümer 6., Zümer 44., Mü'min 16., Şûrâ 49., Zuhruf 85., Câsiye 27., Fetih 14., Kamer 55., Hadîd 2., Hadîd 5., Teğâbun 1., Mülk 1., Bûrûc 9., Nâs 2.

Sıfat Formunda: Haşr 23., Cum'a 1.

Fiil Formunda: Yûnus 31.

Er Rabb Esması

İsim Formunda: Fâtıha 2., Bakara 5., Bakara 21., Bakara 26., Bakara 30., Bakara 37., Bakara 46., Bakara 49., Bakara 61., Bakara 62., Bakara 68., Bakara 69., Bakara 70., Bakara 76., Bakara 105., Bakara 112., Bakara 124., Bakara 126., Bakara 127., Bakara 128., Bakara 129., Bakara 131., Bakara 131., Bakara 136., Bakara 139., Bakara 139., Bakara 144., Bakara 147., Bakara 149., Bakara 157., Bakara 178., Bakara 198., Bakara 200., Bakara 201., Bakara 248., Bakara 250., Bakara 258., Bakara 258., Bakara 260., Bakara 262., Bakara 274., Bakara 275., Bakara 277., Bakara 282., Bakara 283., Bakara 285., Bakara 285., Bakara 286., Bakara 286., Bakara 286., Âl-i İmrân 7., Âl-i İmrân 8., Âl-i İmrân 9., Âl-i İmrân 15., Âl-i İmrân 16., Âl-i İmrân 35., Âl-i İmrân 36., Âl-i İmrân 37., Âl-i İmrân 38., Âl-i İmrân 38., Âl-i İmrân 40., Âl-i İmrân 41., Âl-i İmrân 41., Âl-i İmrân 43., Âl-i İmrân 47., Âl-i İmrân 49., Âl-i İmrân 50., Âl-i İmrân 51., Âl-i İmrân 51., Âl-i İmrân 53., Âl-i İmrân 60., Âl-i İmrân 73., Âl-i İmrân 79., Âl-i İmrân 84., Âl-i İmrân 124., Âl-i İmrân 125., Âl-i İmrân 133., Âl-i İmrân 136., Âl-i İmrân 147., Âl-i İmrân 169., Âl-i İmrân 191., Âl-i İmrân 192., Âl-i İmrân 193., Âl-i İmrân 193., Âl-i İmrân 193., Âl-i İmrân 194., Âl-i İmrân 195., Âl-i İmrân 198., Âl-i İmrân 199., Nisâ 1., Nisâ 65., Nisâ 75., Nisâ 77., Nisâ 170., Nisâ 174., Mâide 2., Mâide 24., Mâide 25., Mâide 28., Mâide 44., Mâide 64., Mâide 66., Mâide 67., Mâide 68., Mâide 68., Mâide 72., Mâide 72., Mâide 83., Mâide 84., Mâide 112., Mâide 114., Mâide 117., Mâide 117., En'âm 1., En'âm 4., En'âm 15., En'âm 23., En'âm 27., En'âm 30., En'âm 30., En'âm 37., En'âm 38., En'âm 45., En'âm 51., En'âm 52., En'âm 54., En'âm 57., En'âm 71., En'âm 76., En'âm 77., En'âm 77., En'âm 78., En'âm 80., En'âm 80., En'âm 83., En'âm 102., En'âm 104., En'âm 106., En'âm 108., En'âm 112., En'âm 114., En'âm 115., En'âm 117., En'âm 119., En'âm 126., En'âm 127., En'âm 128., En'âm 128., En'âm 131., En'âm 132., En'âm 133., En'âm 145., En'âm 147., En'âm 150., En'âm 151., En'âm 154., En'âm 157., En'âm 158., En'âm 158., En'âm 158., En'âm 161., En'âm 162., En'âm 164., En'âm 164., En'âm 164., En'âm 165., A'râf 3., A'râf 20., A'râf 22., A'râf 23., A'râf 29., A'râf 33., A'râf 38., A'râf 43., A'râf 44., A'râf 44., A'râf 47., A'râf 53., A'râf 54., A'râf 54., A'râf 55., A'râf 58., A'râf 61., A'râf 62., A'râf 67., A'râf 68., A'râf 69., A'râf 71., A'râf 73., A'râf 75., A'râf 77., A'râf 79., A'râf 85., A'râf 89., A'râf 89., A'râf 89., A'râf 93., A'râf 104., A'râf 105., A'râf 121., A'râf 122., A'râf 125., A'râf 126., A'râf 126., A'râf 129., A'râf 134., A'râf 137., A'râf 141., A'râf 142., A'râf 143., A'râf 143., A'râf 143., A'râf 149., A'râf 150., A'râf 151., A'râf 152., A'râf 153., A'râf 154., A'râf 155., A'râf 164., A'râf 167., A'râf 167., A'râf 172., A'râf 172., A'râf 187., A'râf 189., A'râf 203., A'râf 203., A'râf 205., A'râf 206., Enfâl 2., Enfâl 4., Enfâl 5., Enfâl 9., Enfâl 12., Enfâl 54., Tevbe 21., Tevbe 129., Yûnus 2., Yûnus 3., Yûnus 3., Yûnus 9., Yûnus 10., Yûnus 15., Yûnus 19., Yûnus 20., Yûnus 32., Yûnus 33., Yûnus 37., Yûnus 40., Yûnus 53., Yûnus 57., Yûnus 61., Yûnus 85., Yûnus 88., Yûnus 88., Yûnus 93., Yûnus 94., Yûnus 96., Yûnus 99., Yûnus 108., Hûd 3., Hûd 17., Hûd 17., Hûd 18., Hûd 18., Hûd 23., Hûd 28., Hûd 29., Hûd 34., Hûd 41., Hûd 45., Hûd 45., Hûd 47., Hûd 52., Hûd 56., Hûd 56.,

Hûd 56., Hûd 57., Hûd 59., Hûd 60., Hûd 61., Hûd 63., Hûd 66., Hûd 68., Hûd 76., Hûd 81., Hûd 83., Hûd 88., Hûd 90., Hûd 90., Hûd 92., Hûd 101., Hûd 102., Hûd 107., Hûd 107., Hûd 108., Hûd 110., Hûd 111., Hûd 117., Hûd 118., Hûd 119., Hûd 119., Hûd 123., Yûsuf 6., Yûsuf 6., Yûsuf 24., Yûsuf 33., Yûsuf 34., Yûsuf 37., Yûsuf 50., Yûsuf 53., Yûsuf 53., Yûsuf 98., Yûsuf 100., Yûsuf 100., Yûsuf 101., Ra'd 1., Ra'd 2., Ra'd 5., Ra'd 6., Ra'd 6., Ra'd 7., Ra'd 16., Ra'd 18., Ra'd 19., Ra'd 21., Ra'd 22., Ra'd 27., Ra'd 30., İbrahim 1., İbrahim 6., İbrahim 7., İbrahim 13., İbrahim 18., İbrahim 23., İbrahim 25., İbrahim 35., İbrahim 36., İbrahim 37., İbrahim 37., İbrahim 38., İbrahim 39., İbrahim 40., İbrahim 40., İbrahim 40., İbrahim 41., İbrahim 44., Hicr 25., Hicr 28., Hicr 36., Hicr 39., Hicr 56., Hicr 86., Hicr 92., Hicr 98., Hicr 99., Nahl 7., Nahl 24., Nahl 30., Nahl 33., Nahl 42., Nahl 47., Nahl 50., Nahl 54., Nahl 68., Nahl 69., Nahl 86., Nahl 99., Nahl 102., Nahl 110., Nahl 110., Nahl 119., Nahl 119., Nahl 124., Nahl 125., Nahl 125., İsrâ 8., İsrâ 12., İsrâ 17., İsrâ 20., İsrâ 20., İsrâ 23., İsrâ 24., İsrâ 25., İsrâ 27., İsrâ 28., İsrâ 30., İsrâ 38., İsrâ 39., İsrâ 40., İsrâ 46., İsrâ 54., İsrâ 55., İsrâ 57., İsrâ 57., İsrâ 60., İsrâ 65., İsrâ 66., İsrâ 79., İsrâ 80., İsrâ 84., İsrâ 85., İsrâ 87., İsrâ 93., İsrâ 100., İsrâ 102., İsrâ 108., İsrâ 108., Kehf 10., Kehf 13., Kehf 14., Kehf 14., Kehf 16., Kehf 19., Kehf 21., Kehf 22., Kehf 24., Kehf 24., Kehf 27., Kehf 28., Kehf 29., Kehf 36., Kehf 38., Kehf 38., Kehf 40., Kehf 42., Kehf 46., Kehf 48., Kehf 49., Kehf 50., Kehf 55., Kehf 57., Kehf 58., Kehf 81., Kehf 82., Kehf 82., Kehf 87., Kehf 95., Kehf 98., Kehf 98., Kehf 98., Kehf 105., Kehf 109., Kehf 109., Kehf 110., Kehf 110., Meryem 2., Meryem 3., Meryem 4., Meryem 4., Meryem 6., Meryem 8., Meryem 9., Meryem 10., Meryem 19., Meryem 21., Meryem 24., Meryem 36., Meryem 36., Meryem 47., Meryem 48., Meryem 48., Meryem 55., Meryem 64., Meryem 64., Meryem 65., Meryem 68., Meryem 71., Meryem 76., Tâ-Hâ 12., Tâ-Hâ 25., Tâ-Hâ 45., Tâ-Hâ 47., Tâ-Hâ 47., Tâ-Hâ 49., Tâ-Hâ 50., Tâ-Hâ 52., Tâ-Hâ 52., Tâ-Hâ 70., Tâ-Hâ 73., Tâ-Hâ 74., Tâ-Hâ 84., Tâ-Hâ 86., Tâ-Hâ 86., Tâ-Hâ 90., Tâ-Hâ 105., Tâ-Hâ 114., Tâ-Hâ 121., Tâ-Hâ 122., Tâ-Hâ 125., Tâ-Hâ 127., Tâ-Hâ 129., Tâ-Hâ 130., Tâ-Hâ 131., Tâ-Hâ 133., Tâ-Hâ 134., Enbiyâ 2., Enbiyâ 4., Enbiyâ 22., Enbiyâ 42., Enbiyâ 46., Enbiyâ 49., Enbiyâ 56., Enbiyâ 56., Enbiyâ 83., Enbiyâ 89., Enbiyâ 89., Enbiyâ 92., Enbiyâ 112., Enbiyâ 112., Hac 1., Hac 19., Hac 30., Hac 40., Hac 47., Hac 54., Hac 67., Hac 77., Mü'minûn 26., Mü'minûn 29., Mü'minûn 39., Mü'minûn 52., Mü'minûn 57., Mü'minûn 58., Mü'minûn 59., Mü'minûn 60., Mü'minûn 72., Mü'minûn 76., Mü'minûn 86., Mü'minûn 86., Mü'minûn 93., Mü'minûn 94., Mü'minûn 97., Mü'minûn 98., Mü'minûn 99., Mü'minûn 106., Mü'minûn 107., Mü'minûn 109., Mü'minûn 116., Mü'minûn 117., Mü'minûn 118., Furkân 16., Furkân 20., Furkân 21., Furkân 30., Furkân 31., Furkân 45., Furkân 54., Furkân 55., Furkân 57., Furkân 64., Furkân 65., Furkân 73., Furkân 74., Furkân 77., Şu'arâ 9., Şu'arâ 10., Şu'arâ 12., Şu'arâ 16., Şu'arâ 21., Şu'arâ 23., Şu'arâ 24., Şu'arâ 26., Şu'arâ 26., Şu'arâ 28., Şu'arâ 47., Şu'arâ 48., Şu'arâ 50., Şu'arâ 51., Şu'arâ 62., Şu'arâ 68., Şu'arâ 77., Şu'arâ 83., Şu'arâ 98., Şu'arâ 104., Şu'arâ 109., Şu'arâ 113., Şu'arâ 117., Şu'arâ 122., Şu'arâ 127., Şu'arâ 140., Şu'arâ 145., Şu'arâ 159., Şu'arâ 164., Şu'arâ 166., Şu'arâ 169., Şu'arâ 175., Şu'arâ 180., Şu'arâ 188., Şu'arâ 191., Şu'arâ 192., Neml 8., Neml 19., Neml 26., Neml 40., Neml 40., Neml 44., Neml 44., Neml 73., Neml 74., Neml 78., Neml 91., Neml 93., Kasas 16., Kasas 17., Kasas 21., Kasas 22., Kasas 24., Kasas 24., Kasas 30., Kasas 30., Kasas 32., Kasas 33., Kasas 37., Kasas 46., Kasas 53., Kasas 59., Kasas 63., Kasas 68., Kasas 69., Kasas 85., Kasas 86., Kasas 87., Ankebût 10., Ankebût 26., Ankebût 30., Ankebût 50., Ankebût 59., Rûm 8., Rûm 33., Rûm 33., Lokman 5., Lokman 33., Secde 2., Secde 3., Secde 10., Secde 11., Secde 12., Secde 12., Secde 15., Secde 16., Secde 22., Secde 25., Ahzâb 2., Ahzâb 67., Ahzâb 68., Sebe' 3., Sebe' 6., Sebe' 12., Sebe' 15., Sebe' 15., Sebe' 19., Sebe' 21., Sebe' 23., Sebe' 26., Sebe' 31., Sebe' 36., Sebe' 39., Sebe' 48., Sebe' 50., Fâtır 13., Fâtır 18., Fâtır 34., Fâtır 37., Fâtır 39., Yâsîn 16., Yâsîn 25., Yâsîn 27., Yâsîn 46., Yâsîn 51., Yâsîn 58., Sâffât 5., Sâffât 31., Sâffât 57., Sâffât 84., Sâffât 87., Sâffât 99., Sâffât 100., Sâffât 126., Sâffât 126., Sâffât 149., Sâffât 180., Sâffât 180., Sâffât 182., Sâd 9., Sâd 16., Sâd 24., Sâd 32., Sâd 35., Sâd 41., Sâd 61., Sâd 66., Sâd 71., Sâd 79., Zümer 6., Zümer 7., Zümer 8., Zümer 9., Zümer 10., Zümer 13., Zümer 20., Zümer 22., Zümer 23., Zümer 31., Zümer 34., Zümer 54., Zümer 55., Zümer 69., Zümer 71., Zümer 73., Zümer 75., Zümer 75., Mü'min 6., Mü'min 7., Mü'min 7., Mü'min 8., Mü'min 11., Mü'min 26., Mü'min 27., Mü'min 27., Mü'min 28., Mü'min 28., Mü'min 49., Mü'min 55., Mü'min 60., Mü'min 62., Mü'min 64., Mü'min 64., Mü'min 65., Mü'min 66., Mü'min 66., Fussilet 9., Fussilet 14., Fussilet 23., Fussilet 29., Fussilet 30., Fussilet 38., Fussilet 43., Fussilet 45., Fussilet 46., Fussilet 50., Fussilet 53., Fussilet 54., Şûrâ 5., Şûrâ 10., Şûrâ 14., Şûrâ 15., Şûrâ 15., Şûrâ 16., Şûrâ 22., Şûrâ 36., Şûrâ 38., Şûrâ 47., Zuhruf 13., Zuhruf 14., Zuhruf 32., Zuhruf 32., Zuhruf 35., Zuhruf 46., Zuhruf 49., Zuhruf 64., Zuhruf 64., Zuhruf 77., Zuhruf 82., Zuhruf 82., Zuhruf 88., Duhan 6., Duhan 7., Duhan 8., Duhan 8., Duhan 12., Duhan 20., Duhan 22., Duhan 57., Câsiye 11., Câsiye 15., Câsiye 17., Câsiye 30., Câsiye 36., Câsiye 36., Câsiye 36., Ahkâf 13., Ahkâf 15., Ahkâf 25., Ahkâf 34., Muhammed 2., Muhammed 3., Muhammed 14., Muhammed 15., Kâf 27., Kâf 39., Zâriyât 16., Zâriyât 23., Zâriyât 30., Zâriyât 34., Zâriyât 44., Tûr 7., Tûr 18.,

Tûr 18., Tûr 29., Tûr 37., Tûr 48., Tûr 48., Necm 18., Necm 23., Necm 30., Necm 32., Necm 42., Necm 49., Necm 55., Kamer 10., Rahmân 13., Rahmân 16., Rahmân 17., Rahmân 17., Rahmân 18., Rahmân 21., Rahmân 23., Rahmân 25., Rahmân 27., Rahmân 28., Rahmân 30., Rahmân 32., Rahmân 34., Rahmân 36., Rahmân 38., Rahmân 40., Rahmân 42., Rahmân 45., Rahmân 46., Rahmân 47., Rahmân 49., Rahmân 51., Rahmân 53., Rahmân 55., Rahmân 57., Rahmân 59., Rahmân 61., Rahmân 63., Rahmân 65., Rahmân 67., Rahmân 69., Rahmân 71., Rahmân 73., Rahmân 75., Rahmân 77., Rahmân 78., Vâkı'a 74., Vâkı'a 80., Vâkı'a 96., Hadid 8., Hadid 19., Hadid 21., Haşr 10., Haşr 10., Haşr 16., Mümtetine 1., Mümtetine 4., Mümtetine 5., Mümtetine 5., Münâfikûn 10., Teğâbun 7., Talâk 1., Talâk 8., Tahrîm 5., Tahrîm 8., Tahrîm 8., Tahrîm 11., Tahrîm 12., Mülk 6., Mülk 12., Kalem 2., Kalem 7., Kalem 19., Kalem 29., Kalem 32., Kalem 32., Kalem 34., Kalem 48., Kalem 49., Kalem 50., Hâkka 10., Hâkka 17., Hâkka 43., Hâkka 52., Me'âric 27., Me'âric 28., Me'âric 40., Nûh 5., Nûh 10., Nûh 21., Nûh 26., Nûh 28., Cin 2., Cin 3., Cin 10., Cin 13., Cin 17., Cin 20., Cin 25., Cin 28., Müzzemmil 8., Müzzemmil 9., Müzzemmil 19., Müzzemmil 20., Müddessir 3., Müddessir 7., Müddessir 31., Kiyâme 12., Kiyâme 23., Kiyâme 30., İnsan 10., İnsan 21., İnsan 24., İnsan 25., İnsan 29., Nebe' 36., Nebe' 37., Nebe' 39., Nâzi'ât 16., Nâzi'ât 19., Nâzi'ât 40., Nâzi'ât 44., Tekvîr 29., İnfitâr 6., Mutaffîfîn 6., Mutaffîfîn 15., İnşikâk 2., İnşikâk 5., İnşikâk 6., İnşikâk 15., Bürûc 12., A'lâ 1., A'lâ 15., Fecr 6., Fecr 13., Fecr 14., Fecr 15., Fecr 15., Fecr 16., Fecr 22., Fecr 28., Şems 14., Leyl 20., Duhâ 3., Duhâ 5., Duhâ 11., İnşirâh 8., Alak 1., Alak 3., Alak 8., Kadr 4., Beyyine 8., Beyyine 8., Zilzâl 5., Âdiyât 6., Âdiyât 11., Fil 1., Kureyş 3., Kevser 2., Nasr 3., Felâk 1., Nâs 1.

Er Rahman – Er Rahim Esmaları

İsim Formunda: Bakara 64., Bakara 105., Bakara 157., Bakara 163., Bakara 178., Bakara 218., Âl-i İmrân 8., Âl-i İmrân 74., Âl-i İmrân 107., Âl-i İmrân 157., Âl-i İmrân 159., Nisâ 83., Nisâ 96., Nisâ 113., Nisâ 175., En'âm 12., En'âm 54., En'âm 133., En'âm 147., En'âm 154., En'âm 157., A'râf 49., A'râf 52., A'râf 56., A'râf 57., A'râf 72., A'râf 151., A'râf 151., A'râf 154., A'râf 156., A'râf 203., Tevbe 21., Tevbe 99., Yûnus 21., Yûnus 57., Yûnus 58., Yûnus 86., Hûd 9., Hûd 17., Hûd 28., Hûd 58., Hûd 63., Hûd 66., Hûd 73., Hûd 94., Yûsuf 56., Yûsuf 64., Yûsuf 92., Ra'd 30., Hicr 56., İsrâ 28., İsrâ 57., İsrâ 87., İsrâ 100., İsrâ 110., Kehf 10., Kehf 16., Kehf 58., Kehf 65., Kehf 82., Kehf 98., Meryem 2., Meryem 18., Meryem 21., Meryem 26., Meryem 44., Meryem 45., Meryem 50., Meryem 53., Meryem 61., Meryem 69., Meryem 75., Meryem 78., Meryem 85., Meryem 87., Meryem 88., Meryem 91., Meryem 92., Meryem 93., Meryem 96., Tâ-Hâ 108., Tâ-Hâ 109., Enbiyâ 26., Enbiyâ 36., Enbiyâ 42., Enbiyâ 75., Enbiyâ 83., Enbiyâ 84., Enbiyâ 86., Enbiyâ 107., Nûr 10., Nûr 14., Nûr 20., Nûr 21., Furkân 26., Furkân 48., Furkân 60., Furkân 60., Şu'arâ 5., Neml 19., Neml 63., Kasas 46., Kasas 73., Kasas 86., Ankebût 23., Rûm 21., Rûm 33., Rûm 36., Rûm 46., Rûm 50., Ahzâb 17., Fâtır 2., Yâsîn 11., Yâsîn 15., Yâsîn 23., Yâsîn 44., Yâsîn 52., Sâd 9., Sâd 43., Zümer 9., Zümer 38., Zümer 38., Zümer 53., Mü'min 7., Fussilet 2., Fussilet 50., Şûrâ 8., Şûrâ 28., Şûrâ 48., Zuhruf 17., Zuhruf 20., Zuhruf 32., Zuhruf 32., Zuhruf 33., Zuhruf 45., Zuhruf 81., Duhân 6., Câsiye 30., Fetih 25., Kâf 33., Hadîd 27., Hadîd 28., Haşr 22., Mülk 3., Mülk 19., Mülk 20., Mülk 29., İnsan 31., Nebe' 37., Nebe' 38.

Sıfat Formunda: Fâtîha 1., Fâtîha 3., Meryem 58., Tâ-Hâ 5., Tâ-Hâ 90., Enbiyâ 112., Furkân 59., Furkân 63., Neml 30., Zuhruf 19., Zuhruf 36., Tûr 28.

Fiil Formunda: Bakara 286., Âl-i İmrân 132., En'âm 16., En'âm 155., A'râf 23., A'râf 149., A'râf 155., A'râf 204., Tevbe 71., Hûd 47., İsrâ 24., Mü'minûn 75., Mü'minûn 109., Mü'minûn 118., Nûr 56., Neml 46., Yâsîn 45., Mü'min 9., Hucurât 10.

El İlah Esması

İsim Formunda: Bakara 133., Bakara 133., Bakara 133., Bakara 163., Bakara 163., Bakara 163., Bakara 255., Âl-i İmrân 2., Âl-i İmrân 6., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 26., Âl-i İmrân 62., Nisâ 87., Nisâ 171., Mâide 73., Mâide 73., Mâide 114., En'âm 19., En'âm 46., En'âm 102., En'âm 106., A'râf 59., A'râf 65., A'râf 73., A'râf 85., A'râf 140., A'râf 158., Enfâl 32., Tevbe 31., Tevbe 31., Tevbe 129., Yûnus 10., Yûnus 90., Hûd 14., Hûd 50., Hûd 61., Hûd 84., Ra'd 30., İbrahim 52., Nahl 2., Nahl 22., Nahl 51., Kehf 14., Kehf 110., Kehf 110., Tâ-Hâ 8., Tâ-Hâ 14., Tâ-Hâ 98., Tâ-Hâ 98., Enbiyâ 25., Enbiyâ 87., Enbiyâ 108., Enbiyâ 108., Hac 34., Hac 34., Mü'minûn 23., Mü'minûn 32., Mü'minûn 91., Mü'minûn 116., Furkân 68., Şu'arâ 213., Neml 26., Neml 60., Neml 61., Neml

62., Neml 63., Neml 64., Kasas 38., Kasas 70., Kasas 71., Kasas 72., Kasas 88., Kasas 88., Ankebût 46., Ankebût 46., Fâtır 3., Yâsin 23., Sâffât 4., Sâffât 35., Sâffât 86., Sâd 65., Zümer 6., Zümer 46., Mü'min 3., Mü'min 37., Mü'min 62., Mü'min 65., Fussilet 6., Fussilet 6., Zuhruf 45., Zuhruf 84., Zuhruf 84., Duhân 8., Muhammed 19., Haşr 22., Haşr 23., Teğâbun 13., Müzzemmil 9., Nâs 3.

Es Sadık Esması

İsim Formunda: Nisâ 87., Nisâ 122.

Eş Şâfi Esması

İsim Formunda: Tevbe 14., Yûnus 57., Şu'arâ 80.

Dolaylı İsnat Formunda: İsrâ 82.

Esmaların Birlikte Geldiği Ayetler

El Habîr Esması, El Hamîd ile; Sebe' 1. - Eş Şehîd ile; En'âm 76., Tevbe 94., İsrâ 96. - El Kahrî ile; En'âm 18. - El Velî ile; Nisâ 135. - El Latîf ile; En'âm 103., Hac 63., Lokman 16., Ahzâb 34., Mülk 14. - El Kâdir ile; İsrâ 30., Şûrâ 27. - El Vâris ile; Âl-i İmrân 180., Hadîd 10. - Er Râfî' ile; Mücadele 11. - Er Rezzâk ile; İsrâ 30., Şûrâ 27. - El Basîr ile; En'âm 103., İsrâ 17., İsrâ 30., İsrâ 96., Fâtır 31., Şûrâ 27. - El Âlîm ile; Tevbe 16., Lokman 34., Hucurât 13., Tahrîm 3., Mülk 14. - El Kâfi ile; İsrâ 17., İsrâ 96., Furkân 58. - El Muhît ile; Kehf 91.; El Hakk ile; En'âm 73. - El Hayy, El Muhîyî ile; Furkân 58. - El Halîk ile; En'âm 73., Hucurât 13., Mülk 14. - Et Tevvâb ile; Mücadele 13. - El Hakem, El Hakîm ile; En'âm 18., En'âm 73., Hûd 1., Sebe' 1. - El Melik, El Mâlik ile; En'âm 73. - Er Rabb ile; Hûd 111., İsrâ 17., İsrâ 30., Ahzâb 2., Âdiyât 11.

El Hamîd Esması, El Habîr ile; Sebe' 1. - El Halîm ile; İsrâ 44. - El Fâtır ile; Fâtır 1. - El Mecîd ile; Hûd 73. - El Velî ile; Şûrâ 28. - El Kâdir ile; Fâtır 1., Teğâbun 1. - El Kebîr ve El Mûtekebbir ile; İsrâ 111. - En Nûr ile; En'âm 1., İbrahim 1. - Er Rezzâk ile; Nahl 75. - El Azîz ile; İbrahim 1., Sebe' 6., Bürûc 8. - El Hâdî ile; A'râf 43., Hac 24. - El Ganî ile; Bakara 267., Nisâ 131., İbrahim 8., Hac 64., Lokman 12., Lokman 26., Fâtır 15., Hadîd 24., Mümtehine 6., Teğâbun 6. - El Gafûr, El Gaffâr ile; İsrâ 44. - El Evvel ile; **Kasas 70.**; El Hakk ile; Mü'min 55. - El Hayy, El Muhîyî ile; Ankebût 63., Mü'min 65. - El Halîk ile; En'âm 1., Lokman 25., Fâtır 1. - Et Tevvâb ile; Nasr 3. - El Hakem, El Hakîm ile; Kasas 70., Sebe' 1., Fussilet 42., Tûr 48. - El Melik, El Mâlik ile; İsrâ 111., Teğâbun 1. - Er Rabb ile; Fâtîha 2., En'âm 1., En'âm 45., A'râf 43., İbrahim 1., Neml 93., Secde 15., Sebe' 6., Sâffât 182., Mü'min 55., Mü'min 65., Câsiye 36., Kâf 39., Tûr 48., Nasr 3. - Er Rahman, Er Rahim ile; Hûd 73., Şûrâ 28. - El İlah ile; Kasas 70., Mü'min 65.

El Afuv Esması, El Halîm ile; Âl-i İmrân 155., Mâide 101. - El Kâdir ile; Nisâ 149. - El Azîz; Mâide 95. - El Âlîm ile; Bakara 187. - El Âlîm ile; Şûrâ 25. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Âl-i İmrân 155., Nisâ 43., Nisâ 99., Mâide 101., Hac 60., Mücadele 2. - En Nasir ile; Hac 60. - El Muntakım ile; Mâide 95. - El Mübîn ile; **Bakara 187.** - Et Tevvâb ile; Bakara 187., Şûrâ 25.

El Vehhâb Esması, El Azîz ile; Sâd 9. - El Hâdî ile; Âl-i İmrân 8., **En'âm 84.**; Es Semî' ile; Âl-i İmrân 38., İbrahim 39. - El Halîk ile; Şûrâ 49. - El Mucîb ile; Enbiyâ 90. - El Melik, El Mâlik ile; Şûrâ 49. - Er Rabb ile; Âl-i İmrân 8., Âl-i İmrân 38., İbrahim 39., Furkân 74., Şu'arâ 21., Şu'arâ 83., Sâffât 100., Sâd 9., Sâd 35. - Er Rahman, Er Rahim ile; Âl-i İmrân 8., Meryem 50., Meryem 53., Sâd 9., Sâd 43.

Er Raûf Esması, En Nûr ile; Hadîd 9. - El Hâdî ile; Bakara 143. - El Mübîn ile; **Hadîd 9.** - Et Tevvâb ile; Tevbe 117. - Er Rabb ile; Nahl 7., Nahl 47., Haşr 10. - Er Rahman, Er Rahim ile; Nûr 20.

El Kahrî Esması, El Habîr ile; En'âm 18. - El Vâhid ile; Yûsuf 39., Ra'd 16., İbrahim 48., Sâd 65., Zümer 4., **Mü'min 16.** - El Halîk ile; Ra'd 16., Zümer 4. - El Mursil ile; En'âm 61. - El Hakem, El Hakîm ile; En'âm 18. - El Melik, El Mâlik ile; Mü'min 16. - Er Rabb ile; Ra'd 16. - El İlah ile; Sâd 65.

El Bâri' Esması, El Azîz ile; **Haşr 24.** - El Musavvir ile; Haşr 24. - El Halîk ile; Haşr 24. - Et Tevvâb ile; Bakara 54. - El Hakem, El Hakîm ile; Haşr 24.

El Bedî' Esması, El Halîk ile; En'âm 101.

El A'lâ, El Aliyy, Et Teâlâ, El Mûteali Esmaları, El Âlîm ile; Yûnus 18., Ra'd 9., **Mü'minûn 92.**; El Hafiz ile; Bakara 255.

El Halîm Esması, El Afuv Esması ile; Âl-i İmrân 155., Mâide 101. - El Hamîd ile; İsrâ 44. - El Âlîm ile; Bakara 235., Ahzâb 51. - El Ganî ile; Bakara 263. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Bakara 225., Bakara 235., Âl-i İmrân 155., Mâide 101., İsrâ 44., Fâtır 41., **Teğâbun 17.**; Eş Şekûr, Eş Şakir ile; Teğâbun 17.

Eş Şehîd Esması, El Habîr ile; En'âm 76., Tevbe 94., İsrâ 96. - El Fâtır ile; Zümer 46. - El Vâhid ile; En'âm 19. - El Azîz ile; Âl-i İmrân 18., Secde 6., Teğâbun 18. - El Âlîm ile; Nisâ 166., Tevbe 105., Ankebût 52., Secde 6.,

Zümer 46., Ahkâf 8., Haşr 22., Cum'a 8., Münâfikûn 1., Teğâbun 18. - El Hâdî ile; Fetih 28. - El Kâfi ile; Nisâ 79., Nisâ 166., Yûnus 29., Ra'd 43., İsrâ 96., Ankebût 52., Ahkâf 8., Fetih 28. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Ahkâf 8.; El Hakk ile; En'âm 73.; Er Rakîb ile; Mâide 117. - El Halik ile; En'âm 73. - El Mursil ile; Nisâ 79., Fetih 28. - El Hakem, El Hakîm ile; Âl-i İmrân 81., En'âm 73., Âl-i İmrân 18., Teğâbun 18., Zümer 46. - El Melik, El Mâlik ile; En'âm 73., Bürûc 9. - Er Rabb ile; Mâide 117., Fussilet 53. - Er Rahman, Er Rahim ile; Haşr 22. - El İlah ile; Âl-i İmrân 18., En'âm 19., Zümer 46., Haşr 22.

El Kerîm Esması, Er Rezzâk ile; İsrâ 70. - El Ganî ile; Neml 40. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Yâsîn 11.; El Hakk ile; Mü'minûn 116. - El Halik ile; İsrâ 70. - El Melik, El Mâlik ile; Mü'minûn 116. - Er Rabb ile; Mü'minûn 116., Neml 40., Yâsîn 27., Rahmân 27., Rahmân 78., İnfitâr 6., Fecr 15., Alak 3. - Er Rahman, Er Rahim ile; Yâsîn 11. - El İlah ile; Mü'minûn 116.

El Fettâh Esması, El Vâsî ile; A'râf 89. - El Azîz ile; Fâtır 2. - El Âlîm ile; A'râf 89., Sebe' 26., Fetih 18., Fetih 27. - El Câmî ile; Sebe' 26. - En Nasir ile; Saff 13., Nasr 1. - El Mübîn ile; Fetih 1.; El Hakk ile; Sebe' 26.; El Hayr ile; A'râf 89. - El Mü'min ile; Fetih 27. - El Hakem, El Hakîm ile; Fâtır 2., Nisâ 141. - Er Rabb ile; Bakara 76., A'râf 89., Sebe' 26. - Er Rahman, Er Rahim ile; Fâtır 2.

El Fâtır Esması, Eş Şehid ile; Zümer 46. - El Hamîd ile; Fâtır 1. - El Velî ile; En'âm 14. - Yûsuf 101. - El Kâdir ile; Fâtır 1. - Basîr ile; Fâtır 1. - El Âlîm ile; Zümer 46. - El Âhir ile; İbrahim 10. - El Hâdî ile; Zuhruf 27. - El Gafûr, El Gaffâr ile; İbrahim 10. - El Evvel ile; İsrâ 51.; Es Semî' ile; Şûrâ 11. - El Halik ile; İsrâ 51., Rûm 30., Fâtır 1. - El Hakem, El Hakîm ile; Zümer 46. - El Melik, El Mâlik ile; Yûsuf 101. - Er Rabb ile; Yûsuf 101., Enbiyâ 56. - El İlah ile; Zümer 46.

El Cebbâr Esması, El Kuddûs ile; Haşr 23. - El Kebîr ve El Mutekebbir; Haşr 23. - El Azîz ile; Haşr 23. - El Mühymîn ile; Haşr 23. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23. - El Melik, El Mâlik ile; Haşr 23. - El İlah ile; Haşr 23.

El Ber Esması, Er Rahman, Er Rahim ile; Tûr 28.

El Vedûd Esması, El Kâdir ile; Mümtehine 7. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mümtehine 7., Bürûc 14. - El Halik ile; Rûm 21. - Er Rabb ile; Hûd 90. - Er Rahman, Er Rahim ile; Meryem 96., Rûm 21.

El Mecîd Esması, El Hamîd ile; Hûd 73. - Er Rahman, Er Rahim ile; Hûd 73.

El Metîn Esması, ... ile;

El Vekîl Esması, El Vâhid ile; Nisâ 171. - El Kâfi ile; Nisâ 81., Nisâ 132., Nisâ 171., İsrâ 65., Ahzâb 3., Ahzâb 48.; El Hasib ile; Âl-i İmrân 173. - El Halik ile; En'âm 102., Zümer 62. - Er Rabb ile; En'âm 102., İsrâ 65., Müzzemmil 9. - Er Rahman, Er Rahim ile; Âl-i İmrân 159. - El İlah ile; Nisâ 171., En'âm 102., Müzzemmil 9.

El Velî Esması, El Habîr ile; Nisâ 135. - El Fâtır ile; En'âm 14. - Yûsuf 101. - El Hamîd ile; Şûrâ 28. - El Kâdir ile; Şûrâ 9. - En Nûr ile; Bakara 257. - Basîr ile; Kehf 26. - El Âlîm ile; Tahrîm 2. - El Hâdî ile; Bakara 120., A'râf 155., İsrâ 97. - El Kâfi ile; Nisâ 45. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Bakara 286., A'râf 155. - En Nasir ile; Bakara 107., Bakara 120., Âl-i İmrân 150., Nisâ 45., Nisâ 123., Nisâ 173., Enfâl 40., Tevbe 116., Hac 78., Ankebût 22., Ahzâb 17., Şûrâ 31.; El Hakk ile; Yûnus 30.; Kehf 44.; El Hasib ile; En'âm 62.; El Hayr ile; Âl-i İmrân 150., A'râf 155., Kehf 44.; Es Semî' ile; Kehf 26. - El Hayy, El Muhyi ile; Tevbe 116., Şûrâ 9. - El Halik ile; Secde 4. - El Hakem, El Hakîm ile; En'âm 62., Kehf 26., Tahrîm 2. - El Melik, El Mâlik ile; Bakara 107., Tevbe 116., Yûsuf 101. - Er Rabb ile; Bakara 286., En'âm 51., En'âm 127., En'âm 145., A'râf 155., Yûsuf 101. - Er Rahman, Er Rahim ile; Bakara 286., A'râf 155., Ahzâb 17., Şûrâ 28.

El Kuddûs Esması, El Cebbâr ile; Haşr 23. - El Kebîr ve El Mutekebbir; Haşr 23. - El Azîz ile; Haşr 23., Cum'a 1. - El Mühymîn ile; Haşr 23. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23. - El Hakem, El Hakîm ile; Cum'a 1. - El Melik, El Mâlik ile; Haşr 23., Cum'a 1. - El İlah ile; Haşr 23.

El Latîf Esması, El Habîr ile; *En'âm* 103., *Hac* 63., *Lokman* 16., *Ahzâb* 34., *Mülk* 14. – Er Rezzâk ile; *Şûrâ* 19. - El Basîr ile; *En'âm* 103. - El Azîz ile; *Şûrâ* 19. - El Alîm ile; *Mülk* 14. - El Kavî ile; *Şûrâ* 19. - El Halık ile; *Mülk* 14. - El Hakem, El Hakîm ile; *Yûsuf* 100. - Er Rabb ile; *Yûsuf* 100.

El Kâdir Esması, El El Afuv ile; *Nisâ* 149. – El Habîr ile; *İsrâ* 30., *Şûrâ* 27. - El Hamîd ile; *Fâtır* 1., *Teğâbun* 1. - El Fâtır ile; *Fâtır* 1. - El Vefî ile; *Şûrâ* 9. - El Vedûd ile; *Mümteherine* 7. - En Nûr ile; *Yûnus* 5. - Er Rezzâk ile; *Ra'd* 26., *Kasas* 82., *Ankebût* 62., *Rûm* 37., *Sebe'* 36., *Sebe'* 39., *Zümer* 52., *Şûrâ* 12., *Şûrâ* 27., *Talâk* 3., *Fecr* 16. - Basîr ile; *İsrâ* 30., *Şûrâ* 27. - El Azîz ile; *Âl-i İmrân* 26., *En'âm* 96., *Hac* 74., *Yâsîn* 38., *Fussilet* 12., *Kamer* 42. - El Alîm ile; *En'âm* 91., *Ankebût* 62., *Rûm* 54., *Fâtır* 44., *Yâsîn* 38., *Yâsîn* 81., *Fussilet* 12., *Şûrâ* 12., *Şûrâ* 50., *Talâk* 12., *Müzzemmil* 20. - El Hâdî ile; *A'lâ* 3. - El Kavî ile; *Hac* 74., *Rûm* 54. - El Gafûr, El Gaffâr ile; *Bakara* 284., *Mâide* 40., *Mümteherine* 7., *Tahrîm* 8., *Müzzemmil* 20. - El Câmî ile; *Bakara* 148., *Şûrâ* 29. - En Nasir ile; *Hac* 39. - El Muhîr ile; *Fetih* 21., *Talâk* 12.; El Hafız ile; *Fussilet* 12.; El Fâlik ile; *En'âm* 96.; El Hakk ile; *Yûnus* 5., *Hac* 6.; El Hasib ile; *Bakara* 284., *En'âm* 96., *Talâk* 3.; El Hayr ile; *Bakara* 106., *Âl-i İmrân* 26., *Sebe'* 39. - El Hayy, El Muhyî ile; *Hac* 6., *Rûm* 50., *Fussilet* 39., *Şûrâ* 9., *Ahkâf* 33., *Hadîd* 2., *Kiyâme* 40. - El Halık ile; *Mâide* 17., *Yûnus* 5., *Nahl* 70., *İsrâ* 99., *Nûr* 45., *Furkân* 2., *Furkân* 54., *Ankebût* 20., *Rûm* 54., *Fâtır* 1., *Yâsîn* 81., *Şûrâ* 29., *Ahkâf* 33., *Kamer* 49., *Talâk* 12., *Abese* 19. - Et Tevvâb ile; *Müzzemmil* 20. - El Mû'min ile; *Sebe'* 18. - El Melik, El Mâlik ile; *Âl-i İmrân* 26., *Âl-i İmrân* 189., *Mâide* 17., *Mâide* 40., *Mâide* 120., *Furkân* 2., *Kamer* 55., *Hadîd* 2., *Teğâbun* 1., *Mülk* 1. - Er Rabb ile; *En'âm* 37., *İsrâ* 30., *Furkân* 54., *Sebe'* 36., *Sebe'* 39., *Tahrîm* 8., *Me'âric* 40., *Müzzemmil* 20., *Fecr* 16. - Er Rahman, Er Rahim ile; *Rûm* 50. - El İlah ile; *Âl-i İmrân* 26.

El Vâris Esması, El Habîr ile; *Âl-i İmrân* 180., *Hadîd* 10.; El Müsteân ile; *A'râf* 128. - El Hayy, El Muhyî ile; *Hicr* 23. - Er Rabb ile; *A'râf* 137., *Enbiyâ* 89.

El Vâhid Esması, El Vekîl ile; *Nisâ* 171. – Eş Şehid ile; *En'âm* 19. - El Kahrîr ile; *Yûsuf* 39., *Ra'd* 16., *İbrahim* 48., *Sâd* 65., *Zümer* 4., *Mû'min* 16. – El Kebîr ve El Mûtekebbir; *Mû'min* 12. - Er Rezzâk ile; *Hac* 34. - El Kâfi ile; *Nisâ* 171. - El Halık ile; *Ra'd* 16., *Zümer* 4. - El Hakem, El Hakîm ile; *Mû'min* 12. - El Melik, El Mâlik ile; *Mû'min* 16. - Er Rabb ile; *Ra'd* 16., *İsrâ* 46., *Kehf* 110., *Mümteherine* 4. - Er Rahman, Er Rahim ile; *Bakara* 163., *Kehf* 58., *Kehf* 82., *Kehf* 98., *Meryem* 2., *Tâ-Hâ* 90., *Enbiyâ* 42. - El İlah ile; *Bakara* 133., *Bakara* 163., *Nisâ* 171., *Mâide* 73., *En'âm* 19., *Tevbe* 31., *İbrahim* 52., *Nahl* 22., *Nahl* 51., *Kehf* 110., *Enbiyâ* 108., *Hac* 34., *Ankebût* 46., *Sâffât* 4., *Sâd* 65., *Fussilet* 6.

El Bâtin Esması, Ez Zâhir ile; *Hadîd* 3. - El Alîm ile; *Hadîd* 3. - El Evvel ile; *Hadîd* 3.

Ez Zâhir Esması, El Bâtin ile; *Hadîd* 3. El Alîm ile; *Hadîd* 3. - El Evvel ile; *Hadîd* 3.

El Vâsî' Esması, El Fettâh ile; *A'râf* 89. - El Azîm ile; *Bakara* 255. - El Alîm ile; *Bakara* 255., *Bakara* 268., *En'âm* 80., *A'râf* 89., *Tâ-Hâ* 98., *Necm* 32. - El Hâdî ile; *Âl-i İmrân* 73., *En'âm* 80. - El Kayyûm ile; *Bakara* 255. - El Ganî ile; *Nisâ* 130., *Nûr* 32. - El Gafûr, El Gaffâr ile; *Bakara* 268., *Necm* 32.; El Hafız ile; *Bakara* 255.; El Hasib ile; *Zümer* 10.; El Hayr ile; *A'râf* 89. - El Hayy, El Muhyî ile; *Bakara* 255. - El Hakem, El Hakîm ile; *Nisâ* 130. - El Melik, El Mâlik ile; *Bakara* 247. - Er Rabb ile; *Âl-i İmrân* 73., *En'âm* 80., *En'âm* 147., *A'râf* 89., *Zümer* 10., *Mû'min* 7., *Necm* 32. - Er Rahman, Er Rahim ile; *En'âm* 147., *A'râf* 156., *Mû'min* 7. - El İlah ile; *Bakara* 255., *Tâ-Hâ* 98.

El Kefîl Esması, El Gafûr, El Gaffâr ile; *Hadîd* 28. - Er Rahman, Er Rahim ile; *Hadîd* 28.

El Kebîr ve El Mûtekebbir Esmaları, El Hamîd ile; *İsrâ* 111. - El Vâhid; *Mû'min* 12. - El Cebbâr; *Haşr* 23. - El Kuddûs; *Haşr* 23. - El Azîz ile; *Câsiye* 37., *Haşr* 23. - El Hâdî ile; *Bakara* 185., *Hac* 37.; El Hafız ile; *Nisâ* 34.; El Hakk ile; *Hac* 62., *Lokman* 30. - El Mûheymin ile; *Haşr* 23. - Es Selâm ile; *Haşr* 23. - El Mû'min ile; *Haşr* 23. - El Hakem, El Hakîm ile; *Mû'min* 12., *Câsiye* 37. - El Melik, El Mâlik ile; *İsrâ* 111., *Haşr* 23. - Er Rabb ile; *İsrâ* 87., *Sebe'* 23., *Müddessir* 3. - Er Rahman, Er Rahim ile; *İsrâ* 87. - El İlah ile; *Haşr* 23.

En Nûr Esması, El Velî ile; Bakara 257. - El Hamîd ile; En'âm 1., İbrahim 1. - El Kâdir ile; Yûnus 5. - Er Raûf ile; Hadîd 9. - El Azîz ile; İbrahim 1. - El Âlîm ile; Nûr 35. - El Hâdî ile; Mâide 16., Nûr 35. - El Mübîn ile; **Hadîd 9.**; El Hakk ile; Yûnus 5. - El Hayy, El Muhyî ile; En'âm 122. - El Halık ile; En'âm 1., Yûnus 5. - Es Selâm ile; Mâide 16., Zümer 22. - Er Rabb ile; Nisâ 174., En'âm 1., İbrahim 1., Zümer 22., Zümer 69. - Er Rahman, Er Rahim ile; Nûr 21.

Er Râfî' Esması, El Habîr ile; Mucâdele 11. - El Azîz ile; Nisâ 158., Fâtır 10. - El Âlîm ile; En'âm 83. - El Gafûr, El Gaffâr ile; En'âm 165. - El Câmi' ile; Fâtır 10. - El Hâfîz ile; Vâkı'a 3. - El Munzir ile; **Mü'min 15.**; El Fâil ile; Bakara 253.; El Hayr ile; Zuhurf 32. - El Hakem, El Hakîm ile; En'âm 83., Nisâ 158., Âl-i İmrân 55. - Er Rabb ile; En'âm 83., En'âm 165., Ra'd 2., Zuhurf 32. - Er Rahman, Er Rahim ile; Zuhurf 32.

Es Samed Esması, ... ile;

Er Rezzâk Esması, El Kâdir ile; Ra'd 26., Kasas 82., Ankebût 62., Rûm 37., Sebe' 36., Sebe' 39., Zümer 52., Şûrâ 12., Şûrâ 27., Talâk 3., Fecr 16. - El Hamîd ile; Nahl 75. - El Habîr ile; İsrâ 30., Şûrâ 27. - El Kerîm ile; İsrâ 70. - El Vâhid; Hac 34. - El Latîf ile; Şûrâ 19.; Basîr ile; İsrâ 30., Şûrâ 27. - El Azîz ile; Şûrâ 19. - El Âlîm ile; Ankebût 60., Ankebût 62., Şûrâ 12. - El Kavî ile; Şûrâ 19., Zâriyât 58. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Enfâl 4., Enfâl 74., Nûr 26., Sebe' 4., Sebe' 15. - En Nasir ile; Enfâl 26.; El Hasib ile; Bakara 212., Âl-i İmrân 27., Âl-i İmrân 37., Nûr 38., Mü'min 40., Talâk 3.; El Hayr ile; Mâide 114., Hac 58., Mü'minûn 72., Sebe' 39., Cum'a 11.; Es Semî' ile; Ankebût 60. - El Musavvir ile; Mü'min 64. - El Hayy, El Muhyî ile; Âl-i İmrân 27., Yûnus 31., Rûm 40., Câsiye 5., Kâf 11. - El Halık ile; İsrâ 70., Neml 64., Rûm 40., Fâtır 3. - El Mü'min ile; Kasas 57. - El Melik, El Mâlik ile; Yûnus 31. - Er Rabb ile; Âl-i İmrân 37., Âl-i İmrân 169., Mâide 114., En'âm 151., Enfâl 4., Yûnus 93., Hûd 88., Ra'd 22., İbrahim 37., İsrâ 30., Tâ-Hâ 131., Mü'minûn 72., Secde 16., Sebe' 15., Sebe' 36., Sebe' 39., Mü'min 64., Şûrâ 38., Münâfikûn 10., Fecr 16. - El İlah ile; Mâide 114., Hac 34., Neml 64., Fâtır 3.

El Basîr Esması, El Habîr ile; En'âm 103., İsrâ 17., İsrâ 30., İsrâ 96., Fâtır 31., Şûrâ 27. - El Latîf ile; En'âm 103. - El Kâdir ile; İsrâ 30., Şûrâ 27. - Er Rezzâk ile; İsrâ 30., Şûrâ 27. - Eş Şehîd ile; İsrâ 96. - El Velî ile; Kehf 26. - El Fâtır ile; Fâtır 1. - El Âlîm ile; Hucurât 18., Hadîd 4. - El Kâfi ile; İsrâ 17., **İsrâ 96.**; El Hakk ile; Mü'min 20.; Es Semî' ile; Nisâ 58., Nisâ 134., İsrâ 1., Kehf 26., Hac 61., Hac 75., Lokman 28., Mü'min 20., Mü'min 56., Şûrâ 11., Mucâdele 1. - El Hayy, El Muhyî ile; Âl-i İmrân 156. - El Halık ile; Hadîd 4., Teğâbun 2. - El Mursil ile; Furkân 20., Ahzâb 9. - Et Tevvâb ile; Mâide 71. - El Hakem, El Hakîm ile; Kehf 26. - Er Rabb ile; Âl-i İmrân 15., En'âm 104., İsrâ 17., İsrâ 30., Furkân 20., İnşikâk 15. - Er Rahman, Er Rahim ile; Mülk 19.

El Azîz Esması, Eş Şehîd ile; Âl-i İmrân 18., Secde 6., Teğâbun 18. - El Kâdir ile; Âl-i İmrân 26., En'âm 96., Hac 74., Yâsîn 38., Fussilet 12., Kamer 42. - Er Râfî' ile; Nisâ 158., Fâtır 10. - El Afuv ile; Mâide 95. - El Hamîd ile; İbrahim 1., Sebe' 6., Bûrûc 8. - En Nûr ile; İbrahim 1. - El Fettâh ile; Fâtır 2. - El Vehhâb ile; Sâd 9. - El Latîf ile; Şûrâ 19. - Er Rezzâk ile; Şûrâ 19. - El Kebîr ve El Mutekebbir ile; Câsiye 37., Haşr 23. - El Cebbâr; Haşr 23. - El Kudûs ile; Haşr 23., Cum'a 1. - El Bâri' ile; Haşr 24. - El Âlîm ile; Neml 78., Ankebût 42., Secde 6., Yâsîn 38., Mü'min 2., Fussilet 12., Zuhurf 9., Hadîd 25., Teğâbun 18. - El Hâdî ile; İbrahim 4., Zümer 37. - El Kavî ile; Hûd 66., Hac 40., Hac 74., Ahzâb 25., Şûrâ 19., Hadîd 25., Mucâdele 21. - El Kâfi ile; Ahzâb 25. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mâide 118., Fâtır 28., Sâd 66., Zümer 5., Mü'min 42., Mülk 2. - El Câmi' ile; Nisâ 139., Yûnus 65., Fâtır 10. - En Nasir ile; Âl-i İmrân 126., Enfâl 10., Tevbe 40., Hac 40., Rûm 5. - El Muntakim ile; Âl-i İmrân 4., Mâide 95., İbrahim 47., Zümer 37.; El Hafîz ile; Fussilet 12.; El Gâlib ile; Mucâdele 21.; El Fâlik ile; En'âm 96.; El Hakk ile; Lokman 9., Zümer 5.; El Hasib ile; En'âm 96.; El Hayr ile; Âl-i İmrân 26.; Es Semî' ile; Yûnus 65. - El Mühaymin ile; Haşr 23. - El Musavvir ile; Âl-i İmrân 6., Haşr 24. - El Hayy, El Muhyî ile; Mülk 2. - El Halık ile; Bakara 228., Rûm 27., Zümer 5., Zuhurf 9., Haşr 24., Mülk 2. - El Mursil ile; İbrahim 4., Hadîd 25. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23. - El Hakem, El Hakîm ile; Neml 78., Bakara 129., Bakara 209., Bakara 220., Bakara 228., Âl-i İmrân 6., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 62., Âl-i İmrân 126., Nisâ 56., Nisâ 158., Nisâ 165., Mâide 38., Mâide 118., Enfâl 10., Enfâl 49., Enfâl 63., Enfâl 67., Tevbe 40., Tevbe 71., İbrahim 4., Nahl 60., Neml 9., Ankebût 26., Ankebût 42., Rûm 27., Lokman 9., Lokman 27., Sebe' 27., Fâtır 2., Zümer 1., Mü'min 8., Şûrâ 3., Câsiye 2., Câsiye 37., Ahkâf 2., Fetih 7., Fetih 19., Hadîd 1., Haşr 1., Haşr 24., Mümtehin 5., Saff 1., Cum'a 1., Cum'a 3., Teğâbun 18. - El Melik, El Mâlik ile; Âl-i İmrân 26., Haşr 23., Cum'a 1. - Er Rabb ile; Bakara 129., Hûd 66., İbrahim 1., Hac 40., Şu'arâ 9., Şu'arâ 68., Şu'arâ 104., Şu'arâ 122., Şu'arâ 140., Şu'arâ 159., Şu'arâ 175.,

Şu'arâ 191., Neml 78., Ankebût 26., Sebe' 6., Sâffât 180., Sâd 9., Sâd 66., Mü'min 8., Mümteherine 5. - **Er Rahman, Er Rahim ile;** Tevbe 71., Hûd 66., Fâtır 2., Sâd 9. - **El İlah ile;** Âl-i İmrân 6., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 26., Âl-i İmrân 62., Haşr 23.

El Azîm Esması, El Vâsî' ile; Bakara 255. - **El Alîm ile;** Bakara 255., Nisâ 113. - **El Kayyûm ile;** Bakara 255. - **El Gafûr, El Gaffâr ile;** Enfâl 29., **Hadîd 21.;** **El Hafîz ile;** Bakara 255.; **El Hayy, El Muhyî ile;** Bakara 255. - **Er Rabb ile;** Bakara 49., Bakara 105., Tevbe 129., Mü'minûn 86., Neml 26., Vâkı'a 74., Vâkı'a 96., Hadîd 21., Hâkka 52. - **Er Rahman, Er Rahim ile;** Bakara 105., Âl-i İmrân 74., Nisâ 113. - **El İlah ile;** Bakara 255., Tevbe 129., Neml 26.

El Alîm Esması, El Afuv ile; Bakara 187. - **El Halîm ile;** Bakara 235., Ahzâb 51. - **El Vâsî' ile;** Bakara 255., Bakara 268., En'âm 80., A'râf 89., Tâ-Hâ 98., Necm 32. - **El Azîm ile;** Bakara 255., Nisâ 113. - **Eş Şehîd ile;** Nisâ 166., Tevbe 105., Ankebût 52., Secde 6., Zümer 46., Ahkâf 8., Haşr 22., Cum'a 8., Münâfıkûn 1., Teğâbun 18. - **Er Râfî' ile;** En'âm 83. - **El Kâdir ile;** En'âm 91., Ankebût 62., Rûm 54., Fâtır 44., Yâsîn 38., Yâsîn 81., Fussilet 12., Şûrâ 12., Şûrâ 50., Talâk 12., Müzzemmil 20. - **El Fettâh ile;** A'râf 89., Sebe' 26., Fetih 18., Fetih 27. - **El Habîr ile;** Tevbe 16., Lokman 34., Hucurât 13., Tahrîm 3., Mülk 14. - **El A'lâ, El Aliyy, Et Teâlâ, El Mûteali ile;** Yûnus 18., Ra'd 9., Mü'minûn 92. - **En Nûr ile;** Nûr 35. - **El Azîz ile;** Neml 78., Ankebût 42., Secde 6., Yâsîn 38., Mü'min 2., Fussilet 12., Zuhurf 9., Hadîd 25., Teğâbun 18. - **Er Rezzâk ile;** Ankebût 60., Ankebût 62., Şûrâ 12. - **El Fâtır ile;** Zümer 46. - **El Afuv ile;** Şûrâ 25. - **El Basîr ile;** Hucurât 18., Hadîd 4., - **El Bâtin ile;** Hadîd 3. - **Ez Zâhir ile;** Hadîd 3. - **El Velî ile;** Tahrîm 2. - **El Latîf ile;** Mülk 14. - **El Hâdî ile;** Nisâ 26., En'âm 80., Nûr 35., Fâtır 8., Teğâbun 11., Müddessir 31. - **El Kavî ile;** Rûm 54., Hadîd 25., **El Kâfî ile;** Bakara 137., Nisâ 166., Ankebût 52., Ahkâf 8. - **El Kayyûm ile;** Bakara 255. - **El Karîb ile;** Kâf 16. - **El Ganî ile;** Tevbe 28., Zümer 7. - **El Gafûr, El Gaffâr ile;** Bakara 268., Nisâ 25., Furkân 6., Ahzâb 50., Sebe' 2., Ahkâf 8., Necm 32., Müzzemmil 20. - **El Câmi' ile;** Sebe' 26. - **El Evvel ile;** Yâsîn 79., Hadîd 3. - **En Nasîr ile;** Ankebût 10. - **El Muhit ile;** Talâk 12. - **El Mübîn ile;** Bakara 187., Nisâ 26., Nûr 18., Nûr 58., Nûr 59., Rahmân 4.; **El Hafîz ile;** Bakara 255., Sebe' 21., Fussilet 12.; **El Gâlib ile;** Yûsuf 21.; **El Hakk ile;** Sebe' 26., Şûrâ 24.; **El Hasib ile;** Mâide 4.; **El Hayr ile;** A'râf 89.; **Es Semî' ile;** Bakara 127., Bakara 137., Bakara 181., Bakara 224., Âl-i İmrân 35., Mâide 76., En'âm 115., Enfâl 23., Nûr 60., Şu'arâ 220., Ankebût 5., Ankebût 60., Fussilet 36., Duhân 6., Hucurât 1.; **Eş Şekûr, Eş Şakîr Esmaları ile;** Bakara 158. - **El Hayy, El Muhyî ile;** Bakara 255., Yâsîn 79. - **El Halik ile;** Rûm 54., Fâtır 11., Yâsîn 79., Yâsîn 81., Zuhurf 9., Hucurât 13., Kâf 16., Hadîd 4., Talâk 12., Mülk 14. - **El Mursil ile;** Yâsîn 16., Hadîd 25. - **Et Tevvâb ile;** Bakara 187., Nisâ 26., Tevbe 15., Şûrâ 25., Müzzemmil 20. - **El Mü'min ile;** Fetih 27. - **El Hakem, El Hakîm ile;** En'âm 83., En'âm 139., Neml 6., Neml 78., Zuhurf 84., Zâriyât 30., Mümteherine 10., İnsan 30., Bakara 32., Nisâ 26., Tevbe 15., Tevbe 28., Yûsuf 6., Yûsuf 83., Nûr 18., Nûr 58., Nûr 59., Ankebût 42., Ahzâb 1., Fetih 4., Hucurât 8., Mümteherine 10., Teğâbun 18., Tahrîm 2., Zümer 46. - **Er Rabb ile;** Bakara 30., Bakara 127., Bakara 282., Âl-i İmrân 7., Âl-i İmrân 35., Âl-i İmrân 36., En'âm 80., En'âm 83., En'âm 115., A'râf 89., A'râf 187., Yûsuf 6., Şu'arâ 188., Neml 74., Neml 78., Kasas 85., Ankebût 10., Sebe' 3., Sebe' 21., Sebe' 26., Sebe' 48., Yâsîn 16., Zümer 7., Duhân 6., Zâriyât 30., Necm 30., Necm 32., Mümteherine 1., Kalem 7., Müzzemmil 20., Müddessir 31. - **Er Rahman, Er Rahim ile;** Nisâ 113., Kehf 65., Duhân 6., Haşr 22. - **El İlah ile;** Bakara 255., Hûd 14., Tâ-Hâ 98., Zümer 46., Zuhurf 84., Muhammed 19., Haşr 22.

El Âhir Esması, El Fâtır ile; İbrahim 10. - **El Gafûr, El Gaffâr ile;** **İbrahim 10.**

El Hâdî Esması, El Velî ile; Bakara 120., A'râf 155., İsrâ 97. - **Er Raûf ile;** Bakara 143. - **El Kebîr ve El Mûtekebbir ile;** Bakara 185., Hac 37. - **El Vehhâb ile;** Âl-i İmrân 8., En'âm 84. - **El Vâsî' ile;** Âl-i İmrân 73., En'âm 80. - **El Alîm ile;** Nisâ 26., En'âm 80., Nûr 35., Fâtır 8., Teğâbun 11., Müddessir 31. - **En Nûr ile;** Mâide 16., Nûr 35. - **El Hamîd ile;** A'râf 43., Hac 24. - **El Azîz ile;** İbrahim 4., Zümer 37. - **El Fâtır ile;** Zuhurf 27. - **Eş Şehîd ile;** Fetih 28. - **El Kâdir ile;** A'lâ 3. - **El Kâfî ile;** Furkân 31., Fetih 28. - **El Gafûr, El Gaffâr ile;** Nisâ 137., Nisâ 168., A'râf 155., Tevbe 80., Fetih 2., Münâfıkûn 6. - **İl Câmi' ile;** En'âm 35. - **En Nasîr ile;** Bakara 120., Furkân 31. - **El Muntakîm ile;** Zümer 37. - **El Mübîn ile;** Nisâ 26., Tevbe 115., Nûr 46.; **El Hakk ile;** Yûnus 35., Ahzâb 4.; **El Hayr ile;** A'râf 89., Meryem 76. - **El Hayy, El Muhyî ile;** Bakara 258. - **El Halik ile;** Tâ-Hâ 50., Şu'arâ 78. - **El Mursil ile;** Mâide 67., Tevbe 32., İbrahim 4., Neml 63., Fetih 28., Saff 9. - **Es Selâm ile;** Mâide 16., En'âm 125. - **Et Tevvâb ile;** Nisâ 26., Tâ-Hâ 122. - **El Hakem, El Hakîm ile;** Nisâ 26., İbrahim 4., Zümer 3. - **Er Rabb ile;** Bakara 5., Bakara 26., Bakara 198., Bakara 258., Âl-i İmrân 8., Âl-i İmrân 73., Mâide 67., En'âm 71., En'âm 77., En'âm 80., En'âm 154., En'âm 157., En'âm 161., A'râf 43., A'râf 155., Yûnus 9., Yûnus 57., Ra'd 27., Kehf 13., Meryem 76., Tâ-Hâ 50., Tâ-

Hâ 122., Hac 54., Furkân 31., Şu'arâ 62., Lokman 5., Sâffât 99., Zümer 23., Mü'min 28., Müddessir 31. - Er Rahman, Er Rahim ile; Âl-i İmrân 8., Nisâ 175., En'âm 154., En'âm 157., A'râf 155., Yûnus 57., Meryem 58., Neml 63. - El İlah ile; Neml 63. - Eş Şâfi ile; Yûnus 57.

El Kavî Esması, El Azîz ile; Hûd 66., Hac 40., Hac 74., Ahzâb 25., Şûrâ 19., Hadîd 25., Mücâdele 21. - El Kâdir ile; Hac 74., Rûm 54. - El Alîm ile; Rûm 54., Hadîd 25. - El Latîf ile; Şûrâ 19. - Er Rezzâk ile; Şûrâ 19., Zâriyât 58. - El Kâfi ile; Ahzâb 25. - El Câmi' ile; Bakara 165. - En Nasir ile; **Hac 39.**; El Gâlib ile; Mücâdele 21. - El Halık ile; Rûm 54., Fussilet 15. - El Mursil ile; Hadîd 25. - Er Rabb ile; Hûd 66., Hac 40. - Er Rahman, Er Rahim ile; Hûd 66.

El Kâfi Esması, El Alîm ile; Bakara 137., Nisâ 166., Ankebût 52., Ahkâf 8. - El Velî ile; Nisâ 45. - Eş Şehîd ile; Nisâ 79., Nisâ 166., Yûnus 29., Ra'd 43., İsrâ 96., Ankebût 52., Ahkâf 8., Fetih 28. - El Vekîl ile; Nisâ 81., Nisâ 132., Nisâ 171., İsrâ 65., Ahzâb 3., Ahzâb 48. - El Vâhid ile; Nisâ 171. - El Habîr ile; İsrâ 17., İsrâ 96., Furkân 58. - El Basîr ile; İsrâ 17., İsrâ 96. - El Hâdî ile; Furkân 31., Fetih 28. - El Azîz ile; Ahzâb 25. - El Kavî ile; Ahzâb 25. Bakara 255. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Ahkâf 8. - En Nasir ile; Nisâ 45., Furkân 31.; El Hasib ile; Nisâ 6., Enbiyâ 47., Ahzâb 39.; Es Semî' ile; Bakara 137. - El Hayy, El Muhyî ile; Furkân 58. - El Mursil ile; Nisâ 79., Fetih 28. - Er Rabb ile; İsrâ 17., İsrâ 65., Furkân 31. - El İlah ile; Nisâ 171.

El Kayyûm Esması, El Vâsi' ile; Bakara 255. - El Azîm ile; Bakara 255. - El Alîm ile; **Bakara 255.**; El Hafiz ile; Bakara 255. - El Hayy, El Muhyî ile; Bakara 255., Âl-i İmrân 2., Tâ-Hâ 111. - El İlah ile; Bakara 255., Âl-i İmrân 2.

El Karîb Esması, El Alîm ile; Kâf 16. - En Nasir ile; **Bakara 214.**; Es Semî' ile; Sebe' 50. - El Halık ile; Kâf 16. - El Mücîb ile; Bakara 186., Hûd 61. - Er Rabb ile; Hûd 61., Sebe' 50. - Er Rahman, Er Rahim ile; A'râf 56. - El İlah ile; Hûd 61.

El Ganî Esması, El Halîm ile; Bakara 263. - El Hamîd ile; Bakara 267., Nisâ 131., İbrahim 8., Hac 64., Lokman 12., Lokman 26., Fâtır 15., Hadîd 24., Mümtehhine 6., Teğâbun 6. - El Vâsi' ile; Nisâ 130., Nûr 32. - El Alîm ile; Tevbe 28., Zümer 7. - El Kerîm ile; Neml 40. - El Gafûr, El Gaffâr ile; **Nûr 33.** - El Hakem, El Hakîm ile; Nisâ 130., Tevbe 28. - Er Rabb ile; En'âm 133., Neml 40., Zümer 7. - Er Rahman, Er Rahim ile; En'âm 133.

El Gafûr, El Gaffâr Esmaları, El Halîm ile; Bakara 225., Bakara 235., Âl-i İmrân 155., Mâide 101., İsrâ 44., Fâtır 41., Teğâbun 17. - El Vâsi' ile; Bakara 268., Necm 32. - El Alîm ile; Bakara 268., Nisâ 25., Furkân 6., Ahzâb 50., Sebe' 2., Ahkâf 8., Necm 32., Müzzemmil 20. - El Kâdir ile; Bakara 284., Mâide 40., Mümtehhine 7., Tahrîm 8., Müzzemmil 20. - El Velî ile; Bakara 286., A'râf 155. - El Afuv ile; Âl-i İmrân 155., Nisâ 43., Nisâ 99., Mâide 101., Hac 60., Mücâdele 2. - El Hâdî ile; Nisâ 137., Nisâ 168., A'râf 155., Tevbe 80., Fetih 2., Münâfikûn 6. - El Azîz ile; Mâide 118., Fâtır 28., Sâd 66., Zümer 5., Mü'min 42., Mülk 2. - Er Râfi' ile; En'âm 165. - Er Rezzâk ile; Enfâl 4., Enfâl 74., Nûr 26., Sebe' 4., Sebe' 15. - El Azîm ile; Enfâl 29., Hadîd 21. - El Fâtır ile; İbrahim 10. - El Âhir ile; İbrahim 10. - El Hamîd ile; İsrâ 44. - El Ganî ile; Nûr 33. - El Kerîm ile; Yâsîn 11. - Eş Şehîd ile; Ahkâf 8. - El Kâfi ile; Ahkâf 8. - El Keffîl ile; Hadîd 28. - El Vedûd ile; Mümtehhine 7., Bûrûc 14. - En Nasir ile; Hac 60.; El Hakk ile; Zümer 5.; El Hasib ile; Bakara 284.; El Hayr ile; A'râf 89., Yûnus 107.; Eş Şekûr, Eş Şakîr ile; Fâtır 30., Fâtır 34., Şûrâ 23., Teğâbun 17. - El Hayy, El Muhyî ile; Mülk 2. - El Halık ile; Mâide 18., Zümer 5., Mülk 2. - Et Tevvâb ile; Mâide 39., Tevbe 27., Tevbe 102., Ahzâb 24., Ahzâb 73., Mü'min 3., Müzzemmil 20. - El Hakem, El Hakîm ile; Mâide 118. - El Melik, El Mâlik ile; Mâide 18., Mâide 40., Fetih 14. - Er Rabb ile; Bakara 285., Bakara 286., Âl-i İmrân 16., Âl-i İmrân 133., Âl-i İmrân 136., Âl-i İmrân 147., Âl-i İmrân 193., En'âm 54., En'âm 165., A'râf 153., A'râf 155., A'râf 167., Enfâl 4., Hûd 3., Hûd 41., Yûsuf 53., Yûsuf 98., Ra'd 6., İbrahim 36., Nahl 110., Nahl 119., İsrâ 25., Kehf 58., Kasas 16., Sebe' 15., Fâtır 34., Sâd 66., Fussilet 43., Şûrâ 5., Muhammed 15., Necm 32., Hadîd 21., Tahrîm 8., Mülk 12., Nûh 10., Müzzemmil 20. - Er Rahman, Er Rahim ile; Bakara 218., Bakara 286., Âl-i İmrân 157., Nisâ 96., En'âm 54., A'râf 155., Tevbe 99., Kehf 58., Neml 46., Yâsîn 11., Zümer 53., Hadîd 28. - El İlah ile; Mü'min 3.

El Câmi' Esması, El Kâdir ile; Bakara 148., Şûrâ 29. - El Kavî ile; Bakara 165. - El Azîz ile; Nisâ 139., Yûnus 65., Fâtır 10. - El Hâdî ile; En'âm 35. - El Fettâh ile; Sebe' 26. - El Alîm ile; Sebe' 26. - Er Râfi' ile; **Fâtır 10.**; El Hakk ile; Sebe' 26.; Es Semî' ile; Yûnus 65. - El Hayy, El Muhyî ile; Câsiye 26. - El Halık ile; Şûrâ 29. - El Melik, El Mâlik ile;

Zümer 44. - Er Rabb ile; Âl-i İmrân 9., Sebe' 26., Şûrâ 15. - Er Rahman, Er Rahim ile; En'âm 12. - El İlâh ile; Nisâ 87.; Es Sadık ile; Nisâ 87.

El Evvel Esması, El Fâtır ile; İsrâ 51. - El Hamîd ile; Kasas 70. - El Alîm ile; Yâsîn 79., Hadîd 3. - El Bâtin ile; Hadîd 3. - Ez Zâhir ile; **Hadîd 3.**; El Fâil ile; Enbiyâ 104. - El Hayy, El Muhyî ile; Yâsîn 79. - El Halık ile; En'âm 94., İsrâ 51., Kehf 48., Enbiyâ 104., Yâsîn 79., Fussilet 21. - El Hakem, El Hakîm ile; Kasas 70. - Er Rabb ile; Kehf 48. - El İlâh ile; Kasas 70.

El Hâfid Esması, Er Râfî ile; **Vâkı'a 3.**

El Hafız Esması, El A'lâ, El Aliyy, Et Teâlâ, El Müteali ile; Bakara 255.; El Vâsi' ile; Bakara 255.; El Azîm ile; Bakara 255.; El Alîm ile; Bakara 255., Sebe' 21., Fussilet 12.; El Kayyûm ile; Bakara 255.; El Kebîr ve El Mütekebbir ile; Nisâ 34.; El Kâdir ile; Fussilet 12.; El Azîz ile; **Fussilet 12.**; El Hayr ile; Yûsuf 64. - El Hayy, El Muhyî ile; Bakara 255. - El Mursil ile; Hûd 57. - Er Rabb ile; Hûd 57., Sebe' 21. - Er Rahman, Er Rahim ile; Yûsuf 64. - El İlâh ile; Bakara 255.

En Nasir Esması, El Velî ile; Bakara 107., Bakara 120., Âl-i İmrân 150., Nisâ 45., Nisâ 123., Nisâ 173., Enfâl 40., Tevbe 116., Hac 78., Ankebût 22., Ahzâb 17., Şûrâ 31. - El Hâdî ile; Bakara 120., Furkân 31. - El Karîb ile; Bakara 214. - El Azîz ile; Âl-i İmrân 126., Enfâl 10., Tevbe 40., Hac 40., Rûm 5. - El Kâfi ile; Nisâ 45., Furkân 31. - Er Rezzâk ile; Enfâl 26. - El Kâdir ile; Hac 39. - El Kavî ile; Hac 39. - El Afuv ile; Hac 60. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Hac 60. - El Alîm ile; Ankebût 10. - El Fettâh ile; Saff 13., Nasr 1. - El Müntakım ile; Rûm 47.; El Hasib ile; Enfâl 62.; El Hayr ile; Âl-i İmrân 150. - El Hayy, El Muhyî ile; Tevbe 116. - El Mursil ile; Rûm 47. - El Hakem, El Hakîm ile; Âl-i İmrân 126., Enfâl 10., Tevbe 40. - El Melik, El Mâlik ile; Bakara 107., Tevbe 116. - Er Rabb ile; Hac 40., Furkân 31., Ankebût 10. - Er Rahman, Er Rahim ile; Ahzâb 17. - Eş Şâfi ile; Tevbe 14.

El Munzir Esması, Er Râfî ile; **Mü'min 15.** - El Mursil ile; Mülk 17.

El Müntakım Esması, El Azîz ile; Âl-i İmrân 4., Mâide 95., İbrahim 47., Zümer 37. - El Afuv ile; Mâide 95. - En Nasir ile; Rûm 47. - El Hâdî ile; **Zümer 37.** - El Mursil ile; Rûm 47. - Er Rabb ile; Secde 22.

El Mukîr Esması, El ... ile; Âl-i İmrân 4.

El Muhîr Esması, El Habîr ile; Kehf 91. - El Kâdir ile; Fetih 21., Talâk 12. - El Alîm ile; **Talâk 12.** - El Halık ile; Talâk 12. - El Mursil ile; Cin 28. - Er Rabb ile; Hûd 92., İsrâ 60., Fussilet 54., Cin 28.

El Mübîn Esması, El Afuv ile; Bakara 187. - El Alîm ile; Bakara 187., Nisâ 26., Nûr 18., Nûr 58., Rahmân 4. - El Hâdî ile; Nisâ 26., Tevbe 115., Nûr 46., Nûr 59. - El Fettâh ile; Fetih 1. - Er Raûf ile; Hadîd 9. - En Nûr ile; **Hadîd 9.**; El Hakk ile; Nûr 25. - El Hayy, El Muhyî ile; Hadîd 17. - Et Tevvâb ile; Bakara 187., Nisâ 26. - El Hakem, El Hakîm ile; Nisâ 26., Nûr 18., Nûr 58., Nûr 59. - Er Rabb ile; A'râf 105., Hûd 17. - Er Rahman, Er Rahim ile; Hûd 17.

El Gâlib Esması, El Alîm ile; Yûsuf 21.; El Azîz ile; Mucâdele 21.; El Kavî ile; **Mucâdele 21.**

El Fâil Esması, Er Râfî ile; Bakara 253.; El Evvel ile; **Enbiyâ 104.**; Es Semî' ile; Enfâl 42.; Eş Şekûr, Eş Şakir ile; Nisâ 147. - El Halık ile; Enbiyâ 104. - Er Rabb ile; Âl-i İmrân 40., Hûd 107., İsrâ 108., Fecr 6., Fil 1.

El Fâlik Esması, El Kâdir ile; En'âm 96.; El Azîz ile; **En'âm 96.**; El Hasib ile; En'âm 96. - El Hayy, El Muhyî ile; En'âm 95. - Er Rabb ile; Felâk 1.

El Hakk Esması, El Habîr ile; En'âm 73.; Eş Şehîd ile; En'âm 73.; El Kâdir ile; Yûnus 5., Hac 6.; En Nûr ile; Yûnus 5., Zümer 69.; El Velî ile; Yûnus 30., Kehf 44.; El Hâdî ile; Yûnus 35., Ahzâb 4.; El Kebîr, El Mütekebbir ile; Hac 62., Lokman 30.; El Kerîm ile; Mü'minûn 116.; El Mübîn ile; Nûr 25.; El Azîz ile; Lokman 9., Zümer 5.; El Fettâh ile; Sebe' 26.; El Alîm ile; Sebe' 26., Şûrâ 24.; El Câmî ile; Sebe' 26.; El Gafûr, El Gaffâr ile; Zümer 5.; El

Basîr ile; *Mü'min 20.; El Hamîd ile; Mü'min 55.; El Hayr ile; Kehf 44.; Es Semî' ile; Mü'min 20. - El Musavvir ile; Teğâbun 3. - El Hayy, El Muhyî ile; Hac 6. - El Halik ile; En'âm 73., Yûnus 4., Yûnus 5., İbrahim 19., Hicr 85., Nahl 3., Ankebût 44., Rûm 8., Zümer 5., Câsiye 22., Ahkâf 3., Teğâbun 3. - El Hakem, El Hakîm ile; En'âm 73., Lokman 9. - El Melik, El Mâlik ile; En'âm 73., Tâ-Hâ 114., Mü'minûn 116. - Er Rabb ile; Yûnus 32., Kehf 21., Kehf 98., Tâ-Hâ 114., Mü'minûn 116., Rûm 8., Lokman 33., Sebe' 26., Zümer 69., Mü'min 6., Mü'min 55. - Er Rahman, Er Rahim ile; Kehf 98. - El İlah ile; Mü'minûn 116.*

El Hafi Esması, Er Rabb ile; Meryem 47.

El Ahad Esması, ... ile;

El Hasîb Esması, Er Rezzâk ile; *Bakara 212., Âl-i İmrân 27., Âl-i İmrân 37., Nûr 38., Mü'min 40., Talâk 3.; El Kâdir ile; Bakara 284., En'âm 96., Talâk 3.; El Gafûr, El Gaffâr ile; Bakara 284.; Âl-i İmrân 173.; El Vekîl ile; Âl-i İmrân 173.; El Kâfi ile; Nisâ 6., Enbiyâ 47., Ahzâb 39.; El Alîm ile; Mâide 4.; El Velî ile; En'âm 62.; El Azîz ile; En'âm 96.; El Fâlik ile; En'âm 96.; En Nasir ile; Enfâl 62.; El Vâsi' ile; Zümer 10. - El Hayy, El Muhyî ile; Âl-i İmrân 27. - El Halik ile; Zümer 38. - El Hakem, El Hakîm ile; En'âm 62., Ra'd 41. - Er Rabb ile; Âl-i İmrân 37., Âl-i İmrân 199., Zümer 10., Talâk 8. - Er Rahman, Er Rahim ile; Zümer 38.*

El Hayr Esması, El Kâdir ile; *Bakara 106., Âl-i İmrân 26., Sebe' 39.; El Azîz ile; Âl-i İmrân 26.; El Velî ile; Âl-i İmrân 150., A'râf 155., Kehf 44.; En Nasir ile; Âl-i İmrân 150.; Er Rezzâk ile; Mâide 114., Hac 58., Mü'minûn 72., Sebe' 39., Cum'a 11.; El Fettâh ile; A'râf 89.; El Vâsi' ile; A'râf 89.; El Alîm ile; A'râf 89.; El Hâdî ile; A'râf 89., Meryem 76.; El Gafûr, El Gaffâr ile; A'râf 89., Yûnus 107.; El Hafîz ile; Yûsuf 64.; El Hakk ile; Kehf 44.; Er Râfî ile; Zuhurf 32. - El Mursil ile; A'râf 87. - El Hakem, El Hakîm ile; En'âm 57., A'râf 87., Yûsuf 80., Yûnus 109. - El Melik, El Mâlik ile; Âl-i İmrân 26. - Er Rabb ile; Mâide 114., En'âm 57., A'râf 89., A'râf 155., Meryem 76., Tâ-Hâ 73., Mü'minûn 29., Mü'minûn 72., Mü'minûn 109., Mü'minûn 118., Sebe' 39., Zuhurf 32. - Er Rahman, Er Rahim ile; A'râf 155., Yûsuf 64., Mü'minûn 109., Mü'minûn 118., Zuhurf 32. - El İlah ile; Âl-i İmrân 26., Mâide 114.*

Es Semî' Esması, El Alîm ile; *Bakara 127., Bakara 137., Bakara 181., Bakara 224., Âl-i İmrân 35., Mâide 76., En'âm 115., Enfâl 23., Nûr 60., Şu'arâ 220., Ankebût 5., Ankebût 60., Fussilet 36., Duhân 6., Hucurât 1.; El Kâfi ile; Bakara 137.; El Vehhâb ile; Âl-i İmrân 38., İbrahim 39.; El Basîr ile; Nisâ 58., Nisâ 134., İsra 1., Kehf 26., Hac 61., Hac 75., Lokman 28., Mü'min 20., Mü'min 56., Şûrâ 11., Mûcâdele 1.; El Fâil ile; Enfâl 42.; El Azîz ile; Yûnus 65.; El Câmî ile; Yûnus 65.; El Velî ile; Kehf 26.; Er Rezzâk ile; Ankebût 60.; El Karîb ile; Sebe' 50.; El Hakk ile; Mü'min 20.; El Fâtır ile; Şûrâ 11. - El Mücîb ile; Yûsuf 34. - El Hakem, El Hakîm ile; Kehf 26. - Er Rabb ile; Bakara 127., Âl-i İmrân 35., Âl-i İmrân 38., En'âm 115., Yûsuf 34., İbrahim 39., Enbiyâ 4., Sebe' 50., Duhân 6. - Er Rahman, Er Rahim ile; Duhân 6.*

Eş Şekûr, Eş Şakir Esmaları, El Alîm ile; *Bakara 158.; El Fâil ile; Nisâ 147.; El Gafûr, El Gaffâr ile; Fâtır 30., Fâtır 34., Şûrâ 23., Teğâbun 17.; El Halîm ile; Teğâbun 17. - Er Rabb ile; Fâtır 34.*

Er Rakîb Esması, Eş Şehîd ile; Mâide 117. - Er Rabb ile; Nisâ 1., Mâide 117.

El Müsteân Esması, El Vâris ile; A'râf 128. - El Hakem, El Hakîm ile; Enbiyâ 112. - Er Rabb ile; Enbiyâ 112. - Er Rahman, Er Rahim ile; Enbiyâ 112.

El Müheymin Esması, El Cebbâr ile; Haşr 23. - El Kuddûs ile; Haşr 23. - El Kebîr ve El Mutekebbir ile; Haşr 23. - El Azîz ile; Haşr 23. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23. - El Melik, El Mâlik ile; Haşr 23. - El İlah ile; Haşr 23.

El Musavvir Esması, El Azîz ile; Âl-i İmrân 6., Haşr 24. - Er Rezzâk ile; Mü'min 64. - El Bâri' ile; Haşr 24. - El Hakk ile; Teğâbun 3. - El Halik ile; A'râf 11., Haşr 24., Teğâbun 3. - El Hakem, El Hakîm ile; Âl-i İmrân 6., Haşr 24. - Er Rabb ile; Mü'min 64. - El İlah ile; Âl-i İmrân 6.

El Hayy, El Muhyî Esmaları, El Vâsî' ile; Bakara 255. - El Azîm ile; Bakara 255. - El Alîm ile; Bakara 255., Yâsîn 79. - El Kayyûm ile; Bakara 255., Âl-i İmrân 2., Tâ-Hâ 111. - El Hafız ile; Bakara 255. - El Hâdî ile; Bakara 258. - Er Rezzâk ile; Âl-i İmrân 27., Yûnus 31., Rûm 40., Câsiye 5., Kâf 11. - El Hasib ile; Âl-i İmrân 27. - El Basîr ile; Âl-i İmrân 156. - El Fâlik ile; En'âm 95. - En Nûr ile; En'âm 122. - El Velî ile; Tevbe 116., Şûrâ 9. - En Nasir ile; Tevbe 116. - El Vâris ile; Hicr 23. - El Kâdir ile; Hac 6., Rûm 50., Fussilet 39., Şûrâ 9., Ahkâf 33., Hadîd 2., Kiyâme 40. - El Hakk ile; Hac 6. - El Habîr ile; Furkân 58. - El Kâfi ile; Furkân 58. - El Hamîd ile; Ankebût 63., Mü'min 65. - El Evvel ile; Yâsîn 79. - El Câmî' ile; Câsiye 26. - El Mübîn ile; Hadîd 17. - El Azîz ile; Mülk 2. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mülk 2. - El Halik ile; Furkân 49., Rûm 40., Yâsîn 79., Ahkâf 33., Mülk 2. - El Mursil ile; Fâtır 9. - El Hakem, El Hakîm ile; Bakara 260. - El Melik, El Mâlik ile; A'râf 158., Tevbe 116., Yûnus 31., Hadîd 2. - Er Rabb ile; Bakara 258., Bakara 260., Mü'min 11., Mü'min 65., Duhân 8. - Er Rahman, Er Rahim ile; Rûm 50. - El İlah ile; Bakara 255., Âl-i İmrân 2., A'râf 158., Mü'min 65., Duhân 8.

El Halik Esması, El Azîz ile; Bakara 228., Rûm 27., Zümer 5., Zuhurf 9., Haşr 24., Mülk 2. - El Kâdir ile; Mâide 17., Yûnus 5., Nahl 70., İsrâ 99., Nûr 45., Furkân 2., Furkân 54., Ankebût 20., Rûm 54., Fâtır 1., Yâsîn 81., Şûrâ 29., Ahkâf 33., Kamer 49., Talâk 12., Abese 19. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mâide 18., Zümer 5., Mülk 2. - El Hamîd ile; En'âm 1., Lokman 25., Fâtır 1. - En Nûr ile; En'âm 1., Yûnus 5. - El Habîr ile; En'âm 73., Hucurât 13., Mülk 14. - Eş Şehîd ile; En'âm 73. - El Hakk ile; En'âm 73., Yûnus 4., Yûnus 5., İbrahim 19., Hicr 85., Nahl 3., Ankebût 44., Rûm 8., Zümer 5., Câsiye 22., Ahkâf 3., Teğâbun 3. - El Evvel ile; En'âm 94., İsrâ 51., Kehf 48., Enbiyâ 104., Yâsîn 79., Fussilet 21. - El Bedî' ile; En'âm 101. - El Vekîl ile; En'âm 102., Zümer 62. - El Musavvir ile; A'râf 11., Haşr 24., Teğâbun 3. - El Kahrî ile; Ra'd 16., Zümer 4. - El Vâhid ile; Ra'd 16., Zümer 4. - El Fâtır ile; İsrâ 51., Rûm 30., Fâtır 1. - El Kerîm ile; İsrâ 70. - Er Rezzâk ile; İsrâ 70., Neml 64., Rûm 40., Fâtır 3. - El Hâdî ile; Tâ-Hâ 50., Şu'arâ 78. - El Fâil ile; Enbiyâ 104. - El Hayy, El Muhyî ile; Furkân 49., Rûm 40., Yâsîn 79., Ahkâf 33., Mülk 2. - El Vedûd ile; Rûm 21. - El Alîm ile; Rûm 54., Fâtır 11., Yâsîn 79., Yâsîn 81., Zuhurf 9., Hucurât 13., Kâf 16., Hadîd 4., Talâk 12., Mülk 14. - El Kavî ile; Rûm 54., Fussilet 15. - El Velî ile; Secde 4. - El Hasib ile; Zümer 38. - El Câmî' ile; Şûrâ 29. - El Vehhâb ile; Şûrâ 49. - El Karîb ile; Kâf 16. - El Basîr ile; Hadîd 4., Teğâbun 2. - El Bârî ile; Haşr 24. - El Muhîr ile; Talâk 12. - El Latîf ile; Mülk 14. - El Hakem, El Hakîm ile; En'âm 73., Bakara 228., Rûm 27., Haşr 24. - El Melik, El Mâlik ile; Mâide 17., Mâide 18., En'âm 73., A'râf 185., Furkân 2., Zümer 6., Şûrâ 49. - Er Rabb ile; Bakara 21., Âl-i İmrân 47., Âl-i İmrân 191., Nisâ 1., En'âm 1., En'âm 102., A'râf 54., A'râf 69., A'râf 189., Yûnus 3., Hûd 119., Ra'd 16., Hicr 28., Hicr 86., Kehf 48., Merjem 9., Tâ-Hâ 50., Furkân 54., Şu'arâ 166., Kasas 68., Rûm 8., Sâd 71., Zümer 6., Mü'min 62., Fussilet 9., Alak 1. - Er Rahman, Er Rahim ile; Furkân 59., Rûm 21., Zümer 38., Mülk 3. - El İlah ile; En'âm 102., Neml 60., Neml 64., Fâtır 3., Zümer 6., Mü'min 62.

El Mursil Esması, Eş Şehîd ile; Nisâ 79., Fetih 28. - El Kâfi ile; Nisâ 79., Fetih 28. - El Hâdî ile; Mâide 67., Tevbe 33., İbrahim 4., Neml 63., Fetih 28., Saff 9. - El Kahrî ile; En'âm 61. - El Hayr ile; A'râf 87. - El Hafız ile; Hûd 57. - El Azîz ile; İbrahim 4., Hadîd 25. - El Basîr ile; Furkân 20., Ahzâb 9. - En Nasir ile; Rûm 47. - El Muntakim ile; Rûm 47. - El Hayy, El Muhyî ile; Fâtır 9. - El Alîm ile; Yâsîn 16., Hadîd 25. - El Kavî ile; Hadîd 25. - El Munzir ile; Mülk 17. - El Muhîr ile; Cin 28. - Et Tevvâb ile; Nisâ 64. - El Hakem, El Hakîm ile; A'râf 87., İbrahim 4., Hac 52., Şûrâ 51. - Er Rabb ile; Mâide 67., A'râf 62., A'râf 68., A'râf 75., A'râf 79., A'râf 93., Hûd 52., Müzzemmil 20. - El Basîr ile; Mâide 71. - Er Raûf ile; Tevbe 117. - El Habîr ile; Mücadele 13. - El Kâdir ile; Ra'd 30., Enbiyâ 107., Furkân 48., Neml 63., Rûm 46., Şûrâ 48., Zuhurf 45. - El İlah ile; A'râf 59., Ra'd 30., Enbiyâ 25., Mü'minûn 23., Mü'minûn 32., Neml 63., Zuhurf 45.

Es Selâm Esması, En Nûr ile; Mâide 16., Zümer 22. - El Hâdî ile; Mâide 16., En'âm 125. - El Cebbâr ile; Haşr 23. - El Kuddûs ile; Haşr 23. - El Kebîr ve El Mutekebbir ile; Haşr 23. - El Azîz ile; Haşr 23. - El Mühemmin ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23. - El Melik, El Mâlik ile; Haşr 23. - Er Rabb ile; Yâsîn 58., Zümer 22. - El İlah ile; Haşr 23.

Et Tevvâb Esması, El Bârî ile; Bakara 54. - El Afuf ile; Bakara 187., Şûrâ 25. - El Alîm ile; Bakara 187., Nisâ 26., Tevbe 15., Şûrâ 25., Müzzemmil 20. - El Mübîn ile; Bakara 187., Nisâ 26. - El Hâdî ile; Nisâ 26., Tâ-Hâ 122. - El Mursil ile; Nisâ 64. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mâide 39., Tevbe 27., Tevbe 102., Ahzâb 24., Ahzâb 73., Mü'min 3., Müzzemmil 20. - El Basîr ile; Mâide 71. - Er Raûf ile; Tevbe 117. - El Habîr ile; Mücadele 13. - El Kâdir ile; Müzzemmil 20. - El Hamîd ile; Nasr 3. - El Hakem, El Hakîm ile; Nisâ 17., Nisâ 26., Nisâ 92., Tevbe 15.,

Tevbe 106., Nûr 10. - **Er Rabb ile; Bakara 37. Bakara 128., Tâ-Hâ 122., Kasas 37., Müzzemmil 20., Nasr 3. - Er Rahman, Er Rahim ile; Nûr 10. - El İlah ile; Mü'min 3.**

El Mücîb Esması, El Karîb ile; Bakara 186., Hûd 61. - Es Semî' ile; Yûsuf 34. El Vehhâb ile; Enbiyâ 90. - Er Rabb ile; Âl-i İmrân 195., Enfâl 9., Hûd 61., Yûsuf 34., Mü'min 60. - Er Rahman, Er Rahim ile; Enbiyâ 84. - El İlah ile; Hûd 61.

El Mü'min Esması, Er Rezzâk ile; Kasas 57. - El Kâdir ile; Sebe' 18. - El Fettâh ile; Fetih 27. - El Âlîm ile; Fetih 27. - El Cebbâr ile; Haşr 23. - El Kudûs ile; Haşr 23. - El Kebîr ve El Mütekebbir ile; Haşr 23. - El Azîz ile; Haşr 23. - El Müheymin ile; Haşr 23. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Melik, El Mâlik ile; Haşr 23. - El İlah ile; Haşr 23.

El Hakem, El Hakîm Esmaları, Eş Şehîd ile; Âl-i İmrân 81., En'âm 73., Âl-i İmrân 18., Teğâbun 18., Zümer 46. - El Habîr ile; En'âm 18., En'âm 73., Hûd 1., Sebe' 1. - El Kahrî ile; En'âm 18. - El Hayr ile; En'âm 57., A'râf 87., Yûsuf 80., Yûnus 109., - El Velî ile; En'âm 62., Kehf 26., Tahrîm 2. - El Hasîb ile; En'âm 62., Ra'd 41. - El Hakk ile; En'âm 73., Lokman 9. - El Halîk ile; En'âm 73., Bakara 228., Rûm 27., Haşr 24. - Er Râfî ile; En'âm 83., Nisâ 158., Âl-i İmrân 55. - El Âlîm ile; En'âm 83., En'âm 139., Neml 6., Neml 78., Zuhurf 84., Zâriyât 30., Mümtehine 10., İnsan 30., Bakara 32., Nisâ 26., Tevbe 15., Tevbe 28., Yûsuf 6., Yûsuf 83., Nûr 18., Nûr 58., Nûr 59., Ankebût 42., Ahzâb 1., Fetih 4., Hucurât 8., Mümtehine 10., Teğâbun 18., Tahrîm 2., Zümer 46. - El Mursil ile; A'râf 87., İbrahim 4., Hac 52., Şûrâ 51. - El Basîr ile; Kehf 26. - Es Semî' ile; Kehf 26. - El Azîz ile; Neml 78., Bakara 129., Bakara 209., Bakara 220., Bakara 228., Âl-i İmrân 6., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 62., Âl-i İmrân 126., Nisâ 56., Nisâ 158., Nisâ 165., Mâide 38., Mâide 118., Enfâl 10., Enfâl 49., Enfâl 63., Enfâl 67., Tevbe 40., Tevbe 71., İbrahim 4., Nahl 60., Neml 9., Ankebût 26., Ankebût 42., Rûm 27., Lokman 9., Lokman 27., Sebe' 27., Fâtır 2., Zümer 1., Mü'min 8., Şûrâ 3., Câsiye 2., Câsiye 37., Ahkâf 2., Fetih 7., Fetih 19., Hadîd 1., Haşr 1., Haşr 24., Mümtehine 5., Saff 1., Cum'a 1., Cum'a 3., Teğâbun 18. - El Hamîd ile; Kasas 70., Sebe' 1., Fussilet 42., Tûr 48. - El Evvel ile; Kasas 70. - El Vâhid ile; Mü'min 12. - El Kebîr ve El Mütekebbir ile; Mü'min 12., Câsiye 37. - El Hayy, El Muhîyî ile; Bakara 260. - El Musavvir ile; Âl-i İmrân 6., Haşr 24. - En Nasir ile; Âl-i İmrân 126., Enfâl 10., Tevbe 40. - Et Tevvâb ile; Nisâ 17., Nisâ 26., Nisâ 92., Tevbe 15., Tevbe 106., Nûr 10. - El Hâdî ile; Nisâ 26., İbrahim 4., Zümer 3. - El Mûbîn ile; Nisâ 26., Nûr 18., Nûr 58., Nûr 59. - El Vâsî ile; Nisâ 130. - El Ganî ile; Nisâ 130., Tevbe 28. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mâide 118. - El Latîf ile; Yûsuf 100. - El Fettâh ile; Fâtır 2., Nisâ 141. - El Bârî ile; Haşr 24. - El Kudûs ile; Cum'a 1. - El Müsteân ile; Enbiyâ 112. - El Fâtır ile; Zümer 46. - El Melik, El Mâlik ile; En'âm 73., Hac 56., Cum'a 1. - Er Rabb ile; Bakara 129., Bakara 260., Nisâ 170., En'âm 57., En'âm 83., En'âm 128., Hûd 45., Yûsuf 6., Yûsuf 100., Hicr 25., Nahl 124., Enbiyâ 112., Neml 78., Ankebût 26., Mü'min 8., Şûrâ 10., Zâriyât 30., Tûr 48., Mümtehine 5., Kalem 48., İnsan 24. - Er Rahman, Er Rahim ile; Tevbe 71., Enbiyâ 112., Nûr 10., Fâtır 2. - El İlah ile; Âl-i İmrân 6., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 62., Kasas 70., Kasas 88., Zümer 46., Zuhurf 84.

El Melik, El Mâlik Esmaları, El Velî ile; Bakara 107., Tevbe 116., Yûsuf 101. - En Nasir ile; Bakara 107., Tevbe 116. - El Vâsî ile; Bakara 247. - El Kâdir ile; Âl-i İmrân 26., Âl-i İmrân 189., Mâide 17., Mâide 40., Mâide 120., Furkân 2., Kamer 55., Hadîd 2., Teğâbun 1., Mülk 1. - El Azîz ile; Âl-i İmrân 26., Haşr 23., Cum'a 1. - El Hayr ile; Âl-i İmrân 26. - El Halîk ile; Mâide 17., Mâide 18., En'âm 73., A'râf 185., Furkân 2., Zümer 6., Şûrâ 49. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mâide 18., Mâide 40., Fetih 14. - El Habîr ile; En'âm 73. - Eş Şehîd ile; En'âm 73., Bûrûc 9. - El Hakk ile; En'âm 73., Tâ-Hâ 114., Mü'minûn 116. - El Hakem, El Hakîm ile; En'âm 73., Hac 56., Cum'a 1. - El Hayy, El Muhîyî ile; A'râf 158., Tevbe 116., Yûnus 31., Hadîd 2. - Er Rezzâk ile; Yûnus 31. - El Fâtır ile; Yûsuf 101. - El Hamîd ile; İsrâ 111., Teğâbun 1. - El Kebîr, El Mütekebbir ile; İsrâ 111., Haşr 23. - El Kerîm ile; Mü'minûn 116. - El Câmî' ile; Zümer 44. - El Kahrî ile; Mü'min 16. - El Vâhid ile; Mü'min 16. - El Vehhâb ile; Şûrâ 49. - El Cebbâr ile; Haşr 23. - El Kudûs ile; Haşr 23., Cum'a 1. - El Müheymin ile; Haşr 23. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23. - Er Rabb ile; Yûsuf 101., Tâ-Hâ 114., Mü'minûn 116., Fâtır 13., Zümer 6. - Er Rahman, Er Rahim ile; Furkân 26. - El İlah ile; Âl-i İmrân 26., A'râf 158., Mü'minûn 116., Zümer 6., Haşr 23.

Er Rabb Esması, El Hamîd ile; Fâtîha 2., En'âm 1., En'âm 45., A'râf 43., İbrahim 1., Neml 93., Secde 15., Sebe' 6., Sâffât 182., Mü'min 55., Mü'min 65., Câsiye 36., Kâf 39., Tûr 48., Nasr 3. - El Hâdî ile; Bakara 5., Bakara 26., Bakara 198., Bakara 258., Âl-i İmrân 8., Âl-i İmrân 73., Mâide 67., En'âm 71., En'âm 77., En'âm 80., En'âm 154., En'âm 157., En'âm 161., A'râf 43., A'râf 155., Yûnus 9., Yûnus 57., Ra'd 27., Kehf 13., Meryem 76., Tâ-Hâ 50., Tâ-

Hâ 122, Hac 54, Furkân 31, Şu'arâ 62, Lokman 5, Sâffât 99, Zümer 23, Mü'min 28, Müddessir 31. - **El Halik ile;** Bakara 21., Âl-i İmrân 47., Âl-i İmrân 191., Nisâ 1., En'âm 1., En'âm 102., A'râf 54., A'râf 69., A'râf 189., Yûnus 3., Hûd 119., Ra'd 16., Hicr 28., Hicr 86., Kehf 48., Meryem 9., Tâ-Hâ 50., Furkân 54., Şu'arâ 166., Kasas 68., Rûm 8., Sâd 71., Zümer 6., Mü'min 62., Fussilet 9., Alak 1. - **El Âlîm ile;** Bakara 30., Bakara 127., Bakara 282., Âl-i İmrân 7., Âl-i İmrân 35., Âl-i İmrân 36., En'âm 80., En'âm 83., En'âm 115., A'râf 89., A'râf 187., Yûsuf 6., Şu'arâ 188., Neml 74., Neml 78., Kasas 85., Ankebût 10., Sebe' 3., Sebe' 21., Sebe' 26., Sebe' 48., Yâsîn 16., Zümer 7., Duhân 6., Zâriyât 30., Necm 30., Mümtehine 1., Kalem 7., Müzzemmil 20., Müddessir 31. - **Et Tevvâb ile;** Bakara 37. Bakara 128., Tâ-Hâ 122., Kasas 37., Müzzemmil 20., Nasr 3. - **El Azîm ile;** Bakara 49., Bakara 105., Tevbe 129., Mü'minûn 86., Neml 26., Vâk'a 74., Vâk'a 96., Hadîd 21., Hâkka 52. - **El Fettâh ile;** Bakara 76., A'râf 89., Sebe' 26. - **Es Semî' ile;** Bakara 127., Âl-i İmrân 35., Âl-i İmrân 38., En'âm 115., Yûsuf 34., İbrahim 39., Enbiyâ 4., Sebe' 50., Duhân 6. - **El Azîz ile;** Bakara 129., Hûd 66., İbrahim 1., Hac 40., Şu'arâ 9., Şu'arâ 68., Şu'arâ 104., Şu'arâ 122., Şu'arâ 140., Şu'arâ 159., Şu'arâ 175., Şu'arâ 191., Neml 78., Ankebût 26., Sebe' 6., Sâffât 180., Sâd 9., Sâd 66., Mü'min 8., Mümtehine 5. - **El Hakem, El Hakîm ile;** Bakara 129., Bakara 260., Nisâ 170., En'âm 57., En'âm 83., En'âm 128., Hûd 45., Yûsuf 6., Yûsuf 100., Hicr 25., Nahl 124., Enbiyâ 112., Neml 78., Ankebût 26., Mü'min 8., Şûrâ 10., Zâriyât 30., Tûr 48., Mümtehine 5., Kalem 48., İnsan 24. - **El Hayy, El Muhyî ile;** Bakara 258., Bakara 260., Mü'min 11., Mü'min 65., Duhân 8. - **El Gafûr, El Gaffâr ile;** Bakara 285., Bakara 286., Âl-i İmrân 16., Âl-i İmrân 133., Âl-i İmrân 136., Âl-i İmrân 147., Âl-i İmrân 193., En'âm 54., En'âm 165., A'râf 153., A'râf 155., A'râf 167., Enfâl 4., Hûd 3., Hûd 41., Yûsuf 53., Yûsuf 98., Ra'd 6., İbrahim 36., Nahl 110., Nahl 119., İsrâ 25., Kehf 58., Kasas 16., Sebe' 15., Fâtır 34., Sâd 66., Fussilet 43., Şûrâ 5., Muhammed 15., Necm 32., Hadîd 21., Tahrîm 8., Mülk 12., Nûh 10., Müzzemmil 20. - **El Velî ile;** Bakara 286., En'âm 51., En'âm 127., En'âm 145., A'râf 155., Yûsuf 101. - **El Vehhâb ile;** Âl-i İmrân 8., Âl-i İmrân 38., İbrahim 39., Furkân 74., Şu'arâ 21., Şu'arâ 83., Sâffât 100., Sâd 9., Sâd 35. - **El Câmî' ile;** Âl-i İmrân 9., Sebe' 26., Şûrâ 15. - **El Basîr ile;** Âl-i İmrân 15., En'âm 104., İsrâ 17., İsrâ 30., Furkân 20., İnşikâk 15. - **Er Rezzâk ile;** Âl-i İmrân 37., Âl-i İmrân 169., Mâide 114., En'âm 151., Enfâl 4., Yûnus 93., Hûd 88., Ra'd 22., İbrahim 37., İsrâ 30., Tâ-Hâ 131., Mü'minûn 72., Secde 16., Sebe' 15., Sebe' 36., Sebe' 39., Mü'min 64., Şûrâ 38., Münâfikûn 10., Fecr 16. - **El Hasib ile;** Âl-i İmrân 37., Âl-i İmrân 199., Zümer 10., Talâk 8. - **El Fââl ile;** Âl-i İmrân 40., Hûd 107., İsrâ 108., Fecr 6., Fil 1. - **El Vâsî' ile;** Âl-i İmrân 73., En'âm 80., En'âm 147., A'râf 89., Zümer 10., Mü'min 7., Necm 32. - **El Mücîb ile;** Âl-i İmrân 195., Enfâl 9., Hûd 61., Yûsuf 34., Mü'min 60. - **Er Rakîb ile;** Nisâ 1., Mâide 117. - **En Nûr ile;** Nisâ 174., En'âm 1., İbrahim 1., Zümer 22., Zümer 69. - **El Mursil ile;** Mâide 67., A'râf 62., A'râf 68., A'râf 75., A'râf 79., A'râf 93., Hûd 52., Hûd 57., Ra'd 30., İsrâ 54., Furkân 20., Yâsîn 16., Zuhurf 46., Cin 28. - **El Hayr ile;** Mâide 114., En'âm 57., A'râf 89., A'râf 155., Meryem 76., Tâ-Hâ 73., Mü'minûn 29., Mü'minûn 72., Mü'minûn 109., Mü'minûn 118., Sebe' 39., Zuhurf 32. - **Eş Şehîd ile;** Mâide 117., Fussilet 53. - **El Kâdir ile;** En'âm 37., İsrâ 30., Furkân 54., Sebe' 36., Sebe' 39., Tahrîm 8., Me'âric 40., Müzzemmil 20., Fecr 16. - **Er Râfî ile;** En'âm 83., En'âm 165., Ra'd 2., Zuhurf 32. - **El Vekîl ile;** En'âm 102., İsrâ 65., Müzzemmil 9. - **El Gânî ile;** En'âm 133., Neml 40., Zümer 7. - **El Mübîn ile;** A'râf 105., Hûd 17. - **El Vâris ile;** A'râf 137., Enbiyâ 89. - **El Hakk ile;** Yûnus 32., Kehf 21., Kehf 98., Tâ-Hâ 114., Mü'minûn 116., Rûm 8., Lokman 33., Sebe' 26., Zümer 69., Mü'min 6., Mü'min 55. - **El Hafîz ile;** Hûd 57., Sebe' 21. - **El Karîb ile;** Hûd 61., Sebe' 50. - **El Kavî ile;** Hûd 66., Hac 40. - **El Vedûd ile;** Hûd 90. - **El Muhît ile;** Hûd 92., İsrâ 60., Fussilet 54., Cin 28. - **El Habîr ile;** Hûd 111., İsrâ 17., İsrâ 30., Ahzâb 2., Âdiyât 11. - **El Latîf ile;** Yûsuf 100. - **El Fâtır ile;** Yûsuf 101., Enbiyâ 56. - **El Melik, El Mâlik ile;** Yûsuf 101., Tâ-Hâ 114., Mü'minûn 116., Fâtır 13., Zümer 6. - **El Kahhâr ile;** Ra'd 16. - **El Vâhid ile;** Ra'd 16., İsrâ 46., Kehf 110., Mümtehine 4. - **Er Raûf ile;** Nahl 7., Nahl 47., Haşr 10. - **El Kâfi ile;** İsrâ 17., İsrâ 65., Furkân 31. - **El Kebîr ve El Mûtekebbir ile;** İsrâ 87., Sebe' 23., Müddessir 3. - **El Evvel ile;** Kehf 48. - **El Hafî ile;** Meryem 47. - **El Mûsteân ile;** Enbiyâ 112. - **En Nasîr ile;** Hac 40., Furkân 31., Ankebût 10. - **El Kerîm ile;** Mü'minûn 116., Neml 40., Yâsîn 27., Rahmân 27., Rahmân 78., İnfitâr 6., Fecr 15., Alak 3. - **El Mûntakim ile;** Secde 22. - **Eş Şekûr, Eş Şakîr ile;** Fâtır 34. - **Es Selâm ile;** Yâsîn 58., Zümer 22. - **El Musavvir ile;** Mü'min 64. - **El Fâlik ile;** Felâk 1. - **Er Rahman, Er Rahîm ile;** Bakara 105., Bakara 157., Bakara 178., Bakara 286., Âl-i İmrân 8., En'âm 54., En'âm 133., En'âm 147., En'âm 154., En'âm 157., A'râf 23., A'râf 149., A'râf 151., A'râf 154., A'râf 155., A'râf 203., Tevbe 21., Yûnus 57., Hûd 17., Hûd 28., Hûd 47., Hûd 63., Hûd 66., Ra'd 30., Hicr 56., İsrâ 24., İsrâ 28., İsrâ 57., İsrâ 87., İsrâ 100., Kehf 10., Kehf 16., Enbiyâ 83., Enbiyâ 112., Mü'minûn 109., Mü'minûn 118., Neml 19., Kasas 46., Kasas 86., Rûm 33., Sâd 9., Zümer 9., Mü'min 7., Fussilet 50., Zuhurf 32., Duhân 6., Câsiye 30., Sebe' 37. - **El İlah ile;** Mâide 114., En'âm 102., En'âm 106., A'râf 73., A'râf 85., Tevbe 129., Yûnus 10., Hûd 61., Ra'd 30., Kehf 14., Kehf 110., Mü'minûn 116., Neml 26., Zümer 6., Mü'min 62., Mü'min 65., Duhân 8., Müzzemmil 9. - **Eş Şâfi ile;** Yûnus 57.

Er Rahman, Er Rahim Esmaları, El Azîm ile; Bakara 105., Âl-i İmrân 74., Nisâ 113. - Er Rabb ile; Bakara 105., Bakara 157., Bakara 178., Bakara 286., Âl-i İmrân 8., En'âm 54., En'âm 133., En'âm 147., En'âm 154., En'âm 157., A'râf 23., A'râf 149., A'râf 151., A'râf 154., A'râf 155., A'râf 203., Tevbe 21., Yûnus 57., Hûd 17., Hûd 28., Hûd 47., Hûd 63., Hûd 66., Ra'd 30., Hicr 56., İsrâ 24., İsrâ 28., İsrâ 57., İsrâ 87., İsrâ 100., Kehf 10., Kehf 16., Enbiyâ 83., Enbiyâ 112., Mü'minûn 109., Mü'minûn 118., Neml 19., Kasas 46., Kasas 86., Rûm 33., Sâd 9., Zümer 9., Mü'min 7., Fussilet 50., Zuhruf 32., Duhân 6., Câsiye 30., Nebe' 37. - El Vâhid ile; Bakara 163., Kehf 58., Kehf 82., Kehf 98., Meryem 2., Meryem 21., Tâ-Hâ 90., Enbiyâ 42. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Bakara 218., Bakara 286., Âl-i İmrân 157., Nisâ 96., En'âm 54., A'râf 155., Tevbe 99., Kehf 58., Neml 46., Yâsîn 11., Zümer 53., Hadîd 28. - El Velî ile; Bakara 286., A'râf 155., Ahzâb 17., Şûrâ 28. - El Vehhâb ile; Âl-i İmrân 8., Meryem 50., Meryem 53., Sâd 9., Sâd 43. - El Hâdî ile; Âl-i İmrân 8., Nisâ 175., En'âm 154., En'âm 157., A'râf 155., Yûnus 57., Meryem 58., Neml 63. - El Vekîl ile; Âl-i İmrân 159. - El Alîm ile; Nisâ 113., Kehf 65., Duhân 6., Haşr 22. - El Câmi' ile; En'âm 12. - El Ganî ile; En'âm 133. - El Vâsî' ile; En'âm 147., A'râf 156., Mü'min 7. - El Karîb ile; A'râf 56. - El Mursil ile; A'râf 57., Ra'd 30., Enbiyâ 107., Furkân 48., Neml 63., Rûm 46., Şûrâ 48., Zuhruf 45. - El Hayr ile; A'râf 155., Yûsuf 64., Mü'minûn 109., Mü'minûn 118., Zuhruf 32. - El Azîz ile; Tevbe 71., Hûd 66., Fâtır 2., Sâd 9. - El Hakem, El Hakîm ile; Tevbe 71., Enbiyâ 112., Nûr 10., Fâtır 2. - El Mübîn ile; Hûd 17. - El Kavî ile; Hûd 66. - El Hamîd ile; Hûd 73., Şûrâ 28. - El Mecîd ile; Hûd 73. - El Hafîz ile; Yûsuf 64. - El Kebîr ve El Mûtekebbir ile; İsrâ 87. - El Hakk ile; Kehf 98. - El Vedûd ile; Meryem 96., Rûm 21. - El Mucîb ile; Enbiyâ 84. - El Mûsteân ile; Enbiyâ 112. - Et Tevvâb ile; Nûr 10. - Er Raûf ile; Nûr 20. - En Nûr ile; Nûr 21. - El Melik, El Mâlik ile; Furkân 26. - El Halik ile; Furkân 59., Rûm 21., Zümer 38., Mülk 3. - El Kâdir ile; Rûm 50. - El Hayy, El Muhyî ile; Rûm 50. - En Nasir ile; Ahzâb 17. - El Fettâh ile; Fâtır 2. - El Kerîm ile; Yâsîn 11. - El Hasîb ile; Zümer 38. - Er Râfî ile; Zuhruf 32. - Es Semî' ile; Duhân 6. - El Ber ile; Tûr 28. - El Kefîl ile; Hadîd 28. - Eş Şehîd ile; Haşr 22. - El Basîr ile; Mülk 19. - El İlah ile; Bakara 163., Ra'd 30., Neml 63., Yâsîn 23., Zuhruf 45., Haşr 22. - Eş Şâfi ile; Yûnus 57.

El İlah Esması, El Vâhid ile; Bakara 133., Bakara 163., Nisâ 171., Mâide 73., En'âm 19., Tevbe 31., İbrahim 52., Nahl 22., Nahl 51., Kehf 110., Enbiyâ 108., Hac 34., Ankebût 46., Sâffât 4., Sâd 65., Fussilet 6. - Er Rahman, Er Rahim ile; Bakara 163., Ra'd 30., Neml 63., Yâsîn 23., Zuhruf 45., Haşr 22. - El Vâsî' ile; Bakara 255., Tâ-Hâ 98. - El Azîm ile; Bakara 255., Tevbe 129., Neml 26. - El Alîm ile; Bakara 255., Hûd 14., Tâ-Hâ 98., Zümer 46., Zuhruf 84., Muhammed 19., Haşr 22. - El Kayyûm ile; Bakara 255., Âl-i İmrân 2. - El Hafîz ile; Bakara 255. - El Hayy, El Muhyî ile; Bakara 255., Âl-i İmrân 2., A'râf 158., Mü'min 65., Duhân 8. - El Azîz ile; Âl-i İmrân 6., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 26., Âl-i İmrân 62., Haşr 23. - El Musavvir ile; Âl-i İmrân 6. - El Hakem, El Hakîm ile; Âl-i İmrân 6., Âl-i İmrân 18., Âl-i İmrân 62., Kasas 70., Kasas 88., Zümer 46., Zuhruf 84. - Eş Şehîd ile; Âl-i İmrân 18., En'âm 19., Zümer 46., Haşr 22. - El Kâdir ile; Âl-i İmrân 26. - El Hayr ile; Âl-i İmrân 26., Mâide 114. - El Melik, El Mâlik ile; Âl-i İmrân 26., A'râf 158., Mü'minûn 116., Zümer 6., Haşr 23. - El Câmi' ile; Nisâ 87. - El Vekîl ile; Nisâ 171., En'âm 102., Müzzemmil 9. - El Kâfi ile; Nisâ 171. - Er Rezzâk ile; Mâide 114., Hac 34., Neml 64., Fâtır 3. - Er Rabb ile; Mâide 114., En'âm 102., En'âm 106., A'râf 73., A'râf 85., Tevbe 129., Yûnus 10., Hûd 61., Ra'd 30., Kehf 14., Kehf 110., Mü'minûn 116., Neml 26., Zümer 6., Mü'min 62., Mü'min 65., Duhân 8., Müzzemmil 9. - El Halik ile; En'âm 102., Neml 60., Neml 64., Fâtır 3., Zümer 6., Mü'min 62. - El Mursil ile; A'râf 59., Ra'd 30., Enbiyâ 25., Mü'minûn 23., Mü'minûn 32., Neml 63., Zuhruf 45. - El Karîb ile; Hûd 61. - El Mucîb ile; Hûd 61. - El Kerîm ile; Mü'minûn 116. - El Hakk ile; Mü'minûn 116. - El Hâdî ile; Neml 63. - El Hamîd ile; Kasas 70., Mü'min 65. - El Evvel ile; Kasas 70. - El Kâhâr ile; Sâd 65. - El Fâtır ile; Zümer 46. - El Gafûr, El Gaffâr ile; Mü'min 3. - Et Tevvâb ile; Mü'min 3. - El Cebbâr ile; Haşr 23. - El Kudûs ile; Haşr 23. - El Kebîr ve El Mûtekebbir ile; Haşr 23. - El Mûheymin ile; Haşr 23. - Es Selâm ile; Haşr 23. - El Mü'min ile; Haşr 23.; Es Sadîk ile; Nisâ 87.

Es Sadîk Esması, El Câmi' ile; Nisâ 87.; El İlah ile; Nisâ 87.

Eş Şâfi Esması, En Nasir ile; Tevbe 14. - El Hâdî ile; Yûnus 57. - Er Rabb ile; Yûnus 57. - Er Rahman, Er Rahim ile; Yûnus 57.

